Q. HORATIUS FLACCUS

Scholiis Commentarii

Instar Illustratus, a Johanne Bond.

Editio emaculatior juxta Henr. Stephani *exemplar concinnata.*

LONDON,
Printed for *John Seymour*, Esq; : And are to be sold by *Peter Parker*, at the Leg and Star over against the *Royal Exchange*; and *Thomas Guy*, at the Corner Shop of *Little Lumbard-Street* and *Cornhil*. 1678.

Q. HORATII FLACCI VITA, PER SUETONIUM TRANQ. CONSCRIPTA.

QUintus Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino, & exactionum coactore: ut vero creditum est, salsamentario, quum illi quidam in altercatione exprobrasset: quoties ego vidi patrem tuum cubito se emungentem? Bello Philippensi excitus à Marco Bruto Imperatore, tribunus militum meruit, victisque partibus, venia impetrata, scriptum quæstorium comparavit. Ac primo Mecœnati, deinde Augusto insinuatus, non mediocrem locum in amborum amicitia tenuit. Mecœnas quantopere eum dilexit, satis monstratur illo Epigrammate, ubi inquit,

Ni te visceribus meis Horati
Plus jam diligo, Titum sodalem
Mimo me videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis judiciis, tali ad Augustum elogio: *Horatii Flacci, ut mei, memor esto.* Augustus ei Epistolarum quoque officium obtulit, ut hoc ad Mecænatem scripto significat. *Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum; nunc occupatissimus, & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adjuvabit.* Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam suggerere destitit. Extant epistolæ, è quibus argumenti gratia pauca subjeci: *Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam si convictor mihi fueris. Recte enim, & non temere feceris: quoniam id usus mihi tecum esse voluit, si per valetudinem tuam fieri possit.* Et rursus: *Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. Nam incidit, ut coram illo fieret à me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram sprevisti, ideo nos quoque ἀνθυπερφερονοῦμεν.* Præterea, sæpe eum, inter alios jocos putissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo credidit, ut

non modo ſæculare carmen componendum injunxerit, ſed & Vindelicam victoriam Tiberii Druſique privignorum ſuorum: eumque coëgerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere; poſt ſermones vero lectos nullam ſui mentionem factam ita ſit queſtus: *Iratum me tibi ſcito, quod non in pleriſque ejuſmodi ſcriptis mecum potiſſimum loquaris. An vereris, ne apud poſteros tibi infame ſit, quod videaris familiaris nobis eſſe?* Expreſſitque Eclogam cujus initium eſt:

Quum tot ſuſtineas, & tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.

Habitu corporis brevis fuit atque obeſus, qualis à ſeipſo & in Satyris deſcribitur, & ab Auguſto, hac Epiſtola: *Pertulit ad me Dionyſius libellum tuum, quem ego, ne accuſem brevitatem, quantuluſcunque eſt, boni conſulo. Vereri autem mihi videris, ne majores tui libelli ſint quam ipſe es, ſed ſi tibi ſtatura deeſt, corpuſculum non deeſt. Itaque licebit in ſextariolo ſcribas, quum circuitus voluminis tui ſit ὑγκωδέσ, ſicut eſt ventriculi tui.* Ad res venereas intemperantior traditur. Nam ſpeculato cubiculo ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocunque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini aut Tiburtini, domuſque oſtenditur circa Tiburti luculum. Venerunt in manus meas & Elegi ſub ejus titulo, & Epiſtola proſa oratione, quaſi commendans ſe Mecœnati. Sed utraque falſa puto. Nam Elegi vulgares, Epiſtola autem obſcura, quo vitio minime tenebatur. Natus eſt VI. Id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Conſulibus. Deceſſit V. Kalend. Decemb. C. Mario Cenſorino & C. Aſinio Gallo Conſulibus, poſt nonum & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palam nuncupato, quum urgente vi valetudinis non ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Exquiliis, juxta Mæcenatis tumulum.

QUIN-

QUINTI HORATII FLACCI ODARUM SEU CARMINUM LIBER PRIMUS.

AD MECOENATEM. *Ode* 1.

Alios alia delectant, Horatius vero Poetæ nomen, præsertim Lyrici affectat.

MEcœnas, 1 atavis edite regibus,
O & 2 præsidium & dulce decus meum:
3 Sunt quos curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat: 5 metaque 6 fervidis
Evitata rotis, 7 palmaque nobilis,
Terrarum Dominos 8 evehit ad Deos.
9 Hunc, si 10 mobilium turba Quiritium
11 Certat tergeminis 12 tollere honoribus:
13 Illum, 14 si proprio condidit horreo
Quidquid de 15 Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios 16 findere sarculo
Agros, 17 Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe 18 Cypria
19 Myrtoum 20 pavidus nauta secet mare.
21 Luctantem Icariis fluctibus 22 Africum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
23 Quassas, 24 indocilis pauperiem pati.
25 Est qui nec veteris pocula 26 Massici,
Nec partem solido 27 demere de die
Spernit, nunc viridi 28 membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput 29 sacræ
Multos castra juvant, & 30 lituo tubæ.

1 Antiquis regibus prognate, cui Macedonius pater, Manippus avus, Cecinna rex Etruscorum fuit atavus. 2 Tutela, vel propugnatio mea & dulce ornamentum. 3 Sunt qui ludis delectantur, utpote Olympiacis, in quibus concitari solebat pulvisque currentes spargebantur. 4 Curru. 5 Terminus (ad quem dirigitur cursus) cautè evitatus. 6 Rotæ currendo fervent. 7 Præmium victoriæ, quæ homines nobilitat. 8 Diis æquiparat. 9 Hunc i. alium, qui honoribus inservit. 10 Pop. Romanus in suffragiis ferendis semper erat mobilis & inconstans. 11 Honoribus amplissimis & maximis, vel, Ædilitate majore, Prætura & Consulatu. 12 Extollere ad sublimiorem dignitatis gradum. 13 Illum, id est, alium hominem, qui agriculturam exercet. 14 Si fortè sit dives & copiosus arator. 15 Quicquid colligitur ex agris fertilibus ejusmodi sunt in Libya regione frumenti feracissima. 16 Argos colere sarculo, quod est genus rastri. Græci ΤΟ ΣΚΑΛΙΔΙΟΝ appellant. 17 Nunquam eum de sententia sua deduceas, quamvis regis opes ei offeras, cujusmodi erant Attali regis Pergami. 18 Nave ex trabibus Cypriis compacta, pro quavis nave. 19 Mare a Myrtoo Oenomai regis Arcadiæ auriga sic nominatum. 20 Propter naufragii metum. 21 Colligentem cum fluctibus Icariis. 22 Qui flat ab occasu hyberno. 23 Naves laceras. 24 Cui doceri non potest pauperiem pati. 25 Est aliud genus hominum, qui genio indulgent. 26 Vini generosi, quale in Massico Campaniæ monte nascitur. 27 Frangere diem intermittendo laborem, fabuloque corpus reficiendo. 28 Habens membra strata sub arbuto viridi, id est, sub arbuto amœna & convivio idonea. 29 Omnis fons in origine suæ est, suaque murmure somnos allicit. 30 Lituus equinum est & incurvus, tuba peditum & recta.

Permistus sonitus, bellaque matribus
Detestata. Manet sub Jove frigido
Venator, tenerae conjugis immemor
Seu visa est catulis cerva fidelibus,
Seu rupit teretes Marsus aper plagas.
Me doctarum hederae praemia frontium
Dis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumque leves cum Satyris chori
Secernunt populo: si neque tibias
Euterpe cohibet, nec Polyhymnia
Lesboum refugit tendere barbiton.
Quod si me Lyricis vatibus inseres,
Sublimi feriam sidera vertice.

31 Propter filiorum interitum. 32 Sub aëre frigido. 33 Conjugis delicatae. 34 Mira est canum fidelitas in dominos. 35 Seu effugit aper ruptis retibus ex tereti & rotundo fune contextis. 36 Sabellus, pro quovis apro. 37 Poëtae victores coronis edaceis donabantur. 38 In saltando celeres. 39 Me dignum faciunt, ut propter excellentiam à vulgo segreger. 40 Si tamen quia sic placet Musis, musarum favore haec beneficia consecutus sum. 41 Una ex musis, eaque jucunda. 42 Musarum altera, cui bene dicendi facultas adscribitur. 43 Quale barbiton Sappho & Alcaeus egregii Poëtae in insula Lesbo tendere solebant. 44 Si me (ô Mecoenas) inter Lyricos Poëtas numerabis, ad coelum usque evehar, idemque digito attingam, id est, fortunatus ero supra mortalium conditionem, vel ero in oculis omnium respondens ut sidus inter homines.

AD AUGUSTUM CÆSAREM. *Ode* II.

In vindictam Julii Cæsaris occisi multæ tempestates Pop. Romano immittuntur. Unica Imperii spes in Augusti incolumitate constituitur.

Jam satis terris nivis, atque diræ
Grandinis misit Pater: & rubente
Dextera sacras jaculatus arces,
Terruit urbem:
Terruit gentes, grave ne rediret
Saeculum Pyrrhae, nova monstra questae,
Omne quum Proteus pecus egit altos
Visere montes:
Piscium & summa genus haesit ulmo,
Nota quae sedes fuerat columbis:
Et superjecto pavidae natarunt
Aequore damae.
Vidimus flavum Tiberim, retortis
Littore Etrusco violenter undis,

1 Grandinis formidandae, ut à Jovis ira provenientis. 2 Jupiter. 3. Fulmine ex igne rubente. 4. Qui Capitolium vel templa deorum quum fulmine percusserit, Romam terruit, id est, cives urbanos timere fecit. 5 Ne tempus eluvionis rediret, eum Deucalion & Pyrrha soli ex universo hominum genere relicti, Parnassum montem conscenderent, ibi ut se tutos ab aquarumvi conservarent. 6 Quae de admirabilibus monstris quae rebatur. 7. Quum Proteus Phocarum pastor & custos, pecus, id est, vitulos marinos, eduxit ad visendum altos montes. 8 Ulmus ponitur pro quavis arbore. 9 Turturibus vel palumbibus. 10 In terram ejecto. 11 Tiberim turbidum & arenae colore flavum. 12 Undis repulsis à littore Etrusco, vel à profundo mari, in quod Tiberis influit.

Ire dejectum 13 *monumenta regi*
Templaque Vestæ:
15 *Iliæ dum se nimium* 16 *querenti*
17 *jactat ultorem:* 18 *vagus, &* 19 *sinistra*
Labitur ripa (20 *Jove non probante*) 21 *uxorius amnis.*
21 *Audiet cives acuisse ferrum,*
Quo graves Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, 23 *vitio parentum*
Rara juventus.
24 *Quem vocet divûm populus ruentis*
Imperî 25 *rebus?* 26 *prece qua fatigent*
Virgines sanctæ minus audientem
27 *Carmina Vestam?*
28 *Cui dabit partes scelus expiandi*
Jupiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros 29 *amictus,*
30 *Augur Apollo;*
Sive tu mavis, 31 *Erycina ridens,*
32 *Quam Jocus circumvolat, & Cupido:*
Sive neglectum 33 *genus & nepotes*
Respicis 34 *auctor,*
Heu nimis longo satiate 35 *ludo,*
Quem juvat clamor, galeæque 36 *leves,*
37 *Acer & Mauri peditis cruentum*
Vultus in hostem.
Sive 38 *mutata* 39 *juvenem figura*
Ales in terris 40 *imitaris, almæ*
Filius Majæ, 41 *patiens vocari*
Cæsaris ultor:
42 *Serus in cœlum redeas, diuque*
Lætus interfis populo 43 *Quirini:*
Neve te 44 *nostris vitiis iniquum*
45 *Ocior aura.*

13 Regiam Numæ Pompilii. 14 Fuit Vesta Saturni filia ex Ope, foci custos & præses, cui Numa Pompilius ædem condidit. 15 Iliæ Romuli matri, Tiberis uxori. abs qua Julius Cæsar ortum habuit. 16 Conquerenti de Cæsaris nece. 17 Magnifice gloriatur. 18 Errans extra alveum. 19 Ergò sinistra, quia Tiberi currenti urbs est à sinistra. 20 Jove indignante & pene invito. 21 Tiberis, suæ uxori nimium indulgens. 22 Rara juventus, id est, pauci nostri, pauci admodum ex ballorum civilium reliquiis, ideoque rari, audient, cives in civium corpora gladios exacuisse, quibus Persæ Pop. Romani hostes perirent melius, id est, justius perirent. 23 Parentum culpa. 24 Ergo quem divum vocet populus? &c. 25 Libertati & dignitati senatus vergentis ad ruinam. 26 Quibus precibus virgines Vestales impense rogent & obsecrare debeant Vestam? 27 Hymnos & preces supplicantium. 28 Cui deorum dabit Jupiter partes, id est, munus delendi scelus, quod paraverunt Romani in occidendo Cæsare? 29 Habens humeros candente nube amictos. 30 Vates, qui præsentis futura. 31 Venus, sic dicta à monte Eryce: ubi religiosissime colebatur. 32 Circa quam Jocus volat. 33. Genus ex oculis tuis rejectum (ô Mars) qui opem ferre negligis. 34 Mars pater Romuli, qui Roman condidit. 35 Bellis, quæ sunt Martis ludi, & oblectamenta. 36. Galeæ expolitæ. 37. Virilis & truculentus, qualis erat Mauritanus vultus. 38 Mutata figura tui in formam Augusti. 39. Augustum, cui Poeta assentatur, Mercurium eum esse dicens. 40 Repræsentas. 41 Qui pateris te vocari Cæsaris ultorem. Ordo est: sive, ô tu ales, id est, alare Mercuri, filius almæ Majæ, patiens vocari Cæsaris ultor, imitaris in terris juvenem Augustum mutata figura. 42. Ultimam sero in cælum redeas, & diu vivas in terris. 43 Romuli, pro Pop. Romano. 44. Nostris contentionibus indignantem. 45 Velox ventus ne tollat te in cælum à conspectu nostro.

Tollat. 46 *non magnos potius triumphos,*
Hic ames dici 47 *pater atque princeps:*
Neu sinas 48 *Medos* 49 *equitare inultos*
50 *Te duce, Cæsar.*

46 Romæ. 47 Augustus Senatus consulto Pater Patriæ appellatus est. 48 Persas & Medos, quibus bellum inferre Augustus hoc tempore cogitabat. 49 Ex equo pugnare. 50 Qui non modo princeps inter homines, sed Deus etiam effectus es, ideoque dux invictissimus.

Ode III.

Navi Virgilium Athenas vehenti incolumitatem precatur: deinde in hominum temeritatem audaciamque vehementer insurgit.

1 *Sic te,* 2 *diva potens Cypri,*
Sic 3 *fratres Helenæ, lucida sidera,*
Ventorumque regat 4 *pater,*
5 *Obstrictis aliis, præter* 6 *Iapyga,*
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et serves 7 *animæ dimidium meæ.*
8 *Illi robur & æs triplex*
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit 9 *præcipitem Africum*
10 *Decertantem aquilonibus,*
Nec tristes 11 *Hyadas, nec rabiem Noti:*
12 *Quo non arbiter Adriæ*
Major, tollere seu ponere vult freta,
Quem mortis timuit 13 *gradum,*
Qui 14 *siccis oculis* 15 *monstra natantia,*
Qui vidit mare turgidum, &
Infames scopulos 16 *Acroceraunia?*
17 *Nequicquam Deus* 18 *abscidit.*

1 Ordo est: O navis, quæ debes finibus Atticis Virgilium tibi creditum, precor sic te regat salutare Veneris sidus, &c. ut finibus Atheniensibus eum salvum restituas, velut rem tuæ fidei commissam. 2 Venus domina Cypri insulæ, ubi præcipue colebatur. 3 Castor & Pollux nautarum opitulatores. 4 Æolus. 5 Aliis ventis vinctis & in utre inclusis, quemadmodum ab Æolo omnes venti dari sunt Ulissi, præter Zephyrum, qui liber & solutus eum deferat in patriam. 6 Ventum ex Apulis flantem, iis utilem, qui ex Italia in Græciam navigant. 7 Vitæ meæ dimidium. Ars eorum enim una est anima in duobus corporibus. 8 Erat ille animo robusto & pectore ferreo, qui nullius periculi metu territus, primus navigare ausus est. 9 Africum impetuosum, qui præcipitat quicquid impellit. 10 Colluctantem cum Aquilonibus. 11 Stellas a fratre Hyante sic dictas, noxias admodum & pluviosas, quia suo ortu & occasu pluvias solent excitare. 12 Quo nolo nullus est ventus major dominus maris Adriatici, id est, majus obtinet imperium in mare Adriaticum, sive concita e, sive sedare velit flustus. 13 Quod genus mortis timuit? ad quam quasi gradibus imus. 14 Absque lachrymis. 15 Cete, pisces monstruosos. 16 Altos montes in Epiro a fulmine sæpe ictos, ideirco infames propter crebra naufragia ibi facta. 17 Frustra Dei providentia dissociavit terras a mari, si homines nihilominus audent navigare. 18 Separavit.

Prudens Oceano 19 *dissociabili*
Terras, si tamen 20 *impia*
Non tangenda rates transiliunt 21 *vada.*
22 *Audax omnia perpeti*
Gens humana 23 *ruit per vetitum nefas.*
Audax 24 *Iapeti genus*
Ignem 25 *fraude mala gentibus* 26 *intulit;*
Post ignem ætherea domo
27 *Subductum, macies &* 28 *nova febrium*
Terris incubuit cohors:
Semotique prius 29 *tarda necessitas*
Lethi corripuit gradum.
Expertus 30 *vacuum Dædalus aëra*
Pennis 31 *non homini datis.*
Perrupit 32 *Acheronta Herculeus labor.*
Nil mortalibus 33 *arduum est.*
34 *Cœlum ipsum petimus* 35 *stultitia: neque*
Per nostrum patimur 36 *scelus*
Iracunda Jovem 37 *ponere fulmina.*

19 Quem necesse erat à terris secludi, propter salutem hominum aliorumque animantium, quæ usui humano inserviunt. 20 Impia terræ pabulo nutriuntur. 20 Impii homines cum ratibus, qui Dei consilium in hoc scilicet navigando videntur contemnere. 21 Loca in mari periculosissima. 22 Parata ad quamvis fas & nefas pœnam persequendam. 23 Impetu fertur, non ratione, ad res legi vetitas. 24 Prometheus Japeti filius. 25 Furto. 26 Hominibus distribuit. 27 Post ignem è cœlo furtim ablatum. 28 Inaudita morborum multitudo terram occupavit. 29 Necessitas mortis prius tarda & matura senecta venit. 30 Aera apertum, vel inanem, ab hominibus inf. eqoeutem. 31 Sed avibus, quibus proprium est volare. 32 Herculis per vim descendit ad inferos: ut inde tricipitem Cerberum ad superos protraheret. 33 Difficile est. 34 Cœlum ipsum affectamus, ut olim Gigantes & Phaëton. 35 Per stultitiam, unde nostra vitia enascuntur. 36 Per nostram impietatem. 37 Deponere fulmina, quæ Jupiter effectus iratus sumit in manus, ut improbos exanimet.

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

Ode IV.

Amœnitate veris descripta, & communi moriendi consuetudine proposita, tanquam Epicureus ad vitam voluptuosam Sextium hortatur.

1 *Solvitur* 2 *acris hyems* 3 *grata vice veris &*
4 *Favoni:*
5 *Trahuntque siccas* 6 *machinæ carinas.*
Ac neq; 6 *jam stabulis gaudet pecus, aut aratur igni,*
Nec prata canis 8 *albicant pruinis.* (*Luna:*
Jam 9 *Cytherea choros ducit* 10 *Venus, imminente*

1 Veris adventu mollescit & relaxatur terra, quæ fuerat hyemis frigore vincta & adstricta. 2 Hyems mordax & aspera. 3 Vere in vicem redeuntes, quæ vicissitudo post asperam hyemem grata est. 4 Zephiri, qui verno tempore flare incipit. 5 Trahunt in mare, ad navigandum, naves siccas: atque ideo siccas, quod à principio Novembris usque ad initium Martii conquieverant extra aquam in navalibus. 6 Instrumenta quæ maximas habent virtutes ad molem suo loco movendas. 7 Ut in hyeme. 8 Albescunt. 9 Cythera insula est contra Cretam, in quam ferunt Venerem primùm vectam concha marina. 10 Venus dux chori jam cum Nymphis & Gratiis ad Lunam saltat imminentem, id est, propinquam, & supra caput hærentem.

Junctæque Nymphis 11 *Gratiæ decentes* (*clopum*
12 *Alterno terram quatiunt pede:* 13 *dum graves Cy-*
Vulcanus ardens 14 *urit officinas.*
Nunc decet aut viridi 15 *nitidum caput* 16 *impedire*
Aut flore, 17 *terræ quem ferunt solutæ.* (*myrto,*
18 *Nunc & in umbrosis,* 19 *Fauno decet* 20 *immolare*
Seu poscat agnam, sive malis hœdum. (*lucis,*
21 *Pallida mors* 22 *æquo pulsat pede pauperum* 23 *ta-*
Regumque turres, O beate Sexti. (*bernas,*
24 *Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.*
25 *Jam te premet nox,* 26 *fabulæque manes,*
Et domus 27 *exilis Plutonia.* 28 *quò simul mearis,*
29 *Non regna vini sortiere* 30 *talis,* (*ventus*
Nec tenerum 31 *Lycidam mirabere,* 32 *quo calet ju-*
Nunc omnis, & 33 *mox virgines tepebunt.*

11 Aglaja, Euphrosyne, Thalia. 12 Nunc hoc, nunc illo pede terram Pulsant numerosè saltantes. 13 Dum Vulcanus in Ætna monte cudit fulmina cumG gantibus, quorum opera & ministerio in iis fabricandis utitur. 14 Non revera urit, sed Poëta vehementem ignis ardorem exprimit, quo metalla liquescunt. 15 Caput unguento splendescens. 16 Coronare caput serto è myrto aut aliis floribus concinnato. 17 Quem veris calore laxatæ producunt terræ, quæ hyemis frigore fuerant constrictæ. 18 Anno jam expleto, scil. veris tempore. 19 Fauno, rusticorum Deo, quem quidam volunt eundem esse atque Pana. 20 Sacrificare vel agnam vel hœdum, utrum mavult. 21 Mors pallidos efficit. 22 Indifferenter & æque fortiter principum fores atque pauperum casas pulsat. 23 Domus humiliores. 24. Breve vitæ spatium longam sperare vitam nos vetat. 25 Statim te opprimet mors, quæ secundum Epicureos, nihil habet præter tenebras. 26 Fabulosi inferi, de quibus & Poetæ & Philosophi tam multa fabulantur. 27 Domus tenuis & parva, sic dicta ob manes exiles illic habitantes, qui aspectum oculorum fugiunt, nec possunt circumscribi. 28 Ad quam domum simul ac migraveris. 29 Non eris bibendi magister, cui constituenti leges in convivio omnes parere necesse erit. 30 Talorum jactu. Veneris enim jactus regem vini efficiebat. 31 Puerum mollem & delicatulum. 32 Cujus amore juvenes nunc ardent. 33 Ubi Lycidas adoleverit, virgines ejus complexu cupient potiri.

AD PYRRHAM. *Ode* v.

Horatius ex Pyrrhæ illecebris tanquam e naufragio enataverat; cujus amore irretitos, affirmat esse miseros.

Quis multa gracilis te puer in rosa
Perfusus liquidis urget odoribus,
Grato, Pyrrha, sub 3 *antro?*
Cui flavam religas comam
Simplex munditiis? heu quoties 6 *fidem*
Mutatosque 7 *deos flebit, &* 8 *aspera.*

1 O Pyrrha, quis puer tenero & gracili corpore, id est, quis adolescens ætati puerili proximus te multis in rosis urget, id est, arcte avideque amplectitur? 2 Delibutus unguentis, quæ odores effundunt. 3 In fornice vel lupanari, ubi meretrices aliquando latebant, ut alienos oculos in re pudenda fugerent, aliquando prostabant impudice ad captandam præcam. 4 Cujus gratia crines flavos habes religatos ut ei placeas. 5 Simplice munditiæ contenta absque sumtuoso corporis cultu. 6 Promissa in levitatem & perfidiam mutata. 7 Venerem cum suis pedisequis, scil. Gratiis, risu, joco, osculis, ahisque hujusmodi, quæ tales amores comitari, facileque mutari solent. 8 Allegoria à dicta à mari, ventis agitato, significans meretricum blanditias more tempestatum nubiles esse & inconstantes.

9 *Nigris* 10 *aquora ventis*
Emirabitur 11 *insolens,*
Qui nunc te fruitur credulus 12 *aurea:*
Qui semper 13 *vacuam, semper amabilem*
Sperat, nescius 14 *auræ*
Fallacis. 15 *miseri quibus*
Intentata nites. me tabula 16 *sacer*
17 *Votiva paries indicat uvida*
Suspendisse 18 *potenti*
19 *Vestimenta maris Deo.*

9 Tempestates à ventis agitatæ sunt nigræ. 10 Per aquora significat mutabilem & fallacem, quæ ex serena & placida facta est seva & implacabilis. 11 Insuetus, & talem in Pyrrha meretricum amorem non expertus. 12 Te pulchra & amabili. Quid enim auro amabilius? 13 Qui speret te sibi soli vacantem & paratam fore, a-

liis omnibus contemptis. 14 Inconstantiæ, muliebris ignarus. 15 Miseri sunt in quibus non probata neque usu cognita fulges & amabilis videris. 16 Sacellum, vel tem plum Neptuno dicatum. Est Allegor. ducta à naufragis, qui periculo elapsi Neptuno solebant suspendere tabulam, in qua naufragii casus depingebatur. 17 Quam vovi mediis in periculis, id est, Pyrrhæ blandimentis. 18 Neptuno, imperium maris obtinenti. 19 Naufragi sua vestimenta, in quibus fuerant servati, Neptuno etiam consecrabant.

AD AGRIPPAM *Ode* VI.

Varius tragœdiographus bella ab Agrippa gesta decantabit, Horatius vero conviviis tantum & moribus describendis aptus & idoneus.

Scriberis 1 *Vario fortis & hostium*
Victor, Mæonis alite,
2 *Quam rem cunque ferox navibus aut equis*
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Peleidæ 3 *stomachum,* 4 *cedere nescii,*
Nec 5 *cursus duplicis per mare Ulyssei,*
Nec 6 *sævam Pelopis domum,*
Conamur, 7 *tenues grandia: dum pudor,*
& Imbellisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregii Cæsaris & tuas
9 *Culpa deterere ingenî.*
Quis 10 *Martem tunica tectum adamantina*
Digne scripserit? aut pulvere Troico
Nigrum 11 *Merionem? aut* 12 *ope Palladis*

1 Scriberis à Vario Mæonii carminis alite, id est, majestate carminis Homerici, vel, penna & stylo carminis Homerici. vel. ab heroico. Poëta enim prædito plane Mæonio, id est, Homerico fuit enim Homerus, aut ex Mæonia, aut Mæonis filius. 2 Quamcunque rem. 3 Iram implacabilem Achillis, Peleo & Thetidi geniti. 4 Qui placari noluit. 5 Navigationes longas subdoli Ulyssis, qui aliud loquebatur, aliud sentiebat: unde à Græcis dictus est ΔΙΠΛΟΥΣ.

6 Sævam propter varia homicidia in eadem familia perpetrata. Nam Pelops à Tantalo patre, Atreus & Agamemnon ab Ægysthio, Clytemnestra ab Oreste filio est occisa. 7 Nos, qui tenui sumus ingenio, non audemus dicere grandia viribus nostris impar. 8 Dum Polyhymnia Musa Lyrica (quæ potestatem habet in Lyram, imbellem nempe & ineptam ad res bellicas scribendas) me vetat detenere, id est, dum muere atque extenuare tuas & Cæsaris laudes. 9 Ingenii mei tardioris. 10 Martem, id est, viros bellicosos, tectos & indutos lorica, quæ dura & solida est ut adamas. 11 Virum fortissimum, pulvere Troico squalidum & obductum. 12 Pallas semper opem tulit Diomedi Tydei filio.

13 Animo & fortitudine diis æqualem Nam Martem & Venerem Dionedes vulneravit. 14 Virgines & puellæ ita acres sunt in juvenes, ut tamen ungues suos ad repugnandum sectos habeant, ne forte pugna sit cruenta, quod rato fit. 15 Sive quod unus vacui, id est, valde otiosi sive quod urimur, id est aliquantulum amamus. 16 Nostro more leves & inconstantes, quod amatoribus proprium est & usitatum.

Tydiden 13 *superis parem?*
Nos convivia, nos prælia virginum,
Sectis in juvenes unguibus 14 *acrium*
Cantamus, 15 *vacui, sive quid urimur,*
16 *Non præter solitum leves.*

AD MUNATIUM PLANCUM CONSULAREM.

Ode VII.

Alii alias laudant civitates & regiones, Horatius vero reliquis anteponit Tibur, ubi natus est Plancus, quem ad diluendas vino curas cohortatur.

1 Rhodum claram propter elegantem structuram trium civitatum quæ sunt in eadem insula, aut claram, i. præclaram portubus, viis mœnibus, legum præstantia, &c. aut claram, i. semper illustratam radiis Solis, qui puellæ Rhodiæ amore captus, Insulam ab ea nominavit Rhodon. 2 Mitylene urbs est in Lesbo. 3 Nobilissimam civitatem ab Amazonibus extructam, & magnæ Dianæ templo nobilitatam 4 Corinthus dicitur bimaris quod hinc Ionio, hinc Ægæo mari cingitur. 5 Thebæ urbs est in Bœotia à Cadmo ædificata, cujus filia Semele Bacchum peperit ex Jovis compressu. 6 Nobile fuit Delphis Apollinis oraculum. 7 Loca amœnissima Thessaliæ. 8 Sunt Poetæ, quibus unicum opus est. 9 Athenas Minervæ inviolatæ urbem. 10 Carmine non interrupto, ut aliud laudent. 11 Frontem oliva coronare, cujus folia undique, i. circumcirca densa & breviora facta maiorem addunt ornatum. Alii alia lectio magis arridet vid. *Undique decerptam frondi præponere olivam*, ut sit sensus: Omnibus locorum & terrarum frondibus olivam anteponere, quæ Palladis est propria. 12 Plurimi, i. multi dicunt. 13 Argos equis nutriendis idoneum. Unde Homerus appellat Α'ΡΓΟΣ ΙΠΠΟΒΟΤΟΝ. 14 Urbem opulentam, in qua regnavit Agamemnon, à Mycena Nympha sic appellatam 15 Lacedæmon dicitur patiens ob severam disciplinam, ubi pueri ad Dianæ aram loris flagellati usque dum sanguis è visceribus exiret, ne ingemuerunt quidem. 16 Larissa est urbs in Thessalia, à qua & Achilles Lariss æus dictus est. 17 Permovit, affecit. 18 Nemus delectabile, Albuneæ Nymphæ unà cum fonte consecratum. 19 Fluvius Anio de celso scopulo multam aquam deorsum effundens. 20 Tiburnus primus Tiburis conditor dicebatur.

Audabunt alii 1 *claram Rhodon, aut* 2 *Mitylenen,*
Aut 3 *Ephesum,* 4 *bimarisve Corinthi*
Mœnia: vel Baccho 5 *Thebas, vel Apolline* 6 *Delphos*
Insignes, aut Thessala 7 *Tempe.*
8 *Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis* 9 *urbem*
Carmine 10 *perpetuo celebrare, &*
11 *Undique decerptam fronti præponere olivam.*
12 *Plurimus, in Junonis honorem,*
Aptum dicit 13 *equis Argos, ditesque* 14 *Mycenas:*
Nec me tam 15 *patiens Lacedæmon,*
Nec tam 16 *Larissæ* 17 *percussit campus opimæ,*
Quam 18 *domus Albuneæ resonantis,*
19 *Et præceps Anio, &* 20 *Tiburni lacus, & uda*

21 *Mobilibus pomaria rivis.*
22 *Albus ut* 23 *obſcuras deterget nubila cœlo*
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos: ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam vitæque labores
Molli, Plance, 24 *merſus,* 25 *ſeu te fulgentia* 26 *ſignis*
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer 27 *Salamina patremq;*
28 *Quum fugeret, tamen uda Lyæo*
29 *Tempora* 30 *populea fertur vinxiſſe corona,*
Sic triſtes affatus amicos:
Quò nos cunque feret 31 *melior fortuna parente,*
Ibimus, ò ſocii comiteſque.
Nil deſperandum Teucro duce & 32 *auſpice Teucro.*
33 *Certus enim promiſit Apollo*
34 *Ambiguam tellure nova Salamina futuram.*
O fortes, 35 *pejoraque paſſi*
Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas:
Cras ingens 36 *iterabimus æquor.*

21 Pomaria diſcurrentibus rivis irrigea. 22 Notus ſerenus. 23 Cœlo caliginoſo. 24 Vino ſuavi. 25 Sive militiæ, ſive domi tuæ eris. 26 Aquila, Dracone, aliſque id genus ſignis militaribus. 27 Civitatem Telamonis, qui duos habuit filios, Teucrum & Acacum. 28 Quamvis fugeret. 29 Caput vino madidum. Lyæus, nomen Bacchi, ponitur pro vino. 30 Corona ex frondibus populi arboris, quæ animi fortitudinem denotat. 31 Melior quia fortuna mihi patriam dabit, at pater Telamon negavit. 32 Me Teucro hortante. 33 Apollo non fallax aut mentiens. 34 Promiſit duas fore Salaminas, quarum altera nunc eſt in Attica, alteram ego & vos condemus in Cypro. 35 O paſſi graviora! *Virgil.* 36 Iterum navigabimus.

AD LYDIAM. *Ode* VIII

Juvenem Sybarin Lydiæ amore preditum, & voluptatibus colliquefactum notat.

1 *Lydia dic, per omnes*
Te deos oro, 2 *Sybarin cur properes* 3 *amando*
4 *Perdere? cur apricum*
Oderit 5 *campum,* 6 *patiens pulveris atque ſolis?*
Cur neque 7 *militaris*
Inter æquales equitet, 8 *Gallica nec* 9 *lupatis*
10 *Temperet ora frænis?*
Cur timet flavum Tiberim 11 *tangere?* 12 *cur olivum*
Sanguine 13 *viperino*

1 Meretrix delicatula, non vulgaris formæ. 2 Juvenem mollem. 3 Dum tui amore captus eſt. 4 Ejus bona abligurire & corporis vires frangere. 5 Campum martium cur oderit. 6 Quum poſſit pati pulverem & ſolem & alios etiam labores militares. 7 Militarem in morem. 8 Gallicorum equorum ora. 9 Frænis inſtar lupinorum dentium aſperis & inæqualibus. 10 Moderetur & ſibi parere doceat. 11 Tiberim tranare. 12 Cur luctam horret? Luctaturi utebantur unguento, quod ex cera fit oleo ſubacta. 13 Sanguine venenoſo.

Cantius vitat? neque jam livida gestat armis
Brachia, sæpe disco,
Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?
Quid latet, ut marinæ
Filium dicunt Thetidis sub lacrymosa Trojæ
Funera, ne virilis
Cultus in cædem & Lycias proriperet catervas.

13 Frequenti armorum pondere. 15 Discо nobilitatus; qui quidem, Judus erat primo Græcus, deinde a Græcis translatus ad Romanos. 16 Sæpe ultra terminum jaculo sortiter & expedite emisso. 17 Cur non prodit Sybaris in publicum, sed inter meretrices latet & emolleſcit? 18 Achillem, qui a matre [illegible]de habitu puellari indutus, ne agnoſceretur, in insulam Scyrum ad Diomedem deductus, 19 Paulo ante eversionem Trojæ. 20 Ne vestitus virilis eum in bellum Trojanum protraheret. 21 Ponuntur Lycii pro Trojanis, quibus opem ferebant, ſic cognominati a Lyco Pandionis filio.

AD THALIARCHUM. *Ode* IX.

Quo magis ſævit hyems, eo magis voluptati indulgendum.

Vides ut alta stet nive candidum
Soracte: nec jam sustineant onus
Sylvæ laborantes: geluque
Flumina constiterint acuto?
Dissolve frigus, ligna super foco
Large reponens: atque benignius
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche, merum diota.
Permitte Divis cætera: qui simul
Stravere ventos æquore fervido
Deprœliantes, nec cupressi,
Nec veteres agitantur orni.
Quod sit futurum cras, fuge quærere: &
Quem fors dierum cunque dabit, lucro
Appone: nec dulces amores
Sperne puer, neque tu choreas,
Donec virenti canities abest
Morosa. nunc & campus & areæ,
Lenesque sub noctem susurri

1 Vides ut Soracte cooperiatur, vel è longinquo appareat nive plenum. 2 Mons in Faliſcis, quem hodie appellant montem Divi Sylveſtri, eo quod in ejuſdem montis ſpelunca ad plurimum tempus ſe continuiſſe dicitur. 3 Nivis pondus. 4 Oneris magnitudine laborantes. 5 Flumina vi frigoris congelata a curſu deſiſtunt ſuperne. 6 Copioſe, pro foci magnitudine. 7 Largius quam ſolebas prome de[illegible]ta Sabina vinum quadrimum, id eſt, quatuor annorum. 8 Diota eſt vas vinarium, duas habens anſas, quadraginta & octo ſextarios capiens. 9 Committe cætera Deorum curæ & procurationi. 10 Simul ac, id eſt, poſtea quam ventos inter ſe concertantes compreſſerunt. 11 Mari concitato, ut ſolet aqua in aheno fervens. 12 Non commoventur. 13 Quemcunque diem tibi dabit ſors, i. fortuna, ſeu potius Dei voluntas, ΤΥΧΗ ΔΑΙΜΟΝΟΣ. 14 In lucro deputa. 15 Dum puer es, adoleſcens juvenis. 16 Chorea dicitur a choro, ubi junctis manibus ſaltatur. 17 Quamdiu tibi juveni & adhuc virentis ætatis canities (id eſt ſenectus) abeſt querula. 18 Campus Martius & areæ, i. loca in quibus Rom. juventus ſe exercebat. 19 Paulo ante noctem. 20 Colloquia, quæ edi ſolent ab amantibus voce leni & ſubmiſſa.

21 *Composita repetantur hora:*
22 *Nunc & latentis proditor intimo*
Gratus puellæ risus ab angulo,
23 *Pignusque dereptum lacertis,*
Aut digito malè pertinaci.

21 Hora constituta iterum atque iterum à te usurpentur. 22 Et nunc repetatur tua te gratus risus, proditor & index puellæ latentis, i. in angulum se abdentis ac delitescere simulantis. 23 Armilla vi avulsa ex lacertis, aut annulus à digito, male, i. parum pertinaciter retinente. Ridet enim puella ne diu quæratur, sed ut seipsam prodat. Nam fingunt puellæ se velle retinere, quod cupiunt sibi adimi.

AD MERCURIUM. *Ode* X.

Quem laudat à facundia, à parentibus, à palæstræ & lyræ inventione, à maxima in furando calliditate, atque ab iis, quibus fungitur muneribus.

Mercuri 1 *facunde, nepos* 2 *Atlantis,*
Qui 3 *feros cultus hominum recentum*
4 *Voce formâsti* 5 *catus, & decoræ*
More 6 *palæstræ:*
Te canam, magni Jovis & 7 *deorum*
Nuncium, curvæque lyræ 8 *parentem:*
9 *Callidum, quicquid placuit, jocoso*
Condere furto.
Te, 10 *boves olim nisi reddidisses*
Per dolum 11 *amotas,* 12 *puerum minaci*
Voce dum terret, 13 *viduus pharetra,*
14 *Risit Apollo.*
Quin & 15 *Atridas* 16 *duce te superbos*
Ilio dives Priamus relicto,
17 *Thessalosque ignes &* 18 *iniqua Trojæ*
Castra 19 *fefellit.*
Tu pias lætis animas reponis
20 *Sedibus:* 21 *virgaque* 22 *levem coërces*
Aurea turbam, 23 *superis deorum*
Gratus & imis.

1 Eloquentiæ Deus & orationis inventor. 2 Maja Atlantis filia Mercurium peperit ex Jove. 3 Agrestes hominum primorum mores. 4 Eloquentia vel musica conformavisti. 5 Quasi cautus. 6 Palæstra Græci exercebantur ad tuendam corporis valetudinem. 7 Reliquorum deorum interpretem. 8 Lyræ inventorem. 9 Astutum & ingeniosum ad furtum committendum, quod jocum risumque concitaret. 10 Boves Admeti Regis, quas Apollo divinitate privatus pascebat. 11 Abactos & furtim ademptas. 12 Te, qui puerilem formam assumpseras, dum terreret minis. 13 Privatus pharetra. 14 Ridendum sibi putavit. 15 Agamemnonem & Menelaum. 16 Qui te ducem Priamo præbebas. 17 Thessalicas excubias. 18 Castra Trojanis inimica. 19 Sic latuit, ut à nemine cognitus ac ne visus quidem fuerit. 20 Campis Elysiis. 21 Caduceo, quo Mercurius animas deducit ad inferos. 22 Incorpoream animarum multitudinem. 23 Diis superis & inferis gratus.

AD

AD LEUCONOEN. *Ode* XI.

Hortatur Leuconoen, omissa futurorum cura, voluptati indulgere, argumento à vitæ brevitate & celeritate ducto.

Tu ne quæsieris scire (1 nefas) quem mihi, quem tibi
2 Finem dii dederint, Leuconoe: nec 3 Babylonios
Tentaris numeros, 4 ut melius, quicquid erit, pati.
(Seu plures 5 hyemes, seu tribuit Jupiter ultimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum) sapias, 6 vina liques: & 7 spacio brevi
Spem longam reseces. dum loquimur, fugerit invida
Ætas: 8 carpe diem, 9 quam minimum credula postero.

1 Impossibile est, vel, malum est. 2 Vitæ terminum 3 Mathematicos, qui Astrologiam inveniisse dicuntur. 4 Ut sapias melius pati quicquid acciderit. 5 Annos. 6 Ut vina percoles: vina enim percolata sunt delicatiora. 7 Et quum breve sit vitæ spatium, ne spem differas in longum. 8 Fruere die præsenti. 9 Nullam pene fidem adhibens diei futuro.

AD AUGUSTUM. *Ode* XII.

Collaudatis diis, heroibus, virisque aliquot claris, tandem ad divinas Augusti laudes descendit.

Quem virum aut heroa lyra vel 2 acri
Tibia sumes celebrare 3 Clio?
Quem deum? cujus 4 recinet jocosa
Nomen 5 imago,
Aut in umbrosis 6 Heliconis oris,
Aut super 7 Pindo, gelidove in 8 Hæmo?
Unde 9 vocalem temere insequutæ
Orpheа sylvа,
10 Arte materna rapidos morantem
Fluminum lapsus, celeresque ventos,
11 Blandum & auritas 12 fidibus canoris
Ducere quercus.
Quid 13 prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum ac deorum,
Qui mare & terras, variisque mundum
14 Temperat 15 horis?
16 Unde nil 17 majus generatur ipso,
Nec viget quicquam simile aut 18 secundum:

10 Clio, quem virum fortem aut heroa semideum sufficies celebrandum? 2 Tibia acriter sonente. 3 Una ex novem Musis. 4 Resonabit. 5 Echo vocis imago, quæ vel tibi eadem respondet. 6 Helicon est mons Bœotiæ, non procul à Parnasso, Apollini sacer & Musis, unde Musæ appellatæ sunt Heliconides. 7 Monte Arcadiæ. 8 Monte Thraciæ. 9 Orphea sonorum & facundam poëtam (Calliopes & Apollinis filium) lyræ sequutæ sunt temere, i. ΑΤΤΟΜΑΤΩΣ, sua sponte & confuse. 10 Musica. 11 Et adeo blandum, ut quocunque voluerit posset ducere querceus naritas, in sensu audiendi præditas. 12 Cithara canora, 13 Quid potius dicam quam solitas & ab omnibus decantatas laude, parentis, i. Jovis? 14 Regit, vel temperatum efficit. 15 Quatuor anni temporibus, Vere, Æstate, Autumno, Hyeme. 16 A quo Deo. 17 Quia Deus est Optimus Maximus. 18 Nihil Jovi est secundum, quia nullus ordo esse potest inter infinitum & finitum.

19 Pro-

19 *Proximos illi tamen occupavit*
20 *Pallas honores.*
Præliis 21 *audax, neque te silebo.*
Liber, & sævis inimica 22 *Virgo*
Belluis: nec te metuende 23 *certa*
Phœbe sagitta.
Dicam & 24 *Alciden,* 25 *puerosque Ledæ,*
26 *Hunc equis,* 27 *illum superare pugnis*
Nobilem: 28 *quorum simul alba nautis*
Stella refulsit,
29 *Defluit saxis agitatus humor:*
30 *Concidunt venti:* 31 *fugiuntque nubes:*
Et 32 *minax (quod sic* 33 *voluere) ponto*
Unda recumbit.
34 *Romulum post hos prius, an* 35 *quietum*
Pompili regnum memorem, an 36 *superbos*
Tarquini 37 *fasces, dubito, an* 38 *Catonis*
Nobile lethum.
39 *Regulum, &* 40 *Scauros, animæq; magnæ*
41 *Prodigum Paulum, superante* 42 *Pœno,*
43 *Gratus insigni referam camœna,*
44 *Fabriciumque.*
45 *Hunc, &* 46 *incomptis* 47 *Curium capillis*
utilem bello 48 *tulit, &* 49 *Camillum,*
50 *Sæva paupertas, &* 51 *avitus apto*
52 *Cum lare fundus.*
Crescit 53 *occulto velut arbor ævo*
Fama 54 *Marcelli: micat inter omnes*

19 Pallas proxima est Jovi, sed longo intervallo proxima. 20 Minerva non è muliere concepta, sed Jovis cerebro nata, vera & divina sapientia. 21 Bacchus *ad prælia trudit inermes*, dictus Liber, quod animum curis liberat. 22 Diana venatrix. 23 Adeo certa est & inevitabilis Phœbi sagitta, ut semper id feriat quod petit. 24 Herculem, Jovis & Alcmenæ filium. 25 Filios Ledæ. 26 Nempe Castorem equestri prælio nobilitatum. 27 Et Pollucem pugna pedestri insignem. 28 Quorum stella serena simul atque nauta apparuit. 29 Fluit de saxis humor ex nive geluve in aquam resolutus. 30 Venti desinunt flare. 31 Nubes in fugam vertuntur. 32 Unda nautis minans naufragii quieverit, quæ vento intumuerat. 33 Filii Ledæ Castor & Pollux se volucre. 34 Romæ conditorem. 35 Numa Pompilius à Romulo secundus Romanorum rex, regnum armis paratum, religione, justitia & bonis moribus stabilivit. 36 Magnificos & excellentes honores Tarquinii Prisci, non Tarquinii Superbi, commemoratu certe indigni propter Lucretiæ constuprationem. 37 Virgarum fasces, quos securibus alligatos, lictores primum ante Reges, postea ante Consules ad populi terrorem portabant. 38 Catonis Uticensis, qui violentas manus sibi intulit, ne vultum tyranni aspiceret, ut inquit Cicero. 39 Regulum Carthaginenses resectis palpebris illigatum in machina perpetuis vigiliis necuerunt. 40 Quorum clara extitit virtus in republ. administranda. 41 Paulum, vitæ contemptorem, qui animam profudit ad Cannas, ubi cum quadraginta & quinque Romanorum millibus est occisus. Vide Livium. 42 Hannibale. 43 Libens, ut memor meritorum Pauli in patriam. 44 Fabricium ter Consulem, de cujus abstinentia, continentia, severitate, aliisque egregiis animi dotibus, vide Plutarch. & Valer. Maxim. 45 Fabricium. 46 Capillis impexis. Turpe est viro bellicoso comam habere comptam & calamistratam. 47 Curius Samnitibus magnum auri pondus sibi afferentibus dixit, *Se malle aurum habentibus imperare, quam possidere.* 48 Protulit, produxit. 49 Camillus sexto mense post Romam à Gallis captam eos ex Italia expulit. 50 Paupertas aspera & perpessu difficilis. 51 Fundus à suis majoribus sibi relictus. 52 Cum domo non sumptuosa, sed quæ fundum deceat. 53 Occulte, veluti arbor quæ temporis progressu increscit, hominibus non advertentibus. 54 Marcellus quinquies consul fuerat, tandem vero ab equitatu Hannibalis circumventus est & occisus.

55 Stella crinita, quæ visa est septem noctes post Cæsarem occisum, & credebatur esse Cæsaris anima in cœlum subvolans. 56 Inter stellas. 57 Jupiter. 58 Per fata, juxta Stoicorum opinionem, qui deos immortales fatis obligari volunt ad observanda eorum statuta. 59 Ita regnes ut Cæsar Augustus sit secundus post te, scilicet ut tu in cœlo regnes, Cæsar in terris. 60 Insidiantes Latio, quod hic ponitur pro toto Imperio Romano. 61 Seu subegerit, vel in triumphum duxerit.

55 *Julium sidus, velut* 56 *inter ignes*
Luna minores.
Gentis humanæ 57 *pater atque custos,*
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæsaris 58 *fatis data :* 59 *tu secundo*
Cæsare regnes.
Ille seu Parthos 60 *Latio imminentes*
61 *Egerit justo Dominus triumpho,*
Sive Subjectos Orientis oris
62 *Seras & Indos :*
63 *Te minor latum reget æquus orbem :*
64 *Tu gravi curru quaties Olympum,*
65 *Tu parum castis inimica mittes*
Fulmina lucis.

62 Populos in Æthiopia, apud quos altissimæ sunt arbores, quæ non solum folia, sed lanam etiam proferunt tenuissimam, ex qua conficiunt vestimenta. 63 Ille æquus, id est, non invidens tibi, sed æquo animo ferens tunm in cœlo imperium, te minor, id est, se inferiorem te gerens, reget terras. 64 Tu tonabis ; nam ex Jovis curru cœlum quatiente vulgus opinatur tonitru fieri. 65 Tu mittes inimica, id est, tristia fulmina, parum castis lucis, id est, lucis contaminatis & pollutis.

AD LYDIAM. *Ode* XIII.

Molestè fert Telephum ruvalem sibi à Lydia anteponi.

1 Rivalis sui. 2 Cervicem pulchrâ instar rosæ. 3 Brachia flexibilia, ceræ similia. 4 Interjectio est, dolentis. 5 Tumet jecur ira implacabili, quæ facilè sedari non potest. 6 Cholera, qua incalescente in iram insurgimus. 7 Turgescit cystis fellis, jecinori annexa, quæ bilis est receptaculum. 8 Ratio. Nam amantes sunt amentes. 9 Animi perturbatio colorem variat, & pallida res amor est. 10 Lachrymæ, doloris interni indicium. 11 Antequam advertam, & me invito. 12 Demonstrans. 13 Quam languidis flammis amoris intus tabescam. 14 Aspectu crucior. 15 Rixæ ultra modum progredientes mero, i. per ebrietatem. 16 Telephus ardens libidine. 17 Momordit tibi labra. 18 Ne amoris sui obliviscare. 19 Si mihi credis. 20 Non speres perpetuum tibi fore amatorem. 21 Inhumaniter.

Quum tu Lydia 1 *Telephi*
Cervicem 2 *roseam, &* 3 *cerea Telephi*
Laudas brachia, 4 *væ, meum*
Fervens 5 *difficili* 6 *bile* 7 *tumet jecur.*
Tunc nec 8 *mens mihi, nec* 9 *color*
Certa sede manet : 10 *humor & in genas*
11 *Furtim labitur,* 12 *arguens*
13 *Quam lentis penitus macerer ignibus.*
14 *Uror, seu tibi candidos*
Turparunt humeros 15 *immodicæ mero*
Rixæ : sive 16 *puer furens*
17 *Impressit* 18 *memorē dente labris notā.*
Non, 19 *si me satis audias,*
Speres 20 *perpetuum, dulcia* 21 *barbare*
Lædentem oscula, quæ Venus

22 *Quinta parte ſui nectaris imbuit.*
Felices ter & 23 amplius,
Quos 24 irrupta tenet copula, 25 nec malis
Divulſus querimoniis
Suprema citius ſolvat amor die.

22 Quæ oſcula Venus quinta parte ſuæ ſuavitatis, i. concubitu replevit. Quinque etenim ſunt partes amoris, aſpectus, colloquium, tractus, oſculum, concubitus.

23 Terque quaterque. 24 Indiſſolubilis conjunctio. 25 Nec amor divulſus malis querimoniis, i, litibus & rixis, ſolvet ultima die citius, id eſt, ante mortem

AD REMPUBLICAM BELLUM CIVILE REPARANTEM.

Ode XIV.

O *Navis, referent 2 in mare te novi*
3 Fluctus, ô 4 quid agis? fortiter occupa
5 Portum, nonne vides ut
6 Nudum remigio latus?
Et 7 malus celeri 8 ſaucius Africo,
9 Antennæque gemant? ac ſine 10 funibus
Vix 11 durare carinæ
Poſſint 12 imperioſius
Æquor? non tibi ſunt 13 integra lintea,
14 Non dii, 15 quos iterum preſſa voces malo.
Quamvis 16 Pontica pinus,
Sylvæ filia nobilis,
17 Jactes & genus, 18 & nomen inutile.
Nil 19 pictis timidus navita puppibus
Fidit, tu, 20 niſi ventis
Debes ludibrium, 21 cave.
22 Nuper ſollicitum quæ mihi tædium;
23 Nunc deſiderium, curaque non levis,
Interfuſa 24 nitentes
25 Vites æquora 26 Cycladas.

1 O Reſpub. Tota hæc Ode eſt Allegorica. 2 In periculum. 3 Bellum civile redintegratum. 4 Quam male agis? Pacem & tranquillitatem 6 Nudatum remigiis; id eſt, ut Reſpublica deſtituta eſt militibus? 7 Malus arbor eſt, cui velum annectitur; ponitur hic allegorice pro Ægyptio rege, à quo Pompejus eſt obtruncatus. 8 Perfractus Africo, id eſt, gravi bello. 9 Senatores & viri principes. 10 Sine pecuniis belli nervis. 11 Perferre. 12 Severiorem civilis belli tempeſtatem. 13 Integra vela, i. integri exercitus. 14 Dii tutelares, ut Caſtor & Pollux, ſeu quivis alius Deus, quod erat navis Inſigne. 15 Quos nunc ſub Octaviano tu opreſſa invoces. 16 In Ponto magna eſt arborum copia unde naves fiant. 17 Quamvis generis claritate & antiquitate glorieris. 18 Et famam quæ tibi nil proderit. 19 Non navis picturæ ſed robori & armamentis fidunt nautæ: ſic milites non in generis ſplendore, ſed armis & exercitu ſpem collocant. 20 Niſi vis fieri ludibrio ventis. i. inflatis & ambitioſis ducibus. 21 Noli amplius movere bellum. 22 O Reſpub. quæ mihi ex tuis malis ſolicitudinem & tædium induxeras. 23 Quæ nunc me abſentem tui deſiderio afficis. 24 Cycladas longe apparentes. 25 Suadeo ut fugias periculorum anguſtias quibus te facile extricare non poſſis. 26 Cycladæ ſunt inſulæ in mari Ionio, numero fere quinquaginta, ſic appellatæ, quod in cycli formam diſponuntur.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ.

Ode XV.

1 *Pastor quum traheret per freta navibus*
2 *Idæis Helenam* 3 *perfidus hospitam,*
4 *Ingrato celeres obruit otio*
Ventos, ut caneret 5 *fera*
6 *Nereus fata.* 7 *Malâ ducis avi domum,*
8 *Quam multo repetet Græcia milite,*
9 *Conjuratatuas* 10 *rumpere nuptias,*
Et regnum Priami vetus.
11 *Eheu quantus equis, quantus adest viris*
12 *Sudor: quanta moves* 13 *funera Dardanæ*
Genti! jam galeam Pallas & 14 *ægida*
Curruque & 15 *rabiem parat.*
16 *Nequicquam, Veneris præsidio* 17 *ferox,*
18 *Pectes cæsariem: grataque fœminis*
19 *Imbelli citharæ carmina* 20 *divides.*
Nequicquam thalamo 21 *graves*
Hastas, & calami spicula 22 *Gnossii*
Vitabis, 23 *strepitumque, & celerem* 24 *sequi*
Ajacem: tamen heu 25 *serus adulteros*
Crines pulvere collines.
Non 26 *Laërtiadem, exitium tuæ*
Gentis, non 27 *Pylium Nestora respicis?*
28 *urgent impavidi te Salaminius*
29 *Teucerque, &* 30 *Sthenelus,* 31 *sciens*
Pugnæ: sive opus est imperitare equis,
Non auriga piger: 32 *Merionem quoque*
Nosces. ecce furit te reperire atrox
33 *Tydides, melior patre:*

1 Paris. 2 Navibus fabricatis in Ida Phrygiæ monte, ubi Paris fuit educatus. 3 Perfidus, quia jura hospitalitatis fregerat. 4 Otio molesto compressit ventos ne spirarent: nihil enim ventis magis est ingratum quam non flare. 5 Fata luctuosa non solum Paridi sed omnibus etiam Trojanis. 6 Deus marinus Ponti filius, à mendacio alienus. 7 O Pari, tu quidem malis auspiciis ad domum paternam ducis Helenam. 8 Quam Græcia cum magno exercitu requiret. 9 Omnibus jurejurando in portu Aulidis obstrictis, ad unanimiter demicandum, donec Helenam essent nacti. 10 Dissolvere illicitas nuptias, & evertere antiquum Priami regnum. 11 Dolentis est. 12 Labor bellicus. 13 Quantas strages commoves Trojanæ genti! quæ olim dicta est Dardana, à Dardano, qui vixit tempore Moysis. 14 Scutum Palladis. 15 Furorem belli. 16 Frustra. Nam Venus, cum non sit bellicosa, non potest esse Paridi præsidio. 17 Animosus. 18 Ornabis capillum. 19 Cithara bello non apta est, sed mensæ ad hilaritatem. 20 Nequicquam suis numeris aptum carmen ad imbellem citharam canes, vel nequicquam distribues carmina alternatim, ut solent citharœdi, qui dum carmina canunt, modo suæ voci, modo lyræ sono utuntur. 21 Hastas odiosas thalamo nuptiali, propter copulæ disjunctionem. 22 Sagittas Cretenses. Est Gnossos urbs Cretæ, quæ olim claruit arte sagittandi. 23 Strepitum pugnantium. 24 Celerem ad sequendum. Erat Ajax tam celer pedibus, ut nemo fugiens eum evaderet. 25 Sero crines tuos adulteros, olim unguentis delibatos, pulvere deturpabis, id est, sero tandem traheris mortuus. 26 Ulyssem Laërtis filium. 27 A Pylo urbe Nestor denominatur Pylius. 28 Insequuntur. 29 Teucer qui in Cypro condidit Salamina. 30 Capanei filius, unus eorum qui in equo Trojano se abdiderunt. 31 Doctus ad pugnandum, & equorum promtissimus moderator. 32 V. supra Ode 6. 33 Diomedes patre suo Tydeo fortior & valentior.

34 *Quem*

34 *Quem tu, cervus uti vallis in altera*
Visum parte lupum graminis immemor,
35 *Sublimi fugies mollis anhelitu,*
Non hoc Pollicitus 36 *tuæ.*
37 *Iracunda diem* 38 *proferet Ilio,*
Matroniſque Phrygum claſſis Achilleï.
39 *Poſt certas hyemes uret* 40 *Achaicus*
Ignis 41 *Iliacas domos.*

34 Quem tu homo mollis, & luxurioſus fugies, ſicut cervus fugit lupum viſum in altera parte vallis. 35 Anhelitu qui ex alto pectore ducitur. 36 Tuæ Helenæ, cui multa de te glorioſe jactaveras. 37 Iracunda claſſis Achillei (propter ereptam ſibi Briſeida) proferet diem Ilio matroniſque Phrygum. 38 Prorogabis tempus, id eſt, bellum Trojanum producet & retardabit. 39 Poſt annos novem à fatis certo decretos. 40 Ignis Græcus, nam Achaia eſt pars Græciæ. 41 Domos Trojanas.

AD AMICAM. *Ode* XVI

Palinodiam canit. Nam veniam petit à puella quam Iambis læſerat: culpamq; transfert in iram, cujus vim indomitam deſcribit.

O Matre pulchra filia 1 *pulchrior,*
2 *Quem criminoſis cunq; voles modum*
Pones Iambis: 3 *ſive flamma,*
Sive mari libet 4 *Adriano.*
Non 5 *Dindymene,* 6 *non adytis quatit*
Mentem ſacerdotum 7 *incola Pythius,*
Non Liber 8 *æque: non* 9 *acuta*
Sic geminant 10 *Corybantes æra,*
Tricties ut iræ: quas neque 11 *Noricus*
Deterret enſis, nec mare naufragum,
Nec ſævus ignis, nec tremendo
Juppiter ipſe 12 *ruens tumultu.*
Fertur 13 *Prometheus addere* 14 *principi*
Limo 15 *coactus particulam* 16 *undique*
Deſectam, 17 *& inſani Leonis*
Vim 18 *ſtomacho appoſuiſſe noſtro.*

1 Numquid mulier hanc laudem agnoverit, ut dicatur pulchra pulchrior? 2 Quemcunque voles modum, i. quamcunque voles rationem tu præſcribes ad mordaces Iambos meos abolendos, quos in te ſcripſi. 3 Sive Iambos exurere voles, ſive in mare dejicere. 4 Mare Adrianum ponitur pro quovis mari. 5 Dea Cybele Dindymene dicta à Dindymo Phrygiæ monte, in quo ſacra ſibi per Corybantes inſtituit. 6 Non ex adytis, locis templi ſacris & ſecretis, ad quæ nulli niſi ſacerdoti fas erat accedere. 7 Apollo qui in laudis oraculis mentem ſacerdotis incolit, i. quatit, movet, cogit. 8 Non æque, ſed vehementius ira animos hominum commovet, quam Cybele, Apollo, aut Liber concentit mentem ſacerdotum, 9 Tympana acute ſonantia. 10 Sacerdotes Cybeles, quæ tympanorum pulſu & cornuum cantu Jovis vagitum celabant Saturnum. 11 Noricus, pro quovis enſe. In Norico (quam regionem plerique nunc appellant Bavariam) optimi fiunt gladii ex ferro probatiſſimo. Homo iratus neque enſes, neque quodvis aliud periculum extimeſcit. 12 Deſcendens cum fulmine tremendo. 13 Japeti & Clymenæ filius, propter ſingularem ingenii excellentiam, hominem primum ex limo finxiſſe exiſtimatur, animum vero ex particulis aliorum animalium undique diſſectis illi indidiſſe. Nam à Leone iracundiam, à Sue libidinem, à Vulpe aſtutiam, & ab aliis aliud mutuatus eſt. 14 Primo homini ex limo efformato, 15 Neceſſitate compulſus, quod in beſtiis fingendis omnes naturæ facultates conſumpſiſſet. 16 Ex omnibus animalibus. 17 Et rabidi leonis furorem. 18 Hunc dicunt Latini, ſtomachum movere, pro, iratum facere, & ſtomachari, pro irasci.

Iræ 19 Thyesten exitio gravi
20 Stravere : & altis urbibus 21 ultimæ
Stetere causæ cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hostile 22 aratrum exercitus 23 insolens.
24 Compesce mentem. 25 me quoq; 26 pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres Iambos
Misit 27 furentem : 28 nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia : 29 Dum mihi
Fias 30 recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

19 Thyesti suos filios frater Atreus edendos apposuit, eo quod Thyestes cum Atrei uxore concubuisset. 20 Dejicere de statu. 21 Extremæ fuerunt causæ usque ad eversionem. 22 Urbs tum esse desinit, cum in ea aratrum sit circumductum : aratro etiam prisci in condendis urbibus utebantur, *Interea Æneas urbem designat aratro. Virgil.* 23 Exercitus superbus, quia victoria natura insolens est & superba. 24 Comprime animum, nec me imitare, quem pœnitet iræ. 25 Excusat se Horatius conferens iræ causam in adolescentiæ fervorem. 26 Ira est ebullitio sanguinis circa cor. 27 Propter iram. 28 Nunc studeo mitia persequi, tristia relinquere. 29 Ea conditione ut fias mihi amica. 30 Recantatis convitiis atque maledictis, quibus tu etiam me lacerasti. 31 Atque ea conditione ut me in spem ducas tecum in gratiam redeundi.

AD TYNDARIDEM.

Ode XVII.

Invitat eam in Lucretilem, multa ostendens commoda, quæ ex eo percipiet.

1 VElox amœnum sæpe 2 Lucretilem
3 Mutat Lycæo Faunus : & igneam
4 Defendit æstatem capellis
usque meis, 5 pluviosque ventos.
6 Impune tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma 7 deviæ
8 Olentis uxores mariti :
Nec virides metuunt colubros,
Nec Martiales 9 hœdilia lupos :
10 Utcunque dulci Tyndari fistula
Valles, & 11 Usticæ cubantis
12 Lævia 13 personuere saxa.
Dî me tuentur : dîs pietas mea
Et 14 Musa cordi est. 15 hinc tibi copia

1 Caprinos pedes habent Fauni, velocitati accommodos. 2 Lucretilis mons est in Sabinis, in cujus valle villam habuit Horatius amœnissimam. 3 Sæpe demigrat in Lucretilem ex Lycæo, qui mons est in Arcadia, in quo sacra Fauno vel Pani pastorum Deo celebrabantur. 4 Prohibet æstum fervidum à meis capellis ; usque, i. semper. 5 Ventos pluviam ferentes. 6 Sine damno. 7 Olentis mariti uxores deviæ, i. capellæ errantes de recta via quærunt arbutos, &c 8 Fœtentis capri, qui à Virgilio dicitur, *vir gregis*, hic maritus. 9 Nec hœdorum stabula seu greges metuunt lupos Martiales. i. lupos Martis tutelæ consecratos : nam vi & insidiis pecora spoliant. 10 Ubicunque ô Tyndari istæ valles & lævia saxa montis Usticæ personuere dulci fistula Fauni vel Panos, qui propulsator est cujuscunque mali à monte Lucretili. 11 Ustica, mons est in Sabinis leniter declinans instar hominis cubantis. 12 Saxa lævigata vel attrita. 13 Sonitu fuere completa. 14 Carmen meum placet diis. 15 Ex hoc meo agro opulenta ruris honorum copia. i. frugum terræ copia manabit tibi ad plenum, *Ruris honores, sunt ruri nascentia.*

Manabit ad plenum 16 *benigno*
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic 17 *in reducta valle,* 18 *caniculæ*
Vitabis æstus: & fide 19 *Teïa*
20 *Dices laborantes* 21 *in uno*
Penelopen 22 *vitreamque Circen.*
Hic innocentis pocula Lesbii
23 *Duces sub umbra:* 24 *nec Semeleïus*
Cum Marte 25 *confundet Thyoneus*
Prælia: nec metues protervum
26 *Suspecta Cyrum,* 27 *ne male dispari*
Incontinentes injiciat manus:
Et scindat hærentem 28 *coronam*
Crinibus, 29 *immeritamque vestem.*

16 liberali & largo cornu. Alludit ad cornu copiæ, quod Hercules cum Acheloo in speciem tauri mutato congressus, ei detraxit, quo significatur omnium rerum ubertas & copia. 17 In valle secreta, quæ flexuosos habet recessus, à ventis tuta. 18 Ex Canicula dies caniculares nomen sumunt. 19 Carminibus Lyricis, quæ sunt paria & similia versibus Anacreontis, cujus patria fuit civitas Teja 20 Cantabis. 21 Ulyssis amore, utraque enim Ulyssem ardenter amavit, quarum altera fuit Ulyssis uxor, altera mulierum veneficarum crudelissima. 22 Circa pulchram & pellucidam instar vitri 23 Hic bibes pocula vini Lesbii innocentis, i. non onerantis caput propter tenuitatem. 24 Nec à vino & poculis ad rixas & arma venietur, quod sæpe contingit inter homines bibaces & ebriosos. 25 Commiscebit prælia Bacchus Semeles filius. 26 Nec tu à Cyro suspecta & observata quod alium ames, metues eum, fuit Cyrus Horatii rivalis vel Tyndaridis maritus. 27 Ne scelerate tibi imbecilliori petulantes manus injiciat. 28 Coronam è floribus, cujusmodi in conviviis utebantur antiqui. 29 Vestem, quæ parum commerut à Cyro dilacerari.

AD QUINTILIUM VARUM. *Ode* XVIII.

Vinum moderate sumptum exhilarat animum, at haustum immoderate furorem concitat.

Nullam Vare 1 *sacra vite* 2 *prius severis arborē*
Circa 3 *mite solū* 4 *Tiburis, & mœnia* 5 *Catili.*
6 Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
7 Mordaces aliter dissugiunt sollicitudines.
8 Quis post vina gravē militiā aut pauperiē crepat?
9 Quis non te potius, Bacche pater, teq; decens Venus?
At 10 *ne quis* 11 *modici transiliat munera Liberi,*
Centaurea monet cum 12 *Lapithis rixa* 13 *super mero*

1 Vite Bacchо consecrata. 2 Potius plantaveris. 3 Fundum bene excultum, vel mites uvas efferentem. 4 De quo vide supra Ode. 7. 5 Catilus fuit frater Tiburis, à quo conditum est Tibur. Poeta igitur sua utitur licentia, ponens fratrem pro fratre. 6 Iis qui sobrii sunt, & vino nequaquam madidi. 7 Edaces curæ. 8 Quis bene potus crepat, id est, commemorat vel queritur militiam esse rem gravem? 9 Quis non te potius ô Bacche, crepat & prædicat? 10 Ne quis supra modum bibat. 11 Vini moderate bibiti. 12 Centaurea rixa super mero debellata cum Lapithis monet, &c. id est, pugna à Centauris habita cum Lapithis, inde exorta, quod Centauri inter epulas Pirithoi nuptiales plus nimium poti Lapitharum uxoribus vim inferre conarentur. 13 Post ebrietatem.

14 Rixa armis dijudicata. 15 Thracibus non levis. i. iratus Bacchus, dictus Evius à voce bacchantium ΕΥΟΙ. 16 Quum licitum & illicitum distinguunt.

14 *Debellata: monet* 15 *Sithoniis non levis Evius:*
16 *Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum*
Discernunt 17 *avidi. non ego te* 18 *candide Bassareu*
19 *Invitum quatiam: nec variis obsita frondibus*
20 *Sub divum rapiam.* 21 *sæva tene cum Berecynthio*
Cornu tympana, 22 *quæ subsequitur cæcus* 23 *amor sui,*
Et tollens 24 *vacuum plus nimio gloria verticem.*
Arcanique fides 25 *prodiga, perlucidor vitro.*

exiguo fine, id est, nullo discrimine. Nam ebrii exiguam differentiam esse volunt inter turpe & honestum. 17 Cupidi ad explendam libidinem. 18 O bone Bacche! qui Bassareus est appellatus à vestis genere, qua Bassarides Bacchi sacerdotes induebantur. 19 Tunc homines bibunt Baccho invito, quum bibunt usque ad ebrietatem. 20 Nec divulgabo arcana tua multis pampineis operta, id est, non proferam in lucem res secretas meæ fidei commissas. 21 Comprime tympana & cornua tua, id est, reprime ebrietatem, quemadmodum tuæ sacerdotes ad furorem accenduntur tympano tuo audito & cornu Berecynthio, id est, Phrygio. 22 Quæ tympana, id est, quam ebrietatem. 23 ΦΙΛΑΥΤΙΑ, arrogantia, & linguæ incontinentia, sunt tres comites ebrietatis. 24 Caput sine cerebro. i. sine prudentia. 25 Fides effusa in secretis prodendis omnia consilia nudans, veluti vitrum quod nihil occultat.

DE GLYCERA. *Ode* XIX.

Se illius amore uri.

1 Venus crudelis mater est multorum affectuum, qui eam comitantur. 2 Bacchus qui colitur Thebis. 3 Semel filius. 4 Otium quod in lasciviam semper resolvitur. 5 Ad amores extinctos animum reducere. 6 Incendit me Glyceræ pulchritudo. 7 Quæ splendet clarius marmore candidissimo, quod in insula Paro effoditur. 8 Petulantia vel ira ficta, quæ in puella gratior est amatoribus, quam obsequela, pudor, aut taciturnitas. 9 Vultus lubricus aspectu. Nam veluti in via lubrica difficile est fine casu vel prolapsione insistere, adeo certe est difficile Glyceræ splendorem adspicere & complexum ejus non expetere. 10 Totas vires effundens. 11 Insulam, ubi religiosissime colebatur. 12 Scytharum & Parthorum bella describere. 13 Parthi fugientes ex equis pugnant. 14 Nec venus me patitur ea dicere quæ nihil spectant ad amorem, id est, bella dicere. 15 Ad Venerem placandam, ut facilius Glycera complexu fruar. O pueri, id est, ô servi, ponite & parate mihi cespitem vivum. 1. viridem (cujus herba adhuc viridis est) ut super eam Veneri sacrificem. Nota, quod in rebus longam moram non ferentibus cespes locum aræ obtinebat. 16 Herbas sacras.

1 *Mater sæva Cupidinum,*
2 *Thebanæq; jubet me Semeles* 3 *puer,*
Et lasciva 4 *licentia*
5 *Finitis animum reddere amoribus.*
6 *Urit me Glyceræ nitor*
7 *Splendentis Pario marmore purius:*
Urit grata 8 *protervitas,*
Et vultus nimium 9 *lubricus aspici.*
In me 10 *tota ruens Venus*
11 *Cyprum deseruit, nec patitur* 12 *Scythas*
Et 13 *versis animosum equis*
Parthum dicere, 14 *nec quæ nihil attinent.*
15 *Hic vivum mihi cespitem, hic*
16 *Verbenas pueri ponite, thuraque,*

17 *Bimi cum patera meri.*
18 *Mactata veniet lenior hostia.*

17 Duorum annorum. 18 Postquam factum fuerit sacrificium, Glycera veniet multo lenior & mansuetior, non proterva.

AD MECOENATEM. *Ode* XX.

Invitat Mecœnatem ad convivium minime sumptuosum.

1 *Vile potabis modicis* 2 *Sabinum*
3 *Cantharis, Græca quod ego ipse* 4 *testa*
Conditum 5 *levi: datus in theatro*
6 *Quum tibi plausus,*
Care Mecœnas, 7 *eques:* 8 *ut paterni*
9 *Fluminis ripæ, simul & jocosa*
Redderet laudes tibi 10 *Vaticani*
Montis 11 *imago.* Orle 12-
12 *Cæcubum, & prælo* 13 *domitam Caleno*
Tu bibes 14 *uvam,* 15 *mea nec Falernæ*
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

1 Non magni pretii. 2 Vinum in montibus Sabinis natum. 3 In poculis modicis, non admodum capacibus. 4 Cado fictili, vel amphora, quæ fingebatur in Græcia. 5 Picavi, vel pice illivi, à verbo *lino*. 6 Quo tempore populus in theatro tibi applaudebat. 7 In equestri dignitate permanens 8 Sic, ut ripæ Tiberis & mons Vaticanus simul resonarent ad acclamationem & plausum à populo tibi datum, quemadmodum in Theatro excipi solebant viri bene de Republica meriti, mali contra sibilis explodebantur. 9 Tiberis, qui fluit ab Hetruria Mecœnatis patria. 10 Vaticanus mons est theatro Pompeii vicinus prope Tiberim. 11 Echo quæ ultimæ seu extremæ voces definentis repercussione jocari videtur. 12 Vinum Campaniæ regionis. 13 Pressam. 14 Tu bibes etiam vinum Calenum, sic dictum ab urbe Caleno 15 Ego nec Falernum habeo tibi vinum nec Formianum, quæ illis temporibus vina fuere generosissima. Falernus regio est Campaniæ, ubi multi sunt colles vitiferi. Formiæ, urbs est Latina juxta Cajetam, quam Lacones condidere.

IN DIANAM ET APOLLINEM. *Ode* XXI.

Hortatur virgines & pueros ad canendas eorum laudes.

1 *Dianam teneræ* 2 *dicite virgines,*
3 *Intonsum pueri dicite* 4 *Cynthium,*
5 *Latonamque supremo*
Dilectam 6 *penitus Jovi.*
7 *Vos lætam fluviis, & nemorum comâ,*
8 *Quæcunq; aut gelido prominet Algido,*

1 Latonæ filiam ex Jove, quæ in cœlo Luna, in terris Diana, apud inferos Hecate nominatur 2 Cantate 3 Capillis prolixis Sol pingitur, quia radios extendit usque in longissima, pingitur etiam imberbis, quia nunquam senescit. 4 Sic dictum à Cynthio sublimi monte, qui Delo imminet, ubi natus est. 5 Latona Dianam & Apollinem peperit ex Jove. 6 Valde, vel familiariter. 7 Vos virgines cantate Dianam, quæ gaudet fluviis & nemorum frondibus, i. venatione. 8 Quæcunque nemorum coma prominet, aut in Algido (qui mons est in agro Tusculano, distans ab urbe Roma quindecim millia passuum) aut in Erymantho, monte in Arcadia, aut in nigris, i. umbrosis sylvis Cragi, qui mons est in Lycia.

Nigris

Nigris aut Erymanthi
Sylvis, aut viridis Cragi:
Vos Tempe totidem tollite laudibus,
Natalemque, mares, Delon Apollinis,
Insignemque pharetra
Fraternaque humerum lyra.
Hic bellum lachrymosum, hic miseram famem,
Pestemque à populo & principe Cæsare, in
Persas atque Britannos
Vestra motus aget prece.

9 Vos mares, i. pueri, laudate Tempe loca amœnissima in Thessalia. 10 Delon, in qua nati sunt Apollo & Diana. 11 Laudate etiam Apollinis humerum insignem pharetra & lyra quam ipse à fratre Mercurio dono acceperat. 12 Hic Apollo motus vestra prece à pop. Romano & principe bellum, famem, pestem abige in Persas atque Brittannos pop. Romani hostes. 13 Fame nihil miserius 14 Depellet.

AD ARISTIUM. *Ode* XXII.

Vitæ integritas ubique tuta est, idque suo exemplo probat.

Integer vitæ, scelerisque purus
Non eget Mauri jaculis, neque arcu,
Nec venenatis gravida sagittis,
Fusce, pharetra:
Sive per Syrtes iter æstuosas,
Sive facturus per inhospitalem
Caucasum, vel quæ loca fabulosus
Lambit Hydaspes.
Namque me silva lupus in Sabina,
Dum meam Canto Lalagen, & ultra
Terminum curis vagor expeditus,
Fugit inermem.
Quale portentum neque militaris
Daunia in latis alit esculetis,
Nec Jubæ tellus generat, leonum
Arida nutrix.
Pone me pigris ubi nulla campis
Arbor æstiva recreatur aura:
Quod latus mundi nebulæ malusque
Juppiter urget:

1 Innocens, & qui suam vitam scelere non reddit impuram. 2 Cujusmodi utuntur Mauri, qui optimi erant jaculatores. 3 Pharetra plena sagittis veneno imbutis. 4 Sive iter fecerit per Syrtes (Libyæ solitudines mediterraneas, arenosas, pulverulentas, & siticulosas) sive per Caucasum Scythiæ montem. 5 Inhabitabilem propter æstum. 6 Hydaspes Indiæ fluvius, de quo multa fabulosa ab Historicis scribuntur. 7 Præterlabitur & placide tangit. 8 Lupus fugit me inermem in sylva Sabina, dum canto meam Lalagen. 9 Lalagæ amicæ meæ laudes, & dum vagor ultra terminum. 10 dum expatior ultra agri mei fines, curis expeditus, i. liber à curis. 9 Mirum sane hoc, quod ferus lupus Horatium fugeret inermem, vitæ igitur integritati est hoc assignandum. 10 Qualem portentosum lupum. 11 Apulia, dicta Daunia à Dauno illic regemilitaris autem dicitur quia viros effert fortes & ad militiam aptos. 12 In sylvis quæ esculis arboribus glandiferis sunt consitæ. 13 Mauritania in qua Juba regnavit. 14 Propter aquarum penuriam. 15 In frigidis locis Arctico vel Antarctico subjectis, ubi aquæ glacie pigrescunt. 16 Tepido temperatur vento. 17 Quam partem mundi. 18 Malignus & insalubris aer perpetuo premit.

Pone

Pone 19 *ſub curru nimium* 20 *propinqui*
Solis, in terra 21 *domibus negata:*
22 *Dulce ridentem Lalagen amabo,*
Dulce loquentem.

19 Sub Zona torrida in Africa. 20 Sol illic directos dejicit radios, obliquos alibi. 21 Credebant antiqui Zonam torridam ſuiſſe inhabitabilem, at jam notum eſt multis eò navigantibus, eam vitæ humanæ protrahendæ ſatis eſſe idoneam. 22 Dulciter.

AD CHLOEN. *Ode* XXIII.

Non eſt cur Chloë viri contactum fugiat, quum ſit jam viripotens & ætate matura.

VItas 1 *hinnuleo me ſimilis Chloë,*
Quærenti pavidam montibus 2 *aviis*
3 *Matrem, non ſine vano*
Aurarum & ſyluæ metu.
Nam 4 *ſeu mobilibus veris inhorruit*
Adventus foliis, ſeu virides 5 *rubum*
Dimovere lacertæ:
6 *Et corde & genibus tremit.*
7 *Atqui non ego te,* 8 *tigris ut aſpera,*
9 *Geteluſve leo,* 10 *frangere perſequor.*
Tandem deſine matrem
11 *Tempeſtiva ſequi viro.*

1 Similis hinnulo pullo cervino, quo nihil timidius. 2 In montibus ſine viis queis ferae diſcurrere ſolent 3 Cervam. 4 Sive veris adventus inhorruit, i. tremuit mobilibus foliis. Sed per Hypallagen, lege ſic, ſive folia mobilia inhorruerunt veris adventu. Poëta per veris adventum ſignificat Favonium veris comitem. 5 Sentem, vel morum agreſte, Angl. *the bramble-buſh.* 6 Et animo & corpore. 7 Atqui ô Chloë, ego non perſequor te frangere ut aſpera tigris atque ut leo Getulus. 8 Tigris truculentum eſt animal & velociſſimum. 9 Africus leo, eſt enim Getulia pars Africæ. 10 Ut te frangam & occidam. 11 Viro apta & matura, annos nata decem & ſeptem.

AD VIRGILIUM. *Ode* XXIV.

Qui mortem Quintilii deflebat immoderate.

1 *QUis deſiderio ſit pudor aut modus*
Tam chari capitis? præcipe 2 *lugubres*
Cantus Melpomene, cui liquidam 3 *pater*
Vocem cum cithara dedit.
Ergo Quintilium 4 *perpetuus ſopor*
urget? cui Pudor, & Juſtitiæ ſoror
5 *Incorrupta Fides,* 6 *nudaque Veritas,*
7 *Quando ullum inveniet parem?*
Multis ille bonis flebilis 8 *occidit:*
Nulli flebilior quàm tibi, Virgili.

1 O muſa Melpomene, cui pater vocem liquidam dedit cum cithara, præcipe, i. præmonſtra, vel doce, cur quemquam pudeat deſiderio tam chari hominis affici? aut quis debeat eſſe finis ejus deſiderio? 2 Querulos cantus ad deplorandam Quintilii mortem accommodatos. 3 Jupiter, cujus filiæ dicuntur Muſæ ex Mnemoſyne. 4 Perpetua mora occupat. 5 Fides quæ neque prece neque precio corrumpitur. 6 Veritas aperta, ſine fuco. 7 Raro aut nunquam. 8 Mortuus eſt ille multis bonis deplorandus. 9 Tu

9 *Tu frustra pius (heu) non ita* 10 *creditum*
Poscis Quintilium deos.
11 *Quid si Threïcio blandius Orpheo*
Auditam moderere arboribus fidem,
Non vanæ redeat sanguis imagini,
Quam virgâ semel horridâ
Non lenis precibus fata recludere,
Nigro compulerit Mercurius gregi.
12 *Durum. Sed levius fit* 13 *patientia,*
Quicquid corrigere est 14 *nefas.*

9 Tu quamvis pius es, in vanum poscis deos, ut Quintilium ab inferis excitatum tibi restituant. 10 Non ita tibi commissum à diis, ut nunquam moreretur. 11 Quid si tu blandius & delectabilius Threicio Orpheo moderere fidem, id est citharæ chordam, auditam arboribus, id est, quam arbores audiebant & sequebantur, non redeat tamen sanguis vanæ imagini, id est, animæ incorporeæ, quam Mercurius non lenis precibus (sed inexorabili) ad revocandum fati necessitatem semel compulerit & congregaverit in animarum multitudinem virga sua horrida, id est, caduceo, de quo vide supra Ode x. 12 Durum est talis amici mortem ferre. 13 Patiendo. 14 Non licet, vel, non est possibile, ΑΔΥΝΑΤΟΝ.

AD LYDIAM *Ode* XXV.

Insultat ei, quod jam vetula, merito ab amatoribus spernatur.

Parcius 2 *junctas quatiunt fenestras*
3 *Ictibus crebris juvenes protervi,*
Nec tibi somnos adimunt : amatque
4 *Janua limen,*
5 *Quæ prius multum faciles movebat*
Cardines. 6 audis minus & minus jam,
Me tuo longas pereunte noctes
Lydia dormis?
7 *Invicem mœchos anus* 8 *arrogantes*
Flebis in solo levis angiportu,
9 *Thracio bacchante magis* 10 *sub interlunia vento :*
Quum tibi flagrans amor, & libido,
11 *Quæ solet matres furiare equorum,*
Sævlet circa jecur 12 *ulcerosum,*
13 *Non sine questu :*
Læta quod pubes hedera 14 *virenti*
Gaudeat, 15 *pullâ magis atque myrto :*

1 Rarius quam antea. 2 Quasi clausa. 3 Lapidum jactu. 4 Janua tua clausa est, nec à limine recedit. 5 Quæ quidè janua crebro olim aperiebatur. 6 Audis quotidie minus & minus vocem amatoris exclusi, dicentis : O Lydia, dormis tu longas noctes dum ego qui tuus sum pereo? 7 Tu levis anus & contempta vicissim flebis arrogantes mœchos in solo angiportu derelicta ab amatoribus, Thracio vento bacchante magis sub interlunia 8 Amatores te fastidientes. 9 Aquilone è Thracia furenter flante. 10 Paulo ante, vel, circiter interlunii tempus, quando sunt noctis tenebræ. Plinius vocat illud tempus Lunæ silentium. 11 Quæ solet equas ad libidinis furorem concitare. hinc mulieres libidinosæ dicuntur à Græcis ΙΠΠΟΜΑΝΕΙΣ i. e, equæ furentes. 12 Circa jecur tuum ulceribus madens propter ardorem libidinis. 13 Non sine querimonia, eo quod juvenes vetulis anteponunt puellas. 14 Viridiore ætate, puellis nimirum. 15 Quodque magis gaudeat pulla myrto, i. sub viridi myrto. 1 pene nigra, Metaph. est. nam myrtus nigra ponitur pro forma constante, quæ non facile perit, qualis est in puella subfusca & nigrante. Laudant Galli hunc colorem, quam puellam sic coloratam appellant *belle Brunette*.

16 *Aridas*

16 *Aridas frondes hyemis ſodali*
Dedicet Hebro.

16 Quod edentulas & rugoſas anus ætate frigidas dedicet Hebro Thraciæ fluvio frigidiſſimo, qui ideireo dicitur hyemis ſodalis, quod ſeptentrioni ſubjacet, ubi maximum eſt frigus.

AD MUSAM, DE ÆLIO LAMIA.

Ode XXVI

Non decet Muſarum cultores curis & mœroribus eſſe obnoxios. Poëta ſuum Lamiam Muſæ Pimpleæ commendat.

1 *Muſis amicus, triſtitiam & metus*
2 *Tradam protervis in mare Creticum*
Portare ventis: 3 quis ſub 4 Arcto
Rex gelidæ metuatur oræ,
*Quid * Tiridatem terreat unice*
Securus. 5 ô quæ fontibus 6 integris
Gaudes, 7 apricos nectę flores,
Nectę meo 8 Lamiæ coronam
9 Pimplea dulcis. nil 10 ſine te mei
Poſſunt honores. 11 hunc fidibus novis,
Hunc Lesbio ſacrare plectro
Teque tuaſque decet ſorores.

1 Ordo eſt. Ego amicus Muſis tradam triſtitiam & metum protervis ventis portare in Creticum mare, id eſt, ut portent eas animi ægritudines in mare. 2 Tradere ventis, eſt oblivioni tradere; perinde ac ſi diceret, ego omnes curas ex animo e iciam. 3 Unice ſecurus, id eſt, non admodum ſollicitus à quibus Æolus rex oræ gelidæ metuatur, & quid terreat Tiridatem Armeniæ regem: quaſi dicat, Quid noſtra intereſt, qui Muſas colimus, reges & potentes viros ſuis affectibus exagitari? 4 Sub urſa, ſigno cœleſti. * Al. Mithridatem. 5 Ordo eſt. O Pimplea dulcis, quæ gaudes integris fontibus, nectę flores, nectę coronam meo Lamiæ. 6 Fontibus puris & plenis, id eſt, viris bonis & incorruptis. 7 Flores in apricis locis naſcentes ſunt pulchriores. 8 Qui Conſul fuit anno octavo poſt mortem Horatii cum M. Servilio. 9 Muſæ à Pimpla Macedoniæ monte Muſis ſæro appellantur Pimpleiades. 10 Sine Muſarum inſtinctu poëſis mea in laudem Lamiæ facta nihil honoris ei acquiret. 11 Hunc, id eſt, Lamiam decet te tuaſque ſorores fidibus Lamiis & plectro Lesbio, id eſt, carmine lyrico (quale Sappho & Alcæus ex Lesbo uti conſueverunt) ſacrare, id eſt, immortalitati conſecrare.

AD SODALES CONVIVAS.

Ode XXVII.

Ne inter potandum rixentur & poculis ipſis pugnent barbarorum more.

1 *Natis in uſum lætitiæ ſcyphis*
Pugnare, Thracum eſt: tollite barbarum
Morem, 2 verecundumque Bacchum
Sanguineis prohibete rixis.
3 Vino & lucernis Medus 4 acinaces
5 Immane quantum diſcrepat? impium

1 Pugnare cum ſcyphis natis. i. natura factis in uſum lætitiæ, eſt hominum barbarorum, cujuſmodi ſunt Thraces, gens per ebrietatem rixis dedita. 2 Et prohibete rixas ſanguineas à Baccho, quem eum verecundia & modeſtia tractare debetis. Hypallage eſt. 3 A vino & conviviis nocturnis (quæ lucernis indigent) magnopere diſcrepat ferrum. 4 Gladius Persicus apro quovis gladio. 5 Quam malum diſcrepat? i. mirum in modum. Immane hic ponitur pro magnopere.

6 Compescite vociferationem & tumultum. 7 Ne insurgite ad pugnam, sed discumbite cubito innitentes veterum Romanorum more. 8 Vini austeri & acriores saporis. 9 Non alia bibam conditione, nisi frater Megillæ (unus è convivis) dicat quo vulnere. i. cujus puellæ amore sit saucius, & qua sagitta Cupidinis pereat. i. quam amet puellam. 10 Megilla dicta est Opuntis ab Opunte Loridis urbe, ubi nata est. 11 Negas puellam quam amas nominare? 12 Nullo alio pretio adducar ad bibendum. 13 Quæcunque Venus aut amasia sub summa te jugum mittit, non est cur pudeat pœniteatve te eam amare, quia libera est & ingenua. 14 Amoribus non ignobilibus. 15 Ingenuam non servilem aut mercenariam semper amas. 16 Quæcunque ea sit quam amas, age, die mihi in aurem non vulgato. 17 Auribus fidelibus & clausis ad rem creditam continendam. 18 Horatius audito puellæ nomine exclamat. 19 Quanto in periculo versaris! quam rapacem meretricem (propter voracitatem Charybdi similem) nactus es! 20 Meliore amore. 21 Quæ mulier venefica & incantatrix? quis Magus poterit te ejus amore liberare Thessalis venenis. i. herbis efficacissimis, cujusmodi sunt in Thessalia? 22 Pegasus te illigatum. i. te in illa implicitum & impeditum vix solvet ab hac triformi Chimæra. Poeta ut supra meretrem cum Charybdi propter rapacitatem, ita hic Chimæram propter varios dolos & libidinum incitamenta comparat. 23 Equus alatus Bellerophontis Neptuni & Medusæ filius. 24 Chimæra Typhonis & Echidnæ filia monstrum horrendum tria habuit capita, unum Leonis, alterum Capræ, tertium Draconis, unde dicta est triformis.

6 *Lenite clamorem sodales,*
Et 7 *cubito remanete presso.*
Vultis 8 *severi me quoque sumere*
Partem falerni? 9 *dicit Opuntiæ*
Frater 10 *Megillæ, quo beatus*
Vulnere, qua pereat sagitta.
11 *Cessat voluntas? non alia bibam*
12 *Mercede.* 13 *Quæ te cunq; domat Venus,*
Nonerubescendis adurit
14 *Ignibus:* 15 *ingenuoque semper*
Amore peccas. 16 *Quicquid habes, age,*
Depone 17 *tutis auribus.* 18 *ah miser,*
19 *Quanta laboras in charybdi,*
Digne puer meliore 20 *flamma!*
21 *Quæ saga, quis te solvere Thessalis*
Magus venenis, quis poterit Deus?
22 *Vix illigatum te triformi*
33 *Pegasus expediet* 95 *Chimæræ.*

Ode XXIII.

Inducitur Archytas Philosophus & Geometra nautæ cuidam respondens, quod omnibus sit moriendum, petensque à nauta ne sinat corpus suum jacere in littore insepultum.

1 Archytæ cadaver sic nauta alloquitur, O Archyta parvæ munera exigui pulveris prope littus Matinum cohibent (id est, continent) te mensorem maris, terræ & arenæ quæ caret numero. 2 Geometram. 3 Munera parvi sumptus, id est, parum sepulchrum, quod munus & officium viventes præstare debent mortuis. 4 Matinus mons est in Apulia juxta quem Archytas jacet sepultus. 5 Ad mortem effugiendam.

1 *TE maris & terræ, numeroque carentis arenæ*
2 *Mensorem, cohibent, Archyta,*
Pulveris exigui prope littus 3 *parva* 4 *Matinum*
Munera, nec quicquam tibi 5 *prodest*

6 *Aërias tentasse domos, animoque rotundum*
Percurrisse 7 *polum, morituro.*
8 *Occidit & Pelopis* 9 *genitor, conviva deorum:*
10 *Tithonusque remotus in auras:*
Et Jovis arcanis 11 *Minos admissus, habentque*
Tartara 12 *Panthoiden,* 13 *iterum Orco*
Demissum: 14 *quamvis clypeo Trojana refixo*
Tempora testatus, nihil ultra
Nervos atque cutem morti concesserat atræ:
Judice te, 15 *non sordidus autor*
Naturæ verique. Sed omnes una manet 16 *nox,*
Et calcanda semel via lethi.
Dant alios 17 *Furiæ torvo spectacula Marti:*
Exitio est avidis mare nautis.
18 *Mista senū ac juvenū* 19 *densantur funera: nullū*
Sæva caput 20 *Proserpina fugit.*
Me quoque 21 *devexi rabidus comes Orionis*
22 *Illyricis Notus obruit undis.*
23 *At tu nauta, vagæ ne parce* 24 *malignus arenæ*
Ossibus & capiti inhumato
Particulam dare. 25 *sic, quodcunq; minabitur Eurus*
Fluctibus Hesperiis, 26 *Venusinæ*
Plectantur sylvæ, 27 *te sospite: multaque merces,*
28 *unde potest, tibi defluat* 29 *æquo*
Ab Jove, Neptunoque sacri custode 30 *Tarenti.*
31 *Negligis immeritis nocituram*

6 Quod sis adeo curiosus in astris observandis. 7 Cœlum mente peragrasse. 8 Respondet Archytas. Nor est mirum me Mathematicum & Philosophū esse mortuum, quum mors sit omnibus communis 9 Tantalus, qui deos in convivium recepit. 10 Tithonis Laomedontis filius tandem post longissimam vitam, in cicadam transformatus dicitur. 11 Minos Rex Cretæ qui nono quoque anno sermones cum Jove conferre solebat. 12 Pythagoram, qui animarū transmigrationem suo confirmabat exemplo dicens se fuisse apud Trojam Euphorbum Panthoi filium. 13 Sæpe mortuum, transeunte ejus anima in alios. 14 Quamvis per detractum è poste templi Euphorbi clypeum testatus se Trojanis temporibus Euphorbum fuisse, nihil præter corpus interire sibi persuaserat. 15 Nobilissimus indagator naturalis veritatis. 16 Una mortis necessitas omnes expectat. 17 A furiis conflantur bella quæ Martis sunt ludi. 18 Cujusque ætatis homines interire oportet, quamvis diverso mortis genere. 19 Cumulantur. 20 Mors, est enim Proserpina mortis & vitæ arbitra. 21 Devexum intellige, vel qui ad occasum vergit, vel qui in declivi cœli parte situs est. Nam Orion, sive oriens, sive occidens, nimbos & ventos excitat, qui idcirco ipsius comites dicuntur. 22 Firmum est castellum vergens ad Illyriam, unde hic Archytas dicitur Firmanus. 23 Archytas nautam orat ne remaneat insepultus. Ordo est. At tu nauta, ne parce malignus dare particulam vagæ arenæ ossibus & inhumato capiti. i. corpori meo. 24 Ne parce tanquam malignus, sed velis hilariter & bono animo dare. 25 Adjurantis est vel comprecantis. Rogat enim, si nauta eum sepeliverit, ut omnes tempestates à navigantibus avertantur in sylvas. 26 Sylvæ Venusinæ luant, pro quibuscunque sylvis. Venusium civitas est Apuliæ. 27 Te salvo. 28 Undecunque est occasio. 29 Ab Jove tibi favente. 30 Ubi Neptunus devotius colebatur. 32 Leve esse putas. Ordo est, forsan tu negligis committere fraudem nocituram postmodo te natis immeritis, id est, paulo post ex te natis.

Postmodo te natis 32 frandem committere forsan.
33 Debita jura vicesque superbæ
Te maneant ipsum. precibus non linquar 34 inultis:
35 Teque piacula nulla resolvent.
Quanquam festinas (36 non est mora longa) licebit
Injecto 37 ter pulvere 38 curras.

32 Culpam committere (me non sepeliendo) quæ sit culpa etiam tuis liberis immerentibus nocitura. 33 Si me inhumatum relinquas, justa sepulturæ cadaveri insepulto debita, & pœnæ graves reciprocæ que superbis factis dignæ te expectent. 34 Execrationibus meis frustratis, *ac si diceret*, eventura precatus sum. 35 Nulla te sacrificia expiabunt, nisi meo cadaveri terram injeceris. 36 Persuadet à facili. 37 Ter manes vocabant, Virg. *Et magna manes ter voce vocavi.* 38 Licebit ut naviges.

AD ICCIUM. *Ode* XXIX.

Mirum est & monstri simile, Iccium Philosophum, studio intermisso, ad militiam transisse divitiarum cupiditate.

Icci, 1 beatis nunc Arabum 2 invides
Gazis: & acrem militiam paras
Non ante 3 devictis Sabææ
4 Regibus: horribilique Medo
5 Nectis catenas. 6 quæ tibi virginum
Sponso necato barbara serviet?
Puer quis 7 ex aula capillis
8 Ad cyathum statuetur 9 unctis,
Doctus sagittas tendere 10 Sericas
Arcu paterno? 11 quis neget arduis
Pronos relabi posse rivos
Montibus, & Tiberim reverti:
Quum tu coëmptos undique nobiles
Libros 12 Panæti, Socraticam & 13 domum
14 Mutare loricis 15 Iberis,
Pollicitus 16 meliora, 17 tendis?

1 Divitiæ (ut putat vulgus) beatos efficiunt. 2 Æmularis Arabum divitias, quarum particeps cupis fieri per militiam. 3 Regibus non à Romanis, sed olim ab Alexand. devictis 4 Militiam paras contra Reges Sabææ, quæ Æthiopiæ est Metropolis & civitas regia. 5 Fabricas. 6 Quæ virgo tuæ serviet libidini (virgo quidem barbara, quamvis pulchra) postquam sponsus ejus erat à te occisus? 7 Puer regius, vel nobili genere natus. 8 Ad ministrandum tibi pocula. 9 Capillis unguento delibutis. 10 Doctus optime sagittare ut Seres, populus Parthis vicinus. 11 Ordo est. quis neget relabi posse rivos pronos arduis montibus, & Tiberim posse reverti, quum tu pollicitus meliora tendis mutare loricis Iberis libros nobiles Panætii undique coemptos & domum Socraticam. 12 philosophi sectæ Stoicæ nobilissimi. 13 Familiam Socraticam, Platonem, Xenophontem & alios veteres Academicos. 14 Philosophiæ studio omisso. arma capere. 15 Loricis Hispanicis. 16 Quam militiam persequi. 17 Contendis & in animo habes?

AD

AD VENEREM. *Ode* XXX.

Rogat Venerem ut in ædem Glyceræ sibi dedicatam veniat.

O Venus, regina 1 *Cnidi Paphique,*
Sperne dilectam Cypron, & 2 *vocantis*
Ture te multo Glyceræ decoram
Transfer in ædem.
Fervidus tecum 3 *puer, & solutis*
Gratiæ 4 *zonis, properentque* 5 *Nymphæ,*
Et 6 *parum comis sine te* 7 *Juventas,*
Mercuriusque.

1 Est Cnidus urbs Cariæ, ubi Venus sanctissime colebatur. Paphos urbs in Cypro insula, de qua supra Ode XIX. 2 Minoris facito. 3 Glyceræ te invocantis & tibi sacrificantis. 4 Migra in sacellum à Glycera tibi consecratum. 5 Cupido. 6 Gratiæ tres sunt Virgines, Veneris comites quæ pinguntur solutis ac perlucidis vestibus, quia amicorum animi soluti inter se & aperti esse debent. 7 Nympharum varia sunt genera, Naiades, Oreades, Dryades, &c. 8 Juventas severa & tristis sine te, i. sine rebus Veneris. 9 Juventas Dea, Jovis & Junonis filia, quam Græci appellant *Heben*. i. pubertatem. 10 Multum valet eloquentia ad amorem conciliandum.

AD APOLLINEM. *Ode* XXXI

Non divitias petit ab Apolline, sed ut sit mens sana in corpore sano.

Quid 1 *dedicatum poscit Apollinem*
Vates? quid orat, 2 *de patera novum*
Fundens liquorem? non opimas
Sardiniæ 4 *segetes feracis:*
Non 5 *æstuosæ grata Calabriæ*
Armenta: non aurum, aut ebur 6 *Indicum:*
Non rura quæ 7 *Liris quieta*
Mordet aqua, taciturnus amnis.
Premant 9 *Calena falce, quibus dedit*
Fortuna, vitem: 10 *dives & aureis*
Mercator 11 *exsiccet cullullis*
Vina Syrâ reparata merce,
Dis charus ipsis: quippe ter & quater
Anno revisens æquor 12 *Atlanticum*
Impune. 13 *me pascunt olivæ,*
Me 14 *cichorea,* 15 *levesque malvæ.*
Frui 16 *paratis & valido mihi*

1 Apollinem divinis honoribus affectum, cui Augustus in Palatio templum dedicaverat. 2 Horatius de se loquitur in tertia persona. 3 De calice fundens vini primitias, sacrificantium more. 4 Horatius non poscit agros fertiles pinguis Sardiniæ, quæ insula est in mari Tyrrheno. 5 Calabriæ Solis ardore tostæ, quæ est ora Italiæ proxima Siciliæ, omni bonorum genere plena, equorum præsertim. 6 Virgil. *India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.* 7 Liris est Campaniæ fluvius lenis & altus. 8 Alluit, vel, lambit ut supra, Ode XXII.

9 Calcent in torculari uvas abscissas cultello insitæ falcis, quæ Calena dicitur à Calibus oppido in agro Sabino, ubi optima nascuntur vina. 10 Orco est & dives Mercator charus diis ipsis, quippe ter & quater anno impune revisens Atlanticum mare, exsiccet vina aureis cullullis. 11 Bibat in poculis vina reparata, i. vina empta vel permutata Syriis mercibus. 12 Mare remotissimum. 13 Sine naufragio. ergo Dis charus est mercator. 14 Herba est notissima. 15 Malvæ lubricæ, quæ ventrem gravem levant. 16 Iis quæ ego paravi. 17 Mihi sano.

18 O Apollo Latonæ fili. Ordo est. ô Latoë, precor ut dones mihi valido frui Paratis cum mente integra, & dones degere senectam nec turpem, nec cithara carentem. 19 Cum mente sana. 20 Non delirantem vel inhonoratam senectutem, sed laudabilem & jucundam.

18 *Latoë dones, & (precor)* 19 *integra*
Cum mente, 20 *nec turpem senectam*
Degere, nec cithara carentem.

AD LYRAM. *Ode* XXXII.

1 Poscimus te ô barbite, si quid memoria dignum in occulto per otium scriptimus, ut id evulgetur & in publicum prodeat. 2 Otiosi & à negotiis liberi. 3 Ceeinimus. 4 Cujus ego sum Author & Princeps. 5 Qui primum usurpatus es ab Alceo ad canendos versus Lyricos. Nota, quod Participium verbi deponentis passive profertur. 6 Qui quidem Alcæus vir militaris & bellicosus, tamen sive bella gereret, sive in portu à navigatione conquiesceret, citharæ solatium non omisit. 7 Convivia quæ vino abundant. 8 Cupidinem. 9 Puerum, quem Alcæus amabat. 10 Prisci laudabant in pueris & puellis oculos & crines nigros. 11 O Cithara suprem mihi, te cunque, i. Jovis epulis apta. 12 Salve cithara dulce solatium te quovis tempore vocanti.

Alloquitur Lyram, eamque poscit ut sibi adsit, & secum canere non desinat.

1 *Poscimus, si quid* 2 *vacui sub umbra*
3 *Lusimus tecũ, quod & hunc in annũ*
Vivat, & plures : age, dic, 4 *Latinum*
Barbite carmen;
5 *Lesbio primùm modulate civi :*
6 *Qui ferox bello, tamen inter arma,*
Sive jactatam religarat udo
Littore navim;
7 *Liberum & Musas, Veneremque, & illi*
Semper hærentem 8 *puerum canebat,*
Et 9 *Lycum, nigris oculis nigroque*
10 *Crine decorum.*
O decus Phœbi, & dapibus supremi
11 *Grata testudo Jovis, ô laborum*
Dulce lenimen, 12 *mihi cunque salve*
Rite vocanti.

AD ALBIUM TIBULLUM. *Ode* XXXIII.

1 Ne forte doleas plus multo. 2 Glycerã crudelis, quod amantem non redamet, sed fidem datam violet. 3 Rebus miserabilibus carmen Elegiacum imprimis erat attemperatum. 4 Quod rivalis junior tibi anteponatur & pluris fiat à Glycera. 5 Fracta fide quam tibi dederat Glycera. 6 Ne forte doleas plus justo : hoc te scire volo, quod Lycoris Cyri amore incenditur, at Cyrus spernit Lycoridã. 7 Parva fronte. 8 Inflammat.

Ne plus æquo doleat, sibi rivalem à Glycera indigne anteponi.

Albi, 1 *ne doleas plus nimio, memor*
2 *Immitis Glyceræ : neu* 3 *miserabiles*
Decantes elegos, 4 *cur tibi junior*
5 *Læsa præniteat fide.*
6 *Insignem* 7 *tenui fronte Lycorida*
Cyri 8 *torret amor, Cyrus in asperam*

9 *Decli-*

9 *Declinat Pholoën : ſed prius* 10 *Appulis*
Jungentur capreæ lupis,
11 *Quam turpi Pholoë peccet* 12 *adultero.*
13 *Sic viſum Veneri : cui placet* 14 *impares*
Formas atque animos 15 *ſub juga aenea*
Sævo mittere cum joco.
Ipſum me 16 *melior quum peteret Venus,*
17 *Grata detinuit compede* 18 *Myrtale ;*
Libertina, fretis 19 *acrior Adriæ*
20 *Curvantis Calabros ſinus.*

9 Cyrus propenſus eſt in amorem Pholoës aſperæ & protervæ. 10 Pro quibuſvis lupis. 11 Quã Cyro morem gerat Pholoë. 12 Amatorem, ſic infra amatorem nominat adulterum, Ode xxxvi. 13 Sic placitum eſt Veneri una cum ſævo Joco, i. Cupidine. 14 Formas inæquales & diſcordes inter ſe jungere, utpote, quum deformis formoſam, ſenex puellam, vel quis alius forma vel moribus diſparem amat. 15 Sub durum & difficilem amorem, quum maritus cogitur omnia facere non ſuo ſed conjugis arbitratu. 16 Quum elegantior puella me expeteret. 17 Grata ſervitute me devinxit. 18 Nomen concubinæ. 19 Iracundior fretis Adriæ. 20 Quod Calabriam ambit, vel, quod ſeſe in Calabriam inſinuat.

AD SEIPSUM. *Ode* xxxiv.

Quem pœnitet quod Epicureos ſequutus, parum ſtudioſe Deos coluerit.

1 *Parcus deorum cultor & 2 infrequens,*
Inſanientis dum ſapientiæ
3 *Conſultus erro, 4 nunc retrorſum*
Vela dare, 5 atque iterare curſus
Cogor relictos. namque 6 Diespiter
7 *Igni coruſco nubila dividens,*
Plerumque 8 per purum tonantes
9 *Egit equos, volucremque 10 currum :*
Quo 11 bruta tellus, & vaga flumina,
Quo 12 Styx, & 13 inviſi horrida Tænari
Sedes, 14 Atlanteuſque finis
Concutitur. 15 valet ima ſummis
Mutare, & inſignem 16 attenuat Deus,
17 *Obſcura promens. 18 hinc apicem rapax*
Fortuna cum 19 ſtridore acuto
Sustulit, hic poſuiſſe gaudet.

1 Tardus. 2 Rarus, non aſſuetus. 3 Dum erro conſultus. i. peritus Epicureæ ſapientiæ, quæ docet contemnere omnes religiones. 4 Nunc mutare conſilium cogor. Metaph. à nautis ducta, qui quum aberraverint retro navigant. 5 Atque recurrere, & eadem redire via, fortaſſe ab Epicureis ad Stoicam profeſſionem. 6 Jupiter, diei & lucis pater. 7 Fulmine nubes diſrumpens. 8 Per aëra vel cœlum ſerenum. fulmina puro cœlo facta portendunt hominibus triſtia : poëta igitur, non vano deorum metu perterritus, reſipiſcit. 9 Tonuit. 10 Vide ſupra Ode xii. 11 Tellus immobilis, gravis & ſine ſenſu. 12 Inferorum palus. 13 Tænari odioſi ſedes. Eſt Tænarus urbs Laconiæ, vel promontorium, unde fingunt poëtæ deſcenſum eſſe ad inferos. 14 Atlas mons eſt in ultimo Oceani fine, cujus cacumen cerni non poteſt. 15 Deus alta poteſt humilia reddere, humilaque in altum attollere. 16 Deus obſcurat excellentem. 17 Quæ non apparent, aperiens. 18 Ab hoc homine apicem. i. ſummitatem poteſtatis auferre Fortuna. i. Deus, hic poſuiſſe gaudet. i. in alium opes & honores transferre. Poëta fortunam & Deum pro eodem hic ponere videtur. 19 Cum ſtrepitu luctuoſo.

Ad

AD FORTUNAM *Ode* XXXV.

Obsecrat eam, ut Cæsarem conservet in Britannos iturum.

O *Diva, gratum quæ regis* 2 *Antium,*
3 *Præsens vel imo tollere de gradu*
Mortale corpus, vel superbos
4 *Vertere funeribus triumphos:*
Te pauper 5 *ambit sollicita prece*
Ruris colonus: te dominam æquoris,
6 *Quicunque Bithyna lacessit*
Carpathium pelagus carina.
Te 7 *Dacus asper, te* 8 *profugi Scythæ,*
Urbesque, gentesque, & Latium ferox:
Regumque 9 *matres barbarorum, &*
10 *Purpureæ metuunt tyranni:*
Injurioso ne pede proruas
11 *Stantem columnam:* 12 *neu populus frequens*
Ad arma cessantes, ad arma
Concitet: imperiumque frangat.
Te semper anteit sæva 13 *Necessitas,*
14 *Clavos trabales &* 15 *cuneos manu*
Gestans aena: nec severus
16 *uncus abest, liquidumque plumbum.*
17 *Te Spes & albo* 18 *rara fides colit*
Velata panno: 19 *Nec comitem abnegat,*
20 *utcunque mutata potentes*
Veste domos inimica linquis.
At vulgus infidum & meretrix 21 *retro*
Perjura cedit: diffugiunt cadis
Cum fæce siccatis amici,
Ferre jugum pariter 22 *dolosi.*
23 *Serves iturum Cæsarem in ultimos*

1 O fortuna Jovis subministra. 2 Quæ prætides Antio, urbi in qua templum tibi consecratum. 3 Potens & parata hominem de ima plebe in altum efferre. 4 Mutare in cædes & funera. 5 Te rogat. 6 Omnis te rogat qui lacessit, i. qui navigat & remis impellit pelagus Carpathium Bithyna carina. 7 Gens bellicosa juxta Istrum fluvium degens. 8 Scythæ in Plaustris tanquam in domibus habitantes, certam sedem nusquam habentes. 9 Solent matres timere liberis. 10 Reges purpura ornati. 11 Statum imperii ne evertas. 12 Neve populus congregatus conciteret quietos ad arma & destruat Imperium. 13 Ideirco Necessitas dicitur Fortunam præcedere, quod certa ora sunt & stabiliora quæ fiunt necessario, quam quæ fortuito. 14 Trabales sunt clavi magni, quibus trabes conjunguntur, vel, ut alii volunt, sunt prægrandes pali ad instar clavorum cuspidem habentes, ad torquendum & cruciandum noxios parati. 15 Quibus insertis non solum res firmantur, sed etiam

combinamur. 16 Unco utebantur antiqui ad maleficorum pœnas, sed hic significat hamum ferreum, quo saxa & cæmenta firmissime inter se devinciuntur, præsertim plumbo liquido adjecto. 17 Ordo est, te Spes albo velata panno & rara Fides colit. Alludit ad candidatos, qui veste candida induti quum peterent Magistratum aut dignitatem, sperabant se ΕΥΤΥΧΕΙΣ futuros. 18 Fides nuda & simplex, vel, quæ à paucis colitur. 19 Nec ipsa (Fides scilicet) tibi comes esse recusat, fidelis enim amicus non deserit amicum olim florentem, nunc miserum. 20 Quandoque tu facta inimica linquis & deseris quos antea beaveras, veste tua mutata aut luctu aut paupertate. 21 Retrocedit & diffugit te mutata & adversa. 22 Amici dolosi & fraudulenti in ferendo pariter jugo cum amicis calamitate affectis, diffugiunt consumptis amicorum divitiis. 23 O diva gratum quæ regis Antium, serves iturum Cæsarem, &c.

Orbis

Orbis Britannos, 24 & juvenum recens
Examen Eois timendum
Partibus, 25 Oceanoque rubro.
Eheu 26 cicatricum & ſceleris pudet,
27 Fratrumque. 28 quid nos dira refugimus
Ætas ? quid intactum 29 nefaſti
Liquimus ? unde manus juventus
30 Metu deorum continuit ? 31 quibus
Pepercit aris ? 32 ô utinam nova
Incude diffingas retuſum in
33 Maſſagetas Arabaſque ferrum.

24 Et ſerva novum exercitum ex juvenibus conſcriptum, Eois, i. orientalibus partibus, Medis, Perſis, &c. horribilem. 25 Et formidoloſum Britannis, qui incolunt partem mundi ſolis occaſui propinquam, cujus radiis Oceanus quaſi rubeſcit. 26 Pudor vulnerum in bello civili acceptorum. 27 Fratrum interfectorum, qui contrariarum erant partium. 28 A quo ſcelere refugimus nos, qui ſumus dira ætas, i. homines hujus ætatis ſine miſericordia ? 29 Nefarii 30 Religione adverſus Deos. 31 Quæ templa deorum non violat juventus ? 32 O Fortuna, utinam nova incude diffingas, i. de novo fingas & refabrices ferrum retuſum in bello civili, quod non in cives, ut in prima fabricatione, ſed in hoſtes Maſſagetas & Arabes formari debeat. Ego certe hanc explicationem (cum bona Lambini venia) neque pinguem eſſe puto, neque elegantia Horatiana indignam, ſed cum genuino ſenſu totius Odæ optime conſentire. 33 Populum Scythicum ultra mare Caſpium.

AD POMPONIUM NUMIDAM. *Ode* XXXVI.

Ob cujus ex Hiſpania reditum gaudio exultat.

FTthure & 1 fidibus juvat
Placare, & vituli ſanguine 2 debito
Cuſtodes Numidæ 3 Deos :
4 Qui nunc 5 Heſperia ſoſpes ab ultima,
Charis multa ſodalibus,
Nulli plura tamen dividit oſcula
Quam dulci Lamiæ : 6 memor
Actæ non alio rege puertiæ,
7 Mutatæque ſimul togæ.
8 Creſſa ne careat pulchra dies nota :
9 Neu promptæ modus amphoræ,
10 Neu morem in Salium ſit requies pedum :
11 Neu multi Damalis meri

1 Carmine lyrico. 2 Debito, vel voti vel officii cauſa. 3 Caſtorem & Pollucem navigationis Præſides, iratos forſan futuros, niſi ſacrificiis eis promiſſa perſolveret. 4 Ordo eſt, qui nunc ſoſpes reverſus ab ultima Heſperia dividit multa oſcula charis ſodalibus, nulli tamen plura quam dulci Lamiæ, memor puertiæ actæ non alio rege, & memor ſimul mutatæ togæ. 5 Hiſpania, non ab ea Heſperia quæ apud

hunc poëtam ſæpe pro Italia ponitur. 6 Memor puertiæ exactæ ſub eodem magiſtro & communi doctore. 7 Cumque eſſent ætate pares, ſimul & eodem tempore prætexta depoſita, togam virilem ſumpſerunt. 8 Cretenſi vel niveo lapillo notetur hæc dies. 9 Neve in bibendo ſit menſura, ſed promatur vinum in amphora magna. 10 Neu ceſſent ſaltus & tripudia in morem Salium, i. ut ſaltant Salii Martis Gradivi ſacerdotes, à Numa Pompilio primum inſtituti. Salium eſt Adjectivum quarti caſus. 11 Neque Damalis, quæ multi meri eſt & mulier bibaciſſima, Baſſum vincat in potando, ſed cum Numida potius contendat bibendo.

Baſſam

Baſſum Threïcia vincat 12 *amyſtide:*
Neu deſint epulis roſæ,
Neu 13 *vivax apium, neu* 14 *breve lilium.*
15 *Omnes in Damalin putres*
Deponent oculos: 16 *nec Damalis novo*
Divelletur adultero,
Laſcivis ederis 17 *ambitioſior.*

12 Poculo capaciſſimo, quod ſine interſpiratione hauſtum & labris non clauſis epotabatur. Alii dicunt amyſtiden hoc loco non poculum ſignificare, ſed intemperatum inter Thraces bibendi genus, in quo compotatores potum in alvum non ſecus atque in dolium infundebant, idque confertim & ſine reſpiratione, cui ſorbillare paulatim eſt contrarium. Angli appellant *Carouſing or drinking of healths*. 13 Apium diu virens. 14 Lilii flos magnus eſt, ſed durat brevi tempore. 15 Omnes deſignent & conjiciant in Damalin ſuos oculos putres. i. oculos ebrios vel libidine fractos. 16 Non tamen illa divelletur à novo amatore Pomponio Numida. 17 Eum arctius amb.ens, quam ederæ complectuntur arbores.

AD SODALES. Ode XXXVII.

Quos hortatur ad indulgendum Genio ob victoriam Actiacam.

Nunc eſt bibendum, 1 *nunc pede libero*
Pulſanda tellus: nunc 2 *Saliaribus*
Ornare 3 *pulvinar deorum*
4 *Tempus erat dapibus, ſodales.*
5 *Antehac nefas depromere Cæcubum*
6 *Cellis avitis,* 7 *dum Capitolio*
Regina dementes ruinas,
8 *Funus & imperio parabat,*
Contaminato cum grege 9 *turpium*
Morbo virorum: 10 *quidlibet impotens*
Sperare, fortunaque dulci
11 *Ebria.* 12 *ſed minuit furorem*
Vix una ſoſpes navis ab ignibus:
Mentemque 13 *lymphatam Mareotico*
Redegit 14 *in veros timores*
Cæſar, ab Italia 15 *volantem*
16 *Remis adurgens (accipiter velut*
Molles columbas, aut leporem citus
Venator in campis nivalis

1 Nunc poſt Auguſti victoriam libere tripudiandum eſt. 2 Dapibus opiparis & delicatis, cujuſmodi Salii Martis ſacerdotes uti conſueverunt. 3 Lectulos & pulvinos, quibus dii imponebantur. 4 Tempus eſt 5 Antehac nefas erat è cellis avitis depromere vinum Cæcubum. id eſt, vinum generoſum. Cæcubum dictum à Cæcubis Campaniæ populis apud quos naſcitur, ſed nunc devicto Antonio cũ Cleopatra, hoc erat illud tempus, in quo decebat epulari. 6 Cellæ avitæ denotant vini vetuſtatem, in qua laus ſumma eſt 7 Interea dum demens Cleopatra ruinam & everſionem urb. & Reipub. Ro. moliretur 8 Exitium. 9 Cum grege Eunuchorum turpi morbo laborantium, quos Cleopatra cubiculario: habebat. 10 In eo impotens, quod ſe continere non poterat, quin ea ſperaret quæ ſperanda non erant. 11 Rebus ſecundis elata, & ob hoc improvida, ut ſolent eſſe ebrii. 12 Sed ejus in ſperando inſaniam compreſſit vix una navis ſuperſtes in qua fugit Cleopatra. 13 Mentem furioſam vino, quod apud Mareotidem in Ægypto paludem naſcitur, vel, mentem fanaticam Mareotici regni, i. regni Ægyptiaci opulentia dementatam. 14 In timores mentem ejus gravitet concutientes. 15 Celeriter fugientem. 16 Ordo eſt. Cæſar remis adurgens. i. celeri navigatione Cleopatram perſequens (velut accipiter, &c.) ut illam in vincula conjiceret quaſi monſtrum fatis ſibi reſervatum.

17 *Æmoniæ*)

17 *Æmoniæ) daret ut catenis*
Fatale monſtrum, quæ generoſius
Perire quærens, 18 *nec muliebriter*
Expavit enſem, nec latentes
Claſſe cita reparavit oras.
Auſa & 19 *jacentem viſere regiam*
Vultu ſereno fortis, 20 *& aſperas*
Tractare ſerpentes: ut 21 *atrum*
Corpore combiberet venenum:
22 *Deliberata morte ferocior:*
23 *Sævis Liburnis ſcilicet invidens,*
24 *Privata deduci ſuperbo*
Non humilis mulier triumpho.

17 Thraciæ ab Hæmone monte, frigido & nivoſo. 18 Nec more mulierum extimuit enſem, nec celeri navigio in abſtruſas Ægypti latebras ſe contulit, ubi latitaret. 19 Regnum ſuum deſperatum & dejectum. 20 Et fortis, i. impavida ad apponendos ſuo corpori ſerpentes. 21 Ideo atrum, quia veneno interempti plerumque nigreſcunt & inflantur. 22 Propter deliberatam & præmeditatam mortem promptior effecta & ferocior, quam prius fuerat. 23 Scil. invidens, id eſt, nolens ad triumphum Cæſaris Romam deduci ſævis Liburnis, id eſt, in hoſtilibus navibus Liburnorum, quorum auxilio parta fuerat Auguſto victoria. 24 Invidens etiam quod tanquam privata (non amplius regina) duceretur in ſuperbo Cæſaris triumpho, exiſtens mulier non ignobilis, ſed ſummo loco nata.

AD MINISTRUM.

Ode XXXVIII.

Vult famulum ſuum nihil aliud adhibere ad externum convivii apparatum quam myrtum.

1 *PErſicos odi puer apparatus:*
Diſplicent nexæ 2 *philyra coronæ:*
3 *Mitte ſectari, roſa quo locorum*
4 *Sera* 5 *moretur.*
Simplici myrto nihil allabores
6 *Sedulus curo, neque te miniſtrum*
Dedecet 7 *myrtus, neque me, ſub arcta*
Vite bibentem.

1 Odi regales & ſumptuoſas delitias. ſcil. odores, unguenta, coronas operoſas, quibus uti ſolebant Perſæ in convivis. 2 Tenuiſſima tiliæ membrana qua flores floribus annectebantur. 3 Omitte ſtudioſe quærere quo in loco ſuccreſcunt roſæ tardius enaſcentes, ex quibus fiunt coronæ. 4 Roſa ſerotina, quæ elapſo ſuo tempore non niſi in raris locis invenitur. 5 Maneat & ultra cæteras roſas duret. 6 Sedulò curo ut nihil laborioſe addas ad convivium condecorandum præter myrtum. 7 Myrtus Veneri gratiſſima & ad diſcutiendum vini vaporem utiliſſima, non taciet te minoris eſſe gratiæ, neque me, ſub ſpiſſa & umbroſa vite bibentem.

ODA-

ODARUM

LIBER SECUNDUS.

AD C. ASINIUM POLLIONEM. *Ode* 1.

Pollionem monet ut tragœdiarum scripturam tantisper intermittat, dum respublica sit composita. Deinde commendat illius scripta.

Motum ex Metello consule civicum,
Bellique causas, & vitia, & modos,
Ludumque Fortunæ, graveſque
Principum amicitias, & arma
Nondum expiatis uncta cruoribus,
Periculoſæ plenum opus aleæ,
Tractas: & incedis per ignes
Suppoſitos cineri doloſo.
Paulum ſeveræ muſa tragœdiæ
Deſit theatris: mox ubi publicas
Res ordinaris, grande munus
Cecropio repetes cothurno,
Inſigne mœſtis præſidium reis,
Et conſulenti Pollio curiæ:
Cui laurus æternos honores
Dalmatico peperit triumpho.
Jam nunc minaci murmure cornuum
Perſtringis aures, jam litui ſtrepunt:
Jam fulgor armorum fugaces
Terret equos, equitumque vultus.
Audire magnos jam videor duces
Non indecoro pulvere ſordidos:

1 Tu Pollio tractas motum ex Metello, id est, ex eo tempore quo Metellus fuit consul, &c. periculosæ plenum opus aleæ, &c. Intermitte hanc scriptionem, &c. Et sine Musam tragicam paulisper desiderari in theatris 2 Dominandi cupiditatem. 3 Arrogantiam, Avaritiam, Ambitionem. Pompejus enim non ferebat parem, nec Cæsar superiorem. 4 Modos, quibus Fortuna lusit in his contentionibus, nunc adversa, nunc prospera. 5 Amicitias noxias & infidas. 6 Et arma sanguine civili oblita, nondum lota, nec aliqua expiatione pura effecta. 7 Opus plenum fortunæ, quæ, ut *aleatorum* lusu, dubium habebit eventum, tibique periculosum, quod multorum vitia quum tu notaveris, in eo non paucis displicebis. 8 Cineri, qui tegit ignes subjectos. 9 Paulisper intermittat tua Musa tragœdias scribere, easque scenæ committere. 10 Postquam belli civilis historiam (quæ res publicas continet) soluta oratione conscripseris. 11 Tragœdiæ scriptionem, quæ grandia continet, revocabis. 12 Athenienſi cothurno (quo tragœdi in theatris calceabantur) sic dicto à Cecrope Athenarum rege, qui primus scripsit tragœdias. 13 O Pollio, qui reis insignis es patronus, & curiæ senatui in statuendo de rep. das consilium, id à te expetenti. 14 Victoria, quæ Isaurum meruit. 15 Salonam Dalmatiæ civitatem vicerat Pollio, de qua egerat triumphum. 16 Tam graphice exprimis res gestas, ô Pollio, ut jam mihi videar non audire, sed interesse prœliis quæ narras. 17 Murmure mortem minitante. 18 Percutis vel obtundis aures. 19 Pulvere glorioso sordidos, qui fortiter pugnantes pro patriæ libertate occiderunt.

20 *Et cuncta terrarum ſubacta,*
Præter atrocem animum Catonis.
Juno, & deorum quiſquis 21 *amicior*
Afris, 22 *inulta ceſſerat impotens*
Tellure: 23 *victorum nepotes*
Rettulit inferias Jugurthæ.
24 *Quis non Latino ſanguine pinguior*
Campus ſepulchris impia prælia
Teſtatur, 25 *auditumque Medis*
26 *Heſperiæ ſonitum ruinæ?*
27 *Qui gurges, aut quæ flumina lugubris*
Ignara belli? quod mare 28 *Dauniæ*
Non decoloravere cædes?
Quæ caret ora cruore noſtro?
29 *Sed ne relictis Muſa procax jocis*
Cæ retractes munera 30 *næniæ:*
Mecum Dionæo ſub antro
Quære modos leviore 31 *plectro.*

20 Et omnes terrarum partes imperio Rom. à Cæſare ſubjugatas, præter invictum animum Catonis. 21 Qui faverat Numidis in bello Jugurthino. 22 Ab Africa diſceſſerat haud potens ſuum odium explere. 23 Romanorum poſteros nuper cæſos in Africa mactavit, tanquam victimas Jugurthæ manibus immolandas. 24 Quis campus factus pinguior Romanorum ſanguine & ſepulchris non teſtatur impia prælia, in quibus civem civis trucidavit? quaſi diceret. Omnis campus eſt pinguior Romanorum ſanguine. 25 Auditum ab extremis orbis habitatoribus præſtagis magnitudine. 26 Italicæ ruinæ. 27 Quæ aquarum congeries: *Eſt lamentatio belli navalis.* 28 Italorum cædes Dauniæ dictæ à Dauno rege Apuliæ, quæ pars eſt Italiæ. 29 Poeta dum tragicum laudat, ipſe pene tragicus factus eſt: revocat igitur ſuam Muſam à luctu & lamentis ad res amœnas & amatorias carmini lyrico aptiores. Ordo & ſententia horum verborum hæc eſt: ſed tu 6 procax (i. petulans) Muſa ne iterum tractes lugubre carmen primo inventum à Simonide poeta in Inſula Cea nato, jocis (i. rebus laſcivis) relictis: quære mecum modos (i. verſus facilicri ſtylo) ſub antro Dionæo (i. ſub antro venereo) in quo res leves & venereæ ſunt canendæ. 30 Næniæ, carmen eſt lugubre, quod cum lamentatione extremum atque ultimum defunctis cantur. 31 Plectrum latine pecten: id eſt inſtrumentum citharœdi, quo fides plectuntur, i. percutiuntur, à ΠΛΗΤΤΩ, percutio.

AD C. SALLUSTIUM CRISPUM.

Ode II.

Proculejum laudat ob liberalitatem in fratres. Contemptus pecuniæ ſolum regem efficit & beatum.

1 *Nullus argento color eſt, avaris*
Abditæ terris inimice lamnæ
Criſpe Salluſti, niſi temperato
Splendeat uſu.
Vivet 2 *extento Proculejus ævo,*
3 *Notus in fratres animi paterni:*
4 *Illum aget penna metuente ſolvi*
Fama ſuperſtes.

1 Ordo eſt. O Criſpe Salluſti inimice lamnæ (i. laminæ) ab avaris in terris abditæ & defoſſæ, nullus eſt color vel ſplendor argento (i. argentum nihil habet pulchritudinis) cujus nullus eſt uſus moderatus. 2 Ævo producto ad poſteros, i. Proculejus vivet in æternum. 3 Nobilitatus propter animum paternum in ſuos fratres, qui hoſtes publici poſt Cæſaris victoriam judicati, omne patrimonium amiſerant. 4 Fama ſuperſtes Proculejo ſuperveniens, extollet eum penna, cujus ſolutio futura eſt, ſignificatur æternitas, quæ neque perit, neque perire metuit.

5 Latius possis regnare, si animum tuum à cupiditatibus resræines, quam si orbem universum possideas. 6 Gadibus disjunctis & procul sitis ab ipsa Libya. Gades oppidum est Hispaniæ à Pœnis conditum. 7 Tam Carthago quæ est in Africa, quam illa Carthago quæ est in Hispania spartica dicta. 8 Tibi uni. 9 Hydropicus dum bibendi desiderio obsequitur, morbum suum auget. 10 Fugiens è venis, i. ex hepate infirmato. 11 Et nisi fugerit ex pallido & pigro corpore ipse hydrops, qui aquam inducendo facit languorem in corpore. 12 Ordo est. virtus dissidens plebi (i. virtus à plebe discrepans) eximit numero beatorum (i. beatum non reputat) Phraaten redditum solio Cyri (i. in Cyri sedem restitutum) & virtus dedocet (i. virtus secus docet) populum uti falsis vocibus, deferens uni (i. soli sapienti) regnum & tutum diadema, & deferens propriam laurum (i. gloriam specialem & perpetuam) ei qui spectat ingentes acervos (i. qui intueri potest pecuniæ cumulos) oculo irretorto (i. oculo continenti) qui ad aspectum pecuniæ non magis movetur quam lapis. 13 Persarum regem, Cyri filium. 14 Populus inter beatos, reges, ut omnes alios divites numerat.

5 *Latius regnes, avidum domando*
Spiritum, quam si Libyam 6 *remotis*
Gadibus jungas : 7 & uterque Pœnus
Serviat 8 *uni.*
9 *Crescit indulgens sibi dirus hydrops :*
Nec sitim pellit, nisi causa morbi
10 *Fugerit venis,* 11 *& aquosus albo*
Corpore languor.
12 *Redditum Cyri solio* 13 *Phraaten,*
Dissidens plebi, numero beatorum
eximit virtus : 14 *populumque falsis*
Dedocet uti
Vocibus : regnum & diadema tutum
Deferens uni, propriamque laurum,
Quisquis ingentes oculo irretorto
Spectat acervos.

AD DELIUM. *Ode* III.

Moderate ferenda utraque est fortuna, quum omnibus impendeat æqua moriendi conditio.

1 Mentem æquabilem, non fractam in rebus adversis. 2 Agestiente & profusa hilaritate temperatam in rebus secundis 3 O Deli, qui moriturus es, sive mœstus vixeris, sive hilaris. 4 Seu te recumbentem ad bibendum feceris beatum in gramine remoto, i. in loco herboso, à frequentia hominum remoto. 5 Vino optimo & vetustissimo, quale erat Falernum in interiore parte cellæ vinariæ reconditum. Consulum nominibus vini cadis inscriptis ad tempus & vini præstantiam significandum. 6 In quo gramine. 7 Populus arbor, cujus frondes internæ sunt albæ. 8 Amanter consociant suos ramos ad umbram faciendam quæ velut hospitium sit epulantibus. 9 Trepide fluere & cum murmure.

1 *Æquam memento rebus in arduis*
Servare mentem, non secus ac bonis
2 *Ab insolenti temperatam*
Lætitia : 3 moriture Deli,
Seu mœstus omni tempore vixeris,
4 *Seu te in remoto gramine per dies*
Festos reclinatum bearis
5 *Interiore nota Falerni :*
6 *Quâ pinus ingens, albaque* 7 *populus*
Umbram hospitalem consociare 8 *amant*
Ramis, & obliquo laborat
Lympha fugax 9 *trepidare rivo.*

10 *Huc vina, & unguenta, & nimiũ* 11 *breves*
Flores amœnæ ferre jube rosæ:
12 *Dum res, & ætas, & sororum*
Fila trium patiuntur atra.
13 *Cedes coemptis saltibus, & domo,*
Villaque, 14 *flavus quam Tiberis lavit,*
Cedes: 15 *& extructis in altum*
Divitiis potietur hæres.
Divesne, prisco natus ab 16 *Inacho,*
Nil interest, an pauper, & infima
De gente 17 *sub dio moreris,*
18 *Victima nil miserantis* 19 *Orci.*
20 *Omnes eodem cogimur.* 21 *omnium*
Versatur 22 *urna:* 23 *serius, ocyus*
Sors exitura, & nos in æternum
Exilium impositura 24 *cymbæ.*

10 Ad hunc locum. 11 Rosæ cito defloreſcentis. *Quam longa una dies, ætas tam longa roſarum eſt* Virg. 12 Dum res familiaris & ætas juvenilis patiuntur, & dum Parcæ etiam patiuntur, quarum fila dicuntur atra, quod omnibus mortem minentur. 13 Diſcedes ab omnibus divitiis, & à villa etiam quam Tiberis præterfluit. 14 Vide Ode 2. lib. 1. 15 Et divitiis coacervatis potietur hæres, fortaſſe ingratus. 16 Argivorum rege. 17 Au vivas ſine domo & ſub cœlo nudo habites. 18 Exiſtens victima Plutoni manda, id eſt, qui es moriturus. 19 Orci, quem nullius miſeret. 20 Omnes ad mortem compellimur. 21 Ordo eſt, ſors omnium exitura ſerius vel ocyus, & nos impoſitura cymbæ in æternum exilium, verſatur in urna. 22 In urna fatali, in quam conjiciuntur omnium ſortes vitæ mortiſque. 23 Sive tardius ſive celerius moriendum eſt. 24 Navi Charontis, quæ animas per Acherontem fluvium traducit.

AD XANTHIAM PHOCEUM. *Ode* IV.

Non eſt cur Xanthias erubeſcat quod Phyllida ancillam amet, quum multis magnis Viris idem uſu venerit.

1 *Ne ſit ancillæ tibi amor pudori,*
Xanthia Phoceu, 2 *prius inſolentem*
3 *Serva Briſeis* 4 *niveo colore*
Movit Achillem:
Movit Ajacem 5 *Telamone natum*
6 *Forma captivæ dominum Tecmeſſæ:*
Arſit 7 *Atrides medio in triumpho*
8 *Virgine rapta:*
9 *Barbaræ poſtquam cecidere turmæ*
10 *Theſſalo victore,* 11 *& ademptus Hector*
Tradidit feſſis leviora tolli
Pergama Grajis.
12 *Neſcias an te generum* 13 *beati*

1 Ut non pudeat te amare ancillã Phyllid m. 2 Achillẽ antea non amare ſolitum. 3 Ex Lyrneſſo capta, ergo ſerva, jure belli. 4 Colore candido, i. ſua pulchritudine. 5 Non Ajacem, qui fuit Oilei filius. 6 Pulchritudo Tecmeſſæ, quæ ex Ajace filium peperit Euricalem. 7 Agamemnon Atrei filius in media victoria vehementer amavit Caſſandram. 8 Caſſandra Priami filia è templo Palladis rapta à Græcis. 9 Phrygiæ turmæ, quia Phryges propriè barbari dicebantur. 10 Achille qui fuit ex Lariſſa urbe Theſſaliæ. 11 Et poſtquam Hectore morte peremptus ab Achille, tradidit Græcis decennali bello feſſis Pergama leviora tolli, i. faciliora ut tolleren ur & everterentur: 12 Incertum eſt an pulchra Phyllis (quamvis captiva) ſit ſummo loco nata. 13 Parentes nobiles & divites.

14 Dolet certe se tã regiis parentibus ortam penates habere sibi inimicos, adeo ut jam captiva sit & præ pauperta te suo stemmati respondere nequeat. 15 Impura & abjecta plebe esse natam. 16 Neque crede mulierem tam fidelem & à luero abhorrentem potuisse nasci à matre erubescenda, i. à matre quæ propter vitæ turpitudinem suis liberis est pudori. 17 Tibias longas & rotundas.

Phyllidis flavæ decorent parentis.
14 *Regium certe genus & penates*
Mœret iniquos.
Crede non illam tibi 15 *de scelesta*
Plebe delectam: 16 *neque sic fidelem,*
Sic lucro aversam potuisse nasci
Matre pudenda.
Brachia & vultum, 17 *teretesque suras*
18 *Integer laudo,* 19 *fuge suspicari,*
Cujus octavum 20 *trepidavit ætas*
Claudere lustrum.

18 Castus laudo. 19 Noli suspicari me Phyllidis amore esse captum, quod eam laudo, quippe quadragenarius sum, i. languidior ad res venereas quam adolescens annos viginti natus. 20 Cujus ætas properavit finire octavum lustrum, i. quinquennium octavum, scil. 40 annos.

IN LALAGEN. *Ode* v.

Pulcherrima Lalage est virgo viro immatura, ergo ab ejus cupiditate est mens revocanda.

1 Lalage nondum est ad concubitum matura. Metaphora est perpetua, ducta à juvenca, quæ nondum subiit jugum, nec taurum irruentem ferre queat. 2 Cervice subacta, i. suppositâ vel domita 3 Nondum officia conjugii valet exæquare cum suo pari, i. marito. 4 Pondus viri robusti ad concubitum prompti. 5 Tuæ puellæ. 6 Refrigerantis æstum. 7 Vehementer cupientis ludere non cum tauris morosis, sed cum vitulis lætis in udo salicto, i. loco salicibus consito. 8 Est alia allegoria ducta ab uva immatura. 9 Puellæ impuberis, i. ad concubitum propter teneriorem ætatem ineptæ. 10 Autumnus tibi fructus maturos depinget, id est, tempus subsequens illam tibi virginem maturabit. 11 Puella, quæ propter ætatem immaturam te nunc refugit, propediem matura te ultro petet. 12 Non tarda est ætas, cito pede labitur. 13 Et ætas, i. tempus adjiciet tuæ Lalagi florentes annos, quos tibi detraxit. i. illa matureſcet, tu vero senescis. 14 Jam tua Lalage te maritum petet fronte inverecunda. i. non pudebit eam maritum petere. 15 Dilecta à quocunque qui eam viderit, magis quam Pholoe & Chloe fœminæ pulcherrimæ. 16 Viros fugiens, ut inde plus ametur.

1 *Nondum subacta ferre jugum valet*
2 *Cervice:* 3 *nondum munia comparis*
Æquare, nec 4 *tauri ruentis*
In Venerem tolerare pondus.
Circa virentes est animus tuæ
Campos 5 *juvencæ, nunc fluviis gravem*
6 *Solantis æstum, nunc in udo*
Ludere cum vitulis salicto
7 *Prægestientis.* 8 *tolle cupidinem*
Immitis 9 *uvæ: jam tibi lividos*
10 *Distinguet autumnus racemos*
Purpureo varius colore:
11 *Jam te sequetur.* 12 *currit enim ferox*
Ætas: 13 *& illi, quos tibi dempserit,*
Apponet annos. 14 *jam proterva*
Fronte petet Lalage maritum.
15 *Dilecta, quantum non Pholoë* 16 *fugax,*

Non Chloris: 17 *albo sic humero nitens,*
Ut pura nocturno renidet
Luna mari, 18 *Cnidiusque Gyges.*
19 *Quem si puellarum insereres choro,*
Mirè sagaces fælleret hospites
Discrimen obscurum, solutis
Crinibus ambiguoque vultu.

17 L'alage sic splenden, humeris albis, quemadmodum luna pura, id est, luna nullis nebulis obducta respléndet in mari tempore nocturno. 18 Puer formosissimus. Cnidius dictus ex Cnido Insula Veneri dicata. 19 Quem Gygen si inter puellas prostitueres, discrimen obscurum, id est, parva differentia falleret peregrinos, quantumvis acutos & perspicaces: nam ignoraretur ille ab hospitibus qui eum aspiciant, quia crinibus utitur & intonsis, faciemque habet tam venustam & politam, ut ambigi possit sit ne puer an puella.

AD SEPTIMIUM. *Ode* VI.

Optat habere suæ senectutis sedem Tibur & Tarentum, quorum laudat amœnitatem.

SEptimi 1 *Gades aditure mecum, &*
2 *Cantabrum indoctum juga ferre nostra,*
3 *Barbaras Syrtes, ubi Maura semper*
Æstuat unda:
Tibur Argeo 5 *positum colono,*
Sit meæ sedes utinam senectæ:
6 *Sit modus lasso maris, & viarum,*
Militiæque.
7 *Unde si Parcæ prohibent iniquæ,*
Dulce 8 *pellitis ovibus Galesi*
Flumen, 9 *& regnata petam Laconi*
Rura Phalanto.
Ille terrarum mihi præter omnes
Angulus 10 *ridet, ubi non* 11 *Hymetto*
Mella decedunt, viridisque certat
12 *Bacca Venafro:*
Ver ubi longum, tepidasque præbet
13 *Jupiter brumas: & amicus* 14 *Aulon*
Fertili Baccho, minimum Falernis
Invidet uvis.

1 Qui si opus est, mecum aditurus es Gades ultimam Hispaniæ insulam. 2 Populum Hispaniæ ferosissimum, qui nondum didicit Romano imperio obedire. 3 Syrtes inhospitales Vide Ode XXII. lib. 1. 4. Ubi unda Africana veluti fervens exundat. 5 Tibur conditum à Tiburno colono Argivo. 6 Utinam Tibur sit finis mihi, navigationibus, itineribus, & militia defatigato. 7 A quo Tibure si Parcæ i. tres sorores lanificæ (Erebi & noctis filiæ) me prohibent. 8 Adibo Galesum Calabriæ fluvium juxta Tarentum, ubi oves aliis pellibus præterquamsui sunt coopertæ propter excellentem lanæ bonitatem, ne sua vellera inquinentur ad tincturæ nocumentum. 9 Et adibo Tarentum, in quo regnavit Phalantus Lacedæmonius, quo duce Lacones Apollinis oráculo Tarentum condiderunt. 10 Arridet, placet. 11 Ubi mella non dant locum. i. ubi mella non sunt deteriora melle suavissimo quod colligunt apes in Hymetto Atticæ monte, thymo aliisque herbis odoriferis abundante. 12 Et ubi oliva propter bonitatem contendit cum oliva quæ oritur in Venafro, oppido in Campaniæ confine Piceni. 13 Aer. 14 Aulon mons est Tarento vicinus, ferax, fertilis vitis, cujus uva non invidet, i. non cedit, neque est deterior uvis Falernis.

15 Ille locus, ubi hæc omnia sunt. 16 Beatæ arces. i. fertiles montes. 17 Ibi tu mihi mortuo justa persolves, favillam calentem. i. cineres meos lacrymis conspergens. 18 Lachryma debita propter nostram amicitiam. 19 Tui Horatii.

15 *Ille te mecum locus & 16 beatæ*
Postulant arces: 17 ibi tu calentem
18 *Debita sparges lachryma favillam*
19 *Vatis amici.*

AD POMPEIUM VARUM.
Ode VII.

Cui reditum gratulatur in Patriam.

1 Ordo est, ô Pompei prime meorum sodaliũ sæpe deducte mecum in ultimum tempus (i. qui sæpe mecum deductus fuisti à Bruto in periculum mortis) quis redonavit te Quiritem diis patriis Italoque cœlo? i. quis te patria ejectum iterum fecit civem Romanum? 2 Italiæ regioni. 3 Princeps vel amicissime meorum sodalium. 4 Diem longum æstivum. 5 Diem frangere, est partem diei in vino & poculis ponere. Vide Od. 1. lib. 1. 6 Habens capillos coronatos & delibutos Malobathro, quod est unguentũ Syrium pretiosissimum, factum ex folio in Indicis paludibus nascente sine radices 7 Ubi Cassius & Brutus sunt victi. 8 Vidi & expertus sum. 9 Indecore, quia fugi clypeo abjecto. 10 Quum Cassius & Brutus, vel eorum milites, de virtute sua gloriantes, turpiter ceciderunt. 11 Terram cruore fœdatam cum suis montis tetigere. 12 Nube, quæ densior est aër. 13 Retrahens, Charybdi, qua significat Pompejum cum impetu mentis & furore correptũ ad Bruti partes esse reversum. 14 Per freta æstuosa, i. bella ferventia 15 Promissum ac debitum redde epulum. 16 Corpus. 17 Sub meo patrocinio: nam laurus est incolumitatis & custodiæ symbolum, 18 Vasis vinariis ad tuum reditum reservatis. 19 Imple ad summum & ebibe ciboria lævia (i. expolita pecula capaciora) Massico oblivioso. i. vino Campaniæ impleta; quod vinum liberius epotum oblivionem malorum affert, vel per se vel propter somnum subsequentem. 20 Testis in quibus unguenta servabantur. 21 Celeriter nectere & ex Apio & Myrto concinnare coronas in conviviis assumere.

O 1 *Sæpe mecum tempus in ultimum*
Deducte, Bruto militiæ duce,
Quis te redonavit Quiritem
Diis patriis, 2 Italoque cælo,
Pompei, meorum 3 prime sodalium?
Cum quo 4 morantem sæpe diem mero
5 Fregi, 6 coronatus nitentes
Malobathro Syrio capillos.
Tecum 7 Philippos & celerem fugam
8 Sensi, relicta 9 non bene parmula,
Quum fracta virtus, 10 & minaces
11 Turpe solum tetigere mento.
Sed me per hostes Mercurius celer
12 Denso paventem sustulit aëre;
Te rursus in bellum 13 resorbens
unda fretis tulit 14 æstuosis.
Ergo 15 obligatam redde Jovi dapem:
Longaque fessum militia 16 latus
Depone 17 sub lauru mea: nec
Parce cadis tibi 18 destinatis:
19 Oblivioso lævia Massico
Ciboria exple: funde capacibus
unguenta de 20 conchis: quis udo
21 Deproperare apio coronas

Curatve myrto? quem 22 Venus arbitrum
23 Dicendi? non ego sanius
Bacchabor 24 Edonis. 25 recepto
Dulce mihi 26 furere est amico.

22 Venereus talorum vel tesserarum jactus regem bibendi conviviique magistrum efficiebat, quem jactum alii putarunt esse numerum ter senarium, alii, quum omnes tali jacti cadebant dissimiliter, vultuque diverso apparebant. 23 Dabit. 24 Thraciæ populo bibacissimo. 25 Amico præter spem mihi reddito. 26 Furenter potare.

IN JULIAM BARINEN.
Ode VIII.

Non est cur Barinæ juranti credatur, quum ex perjuriis pulchrior exoriatur.

Ulla si 1 juris tibi pejerati
Pœna, Barine, nocuisset unquam:
2 Dente si nigro fieres, vel uno
Turpior ungui,
3 Crederem. Sed tu, 4 simul obligasti
Perfidum votis caput, enitescis
Pulchrior multo, juvenumque prodis
5 Publica cura.
6 Expedit matris cineres opertos
Fallere, 7 & toto taciturna noctis
Signa cum cœlo, gelidaque divos
8 Morte carentes.
9 Ridet hoc (inquam) Venus ipsa, rident
10 Simplices nymphæ, ferus & Cupido,
Semper ardentes acuens sagittas
11 Cote cruenta.
Adde, quod 12 pubes tibi crescit omnis:
13 Servitus crescit nova: 14 nec priores
Impiæ tectum dominæ relinquunt
Sæpe minati.
Te suis matres metuunt 15 juvencis,
16 Te senes parci: miseræque nuper
Virgines nuptæ, tua ne retardet
17 Aura maritos.

1 Jurisjurandi abs te violati. i. perjurii. 2 Si minima parte corporis fieres deformior. 3 Crederē tibi juranti, vel crederem deos esse vindices perjurii in rebus amatoriis 4 Simulac, i. postquam per caput tuum jurasti. 5 In publicum prodis à multis juvenibus unice amata. 6 Utile est tibi & aliis (si perjuria non puniantur) matri mortuæ promissa non persolvere. 7 Et omnem mundi majestatem fallere, scil. sydera, quæ sunt signa nocte silenti. 8 Deos immortales ΆΘΑΝΑΊΟΥΣ. 9 Hoc deridet Venus: *Perjuria ridet amantum Jupiter & ventos irrita ferre jubet Tibullus.* 10 Nymphæ faciles, non iracundæ, Veneris comites, nimirum, Jocus, Risus, Fletus. 11 Cote aspersa sanguine sagittarum quæ in illa cote acuuntur, vel, cruenta dicitur cos, propter cædes ex amore orientes, vel quod immoderatus amor exitium amantis maturet. 12 Juventus perjurii tui & doli meretricii igna a. 13 Amatores accedunt novi, qui tibi serviunt. 14 Nec veteres amatores domum tuam relinquunt, quamvis id sæpe minentur, propter tuum perjurium. 15 Matres filiis suis juvenibus metuunt, ne à te corrumpantur. 16 Senes etiam te metuunt, ne dilapidetur patrimonium liberis suis relictum. 17 Ne tui odores, venustas & blanditiæ maritos suos ab sese alienent, inque tuo amore occupatos detineant.

AD VALGIUM. *Ode* IX.

Ut tandem aliquando mortem pueri ſui Myſtis deflere deſinat.

NOn ſemper imbres nubibus hiſpidos
Manant in agros, aut 2 mare Caſpium
Vexant 3 inæquales procellæ
4 uſque: nec 5 Armeniis in oris,
Amice Valgi, ſtat glacies 6 iners
Menſes per omnes: aut aquilonibus
7 Querceta Gargani laborant,
8 Et foliis viduantur orni.
9 Tu ſemper urges flebilibus modis
Myſten ademtum: 10 nec tibi veſpero
Surgente decedunt amores,
Nec rapidum fugiente ſolem.
At non 11 ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum ſenex
Annos: nec 12 impubem parentes
Troïlon, 13 aut Phrygiæ ſorores
Flevere ſemper. 14 deſine mollium
Tandem querelarum: & potius nova
Cantemus Auguſti 15 trophæa
Cæſaris, 16 & rigidum Niphaten,
17 Medumque flumen gentibus additum
Victis, minores volvere vortices:
18 Intraque præſcriptum Gelonos
Exiguis equitare campis.

1 Imbres è nubibus non ſemper manant in agros aſperos & ſentreoſos, i. non eſt ſemper hyems.
2 Mare in Scythia.
3 Procellæ tempeſtuoſæ, quæ mare reddunt inæquale.
4 Semper. 5 Armenia regio eſt in Aſia, inter montes Taurum & Caucaſum ſita. 6 Glacies quæ fluvios & agros efficit pigros atque otioſos.
7 Quercus altæ, in Gargano Apuliæ monte, non ſemper ventis agitantur.
8 Nec foliis ſemper nudantur orni. i. traxini ſylveſtres.
9 Tu aſſidue inſequeris Myſten mortuum carminibus Elegiacis ad fletum provocantibus. 10 Nec mane, nec veſperi Myſtis amorte deſerit. Eſt Veſper ſtella Veneris, quæ Solem occidentem ſubſequens dicitur Veſper, orientem vero antegrediens nuncupatur Heſperus vel Lucifer.
11 Neſtor (qui tertiâ ætate hominum vivebat, i. trecentos anno.) non ſemper ploravit Antilochũ filium ſuum ex Eurydice, eæſum in prælio ab Hectore. 12 Imberbem Troilum priami filium. 13 Aut Troili ſorores, Polixena, Caſſandra, &c. 14 Deſine à mulieribus querelis. Græcorum more ponitur Genitivus poſt Verbum finiendi. 15 Cæſaris victorias, ſunt enim trophæa victoriæ ſigna. 16 Et cantemus Niphaten, qui vel frigidus eſt Scythiæ fluvius, vel mons eſt Armeniæ, nive horridus & inacceſſus. 17 Et cantemus Mediæ flumen adjunctum gentibus, nimirum Armeniis, Parthis & aliis, à Cæſare victis. Cantemus (inquam) hos fluvios, quia minores aquarum globos jam volvunt: nam ſentientes ſe cum Armeniis & Medis eſſe debellatos, anguſtius fluunt propter acceptæ cladis dolorem. 18 Et cantemus Gelono. Scythiæ Europææ populos intra exiguos terminos ab Auguſto præſcriptos equitare, i. non excurrere & vagari, ubi libuiſſet.

AD LICINIUM. *Ode* X.

Mediocritas in utraque fortuna eſt ferenda.

1 *Rectius vives, Licini, 2 neque altum*
3 Semper urgendo: neque, dum procellas
4 Cautus horreſcis, nimium premendo
5 Littus iniquum.
Auream quiſquis mediocritatem
Diligit, tutus caret 6 obſoleti
Sordibus tecti, caret 7 invidenda
Sobrius aula.
Sæpius ventis agitatur ingens
Pinus: & celſæ graviore caſu
8 Decidunt turres: feriuntque ſummos
Fulmina montes.
9 Sperat infeſtis, metuit ſecundis
Alteram ſortem bene præparatum
Pectus. 10 informes hyemes reducit
Jupiter, idem
11 Summovet. non ſi male nunc, & 12 olim
Sic erit. 13 quondam cithara tacentem
Suſcitat muſam, neque ſemper arcum
Tendit Apollo.
14 Rebus angustis animoſus atque
Fortis appare: ſapienter 15 idem
16 Contrahes vento nimium ſecundo
Turgida vela.

1 Facilius, commodius. 2 Eſt Allegoria, qua ſignificat, neque ſublimia nimis appetenda, neque quod ad infima & ſordida, metus gratia, ſic debemus deſcendere, ut nulla habeatur dignitatis ratio. 3 Semper occupando profundum mare i. in alto mari ſemper navigando. 4 Cautus reformidas. 5 Littus flexuoſum, vel, littus nautis propter vada & ſaxa periculoſum. 6 Domicilii paupertate ſquallidi. 7 Caret aula ſumptuoſa, quæ propter magnificentiam cadit in invidiam. 8 De alto ruunt. 9 Pectus bene præparatum, id eſt, animus bene inſtitutus, in rebus adverſis fortunam bonam ſperat, in ſecundis metuit alteram ſortem. id eſt, fortunam malam. 10 Hyemes aſſiduis imbribus terram deformantes. 11 Idem abducit. 12 Poſthac. Non ſemper eadem manet fortuna. 13 Apollo non eſt ſemper iratus, ſed quondam, id eſt, interdum eitharam ad cantandum provocat. 14 In rebus difficilibus fortis eſto animoque plenus. in ſecundis humilis eſto & animum contrahe. 15 Quiſquis es. 16 Supprime vela vento nimium proſpero inflata.

AD Q. HIRPINUM. *Ode* XI.

Omiſſis curis vivendum eſt hilariter.

1 *Quid bellicoſus 2 Cantaber, & 3 Scythes,*
Hirpine Quinti, cogitet, Adria
4 Diviſus objecto, remittas
Quærere: 5 nec trepides in uſum
Poſcentis ævi pauca. 6 fugit retro

1 Ordo eſt. 6 Q. Hirpine, remittas quærere, quid cogitet bellicoſus cantaber, & quid cogitet Scythes diviſus objecto Adria. 2 Populus Hiſpaniæ, vide ſupra Ode VI. 3 Gens Orientalis. vide Ode XXXV. lib. I. 4 Scythes ſeiunctus à nobis maris Adriatici interfuſione. Adria in maſc. genere poni-

tur pro mari Adriatico 5 Nec ſis anxius propter uſum vitæ quæ pauca poſcit, quia vita brevis eſt. 6 Imberbis juventus tandem ſeneſcit.

Levis juventas, & decor 7 *arida*
Pellente lascivos amores
Canitie, facilemque somnum.
Non semper idem floribus est 8 *honos*
Vernis, neque uno Luna rubens nitet
Vultu: quid æternis 9 *minorem*
Consiliis animum fatigas?
10 *Cur non sub alta vel platano, vel hac*
Pinu jacentes sic temere, & rosa
Canos 11 *odorati capillos,*
Dum licet, 12 *Assyriaque nardo,*
Potamus uncti? dissipat 13 *Evius*
Curas edaces. 14 *quis puer ocyus*
Restinguet ardentis Falerni
Pocula prætereunte lympha?
15 *Quis divium scortum eliciet domo*
Lyden? 16 *eburna, dic age, cum lyra,*
Maturet, in comptum Lacænæ
More comam religata nodum.

7 Sicca senectute Venerem abigente & somnum facilem, i. somnum gravem & longum, nam somnus senibus difficilis est & brevis, propter caloris defectum & morborum molestiam. 8 Pulchritudo. 9 Inferiorem, quam ut futura Dei consilia comprehendat. 10 Ordo est, cur non potamus uncti, dum licet jacentes sic temere, i. in umbra jacentes, sine ullis cæremoniis, ut casus tulerit, nulla habita personarum ratione? 11 Habentes capillos odoratos rosa, i. rosæ succo, vel ipsa rosa intermixos. 12 Unguento nardino, est nardus herba in unguentis componendis laudatissima. Assyria pro Syria, non quod in Syria nardus nascitur, sed quod montis, in quo oritur, pars una ad Syrios, pars altera ad Indos flectitur, unde dicta est Nardus Indica. Dioscor. lib. 1. 13 Bacchus. 14 Loquitur Poëta quasi jam sit in convivio, dicens, quis servus refrigerabit pocula ardentis vini Falerni prætereunte lympha, i. quis refrigerabit pocula aqua fluviatili diluta, ne in ebrietatem incidatur? 15 Quis evocabit è domo sua Lyden, meretricem non publicam, sed secretius cogitam? quæ quum sit devia, i. à via publica remota, minus est vulgaris, minusque omnium libidini exposita. 16 Ego cum Cruquio locum hunc sic ordinandum intelligendumque censeo. ô puer age, die Lydæ ut maturet venire cum Lyra eburnea, (erat enim fidicina) habens comam religatam in nodum comptum, more Lacænæ. i. pexum tantum & negligenter compositum, more mulieris Laconicæ.

AD MECOENATEM. *Ode* XII.

Res graves & tragicæ carmini lyrico non conveniunt. Horatius præter Lycymniæ formam & res amatorias nihil canet.

1 *Nolis longa feræ bella* 2 *Numantiæ,*
Nec 3 *durum Annibalem, nec* 4 *Siculum mare*
Pœno purpureum sanguine, mollibus
5 *Aptari citharæ modis:*
Nec sævos 6 *Lapithas, & nimium mero*
7 *Hyleum, domitosque Herculea manu*

1 Ne velis, ne jubeas, æquum est te nolle. 2 Numantiam, post bellum 18 annos inter Romanos & Carthaginienses gestum Scipio Africanus funditus delevit. 3 Annibalem laboram patientem, alii legunt *dirum*. i. crudelem. 4 Duilius Consul in mari Siculo primus omnium Carthaginenses prælio navali superavit, captis navibus 31. mersis 13. tribus hominum millibus cæsis, captis 7000. 5 A me deeantari Lyricis ea minibus. 6 Lapithas ab Hercule in nuptii Pirithoi devictos. 7 Unum è Centauris mero nimium, i. ex nimio meri potu superbum & intolerabilem.

8 *Telluris*

8 *Telluris juvenes,* 9 *unde periculum*
Fulgens contremuit domus
Saturni veteris. Tuque 10 *pedestribus*
Dices historiis prælia Cæsaris
Mecœnas melius, ductaque per vias
11 *Regum colla minantium.*
Me dulces dominæ Musa 12 *Lycymniæ*
Cantus, me voluit dicere 13 *lucidum*
Fulgentes oculos, & 14 *bene mutuis*
Fidum pectus amoribus:
15 *Quam nec ferre pedem dedecuit choris,*
16 *Nec certare joco, nec dare brachia*
17 *Ludentem nitidis virginibus,* 18 *sacro*
Dianæ celebris die.
19 *Num tu, quæ tenuit dives* 20 *Achæmenes,*
21 *Aut pinguis Phrygiæ Mygdonias opes,*
Permutare velis crine Lycymniæ?
22 *Plenas aut Arabum domos?*
Dum fragrantia* 23 *detorquet ad oscula*
Cervicem, 24 *aut facili sævitia negat,*
Quæ poscente magis gaudeat eripi:
25 *Interdum rapere occupet.*

8 Gigantes, terræ filios Herculis subsidio superatos, qui bellum diis indixerant. 9 Unde, id est, à quibus cœlum timuit periculum. 10 Historiis scriptis prosa oratione, quæ constat numeris & pedibus, sed non certa lege strictis. 11 Regum, quos Cæsar subjugaverat in triumphum ductos. 12 Amicæ tuæ, & dominæ, alii legunt Liciniæ. 13 Lucide fulg. oc. 14 Pectus valde fidele. 15 Quam non dedecuit saltare. 16 Nec facetis, dictis certare vel jocose, gesticulari. 17 Quam non decuit brachia manusque dare pulchris virginibus, quum inter illas saltaret. 18 Die festo Dianæ. 19 Ordo est, nunquid tu permutare velis crine Lycymniæ regna, vel bona quæ tenuit dives Achæmenes, aut Mygdonias opes pinguis Phrygiæ, aut plenas Arabum domos, id est, domos omnium rerum copia refertas? 20 Persarum rex. 21 Aut fertilis Phrygiæ opes, dictas Mygdonias à Mygdone Phrygiæ rege. 22 Domos opulentas propter aromata. Sensus Poëtæ hic est, tu non potes regum opes pluris facere quam Lycymniæ amorem. * Alii flagrantia. 23 Avertit cervicem. 24 Aut ficta sævitia negat oscula quæ magis gaudeat sibi eripi, quam ille (nempe amans) qui oscula poscit. 25 Quæ interdum osculum rapere antevertat atque prior osculetur, ut irascenti amatori satisfaciat. O astum meretricium!

IN ARBOREM
cujus casu repentino pæne oppressus fuerat: *Ode* XIII.

Nunquam homini satis cavendum est quid cavere debeat. Sapphonis & Alcæi laudes.

1 *Ille & nefasto te posuit die,*
Quicunq; primum & sacrilega manu
2 *Produxit arbos, in nepotum*
Perniciem, opprobrium que pagi.
Illum & parentis 3 *crediderim sui,*
Fregisse cervicem, & 4 *penetralia*
Sparsisse nocturno cruore

1 O arbos, ille te plantavit infausto die.

2 Progenuit in posterorum perniciem & totius vici ignominiam.

3 Credere possim.

4 Partem interiorem domus.

Hospi

Hospitis: ille venena 5 *Colchica, & quicquid usquam concipitur nefas,*
Tractavit, agro qui statuit meo
Te triste lignum, te 6 *caducum*
In domini caput immerentis.
Quid quisque vitet, nunquam homini satis
Cautum est 7 *in horas. Navita* 8 *Bosphorum*
Pœnus perhorrescit, 9 *neque ultra*
Cœca timet aliunde fata.
10 *Miles sagittas & celerem fugam*
Parthi: catenas Parthus, & Italum
Robur: sed improvisa lethi
11 *Vis rapuit rapietque gentes.*
12 *Quàm pene* 13 *furvæ regna Proserpinæ,*
Et judicantem vidimus 14 *Æacum,*
15 *Sedesque descriptas piorum, &*
16 *Æoliis fidibus querentem*
Sapphô puellis de popularibus:
17 *Et te sonantem plenius aureo*
18 *Alcæe plectro dura navis,*
Dura 19 *fugæ mala, dura belli.*
20 *Utrumque sacro digna silentio*
Mirantur umbræ dicere: 21 sed magis
Pugnas & exactos tyrannos
Densum humeris bibit aure vulgus.
Quid mirum? 22 ubi illis carminibus stupens
Demittit atras belua 23 centiceps
Aures, & intorti capillis
24 *Eumenidum* 25 *recreantur angues?*
Quin & Prometheus, & 26 *Pelopis parens*

5 Venena præsentissima. Colchis & Scythiæ regio venenorum & mulierum veneficarum feracissima. 6 Te lignum ruinosum, quod in caput meum nil mali meritum incidisti. 7 Per singulas horas. 8 Bosporus ponitur pro quolibet mari, & Pœnus pro quovis nauta. Bosphorus est Ponti fretum, propter angustias valde periculosum. 9 Neque aliunde me.uit improvisa fata id est, neque sibi metuit ab alio exitio quam à Bosporo. 10 Miles Rom. timet sagittas & celerem fugam Parthi, qui fugiens pugnat, vide Od. XIX. lib. I. 11 Sed violentia & mortis necessitas rapit unumquemque, nunc hoc, nunc illud timentem. 12 Quam parvo intersitio ab inferis absui, id est, à morte. 13 Nigræ Proserpinæ, quæ Plutonis uxor est, inferni regina, vide Ode XXVIII. lib. I. 14 Patrem Achillis, inferorum janitorem & Judicem. 15 Campos Elysios, in quibus umbræ beatorum placide quiescunt. 16 Et Sappho Græci chordis murmurantem. Scripsit Sappho Æolice, quæ de puellis Lesbiis querebatur, quod sibi in amore non responderent: nam mortuo suo marito multas puellas & pueros amavit: unde à poëta dicitur Masculus. 17 Et quam pæne vidimus te, ô Alcæe, lyra canentem dura mala navigationis, fugæ & belli, aureo plectro, id est, excellenti stylo, quo tyrannos es infectatus. 18 Fuit Alcæus poëta lyricus in eloquendo brevis & magnificus, plurimumque Homero similis. *Quintil.* 19 Exilii, vel, fugæ & prælio. 20 Alcæum & Sapphonem mirantur umbræ, quum res canant religiosissimo silentio dignas. 21 Ordo est, sed vulgus densum humeris bibit aure pugnas & exactos tyrannos, id est, turba umbrarum frequens & conferta attentius audit pugnas & tyrannorum exactiones, quam res amatorias. 22 Quando ad audiendum illa carmina Cerberus Orci custos stupefactus demittit aures. 23 Numerus finitus pro infinito, vel, Cerberus dicitur centiceps, propter centum angues, qui à capite ipsius crinium loco dependebant. 24 Eumenides sunt tres Furiæ infernales, Alecto, Megæra, Tisiphone, cædis & flagitiorum ultrices, quarum capillis intorquentur angues. 25 Delectantur. 26 Tantalus carminibus Alcæi delectatus laborum obliviscitur, quos in vita sustinuerat.

Dulci laborum decipitur ſono :
27 Nec curat Orion leones
Aut timidos agitare lyncas.

27 Nec curat Orion venator Leones aut Lyncas apud inferos perſequi, dum Alcæum & Saphonem canentes audit, ſed

venationi præfert eorum carmina. fingunt poetæ, umbras apud inferos iiſdem rebus delectari, quibus viventes hic gaudebant.

AD POSTHUMUM. *Ode* XIV.

Vita brevis, & mori neceſſe eſt.

1 Heu, fugaces, Poſthume, Poſthume,
Labuntur anni : 2 nec pietas moram
Rugis & inſtanti ſenectæ
Afferet, 3 indomitæque morti.
4 Non ſi tricenis 5 quotquot eunt dies,
Amice 6 places illachrymabilem
Plutona tauris : 7 qui ter amplum
8 Geryonem 9 Tityonque triſti
Compeſcit 10 unda, ſcilicet omnibus,
11 Quicunque terræ 12 munere veſcimur,
Enaviganda : ſive reges,
Sive inopes erimus coloni.
13 Fruſtra cruento Marte carebimus,
Fractiſque rauci fluctibus 14 Adriæ :
Fruſtra per 15 autumnos nocentem
Corporibus metuemus 16 Auſtrum.
17 Viſendus ater 18 flumine languido
19 Cocytus errans, 20 & Danai genus
Infame damnatuſque longi
21 Siſyphus Æolides laboris.
Linquenda tellus, & domus & placens

1 Dolentis eſt. 2 Ob religionem tu neque tardius ſenefces, neque tardius morieris. 3 Morti inexcrabili vel inexpugnabili. 4 Amice Poſthume, tu neque ſenectam, neque mortem effugies, etiamſi quotidie trecentos tauros Plutoni immoles. 5 Singulis diebus. 6 Si placeare ſtudeas Plutona lachrymis non flectendum. 7 Ordo eſt, qui compeſcit ter amplum Geryonem & Tityum triſti unda, omnibus enaviganda quicunque veſcimur terræ munere, ſive erimus reges, ſive erimus inopes coloni. 8 Geryonem trimembrem. fuit Geryon rex Hiſpaniæ, qui ob triplex regnum corpore triplicato fertur conſtitiſſe. Hunc Hercules interfecit boves ſuos ſuffurantem. 9 Jovis

filium ex Flora, cujus corporis magnitudinem Poetæ dixerunt fuiſſe novem jugerum. 10 Stygia palude omnibus cum Charonte enaviganda, quia mors omnibus communis 11 Quicunque vivimus. 12 Terræ fructu. 13 Fruſtra vel hoc vel illud periculum vitabimus ad vitam diu producendam, quandoquidem inopinato mortis genere nobis fortaſſe erit moriendum. 14 Adriæ ſonori & tempeſtuoſi maris. Ponitur Adria in maſc. genere, ut ſupra Ode XI. 15 Autumno (inquit Hippocrat. Aphor. 9. lib. 3.) morbi ſunt acutiſſimi atque exitiales maxima ex parte. Cauſas citat Gal. quinque, quem conſule (ſi placet) in eundem Aphor. 16 Auſtri auditum hebetant, caliginem offundunt, caput gravant, tarditatem motus ac languorem inducunt. Gal. in 5. Aphor. lib. 3. 17 Ordo eſt. ater Cocytus flumine languido eſt viſendus, id eſt, moriendum eſt. 18 Aqua pigre fluente propter ejus craſſitiem. 19 Cocytus eſt fluvius flexuoſus, infernalis, è Styge derivatus. 20 Et Danai filiæ infames, quod una nocte patris juſſu maritos ſuos interficerent. 21 Siſyphus Æoli filius ſic damnatus, ut longum laborem nunquam finiret.

Uxor: neque harum 23 *quas colis arborum*
Te, præter invisas cupressos,
Ulla brevem dominum sequetur.
24 *Absumet hæres* 25 *cæcuba* 26 *dignior,*
Servata centum clavibus: & mero
27 *Tinget pavimentum superbum*
Pontificum potiore cœnis.

22 Ordo est, neque ulla harum arborum, quas colis, sequetur te brevem dominum (id est, te brevi victurum) præter cupressos invisas, i funebres, & Proserpinæ consecratas. 23 Ad delitias & voluptatem comparatas, quales sunt platanus, &c. 24 Hæres tuus effusissime consumet, quæ tu nimis parce conquisivisti. 25 Vina accuratissime servata. 26 Te dignior, quia utitur quæ possidet, quum tu parcas ut sacris. 27 Respergetmagnificum triclinii pavimentum vino meliore, quam quod datur in cœnis Pontificum.

IN SUI SÆCULI LUXUM.

Ode XV.

JAm pauca 1 *aratro jugera* 2 *regiæ*
Moles relinquent: undique latius
3 *Extenta visentur Lucrino*
Stagna lacu: 4 *platanusque cœlebs*
Evincet ulmos: tum 5 *violaria, &*
Myrtus, & omnis 6 *copia narium,*
Spargent 7 *olivetis odorem,*
Fertilibus domino priori.
Tum spissa ramis laurea fervidos
Excludet 8 *ictus.* 9 *non ita Romuli*
10 *Præscriptum & intonsi Catonis*
11 *Auspiciis, veterumque norma.*
12 *Privatus illis census erat brevis,*
13 *Commune magnum.* 14 *nulla decempedis*
15 *Metata privatis opacam*
Porticus excipiebat 16 *Arcton:*
17 *Nec fortuitum spernere cespitem*
Leges sinebant, oppida publico
Sumptu jubentes & deorum
Templa novo decorare saxo.

1 Ad arandum, quum omnis pæne ager sumptuosis domibus, piscinis & hortis vix sufficiat. 2 Sumptuosa ædificia, quæ regibus conveniant instar molis. 3 Stagna latius producta & ampliora lacu Lucrino in sinu Bajano, ad quæ videnda omni ex parte concurretur. 4 Platanus non maritata vitibus, ut ulmus, sed deambulationi tantum inserviens, propter opacitatem evincet ulmos, id est, major erit numerus platanorum ad voluptatem, quam ulmorum ad utilitatem. 5 Violaria sunt loca in quibus violæ nascuntur. Ordo est, tum violaria & myrtus & omnis copia narium spargent odorem olivetis fertilibus domino priori. 6 Copia narium significat omnes flores, qui naribus afflati delectationem afferunt. 7 In locis ubi antea crescebant olivæ, quæ sub priore domino loca erant fertilia, nunc infrugifera. 8 Calores solis. 9 Odo est, non ita præscriptum est auspiciis Romuli & Catonis veterumque norma. 10 Præceptum, Metaph. ducta à ludimagistris. 11 Legibus & potestate Romuli Romæ conditoris, & Catonis intonsi, id est, hirsuti & severi. 12 Illi parvam & angustam habebant rem familiarem. 13 Rempublicam magni æstimabant. 14 Nemo privatus habebat porticum septentrionibus objectam (in qua æstivo tempore inambularet) adeo amplam, ut ea perveniret ad mensuram decem pedum. Decempeda est pertica decem pedum, qua fabricæ mensura colligitur. 15 Decempedis mensurata. 16 Ursam aspirum boreale. 17 Sensus est. Leges vetabant Romanos villas sumptuosas & porticus ædificare: quapropter vitam agebant simplicem & sine ambitione, nec omnino curabant privatas opes, ut qui omne studium publico ornatui & templis impendebant.

AD GROSPHUM. *Ode* XVI.

Omnes expetunt animi tranquillitatem, quæ neque divitiis, neque honoribus potest acquiri, sed cupiditates tantum coërcendo.

1 *Otium divos rogat in patenti*
2 *Prensus Ægæo, 3 simul atra nubes*
Condidit Lunam, neque 4 certa fulgent
Sydera nautis:
5 Otium bello furiosa 6 Thrace,
Otium Medi pharetra decori:
Grosphe, non gemmis, neque purpura 7 venale,
nec auro.
Non enim 8 gazæ, neque consularis
Summovet 9 lictor miseros tumultus
Mentis, 10 & curas laqueata circum
Tecta volantes.
11 Vivitur parvo bene, cui 12 paternum
Splendet in mensa tenui salinum:
Nec leves somnos 13 timor aut cupido
Sordidus aufert.
14 Quid brevi fortes 15 jaculamur ævo
Multa? 16 quid terras alio calentes
Sole mutamus? 17 patriæ quis exul
Se quoque fugit?
Scandit 18 æratas vitiosa naves
Cura: nec turmas equitum relinquit,
19 Ocyor cervis, & agente nimbos
Ocyor 20 Euro.
21 Lætus in præsens animus, quod ultra est
Oderit curare: & amara læto
Temperet risu. Nihil est ab omni
Parte beatum.
Abstulit clarum cita mors Achillem,
Longa 22 Tithonum minuit senectus:
Et mihi forsan, tibi quod negarit,
Porriget 23 hora.

1 Vitam quietam petit à Castore & Polluce. 2 Is, qui à tempestate deprehenditur in lato mari Ægæo, sic dicto ab Ægæo, qui illud in mare se præcipitem dedit. 3 Statim ut nubes abscondidit Lunam. 4 Sydera nautis certo cognita ut Ursa & similia. 5 Nationes bellicosæ, ut Thraces & Medi, pacem etiam expetunt. 6 Thracia, i. Thrax bellicosus. 7 Animi tranquillitas non potest emi gemmis, nec purpura, nec auro, quia solum provenit ab appetitu rationi obtemperante. 8 Non immensæ divitiæ, neque magistratus, aut imperia removent animi perturbationes. 9 Publicus minister, qui ante Consulem fascees & secures præferebat. 10 Et curas discurrentes circa domos & tecta divitum laquearibus ornata. 11 Ab eo bene beateque vivitur, i. bene vivit is parvo, qui tenui victu & modico apparatu contentus est. 12 Salinum à patre relictum filio, pro quavis supellectile paterna. Salinum vas est, in quo sal continetur. 13 Metus perdendi, aut sordida cupiditas quæstus faciendi. 14 Quorsum nos exiguo tempore victuri multa desideramus? 15 Cur jaculamur & sagittas dirigimus ad multa? i. cur multa petimus? 16 Quorsum profic. scimur in terras longinquas patria relicta? 17 Quis patriæ dulcedinem & se, i. suos affectus & naturæ propensionem oblivisci tur? 18 Naves rostratas & robustas. 19 Cura est velocior cervis & ipsis ventis qui nimbos agitant, non potes igitur eam fugere, sive navim, sive equum conscenderis. 20 Eurus est ventus ab Oriente. 21 Gaudeat animus donis præsentibus, quod futurum est min me curet. 22 Senectus Tithonum minuit, vitamque ejus reddidit insuavem, quamvis immortalitatem ab Aurora impetraverat. 23 Tempus.

24 Circum te. 25 Vaccæ pinguissimæ. 26 Tibi edit, hinnitum equa certaminibus curulibus apta. Quadrigæ sunt quatuor equi ad currum vincti. 27 Te vestiunt lanæ bis tinctæ purpura Tyria. M. Tullius Dibaphum nominat. Color purpureus ex sanguine piscis Muricis conficiebatur.

24 Te greges centum 25 Siculæque circum
Mugiunt vaccæ, 26 tibi tollit hinnitum apta quadrigis equa, te bis Afro
27 Murice tinctæ
Vestint lanæ: 28 mihi parva rura &
Spiritum 29 Grajæ tenuem Camœnæ
Parca non mendax dedit, & malignum
Spernere vulgus.

28 Ordo est. Parca non mendax dedit mihi parva rura & tenuem spiritum Grajæ Camœnæ, & dedit mihi spernere malignum vulgus, id est, invidum vulgus nihil facere. 29 Parca non mendax, id est, fatum immutabile mihi tribuit facultatem poeticam ex Græcis poetis desumptam. Grajæ, nomen est Adjectivum Genitivi casus singularis.

AD MECOENATEM ÆGROTUM.
Ode XVII.
Quo mortuo negat se velle vivere.

1 Occidis. 2 Non est gratum, neque placet diis, sic Græci ΟΥ ΘΕΟΙΣ ΦΙΛΟΝ. 3 Ornamentum & firmitas bonorum & facultatum mearum. sic Od. 1. lib. 1. 4 Ah, si celerior mortis violentia rapiat te, qui animæ meæ pars es una 5 Cur ego vivã, qui sum animæ meæ pars altera? 6 Nec mihi tã charus futurus ut anteà, nec integram vitam habiturus te mortuo, qui es animæ meæ medietas. 7 Eodem die uterque nostrum ruet & morietur. 8 Ego non pejeravi, ut milites, qui sacramento obstricti fidẽ violarunt. 9 Quandocunque præcedes sive ætate sive sorte correptus. 10 Tecum ibimus ut comites in morte parati. 11 Ignis spirans ex tricipite Chimeræ capite de qua vide Ode XXVII. lib. 1 12 Gyges Cœli & Terræ filius, qui centum habuit manus & capita quinquaginta. 13 Nec me unquam separabit à proposito meo non vivendi post mortem tuam. 14 Duplicem reddit rationem arctæ amicitiæ. Justitia id poscit, propter accepta à Mecœnate beneficia. Parcæ id poscunt, quia Mecœnas & Horatius nati erant sub eodem sydere, quod multum valet ad amicitiam contrahendam. 15 Ordo est, utrumque nostrum astrum (i. astrum tuum & astrum meum) consentit incredibili modo, seu Libra me aspicit seu Scorpius. Idem erat situs astrorum in tuo horoscopo, qui fuit in meo. 16 Metuendus, quia Scorpius attribuitur Marti, cujus stella malefica est & inclemens.

Cur me querelis 1 exanimas tuis?
2 Nec dîs amicum est, nec mihi, te prius
Obire, Mecænas, mearum
3 Grande decus columenque rerum.
4 Ah, te meæ si partem animæ rapit
Maturior vis, 5 quid moror alera,
6 Nec charus æque, nec superstes
Integer? 7 ille dies utramque
Ducet ruinam: non ego perfidum
8 Dixi sacramentum. ibimus, ibimus,
9 Utcunque præcedes, supremum
Carpere iter 10 comites parati.
Me nec 11 Chimæræ spiritus igneæ,
Nec si resurgat centimanus 12 Gyges,
13 Divellet unquam. sic potenti
14 Justitiæ placitumque Parcis.
15 Seu Libra, seu me Scorpius aspicit
16 Formidolosus, pars violentior

Nata-

Natalis horæ, ſeu 17 *tyrannus*
Heſperiæ Capricornus undæ:
utrumque noſtrum incredibili modo
Conſentit aſtrum. te Jovis impio
18 *Tutela Saturno* 19 *refulgens*
Eripuit, volucriſque fati
20 *Tardavit alas, quum populus frequens*
Lætum theatris 21 *ter crepuit ſonum:*
Me 22 *truncus illapſus cerebro*
Suſtulerat, niſi Faunus Ictum
Dextra velaſſet, 23 *Mercurialium*
Cuſtos virorum. reddere victimas
24 *Ædemque votivam memento:*
25 *Nos humilem feriemus agnam.*

17 Ideirco Capricornus Italiæ tyrannus dicitur, quia Saturnus in Capricorno graviſſimas pluvias excitat, maxime in Italia, 8 Jovis ſtella, quæ te tuetur, Saturni malignitatem diſcuſſit & avertit. 19 Suo aſpectu ſubveniens & Saturno repugnans. 20 Mortem impendentem repreſſit. 21 Ter applauſit. vid. Ode xx. lib. 1. 22 Arbor iruens in caput me interemiſſet, niſi Faunus ſylvarum deus ictum ſuſtinuiſſet. 23 Cuſtos virorum doctorum, quales ſunt Poetæ, qui ſunt ſub Mercurii tutela. 24 Templum quod Mecœnas ægrotans Saluti promiſerat, ſi ſalvus evaderet. 25 Nos parvum ſacrificium offeremus, conveniens nobis, qui humiles ſumus.

Ode XXIII.

Re tenui ſe contentum dicit, ubi alii cupiditatibus ſuis & divitiis ſtudent quaſi perpetuo victuri.

1 *Non ebur, neque aureum*
Mea renidet in domo lacunar;
Non trabes 2 *Hymettiæ*
Premunt columnas 3 *ultima receſſas*
Africa: 4 *neque Attali*
5 *Ignotus hæres regiam occupavi*
6 *Nec Laconicas mihi*
Trahunt honeſtæ purpuras clientæ.
At fides & ingeni
7 *Benigna vena eſt: pauperemque dives*
Me 8 *petit.* 9 *nihil ſupra*
Deos laceſſo: 10 *nec potentem amicum*
Largiora flagito,
11 *Satis beatus unicis Sabinis.*
12 *Truditur dies die,*

1 Neque eborneum neque aureum lacunar renidet. i. reſplendet in domo mea. 2 Trabes marmoreæ, non lignæ ex monte Hymetto petitæ, quæ ex tranſverſo columnis ſuperimponuntur. 3 In Numidia quæ eſt pars Africæ interior, ubi lapis erat optimus ad columnas. 4 Neque fraude aut malis artibus cujuſquam hæreditatem expugnavi, veluti P. Rom. qui juris ſimulatione Attali regiam. i. regias opes ſibi vendicavit. 5 Non legitimus hæres ſed peregrinus & dolo malo factus. 6 Nec honeſtæ vicinæ, meorum clientum uxores, lanas mihi nent purpureas, ex quibus faciam veſtes quum magiſtratum obtinuerim. Circa Tenarum Laconicæ regionis promontorium capitur piſcis Murex, ex cujus humore fit color purpureus. 7 At larga eſt ingeni vena. Metaph. ducta à Metallis vel fontibus quorum venæ aliæ latiores, aliæ ſunt anguſtiores. 8 Propter fidem meam & ingenium, dives appetit meum favorem. 9 Non plura à dis peto. 10 Nec Mecœnatem ampliora rogo. 11 Satis dives unico agro Sabino. 12 Diem dies ſubſequitur, & integri menſes cito tranſeunt.

13 Lunæ accrescunt & decrescunt. 14 Tu avare conducis homines mercenarios, qui tibi secent marmora ad ædificiorum structuram sub ipsum funus, i. paulo ante mortem. 15 Ædificas in mari, quod suo sonitu Bajis obstrepit. Bajæ civitas est Campaniæ, à Bajo Ulyssis socio illic sepulto *Nullus in orbe locus Bajis prælucet amœnis.* 16 Instas fabris, ut maris undas exeludant, & littora ulterius protendant. 17 Terra continente non contentus, sed quod mare fuit, in terram convertis. 18 Quid? quod usque, i. semper removes agri terminos, qui sunt inter te & vicinum? 19 Et transilis ultra limites vicinorum alieni fundi cupidus 20 Eliminatur. 21 Penates. 22 Natos ob paupertatem squalidos. 23 Ordo est. Nulla tamen aula manet divitem herum certior destinata fine rapacis Orci id est, nulla tamen tibi certior domus est reservata, quam Inferorum sedes. 24 Orcus omnes mortales rapit. 25 *Finem* usurpavit in fœmineo genere, concordat autem cum *destinata*. 26 Expectat divitem. 27 Quid plura cupis? 28 Terra pauperi & regibus aperitur æqualiter. sic Ode XXVIII. l. 1. 29 Charon, qui animas cymba suas transvectas nunquam revehet. 30 Ideo Prometheæ callidum appellat, quia Jovi ignem vitalem eripuerat. 31 Auro corruptus. 32 Charon. 33 Tantali potteros, Pelopen, Atreum, Agamemnonem, Orestem. 34 Ordo est. vocatu atque non vocatus audit levare pauperem functum laboribus. i. audit ut sublevet & liberet pauperem, qui vitam egit laboriosam. 35 Velit, nolit Pauper, Charon Orci satelles ei præsto est.

13 Novæque pergunt interire Lunæ:
14 Tu secanda marmora
Locas sub ipsum funus: & sepulchri
Immemor, struis domos:
15 Marisque Bajis obstrepentis 26 urges
Summovere littora
Parum locuples 17 continente ripa.
18 Quid quod usque proximos
Revellis agri terminos, 19 & ultra
Limites clientium
Salis avarus? 20 pellitur paternos
In sinu ferens 21 deos
Et uxor, & vir, 22 sordidosque natos.
23 Nulla certior tamen
24 Rapacis Orci 25 fine destinata
Aula divitem 26 manet
Herum. 27 quid ultra tendis? æqua tellus
Pauperi 28 recluditur
Regumque pueris: nec 29 satelles Orci
30 Callidum Promethea
Revexit auro 31 captus: 32 hic superbum
Tantalum atque Tantali
Genus coercet: 34 hic levare functum
Pauperem laboribus,
35 Vocatus atque non vocatus audit.

IN BACCHUM. *Ode XIX.*

Bacchi laudes ejus numine plenus canit Poëta.

BAcchum 1 in remotis carmina rupibus
Vidi docentem (2 credite posteri)
3 Nymphasque discentes, & aures
4 Capripedum Satyrorum 5 acutas.
Evœ, recenti mens 7 trepidat metu,

1 In secretis nemoribus. 2 Credite vos qui venturi estis, & fidem adhibete talia dicenti. 3 Vidi etiam Nymphas ad discendum paratas. 4 Habent Satyri pedes instar caprarum. 5 Aures quoad formam acutas & ad audiendum erectas. 6 Vocem sibi ipse dat, qua mulieres bacchantes furore plenæ uti consueunt. 7 Subsultat mens & conturbata est.

Plenisque

Plenoque Bacchi pectore 8 *turgidum*
Lætatur evæ, parce Liber,
Parce, gravi metuende 9 *thyrſo.*
10 *Fas pervicaces eſt mihi* 11 *Thyadas,*
Vinique fontem, lactis & uberes
Cantare rivos, atque truncis
Lapſa cavis 12 *iterare mella.*
Fas & beatæ 13 *conjugis additum*
Stellis 14 *honorem, tectaque* 15 *Penthei*
Diſjecta 16 *non levi ruina,*
Thracis & exitium 17 *Lycurgi.*
Tu flectis amnes, tu mare 18 *barbarum.*
Tu ſeparatis 16 *uvidus in jugis*
Nodo coerces viperino,
Biſtonidum 20 *ſine fraude crines:*
Tu, quum parentis regna 21 *per arduum*
Cohors gigantum ſcanderet impia,
22 *Rhœcum retorſiſti leonis*
unguibus horribilique 23 *mala:*
Quamquam choreis aptior & jocis
Ludoque dictus, non ſat idoneus
Pugnæ 24 *ferebaris: ſed idem*
Pacis eras, 25 *mediuſque belli.*
Te vidit 26 *inſons Cerberus aureo*
27 *Cornu decorum*, 28 *leniter atterens*
Caudam 29 *& recedentis trilingui*
Ore pedes tetigitque crura.

3 Et mens turbide lætatur. i. turbida lætitia afficitur. 9 Virga, nempe haſta Bacchica pampinis involuta. 10 Licet mihi vel, poſſibile eſt ΔΥ'ΝΑΤΟ'Ν 'ΕΣΤΙ. 11 Protervas Bacchi Sacerdotes & miniſtras. 12 iterum atque iterum cantara mella cavis arboribus deſluentia. 13 Ariadnæ, quam à Theſeo relictam Bacchus in uxorem adoptavit. 14 Coronam nuptialem inter ſydera collocatam. 15 Thebarum regis. 16 Ruina ſæva ab irato deo illata quod mulieres bacchantes ſpectaret. 17 Fuit Lycurgus rex Thraciæ, qui à Baccho in furorem verſus & vites interſecare conatus, crura ſua ſibi amputavit. 18 Mare Indicum domas. nam Indos Bacchus ſuperaverat. 19 Tu ebrius & vino madidus in remotis montibus, colligis in nodum mulierum Thraciarum comas ſerpentibus implicitas. 20 Sine ullo damno. 21 Per arduos montes inter ſe ſuperſtructos. 22 Rhœcum Gigantem tu in leonem converſus dejeciſti. 23 Maxilla leonina. 24 Dicebaris. 25 Ad utrumque paratus, ſive bellum eſſet gerendum, ſive pax colenda. Poëta ſignificat, vinum aliquando homines ad arma excitare, interdum animos feros & truculentos mitigare. 26 Cerberus non nocens tibi ad inferos deſcendenti, ut inde Ariadnen uxorem reduceres. 27 Poëtæ idcirco cornua affingunt Baccho, quod bibaces pleramque ſunt pugnaces: *Vel ut alii volunt*, quod Bacchus primus terram junctis bobus excoluit. 28 Leni motu caudam agitans, quod faciunt canes dominis aut notis adulantes. 29 Et ore ſuo trilingui pedes tuos atque crura redeuntis ad ſuperos.

AD MECOENATEM. *Ode* XX.

Horatius in Cygnum verſus, per univerſum pervolabit orbem, unde ſibi promittit ſuæ poëſeos immortalitatem

Non uſitata nec tenui ferar
Penna biformis per liquidum ætherа
Vates: neque in terris morabor

1 Ordo eſt. Ego vates biformis ferar per liquidum ætherа non uſitata nec tenui penna, pennis ſublimi, Latinis auribus ante me inaudita, 2 Nuper homo, nunc cygnus, vel vates Lyricus, & vates Satyricus.

Longius

Longius : 3 invidiaque major
4 Urbes relinquam. 5 non ego pauperum
Sanguis parentum, 6 non ego quem vocas
Dilecte, Mecænas, obibo,
7 Nec Stygia cohibebor unda.
Jam jam 8 residunt cruribus asperæ
Pelles : & album mutor 9 in alitem
10 Superna, nascunturque leves
per digitos humerosque plumæ.
Jam 11 Dædaleo ocyor Icaro
Visam 12 gentis littora Bospori,
Syrtesque 13 Getulas canorus
14 Ales 15 Hyperboreosque campos.
Me Colchus, & qui dissimulat metum
16 Marsæ cohortis Dacus, & ultimi
Noscent 17 Geloni: me peritus
Discet 18 Iber, 19 Rhodanique potor.
20 Absint inani funere næniæ,
Luctusque turpes & querimoniæ.
Compesce clamorem, ac sepulchri
21 Mitte supervacuos honores.

3 Cujus gloria superat invidiam. 4 Æthera petens. 5 Non ego obscuris parentibus fum ortus. 6 Hic ordo & horum verborum sensus mihi præ reliquis placet. O Mecænas ego non obibo mortem, quem, licet pauperem, tu vocas ô dilecte Horati. 7 Ut alii quorum fama cum morte interiit. de Stygе vide Ode xxxiv. lib. 1. 8 Hæresciunt, infidunt. 9 In cygnum. 10 Mutor à partibus superioribus. 11 Ocyor Icaro Dædali filio, qui una cum patre à Creta fugiens, fretus alarum fiducia decidit in mare. 12 Bospori murmur emittentis, de Bosporo vide supra Ode xiii. 13 Syrtes Libycas. vid. Ode xxii. lib. 1. 14 Cygnus. 15 Montes sub polo & cardine cœli positos, unde spirat Boreas, ubi dies est sex mensium & nox totidem, anno in duas partes diviso. 16 Marsi sunt populi Italiæ, quos Dacus quamvis revera timet, fingit tamen se non timere. 17 Scythiæ populi, vide supra Od. ix. 18 Hispanus usu peritus, propter longa bella & navigationes assiduas. 19 Gallus Lugdunensis. Rhodanus est Galliæ fluvius, ortum ducens ex Alpibus, quæ Italiam à Gallia dividunt. 20 Absint næniæ. i. absint carmina funebria à funere meo inani, inane appello, quia mihi mortuo f.nus nihil proderit : nam in sepulchro contineri non possum, sed immortalis futurus poëtarum ales. 21 Omitte.

ODARUM.

LIBER TERTIUS.

Ode 1.

Vita beata non opibus aut honoribus, sed animi tranquillitate efficitur.

ODI 1 profanum vulgus, & arceo.
2 Favete linguis. 3 carmina non prius
Audita, Musarum sacerdos,
4 Virginibus puerisque canto.

1 Odi vulgus indoctum, nam imperitos homines & à Musis alienos Horatius arcet ab his carminibus, tanquam profanos à sacris. 2 Attendite eum silentio, vel, bona verba dicite. ΕΥΦΗΜΕΙΤΕ. 3 Ego Musarum sacerdos canto virginibus puerisque carmina non prius audita à Romanis, lyrica scil. exacte & ad plenum facta. 4 Quo rectius suam vitam instituant.

5 Regum 6 timendorum in proprios greges
7 Reges in ipsos imperium est Jovis,
8 Clari giganteo triumpho,
Cuncta supercilio moventis.
9 Est ut vir viro latius ordinet
Arbusta sulcis: hic generosior
Descendat 10 in campum petitor:
Moribus hic' meliorque fama
Contendat: illi turba clientium
Sit major: 11 Æqua lege necessitas
Sortitur insignes & imos:
Omne capax 12 movet urna nomen.
13 Districtus ensis cui super impia
Cervice pendet, non 14 Siculæ dapes
Dulcem 15 elaborabunt saporem,
Non avium citharæque cantus
Somnum reducent. 17 somnus agrestium
Lenis virorum non humiles domos
Fastidit, umbrosamque ripam,
Non Zephyris agitata Tempe.
18 Desiderantem quod satis est, neque
Tumultuosum 19 sollicitat mare,
Nec sævus 20 Arcturi cadentis
Impetus, aut orientis 21 Hædi:
Non verberatæ grandine vineæ
22 Fundusque mendax: 23 arbore nunc aquas
Culpante, nunc torrentia agros
Sydera, nunc hyemes iniquas.
24 Contracta pisces æquora sentiunt,
Jactis 25 in altum molibus. 26 huc frequens
27 Cæmenta demittit 28 redemptor.
Cum famulis, dominusque terræ

5 Ordo est. Imperium regum timendorum est in proprios greges. Imperium Jovis clari giganteo triumpho, & cuncta moventis supercilio, est in ipsos reges. 6 Reges à subditis timeri debent, at amari magis. 7 Reges ipsi qui habent imperium in sibi subditos, habent etiam Deum suum Regem omnis iniquitatis & violentiæ vindicem. 8 Jovis magnifici, qui potuit immanissimos gigantes supercilio. i. nutu & majestate superare. 9 Fieri potest, ut alius alio plures possideat agros, in quibus arbores in ordinem redactas plantet, alius honores ambiat, alius alia sectetur, &c. mortis tamen conditio est omnibus æqua. 10 In Campum Martium, ubi alicujus Magistratus est petitor, hic generis claritate, ille suis virtutibus, alius amicorum numero celebris. 11 Necessitas tamen. i. mors æqualiter sortitur. i. sorte & sine delectu sumit omnes tam claros quam obscuros. 12 Volvit ad sortiendum fatum. Vide Ode 3. lib 2. 13 De Damocle Dionysii assentatore, vide M. Tul. Tusc. lib. 5. 14 Dapes à Dionysio Siciliæ tyranno apparatæ, quæ erant exquisitissimæ & regio luxu intructæ. 15 Non reddent. 16 Non somnum restituent, quem metus abstulit. 17 Ordo est & sensus, somnus lenis non spernit humiles agrestium domos, neque umbrosam ripam, aut amœna Thessaliæ loca Zephyris agitata. 18 Qui desiderat quod satis est ad victum & vestitum, non navigat, neque se maris periculo exponit, ut rem familiarem augeat. 19 Tumultuosum mare non reddit eum sollicitum. 20 Arcturus stella est in Boote, quæ propter tempestates, quas oriens excitat, est vehemens, sed occidens est multo vehementior. 21 Hœdi duæ sunt stellæ exiguæ in sinistra manu Erichthonii, quibus orientibus sævit mare. 22 Fundus infructuosus, qui votis agricolæ non respondet. 23 Arbore (quæ nec flores nec fructus profert) modo pluvias culpante, modo sydera. i. æstum immoderatum è vi syderum provenientem. 24 Æquora angustiora facta. 25 In profundum mare. Vide Ode 15. lib. 2 26 In hoc altum mare. 27 Lapides cæsos ad fundamentum substruendum, ubi ædificium consistat. 28 Operum conductor ΕΡΓΟΛΑΒΟΣ. Angl. a Taskar.

Fastidio-

Faſtidioſus. ſed timor & minæ
Scandunt eodem quo dominus: neque
Decedit 29 *ærata triremi, &*
30 *Poſt equitem ſedet atra cura.*
31 *Quod ſi dolentem nec* 32 *Phrygius lapis*
Nec purpurarum ſydere clarior
Delinit uſus, nec Falerna
34 *Vitis,* 35 *Achæmeniumque coſtum:*
36 *Cur invidendis poſtibus & novo*
Sublime ritu moliar atrium?
37 *Cur valle permutem Sabina*
Divitias operoſiores?

29 Vide Ode xvi. lib ii. 30 In cubus equi. 31 Quid ſi neque ædes ſumptuoſæ, neque veſtes purpureæ, neque vina Falerna, neque unguenta precioſiſſima mentem dolentem ſæpe turbatam mitigent: cur ædificiis magnifica aut divitias magno dolore acquiſitas concupiſcam? 32 Columnæ ex lapide Phrygio, quæ domos ſumptuoſas fulciebant. 33 Mitigat. 34 Nec vinum Falernum. 35 Perſiæ, unde venit Coſtum vide Ode xii. lib. ii. 36 Cur extruam ſubl me atrium vel ſublimem domum poſtibus marmoreis, invidia nimirum laborantibus propter luxus magnificentiam? 37 Cur relicto meo agro Sabino (in quo vitam ago tranquillam) divitias appetam moleſtiarum plenas magnaque opera comparatas?

AD AMICOS *Ode* II.

Pueri à teneris annis paupertati, militiæ & vitæ laborioſæ, ſunt aſſuefaciendi.

Anguſtam, amici, pauperiem pati
2 *Robuſtus acri militia puer*
Condiſcat: & 3 *Parthos feroces*
Vexet eques metuendus haſta.
Vitamque 4 *ſub dio & trepidis agat*
In rebus. illum ex mœnibus hoſticis
5 *Matrona bellantis tyranni*
Proſpiciens, & 6 *adulta virgo,*
7 *Suſpiret: Eheu, ne* 8 *rudis agminum*
Sponſus laceſſat 9 *regius aſperum*
Tactu 10 *leonem, quem cruenta*
Per medias rapit ira cædes.
Dulce & decorum eſt pro patria mori.
Mors & 11 *fugacem perſequitur virum:*
Nec parcit imbellis juventæ
12 *Poplitibus, timidoque tergo.*
Virtus, repulſæ 13 *neſcia ſordidæ,*
Intaminatis fulget honoribus:
Nec ſumit aut ponit 14 *ſecures*

1 Pauperiem duram & difficilem. 2 Puer tactus robuſtus per aerem militiam. 3 Parthos pro quibuſlibet hoſtibus. 4 Sub ſole extra tectum vivat & in rebus formidoloſis. 5 uxor tyranni alicujus barbari. 6 Virgo nubilis & matura viro. 7 Voce queribunda hæc verba loquatur, Eheu, ne regius ſponſus rudis agminum laceſſat leonem aſperum tactu, quem rapit cruenta ira per medias cædes. 8 Rei militaris inſcius. 9 Sponſus regia ſtirpe progenitus. 11 Militem Rom. in conflictu ſævum. eſt Allegoria. 10 Qui fugiendo conſuluntſafuti, ſæpius periclitantur quam qui fortiter pugnant. 12 Jumbus ignavis, quoverū poplites quēadmodū & terga cernuntur dum fugiunt. 13 Virtus igneminioſæ repulſæ ignara, purjs honoribus fulget. nam viri virtute præſtantes non petunt à populo honores. 14 Honores aut magiſtratus, quorum inſignia ſunt ſecures & faſces.

Aybi-

Arbitrio popularis 15 *auræ.*
16 *Virtus, recludens immeritis mori*
Cœlum, negata tentat iter via:
Cœtusque vulgares & udam
Spernit 17 *humum fugiente penna.*
18 *Eſt & fideli tuta ſilentio*
Merces: 19 *vetabo, qui Cereris ſacrum*
Vulgarit arcanæ, ſub iiſdem
Sit 20 *trabibus, fragilemque mecum*
Solvat 21 *phaſelum. ſæpe* 22 *Diespiter*
Neglectus, inceſto addidit integrum.
23 Raro antecedentem ſceleſtum
Deſeruit pede pœna claudo.

15 Favoris, id eſt, pronti mobili & levi populo placuerit. 16 Virtus aperiens cœlum iis, qui non mortem, ſed immortalitatem ſunt meriti, iter pateſcit & ſibi & ſuis, per vias difficiles & interclusas. 17 Res terrenas ſpernit, quærens immortalia. 18 Laus ſilentii. 19 Neque mecum habitabit, neque mecum in eadem navi vehetur, qui ſacra Cereris, id eſt, quodvis arcanum evulgarit, homo ſcil. rimarum plenus. 20 Sub eodem tecto. 21 Navem velocem & oblongam. 22 Jupiter (diei & lucis pater) non cultus ſæpe caſtos & innocentes punit cum impiis & inceſtuoſis. 23 Pœna tardo pede incedens raro patitur ſceleſtum hominem præcuntem effugere, ſed eum aliquando aſſequitur & comprehendit.

Ode III,

Vir virtute præditus nihil extimeſcit. Oratio Junonis de Troja everſa, de bello Trojano finito, deque Imperio Rom. à Trojanis initium capturo.

Juſtum & 1 tenacem propoſiti virum,
2 Non civium ardor prava jubentium,
Non vultus 3 inſtantis tyranni
4 Mente quatit ſolida: neq; Auſter,
5 Dux inquieti turbidus Adriæ,
Nec fulminantis magna Jovis manus.
6 Si fractus illabatur orbis,
Impavidum ferient ruinæ.
7 Hac arte Pollux, & 8 vagus Hercules
Innixus, arces attigit 9 igneas.
Quos inter Auguſtus 10 recumbens
11 Purpureo bibit ore nectar.
12 Hac te 13 merentem Bacche pater tuæ
Vexere tigres, 14 indocili jugum

1 Virum in propoſito recto perſeverantem. 2 Non ſedio civium iniqua, leges ponentium, quæ cum æquo & bono pugnant. 3 Tyranni præſentis. 4 De ſententia dimovet, id eſt, non efficit inconſtantem. 5 Arbiter Adriæ. vide Ode 3. lib. 1. eſt Adria generis maſcul. 6 Si cœlum ruat, vir juſtus illius ruinam non expaveſcet. 7 His virtutibus, conſtantia nimirum & juſtitia, Pollux, Hercules, Bacchus, Romulus, ex mortalibus facti ſunt immortales. 8 Hercules longinquas terras & multa maria peragravit ad varia monſtra domanda. 9 Arces ſyderibus micantes, id eſt, cœlum. 10 Accumbens. Virgil ---- *Tu das epulis accumbere divûm.* Auguſtus ore ſuo roſeo & pulchro bibit nectar, jam divus factus etiam in terra vivus. Virgil. *O Melibœe Deus nobis hæc otia fecit*, id eſt, Auguſtus. 12 Hac virtutis via. 13 te merentem, honores divinos, vel merentem id eſt, militarem. 14 Tigrium collum ſuapte natura eſt indocile, Bacchi tamen juſſui obſequitur.

Collo

15 Romulus patris sui equis, id est, arte militari, fugit Acheronta paludem infernalem & ad superos evasit. 16 Junone rem gratam diis eloquuta, quod veteres inimicitias ex animo jam deposuisset. 17 Divis consilium habentibus de recipiendo Romulo in numerum deorum. 18 Hic incipit Junonis Oratio in divorum coetu habita. 19 Paris à fatis datus judex de aureo malo Veneri dato. 20 Et Helena à Paride rapta. 21 Ex quo tempore Laomedon pater Priami destituit, id est, fraudavit promissa mercede deos. Neptunum nempe & Apollinem, qui Jovis jussu Laomedonti suas operas locarant ad muros Trojanos extruendos. 22 Ilion mihi & Minervæ damnatum, propter injuriam nobis illatam in malo pulchritudinis Veneri dato. 23 Laomedonte. 24 Paris infamis hospes Helenæ. 25 Perjura, propter Laomedontis fraudem. 26 Hectoris auxiliis. 27 Et bellum nostris discordiis productum in decennium resedit, id est, finitum est & compositum. 28 Deinceps 29 Romulum Junonis nepotem per Martem, qui eum genuit ex Ilia. 30 Marti reddam & remittam, quamvis enim Romulus sit de genere Trojano, Marti tamen filio meo & patri suo concedam, ut Romulus sit primus rex Romanorum. 31 In cœlos ascendere. 32 Divinos liquores bibere & divis adnumerari. 33 Ordo est & sensus, dummodo longus pontus intercurrat inter Trojam & Romam, qualibet in parte orbis regnanto Trojani felices & beati, exules tamen regnanto, sic ut Trojano imperio fruantur nunquam. 34 Paridis sepulchro. 35 Et dummodo Troja sit ita deserta, ut in ea & armenta pascere & feræ suos catulos occultare possint insultæ, id est, illæsæ & securæ, nemine prohibente: ea lege stet Capitolium, &c. 36 Medis devictis & pertriumphum ductis. 37 Roma baberis gentibus formidanda extendat nomen in oras ultimas. 38 Mare Gaditanum. 39 Nilus Ægypti fluvius, sic dictus à Nilo rege, vel, quod trahit NE'AN 'IAT'N, id est, novum limum, quo tota Ægyptus redditur fœcundior post suam inundationem,

Collo trahentes: hac 15 *Quirinus*
Martis equis Acheronta fugit,
16 *Gratum eloquuta* 17 *consiliantibus*
Junone divis: 18 *Ilion, Ilion*
19 *Fatalis incestusque judex*
20 *Et mulier peregrina vertit*
In pulverem, 21 ex quo destituit deos
Mercede pacta Laomedon: mihi
Castæque 22 *damnatum Minervæ*
Cum populo & 23 *duce fraudulento.*
Jam nec Lacænæ splendet adulteræ
23 *Famosus hospes, nec Priami domus*
25 *Perjura pugnaces Achivos*
26 *Hectoreis opibus refringit:*
Nostrisque 2is *ductum seditionibus*
Bellum resedit: 28 *protinus & graves*
Iras, & invisum 29 *nepotem,*
Troica quem peperit sacerdos,
30 *Marti redonabo. illum ego lucidas*
31 *Inire sedes,* 32 *ducere nectaris*
Succos, & adscribi quietis
Ordinibus patiar deorum.
33 *Dum longus inter sæviat Ilion*
Romamque pontus, qualibet exules
In parte regnanto beati:
Dum Priami paridisque 34 *busto*
Insultet armentum, 35 *& catulos feræ*
Celent inultæ: stet Capitolium
Fulgens, 36 *triumphatisque possit*
Roma ferox dare jura Medis.
37 *Horrenda late nomen in ultimas*
Extendat oras: qua 38 *medius liquor*
Secernit Europen ab Afro,
Qua tumidus rigat arva 39 *Nilus:*

40 *Aurum*

40 *Aurum* 41 *irrepertum, & sic melius situm,*
Quum terra celat, spernere fortior,
Quam cogere humanos in usus,
Omne sacrum 42 *rapiente dextra.*
Quicunque mundi 43 *terminus obstitit,*
44 *Hunc tangat armis, visere gestiens*
45 *Qua parte debacchentur ignes,*
46 *Qua nebulæ pluviique rores.*
Sid bellicosis 47 *fata Quiritibus*
Hac lege dico, ne nimium pii,
48 *Rebusque fidentes, avitæ*
Tecta velint reparare Trojæ.
49 *Trojæ renascens alite lugubri*
Fortuna 50 *tristi clade iterabitur,*
Ducente victrices catervas
Conjuge me Jovis & sorore.
Ter si resurgat murus aheneus
51 *Auctore phœbo, ter pereat meis*
52 *Excisus Argivis: ter* 53 *uxor*
Capta 54 *virum puerosque ploret.*
55 *Non hæc jocosæ conveniunt lyræ.*
Quo Musa tendis? desine 56 *pervicax*
Referre sermones deorum; & 57
Magna modis tenuare parvis.

40 Ordo est horrenda Roma nomen suum in ultimas terrarum oras extendat, Roma (inquam) fortior spernere, i.e. fortior ad spernendū aurum, quam cogere. 41 Aurum nondum ex auri fodinis effossum. 42 Dextra, quæ sacris non parcit. 43 Polus septentrionalis & Australis. 44 Arma usque eo Roma inferat. 45 Juxta torridam zonam, ubi sævit ingens solis æstus. Vide Od. 22. lib. 1. 46 Cœculum intelligit utriusque poli, ubi mundus perpetua glacie obrigescit. 47 Hæc fata Romanis prædico & confirmo, ut totius mundi fiat Imperatores, verum sub conditione, nempe, ne nimium pii, id est, ne nimium amantes Trojæ, (unde sunt orti) velint reparare; &c. 48 Potentissimo imperio freri. 49 Ordo est, Fortuna Trojæ renascens alite lugubri, id est, malis auspiciis, iterabitur tristi clade, me, (conjuge & sorore Jovis) ducente victrices catervas. 50 Flamma & ferro iterum vastabitur. 51 Etiamsi Apollo sit operis auctor, tamen ter pereat, &c. 52 Expugnatus ab Argivis meis, qui me Argis colunt. 53 Hecuba vel Andromache. 54 Maritum & filios cæsos ploret. 55 Lyrico carmini res graves non conveniunt. Musam igitur poeta monet, ut humili carmine sermones deorum non imminuat. 56 Desine Musa licentiosa & audax ref. &c. 57 Et desine res amplas lyricis modulationibus exæquare.

Ode IV.

Poëta se à multis periculis Musarum ope ereptum fuisse dicit, omnibusque male cessisse, qui adversum Deos aliquid moliri voluerint.

1 *Descende* 2 *cælo, & dic, age, tibia,*
Regina, longum Calliope melos,
Seu vocenunc mavis acuta,
Seu fidibus, citharave Phœbi.
3 *Auditis? An me ludit amabilis*
Insania? 4 *audire, & videor pios*

1 Ordo est. O Regina Calliope descende cælo, & age, dic tibia longum melos, id est, longam & suaveni cantilenam. 2 Habent Musæ etiam sedem in cœlo, ut Jovis filiæ. 3 Sodales mei, nunquid auditis Calliopen canentem; an me fallit poetica insania? 4 Videor mihi audire Calliopen, quodque ipsa discurrit per lucos pios, id est, per lucos quos Dii incolunt.

Errare per lucos, amænæ
Quos & aquæ 5 subeunt & auræ.
6 Me fabulosæ Vulture in Appulo,
Altricis extra limen Apuliæ,
Ludo fatigatumque somno,
Fronde nova puerum palumbes
Texere. mirum quod foret omnibus,
Quicunque celsæ nidum 7 Acherontiæ,
Saltusque 8 Bantinos, & arvum
Pingue tenent 9 humilis Ferenti:
10 Ut tuto ab atris corpore viperis
Dormirem & ursis: 11 ut premerer sacra
Lauroque, 12 collataque myrto
13 Non sine dîs animosus infans.
14 Vester Camænæ, vester in arduos
15 Tollor Sabinos: seu mihi 16 frigidum
Præneste, seu Tibur 17 supinum,
Seu 18 liquidæ placuere Baiæ.
Vestris 19 amicum fontibus & choris,
Non me 20 Philippis versa acies retro,
21 Devota non extinxit arbos,
Non Sicula 22 Palinurus unda.
23 Utcunque mecum vos eritis, libens
14 Insanientem navita Bosporum
Tentabo, & 25 arentes arenas
Littoris Assyrii, viator.
Visam 26 Britannos hospitibus feros,

5 Quos lucos aquæ jucundæ præterfluunt, & in quibus gratæ spirant auræ. 6 Ordo est & sententia. Palumbes fabulosæ, (id est, palumbes de quibus poetæ multa fabulantur) me puerum ludo fatigatum & somno victum texere & cooperuere nova fronde (id est, fronde recenti & viridi) in Vulture Appulo, (id est, in Vulture monte Apuliæ) extra limen Apuliæ altricis, id est, nutricis meæ & soli natalis. 7 Acherontia est urbs Lucaniæ admodum parva, in sublimitate montis posita, ideoque eam nido comparat, vel per nidum domum propriam significat. 8 Bantina est oppidum Appuliæ pascuis abundans. 9 Ferentum est urbs in humili & depressa valle posita. 10 Admirabile præsagium omnibus, quo pacto dormirem corpore tuto, &c. 11 Quod premerer lauro sacra id est, lauro Apollini dicata, quæ quidem laurus præsagiebat eum futurum Poetam. 12 Et myrto comportata à palumbibus, quæ Veneri consecrata significabat eum res amatorias cantaturum. 13 Non sine divino numine ego infans impavidus. 14 Ubicunque fuero, ô Camœnæ vester sum. 15 In montes excelsos Sabini vehor. 16 Non ideo frigidum, quia Præneste in monte positum est, sed propter frigidas aquas ibi è fontibus profluentes ad varios morbos salutares. 17 In ascensu montis constitutum. 18 Bajæ est urbs Campaniæ aquis calidis nobilitata. 19 Ordo est: me amicum vestris fontibus & choris non extinxit Philippis acies versa retro, non arbos, &c. 20 Philippi est urbs in Thessalia, ubi versus erat in fugam Bruti & Cassii exercitus, in quo bello Horatius erat Tribunus militum. 21 Arbor scelerata. vid. Ode 13. lib. 2. 22 Promontorium Lucaniæ sic denominatum à Palinuro navis Æneæ gubernatore, ubi Horatius in summo periculo est versatus, quum ex bello Philippensi in Italiam rediret. 23 Quandocunque. 24 Mare Bosporum æstuosum. vide Ode 13 & ult. lib 2. 25 Arenas calentes. 26 Britanni (inquit Acron) hospites mactabant pro hostia feri igitur & inhospitales tunc temporis erant. neque id mirum: nam ut à sole longe distabant, sic certe quamdiu illorum mentibus divina gratia non illuxerat, ab omni humanitate, clementia, mansuetudine, & id genus virtutibus, procul aberant. Verum ubi deus (cujus providentia in regnorum mutationibus est admirabilis) pro sua misericordia hanc gentem ad fidem Christianam vocavit, sensim evanuit feritas, indies exulavit immanitas, corruit crudelitas, omnis barbaries in exteras (nescio quas) nationes transmigravit & Britannia (quæ à nostro Poeta hic dicitur fera) facta est gens perhumana, hospitalis, liberalis, comis, atque affabilis.

Et

Et lætum equino sanguine 27 *Concanum:*
Visam pharetratos 28 *Gelonos,*
29 *Et Scythicum inviolatus amnem.*
Vos 30 *Cæsarem altum, militia simul*
Fessas cohortes 31 *abdidit oppidis,*
Finire quærentem labores
32 *Pierio recreatis antro.*
Vos 33 *lene consilium & datis, & dato*
Gaudetis almæ. scimus ut 34 *impios*
Titanas immanemque turmam
Fulmine sustulerit 35 *caduco,*
Qui terram 36 *inertem, qui mare temperat*
Ventosum, & urbes, regnaque 37 *tristia,*
Divosque, mortalesque turbas
Imperio regit 38 *unus æquo.*
39 *Magnum illa terrorem intulerat Jovi*
Fidens, juventus horrida, brachiis,
40 *Fratresque tendentes* 41 *opaco*
Pelion imposuisse Olympo.
Sed quid 42 *Typhœus, & validus Mimas,*
Aut quid 43 *minaci Porphyrion statu,*
Quid Rhœcus, 44 *evulsisque truncis*
Enceladus jaculator audax
Contra sonantem Palladis 45 *ægida*
Possent ruentes? 46 *hinc* 47 *avidus stetit*
Vulcanus, hinc matrona Juno, &
Nunquam humeris 48 *positurus arcum,*
Qui 49 *rore puro Castaliæ lavit*
50 *Crines solutos, qui* 51 *Lyciæ tenet*
Dumeta, 52 *natalemque sylvam*
Delius & Patareus Apollo.
53 *Vis consili expers moluit sua:*
54 *Vim temperatam di quoque provehunt*
In majus: iidem odere vires
Omne nefas animo 55 *moventes.*

27 Concani erant Hispani, vel (ut alii volunt) Thraces, quibus sanguis ex equini cruris venis subtractus & lacti commixtus potus erat familiaris. 28 Scythiæ populum sagittis potentem, vide Ode 20 lib. 2. 29 Et inviolatus i. salvus Musarum præsidio vilam Tanaim. 30 Cæsarem magnum & triumpho sublimem. Ordo est, Vos recrea i. Pierio antro Cæsarem quærentem finire labores, simul atque abdidit oppidis cohortes fessas militia. 31 Simul ut in hibernis constituit exercitum propter anni tempus ad bellum gerendum ineptum. 32 Antro Musis sacro & secreto i. vos Cæsarem oblectatis arte poëtica. 33 Consilium ab immanitate remotum, quo usus est Cæsar in subjugandis barbaris. 34 Gigantes cum diis belligerantes. 35 Fulmine in caput Titanum cadente. 36 Terram immobilem. 37 Sedem inferorum, ubi omnia sunt tristia. 38 Solus Jupiter. 39 Ordo est, illa juventus horrida fidens brachiis magnum terrorem intulerat Jovi. 40 Gigantes ex terranati contendentes montem monti imponere. 41 Olympo umbroso. 42 Typhœus, Mimas, Porphyrion, Rhœcus, Enceladus sunt nomina gigantum. 43 Ingenti statura 44 Enceladus tam fuit robustus, ut arbores eradicatas jaculatsetur in hostes. 45 Contra Minervæ clypeum, quo Jupiter etiam usus est contra gigantes. Contra Jovis sapientiam nil possunt gigantes. 46 Ex parte Jovis in hac pugna. 47 Vulcanus dicitur avidus propter ignis rapacitatem, vel quia pugnæ est avidus. 48 Apollo, qui semper arcum gestat. 49 Aqua sincera fontis Castalii, sic dicti à Castalia puella, quam Apollo adamavit. 50 Crines humeris sparsos. 51 In Lycia fons est Castalius. 52 Sylvam, in qua natus est Apollo, dictus Patareus à Patara Lyciæ civitate, ubi maxime colebatur. 53 Robur corporis sine prudentia suo labitur imperio. 54 Vires consilio gubernatæ dii augent. 55 Vires cogitantes iniquitatem.

Testis mearum 56 centimanus Gyges
Sententiarum notus, & 57 integræ
Tentator 58 Orion Dianæ,
Virginea domitus sagitta.
59 Injecta monstris terra dolet suis:
Mœretque partus fulmine luridum
Missos ad Orcum: nec peredit
Impositam celer ignis 60 Ætnam:
61 Incontinentis nec Tityi jecur
Relinquit ales, 62 nequitiæ additus
Custos: amatorem trecentæ
63 Pirithoum cohibent catenæ.

56 Briareus, de quo vide Od. XVII. lib. 2. 57 Castæ Dianæ. 58 Orion venator stuprare conatus Dianam. ejus sagittis est confossus. 59 Ordo est. Terra mater, imposita monstrosis gigantibus suis filiis, dolet & mœret suos partus esse fulmine missos ad Orcum. i. ad Plutona supra modum pallidum & inferno colore fœdatum. 60 Siciliæ montem Encelado giganti injectum. 61 Nec vultur relinquit perdere jecur Tityi luxuriosi, qui Latonæ stuprum inferre conatus est. 62 Intemperantiæ suæ appositus custos, ut ei sit infestus. 63 Ixionis & Diæ filium; amatorem Proserpinæ, quam rapere quum tentaret Pirithous, catenis dicitur implicitus esse apud inferos.

Ode V.

Divi Augusti laudes, Crassi vituperium, Reguli constantia, & ad Pœnos reditus.

1 *CO Elo tonantem credidimus Jovem*
Regnare: 2 præsens divus habebitur
Augustus, adjectis Britannis
3 Imperio, gravibusque Persis.
Milesne 4 Crassi, 5 conjuge barbara
6 Turpis maritus vixit? & hostium
7 (Prô curia, inversique mores!)
Consenuit socerorum in armis,
Sub rege Medo, 8 Marsus & Appulus,
9 Anciliorum, nominis & togæ
Oblitus, 10 æternæque Vestæ,
11 Incolumi Jove, & vrbe Roma?
12 Hoc caverat mens provida Reguli,
Dissentientis 13 conditionibus

1 Ut tonitrua demonstrant Jovē esse cœli regem, sic Cæsaris victoriæ divinitatem ejus arguunt. 2 Dum est in vivis. 3 Imperio Rom. additis Britannis, qui ab Augusto per Drusum privignum superati sunt. 4 Propter Crassi cladem Persæ vel Parthi graves & perniciosi habebantur, qui tamen Augusto facile cesserunt, signaque militaria Crasso & M. Antonio adempta reddiderunt. 5 Cum conjuge alienigena. 6 Ut servus & captivus vixit? 7 O Senatus, vel ô curia, quam indignas res passa es contra majestatem populi Rom. & ô mores quam inversi & corrupti estis ut Rom. milites jam barbaris serviant, qui iis olim dominari solebant. 8 Marsi & Appuli inter Rom. milites erat clarissimi, qui cum Crasso superati & capti, uxores acceperunt à Medis & Persis, ut ibi velut in propriis sedibus omnem ætatem agerent. 9 Ignavi erant milites sub Crasso, qui obliviscerentur ancilia; scuta brevia numero duodecim in æde Martis servata, ex quibus unum de cœlo lapsum credebatur, nam datum est pro oraculo, ibi fore imperium, ubi fuisset ancile ancilia hic pro virtute ponuntur, toga pro dignitate. 10 Æterni ignis, qui in templo Vestæ à virginibus custoditus nunquam extinguebatur. 11 Salvo Capitolio, quæ Jovis erat sedes. q. d. non deserta urbe à suis diis turpe igitur militibus Rom: ut sub armis hostilibus senescerent. 12 Regulus hoc providerat, nequis suo exemplo spem vitæ in captivitate poneret. 13 A conditionibus fœdis, noluit enim Regulus captivos Afrorum pro se reddi.

Fœdis,

Fœdis, 14 *& exemplo trahenti*
Perniciem veniens in ævum:
Si non periret immiserabilis
Captiva pubes. 15 *Signa ego* 16 *Punicis*
Affixa delubris, & arma
Militibus sine cæde (dixit)
Direpta vidi: vidi ego civium
17 *Retorta tergo brachia libero,*
18 *Portasque non clausas,* 19 *& arva*
Marte coli populata nostro.
20 *Auro repensus scilicet acrior*
Miles redibit. flagitio additis
21 *Damnum, neque amissos colores*
22 *Lana refert medicata* 23 *fuco:*
Nec vera virtus, quum semel excidit,
24 *Curat reponi deterioribus.*
25 *Si pugnat extricata densis*
Cerva plagis, erit ille fortis
26 *Qui perfidis se credidit hostibus:*
27 *Et Marte Pœnos proteret altero,*
Qui lora restrictis lacertis
Sensit 28 *iners timuitque mortem,*
29 *Hic unde vitam sumeret inscius,*
Pacem duello miscuit. ô pudor!
O magna Carthago probrosis
30 *Altior Italiæ ruinis!*
31 *Fertur pudicæ conjugis osculum,*
Parvosque natos, 32 *ut capitis minor,*
Ab se removisse, & virilem
33 *Torvus humi posuisse vultum,*
Donec labantes consilio patres
Firmaret 34 *autor nunquam alias dato,*
Interque mœrentes amicos
Egregius properaret 35 *exul.*
36 *Atqui sciebat quæ sibi barbarus*
Tortor pararet. non aliter tamen

14 Et dissentientis ad exemplo quo traheret perniciem in posterum tempus, nisi pubes captiva periret immiserabilis, i. sine misericordia. nam tali exemplo milites deinceps ignavius pugnarent. 15 Hæc est Reguli Oratio in Senatu Rom. habita. *genus est deliberativum.* 16 Egovidi arma Afficanis templis affixa, quæ nostri milites hosti tradiderunt sine cæde. 17 Vidi brachia Rom. revincta tergo quondam libero. 18 Portas Carthaginis apertas, qu. arguit Carthaginensiũ securitate 19 & vidi eos agros coli, qui fuerant à nobis antea devastati 20 Scilicet miles auro redemptus, ad pugnam fortior redibit. Ironia est. 21 Turpitudinem damno cumulatis, dum milites ignavos auro redimitis. 22 Candida lana alio colore tincta non resumit candorem geminum amissum. 23 Colare, fucus herba est, qua tinguntur vestes. 24 Vera virtus non solet restitui aut reparari ab iis qui corrupti jam ac depravati sunt. 25 Si fieri potest ut cerva retibus expedita pugnare audeat. 26 Qui hostium potestati se permisit. 27 Et altero prælio Carthaginenses subiget 15, qui lora, &c. 28 Ignavus. 29 Hic miles nesciens vitam amittere, nomen deditione esse retinendam, pacem cum bello confundit: nam in ardentissima pugna tanquam in pace se hostibus credidit. 30 Nobilior turpibus Italiæ ruinis. 31 Regulus dicitur à se removisse, i. non admisisse conjugis osculum 32 Ut capite deminutus, id est, ut servus factus per captivitatem. 33 Et dicitur torvo vultu oculos in terra defixos habuisse, donec consilio nunquam alias dato. i. donec argumentis inauditis firmaret patres labantes dubitantesque. 34 Suasor, sive monitor. 35 Exul, per captivitatem egregius, id est, nunquam satis laudatus. 36 Non ignorabat Regulus se ad exquisita supplicia proficisci. Cic. de Of. l. 3.

Dimovit 37 obstantes propinquos,
Et 38 populum reditus morantem,
quam si clientum longa negotia
39 Dijudicata lite relinqueret,
40 Tendens Venafranos in agros,
Aut Lacedæmonium 41 Tarentum.

37 Amicos contradicentes precantesque ne ad hostes rediret. 38 Populum, qui reditum suum tardabat. 39 Lite finita & sententia pronunciatum 40 Iter habens Venafranum Campaniæ civitatem animi relaxandi gratia. V. Ode 6. lib. 2. 41 Oppidum à Phalanto Lacedæmonio conditum.

AD ROMANOS, DE MORIBUS sui sæculi corruptis.

Ode VI.

1 *DElicta majorum immeritus lues*
Romane, donec templa 2 refeceris,
Ædesque labentes deorum, &
Fæda nigro simulachra fumo.
3 Dîs te minorem quod geris, imperas.
5 Hinc omne principium, 6 huc refer exitum.
Dî multa 7 neglecti dederunt
Hesperiæ mala luctuosæ.
Jam bis 9 Monæses, & Pacori manus
Non auspicatos contudit impetus
Nostros: & adjecisse prædam
Torquibus exiguis 10 renidet.
Pæne occupatam 11 seditionibus
Delevit vrbem 12 Dacus & Æthiops:
Hic 13 classe formidatus, 14 ille
Missilibus melior sagittis.
15 Fœcunda culpæ sæcula, nuptias
Primum inquinavere, & genus, & domos.
16 Hoc fonte derivata clades
In patriam populumque fluxit.
Motus doceri gaudet 17 Ionicos
Matura virgo, & 18 fingitur artibus
Jam nunc, & incestos amores
19 De tenero meditatur ungui.
20 Mox juniores quærit adulteros
21 Inter mariti vina: 22 neque eligit,

1 Ob culpam majorum dabis pœnas quas non es meritus. 2 Donec reædificaveris vel reparaveris templa deorum decidentia. 3 Simulacra situ vetustatis sordentia. 4 Quia Deos colis, idcirco imperas Romane. 5 A pietate in Deos tuum habes initium. 6 Ad Deos neglectos tuas refer calamitates. Alii hunc versum sic interpretantur, ut sit sensus, in exordio rerum Deos invoca: eisdem in exitu gratias agito. 7 Dii minus studiose culti. 8 Italiæ lugubri. 9 Monæses & Pacorus Parthorum reges bis, i. primo Crassum, secundo Labienum cum omni exercitu deleverunt, nostrosque conatus inauspicatos (i. quia contemplimus auspiciorum necessariam veritatem) inanes reddiderunt. 10 Gaudet se adjecisse prædam aureis suis torquibus, qui ante nos devictos erant ex gui, jam vero facti sunt ampliores. 11 Bellis civilibus. 12 Scythæ & Ægyptii sub Antonio & Cleopatra. 13 Classe, quam Cleopatra instruxerat. 14 Ille Dacus Scytha multo peritior in mittendis sagittis. 15 Sæcula, in quibus homines assidue culpam committunt. 16 Ex adulteriis. 17 Saltationes lascivas, quas primum Iones invenerant. 18 Docetur corpus molliter movere & saltare secundum artem. 19 A teneris annis discit & exercet amores flagitiosos. 20 Post nuptias celebratas quærit amatores marito suo uniores, i. robustiores. 21 Inter epulas nuptiales. 22 Nullum adhibet delectum.

Cui donet 23 impermissa raptim
Gaudia, 24 luminibus remotis:
25 Sed jussa coram non sine conscio
Surgit marito, seu vocat 26 institor,
Seu navis Hispanæ 27 magister,
28 Dedecorum pretiosus emptor.
29 Non his juventus orta parentibus
Infecit æquor sanguine Punico:
30 Pyrrhumque & ingentem cecidit
31 Antiochum, Annibalemque dirum:
Sed rusticorum 32 mascula militum
Proles, 33 Sabellis docta ligonibus
34 Versare glebas, & severæ
Matris ad arbitrium recisos
35 Portare fustes, sol ubi montium
36 Mutaret umbras, & juga demeret
Bobus fatigatis, amicum
Tempus 37 agens abeunte curru.
38 Damnosa quid non imminuit dies?
Ætas parentum pejor avis tulit
Nos nequiores, 39 mox daturos
Progeniem vitiosiorem.

23 Illicitas stupri voluptates. 24 Lucernis remotis, ne sint testes pollutæ verecundiæ. 25 Sed veluti publica meretrix ab adultero accessita è lecto surgit vidente & consentiente marito, qui tanquam leno pretium concubitus accipit. 26 Negotiator. 27 Nauclerus. 28 Flagitiorum emptor liberalis. 29 Non tam libidinosis parentibus nati sunt illi Rom. qui navali bello Pœnos superarunt. vide Od. 12. lib. 2. 30 Epirotarum regem à Curio Fabricioque in Lucania victum. 31 Syriæ Regem à M. Acilio superatum. 32 Proles virilis non effœminata. 33 Sabinis, pro quibusvis ligonibus & ferramentis rusticis. 34 Arare. 35 Portare lignum domum post laborem finitum, ad ignem alendum, si matres severæ sic juberent. 36 Vesperi. nam Sol descendens mutat umbras. 37 Adducens tempus gratum (id est, noctem in qua quiescimus) curru suo, in quo vehitur, recedente. 38 Dies (i. tempus) omnibus rebus damnum & interitum afferens, quid non consumit? 39 Paulo Post. hic observa elegantem gradationem in tribus versiculis. Avis parentes, parentibus nos, nobis nostri liberi sunt deteriores.

AD ASTERIEN. *Ode* VII.

Consolatur eam de viri sui absentia mœstam, monetque, ut fidem conjugalem, ei datam, servet.

1 Quid fles Asterie, quem tibi candidi
Primo restituent vere Favonii
Thyna merce beatum,
Constanti juvenem fide
Gygen? Ille 3 notis actus ad Oricum,
4 Post insana Capræ sydera, frigidas
Noctes non sine multis
5 Insomnis lachrymis agit.

1 Ordo est & sensus. O Asterie, quid fles? i. quid flendo desideras Gygen juvenem constanti fide, quem Thyna merce beatum candidi Favonii, i. sereni venti occidentales primo vere tibi restituent. 2 Locupletatum merce advecta è Cilicia. 3 Notis actus. i. quibuslibet ventis compulsus ad Oricum, urbium primam in Epiro. 4 Post magnas tempestates Capræ occasu excitatas. 5 Non dormiens.

6 Atqui

6 Atqui sollicitæ nuntius hospitæ,
Suspirare Chloën, & miseram tuis
Dicens ignibus uri,
Tentat mille vafer modis.
Ut Prætum mulier perfida credulum
Falsis impulerit 7 criminibus, nimis
Casto Bellerophonti
Maturare necem, refert.
9 Narrat pæne datum Pelea tartaro,
Magnessam Hippolyten dum fugit abstinens:
Et peccare docentes
Fallax historias monet,
Frustra. nam scopulis surdior 10 Icari
Voces audit adhuc integer. at, tibi
Ne vicinus 11 Enipeus
Plus justo placeat, cave:
Quāvis non alius 12 flectere equum sciens
Æque conspicitur 13 gramine Martio
Nec quisquam citus æque
14 Tusco denatat alveo.
15 Prima nocte domum claude: 16 neque in vias
Sub cantum 17 querulæ despice tibiæ:
18 Et te sæpe vocanti
Duram, difficilis mane.

6 Ordo est & sensus, atqui vafer nuntius sollicitæ hospitæ (nempe nuncius à Chloë ad virum tuum missus) tentat illum mille modis, dicens, Chloënmiseram suspirare & uri tuis ignibus (i. uri eo amore quo tu virum tuum complecteris) & refert ut perfida mulier (sc. Antea) impulerit Prætum credulum falsis criminibus maturare necem casto Bellerophonti. 7 Criminationibus. 8 Accelerare mortem. 9 Ordo est, & nuntius Chloës narrat Pelea pæne datum tartaro (i. Pelea prope occisum fuisse) dum abstinens fugit Magnessam Hippolyten, sed fruit. 10 Scopulis Icarii maris surdior audit integer (i. incorruptus) ita ut verbis nuntii à Chloë missi non commoveatur, sed continens eamque contemnens permaneat. 11 Nomen est vicini libidinosi, qui eam amabat. 12 Æque peritus in equitandi scientia. 13 In campo Martio, ubi se exercebat Rom. juventus, ut equo uti bene scirent. 14 Tiberino fluvio, qui Tusciam à Sabino dividit. 15 Noctis initio. 16 Neque in vias deorsum despice ex alto. 17 Querentis se immerito abs te contemni. 18 Denique 6 Alterie mane inexorabilis Empeo, te ferream & lævam vocanti.

AD MECOENATEM. *Ode* VIII

Quum uxorem non habeat, nihilominus Kalendas Martias cur celebret Mecœnas mirari non debet.

1 Martiis 2 cælebs quid agam 3 Kalendis,
Quid velint flores, & 4 acerra thuris
Plena, miraris, 5 positusque carbo in
Cespite vivo,
Docte sermones 6 utriusque linguæ:
Voveram dulces epulas & 7 album

1 Ordo est. Mecœnas docte sermones utriusque linguæ, tu miraris, quid ego cœlebs agam Martiis Kalend. 2 Sine uxore. 3 Kalendis, quas manti celebrabant, ut uxores castas & pudicas haberent domi. 4 Thuribulum vel patera fictilis, quæ arcula est in qua thus ponebatur. 5 Ignis paratus super aram ex vivo cespite erectam, vide Ode 19. lib. 1. 6 Linguæ Græcæ & Latinæ. 7 Superis alba victima, inferis nigra immolabatur.

Libri

Libero caprum, prope 8 *funeratus*
Arboris ictu.
Hic dies, 9 anno redeunte festus,
10 Corticem astrictum pice dimovebit
Amphoræ fumum bibere 11 institutæ
12 Consule Tullo.
Sume Mecænas cyathos amici
13 Sospitis centum: 14 & vigiles lucernas
Profer in lucem: procul omnis esto
15 Clamor & ira.
Mitte civiles 16 super urbe curas.
Occidit daci 17 Cotisonis agmen:
18 Medus infestus sibi luctuosis
Dissidet armis:
Servit Hispanæ vetus hostis oræ
19 Cantaber, sera domitus catena:
Jam Scythæ 20 laxo meditantur arcu
Cedere campis.
21 Negligens ne qua populus laboret,
Parce 22 privatus nimium cavere: &
23 Dona præsentis rape lætus horæ, ac
24 Linque severa.

8 Prope morti datus, casu arboris in caput suum procumbentis. vide Ode 13. lib. 2. 9 Anno vertente, i. singulis annis. 10 Corticem pice illitum, i. superius picatum. 11 Amphoræ quæ cœpta est fieri, fumosa, i. vetusta. intelligit vinum valde vetustum in utribus ita exsiccatum, ut depromi non posset, neque bibi nisi aqua dilutum. 12 In amphoræ fundo nomen Consulis scribebant, quando vinum in cella vinaria erat repositum, ad signandam vini ætatem. vide Ode xx. l b. 1. 13 Amici incolumis & salvi ab arboris illius casu. 14 Et producito vigiles i. accendas lucernas in lucem. i. totam noctem compotemus. 15 Vide Ode 27. lib. 1. 16 De urbe. 17 Cotison rex fuit Dacorum quos Octavianus superavit. 18 Medi seditionibus inter se dissentiunt. 19 Cantabri populi erant Hispaniæ, quos bellum sex annos cum Romanis gerentes devicit Agrippa. 20 Remisso arcu. i. armis depositis. 21 Negligens esto, non sollicitus ne in re aliqua populus periclitetur. 22 Quum magistratum non geras, parce, id est, noli nimium curare remp. 23 Rape quod præsens hora donat. 24 Omitte res serias,

AD LYDIAM. *Ode* IX.

Dialogus est de præteritis amoribus eisdemque renovandis.

HO. 1 Donec gratus eram tibi,
2 Nec quisquam potior brachia Candidæ
Cervici juvenis dabat,
Persarum 3 vigui rege beatior.
LY. *Donec non alia magis*
4 Arsisti, neq; erat Lydia 5 post Chloën:
6 Multi Lydia nominis
Romana vigui clarior 7 Ilia.
HO. *Me nunc 8 Thressa Chloë: regit,*
Dulces docta 9 modos, & citharæ sciens:
Pro qua non metuam mori,

1 Quandiu.
2 Quem pluris faceres.
3 Florui, vixi.
4 Quamdiu non alienam magis amasti.
5 Neque erat Lydia minus dilecta quam Chloë. 6 Ego Lydia magnæ famæ.
7 R mului matre.
8 Chloë ex Thracia mihi imperat & me habet. 9 Musicæ numeros.

10 Si mea morte assequar, ut sit mihi superstites, quasi diceret: Chloën animæ suæ esse dimidium. 11 Ordo est: Calais filius Thurini Ornithi torret me face mutua, id est, amore mutuo me urit. 12 Calais est nomen amantis, qui fuit ex Thurio civitate in sinu Tarentino. 13 Calai. 14 Quid si Venus in ermissa redit, nosque discordes copulat jugo aheneo. i. amore indissolubili? 15 Quid si Chloe ejicitur è pectore meo? 16 Lydiæ repudiatæ.

10 *Si parcent animæ fata superstiti.*
LY. 11 *Me torret face mutua*
Thurini 12 *Calais filius Ornithi;*
Pro quo bis patiar mori,
Si parcent 13 *puero fata superstiti.*
HO, *Quid si prisca redit Venus?*
Diductosque jugo cogit aheneo?
Si flava 15 *excutitur Chloë?*
16 *Rejectæque patet janua Lydiæ?*
LY. *Quanquam sydere pulchrior*
17 *Ille est, tu levior* 18 *cortice, &*
19 *improbo*
Iracundior Adria:
Tecum vivere amem, tecum obeam libens.

17 Calais 18 Levior subere, quod ob levitatem fertur super aquas. 19 Æstuoso mari Adriatico. vid. Od. 33. lib. 1.

IN LYCEN. *Ode* X.

Lycen monet, ut posita duritie sibi supplici parcat.

1 O Lyce, si extremum Scythiæ fluvium biberes. i. si barbara esses & Scythæ nupta. 2 Me dormientem ante tuas fores, mihi quidem asperas & iniquas, non paterere me (inquam) exponere ventis Septentrionalibus, qui in Scythia oriuntur. 3 Viridarium. 4 Resonet. 5 Et qui modo Jupiter. i. æther convertit in glaciem nives demissas puro numine. i. aperto & sereno cœlo? 6 Abjice & depone superbiam. 7 Ne fortuna, quæ nunc tibi favet, retrocedat. Similitudo est ducta à rotis fune circumactis, quo rupto rotæ retro currunt. 8 Tu non es Penelope uxor Ulyssis, quæ in procos fuit sæva & difficilis. Tyrrhenus. i. talus pater non genuit te talem.

1 *Extremum Tanaim si biberes Lyce,*
Sævo nupta viro, me tamen asperas
2 *porrectum ante fores objicere incolis*
Plorares Aquilonibus.
Audis quo strepitu janua, quo 3 *nemus*
Inter pulchra situm tecta 4 *remugiat*
Ventis? 5 & positas ut glaciet nives
Puro numine Jupiter?
Ingratam Veneri 6 *pone superbiam:*
7 *Ne currente retro funis eat rota.*
8 *Non te penelopen difficilem procis,*
Tyrrhenus genuit parens.
O, quamvis neque te munera, nec preces,
Nec 9 *tinctus viola pallor amantium,*
10 *Nec vir Pieria pellice saucius*
Curvat, 11 *supplicibus tuis*
Parcas. 12 *nec rigida mollior æsculo,*
Nec Mauris animum mitior anguibus

9 Color pallidus, violacei coloris particeps. 10 Et quamvis maritus tuus Pieriæ fidicinæ amore captus, non te flectit in amorem meum. 11 Miserere tamen mei supplicis tui. 12 Quæ neque æsculo es flexibilior, nec mitior animum. i. nec mitiorem habes animum, quam serpentes Mauritaniæ.

13 *Non*

13 *Non hoc ſemper erit liminis aut* 14 *aquæ*
Cæleſtis patiens latus.

13 Non ſemper ero juvenis, ut poſſim ſuper limen januæ tuæ cubare, idque cælo pluvioſo, noli igitur occaſionem amoris mei potiundi præterire. 14 pluviæ.

AD MERCURIUM *Ode* XI.

Mercurium rogat, ut cantus ſibi dictet, quibus animum Lydes flectat in ejus amorem, propoſita Danaidum fabula.

1 *Mercuri (nam te docilis magiſtro*
Movet 2 *Amphion lapides, canendo)*
Tuque 3 *teſtudo, reſonare ſeptem*
Callida nervis:
(5 *Nec loquax olim, neque grata, nunc &*
Divitum menſis & amica 6 *templis)*
Dic modos, Lyde quibus 7 *obſtinatas*
Applicet aures.
Quæ velut latis equa 8 *trima campis,*
Ludit 9 *exultim:* 10 *metuitque tangi,*
11 *Nuptiarum expers, & adhuc protervo*
Cruda marito.
Tu potes tigres comiteſque ſylvas
Ducere, & rivos celeres 13 *morari.*
Ceſſit immanis tibi 15 *blandienti*
Janitor aulæ
Cerberus, quamvis furiale centum
Muniant 16 *angues caput ejus, atque*
17 *Spiritus teter* 18 *ſanieſque manet*
Ore trilingui.
Quin & 19 *Ixion* 20 *Tityoſque vultu*
21 *Riſit invito:* 22 *ſtetit urna paulum*
Sicca, dum grato Danai 23 *puellas*
Carmine mulces.
24 *Audiat Lyde ſcelus atque notas*
Virginum pœnas, & inane lymphæ
25 *Dolium fundo pereuntis imo,*
26 *Seraque fata,*

1 Ordo eſt 6 Mercuri die modos, quibus Lyde obſtinatas aures applicet, nam te magiſtro docilis Amphion movit lapides canendo &c. 2 Amphion Jovis ex Antiopa filius citharæ cantu traxit poſt ſe lapides, ex quibus muri Thebani ſunt extructi. 3 Ex qua teſtudine Mercurius fecit lyram. 4 Perita. quæ ſcite ſcis reſonare ſeptem chordis. 5 Quæ non eras ſonora, antequam Mercurius te chordis inſtruxiſſet. 6 Deorum ſacris veteres Muſicam adhibebant. 7 Aures contumaces & à me averſas. 8 Equa trium annorum. 9 Per ſaltationem. 10 Cavet, ne tangatur. 11 Non nupta, ΑΓΑΜΟΣ. 12 Immatura viro petulanti. 13 Tardare, alludit ad Orphei fabulam. vide Ode 12. lib. 1. 14 Ingentis & vaſtæ aulæ, quæ omnium mortalium eſt capax. 15 Tibi blande canenti, quum Orpheus ſuam Euridicem ab inferis reduceret. 16 Vide Od. 13. lib. 2. 17 Anhelitus niger. 18 Et quamvis atrum venenum, ſeu corruptus humor fluat ex triplici ore. 19 Ixion Junoni ſtuprum conans inferre, hæc pœna apud inferos cruciatur, ut rotæ inter ſerpentes alligatus aſſidue & ſine requie circumagatur. 20 Tityos eſt nominativus Græcus. vide Ode 4. hujus lib. 21 Riſit propter lyræ dulcedinem, ſed vultu invito, propter pœnæ acerbitatem. 22 Beſides ſuum laborem interim ferunt, dum tu eas grato carmine oblectas. 23 Danai filias. 24 Audiat Lyde, quas pœnas apud inferos luant, quæ ſuis amatoribus inhumanæ fuerunt. 25 Dolium aquæ vacuum, quia pertuſum eſt & ſine fundo. 26 Fata tarde venientia ad ultionem, ut eo gravius puniant.

Qua-

Quæ manent culpas etiam ſub Orco.
27 Impiæ : nam quid potuere majus ?
Impiæ ſponſos potuere 28 duro
Perdere ferro.
29 Una de multis 30 face nuptiali
Digna, perjurum fuit in parentem
31 Splendidè mendax, & in omne 32 virgo
Nobilis ævum.
Surge (quæ dixit juveni marito)
Surge, ne 33 longus tibi ſomnus, 34 unde
Non times, detur : ſocerum & ſceleſtas
35 Falle ſorores.
35 Quæ, velut nactæ vitulos leænæ,
Singulos (eheu) lacerant, ego illis
37 Mollior, nec te feriam, nec intra
Clauſtra tenebo.
38 Me pater ſævis oneret catenis,
Quòd viro clemens miſero peperci :
Me vel extremos Numidarum in agros
claſſe releget.
39 I, pedes quo te rapiant & 40 auræ :
Dum favet nox & 41 Venus : I, ſecundo
Omine : & noſtri memorem ſepulchro
42 Sculpe querelam.

27 O impiæ ſorores: nam quid majus impium potuerunt perpetrare? 28 Crudeli gladio. 29 Hypermneſtra ex quinquaginta ſororibus ſola ſuo pepercit viro. 30 Honore matrimonii digna, cum facibus enim nuptiæ fiebant Veſperi apud antiquos. 31 Laudabiliter mendax; nam honeſtum eſt pro juſtitia mentiri, in iis præſertim quæ ſunt contra Deum & naturam. 32 Mulier. 33 Mors. ΜΑΚΡΟΣ ΥΠΝΟΣ. 34 A quo. 35 Effuge, ΑΝΘΑΝΕ. 35 Ordo eſt. quæ velut Leænæ nactæ vitulos (eheu) lacerant ſingulos. 37. Ego illis humanior nec te occidam, nec clauſum tenebo. 38 Eſto, quod pater me in vincula conjiciat vel in exilium pelat, idque claſſe, ut difficilius ſit redire, quod viro, &c. 39 Fugam accelera, ſive terra, ſive mari iter facere voles. 40 Venti. 41 Amor in te meus. 42 Et ſcribe Epitaphium, cujus memoria ob vitam tuam ſervatam, ſit ſempiterna.

AD NEOBULEN. *Ode* XII.

Neobule Hebri adoleſcentis amore capta, vitam agit inertem & deſidioſam.

I Miſerarum eſt, 2 neque amori dare ludũ,
Neq; dulci mala vino lavere: aut 4 exanimari, metuentes patruæ verbera linguæ.
Tibi 5 qualum Cytherææ puer 6 ales,
Tibi telas, operoſæque Minervæ (Hebri,
7 Studium auſert, Neobule, 8 Liparæi nitor
Eques ipſo melior Bellerophonte :

1 Neobule miſerarum eſt, id eſt, miſeræ ſunt mulieres, quæ in amore non capiunt voluptatem, neque vino ſic hilarantur, ut à ſe pellant curas & quæ meru examinantur propter patrui objurgationes. ſolet enim patruus fratris liberos leverius reprehendere quam pater ipſe. 2 Neque in amore colludere. 3 Diluere curas, à lavo, is, tertiæ conjugationis. 4 Vehementer eruciari. 5 Calathum pro lanificio. 6 Cupido alarus filius veneris, quæ à monte Cythero dicta eſt Cytherea. 7 Studium lanificii, cui maxime præeſt Minerva dea operoſa. 8 Fuit hujus Hebri adoleſcentis, qui fuit ex inſu a Lipara, eque ſane melior ipſo bellerophonte: neque arte pugil, curru pedetur, victus.

Neque

Neque pugno, neque segni pede victus, (undis:
9 Simul unctos Tiberinis humeros lavit in
10 Catus idem 11 per apertum fugientes
Agitato grege cervos jaculari, & (aprum.
Celer alto latitantē 12 fruticeto 13 excipere

9 Simulatque, mox ubi. 10 Ingeniosus vel peritus jaculandi, id est, configendi cervos jaculis. 11 Per campum non arboribus consitum. 12 Ubi frutices crescunt. 13 Celer ad excipiendum aprum. Excipere, verbum est proprium venatorum, qui ex insidiis aprum capiunt incautum.

AD FONTEM BLANDUSIÆ
Ode XIII.

Sacrificium Fonti promittit, ejusque amœnitatem summopere commendat.

1 O Fons Blandusiæ, splendidior vitro,
3 Dulci digne mero, non sine 4 floribus,
5 Cras donaberis hædo:
Cui frons turgida cornibus
6 Primis, & venerem & prælia 7 destinat
Frustra: nam gelidos 8 inficiet tibi
Rubro sanguine rivos
9 Lascivi soboles gregis.
Te flagrantis atrox hora 10 Caniculæ
11 Nescit tangere: 12 frigus amabile
Fessis vomere tauris
Præbes, & pecore vago.
13 Fies nobilium tu quoque Fontium,
Me dicente cavis impositam ilicem
Saxis: unde loquaces
Lymphæ desiliunt tuæ.

1 Erat hic fons in agro ejus Sabino. 2 Fons lucidior vitro. 3 Digne mero in sacrificiis exhibito. veteres enim fontibus sacrificabant tanquam diis, vid. Ode 1. lib. 1. 4 Floribus quibus veteres spargebant fontes, vel, quibus hostias coronabant. 5 Cras tibi hœdus immolabitur. 6 Cornibus nuper natis & erumpentibus. 7 Hœdus quasi delibetat secum & diligit venerem, cui operam dat, aliumque hœdum constituit adversarium cum quo possit præliari, sed frustra, nam morte prævenietur & immolabitur. 8 Tinget tibi, id est, in tuum honorem. 9 Gregis luxuriosi, est enim capra animal lascivum. 10 Caniculæ exortus quindecim dies ante Kalendas Augusti ingentes calores infert. 11 Nequit tangere, propter frondes, quæ solis ictus ab te excludunt. 12 Tu frigus suppeditas, pecori sitibundo delectabile propter aquæ potum. 13 Tu quoque unus efficieris ex nobilibus fontibus, me canente ilicem cavis impositam saxis, è quibus decurrent lymphæ tuæ loquaces, id est, cum murmure sonantes.

Ode XIV.

Hæc Ode Laudes continet Auguſti ex Hiſpania, devictis Cantabris, revertentis.

Herculis ritu modo dictus, ô plebs,
Morte venalem petiſſe laurum,
Cæſar, Hiſpana repetit penates
Victor ab ora.
Unico gaudens mulier marito
Prodeat, juſtis operata divis:
Et ſoror clari ducis: & decoræ
Supplice vitta
Virginum matres, juvenumque nuper
Soſpitum. vos ô pueri, & puellæ
Jam virum expertæ, male nominatis
Parcite verbis.
Hic dies vere mihi feſtus atras
Eximet curas: ego nec tumultum,
Nec mori per vim metuam, tenente
Cæſare terras.
I, pete unguentum puer, & coronas,
Et cadum Marſi memorem duelli:
Spartacum ſiqua potuit vagantem
Fallere teſta.
Dic & argutæ properet Neæræ
Myrrheum nodo cohibere crinem:
Si per inviſum mora janitorem
Fiet, abito.
Lenit albeſcens animos capillus
Litium & rixæ cupidos protervæ.
Non ego hoc ferrem calidus juventa,
Conſule Planco.

1 Ordo eſt, O plebs, Cæſar dictus petiſſe laurum venalem morte, modo victor ab Hiſpana ora repetit penates Herculis ritu, id eſt, ut olim Hercules, extincto Gerione. 2 Victoriam mortis contemptu emendam: lauro enim coronabantur victores. 3 Donum redit. 4 Matrona caſta & pudica, quæ unico marito eſt contenta prodeat. 5 Sacra faciens divis. 6 Octavia Auguſti ſoror, Antonii uxor. 7 Et fœminæ ſupplice veſtitu ornatæ. 8 Et matres juvenum, qui nuper è bello ſalvi redierunt. 9 Nuptæ. 10 A malis verbis ſeu imprecationibus abſtinete. Cavete linguis, ut Od. 1. hujus lib. 11 Tricas curas, quæ aciem bilem excitare valeant. 12 Civilem furorem. 13 Auguſto terrarum imperium obtinente. 14 Unguento homines elegantiores Cæſariem in conviviis madefaciebant. 15 Vinum in cella conditum, cum bello Marſico Italia arderet. 16 Siqua ratione teſta vel cadus potuit latere Spartacum ex Apennino ad Alpes, ab Alpibus in Galliam vagantem, in illo ſervili bello, quod cum Populo Rom. geſſit anno fere XVI. Poſt bellum Marſicum. 17 Dic & Neæræ canoræ fidicinæ, ut properet colligere crinem nodo, id eſt, religare crinem in nodum, ut veniat ſemicompta, ad lætitiam repentinam ſignificandam. vide Ode XI. lib. 2. 18 Crinem ſubflavum myrrhei coloris, vel myrrhino unguento delibutum. 19 Si non ſtatim à janitore admittare, noli eſſe moleſtus, ſed abito. 20 Quaſi dicat: Ego jam vergo ad ſenectutem, patienter ideireo feram Neæræ contumeliam, ſed in juventute ad ultionem deveniſſem. 21 Canus capillus mitigat animum jam olim litis & rixæ cupidum. 22 Non ferre potuiſſem fervidus juventute, ſi me aliquis laſſidiret. 23 Conſule Planco Horatius fuit annor. natus viginti tres. Anno ſcilicet ab urbe condita 720.

IN CHLORIM. *Ode* XV.

Ut jam vetula, petulantiæ & libidini modum conſtituat.

1 *UXor pauperis Ibyci,*
Tandem nequitiæ fige modum tuæ,
2 *Famoſiſque laboribus,*
3 *Maturo proprior deſine funeri*
Inter ludere virgines,
4 *Et ſtellis nebulam ſpargere candidis.*
5 *Non, ſi quid Pholoën ſatis,*
Et te, Chlori, decet. 6 filia rectius
Expugnat juvenum domos.
Pulſo Thyas uti concita tympano.
Illam cogit amor 7 Nothi
Laſcivæ ſimilem ludere capreæ:
8 *Te lanæ prope nobilem*
Tonſæ 9 Luceriam, non citharæ decent:
10 *Nec flos purpureus roſæ,*
11 *Nec poti vetulam fæce tenus cadi.*

1 Tu Chlori, quæ uxor es pauperis Ibyci, tandem pone modum laſcivæ & obſcœnæ libidini. 2 Turpibus & meretriciis laboribus. 3 Deſine inter virgines ludere, quum ſis propior funeri. i. mortui propinqua. 4 Et virginibus formoſis te ſenectam aridam immiſcere. 5 Non, ſi quid ſatis Pholoën filiam tuam decet, hoc etiam decet te. 6 Filia tua rectius quam tu ad Juvenum fores ultro currit, inque eas irrumpit, veluti Thyas Bacchi ſacerdos tympanorum pulſu concitata. 7 Nothus, eſt comes amatoris. 8 Ætas tua lanificio magis apta eſt quam luxui & ebrietati. 9 Luceria civitas eſt Apuliæ, circa quam lanæ optimæ tondebantur. 10 Sertum ex roſis. 11 Nec cadi, potati uſque ad fœcem, te vetulam decent.

AD MECOENATEM. *Ode* XVI.

Auro omnia patent. Horatius vero contentus eſt ſua ſorte, unde beatus exſiſtit.

INcluſam 1 *Danaën turris ahenea,*
Robuſtæque fores, & vigilum canum
2 *Triſtes excubiæ munierant ſatis*
Nocturnis ab 3 *adulteris.*
Si non 4 *Acriſium virginis abditæ*
Cuſtodem pavidum, Jupiter & Venus
5 *Riſiſſent: 6 fore enim tutum iter & patens,*
Converſo 7 *in precium deo.*
Aurum per medios ire ſatellites,
Et perrumpere 8 *amat ſaxa potentius*
Ictu fulmineo. 9 concidit auguris
Argivi domus, ob lucrum
10 *Demerſa excidio. 11 diffidit urbium*

1 Acriſii filiam. 2 Abjectis, quod Danaën triſtem redderent. 3 A corruptoribus, qui noctu ſæpius ambulant 4 Danaës patrem, qui eam acerrima cuſtodia ſeptam tenebat, quod ab Oraculo reſponſum tulerat, ſe ab eo, qui è filia ſua naſceretur, interfectum iri. 5 Ruiſſent. 6 Solebant iore. 7 In aurum. 8 Solet perrumpere ſaxa. i. loca munita, quæ viribus expugnari non poſſunt. 9 Corruit Amphiarai vatis familia, primum ipſe, & uxor, & liberi, ob monile aureum, quod Eriphile ejus uxor ab Adrasto acceperat. 10 Terræ hiatu abſorpta. 11 Refregit vel proſtravit.

12 Philippus rex Macedoniæ omnia castra expugnari posse dicebat, in quæ asellus auro onustus possit ascendere. 13 Munera irretiunt fævos navium duces i. piratas, vel, Munera navium. i. merces peregrinæ, quæ navibus ad nos advehuntur, sævos duces illaqueant. 14 Cura servandi. 15 Et majorum divitiarum cupiditas. 16 O Mecœnas equitum ornamentum, ego merito meum caput meum attollere. i. ad summas divitias & nimiam potentiam adscendere. 17 Diffuse celebrem. 18 Pauciora desiderabit. 19 Accipiet. 20 Pauper. O divinum Horatium, quæ inhoc utinam Christiani imitarentur! 21 Et tanquã transfuga & fugitivus. 22 Nam magis possidemus ea quæ contemnimus, quam ea, quibus non utimur, si possidemus. 23 Laboriosus. 24 Habere reconditam 25 Tam deest avaro quod habet, quam quod non habet. 26 Spes indubitata segetis meæ, vel, fundus meus fidelis fallit, hoc est, latet enim, vel ignoratur ab eo, qui Africæ imperio fulget, beatiore esse sorte quam ipsius ingentes opes. sic Lambinus hunc locum (me judice) exponit acutissime. 27 In Calabria sunt flores apibus gratissimi. 28 Amphora Formiana, à Formis, oppido Campaniæ, ubi suas sedes habuerunt Læstrigones, qui & Cyclopes dicti sunt, olim in Sicilia habitantes. 29 Senescit. 30 Fœcunda vellera. Mart. *Me pinguis Gallia nutrit.* 31 Pauperies molesta & extrema, in qua nulla est requies. 32 Refrænata & coërcita divitiarum cupiditate, melius tributum & vectigal persolvam quam si Lydiam Phrygiæ adjungam. ut sit sensus. Parvo contentus plus possidet, quam qui multum habet. 33 Campis Phrygiis. Mygdon enim Phrygiam tenuit. 34 Regis Lydiæ, Crœsi patris. 35 Bene est ei, cui Deus dedit parca manu, & tamen dedit quantum sufficit ad vitam degendam.

Portas 12 *vir Macedo, & subruit æmulos*
Reges muneribus. 13 *munera navium*
Sævos illaqueant duces.
Crescentem sequitur 14 *cura pecuniam,*
16 *Majorumque fames.* 16 *jure perhorrui*
17 *Late conspicuum tollere verticem,*
Mecænas, equitum decus.
Quanto quisque sibi 18 *plura negaverit,*
A Dis plura 19 *feret. nil expientium*
20 *Nudus castra peto:* 21 *& transfuga divitum*
Partes linquere gestio,
22 *Contemptæ dominus splendidior rei,*
Quã si, quicquid arat 23 *non piger Appulus,*
24 *Occultare meis dicerer horreis,*
25 *Magnas inter opes inops.*
Puræ rivus aquæ, silvaque jugerum
Paucorum, & segetis 26 *certa fides meæ,*
Fulgentem imperio fertilis Africæ
Fallit sorte beatior.
Quanquam 27 *nec Calabræ mella ferunt apes,*
Nec 28 *Læstrygonia Bacchus in amphora*
29 *Languescit mihi, nec* 30 *pinguia Gallicis*
Crescunt vellera pascuis:
31 *Importuna tamen pauperies abest:*
Nec si plura velim, tu dare deneges.
32 *Contracto melius parva cupidine*
Vectigalia porrigam:
Quàm si 33 *Mygdoniis regnum* 34 *Halyattici*
Campis continuem. Multa petentibus
Desunt multa. 35 *bene est, cui deus obtulit*
Parca, quod satis est, manu.

AD ÆLIUM LAMIAM. *Ode* XVII.

Lamiæ nobilitatem laudat, deinde admonet, ut diem craſtinum hilariter exigat.

Æli vetuſto nobilis ab 1 *Lamo*
(2 *Quando & priores hinc Lamiæ ferunt*
Denominatos, & nepotum
3 *Per memores genus omne faſtos*)
Autore ab illo ducis originem,
Qui Formiarum mœnia dicitur
4 *Princeps, & innantem Maricæ*
Littoribus tenuiſſe 5 *Lirin,*
6 *Late tyrannus.* 7 *cras foliis nemus*
Multis & alga littus inutili
Demiſſa tempeſtas ab Euro
Sternet: aquæ niſi fallit augur
9 *Annoſa cornix. dum potes, aridum*
10 *Compone lignum:* 11 *cras genium mero*
Curabis, & porco bimeſtri,
Cum famulis 12 *olerum ſolutis.*

1 Ab Lamo Formiarum rege & conditore, Neptuni filio. 2 Siquidem hinc, i. ab eo antiq. Lamo. 3 Per faſtorum libros, in quibus res annuas & breviter ad poſterorum memoriam notabantur. 4 Primus. 5 Fluvium innantem littoribus Nymphæ Maricæ, uxoris Fauni, influentem ſcilicet in Minturnas oppidum Campaniæ, ubi Marica colitur. 6 Late regnans, ΕΥΡΥΚΡΕΙΩΝ Homer. 7 Ordo eſt. Cras tempeſtas demiſſa ab Euro ſternet nemus multis foliis, & ſternet littus alga inutili. 8 Alga herba eſt nullius uſus, quam mare ad littus projicit: hinc proverbium, Vilius alga, pro re vilißima & nullius pretii. 9 Cornix diu vivens, quæ ſua crocitatione pluvias prognoſticatur. 10 Extrue lignum, quod cito flammam concipiat ad frigus propulſandum. 11 Cras genium curabis mero & porco duorum menſium ad convivium cum familiaribus habendum, non ut Genio immoles. 12 Cum famulis ab opere vacantibus.

AD FAUNUM. *Ode* XVIII.

Deum ſylveſtrem, infernum & peſtilentem precatur, ut per ſuos tranſiens agros ſibi ſuisque ſit propitius.

1 *Faune, Nympharum* 2 *fugientum amator*
Per meos fines & aprica rura
3 *Lenis incedas, abeaſque parvis*
Æquus alumnis?
4 *Si tener pleno cadit hœdus anno,*
Larga nec deſunt Veneris ſodali
Vina crateræ, 6 *vetus ara multo*
Fumat odore,
7 *Ludit herboſo pecus omne campo,*
Quum tibi nonæ redeunt Decembres.

1 Fauno (quem Græci Pana appellant) ſacrificabant Romani vere ineunte & Nonis Decemb. 2 Fugiunt Nymphæ propter Fauni ſalacitatem, ne virginitatem amitterent. 3 Precor, ut incedas mitis ſine iracundia, utque tranſeas parvismeis agnis & hœdis innocuus. 4 Siquidem tener hœdus anno completo tibi immolabitur. 5 Cratera ideirco dicitur ſodalis vel amicus Veneris, quia ſine Cerere & Baccho friget Venus. 6 Ara per multos jam annos tibi inſtituta. 7 Quaſi pecudes ſentirent Faunum ſuum eſſe cuſtodem, hoc præſertim die, nempe Nonis Decemb. quo tempore Faunalia anniverſaria in pratis & ſylvis celebrabantur.

8 Pagus tua festa celebrans vacat ab opere. 9 Inter audaces agnos, lupum illo die non metuentes, tui numinis præsidio fretos. 10 In tuum honorem. 11 Invisam propter annuum laborem, quem fossor in terra colenda sustinet. terram pellere, idem valet quod saltare.

8 *Festus in pratis vacat otioso*
Cum bove pagus:
Inter 6 audaces lupus errat agnos,
Spargit agrestes 10 tibi silva frondes,
Gaudet 11 invisam pepulisse fossor
Ter pede terram.

AD TELEPHUM, *Ode* XIX.

Reprehendit eum jocose, quod veteres historias describens ea negligat, quæ ad jucunde vivendum pertinent.

10 O Telephe, tu narras (historiam enim texens) quot anni intercesserint inter Inachum primum Argivorum regem, & Codrum ultimum regem Atheniensium. 2 Codrus pro salute patriæ habitum servilem induens in medios hostes se immisit, ut incognitus interficeretur. 3 Jovem, Æacum, Peleum, Achillem, Pyrrhum, &c. 4 Sub his à te instructo vide Ode 3. hujus l. 5 Faces, id est, non narras quo pretio emamus cadum vini Chii, vini optimi & laudatissimi. 6 Quis balneum calfaciat, nam veteres non nisi loci & unxi difficultabant. 7 Faces cujus domi, & quota hora tæ nantes Peligni frigus incolento loco propulsemus. 8 Peligni est oppidum apud Sammites, propter montes frigidum.

1 *Quantum distet ab Inacho*
Codrus, 2 pro patria non timidus mori
Narras, 3 & genus Æaci,
Et pugnata 4 sacro bella sub Ilio:
5 Quo Chium pretio cadum
Mercemur? 6 quis aquam temperet ignibus,
7 Quo præbente domum, & quota,
8 Pelignis caream frigoribus, taces.
9 Da lunæ propere novæ,
Da noctis mediæ, da puer, auguris
Murenæ. 10 tribus aut novem
Miscentur cyathis pocula 11 commodis.
Qui Musas amat 12 impares,
13 Ternos ter cyathos attonitus petet
14 Vates. tres prohibet supra
Rixarum metuens tangere Gratia,
15 Nudis juncta sororibus.
Insanire 16 juvat: 17 cur Berecynthiæ
Cessant flamina tibiæ?
Cur pendet tacita fistula cum lyra?
18 Parcentes ego dextras

9 Horat. alloquitur puerum puerum, quasi jam sit in convivio, dicens puero, Da festinanter lunæ novæ poculum. i. lunæ vespertinæ & orientis, quia ab hoc tempore cœna initium capit. Da noctis mediæ poculum, nam ad mediam noctem cœna producebatur. Da auguris Murenæ cyathum, id est, in honorem Murenæ, qui augurio pollebat. 10 Cum pauciissimi sunt convivæ, non paciores esse debent quam tres, & cum plurimi, non plures quam novem, ne rixæ excitentur ex ebrietate. 11 Cyathis convenientibus unique satis. 12 Musæ sunt numero novem. 13 Novies bibet. 14 Poëta attonitus & quasi jam impeteens ex numero trino. 15 Nudæ ideireo sin untur Gratiæ, quia sine fuco esse debent. 16 Juvat me inebriari & furere. 17 Cur cessant sonitibus Phrygiæ, quæ sacris Berecynthiæ matris deorum adhiberi consueverunt. 18 Manus opifex à fidibus cæteris, vel parce ministrantes.

Odi-

Odi. 19 *sparge rosas : audiat invidus*
20 *Dementem strepitum* 21 *Lycus :*
22 *Et vicina seni non habilis Lyco,*
23 *Spissa te nitidum* 24 *coma,*
Puro te similem Telephe 25 *Vespero,*
26 *Tempestiva petit Chloë :*
Me 27 *lentus Glyceræ* 28 *torret amor meæ.*

19 O puer insperge rosas mensæ, 20 Nostræ hilaritatis indicem. 21 Lycus vicinus. 22 Et strepitum nostrum audiat vicina puella, quæ Lyco seni non est apta. 23 Ordo est. O Telephe tempestiva Chloë petit te nitidum spissa coma & puro similem vespero. 24 Adolescentes densum habent capillum, senes vero caloris defectu calvescunt. 25 Vespertino syderi. 26 Chloë nubilis & viri potens. 27 Languidus amor, qui lente & diu protractus me languore efficit. 28 Interius consumit.

AD PYRRHUM. *Ode* XX.

Ne formosum Nearchum à sua meretricula abstrahat.

1 N*On vides, quanto* 1 *moveas periclo,*
Pyrrhe, Getulæ catulos 2 *leænæ ?*
Dura post paulo fugies 3 *inaudax*
Prælia raptor :
Quum per obstantes juvenum catervas
4 *Ibit insignem repetens Nearchum :*
5 *Grande certamen, tibi præda cedat*
Major, an illi.
6 *Interim dum tu celeres sagittas*
Promis, 7 *hic dentes acuit timendos :*
8 *Arbiter pugnæ posuisse nudo*
Sub pede palmam
Fertur, 9 *& leni recreare vento*
Sparsum odoratis humerum capillis :
Qualis aut 10 *Nireus fuit, aut aquosa*
11 *Raptus ab* 12 *Ida.*

1 Eripere coneris. 2 Per leænam intelligit puellam, per catulum, Nearchum, per raptorem, Pyrrhum. 3 Timidus raptor. 4 Quum ibit meretricula. 5 Magna contentio erit inter vos, utrum tu vinces an illa. i. uter vestrum Nearcho sit potiturus. 6 Manet posita in suavissima Allegor. 7 Et dum hæc dentes acuit. 8 Ille Nearchus quasi pugnæ Judex, dicitur habere in sua potestate victoriam, ut, utri velit, victoriam adjudicet. 9 Et fertur recreare, &c. 10 Rex Naxi, omnium Græcorum qui ad Trojanum bellum venerunt, excepto Achille formosissimus. 11 Ganymedes. 12 Ida Phrygiæ mons est fontibus abundans, unde duo defluunt fluvii, Scamander & Simois.

AD AMPHORAM. *Ode* XXI.

Jocose eam admonet, ut vinum vetustum in Corvini gratiam effundat, unde occasione oblata vini laudes commemorat.

1 O *Nata mecum consule Manlio,*
2 *Seu tu querelas, sive geris jocos,*
Seu rixam, & insanos amores,
Seu facilem pia testa somnum :

1 O pia testa nata mecum, i. eum ego nascerer venutii in Apulia. 2 Varii sunt vini effectus, juxta varia hominum temperamenta & ingenia. Exempli causa, siquis biliosus & iracundus natura, paulo liberius bibat, ille suam iracundiam statim declarat ; & sic de cæteris.

3 Quocunque lectum nomine Massicum
Servas, moveri digna 4 bono die;
5 Descende, Corvino jubente,
Promere 6 languidiora vina.
7 Non ille, quanquam Socraticis madet
Sermonibus, te negliget horridus:
Narratur & prisci 8 Catonis
Sæpe mero caluisse virtus.
9 Tu lene tormentum ingenio admoves
Plerumque duro: tu sapientium
10 Curas & arcanum jocoso
Consilium retegis 11 Lyæo:
Tu spem reducis mentibus anxiis,
Viresque: & addis 12 cornua pauperi,
Post te neque iratos trementi
Regum apices, neque militum arma.
13 Te Liber, & si læta aderit Venus,
14 Segnesque nodum solvere Gratiæ,
15 Vivæque producent lucernæ,
16 Dum rediens fugat astra Phœbus.

3 Cujuscunque Consulis nomine notaris, & servas vinum Campanum in Massicis montibus natum, electum pro optimo. 4 Die festo. 5 Ex verbo descendendi colligere licet vasa vinaria tunc temporis in Apotheeis editioribus fuisse locata, fieretque ut fumosa fierent. 6 Vina vetustate mitiora. 7 Quāvis Corvinus philosophia Socratica sit refertus, non tamen ita erit horridus, ut te negligat, sed magno in honore illi es futurus. 8 Catonis virtus. 9 ipse prudens Cato vino parce sumpto, hilaris fuisse dicitur. 9 *Laus vini*, per te (o pia testa) quasi per oculeum & lene tormentum, ingenia severiora exprimuntur qualia sint. 10 Graviores cogitationes & consilium reconditum vino hilari prodis & in lucem profers. 11 Vino. Lyæus, unum est ex nominibus Bacchi. 12 Addis audaciam & confidentiam. Baccho cornua affinguntur. vide Od. 19. lib. 2. Ordo est, tu addis cornua pauperi, post te (i. postquam te sumpserit) nec tremenți apices regum (i. regum majestatem) nec arma militum. 13 O pia testa; Bacchus, Venus, Graciæ & luce nitæ producent te. i. producent convivium, in quo tua pocula bibentur totam noctem. 14 Ægrè distrahuntur, quos gratiæ conjungunt. 15 Ardentes lucernæ. 16 Dum redit aurora.

IN DIANAM. *Ode* XXII

Dianæ, cujus officia celebrat, pinum villæ suæ imminentem consecrat.

1 MOntium custos nemorumque virgo,
Quæ 2 laborantes utero puellas
3 Ter vocata audis, 4 adimisque letho
5 Diva triformis:
6 Imminens villæ tua pinus esto:
Quam per 7 exactos ego lætus annos,
8 Verris obliquum meditantis ictum
Sanguine 9 donem.

1 Diana venatrix per montes vagatur. 2 Parturientes audis, unde appellatur Lucina quod infantibus in lucem venientibus opem ferat. 3 Numerus ternarius religioni tribuitur. 4 Quæ præstat ut mulieres salvæ pariant & infolumes 5 Triplicem personam gerens, in cœlo, in terris, apud inferos, unde triplex fortitur nomen, Lunam, Dianam, Proserpinam. 6 Volo ut pinus sit tua & tibi sacra quæ fundo meo imminet. 7 Per finitos & confectos annos. i. quotannis. 8 Verres est porcus non castratus. 9 Quam pinum ego donem sanguine verris meditantis obliquum ictum. i. conantis morsione obliqua eum vulnerare, à quo cædatur in sacrificium.

AD PHIDILEN. *Ode* XXIII.

Dii puris manibus & conscientia vitæ bene actæ sunt colendi.

COElo, supinas si tuleris manus
2 Nascente luna, rustica Phidile,
Si thure placaris & 3 horna
Fruge Lares, 4 avidaque porca;
Nec pestilentem sentiet 5 Africum
Fœcunda vitis, nec sterilem seges
6 Rubiginem, aut dulces 7 alumni
Pomifero 8 grave tempus anno.
9 Nam, quæ nivali pascitur 10 Algido
11 Devota, quercus inter & ilices,
Aut crescit 12 Albanis in herbis
Victima, pontificum secures
Cervice 13 tinget. 14 te nihil attinet
15 Tentare multa cæde 16 bidentium,
Parvos coronantem marino
17 Rore deos fragilique myrto.
18 Immunis aram si tetigit manus,
Non sumptuosa blandior hostia,
Mollibit aversos Penates
19 Farre pio, & 20 saliente mica.

1 Manus supplices & ad cælum expansas. 2 Luna mater est plantarum, idcirco rusticæ mulieres in novilunio ei sacrificabant 3 Hujus anni vino novello. 4 Edaci & inexplebili porco. Laribus. i. diis familiaribus porca immolabatur, propterea quod hæc pecus tantum utilis est ad escam, qua familiam abundare optamus. 5 Ventum inferentem vitibus pestem, qua vites sterilescunt. 6 Rubigine nigrescit spica, & fit infœcunda. 7 Dulces liberi. Ordo est aut dulces alumni grave tempus non sentient anno pomifero. i. anni parte pomifera, nempe Autumno, quando pueri pomis vehementer delectantur. 8 Tempus pestilens & insalubre. 9. Ordo est. Nam victima quæ pascitur nivali Algido inter quercus & ilices, aut quæ crescit in albanis herbis, tinget secures pontificum cervice. i. Magnæ victimæ à pontificibus sunt immolandæ. 10 in monte nivibus cooperto. 11. Victima ex voto diis promissa. 12. In pascuis Albani montis. 13 Made faciet. 14 Ordo est, te coronantem parvos deos marino rore & fragili myrto, nihil attinet tentare ipsos deos multa cæde bidentium. 15 Placare parvos deos. i. Lares vel Penates mactando multas bidentes. 16 Ovium binarum, 17 Rosmarino. 18 Si tua manus immunis à scelere aram tetigit, certe placabit tratos deos quæ quidem manus nihilo gratior aut acceptior iis fuerit propter sumptuosam hostiam, quam si far aut micam salis offerres. i. Non magna munera, sed mens sincera deos placat. 19 Farre pio oblato. 20 Mica sal ante vel crepitante, nam sal igni tactus saltat & crepitat.

IN DIVITES AVAROS. *Ode* XXIV.

1 INtactis opulentior
Thesaurus 2 Arabum, & divitis 3 Indiæ,
4 Cæmentis licet occupes
5 Tyrrhenum omne tuis & mare Ponticum:

1 Romani Arabes nondum invaserunt. Ordo est. Licet tu opulentior thesauris intactis Arabum & divitis Indiæ occupes mare Tyrrhenum & Ponticum tuis cæmentis, tamen tu non expedies animum metu, &c. 2 Ex Arabia proveniunt aromata in omnes partes orbis. 3 India auro, argento, lapillisque pretiosissimis abundat. 4 Saxis cæsis ad ædificiendum in mari. vide Od 1. 5 Mare Tuscum omne, per Hyperb. exprimit insana ædificia illius sæculi.

6 Si fato mors ingruat, non te liberabunt tuæ divitiæ, quamvis amplissimæ. 7 Clavos firmissimos & infrangibiles, ut est adamas. vide Od. 35. lib. 1. 8 Triste fatum. 9. Non extricabis caput. 10 Scythæ in campis non domibus habitantes, quæ gens vaga dicta est à mutandis pascuis. 11 Getæ propter frigidam regionem dicuntur asperi, qui carentes rebus ad victum necessariis, equas mulgent, & lac earum vasis exceptum potant. Appellant Græci ΄ΙΠΗΜΟΛΓΟΥΣ. 12 Quibus jugera nullis metis distincta fruges efferant liberas i. non unius proprias, sed omnibus communes. 13 Nec plus serunt quam ad annum sufficiat. 14 Ad colendum agrum singulis annis succedit alius alii, sicut eum (qui annum laboravit, suisque laboribus est defunctus) vicarius recreet æquali sorte. i. simili labore: nam ipse quoque annuum laborem explet. 15 Illic novercа non sævit in privignos. 16 Parcit. 17 Nec imperat viro, aut domina est mariti.

6 *Si figit* 7 *adamantinos*
Summis verticibus 8 *dira necessitas*
Clavos: non animum metu,
Non mortis laqueis 9 *expedies caput.*
10 *Campestres melius Scythæ,* [mos)
(*Quorum plaustra vagas rite trahunt do-*
Vivunt, & 11 *rigidi Getæ,*
12 *Immetata quibus jugera liberas*
Fruges & Cererem ferunt:
13 *Nec cultura placet longior annua:*
14 *Defunctumque laboribus*
Æquali recreat sorte vicarius,
15 *Illic matre carentibus*
Privignis mulier 16 *temperat innocens:*
Nec dotata 17 *regit virum*
Conjux, 18 *nec nitido fidit adultero.*
Dos est magna parentium
Virtus, 19 *& metuens alterius viri*
20 *Certo fœdere castitas.*
21 *Et peccare nefas, aut pretium est mori.*
22 *O quisquis volet impias*
Cædes, & rabiem tollere 23 *civicam:*
24 *Si quæret, pater urbium*
Subscribi statuis, indomitam audeat
Refrænare licentiam, (*nefas!*
25 *Clarus post genitis,* 27 *quatenus, heu*
26 *Virtutem incolumem odimus,*
Sublatam ex oculis quærimus invidi.
28 *Quid tristes quærimoniæ,*
29 *Si non supplicio culpa reciditur?*
30 *Quid leges sine moribus*

18 Quibus jugera nullis metis distincta fruges efferant liberas i. non unius proprias, sed omnibus communes. 19 Et castitas nolens ab alio viro tangi. 20 Copula conjugalis, in qua fœdus initum est, alter alteri fidem servat. 21 Et apud eos matrimonii fidem violare est nefas. i. non licet: aut si violent, pœna adulterii mora est. 22 Ex peccandi licentia emanant maleficia, quæ à bono principe legibus severissimis sunt coërcenda. 23 Civilem seditionem. 24 Si cupiet hoc hypogramma suæ statuæ apponi, ut pater patriæ appelletur. *Roma patrem patriæ Ciceronem libera dixit. Juvenalis.* 25 Comprimere cupidi atem insatiabilem. 26 Clarus non apud homines suæ ætatis, sed clarus posteris fama & nominis gloria futurus, propter severitatis & correctionis leges & institutа. 27 Quoniam adeo sumus invidi, virtutem odimus eorum qui vivi sunt & incolumes, viros autem virtute præstantes, quando sunt mortui, desideramus, requirimus extollimus (proh nefas!) 28 Quid tristes prosunt querelæ? 29 Lex inutilis est, si de improbis pœnæ non sumantur. 30 Nihil valent leges sine moribus. i. si cives à pueris non sunt bene instituti atque ad virtutem informati. Ego vero *Mores* hic interpretor cum Varrone, rectum animi propositum, & reverentiam cultumque numinis, populi consuetudine firmatum, quibus rebus cum destitutæ sunt leges, earum inanis ac prope sepulta vis jacet.

Vend.

Vanæ proficiunt? si neque fervidis
31 *Pars inclusa caloribus*
Mundi, nec Boreæ finitimum 32 *latus,*
33 *Duratæque solo nives*
Mercatorem abigunt? 34 *horrida callidi*
Vincunt æquora navitæ?
Magnum 35 *pauperies opprobrium jubet*
Quidvis & facere & pati,
Virtutisque viam deserit 36 *arduæ.*
37 *Vel nos in Capitolium,*
Quo 38 *clamor vocat & turba faventium:*
Vel nos in mare proximum,
Gemmas, & lapides, aurum & 39 *inutile,*
Summi materiam mali,
Mittamus. scelerum si 40 *bene pœnitet,*
Eradenda cupidinis
Pravi sunt 41 *elementa: & teneræ nimis*
Mentes 42 *asperioribus*
Formandæ studiis. nescit equo rudis
43 *Hærere ingenuus puer,*
Venarique timet: ludere doctior
Seu Græcos jubeas 45 *trocho,*
Seu malis vetita legibus 46 *alea.*
Quum 47 *perjura patris fides*
Consortem socium fallat & hospitem,
48 *Indignoque pecuniam*
Hæredi properet: scilicet 49 *improbæ*
Crescunt divitiæ 53 *tamen*
Curtæ nescio quid semper abest rei.

31 Regio zonæ torridæ subjecta. 32 Plaga septemtrionalis. 33 Si nives glacie adstrictæ solo, id est, ad solum, non repellunt mercatorem. 34 Si horrorem æquorum docti & scientes navitæ non formidant. 35 Pauperies putatur probrosa, avaris præsertim. 36 Virtutis via dicitur ardua, vel quia laboriosa est, vel quia homines efficit claros & deorum similes. 37 Quandoquidem divitiæ sunt bonis moribus impedimento: ergo in Capitolium eas deferamus ad ornatum templi, vel in mare proximum projiciamus, quod suasit olim Crates Philosophus. 38 Strepitus popularis. 39 Inutile est aurum, si materia est mali. 40 Si vere pœnitet. 41 Primordia cupiditatis sunt radicitus extirpanda. 42 Studiis fortioribus. 43 Nescit hærere in equo, id est equitare nescit puer generosus adhuc rudis. 44 Et venari non vult, ad ludendum doctior, seu, &c. 45 Turbine Græco à Græcis invento, quem Virgilius appellat *volubile buxum*. 46 Aleæ lusus puniebatur lege Cornelia & lege Titia. 47 Fides perjurio violata. 48 Et filio prodigo pecuniam properet (id est, properando accumulet) qui per luxuriam consumet, quod pater per nefas conquisivit. Nam, *male parta male dilabuntur*. 49 Divitiæ dicuntur improbæ, vel, quia imporbe sunt coacervatæ, vel, quia improbos efficiunt. 50 Post multas divitias partas, aliquid semper videtur avaro deesse.

IN BACCHUM. *Ode* XXV.

Bacchi instinctu concitatus nova quædam carmina Lyrica de Augusto est dicturus.

Quo me Bacche rapis tui
1 *Plenum? quæ in nemora, aut quos*
(2 agor in specus
3 *Velox mente nova? 4 quibus*

1 Me tuo numine afflatum? 2 Quas ducor in speluncas? sic Od. 19. lib. 2. 3 Expeditus mente non mea, sed divina. 4 In quibus locis secretis. Ordo est, quibus antris meditans, audiar inserere stellis & consilio Jovis æternum decus egregii Cæsaris?

An-

Antris, egregii Cæsaris audiar
Æternum meditans decus
5 Stellis inserere & consilio Jovis?
Dicam insigne, recens, adhuc
6 Indictum ore alio. 7 non secus in jugis
8 Exsomnis stupet Euias,
9 Hebrum prospiciens, & nive candidam
10 Thracen, ac pede barbaro
Lustratam 11 Rhodopen. 12 ut mihi devio
Rupes & vacuum nemus
Mirari libet! 13 O Naiadum potens,
Baccharumque valentium
Proceras manibus vertere fraxinos:
Nil parvum aut humili modo,
Nil mortale loquar, 14 dulce periculum est,
15 O Lenæe, sequi deum
Cingentem viridi tempora pampino.

1 Cælo conferare & deorum cœtui. 6 Carmen lyricum, quod primus Latinorum protuli. 7 Non aliter, sed sic, Evias Bacchi sacerdos concitari solet, ut ego nunc commoveor ad Augusti laudes meo carmine decantandas. 8 Vigilans vel experrecta. Nam hæc sacra tempore nocturno celebrabantur. 9 Thraciæ fluvium, quem hyemis sodalem appellat Od. 25. lib. 1. 10 Regionem septentrionalem frigidissimam. 11 Thraciæ montem, quem Thraces barbari peragrant, aut sacris Bacchi & Mænadum cœtu celebrant & illustrant, Orpheo Primum imitante. 12 Quomodo mihi libet à via usitata aberranti, id est, versus lyricos scribenti fluminа & desertum nemus mirari? *Sunt hæc verba Poetæ admirantis, non sunt comparationis additio ut multi existimant.* 13 O Bacche qui potestatem habes in Najades (fluviorum Nymphas) & in Bacchas tuas sacerdotes, quæ tuo numine perficiæ possunt supra vires humanas suis manibus fraxinos evertere. 14 Periculosum est, ô Bacche, res tam magnas & inauditas dicere, at dulce est id facere Deo docente, qui viridi pampino coronat quos chaos habet. 15 Bacchus Lenæus, ΛΗΙΟ ΤΟΥ ΛΗΝΟΥ, id est, à torculari, quo vinum exprimitur.

AD VENEREM *Ode* XXVI

Senecture jam confectus, lyræ & rebus amatoriis valedicit.

VIxi puellis 1 nuper idoneus,
Et 2 militavi non sine gloria:
3 Nunc arma 4 defunctumque bello
Barbiton hic paries habebit,
5 Lævum marinæ qui Veneris latus
Custodit. hic, hic ponite lucidæ
6 Funalia, & 7 vectes, & arcus
8 Oppositis foribus minaces.
9 O, quæ beatam diva tenes 10 Cyprum, &

1 Cum essem ætate integra. 2 Amori operam dedi. *Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido.* Ovid. 3 Paries hujus templi (quod Veneri consecratur) habebit nunc arma meæ militiæ, nempe funalia, barbiton, versus lyricos, vectes, & arcus. 4 Et barbiton quod amavi & absolvit bellum susceptum, amoris nimirum. 5 Id est, paries, qui proximus est lævo lateri. Veneris marinæ, id est, Veneris ex spuma maris genitæ, habebat barbiton. 6 Funalia nocturnis ambulationibus inservientia. 7 Instrumenta quibus amatores à meretricibus non admissi, fores & fenestras effringerent, sic Thraso Thaidis domum expugnaturus inquit. *procede huc cum vecte. Horat.* 8 Foribus clausis. 9 O Venus te precor, ut Chloën hactenus amantibus superbam gravi amoris plaga semel percutias. 10 Insulam opulentam in qua Venus præsepe colebatur. Vide Od. 3. lib. 1.

11 *Memphim carentem* 12 *Sithonia nive,*
Regina, 13 *ſublimi flagello*
Tange Chloën ſemel, 14 *arrogantem.*

11 Urbem in Ægypto, quæ nive caret, quod regio eſt calida. 12 Thraciæ nive. 13 Flagello in altum ſublato, ut ictus ſit vehementior. 14 Superbam propter pulchritudinem

AD GALATEAM NAVIGATURAM.
Ode XXVII.
Dehortatur eam præcipue ab exemplo Europæ.

1 *Impios parræ* 2 *recinentis omen*
3 *Ducat & prægnans canis, aut ab agro*
4 *Rava decurrens lupa* 5 *Lanuvino,*
6 *Fœtaque vulpes;*
Rumpat & ſerpens iter inſtitutum,
7 *Si per obliquum ſimilis* 8 *ſagittæ*
Terruit mannos. 9 *ego cui timebo*
10 *Providus auſpex?*
Antequam 11 *ſtantes repetat paludes*
Imbrium 12 *divina avis imminentum;*
13 *Oſcinem corvum prece ſuſcitabo*
Solis ab ortu.
14 *Sis licet fœlix ubicunque mavis,*
Et memor noſtri Galatea vivas,
Teque nec lævus vetet ire 15 *picus,*
Nec 16 *vaga cornix.*
17 *Sed vides quanto trepidet* 18 *tumultu*
Pronus Orion. ego, 19 *quid ſit ater*
Adriæ, novi, ſinus: & quid albus
Peccet 20 *Iapix.*
21 *Hoſtium uxores puerique* 22 *cæcos*
Sentiant motus Orientis Hædi, &

1 Homines impii & ſceleratiter facientes opto, ut habeant hæc mala ſuorum inceptorum omina, nimirum parram avem (cujus vox triſtis eſt,) ravam lupam, fœtam vulpem & ſerpentem velocem. ſed tibi jam navigaturæ nihil tale eſt metuendum, ego enim auſpicium feci, &c. ſed tamen vides anni tempus, &c. 2 Parræ iterum, atque iterum canentis. 3 Dux ſit itineris, ea nimirum, ut impii male pereant. 4 Lupa coloris flavi, inter flavum & nigrum. 5 Undecunque, *Speciei pro genere.* 6 Vulpes gravida. 7 Cum ſerpens transverſa ex parte terruit mannos, id eſt, equos currum trahentes aurigæ manibus aſſuetos, quod erat mali omini. 8 Non quæ à ſagittario mittitur, ſed ſagitta hoc loco ſignificat eam ſurculi partem, quæ in vitibus incurva & contorta pangitur, eſt enim ſerpenti ſimilis. 9 An tibi timebo? nequaquam, quia nec impia es, nec talia monſtra tibi triſtem eventum prænuntiant. 10 Futurorum providus. 11 Paludes quietes, ut ſtagna, quæ non fluunt. 12 Cornix imbrium præſcia & prænuntia. 13 Oſcinem corvum invocabo, ut ab ortu ſolis fœlix augurium clare cecinat. Oſcines quaſi oricines, dicuntur aves, quæ ore canentes futura prædicunt, ut corvus, cornix, noctua. 14 O do eſt. Galatea ſis fœlix & memor noſtri, licet vivas ubicunque mavis, id eſt, etſi mavis eſſe ſine me, ſis fœlix tamen. 15 Picus Martius vel picus arborarius à læva volans, erat mali ominis. 16 Vagans volatu. 17 *Dehortatur Galateam à navigatione.* videos (inquit) quantam tempeſtatem Orion vergens ad occaſum denunciet, &c. vide Ode 28. lib. 1. 18 Vides quanto aëris motu, ex vento, pluviis, aut fulmine, trepidet Orion. 19 Vides quam infeſtus & periculoſus ſit Adriæ ſinus. vide Ode 9. 20 Vides quid Calabriæ ventus albus, id eſt, ſerenus peccet, id eſt peccare ſoleat. 21 Uſitatiſſimum eſt ſcriptoribus mala hoſtibus optare, quæ ferre cupiunt. 22 Motus obſcuros.

23 Æquoris tempestuosi. 24 Et sentiant littora, quæ videntur tremere, undarum ictu conquassata. 25 Quemadmodum taurus decepit Europam, sic tu, ni caves, ab Austro decipieris. 26 Commisit latus fraudulento Jovi in taurum mutato. 27 Extimuit mare Bosphorum belluis marinis repletum, & quamvis ante audax fuerat, jam vehementer metuit Jovis fraudes in medio dolo cognitas, non ante suspectas. 28 Studiosa ut Nymphis floreas necteret coronas. 29 Debitæ ex promissi. 30 Nocte aliquantulum luminosa. 31 Quæ Europa statim ut tetigit, &c. 32 Creten Homerus appellat ΈΚΑΤΟΜΠΟΛΙΝ. IA. B. 33 Dixit, ô nomen pater relictum, id est, nomen *Pater* neglectum à filia, ô pietas insano amore tauri victa. *Hæc & quæ sequuntur fere usque ad finem Odæ sunt verba Europæ ingemiscentis.* 34 Pietas est grata voluntas in parentes. 35 Una mors levior pœna est, quam quæ sufficiat virginitati amissæ, id est, pudor violatus in virgine multas meretur mortes. 36 An sine vitio sum? an species vana, id est, phantasma, in somnis mihi occurrit & me decipit? 37 Per portam eburnam vana somnia emittuntur. De somni portis, vide Vir. lib. 6. Æn. *Sunt geminæ somni portæ, &c.* 38 Si quis in potestatem mihi redigat taurum turpem & infamem: eniter, &c. 39 Cornua discerpere. Est hoc inprimis muliebre, ut suis manibus injurias ulcisci cupiant. 40 Paulo ante. 41 Inverecunda sum bifariam, quod patrem reliquerim, quodque post tale scelus admissum maneam in vita. 42 Orcum vel Plutonem mori, est, non mori cum oporteat, 43 Utinam errem nuda inter leones, atque ab iis devorer antequam contabescam. 44 Max illas pulchras. 45 Antequam viriditas vel pulchitudo mihi dilabatur, cupio prædæ esse tigribus & leonibus. 46 Pater meus abiens corpore, sed animo præsens, vili habitu & neglectus mihi Europæ suæ filiæ, me urget & flagitii conscientia exercuciat.

Æquoris 23 *nigri fremitu*, 24 *& trementes*
Verbere ripas.
15 *Sic & Europe niveum doloso*
26 *Credidit tauro latus, &* 27 *scatentem*
Belluis pontum, mediasque fraudes
Palluit audax.
Nuper in pratis 28 *studiosa florum, &*
29 *Debitæ Nymphis opifex coronæ,*
30 *Nocte sublustri, nihil astra præter*
Vidit & undas.
31 *Quæ simul centum tetigit potentem*
Oppidis 32 *Creten,* 33 *Pater ô relictum*
Filiæ nomen, 34 *pietasque, dixit*
Victa furore.
Unde? quò veni? 35 *levis una mors est*
Virginum culpæ, 36 *vigilansne ploro*
Turpe commissum? an vitiis carentem
Ludit imago
Vana, quæ porta fugiens 37 *eburna*
Somnium ducit? meliusve fluctus
Ire per longos fuit, an recentes
Carpere flores?
38 *Si quis infamem mihi nunc juvencum*
Dedat iratæ, lacerare ferro, &
39 *Frangere enitar* 40 *modò multum amati*
Cornua tauri.
41 *Impudens liqui patrios penates,*
Impudens, 42 *Orcum moror. ô deorum*
Si quis hæc audis, 43 *utinam inter errem*
Nuda leones!
Antequam turpis macies decentes
Occupet 44 *malas,* 45 *teneræque succus*
Defluat prædæ, speciosa quæro
Pascere tigres.
46 *Vilis Europe, pater urget absens:*

47 *Quid mori ceſſas? potes hac ab orno*
Pendulum zona bene te ſequuta
48 *Lædere collum.*
Sive te rupes & 49 acuta letho
Saxa delectant: age, te procellæ
50 *Crede veloci: niſi 51 herile mavis*
Carpere penſum,
52 *Regius ſanguis, dominæque tradi*
Barbaræ 53 pellex. Aderat 54 querenti
55 *Perfidum ridens Venus, & remiſſo*
56 *Filius arcu.*
57 *Mox ubi luſit ſatis, 58 Abſtineto*
(Dixit) irarum 59 calidæque rixæ,
60 *Quum tibi inviſus laceranda reddet*
Cornua taurus.
61 *Uxor invicti Jovis eſſe neſcis?*
62 *Mitte ſingultus: 63 bene ferre magnam*
Diſce fortunam: 64 tua ſectus orbis
Nomina ducet.

75 *Europe ſeipſam alloquitur.* 48 Te ſuſpendere potes zona (in uſum laquei) quam tecum commode attulitti. 49 Quæ ſaxa, ut morbi acuti, te celeriter examinent. 50 Committe te procellæ, quæ te ſcopulis illidat. 51 Niſi mavis lanam certo pondere traditam, & ab hera imperatam in fila ducere. 52 Regis filia. 53 Concubina mariti. 54 Europæ querenti 55 Ridens perfide & doloſe, non ex animo. 56 Aderat Cupido arcu ſuo jam laxato ſagittariorum more, ubi jaculari deſinunt. 57 Poſtquam Venus Europam ſatis eſt ludificata. 58 Abſtineto ab iris, eſt Helleniſmus. Genitivus pro ablativo. Ut a calore ſanguinis. 60 Ironice. nam antea minabatur ſe cornua tauri fracturam. 61 Neſcis te gerere tanquam uxorem invicti Jovis? 62 Singultus omitte. 63 Diſce ſecundam fortunam ferre moderate & compoſite, quod non eſt cujuſlibet. 64 Una pars orbis in tres diviſi tuo nomine appellabitur Europa, altera Aſia, tertia dicetur Africa.

ΑΠΕΧΟΥ ΤΩΝ ΟΡΓΩΝ. 59 Rixæ, quæ venit

AD LYDEN. *Ode* XXVIII.

Hortatur Lyden, diem Neptuno ſacrum in potu & cantu hilariter tranſigere.

1 *Feſto quid potius die*
Neptuni faciam? prome reconditum
Lyde 2 ſtrenua Cæcubum:
3 *Munitæque adhibe vim ſapientiæ.*
4 *Inclinare meridiem*
Sentis: 5 ac, veluti ſtet volucris dies,
6 *Parcis deripere 7 horreo*
8 *Ceſſantem Bibuli Conſulis amphoram.*
Nos cantabimus 9 invicem
10 *Neptunum, & virides 11 Nereidum comas:*
12 *Tu curva recines lyra*

1 Ordo eſt. Lyde, prome reconditum vinum Cæcubum (ut bibam) quid enim potius feſto Neptuni die facere poſſum? 2 Strenue, mox. 3 Sapientiæ ſeptæ ac munitæ contra voluptates vim infer, eamque vino & lætitia expugna, ut joco & ludo aliquis ſit locus. 4 Sentis diem decreſcere, & ad ceaſum vergere. 5 Ac quaſi dies non celer ter abeat, parcis, &c. 6 Ceſſas de-

ripere horreo vini cadum Bibuli conſulatu reconditum. 7 Antiqui in horreis teſtas vini condebant. 8 Amphoram, quæ diu remanſe at in vini apotheca. 9 Per vices, viciſſim. 10 Deum marinum Saturni filium in dici feſti honorem. 11 Nereides ſunt maris nymphæ Nerei filiæ. 12 Tu iterum iterumque canes.

Latonam, & celeris ſpicula 13 *Cynthiæ:*
14 *Summo carmine, quæ Cnidon*
Fulgenteſque tenet 15 *Cycladas, &*
16 *Paphon*
Junctis viſit 17 *oloribus.*
Dicetur merita Nox quoque 18 *nænia.*

13 A Cynthio monte Deli Diana appellatur Cynthia, quæ celeris dicitur, quia venatrix eſt. 14 Ultimo ſeu ſupremo carmine Venerem celebrabimus, quæ tenet Cnidon urbem Cariæ. vid. Ode xxx. lib. 1. 15 Vide Ode xiv. lib. 1. 16 Urbem in Cypro clariſſimam. 17 Junctis cygnis, quibus ad currum ſuum trahendum utitur Venus. 18 Nox e am cancabitur carmine nebito, trini ſcilicet & lugubri, quod ſomno & tenebris (quæ ſunt mortis imago) optime convenit.

AD MECOENATEM.

Ode XXIX.

Invitat eum ad cœnam hilarem, publicis curis omiſſis.

1 *Tyrrhena regum progenies,* 2 *tibi*
3 *Non ante verſo lene merum cado*
Cum flore, Mecœnas, roſarum, &
4 *Preſſa tuis balanus capillis*
5 *Jamdudum apud me eſt.* 6 *eripe te moræ;*
Ne ſemper 7 *udum Tibur &* 8 *Æſulæ*
Declive contempleris arvum, &
9 *Telegoni juga parricidæ.*
10 *Faſtidioſam deſere copiam &*
11 *Molem propinquam nubibus arduis.*
Omitte mirari beatæ
12 *Fumum & opes ſtrepitumque Romæ.*
Plerumque gratæ divitibus 13 *vices,*
14 *Mundæque parvo ſub lare pauperum*
Cœnæ, ſine aulæis & purpura
15 *oſtro,*
16 *Sollicitam explicuere frontem.*
Jam clarus occultum Andromedæ 17 *pater*
18 *Oſtendit ignem: jam* 19 *Procyon furit,*
20 *Et ſtella veſani Leonis,*
Sole dies referente 21 *ſiccos.*
Jam paſtor umbras cum grege 22 *languido*
Rivumque feſſus quærit, & horridi

1 Ab Hetruſcis regibus oriunde. ſic Od. 2. lib. 1. Ordo eſt. O Mecœnas Tyrrhena progenies regum, jamdudum apud me eſt tibi lene merum, non ante verſo cado cum flore roſarum, & balanus preſſa tuis capillis. 2 In tuum honorem. 3 Cado non ante prompto, cado non ante inverſo ad vinum depromendum. 4 Olans unguentaria preſſa, i. oleum balaninum ex ea expreſſum pro capillis tuis. 5 Jam diu domi meæ eſt. 6 Te nihil impediat, quo minus ad nos venias. 7 Udam propter copiam aquarum, quæ faciunt Tiburnia lubre. 8 Æſula eſt oppidum in latere montis collocatum, Tyburi propinquum. 9 Et Tuſculum, urbem conditam à Telegono Ulyſſis ex Circe filio, qui a patrem imprudens interfecit. 10 Copiam quæ faſtidium parit. Nam copia ſatietatem, ſatietas parit faſtidium. 11 Turrim in hortis tuis in ſublime extructam, unde totam fere Romam proſpicis. 12 Amam popularem vel ambitionem. Metaph. 13 Varietates quæ tædium tollunt. 14 Cœnæ frugales, quæ ſunt neque ſordidæ neque nimis ſumptuoſæ. 15 Sine veſtibus purpureis. 16 Frontem triſtem exhilararunt. Lætitia frontem explicat, mœſtitia in rugas contrahit. 17 Cepheus Æthiopum rex inter ſydera collocatus. 18 Denunciat æſtatem. 19 Anticanis, ſtella eſt in Canicula, ſive Cane minore. 20 Signum ſeptentrionale, circa Cancrum, in quo fit ſolſtitium æſtivum. 21 Dies æſtuoſos. 22 Grege æſtu ſolis fatigato.

Dumeat

Dumeta 23 *Sylvani: caretque*
Ripa vagis 24 *taciturna ventis.*
Tu civitatem quis deceat ſtatus,
Curas, & urbi ſollicitus, times
Quid 25 *Seres & regnata Cyro*
26 *Bactra parent,* 27 *Tanaiſque diſcors.*
Prudens futuri temporis exitum
28 *Caliginoſa nocte premit Deus:*
Ridetque, ſi mortalis 29 *ultra*
Fas trepidat. 30 *quod adeſt, memento*
Componere æquus: 31 *cætera fluminis*
Ritu feruntur, nunc medio alveo
Cum pace delabentis Etru
-ſcum in mare, nunc 32 *lapides adeſos,*
33 *Stirpeſque raptas, & pecus & domos*
Volventis una, non ſine montium
Clamore, vicinæque ſylvæ;
34 *Quum fera diluvies quietos*
Irritat amnes. 35 *ille potens ſui*
Lætuſque degit, cui licet, in diem,
Dixiſſe, vixi: 36 cras vel atra
Nube 37 *polum pater occupato,*
Vel ſole puro: non tamen irritum
38 *Quodcunque retro eſt, efficiet: neque*
39 *Diffringet, infectumque reddet,*
Quod fugiens ſemel hora vexit.
Fortuna 40 *ſævo læta negotio, &*
Ludum inſolentem ludere pertinax,
Tranſmutat incertos honores,
Nunc mihi, nunc alii benigna.
Laudo 41 *manentem:* 42 *ſi celeres quatit*
Pennas, 43 *reſigno quæ dedit,* 44 *& mea*
Virtute me involvo, 45 *probamque*
Pauperiem ſine dote quæro.
46 *Non eſt meum, ſi mugiat Africis*
47 *Malus procellis, ad miſeras preces*
Decurrere: 48 *& votis paciſci,*

23 *Sylvano* conſecrata ſunt dumeta, quæ ſua denſitate ſolem excludunt. 24 Murmur non edens, ſignificat Poëta tempus ventoſum jam tranſiſſe. 25 Populi Aſiæ Scythicæ, à Sera urbe ſic dicti. 26 Tu curas, quid Seres & Bactra præparent, in quibus Cyrus regnabat. 27 Fluvius Aſiam ab Europa diſterminans, qui perluit populos diſcordes & belligerantes. 28 Exitum nobis ignorum volunt. 29 Ultra id quod ei licet. 30 Quod præſens eſt memento adminiſtrare & cum æquitate & tuo arbitratu finire. 31 Futura curſum ſuum habent inſtar fluminis delabentis in mare. Ty. rhenum nunc placide & quiete, nunc rapide & violenter. 32 Excavara rupium ſaxa. 33 Arbores extirpata. 34 Cum tempeſtas incitat & quaſi ad iracundiam provocat amnes quietos. i. cum diluvies ex imbribus oritur. 35 Ille liber eſt, & compos ſui hilariſque vivet, cui licet dixiſſe, vixi in diem, i. bonis præſentibus fruar, futuræ non curo. 36 Cras fit cælum nubilum an ſerenum nihil æſtimat. i. non pendet ex fortunæ inconſtantia, ſed parvi facit utrum adverſa ſit, an felix futura fortuna. 37 Cælum atra nube Jupiter occupet. 38 Quodcunque jam præteriit non poteſt mutari. 39 Neque deſtruit vel immutabit. 40 Fortuna in rebus adverſis gaudens ſævire & pertinaciter ludere ludum novum! *Juvenal. Quoties voluit fortuna jocari.* 41 Fortunam ſtabilem. 42 Si fugit & adverſa eſt. 43 Reddo. 44 Et meis me virtutibus orno, non rebus externis. eſt Metaph. ducta à veſtibus, quibus involvimur. 45 Pauperiem cum virtute conjunctam ſine opibus quæro. 46 Nec vitæ nec propoſiti mei eſt navigationis periculo me committere, ut rem augeam. etenim pauper eſſe malo. 47 Arbor navis 48 Cum Deis quodammodo votis & precibus paciſci, ne merces meæ in mari pereant.

Ne 49 Cypriæ Tyriæque merces
Addant 50 avaro divitias mari.
Tunc me biremis præsidio 52 scaphæ,
Tutum per Ægæos tumultus
Aura feret, 53 geminusque Pollux.

49 Merces Cypriæ Pro mercibus quibuscunque. species est pro genere. 50 Mari insatiabili, quod omnia absorbet. 51 Quando maris periculo me expono, tunc Aura & geminus Pollux feret me per Ægæos tumultus tutum præsidio biremis scaphæ, quod nunquam est futurum. 52 Scapha, parva navis est, qua tuto navigare potest nemo in Mari Ægæo. 53 Castor & Pollux gemini nati nautis favent.

AD MELPOMENEN MUSAM.

Ode XXX.

Horatius Lyricos versus scribendo æternam gloriam est consecutus.

EXegi monimentum ære perennius,
Regalique situ pyramidum altius:
Quod nec imber edax, aut Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.
Non omnis moriar: multaque pars mei
Vitabit Libitinam. usque ego postera
Crescam laude recens, dum Capitolium
Scandet cum tacita virgine pontifex.
Dicar, qua violens obstrepit Aufidus,
Et, qua pauper aquæ Daunus, agrestium
Regnavit populorum, ex humili potens
Princeps Æolium carmen ad Italos
Deduxisse modos. sume superbiam
Quæsitam meritis, & mihi Delphica
Lauro cinge volens Melpomene comam.

1 Perfeci carminum volumen, ingenii mei monumentum, æreis statuis durabilius. 2 Altius regali constructione pyramidum, quæ sunt regum Ægyptiorum sepulchra. 3 Aquilo vehementer sæviens, ut qui sibi non possit temperare. 4 Temporis longinquitas & cursus temporum. 5 Non totus moriar. 6 Mens vel ingenium. 7 Effugiet mortem. Libitina est dea funerum, significat etiam sepulcrum vel feretrum, in quo cadavera efferuntur ad sepulturam. 8 Semper ego recens crescam posterа laude, dum pontifex scandet Capitolium cum tacita virgine. 9 Non senescens. 10 Donec imperium Romanum durabit. 11 Dum pontifex ascendet in Capitolium ad sacra Iduum peragenda, cum virgine vestali tacita. i. cum virgine tacente dum sacra celebrantur. 12 Ordo est Ego potens, ex humili princeps, dicar deduxisse Æolium carmen ad Italos modos, qua obstrepit violens Aufidus, & qua pauper aquæ Daunus regnavit agrestium populorum. 13 Violentus Apuliæ fluvius, ubi natus est Horatius. 14 Daunus ex Apuliæ fuit, à cujus nomine fluvius sic appellatus est, qui fluvius ob vehementes ibi calores pauper aquæ dicitur. 15 Rex fuit agrestium populorum. Græca est structura. ΕΒΑΣΙΛΕΥΣΕ ΤΩΝ ΑΑΩΝ. 16 Qui libertino patre natus potens & clarus extitit. 17 Omnium primus. 18 Carmine Æolo usus est Alcæus à Lesbo insula, in qua regnavit Æolus. 19 O Melpomene sume superbiam. i. gloriam & nobilitatem quæsitam meritis. i. virtutibus, & volens cinge mihi comam Delphica lauro. 20 Corona ex lauro consecrata Apollini, qui Delphis edidit oracula sub monte Parnasso.

ODARUM
LIBER QUARTUS.

AD VENEREM. *Ode* I.

Horatius jam ea eſt ætate, ut à rebus amatoriis & carminibus ludicris alieno eſſe animo debeat, tamen Ligurini veſano amore torretur.

INtermiſſa Venus diu,
Rurſus bella moves. parce, precor, precor.
Non ſum qualis eram bonæ
Sub regno Cynaræ. deſine dulcium
Mater ſæva Cupidinum,
Circa luſtra decem flectere mollibus
Jam durum imperiis. Abi
Quo blandæ juvenum te revocant preces.
Tempeſtivius in domo
Pauli, purpureis ales oloribus,
Commeſſabere Maximi:
Si torrere jecur quæris idoneum.
Namque & nobilis & decens,
Et pro ſollicitis non tacitus reis,
Et centum puer artium,
Late ſigna feret militiæ tuæ.
Et quandoque potentior
Largis muneribus riſerit æmuli,
Albanos prope te lacus
Ponet marmoream, ſub trabe Citrea.
Illic plurima naribus
Duces thura: lyræque & Berecynthiæ
Delectabere tibiæ
Miſtis carminibus non ſine fiſtula.
Illic bis pueri die
Numen cum teneris virginibus tuum
Laudantes, pede candido
In morem Salium ter quatient humum.

1 In militiam Veneris urges, *Militat omnis amans, & habet ſua caſtra Cupido.* 2 Sub Cynaræ dominio. Qui amant, ſerviunt. Cyna am bonam appellat, fortaſſe quod eſſet ipſi inter cæteros amatores benevolentior, idque ſine mercede. 3 Venus aliquando crudelis eſt & ſæva inter dulces voluptates. 4 Cum nunc annos quinquaginta ſim natus. 5 Imperiis voluptuoſis, quæ molliunt animos. 6 Me jam ſenio induratum. 7 Opportunius & tempore magis idoneo. 8 Quæ veloces & celeriter vehi ſoles in curru oloribus junctо. 9 Jocabere & libidinoſe vives. 10 Jecur amoribus aptum. Jecur enim eſt ſedes libidinis. 11 Paul. Max. juvenis nobilis, formoſus & facundus erat quæ omnia exornant amantem 12 Et pro iis, quorum cauſa in periculo verſatur, patronus non mutus, ſed eloquens. 13 Et multis artibus inſtructus. 14 Multum amabit, & animo libenti. 15 Et quandocunque Paulus riſerit. i. hilaris erit, plus valens apud amicam quam larga rivalis munera, ille marmoream eriget ſibi ſtatuam prope lacus Albanos 16 In templo laboribus onoratis ædificato. 17 Illic bibes naribus plurima ex thure ſacrificia 18 Tibiæ Phrygiæ, à monte Berecynthio, ubi primum inventa dicitur tibia. 19 Mane & veſperi. 20 In morem Salio um Martis ſacerdotum ſaltabunt.

21 *Me nec fœmina, nec puer*
Jam, nec spes animi credula 22 *mutui,*
23 *Nec certare juvat mero:*
Nec vincire novis tempora floribus.
24 *Sed cur, heu, Ligurine, cur*
Manat 25 *rara meas lachryma per genas?*
Cur facunda parum decoro
26 *Inter verba cadit lingua silentio?*
27 *Nocturnis te ego somniis* (quor
Jam captum 28 *teneo, jam* 29 *volucrem si-*
Te per gramina Martii
Campi, te per aquas, 30 *dure, volubiles.*

21 Me nec fœmina juvat hoc &c. 22 Ut mutuo amer ab ea quam amavero. 23 Nec juvat contendere poculis, nec caput in epulis coronare. 24 Apostrophe pathetica, ac si diceret: Eheu Ligurine, quamvis ætate jam ingravesco, amore tamentui incensus ad pristinas revocor lasciv as. 25 Lachryma guttatim & raro defluens non amoris parvitatem sed ætatis verecundia: nam turpe est semi præ amore flere. 26 Cur lingua in medio sermone titubat? quod nimii amoris est indicium. 27 Ego te (quem vigilans cupio) nocturno tempore plerumque somnio. 28 Tenere videor. 29 Te ex meo complexu evolantem sequor quasi ludentem in campo Martio, te sequor quasi denatantem in Tiberi, qui fluit juxta campum martium, in quo juventus Romana se cursu, lucta, equo, natatione exercebat. 30 O Ligurine inexorabilis.

AD ANTONIUM IULUM, M. Antonii Triumviri filium.

Ode 11.

Antiquos Poëtas imitari periculosum est.

1 *Pindarum quisquis studet æmulari, I-*
-ule ceratis ope Dædalea
2 *Nititur pennis,* 3 *vitreo daturus*
Nomina ponto.
4 *Monte decurrens velut amnis, imbres*
Quem super notas 5 *aluere ripas,*
Fervet 6 *immensusque ruit profundo*
Pindarus ore,
7 *Laurea donandus Apollinari,*
Seu per 8 *audaces nova* 9 *dithyrambos*
Verba 10 *devolvit, numerisque* 11 *fertur*
Lege solutis:
12 *Seu deos, regesque canit, deorum*

1 Pindarum inter Lyricos Poëtas facile principem si quis imitari velit, is suos conatus irritos sentiet, ut olim Icarus volare tentans, in mare decidit. 2 Sustentatur pennis cera junctis Dædali patris artificio. 3 Ponto pellucido instar vitri quod ab Icaro mare Icarium est appellatum. 4 Ordo est. Fervet Pindarus velut amnis monte decurrens, quem imbres aluere super notas ripas, & ruit immensus ore profundo. Significat Horatius Metaphorice copiosam Pindari sapientiam, & celerem in dicendo ubertatem. 5 Ita auxere, ut extra ripas erumpat. 6 Propter diluvium. 7 Coronandus lauro Poëtis consecrata. vide Ode ult. lib. 3 8 Dithyrambi vel numeris innumeris & pedibus lege solutis constant, vel sunt versus valde vehementes ad animos concitandos. 9 Dithyrambi sunt metri genus liberius in honorem Bacchi compositum. 10 Deorsum volvit. i. verba grandia loquitur. 11 Pindarus velut vates rapitur numerorum Dithyrambicorum majore licentia. 12 Deos, ut Apollinem, Reges, ut Hieronem Syracusanum, qui suo tempore regnavit in Sicilia.

San-

Sanguinem: 13 *per quos cecidere justa*
Morte Centauri, cecidit tremendæ
14 *Flamma Chimæræ:*
15 *Sive, quos Elea domum reducit*
Palma cœlestes: 16 *pugilemve equumve*
Dicit, & centum potiore signis
17 *Munere donat:*
18 *Flebili sponsæ juvenemve raptum*
Plorat: & vires animumque moresque 19 *aureos educit in astra, nigroque* 20 *invidet Orco.*
Multa 21 *Dirceum levat aura* 22 *cygnum,*
Tendit, Antoni, quoties in altos
23 *Nubium tractus:* 24 *ego, apis Matinæ*
More modoque,
Grata carpentis thyma per laborem
Plurimum, circa nemus, 25 *uvidique*
Tiburis ripas, operosa parvus
26 *Carmina fingo.*
27 *Concines majore Poëta plectro*
Cæsarem, 28 *quandoque trahet feroces*
29 *Per sacrum clivum, meritâ decorus*
Fronde, Sicambros:
30 *Quo nihil majus, meliusve terris*
Fata donavere, 31 *bonique divi,*
Nec dabunt: 32 *quamvis redeant in aurum*
Tempora priscum.
33 *Concines lætosque dies, & urbis*
Publicum ludum, super impetrato
Fortis Augusti reditu, forumque
34 *Litibus orbum.*
35 *Tum meæ (si quid loquar audiendum)*
Vocis accedet bona pars: & ô *sol*

13 Per quos (Herculem & Pirithoum) devicti sunt Centaurii Thraciæ populi, qui à Poëtis finguntur esse media parte viri, & media equi, originem ab Ixione trahentes. 14 Per Bellerophontem cecidit Chimæra, cujus tria capita ignem effiant. vide Od. 27. lib. 1. 15. Sive dicit & laudat eos quos victoria apud Elidem parta domum reducit cœlestes i. cœlestibus ob gloriam comparandos. 16 Seu pugilatu, seu equorum cursu superiorem dicit. 17 Carminibus donat quæ sunt centum stanis diuturniora. 18 Sive in Epitaphio exprimit ploratum flebilis sponsæ propter juvenem sponsum immatura morte sibi ereptum. 19 Et bonos mores ejusdem juvenis effert ad astra. 20 Invidet morti, id est, à morte & oblivione eum vindicat. 21 Pindarum Poëtam Thebanum sic dictum à Dyrce fonte Thebano. 22 Poëtam, nam ut cygnus aura & vento levatus in altum volat, sic Pindarus quoties deorum & regum canit laudes, sua eloquentia sublimis volat, & suaviter canit. 23 In eam usque regionem cœli, ubi nubes condensantur. i. in cœlos ipsos. 24 Ego, ut apis Calabra in Matino monte pascens, carpensque grata thyma, id est, scribens depresse, suavi tamen stylo fingo carmina &c. 25 Tiburis aqua abundantis. 26 Carmina compono laboriosa existens parvus. 27 O Poëta, tu canes Cæsarem stylo grandiore. i. carmine heroico. 28 Quandocunque Cæsar merita laurea decorus trahet per sacrum clivum Sicambros i. Germanæ populos, quos hodie *Geldrenses* appellamus. 29 Per sacram viam triumphantes in Capitolium vehebantur. 30 Quo Cæsare. 31 Divi lapsi. 32 Quamvis redeant aurea sæcula, *vel* aureæ ætatis mores. 33 Decantabis etiam festos dies & publicam civitatis lætitiam, pro Augusti reditu à diis impetrato & concesso. 34 Et cantabis forum contentionibus vacuum, propter terras, seu potius propter Cæsaris æquitatem. 35 Tum magna mei carminis pars addetur tuo poëmati, si quid loqui possum auditu dignum.

Pulcher,

36 Et Cæsare à periculis belli erepto, ego beatus & fœlix hæc canam. O Sol pulcher, id est, ô dies pulcher laudibusque celebrande, quo victor Cæsar urbem ingressus est. 37 Et ô triumphe nos (omnis civitas) non semel dicemus Iô, Iô triumphe. 38 Divis liberalibus erga nos illius reditu. 39 Liberabunt te à voto quo obligaris ex Cæsaris reditu. 40 Parva victima, nempe vitulus à matre, id est, à vacca depulsus me solvet à votis, quæ pro Cæsaris incolumitate dissecti. 41 Qui fit juvencus. 42 Qui cornua habet parva & curva instar Lunæ, tertio die à suo novilunio. 43 Qua parte notabatur. i. in fronte candidus erat, sed fulvus reliquo corpore. 44 Niveus videri, Græca est loquendi figura, ut, Certus amari. 45 Syneodochen, id est, habens cætera fulva.

Pulcher, ô laudande, canam, recepto
36 Cæsare fœlix.
37 Taque dum procedis, Io triumphe,
Non semel dicemus, Io triumphe,
Civitas omnis: dabimusque divis
Thura 38 benignis.
39 Te decem tauri, totidemque vaccæ,
40 Me tener solvet vitulus relicta
Matre, qui largis 41 juvenescit herbis
In mea vota.
42 Fronte curvatos imitatus ignes
Tertium lunæ referentis ortum,
43 Qua notam duxit, niveus 44 videri,
45 Cætera fulvus.

AD MELPOMENEN. *Ode* III.

Natus est Horatius ad artem Poëticam, cujus beneficio immortalem gloriam est consecutus.

1 Melpomene, quem tu semel oculis benevolis adspexeris nascentem, is non athleta neque miles erit. sed Poëta. 2 Labor susceptus in ludis Isthmiis, à Syspho in honorem Neptuni institutis. 3 Clarum faciet pugilem. 4 Curru Græco vel Eleo. i. quadrigali certamine 5 Neque res bellica bene gesta ostendet cum Capitolio ducem ornatum foliis Delphis, quod contuderit tumidas minas regum. i. quod minantes & superbos reges superaverit. 6 Laurea Apollinari, à Delo insula Apollini sacra. 7 Non hæc supra memorata eum reddent nobilem, sed aquæ, quæ præterfluunt fertile Tibur, ab eo descriptæ Æolio carmine, facient clariorem 8 Ode 29. lib. 3. urbem appellat Tibur, ubi carmina sua conscribebat. 9 Efficient nobilem. 10 Carmine Sapphico & Alcaico. vide Ode 30. lib. 3. 11 Posteritas Romæ (quæ urbium princeps est & caput) dignatur me numerare inter Poëtas lyricos, qui canunt amabilia.

Quem tu Melpomene semel
Nascentem placido lumine videris,
1 Illum non labor 2 Isthmius
3 Clarabit pugilem, non equus impiger
4 Curru ducet Achaico
Victorem: 5 neque res bellica 6 Deliis
Ornatum foliis ducem,
Quod regum tumidas contuderit minas,
Ostendet Capitolio:
7 Sed, quæ Tibur aquæ 8 fertile perfluunt,
Et spissæ nemorum comæ,
9 Fingent 10 Æolio carmine nobilem.
11 Romæ principis urbium
Dignatur soboles inter amabiles

Vatum

Vatum ponere me choros :
12 *Et jam dente minus mordeor invido.*
13 *O, testudinis aureæ*
Dulcem quæ strepitum Pieri temperas :
O, 14 *mutis quoque piscibus*
Donatura cygni, si libeat, 15 *sonum !*
16 *Totum muneris hoc tui est,*
17 *Quod monstror digito prætereuntium*
Romanæ 18 *fidicen lyræ :*
19 *Quod spiro, & placeo (si placeo) tuum est.*

12 Et jam virtute supero invidiam. 13 O Pieri Melpomene Musa, quæ moderaris dulcem cantum aureæ & excellentis lyræ. 14 Muti sunt pisces, quia (paucis exceptis) non spirant, neque respirant, nam pulmonem non habent, nec pulmone indigent, eo quod non habent sanguinem, quo cordis calor refrigeretur. 15 Cantus dulcedinem. Nam cygni ante mortem canunt dulcissime. 16 Hoc munus est mihi à te datum. 17 Sic olim Demosthenes: ΤΟΥΤΟΣ ἘΚΕΙΝΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ. Hic est ille Demosthenes. 18 Lyricus Poëta. 19 Quod vivo.

AD URBEM ROMAM

De indole Drusi, ejusque institutione sub Augusto. *Ode* IV.

1 *Qualem ministrum fulminis* 2 *alitem,*
(Cui Rex deorum regnum in aves va-
3 *Permisit, expertus fidelem* *(gas*
Jupiter in 4 *Ganymede flavo,)*
Olim juventas & 5 *patrius vigor*
6 *Nido laborum propulit inscium :*
Vernique jam nimbis remotis,
Insolitos docuere nisus
Venti paventem : mox 8 *in ovilia*
Demisit hostem vividus impetus :
Nunc in reluctantes dracones
Egit amor 9 *dapis atque pugnæ :*
Qualemve lætis caprea pascuis
Intenta, fulvæ matris ab ubere
Jam 10 *lacte depulsum leonem,*
11 *Dente novo peritura vidit :*
12 *Videre Rhæti bella sub Alpibus*
Drusum gerentem, & Vindelici, 13 *quibus*
Mos unde deductus per omne
Tempus Amazonia securi
Dextras obarmet, quærere distuli :
(Nec scire 14 *fas est omnia) sed diu*

1 Longum est hic hyperbaton sensus est. Qualis est aquila in ovium greges ejusque pugnandi cupiditas in draconem aut qualis est catulus leonis in capream, ejus dentibus jam dilacerandam, talem Rhæti & Vindelici videre Drusum, &c. 2 Aquilam Jovis armigeram. 3 Propter ejus fidem erga Jovem. 4 In pulchro Ganymede Jovis poculatore. 5 Vigor paternus. 6 E nido extrulit volandi & prædandi inscium. 7 Primos & non assuetos volatus. 8 Ut agnos rapiat. 9 Amor dapis egit, ut agnus sit sibi esca, amor etiam pugnæ egit in dracones, propter mutuum inter se odium. 10 Leonem à lacte remotum. 11 Dente Leonini catuli nondum præ æ assuefacto. 12 Talem Rhæti & Vindelici videre Drusum sub Alpibus bella gerentem, a quo erant subjugati. 13 Qui Vindelici cur securibus in prælio (Amazonum more) utantur, non jam quærendum censui. Ordo est, quibus mos, ut obarment suas dextras Amazonia securi, unde deductus sit, quærere distuli. 14 Pote est, ΔΥΝΑΤΟΝ. vide Ode 2. lib. 1.

Late-

Lateque 15 victrices catervæ
Consiliis juvenis revictæ
Sensere, quid mens rite, quid 16 indoles
Nutrita faustis sub penetralibus
Posset, quid Augusti paternus
17 In pueros animus Nerones.
Fortes creantur fortibus, & bonis:
Est in juvencis, est in equis patrum
Virtus: nec imbellem feroces
Progenerant aquilæ columbam.
18 Doctrina sed vim promovet insitam,
19 Rectique cultus pectora roborant.
20 Utcunque defecere mores,
Dedecorant bene nata culpæ.
Quid debeas, ô Roma, Neronibus,
Testis 21 Metaurum flumen, & 22 Asdrubal
Devictus, 23 & pulcher fugatis
Ille dies Latio tenebris,
Qui primus alma 24 risit adorea,
25 Dirus per urbes Afer ut Italas,
Ceu flamma per tedas, vel Eurus
Per Siculas equitavit undas.
26 Post hoc secundis usque laboribus
Romana pubes crevit: & 27 impio
Vastata Pœnorum tumultu
28 Fana deos habuere rectos.
Dixitque tandem 29 perfidus Annibal,
30 Cervi, luporum præda rapacium,
Sectamur ultro, quos opimus
31 Fallere & effugere est triumphus.
32 Gens, quæ cremato fortis ab Ilio
Jactata Tuscis æquoribus, 33 sacra,
34 Natosque, maturosque patres
Pertulit 35 Ausonias ad urbes,
36 Duris ut ilex tonsa bipennibus
37 Nigræ feraci frondis in 38 Algido,

15 Rhæti semper ante victores, nunc consiliis Drusi vicissim victi, sensere & experti sunt, quid, &c. 16 Innata virtus. 17 Tiberium & Drusum. 18 Doctrina virtutum igniculos nobis natura insitos provehit ad perfectionem. 19 Recti amor & studium, id est, rectæ disciplinæ & bonæ institutiones mentem muniunt & robustam reddunt. 20 Ubicunque boni mores deficiunt, culpæ, id est, facta improba illam naturæ bonitatem deturpant, dedecoreque afficiunt. 21 Flumen umbriæ, ubi Asdrubal, cum quinquaginta sex millibus hominum Claudii Neronis opera cæsus est. 22 Asdrubal in Italiam venerat fratri suo Annibali auxiliaturus. 23 Et fœlix ille dies fuit, fugatis tenebris ex Latio, id est, Carthaginiensibus & Afris ex Italia pulsis. 24 Qui lætus est belica gloria. Farris & frugum copiam significat adorea, qua abundantem putabant gloriosum. 25 Ut, id est, postquam crudelis Annibal equitavit & aufugit per urbes Italas, veluti flamma tedas, vel Eurus Siculas percurrit undas 26 Post cædem Asdrubalis, & victoriam a Nerone partam, prosperis semper præliis, creverunt Romani. 27 Impiorum & barbarorum clamore bellico. 28 Fana statuas deorum habuere erectas, quæ a Carthaginiensibus fuerant de suis sedibus deturbatæ. 29 Annibal primus violavit fœdus inter Romanos & Afros initum. 30 Oratio Annibalis ad suos milites: Nos (inquit) Carthaginienses tanquam cervi Romanos veluti lupos, insequimur. 31 Quos latere & fallendo effugere, magnifici triumphi loco ducere debemus. 32 Gens Rom. quæ originem duxit a Troja. 33 Deos penates. 34 Virgil. *Ascanium, Anchisemque patrem, Teucrosque penates Commendo sociis, &c.* 35 Ad Italiæ urbes. 36 Ut ilex ramis succisa magis repullulat, sic Romani adversis præliis magis invalescunt. 37 Frondis umbrosæ. 38 Algidum mons est in agro Tusculano, vide

Per

Per damna, per cædes, ab ipso
39 Ducit opes animumque ferro.
Non 40 Hydra secto corpore 41 firmior
Vinci 42 dolentem crevit in Herculem:
43 Monstrumve summisere Colchi
Majus, 44 Echioniæve Thebæ.
45 Merses profundo, 46 pulchrior evenit:
47 Luctère, multa proruet integrum
Cum laude 48 victorem: geretque
Prælia 49 conjugibus loquenda.
Carthagini jam non 50 ego nuntios
Mittam superbos: 51 occidit, occidit
Spes omnis, & fortuna nostri
Nominis, Asdrubale interempto.
52 Nil Claudiæ non efficient 53 manus:
Quas & benigno numine Jupiter
Defendit, & 54 curæ sagaces
55 Expediunt per acuta belli.

39 Acquirit vires & audaciam ab ipsis cædibus, vide, Virg. lib. 2. Æn. 40. Hydra, serpens monstrosa in Lerna delitescens, cujus uno capite ab Hercule abscisso, septem subito renascebantur. 41 Subintellige, *quam fuit hæc gens in nos.* 42 Qui dolebat se ab aliquo vinci. 43 Nec Colchi ediderunt majus monstrum, aut urbs Thebana, quam sunt ipsi Romani. Hæc est hujus loci sententia: Non tantum duo dracones ex dentibus disseminatis pullularunt, quantem gens Trojana ex suis damnis & præliis adversis. 44 Thebæ conditæ ab Echione Cadmi genero. 45 Quamvis in mari Romano merses, à verbo inusitato Merso, as. 46 Fortior eme git. 47 Si luctere & pugnes, ipse prosternet & evincet te hostem integrum, id est, hostem incolumem, cui exercitus non sit imminutus. 48 Qui paulo ante viceras. 49 Prædicanda à conjugibus, lætitia, dolore, vel alio muliebri affectu permotis. 50 Ego Anniba (occiso jam Asdrubale) posthac desinam superbos mearum victoriarum nuntios Carthaginem mittere. 51 Spes omnis interiit. 52 Hæc loquitur Poeta, non Annibal. 53 Vires Neronum perficient omnia. 54 Industria & cura cum consilio conjuncta. 55 Expeditum faciunt per subtilitates belli, quæ à Græcis ΣΤΡΑΤΗΓΗ'ΜΑΤΑ nominantur.

AD AUGUSTUM. *Ode* v.
Ut tandem in urbem redeat.

Divis orte 1 bonis, optime 2 Romulæ
Custos gentis, abes jam nimium diu
3 Maturum reditum pollicitus Patrum
4 Sancto concilio, redi.
5 Lucem redde tuæ, dux bone, patriæ.
6 Instar veris enim vultus ubi tuus
Affulsit populo; gratior it dies,
Et soles melius 7 nitent.
8 Ut mater 9 juvenem, quem Notus 10 invido
Flatu 11 Carpathii trans maris æquora

1 Divis propitiis & beneficis orte. 2 Romanæ à Romulo Romæ conditore. 3 Celerem. 4 Sancto senatorum cœtui. 5 O bone Auguste, redde te patriæ, cui lux es. 6 Quando vultus tuus ad similitudinem veris affulserit populo, major est dierum serenitas. 7 Nitere videntur. 8 Ordo est, ut mater vocat votis omnibus, & precibus, juvenem cunctantem trans æquora Carpathii maris, quem Notus invido flatu detinet à dulci domo longius anni spatio, nec, &c. 9 Filium suum. 10 Adverso flatu. 11 A Carpatho insula contra Ægyptum posita, à qua vicinum mare ad Ægyptum vergens Carpathium dicebatur.

12 Morantem ultra annum. 13 Bonis verbis. 14 Nec faciem movet de littore, ad quod filium appulsurum sperat. 15 Sic patria justis desideriis affecta. 16 Te præsente. ô Cæsar, omnia terra mar que sunt tranquilla. 17 Fœlicitas. 18 Nautæ sine metu piratarum navigant. 19 Fides cavet commisisse, quamobrem culpetur, id est, nemo fidem fallit. 20 Boni mores & lex Julia de adulteris coërcendis sustulerunt turpe & immundum nefas. Filii sunt parentibus similes. Non generantur spurii. 22 Sic valent leges, ut pœna celeriter sequatur culpam. 23 Bella jam cessant salvo Cæsare. Nemo enim extimescit Parthos &c. 24 Scythia multo frigore & nivibus est frigida. 25 Quis extimescat fœtus, id est, homines, quos horrida Germania parturit? 26 Bellicosæ Hispaniæ, à flumine Ibero. 27 Quisque diem finit in operibus rusticis. 28 Ad ulmos, populos, & similes arbores, quæ viduæ dicuntur antequam jungantur vitibus. 22 Secundis mensis tibi honor exhibetur cultu divino. Veteres, prima mensa sublata, secundam eleganter apparatam in deorum honorem exhibebant. 39 Tibi sacrificat. 31 Vino de pateris fuso. 32 Quisque colens Lares, simul & tuum numen colit. 33 Quemadmodum Græci Herculem, Castora & Pollucem inter deos penates enumerat, sic nos te. 34 Ob beneficia ab illis accepta. Dies festos, id est, otiosam pacem. 36 Italiæ. 37 Primo mane, quando nihil bibitum est, nihil gustatum. 38 Non poti, sed sobrii. 39 Madidi & vino pleni. 40 Cum sol est sub Oceano, id est, vesperi.

12 *Cunctantem spatio longius annuo*
Dulci distinet à domo,
Votis, 13 *ominibusque, & precibus vocat,*
Curvo nec faciem littore 14 *dimovet:*
Sic, 15 *desideriis icta fidelibus,*
Quærit patria Cæsarem.
16 *Tutus bos etenim rura perambulat:*
Nutrit rura Ceres, almaque 17 *Faustitas:*
18 *Pasatum volitant per mare navitæ:*
19 *Culpare metuit fides:*
Nullis polluitur casta domus stupris:
20 *Mos & lex maculosum edomuit nefas:*
21 *Laudantur simili prole puerperæ:*
22 *Culpam pœna premit comes.*
23 *Quis Parthum paveat? quis gelidum*
(24 Scythen?
25 *Quis, Germania quos horrida parturit*
Fœtus, incolumi Cæsare? quis feræ
Bellum cavet 26 *Iberiæ?*
27 *Condit quisque diem collibus in suis,*
Et vitem 28 *viduas ducit ad arbores:*
Hinc ad vina redit lætus, & 29 *alteris*
Te mensis adhibet deum.
Te multa prece, 30 *te prosequitur mero*
31 *Defuso pateris: &* 32 *Laribus tuum*
Miscet numen, 33 *uti Græcia Castoris,*
Et magni 34 *memor Herculis.*
Longas ô utinam dux bone 35 *ferias*
Præstes 36 *Hesperiæ, dicimus* 37 *integro*
38 *Sicci manedie, dicimus* 39 *uvidi.*
40 *Cum Sol Oceano subest.*

AD APOLLINEM ET DIANAM.
Carmen sæculare, *Ode* VI.

1 *Dive, quem* 2 *proles Niobæa* 3 *magnæ*
Vindicem linguæ, 4 *Tityosque raptor*
Sensit, & Trojæ 5 *prope victor altæ*
6 *Phthius Achilles,*
Cæteris major, tibi miles impar:
Filius quamvis Thetidis 8 *marinæ*
Dardanas turres quateret tremenda
9 *Cuspide pugnax.*
10 *Ille, mordaci velut icta* 11 *ferro*
Pinus, aut impulsa cupressus Euro,
12 *Procidit late,* 13 *posuitque collum in*
Pulvere Teucro.
14 *Ille non inclusus* 15 *equo Minervæ*
Sacra mentito, 16 *male feriatos*
Troas, & lætam Priami choreis
Falleret aulam:
17 *Sed palam captis gravis (heu nefas, heu)*
Nescios fari pueros Achivis
ureret flammis, etiam latentes
Matris in alvo:
18 *Ni, tuis victus Venerisque gratæ*
Vocibus, divûm pater annuisset
Rebus Æneæ potiore ductos
Alite muros.
19 *Doctor argutæ fidicen Thaliæ*
Phœbe, qui 20 *Xantho lavis amne crines:*
21 *Dauniæ defende decus Camœnæ,*
22 *Lævis Agyeu.*
23 *Spiritum Phœbus mihi, Phœbus artem*
Carminis, nomenque dedit Poëtæ.
Virginum 24 *primæ, puerique claris*
Patribus orti,

1 O Apollo. 2 Sex filii Niobes. 3 Vindicem magnificæ & superbæ linguæ, quod liberorum multitudine & pulchritudine Niobe Latonam præ se contemneret. 4 Tityus stuprum Dianæ inferre voluit. vid. Ode 4. lib. 3. 5 Cur prope victor, quia Hectorem interfecit, quo facto facilius Troja capi potuit. 6 Erat Phthia Achillis patria, Thessaliæ urbs. 7 Tibi impar, quia a te sub figura Paridis Achilles fuit occisus, vel, quia tuo consilio ab ipso Paride fuit interemptus, juxta illud Virg. *Dardana qui Paridis direxit tela manusque Corpus in Æacidæ.* 8 Thetis dea marina, fuit filia Nerei, mater Achillis. 9 Pugnax hasta quam nemo præter Achillem poterat vibrare. 10 Achilles ruit velut arbor cadens. 11 Velut icta securi, quæ quasi mordet & paulatim exest arborem incisam. 12 Procidit in latum. unde denotatur violentus casus Achillis, & corporis ejus magnitudo. 13 Occubuit. 14 Achilles non infidiis aut dolo, sed aperto Marte Trojam expugnasset, nisi a Paride tua opera & impulsu prius esset interfectus.

15 In equo ligneo, qui Minervæ sacra mentiebatur & simulabat. Nam Græci ideo equum fabricatum fingebant, ut Palladem offensam placarent. 16 Achilles non fefellisset Trojanos suo malo otiantes & dies festos celebrantes. 17 Sed aperto bello sævus & immitis, etiam parvos infantes & materno ventre inclusos combussisset. 18 Nisi Jupiter flexus tuis & placidæ Veneris precibus concessisset Æneæ laboribus muros Romanos ductos. 1. ducendos & erigendos potiore alite, i. melioribus auspiciis. 19 O Phœbe, fidicen, qui doces Thaliam Musam a gute canentem. 20 Trojæ fluvio. 21 Latinæ Camœnæ, i. carminis sui Lyrici. 22 Imberbis Apollo, qui Agyeus dicitur, eo quod in viis publicis ei solebant sacrificare. 23 D. vinum furorem. 24 Primariæ & nobiles.

25 Qui essis sub protectione Dianæ. 26 Comprehendentis & vulneran.is Lyncas & cervos. 27 Sapphicum pedem. Nam Sappho fuit Lesbia. 28 Lyræ meæ strepitum. 29 Ex veterum instituto & solemni consuetudine canentes Apollinem Latonæ filium. 30 Crescentem lumine. 31 Lunam nocte lucentem, quæ singulis mensibus crescit & decrescit. 32 Luna plantarum & vegetandi vim habet,

Deliæ 25 *tutela deæ, fugaces*
Lyncas & cervos 26 *cohibentis arcu,*
27 *Lesbium servate pedem, meique*
Pollicis 28 *ictum :*
29 *Rite Latonæ puerum canentes,*
Rite crescentem 30 *face* 31 *noctilucam,*
32 *Prosperam frugum,* 33 *celerem que pronos*
Volvere menses.
34 *Nupta jam dices, Ego Dis* 35 *amicum,*
36 *Sæculo festas referente luces,*
37 *Reddidi carmen, docilis modorum*
Vatis Horati.

suoque nocturno humore fruges prosperat. Nota *quod adjectivum verbale cum patrio casu jungitur.* 33 Celerem ad volvendos menses. Nam Luna 28. circiter diebus orbem suum conficit. 34 Cum fueris nupta hoc dices: Ego docilis modorum vatis Horatii reddidi carmen amicum dis, sæculo referente festas luces. *Poeta unam è puellis alloquitur omnium nomine.* 35 Carmen dis gratum & amabile. 36 Anno centesimo festos dies referente. 37 Ego, quæ facile didici versus Horatianos, eosdem cecini & rec.tavi.

AD L. MANLIUM TORQUATUM.

Ode VII.

Omnia tempore mutantur; jucunde igitur vivendum est.

1 Veris adventu hyems in fugam vertitur. 2 Herbæ. 3 Frondes. 4 Mutatur anni tempus. 5 Flumina intra suas ripas fluunt, neque eas transiliunt, ut hiberno tempore. 6 Gratiæ & Nymphæ veris amœnitate ad lusum provocantur. Sunt Gratiæ tres Aglaja, Thalia, Euphrosyne v.

Dissugêre nives, redeunt jam 2 *gramina campis,*
Arboribusque 3 *comæ.*
4 *Mutat terra vices, & decrescentia ripas*
5 *Flumina præterunt.*
6 *Gratia cum Nymphis geminisque sororibus audet*
Ducere nuda 7 *choros.*
8 *Immortalia ne speres monet annus, & almum*
Quæ rapit hora diem.
Frigora 9 *mitescunt Zephyris :* 10 *ver proterit æstas*
Interitura, 11 *simul*
Pomifer autumnus fruges effuderit : & mox
Bruma recurret 12 *iners.*

Ode 30, lib. 1. 7 Cur Gratiæ fingebantur nudæ, vid. Ode 19 lib. 3. sed hæ sortasse nudæ ducebant choros, propter veris calorem: nam frigora mitescunt Zephyris. Annus ejusque varietates docent nos, ne immortalia speremus: nam cum tempus ipsum semper sit in fluxu, nihil sub tempore potest perpetuo durare. 9 Frigora mitigantur à vere, cujus nuntii sunt Zephyri, venti tepidi & sicci ab occasu Æquinoctiali flantes adversus Eurum. 10 Ver sequitur æstas & consumit. 11 Posteaquam. 12 Bruma facit pigros & inertes.

13 *Damna*

13 *Damnat tamen* 14 *celeres reparant* 15 *cœlestia lu-*
19 *Nos, ubi decidimus* (*næ*;
17 *Quo pius Æneas, quo* 18 *Tullus dives, & Ancus,*
19 *Pulvis & umbra sumus.*
Quis scit an adjiciant hodiernæ crastina 20 *summæ*
Tempora Dî superi?
21 *Cuncta manus avidas fugient hæredis,* 22 *amico*
Quæ dederis animo.
23 *Quū semel occideris, & de te splendida* 24 *Minos*
Fecerit 25 *arbitria,*
Non, Torquate, 26 *genus, non te facundia, non te*
Restituet pietas.
27 *Infernis neque enim tenebris Diana* 28 *pudicum*
Liberat Hippolytum:
Nec 29 *Lethæa valet* 30 *Theseus abrumpere charo*
Vincula Pirithoo.

13 Quasi diceret, Tempora assiduo lapsu fluunt, redeunt tamen, sed nos semel extincti nunquam renascimur. 14 Lunæ dicuntur celeres, quia brevissimo tempore orbem suum metiuntur. 15 Damna, quæ sunt in vicissitudines ortus & interitus. 16 Postquam nos decidimus, sc. ad inferos, non (ut anni tempora) redimus, sed transimus in pulverem. 17 In quem locum Æneas decidit. 18 Tullus & Ancus reges Romani fuerunt admodum divites. 19 ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΣΤΙ ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΣΚΙΑ ΜΟΝΟΝ, Eurip. 20 Numero dierum, quos usque ad hodiernum diem viximus. 21 *Hortatur ad liberalitatem.* Quæ tu consumpseris, ad avarum hæredem non pervenient. 22 Liberali animo. 23 Ubi semel mortuus fueris & inferis per Manes adjudicatus, non iterum revivisces. 24 Minos Judex inexorabilis apud inferos. 25 Judicia æquissima. 26 Generis nobilitas. 27 Non possunt dii mortem propulsare ab iis, quos charos habent, quis igitur ab ea liberabitur unquam? 28 Hippolytum castum, qui sua temperantia compressit libidinem Phædræ ejus novercæ. 29 Vincula infernalia, à Lethe flumine apud inferos. 30 Theseus & Pirithous inter rarissima illa quatuor amicorum paria enumerantur, qui ad inferos descendentes, ut inde Proserpinam raperent, ibidem victi remanserunt. Vide Plutarch. in vita Thesei.

AD MARTIUM CENSORINUM.

Ode VIII.

Nihil est, quod homines magis immortales reddere possit, quam poëtarum carmina.

Donarem 1 *pateras, grataq;* 2 *commodus,*
Censorine, meis 3 *æra sodalibus:*
Donarem 4 *tripodas, præmia fortium*
Graiorum: neque tu pessima munerum
5 *Ferres: divite me scilicet* 6 *artium,*

1 Vasa a gentea, quibus olim Pontifices & sacerdotes in sacrificiis utebantur. 2 Commodus donarem, i. in eo commodus essem & benignus, quod donarem pateras meis sodalibus, &c. 3 Statuas vel pocula ex ære facta. 4 Mensas militares, quod donum apud Græcos erat egregium. Tripus tres pedes habebat, ut fortiter staret, & virus fortibus dari solebat in signum victoriæ. 5 Neque tu auferres & acciperes pessima munera. 9 Si essem dives & abundarem artibus, i. signis & tabulis pictis, quas &c.

7 Quas artes evulgavit populo Parrhasius, pictor clarus, natus Ephesi, vel (ut alii volunt) Athenis. 8 Sculptor statuarius insignis. 9 Hic Scopas. 10 Ille Parrhasius. 11 Peritus ad ponendum & formandum nunc hominem nunc Deum. 12 Hæc facultas mihi non est. 13 Res familiaris, abundas tu quidem talibus deliciis cum re tum animo. 14 Possumus dicere, quam pretiosum sit munus carmen, & quanti æstimandum. 15 Statuæ marmoreæ, tituli à repub. dati notatæ, non reddiderunt Scipionem clariorem quã Ennii scripta. 16 Quæ efficiunt ut homines fortes etiam mortui quodammodo revivi cant. 17 Repulsæ in Africam, quando ex Italia fugatus est Annibal. 18 Carthaginis fœdifragæ. Nam contra fœdus cum Romanis initum, bellum renovabant Carthaginenses. 19 Scipionis, qui ab Africa domita dictus est Africanus 20 Quam versus Ennii, qui fuit Calaber. Musæ dictæ sunt Pierides à Pieria,

Quas aut Parrhasius 7 protulit, aut 8 Scopas;
9 Hic saxo, liquidis 10 ille coloribus
11 Solers nunc hominem ponere, nunc deum.
Sed non hæc mihi 12 vis: non tibi talium
13 Res est aut animus deliciarum egens.
Gaudes carminibus: carmina possumus
Donare 14 & pretium dicere muneri.
15 Non incisa notis marmora publicis,
16 Per quæ spiritus & vita redit bonis
Post mortem ducibus: non celeres fugæ,
17 Rejectæque retrorsum Annibalis minæ,
Non incendia Carthaginis 18 impiæ,
19 Ejus, qui domita nomen ab Africa
Lucratus rediit, clarius indicant
Laudes, quam 20 Calabræ Pierides: neque
21 Si chartæ sileant quod bene feceris,
22 Mercedem tuleris, 23 quid foret Iliæ
Mavortisque puer, si taciturnitas
Obstaret meritis 24 invida Romuli?
25 Ereptum Stygis, fluctibus Æacum
26 Virtus, & favor, & lingua 27 potentium
Vatum divitibus consecrat 28 insulis.
Dignam laude virum Musa vetat mori,
29 Cœlo Musa beat. 30 sic Jovis interest
Optatis epulis impiger Hercules:
31 Clarum Tyndaridæ sidus ab infimis
Quassas eripiunt æquoribus rates:
32 Ornatus viridi tempora pampino
Liber vota bonos ducit ad exitus.

monte Bœotiæ, ubi nuptæ sunt ex Jove & Mnemosyne. 21 Si nemo recta facta literis mandaverit. 22 Præmium acceperis. 23 Quid foret Romulus Iliæ & Martis filius, si nemo sui nominis memoriam posteritati proderet. 24 Silentium de rebus præclare gestis videtur illorum gloriæ invidere, de quibus filetur. 25 Æacum ereptum morti & oblivioni. 26 Vis ingenii. 27 *The tongue or Pen of powerfull Poets.* Nam magna vis est in eloquentia. 28 Insulis fortunatis, vel Elysiis campis, id est, consecrat immortalitati. 29 In cælo collocans beatum efficit. 30 Per carmina. 31 Tyndaridæ, id est, Castor & Pollux fratres, filii Tyndari, clara sidera, poetarum carminibus dignoscuntur esse dii, qui naves tempestate quassatas ab imis æquoribus eripiunt. 32 Sic per carmina poetarum Bacchus, habens sua tempora viridi pampino ornata, vota & preces bonorum perducit ad bonos exitus.

AD

AD LOLLIUM. *Ode* IX.

Scripta ſua nunquam interibunt: virtus ſine carminum ope oblivione deletur. Lollii laudes ille cantabit, cujus virtutes etiam celebrat.

1 NE *forte credas interitura, quæ*
Longe ſonantem natus ad 2 *Aufidum,*
3 *Non ante vulgatas per artes*
Verba loquor ſocianda 4 *chordis:*
5 *Non, ſi priores* 6 *Mæonius tenet*
Sedes Homerus, Pindaricæ latent,
7 *Ceæque, &* 8 *Alcæi minaces,*
9 *Steſichorique graves camœnæ:*
Nec, ſi quid olim 10 *luſit Anacreon,*
11 *Delevit ætas,* 12 *ſpirat adhuc amor,*
Vivuntque commiſſi calores
13 *Æoliæ fidibus puellæ.*
14 *Non ſola comptos arſit adulteri*
Crines, & 15 *aurum veſtibus illitum*
Mirata, regaleſque cultus
16 *Et comites, Helene Lacæna.*
17 *Primuſve Teucer tela* 18 *Cydonio*
Direxit arcu: non ſemel 19 *Ilios*
Vexata: 20 non pugnavit ingens
Idomeneus 21 *Sthenelusve ſolus*
Dicenda Muſis prælia. non ferox
22 *Hector, vel acer Deiphobus graves*
Excepit ictus pro pudicis
Conjugibus puerisque primus.
Vixere fortes ante Agamemnona
Multi: ſed omnes 23 *illacrymabiles*

1 Ordo eſt. Ne tu forte credas, id eſt, ut non credas interitura ea verba, quæ ego Horatius natus ad Aufidum longe ſonantem loquar, &c. 2 Flumen Apuliæ. 3 Per novas & inuſitatas, artes ſcil. apud Latinos. Primus enim erat poëta lyricus Latinus. 4 Verba loquor fidibus apranda. 5 Quamvis Homerus priores ſedes in arte poëtica obtinet, non tamen Pindarus, Simonides, &c. ſunt obſcuri. 6 Vide Od. 6. lib 1. 7 Camœnæ Simonideæ. vide Od. 1. lib. 2 8 Alcæus adeo amarus erat, præſertim Tyrannis, ut acribus ſuis verſibus multos è civitate ejiceret, minaces igitur erant ejus Camœnæ. 9 Steſichorus poëta fuit ex Himera, civitate Siciliæ, qui maxima bella, & clariſſimos cecinit duces, graves ergo erant ejus Camœnæ. 10 Cantavit Anacreon. Luſit vero, quia res amatorias ſcripſit. 11 Conſumpſit vetuſtas: 12 Reeens eſt adhuc amor, quem Sappho Poëtria ſuis lyricis verſibus commiſit. 13 Sappho fuit ex Æolia, in qua Lesbos, unde Lesbia ſæpe appellatur. 14 Non ſola Helena Lacæna arſit, id eſt, vehementer amavit Paridis crines accurate pexos, &c. Intelligit Poëta, multas antea Helenam amaſſe, quæ belli cauſam præbuerant, & magna olim bella eſſe geſta memoria digna, ſed hæc omnia fuiſſe obvivioni tradita, quod poëtæ vel ſcriptores deeſſent, qui poſterorum memoriæ ea commendarent. 15 Veſtes aureas, vel auro ornatas. 16 Comites Paridis in itinere cum Lacedæmona peteret. 17 Teucer non primus fuit bonus jaculator. 18 Cretenſi arcu, à Cydone urbe in Creta ubi primum de pecudum cornibus arcus curvati & facti ſunt. 19 Troja, quæ prius ab Hercule fuerat expugnata. 20 Non ſolus pugnavit prælia Idomeneus, &c. 21 Schenelus ſciens pugnæ vide Od. 15. lib. 1. 22 Non ſolus Hector ab Ajace, vel ſolus Deiphobus à Merione fuit vulneratus, ſed multi alii in bello Trojano fortiter pugnarunt, quorum quia Homerus non meminit, oblivione hominum jam ſunt ſepulti. 23 Propter quos in bello cæſos nemo lacrymat.

24 *urgen-*

24 Urgentur longa nocte, id est, æterna oblivione obscurantur. 25 Quia nullum habuere poëtam, à quo egregia sua facta memoriæ mandarentur. 26 Virtus non laudata & incognita, non multum differt à vita ignava. Nota quod verbum *distat* cum dandi casu jungitur. 27 Te non illustratum. 28 Non patiar invidas obliviones immento carpere i. imminuere tot tuos labores. 29 Rerum cognitione præstans. Ergo vere es philosophus. 30 Æquabilis in utraque fortuna. 31 Punitor avaritiæ & abstinens à pecunia cui omnia parent. 32 Estque tuus animus non unius anni consul, sed semper est ille consul, semper rex, qui suis cupiditatibus imperat, qui honestatem præfert utilitati, qui hominum nocentium muneribus non corrumpitur. 33 Erecto vultu & animo excelso. Nam alti animi est pecuniam contemnere. 34 Per

24 urgentur, ignotique longa
Nocte, 25 carent quia vate sacro.
26 Paulum sepultæ distat inertiæ
Celata virtus, non ego te meis
Chartis 27 inornatum sileri,
Totve tuos patiar labores
28 Impune, Lolli, carpere lividas
Obliviones, est animus tibi
29 Rerumque prudens, & secundis
Temporibus dubiisque 30 rectus,
31 Vindex avaræ fraudis, & abstinens
Ducentis ad se cuncta pecuniæ,
32 Consulque non unius anni,
Sed quoties bonus atque fidus
Judex honestum prætulit utili, &
Rejecit 33 alto dona nocentium
Vultu: & 34 per obstantes catervas
Explicuit sua victor arma.
Non 35 possidentem multa vocaveris
Recte beatum: 36 rectius occupat
Nomen beati, qui deorum
Muneribus sapienter uti
Duramque 37 callet pauperiem pati.
38 Pejusque letho flagitium timet:
39 Non ille pro charis amicis,
Aut patria timidus perire.

mediam hostium aciem. i. per munera & largitiones tanquam victor exprompsit sua arma, id est, suam integritatem & abstinentiam. *Est optima allegoria* 35 Non recte vocaveris beatum, qui multa possidet. 36 Merito. 37 Sapit & acute novit. 38 Et turpitudinem odit pejus letho, id est, mori maluit quam flagitium committere. 39 Ille, id est, vir talis non timet mori pro amicis aut patria.

AD LIGURINUM, puerum speciosum. *Ode* X.

Futurum dicit, ut Ligurinum suæ adversus amatores arrogantiæ pœniteat, cum flos ætatis suæ exaruerit.

1 Pulchritudine & forma potens. 2 Quum barbæ lanugo, quam adhuc non times, veniet & adjicietur tuæ superbiæ, id est, levitati oris & corporis tui. 3 Et cum vir factus eris, & detonsa erit coma, quæ humeris tuis jam passa est & diffusa. *Pueri concubini, puellarum more, comam alebant.*

O Crudelis adhuc, & Veneris 1 muneribus potens,
Insperata tuæ quum veniet 2 pluma superbiæ,
3 Et, quæ nunc humeris involitant, deciderint comæ,

Nunc

Nunc & qui color eſt punicæ flore 4 prior roſæ,
Mutatus Ligurinum in faciem verterit 5 hiſpidam.
Dices: Heu (quoties te in ſpeculo videris 6 alterum)
7 Quæ mens eſt hodie, cur eadem non puero fuit?
Vel cur his animis 8 incolumes non redeunt genæ?

4 Melior flore purpureæ roſæ. 5 In faciem piloſam & horridam. 6 Videris mutatum. 7 Quaſi diceret: Utinam in puerili ætate præcogitaſſem faciem meam futuram hiſpidam, ex qua quæſtum meretricium deperdere ſit neceſſe, vel, utinam lævis & glabra pueri facies nunc rediret ad hunc animi mei ſenſum, id eſt, utinam ſenſus ille fuiſſet in puerilia, aut pueri forma rediret ad hunc ſenſum. 8 Genæ imberbes. Nam genæ barbaræ tanquam mortuæ habebantur, quia ad amores pueriles erant ineptæ.

AD PHILLIDEM. *Ode* XI.

Die natali Mecœnatis, qui erat Id. Aprilis, invitat eam ad epulas.

EST mihi nonum ſuperantis annum
Plenus 1 Albani cadus: eſt in horto,
Phylli, nectendis 2 apium coronis,
3 Eſt hederæ vis
Multa, 4 qua crines religata fulges.
5 Ridet argento domus: ara, caſtis
Vincta 6 verbenis, avet immolato
Spargier 7 agno.
8 Cuncta feſtinat manus: huc & illuc
Curſitant miſtæ pueris puellæ:
9 Sordidum flammæ trepidant rotantes
Vertice fumum.
Ut tamen noris 10 quibus advoceris
Gaudiis: idus tibi ſunt 11 agendæ,
Qui dies menſem Veneris marinæ
12 Findit Aprilem:
13 Jure ſolennis mihi, ſanctiorque
Pæne natali proprio, 14 quod ex hac
Luce Mecœnas meus affluentes
Ordinat annos.
Telephum, quem tu 15 petis, occupavit
16 (Non tuæ ſortis juvenem) puella
Dives & laſciva: tenetque grata
17 Compede vinctum.

1 Vini Albani. 2 Apium ebrietatem pellit, & ab Horatio in rebus lætis adhibetur, quamvis Græcis ſemper fuit lugubre, vide Od. 36. l. b. 1. 3 Eſt mihi magna copia hederæ, quæ Baccho conſecrata eſt. 4 Qua (ſc. corona ex hedera facta) tu comam habens religatam fulgere ſoles. 5 Domus ſplendet argento. 6 Caſtis & puris herbis frondibuſque feſtis ad aras coronandas. 7 Agni mactati ſanguine adſpergi & imbui avet, id eſt, videtur cupere. 8 Omnes adhibent diligentiam. 9 Flammæ generant res nigram fumum in verticem cum trepido motu furſum feruntur. 10 Ut intelligas ad quod convivium inviteris. 11 Idus celebrandæ 12 Dividit Aprilem Veneris menſem. Aprilis deducitur ΑΠΟ ΤΟΥ ΑΦΡΟΥ, id eſt, à ſpuma, ex qua & eruore genitalium Saturni in mare projectorum Venerem progenitam fabulantur poëtæ, vide Od. 26. lib. 3. 13 Merito mihi celebrandus, ut dies feſtus, ſtatus & fixus quotannis. 14 Quia ab hoc die Mecœnas meus accreſcentes annos ſuæ ætatis ordine numerat. 15 Quem tu amas. 16 Juvenem tibi valde diſſimilem loco, re, genere. 17 Grata ſervitute.

18 *Terret*

18 Exemplis docet Phyllidem debere omnem ſpem Telephi deponere, cum ille ſit ſupra fortunam ſuam. Phaëton vetat avide ſperare, qui negotium ſupra vires ſuſcipiens, ſcil. paterni currus moderationem, igne combuſtus periit. 19 Pegaſus penniger vel alatus. 20 Gravatim ferens Bellerophontem, qui cælos conſcenſurus, ut, quid rerum ageret Jupiter, cognoſceret, in terram decidit. 21 Ut ſequare res tibi aptas. 22 Ordo eſt. Et vites diſparem, putando nefas eſſe, ſperare ultra quam licet. 23 O Phyllis, quam omnium poſtremam amare conſtitui, condiſce lyræ modos, quos ſuavi & amabili voce decantes, 24 Non alia incendar, id eſt, non aliam amabo. 25 Triſtes curæ.

18 *Terret ambuſtus Phaëton avaras*
Spes: & exemplum grave præbet 19 *ales*
Pegaſus, terrenum equitem 20 *gravatus*
Bellerophontem,
Semper ut 21 *te digna ſequare:* 22 *&, ultra,*
Quam licet ſperare, nefas putando,
Diſparem vites. 23 *age jam meorum*
Finis amorum,
(Non enim poſthac alia 24 *calebo*
Fœmina) condiſce modos amanda
Voce quos reddas, minuuntur 25 *atræ*
Carmine curæ.

AD VIRGILIUM. *Ode* XII.

Deſcribit veris adventum, & Virgilium ad convivium ſub conditione invitat.

1 Quæ mare tranquillum reddunt. 2 Thracii venti. i. Favonii impellunt vela. 2 Non glaciei dureſcunt. 4 Aucti. 5 Hirundo (olim Progne Pandionis regis Athenienſis filia) flebiliter Ityn filium gemens à ſe interfectum, jam nidum ponit. 6 Familiæ regum Athenienſium perpetua infamia, propter immanem in ſuum filium crudelitatem, Cecrops dux erat Athenienſium, unde dicuntur Cecropiæ, pro familia Athenienſi. 7 Infelix quod Terei mariti ſub barbaram libidinem, in Philomela conſtupranda, ulta eſt male. i. parricidio. 8 Paſtores modulantur carmina in honorem Panos. 9 Delectant pana fiſtulæ inventorem. 10 Colles feraces, quia terra nigra frumentis eſt optima, vel nigri colles. i. colles umbroſi propter ſylvas. 11 Virgili, hæc tempora. i. veris amœnitas & aëris temperies ſuadent lætitiam, & invitant ad voluptatem. 12 Si vehementer cupis vinum Calenum bibere. 13 Claudii & Druſi privignorum Auguſti. 14 Propter unguentum ex Nardo per te allatum, tu accipies à me vinum Calenum. 15 Parum unguenti multum vini eliciet. Onyx hic ſignificat vaſculum ex onyche factum, ad ſervandam unguentum.

Jam veris comites, quæ mare 1 *temperant,*
2 *Impellunt animæ lintea Thraciæ:*
Jam nec prata 3 *rigent, nec fluvii ſtrepunt*
Hyberna nive 4 *turgidi.*
Nidum ponit, Ityn flebiliter gemens,
5 *Infœlix avis, &* 6 *Cecropiæ domus*
Æternum opprobrium, quod male barbaras
7 *Regum eſt ulta libidines.*
8 *Dicunt in tenero gramine pinguium*
Cuſtodes ovium carmina fiſtula;
Delectantque 9 *deum, cui pecus, &* 10 *nigri*
Colles Arcadiæ placent.
11 *Adduxere ſitim tempora, Virgili:*
Sed preſſum Calibus ducere Liberum
12 *Si geſtis,* 13 *juvenum nobilium cliens,*
14 *Nardo vina merebere.*
Nardi parvus 15 *onyx eliciet cadum,*

Qui nunc Sulpitiis accubat 16 *horreis,*
17 *Spes donare novas largus,* 18 *amaraque*
Curarum eluere efficax.
Ad quæ ſi properas gaudia, 19 *cum tua*
Velox merce veni. 20 *non ego te meis*
21 *Immunem meditor tingere poculis,*
Plena dives ut in domo.
Verum 22 *pone moras, & ſtudium lucri;*
23 *Nigrorumque memor, dum licet, ignium,*
24 *Miſce ſtultitiam conſiliis brevem.*
23 *Dulce eſt deſipere* 26 *in loco.*

16 Apothecis vinariis, cujuſmodi Romæ habebat Sulpitius Galba, in quibus oleum, vinum, fruges inſque ſimilia condi ſolebant. 17 Liberalis ad donandum ſpes inſolitas. 18 Amaras curas, vel amaritudines curarum. 19 Cum parvo Nardi onyche. 20 Non eſt mihi in animo te vino madefacere ſine munere, ut faciunt divites. 21 Te nihil afferentem.

Hæc verba olent jocum non inſæcetum: ſortaſſe tamen Virgilium taxat tenacitatis. 22 Depone moras & cupiditatem lucri, hinc licet conjicere, hunc Virgilium fuiſſe negotiatorem. 23 Mortis memor, nam rogos ſive ignes funebres, quibus cadavera cremabantur, appellat nigros, id eſt, triſtes, ab effectis. 24 Miſce ſeriis ludicra: ita tamen, ut ſis brevis in ſtultitia 25 Jucundum eſt aliquando, cum tempus & locus ferunt, deſipere, id eſt, à ſeveritate animum jóco remittere. 26 ΕΝ ΚΑΙΡΩ, opportune.

IN LYCEN MERETRICEM VETULAM. *Ode* XIII.

Inſultat ei mordaciſſime, quod jam anus facta & libidine flagrans contemnitur à juvenibus.

Audivere, Lyce, Di mea vota: Dî
Audivere, Lyce; fis anus, & tamen
Vis formoſa videri,
1 *Ludiſque & bibis impudens:*
2 *Et cantu tremulo* 3 *pota Cupidinem*
Lentum ſollicitas. 4 *ille virentis &*
Doctæ pſallere Chiæ
Pulchris excubat in genis.
5 *Importunus enim tranſvolat* 6 *aridas*
Quercus, & refugit, te quia 7 *luridi*
Dentes, te quia rugæ
8 *Turpant, & capitis* 9 *nives.*
10 *Nec Coæ referent jam tibi purpuræ,*
Nec clari lapides 11 *tempora, quæ ſemel*
Notis condita 12 *faſtis*
Incluſit volucris dies.

1 Tu ludis ludos amatorios, & vinum bibis impudenter. 2 Vetularum vox ſenectute intremiſcit. 3 Tu potu lenta excitas amoris flammam, in te pene emortuam, vel excitare vis erga te amorem in adoleſcentibus, quorum amor in vetulas tardus eſt & Piger. 4 Cupido ſemper vigilat in pulchris genis Chiæ puellæ, ætate florentis & canendi peritæ, cum in te ſit ſopitus. 5 Non quieſcens. *ſic importuna paupertas.* Ode 16. lib 3. 6 Vetulas conſumptas & exſangues. 7 Dentes illuvie ſqualidi. 8 Te deformem reddunt. 9 Canities. 10 Nec elegantia veſtium, nec gemmæ pretioſæ reducent tibi tempora præterita, id eſt, pulchritudinem amiſſam. In Inſula Coo tenuiſſimæ veſtes ex bombyce texebantur, & optima purpura tingebantur. 11 Præterita tempora nunquam redeunt, ſed volucris dies (id eſt, decurrens ætas) ea ſemper condita & in publicis faſtis perſcripta, incluſit & ſepelivit. 12 In faſtis Romani cum res foris geſtas, tum acta urbana ſingulorum annorum, publicæ memoriæ cauſa, perſcribebant.

Quo

Quo fugit 13 Venus? (14 heu) quove color decens?
Quò 15 motus? 16 quid habes illius, illius,
17 Quæ spirabat amores?
Quæ me 18 surpuerat mihi,
19 Fœlix post Cynaram, notaque & artium
Gratarum 20 facies? 21 sed Cynaræ breves
Annos fata dederunt,
Servatura diu parem
Cornicis 22 vetulæ temporibus Lycen,
Possent ut juvenes visere 23 fervidi,
Multo non sine risu,
24 Dilapsam in cineres facem.

13 Quo fugit venustas? quam olim habebas Lyce 14 Est Ironia. 15 Agilitas corporis & saltatio. 16 Quid habes illius Lyces, quæ olim fuit puella pulcherrima? nihil omnino. 17 Quæ adeo formosa fuit, ut amores expiraret. 18 Subripuerat. Quæ optimam mei partem mihi furtim ademerat. 19 Tam pulchra, ut soli Cynaræ cedas, vel, post Cynaram mortuam ei secunda es in pulchritudine. 20 Facies artificioso cultu ornata, vel, facies instructa iis rebus, quæ amorem valent allicere, cujusmodi sunt oculorum splendor, frontis lævor, vultus hilaris, labiorum nativus rubor, genarum candor puniceo colore temperatus, cervicis volubilitas, & similia. 21 Sed fata, quæ servatura sunt Lycen temporibus cornicis parem, dederunt breves annos Cynaræ, tibi autem dederunt annos multos, ut juvenibus fias ludibrio. 22 Cornix dicitur centum annos vivere, hinc annosa cornix. Ode 17. lib. 3. 23 Juvenes tui amore olim incensi. 24 Ut te, tanquam facem consumptam, id est, pulchritudinem tuam olim eximiam, nunc versam in deformitatem juvenes possent visere.

AD AUGUSTUM. *Ode* XIV.

A Senatu populoque Romano honores Augusto tribui non possunt, qui virtutes ejus æquare valeant.

Quæ cura 1 Patrum, quæve 2 Quiritium,
Plenis honorum 3 muneribus tuas,
Auguste, virtutes in ævum
4 Per titulos memoresque fastos
5 Æternet? 6 ô, quà Sol habitabiles
Illustrat oras, maxime principum,
7 Quem legis expertes Latinæ
Vindelici didicere nuper
Quid marte possis. 8 milite nam tuo
Drusus Genaunos, implacidum genus,
Brennosque veloces, & arces
Alpibus impositas 9 tremendis
Dejecit acer 10 plus vice simplici.
11 Major Neronum mox grave prœlium

1 Senatorum. 2 Populi Romani. 3 Statuis & monumentis. 4 Per titulos statuis inscriptos, & fastos, qui memoriam annorum rerumque gestarum continent. 5 Possit vir utes tuas æternas reddere. 6 O do est. O maxime Principum qui terram incolunt, qua parte Sol illustrat oras mundi habitabiles, id est, ô Princeps maxime omnium, qui ubique sunt. 7 Quem Vindelici expertes legis Latinæ, id est, civilitatis & humanitatis nescii, didicere nuper, quid posses Marte, id est, in re militari. De Vindelicis vide supra Ode 4. 8 Militibus & auspiciis tuis acer Drusus plus quam semel dejecit Genaunos & Brennos, Galliæ populos immanissimos & implacabiles. 9 Propter hostium crudelitatem. 10 Non uno congressu, sed iterum atque iterum. 11 Claudius Tiberius Nero submissus est Druso in auxilium ab Augusto, ad bellum conficiendum.

Nunc

Commisit, immanesque Rhætos
12 Auspiciis pepulit secundis.
13 Spectandus in certamine Martio,
Devota morti pectora liberæ
Quantis fatigaret ruinis:
14 Indomitas prope qualis undas
15 Exercet Auster, 16 Pleiadum choro
Scindente nubes, impiger hostium
Vexare turmas, & frementem
Mittere equum 17 medios per ignes.
Sic tauriformis volvitur 18 Aufidus,
Qui regna 19 Dauni præfluit Appuli,
20 Quum sævit, horrendamque cultis
Diluviem 21 meditatur agris:
ut barbarorum 22 Claudius agmina
23 Ferrata vasto diruit impetu:
24 Primosque & extremos metendo,
25 Stravit humum, sine clade victor;
Te copias, te consilium, & tuos
26 Præbente divos. nam tibi, 27 quo die
Portus 28 Alexandrea supplex
Et vacuam patefecit 29 aulam,
Fortuna lustro prospera tertio
Belli secundos reddidit exitus,
Laudemque & optatum peractis
Imperiis decus 30 arrogavit.
Te 31 Cantaber non ante domabilis,
Medusque, & Indus: te 32 profugus Scythes
Miratur ô tutela præsens
Italiæ, 33 dominæque Romæ:
34 Te fontium qui celat origines,
Nilusque, & 35 Ister, te rapidus 36 Tigris.

12 Auspiciis tuis. 13 dignus, qui spectaretur in bello, quantis ruinis & cladibus fatigaret Rhætorum pectora, mortem non timentia propter libertatem. 14 Ordo est. Tiberius tam impiger vexare hostium turmas & mittere frementem equum per medios ignes, qualis propemodum est Auster cum undas exercet, Pleiadum choro scindente nubes. 15 Agitat Auster. 16 Virgiliarum ortus & occasus pluvius est & tempestuosus, nubibus à vento scissis. 17 Per medium pugnæ fervorem. 18 Aufidus Appuliæ fluvius, dicitur Tauriformis, propter ejus impetum & mugitum, vel quod imbribus auctus, relicto suo alveo, exundabat sæpius. 19 Dauni Appulorum regis. 20 Cum eum auxerit cœlestis imber. 21 Metaph. est, à re animata ad inanimatam. alii legunt, minitatur. 22 Tiberius Nero. 23 Agmina ferro & armis munita. 24 Totam aciem cædendo. Sic Virg. *Proxima quæque metit gladio.* 25 Operuit humum victor sine ulla suorum militum jactura. 26 Te suppeditante divos tuos, id est, divos tibi faventes. 27 Eodem, quasi fatali, die Alexandria ab Augusto fuit capta, quo Drusus Vindelicos superavit, tertio lustro (id est, quindecim annis) interposito. 28 In Alexandriam Antonius & Cleopatra confugerant. 29 Domum regiam hoste vacuam. Nam devicta erat Cleopatra & Antonius extinctus 30 Fortuna peperit divinos honores, tuis imperiis jam finitis attribuendos, ut Horat. in Epist.

Præsenti tibi maturos largimur honores,
Jurandasque tuum per numen ponimus aras.

31 Te miratur populus Hispaniæ à nullo ante Cæsarem victus. Vide Ode 6. lib 2. & Ode 8. lib. 3. 32 Scythes campestris huc illuc vagatur, nec in eodem loco maner. vid. Od. 35. l. 1. & Od. 24 l. 3. 33 Romæ principis urbium, vide supra Ode 3. 34 Nilus Ægypti fluvius, qui celat originem fuorum fontium (id est, cujus fontes & origines adhuc nemo scivit) audit te, id est, te colit & veneratur. 35 Danubius, fluvius permagnus. 36 Tigris est Armeniæ fluvius, adeo velox ut aliquando saxa ingentia secum rapiat.

37 Te audit Oceanus, qui ingentes belluas in se continens, Britannos circumsonat, à nobis longe sejunctos. 38 Galli mortem non extimescebant, vel propter ingenitam ferocitatem, vel quia sibi persuasebant, quod si quando renascerentur. 39 Laboriosæ Hispaniæ. 40 Germaniæ populi bellicosi, vide supra Ode 2. 41 Armis in uno loco simul positis & conflatis, id est, bello sedato & finito.

Te, 37 belluosus qui remotis
Obstrepit Oceanus Britannis:
Te, non paventis 38 funera Galliæ,
39 Duræque tellus audit Iberiæ:
Te cæde gaudentes 40 Sicambri
41 Compositis venerantur armis.

AUGUSTI LAUDES *Ode* XV.

1 Apollo increpuit, id est, objurgavit & admonuit me volentem proelia & victas urbes loqui lyra, id est, lyrico carmine 2 Neres grandes tenui Musa canerem. Allegorice significat id æque periculosum esse, ac parvo navigio in mari Tyrrheno navigare. 3 Copiosas fruges. 4 Signa, quæ Crassus amiserat à Parthis interfectus. 5 Jovi Capitolino, ubi signa militaria servari solebant. 6 Signa detracta à superbis postibus Parthorum qui, ne victi viderentur, signa Crassiana sua sponte Romam ad Augustum remiserunt. 7 Et tua ætas clausit Janum Quirinum, id est, clausit Jani templum apud Romam, facta pace per universum terrarum orbem. Nam belli tempore templum Jani patebat. 8 Et injecit fræna licentiæ extra ordinem rectum vaganti, id est, bonas leges constituit, quæ peccandi licentiam veluti fræna reprimerent. 9 Gravibus pœnis in improbos constitutis.

1 PHœbus volentem prælia me loqui,
Victas & urbes, increpuit, Lyra:
2 Ne parva Tyrrhenum per æquor
Vela darem. tua Cæsar ætas
Fruges & agris retulit 3 uberes:
4 Et signa nostro restituit 5 Jovi,
6 Direpta Parthorum superbis
Postibus: & vacuum duellis
7 Janum Quirini clausit & ordinem
Rectum, & vaganti fræna licentiæ
8 Injecit: 9 amovitque culpas,
Et veteres revocavit 10 artes,
Per quas Latinum nomen, & Italæ
Crevere vires, famaque, & imperi
11 Porrecta majestas ad ortum
Solis, 12 ab Hesperio cubili.
Custode rerum Cæsare, non 13 furor
Civilis, aut vis eximet otium;
Non ira, quæ 14 procudit enses,
Et miseras 15 inimicat urbes:
Non, 16 qui profundum Danubium bibunt,
17 Edicta rumpent Iulia; non Getæ,
Non Seres, 18 infidive Persæ,
19 Non Tanaïm prope flumen orti,
Nosque & 20 profestis lucibus, & sacris,
21 Inter jocosi munera Liberi,

10 Pristinas Romanorum virtutes. 11 Majestas ea amplificata. 12 Ab occasu Solis. 13 Non bellum civile aut violentia ejiciet pacem. 14 Procudi facit. 15 Inimicas reddit urbes. 16 Thraces, Germani, & aliæ gentes. 17 Leges Julias non violabunt de adulteriis, vel alias leges quascunque. 18 Infideles, quia Crassum simulata pace occiderunt. 19 Non Scythæ & Sarmatæ. 20 Diebus sacros dies præcedentibus, qui laboribus & privatis & publicis sunt concessi. 21 Inter vina & lætas epulas.

Cum

22 *Cum prole, matroniſque noſtris,*
23 *Rite deos prius apprecati,*
Virtute functos, more patrum, duces,
24 *Lydis remiſto carmine tibiis,*
Troſamque, & 25 Anchiſen, & almæ
Progeniem Veneris canemus.

22 Cum liberis & uxoribus. 23 Nostro ritu majorum deos primum invocantes canemus claros duces, qui pro patriæ ſalute cum gloria ſunt mortui. 24 Tibiarum varii erant modi, tres præcipue: Dorius ſive Ionicus, Phrygius, & Lydius. 25 Canemus patrem Æneæ, ipſumque Æneam Veneris filium, & totam gentem Julium, nempe Julium Cæſarem, Auguſtum, Tiberium, Druſos, &c.

EPODON LIBER.

AD MECOENATEM. *Epod.* 1.

Horatius ibit cum Mecœnate proficiente ab bellum Actiacum contra Antonium.

1 *Ibis 2 Liburnis inter alta navium,*
Amice, propugnacula,
Paratus omne Cæſaris periculum
Subire, Mecœnas, tuo.
3 *Quid nos? quibus te vita ſit ſuperſtite*
Jucunda: ſi contra, gravis:
Utrumne 4 juſſi perſequemur otium
Non dulce, ni tecum ſimul?
An hunc laborem mente 5 laturi, decet
Qua ferre non molles viros?
6 *Feremus? & te vel per Alpium juga,*
7 *Inhoſpitalem & Caucaſum,*
8 *Vel occidentis uſque ad ultimum ſinum,*
Forti ſequemur pectore.
9 *Roges, tuum labore quid juvem meo,*
Imbellis, ac firmus parum?
10 *Comes minore ſum futurus in metu,*
11 *Qui major abſentes habet:*
Ut aſſidens implumibus pullis avis,
Serpentium 12 allapſus timet

1 Amice Mecœnas, tu paratus ſubire omne periculum Cæſaris (idque tuo periculo) ibis Liburnis navibus inter alta navium propugnacula. 2 Inter turritas naves Antonianas. 2 In navibus humilioribus, ſic dictis à Liburnorum gente. 3 Quid nos faciemus, qui Romæ reſtamus? quibus vita eſt jucunda, te ſuperſtite & incolumi; gravis vero, te mortuo. 4 Juſſi ab Auguſto domi ſuæ ne cessabimus otium comprimentes, quod ſine te eſt injucundum? 5 An ferre ſumus hunc laborem mente, carmine, qua viros forte decet? 6 *Sibi ipſe dat reſponſum.* 7 Caucaſus eſt Scythiæ mons, inhoſpitalis propter glaciem & nives. 8 Usque ad ſinum Gaditanum, in Hiſpania juxta columnas Herculis. 9 Si reges, quid ego non bellicoſus poſſim meo labore te juvare? 10 Si tuus ſim comes, minus tibi metuam præſens quam abſens. 11 Qui metus. 12 Serpentium incurſiones.

13 *Magis relictis : 14 non, ut adsit, auxili*
Latura plus præsentibus.
Libenter hoc & omne 15 militabitur
Bellum in tuæ spem gratiæ :
16 Non ut juvencis illigata pluribus
Aratra nitantur meis :
17 Pecusve Calabris ante sydus fervidum
Lucana mutet pascua :
18 Nec ut superni villa candens Tusculi
Circæa tangat mœnia.
Satis superque me benignitas tua
Ditavit. haud paravero,
19 Quod aut, avarus ut Chremes, terra premā,
23 Discinctus aut perdam ut nepos.

13 Magis timet pullis relictis. *Relictis est Dativi casus.* 14 Non est latura plus auxilii præsentibus, quamvis adsit. 15 Militabitur à me. 16 Est Hypallage. non ut plures Juvenci mei nitantur aratris illigatis i. non ut plura habeam aratra, vel, ut plura agri jugera possideam. 17 Non ut habeam multa armenta, quæ post ortum Caniculæ, pascua mutent, se. ex Calabria in Lucaniam. 18 Nec ut villa mei fundi Tusculani, in colle sita & marmore candenti exstructa, se extendat ad oppidum Tusculum, à Telegono Circes & Ulyssis filio ædificatum. 19 Quod in terra occultem, ut Chremes ille senex Terentianus. 20 Ut dissolutus nepos prodige expendam. Nepos, præter propiam & vulgatam significationem, luxuriosum & perditum hominem significat.

VITÆ RUSTICÆ LAUDES.

Epod. 11.

Beatus ille, qui 1 procul negotiis,
(2 ut prisca gens mortalium)
2 Paterna rura bobus exercet suis,
4 Solutus omni fœnore.
5 Neque excitatur classico miles truci,
Neque horret iratum mare :
6 Forumque vitat, 7 & superba civium
Potentiorum limina.
Ergo aut 8 adulta vitium propagine
Altas maritat populos :
9 Inutilesque falce ramos amputans,
Fœliciores inserit :
Aut in 10 reducta valle mugientium
11 Prospectat errantes greges :
Aut 12 pressa puris mella condit amphoris :
Aut tondet infirmas oves.
Vel, quum 13 decorum mitibus pomis caput
Autumnus arvis extulit,
14 ut gaudet 15 insitiva decerpens pyra,
Certantem & uvam 16 purpuræ!
17 Qua muneretur te Priape, & te pater

1 Separatus ab urbanæ vitæ molestiis. 2 Ut primi homines in aureo sæculo, qui in agris habitabant. 3 Qui rura à patribus accepta propriis, non conductis bobus colit. 4 Liber ab omni debito. 5 Neque militat, neque navigat. 6 Forum vitat, ubi lites aguntur & dijudicantur. 7 Et divitum domos non frequentat, favoris ineundi causa. 8 Cum adulta vitium propagine conjungit altas populos. 9 Ramos super vacantes. 10 In valle longa aut flexuosa. 11 Procul spectat. 12 Mella è favis expressa. 13 Caput quasi pomis coronatum. 14 Quā gaudet rusticus! *Est admirantis.* 15 Pyra non ex semine nata, sed pyra proprii arboris. 16 Et decerpens uvam purpuream, *Participium certandi dativo jungitur.* 17 Qua donet te Priape hortorum Deus.

18 Syl-

18 *Sylvane tutor finium.*
Libet jacere, modo sub 19 *antiqua ilice,*
Modo in 20 *tenaci gramine.*
Labuntur altis interim ripis aquæ:
21 *Queruntur in sylvis aves:*
Fonteſque lymphis 22 *obſtrepunt manantibus*
Somnos 23 *quod invitet leves.*
At quum tonantis 24 *annus hybernus Jovis*
Imbres niveſque comparat:
Aut trudit acres hinc & hinc 25 *multa cane*
Apros in 26 *obſtantes plagas,*
Aut 27 *amite levi rara rendit retia,*
Turdis edacibus 28 *dolos.* (*queo gruem,*
Pavidumque leporem, & 29 *advenam* 30 *la-*
31 *Jucunda captat præmia.*
Quis non 32 *malarum, quas amor curas habet*
Hæc inter obliviſcitur?
Quod ſi 33 *pudica mulier in partem juvet*
Domum atque dulces liberos:
(34 *Sabina qualis, aut* 35 *peruſta ſolibus*
36 *Pernicis uxor Appuli*)
37 *Sacrum vetuſtis extruat lignis focum,*
Laſſi 38 *ſub adventum viri:*
Claudenſque 39 *textis cratibus lætum pecus,*
40 *Diſtenta ſiccet ubera:*
Et 41 *horna dulci vina promens dolio,*
Dapes 42 *inemptas apparet;*
43 *Non me Lucrina juverint conchylia,*
Magiſve 44 *rhombus, aut ſcari,*
45 *Siquos Eois intonata fluctibus*
Hyems ad hoc vertat mare. (*meum,*
Non 46 *Afra avis deſcendat in ventrem*
Non 47 *attagen Ionicus*
Jucundior, quam lecta de pinguiſſimis
Oliva ramis arborum, (*gravi*
Aut herba 48 *lapathi prata amantis, &* 49
Malvæ ſalubres corpori:
Vel agna feſtis cæſa 50 *Terminalibus,*

18 Sylvarum & agrorum cuſtos.
19 Sub ilice annoſa, quæ latiorem umbram præbeat.
20 In gramine, quod terræ firmiter adhæret. 21 Canunt aves. 22 Et fontes ſtrepitum & murmur faciunt. 23 Quæres. 24 Hyems. *Totum pro parte.*
25 Multis canibus.
26 In oppoſita retia. 27 Furcula aucupali, qua rete tenditur. 28 Quæreria ſunt doli turdis, avibus voraciſſimis. 29 Advenam, tranſmarinam. Grues cum loca calidiora petentes maria tranſmittunt, tibia guli formam efficiunt. M. Tul. 2. de Nat. 30 Gruem pedica captat. 31 Quæ omnia nempe apris, turdi, lepus, grus, ſunt ruſticis jucunda laborum præmia. 32 Malarum curarum, quæ propter amorem ſuſtinuntur. 33 Mulier caſta. 34 Quales ſunt Sabinæ mulieres aut Appulæ, fœminæ caſtiſſimæ. 35 Nigra. 36 Aut nigra uxor Appulii agilis, vel patientis laborum. 37 Eſt Hypallage. Si extruat ligna ſuper focum lignis ſacrum. 38 Paulo ante adventum mariti. 39 Septis. 40 Si plena ubera mulgeat. 41 Hujus anni vinis. 42 Eſcas ſuo labore paratas & dom natas. 43 Conchylia in lacu Lucrino capta (quæ ſunt omnium præſtantiſſima) non magis me delectaverint, aut Rhombus, vel, &c. 44 Rhombus eſt piſcis magnipretii, ſic etiam Scarus. 45 Si quos Scaros hyems, (i. tempeſtas concitata) vertat ad mare Italicum. 46 Gallina Africa non poteſt mihi eſſe cibus jucund or. 47 Attagen eſt avis Aſiatica, inter nobiliſſimas habita. Ionia eſt pars Aſiæ, in qua fuit urbs Epheſus. 48 Lapathum Latini appellant rumicem, de cujus variis virtutibus conſule Dioſcoridem. 49 Corpori ægrotanti. 50 Feſtuſin honorem Termini Dei celebratis, in cujus tutela veteres putabant eſſe agrorum fines.

51 *Vel hœdus ereptus lupo.*
Has inter epulas, 52 *ut juvat pastas oves*
Videre properantes domum!
Videre fessos vomerem inversum boves
Collo trahentes languido:
Positosque vernas, ditis 53 *examen domus,*
Circum 54 *renidentes Lares!*
55 *Hæc ubi loquutus fœnerator Alphius,*
Jam jam futurus rusticus,
Omnem 56 *relegit Idibus pecuniam:*
Quærit Kalendis ponere.

51 Hœdus è faucibus lupi ereptus suavior est rustico quam qui desumptus est ex suo hœdilis, nam minoris constat. 52 Quantum delectat. 53 Vernæ sunt quasi examen apium, in divitis domo. 54 Circum Lares splendentes & hilares. vid Ode 18. lib. 2. 55 Fingit Horatius Alphium fæneratorem superiora omnia dixisse, quasi is approbaret vitæ rusticæ jucunditatem, sed ad ingenium suum rediens porperat ad pecuniam in fœnore collocandam. 56 Omnem pecuniam congregavit à debitoribus eam exigens Idibus. (i. circa dimidiatum mensem) studetque iterum in fœnore collocare sequentis mensis Kalendis.

AD MECOENATEM. *Epod.* III.

Allium detestatur, quod apud Mecœnatem ederat, cujus æstu torquebatur.

PArentis 1 *olim siquis impia manu*
Senile 2 *guttur fregerit:*
3 *Edat cicutis allium nocentius.*
O dura 4 *messorum ilia!*
Quid hoc venenum 5 *sævit in præcordiis?*
Num viperinus hic 6 *cruor*
Incoctus herbis me 7 *fefellit? an malas*
8 *Canidia tractavit dapes?*
9 *Ut Argonautas præter omnes candidum*
Medea mirata est ducem,
Ignota tauris illigaturum juga,
Perunxit 10 *hoc Jasonem:*
11 *Hoc delibutis ulta donis pellicem*
Serpente fugit alite.
Nec tantus unquam syderum insedit 12 *vapor*
Siticulosæ Apuliæ:
13 *Nec munus humeris efficacis Herculis*
Inarsit actuosius.
At, si quid unquam 14 *tale concupiveris*
Jocose Mecœnas, precor
15 *Manum puellæ suavio opponat tuo,*
Extrema & in sponda cubet.

1 Posthac. 2 Cervicem patris senis 3 Edat, pro supplicio, allium suo calore nocentius cicutis, quæ frigore venenato necant. 4 Messoribus allium dare solebant, vide Virg. Alex. 5 Venenum æstuat. 6 Sanguis viperæ serpentis. i. venenum. 7 Me latuit. i. me inscio fuit incoctus? 8 An mulier venefica male contrectavit dapes? 9 Posteaquam Medea mirata est. i. adamavit Jasonem ducem, præ omnibus Argonautis candidum. i. pulchrum 10 Hoc unguento sc. allio perunxit Jasonem, illigaturum juga ignota tauris i. qui tauris ignivomis juga insueta injicere. 11 Medea Creusam Creontis filiam vestibus hoc allio delibutis ulta aufugit per aërem vecta à dracone alato. 12 Nec tantus calor syderum, Caniculæ præsertim aridam invasit Apuliam. 13 Nec tunica ad Herculem à Dejanira missa Nessi Centauri sanguine intincta, ardentius inflammavit humeros Herculis efficacis. i. laboriosi & ad efficiendum apti. 14 Allium. 15 Precor, ut puella halitum tuum effugiens, opponat manum osculo tuo, & cubet in exteriore lecti parte ne alii fœtore offendatur. i. precor, ut neque te osculetur, neque se tibi potiendam præbeat.

AD VOLTEIUM MENAM, libertum Pompeii Magni. *Epod.* IV.

Lupis & agnis quanta 1 *sortito obtigit,*
2 *Tecum mihi discordia est,*
3 *Ibericis peruste funibus latus,*
4 *Et crura dura compede.*
Licet superbus ambules pecunia,
5 *Fortuna non mutat genus.*
Vidésne, 6 *sacram metiente te viam*
7 *Cum bis ter ulnarum toga.*
8 *Ut ora vertat huc & huc euntium*
9 *Liberrima indignatio?*
10 *Sectus flagellis hic triumviralibus,*
Præconis ad fastidium,
Arat Falerni mille fundi jugera,
Et Appiam mannis terit:
11 *Sedilibusque magnus in primis eques,*
Othone contempto, sedet.
12 *Quid attinet* 13 *tot ora navium gravi*
Rostrata duci pondere
Contra latrones atque servilem manum?
Hoc hoc tribuno militum?

1 Naturaliter. 2 Tanta mihi tecum discordia est. 3 Qui latus habes perustum & valde flagellatum funibus Hispanicis. *Species pro genere.* 4 Cujus crura perusta sunt & attrita ferreis compedibus. 5 Pecuniæ ex liberto nobilem non efficiunt. 6 Te incedente per viam sacram, quæ ducit ad Capitolium. 7 Indutus togam sex ulnarum laxam & amplam, more divitum. 8 Videsne, quomodo liberrima indignatio hominum prætereuntium ora in te convertat? 9 Indignatio aperta, sine fuco aut aliqua dissimulatione. 10 *Est hæc oratio indignantis populi in Menam.* Hic cæsus flagellis triumvirum jussu usque ad satietatem præconis, arat mille jugera fundi optimi in Campania, & perequitat viam Appiam (qua itur ad agrum Falernum) mannis. i. equis gradariis ad luxum nobilium & fortunatorum hominum accommodatis, Angl. *fit for a foot-cloth.* Menas factus Tribunus militum sedet in primis ordinibus contra legem à Roscio Othone latam, qua sancitum erat, ne quis ex infimo hominum genere fieret eques, aut sederet intra quartum decimum theatri gradum. Menas igitur Othonis legem contempsit, quod aliquando fuerat servus etsi jam quadraginta millia sestertium habebat. 12 Quid prodest classem ab Augusto armari contra piratas & servos fugitivos (quos Sextus Pompeius armis instruxit) si Menas ipse pirata & servus sit tribunus militum. 13 Naves rostratas, quarum summæ partes ære & ferro sunt munitæ.

IN CANIDIAM VENEFICAM. *Epod.* V.

1 *At ô deorum quicquid in cælo regit*
Terras & humanum genus,
Quid iste fert tumultus? 3 *quid omnium*
Vultus in unum me truces?
4 *Per liberos te si vocata partubus*

1 Exclamat puer prætextatus, quem furtim raptum Canidia aliæque veneficæ mento tenus sub terra defoderant, fameque necare constituerant, ut ex ejus jecore & medulla, arte Necromantica, philtrum seu poculum amoris conficerent. Exclamat, inquam, O omnes dii, qui regiti terras hominesque. 2 Quid affert, vel quid sibi vult ita tumultuosa mulierum festinatio? 3 Quid omnium vultus contra me solum volunt? 4 O Canidia, rogo te per liberos tuos, si quos vere peperisti.

5 *Luci-*

5 *Lucina veris assuit :*
6 *Per hoc inane purpuræ decus precor,*
7 *Per improbaturum hæc Jovem.*
Quid ut noverca me intueris, aut uti
8 *Petita ferro bellua ?*
9 *Ut hæc trementi questus ore, constitit*
10 *Insignibus raptis puer,*
11 *Impube corpus, quale posset impia*
Mollire 12 *Thracum pectora :*
Canidia brevibus implicata viperis
13 *Crines & incomptum caput,*
14 *Jubet sepulchris caprificos erutas,*
Jubet cupressus 15 *funebres,*
Et uncta turpis ova 16 *ranæ sanguine,*
Plumamque nocturnæ 17 *strigis,*
Herbasque quas 11 *Iolcos atque* 19 *Iberia*
Mittit, venenorum ferax,
20 *Et ossa ab ore rapta jejunæ canis,*
21 *Flammis aduri Colchicis.*
22 *At expedita Sagana per totam domum*
Spargens 23 *Avernales aquas,*
24 *Horret capillis, ut* 25 *marinus, asperis,*
Echinus, aut 26 *currens aper.*
27 *Abacta nulla Veja conscientia,*
Ligonibus duris humum
28 *Exhauriebat, ingemens laboribus :*
29 *Quo possit infossus puer*
Longo die bis terve mutatæ dapis
Inemori 30 *spectaculo :*
31 *Quum promineret ore, quantum extant aqua*
Suspensa mento corpora :
32 *Exsucta uti medulla, & aridum jecur,*
Amorum esset poculum :
33 *Interminato quam semel fixæ cibo*

5 Diana à parturientibus invocabatur, quod nascentibus opem ferre putabatur. 6 Te rogo per hanc prætextam purpuream (nobilitatis indicem) quæ tamen nihil proderit ad crudelitatem vestram minuendam. 7 Te rogo per Jovem hæc maleficia vindicaturum. 8 Ut bellua ferro sauciata. 9 Postquam puer, hæc tremula voce questus, finem querendi fecit, &c. 10 Ornamentis ejus raptis, sc. prætexta & bulla, quæ erant Patriciorum insignia. 11 Existens tale impube corpus, quale, &c. 12 Pectora crudelium & barbarorum hominum. 13 Habens crines viperis implicatos Furiarum instar. 14 Jubet adhibere caprificos infaustas & sepulchris extractas quasi diis inferis sacrificatura. 15 Cupressus funeri adhibebatur, quia, ut cupressus cæsa nunquam revirescit, sic mortui ad vitam minime redeunt. vide Ode 14. lib. 2. 16 Rubetæ. 17 Strix est avis mali ominis, quæ nocturno tempore volat, & stridorem pro cantu habet. 18 Iolcos est urbs Thessaliæ. 19 Non Hispania, sed civitas montibus Colchicis vicina. 20 Quæ creduntur aviditatem ad amorem transferre, ideoque multum valere ad poculum amoris conficiendum. 21 Flammis eo ritu paratis, quo apud Colchos opera & arte medeæ erant paratæ ad Creontis domum, ejusque filiam Creusam conflagrandam. 22 Sagana succincta. Est nomen proprium alterius veneficæ. 22 Aquas ex Averno lacu petitas. 24 Horrida apparet capillis asperis in capite erectis. 25 Ut marinus echinus, cui similis est echinus terrestris, & eodem modo spinis est confertus. 26 Ut aper furens, qui durissimas habet setas in dorso insurgentes. 37 Veja, tertia venefica, nullius maleficii conscientia deterrita. 28 Vehementer anhelans scrobem faciebat. 29 In eum finem, ut puer, &c. 30 Adspectu dapis novæ sæpius appositæ, sed semper sublatæ. 31 Cum puer in terra defossus extaret è terra. 32 Ista est causa hujus facinoris. *Alii legunt Exerta, vel Execta.* 33 Vetito & interdicto cibo, quem tangere puer est prohibitus.

Iuta-

Intabuiſſent 34 *pupulæ.*
35 *Non defuiſſe maſculæ libidinis*
36 *Ariminenſem Foliam,*
Et 37 *otioſa credidit Neapolis,*
Et omnevicinum oppidum :
38 *Quæ ſidera excantata voce* 39 *Theſſala*
Lunamque cœlo deripit.
Hic 40 *irreſectum ſæva dente livido*
Canidia rodens pollicem, (*meis*
Quid dixit ? aut quid tacuit ? 41 *O rebus*
Non infideles 42 *arbitræ,*
Nox, & 43 *Diana, quæ ſilentium regis,*
44 *Arcana quum ſiunt ſacra,*
Nunc nunc adeſſe : 45 in hoſtiles domos
Iram atque numen vertite.
46 *Formidoloſæ dum latent ſylvis feræ,*
Dulci ſopore languidæ,
47 *Senem (quod omnes rideant) adulterum*
Latrent 48 *Suburanæ canes*
49 *Nardo perunctum : quale nec perfectius*
Meæ laborarunt manus.
50 *Quid accidit ? cur dira barbaræ minus*
Venena Medeæ valent,
Quibus 51 *ſuperbam fugit ulta pellicem,*
Magni Creontis filiam,
Quum 52 *palla, tabo munus imbutum, novam*
Incendio 53 *Nuptam abſtulit ?*
Atqui nec herba, nec latens 54 *in aſperis*
Radix 55 *fefellit me locis.*
56 *Indormit unctis omnium cubilibus*
Oblivione pellicum.
Ah, ah ſolutus ambulat veneficæ
Scientioris 57 *carmine.*
58 *Non uſitatis Vare potionibus*
(59 *O multa fleturum caput !*)

34 Oculorum acies cum intabuiſſent ſemel i. cum tabidæ apparuiſſent uno impetu, non temporis ſucceſſu. 35 Norunt Neapolitani, huic facinori interfuiſſe etiam Foliam veneficam, quæ fœminarum amore adeo exarſit, ut tanquam vir in fœminas ageret. 36 Ariminum eſt urbs in Italia. 37 Neapolis ſita eſt, in ſeceſſu, vitæ tranquillæ & otioſæ aptiſſimo. 38 Quæ Folia deripit ſidera, &c. 39 Voce magica, vel cantionibus magicis, quibus utentes Theſſali Lunam & ſidera è cœlo in terram devocant. Virg. *Carmina vel cœlo poſſunt deducere lunam.* 40 Unguem pollicis non reſectum : nam mulieres veneficæ ungues ſuos nutriunt, non ſecant, quippe quæ hôn minus corpore quam animo turpes ſunt & deformes. 41 Hæc dicantur à Canidia, *O rebus meis, &c.* 42 Non infideles teſtes. 43 Luna ſilentium regere dicitur, quia nox taciturna eſt. 44 Dum nocturna mulierum ſacrificia, ſeu potius maleficia celebrantur. 45 In Varum ſenem, qui me aſperneatur, vim veſtram divinam vertite. 46 Noctu. 47 Ut varum ſeortatorem canes allatrent in Subura dum ibi meretrices ſectatur, quem omnes etiam rideant, propter juvenilem in ſene amorem. 48 Subura locus eſt in urbe Roma, qui inter Eſquilias & Viminalem jacet, meretricum ferax. 49 Unguento Nardino perunctum. 50 Miratur Canidia, cur venena præſtantiſſima, quæ in Varum adhibuerat, minus valerent, quam ea, quibus uſa eſt Medea in Creuſam Creontis filiam. 51 Creuſam potentem ſuperbi regis filiam. 52 Palla accepta, Creuſa cum tota Creontis regia ſubito incendio conflagravit. 53 Creuſam Jaſoni nuptam. 54 In montibus. 55 Latuit me. 56 Narus indormit cubilibus unctis oblivione ſuarum omnium pellicum, i. dormit ſecurus mei, & omnium ſuarum pellicum amore ſolutus. 57 Veneficæ doctioris cautione. 58 Novis & inſolitis veneficiis tu ad me recurres, velis nolis. 59 O caput multum fleturum : i. cui multa impendent mala.

Ad

60 Nec mens tua facta semel à me insana ad sanitatem reverterur carminibus potentissimis, qualia sciunt Marsi, Apulæ populi, qui à Circe venefica didicerant. 61 Tibi fastidienti & aspernanti me. 62 Prius cœlum subsidebit mari, quam &c. Natura mutabitur, *hyperbole est.* 63 Tellure superiecta. 64 Ignes ex bitumine nigrescunt. 65 Paulo postquam hæc locuta est Canidia. 66 Lenibat. 67 Dubius, à qua re exordium loquendi sumeret. 68 Emisit diras execrationes, qualibus Thyestes in fratrem Atreum usus est. 69 Mulieres veneficæ fas & nefas confundere, suisque venenis humana & divina pervertere possunt, sed humanæ vitæ sortem nequeunt immutare, neque possunt effugere, quin suorum maleficiorum pœnas dent, & morte pereant miserabili. *Alii aliter hunc locum exponunt: Per me libera est sua cuique opinio.* 70 Execrationibus vos persequar. 71 Nullo purgatur sacrificio. 72 Ubi mortua fuero, vobis per noctem occurram & perterrefaciam, sic Dido: *Omnibus umbra locis adero, dabis, improbe, pœnas.* 73 Et ego umbra involabo in facies vestras. 74 Quæ, *umbra*, vis est & ut o deorum manium, sic ut per umbras dii manes se vi dicent. 75 Et ego inhærens præcordiis nunquam quietem tibus auferam somnum, &c. 76 Et singulis vicinis. 77 Discerpent & dissipabunt corpo a vestra insepulta *quo nihil veteribus fuit horribilius.* 78 Vultures aves, in Esquilis (*colle urbis Romæ*) volitare solent. 79 Parentes mei mihi superstites (ad luctum leniendum) videbunt has veneficas insepultas, atque earum membra à canibus & avibus dilacerata.

Ad me recurres: 60 nec vocata mens tua
Marsis redibit vocibus.
Majus parabo, majus infundam tibi
61 Fastidienti poculum.
Priusque cœlum 62 sidet inferius mari,
63 Tellure porrecta super;
Quam non amore sic meo flagres, uti
Bitumen 64 atris ignibus.
65 Sub hæc puer, jam non, ut ante, mollibus
66 Lenire verbis impias;
Sed dubius 67 unde rumperet silentium,
Misit 68 Thyesteas preces:
69 Venena, magnum fas nefasque non valent
Convertere humanam vicem.
70 Diris agam vos, dira detestatio
71 Nulla expiatur victima.
Quin, 72 ubi perire jussus expiravero,
Nocturnus occurram furor:
73 Petamque vultus umbra curvis unguibus
74 (Quæ vis deorum est manium)
Et inquietis 75 assidens præcordiis,
Pavore somnos auferam.
Vos turba 76 vicatim hinc & hinc saxis petens
Contundet obscœnas anus.
Post insepultæ membra 77 different lupi,
Et 78 Esquilinæ alites.
79 Neque hoc parentes, heu mihi superstites,
Effugerit spectaculum.

IN CASSIUM SEVERUM.

Poëtam maledicum & petulantem. *Epod.* VI.

Quid 1 immerentes hospites vexas, 2 canis,
3 Ignavus adversum lupos?
4 Quin huc inanes, si potes, vertis minas,

1 Cur hospites vexas mihi mali meritos. 2 Latrator. 3 Imbecillis & mollis animi contra eos, qui te mordere possunt. 4 Cur non in me convertis minas inanes, quæ præter verba nihil sunt?

Et

Et me 5 remorsurum petis?
6 Nam, qualis aut 7 Molossus, aut fulvus
8 Lacon,
(9 Amica vis pastoribus)
Agam per altas aure sublata nives,
Quæcunque præcedet fera.
10 Tu, quum timenda voce complesti nemus,
11 Projectum odoraris cibum.
Cave, cave: namque in malos asperrimus
12 Parata tollo cornua.
13 Qualis Lycambæ spretus infido gener,
14 Aut Acer hostis Bupalo.
An, 15 siquis atro dente me petiverit,
Inultus ut flebo puer?

5 Qui pares tibi rea feram gratias. 6 Ordo est. Nam ego agam, id est, persequar per altas nives alacer & aure sublata omnem feram, quæcunque præcedit me, & agam talis, qualis aut, &c. 7 Canis magnus & procerus. 8 Canis Lacedæmonicus, admodum agilis. 9 Defensio pastoribus chara, *quia canes à lupis greges protegunt* 10 Tu cum convitiis & carmine maledico aliquem es insectatus, pretio tibi oblato, latrare desinis. 11 More canis ignavissime. 12 Tollo cornua tanquam taurus, ad feriendum eos, qui mihi maledicunt. 13 Talis nimirum, qualis fuit Poëta Archilochus Iamborum scriptor, qui carminis sui amaritudine Lycamben socerum laqueo vitam finere coëgit. 14 Hipponax poëta acerrimus, quem dicunt ad suspendium adegisse Bupalum pictorem. 15 Si quis lingua virulenta me carpserit, an, ut puer, ad lachrymas confugiam? Nequaquam. Est enim pueri injurias flere, viri verò ulcisci. Sed hoc vetat lex divina: *Nam vindictam mihi, & ego retribuam, inquit Dominus.*

AD POPULUM ROMANUM. *Epod.* VII.

Execratio belli civilis gesti hinc Bruto & Cassio, illinc Octaviano. M. Antonio. & M. Lepido ducibus.

Quo, quo 1 scelesti ruitis? aut cur dexteris
Aptantur enses 2 conditi?
Parumne 3 campis atque Neptuno super
Fusum est Latini sanguinis?
Non, ut superbas 4 invidæ Carthaginis
5 Romanus arces ureret:
6 Intactus aut Britannus descenderet
7 Sacra catenatus via:
Sed ut, secundum 8 vota Parthorum, 9 sua
Urbs hæc periret dextera.
Neque hic lupis mos, nec fuit leonibus
Unquam, 10 nisi in dispar genus.
11 Furorne cæcus, an rapit vis acrior?
An culpa? responsum date.
Tacent: & ora pallor albus inficit,
12 Mentesque perculsæ stupent.

1 Scelesti, id est, impii sunt in patriam, ubi civis à cive interficitur. 2 Cur enses in vaginis inclusi jam distringuntur? 3 Terra mariquc. 4 Carthago semper fuit imperii Rom. æmula. 5 Romanus miles. 6 Britannus bello nondum domitus. 7 Ut per sacram viam vinctus duceretur ad capitolium in triumpho. 8 Secundum optata Parthorum inimicorum vestrorum. 9 Sua dextra, id est, bellis civilibus. 10 Nisi in animal alterius generis, vestra igitur crudelitas est plusquam ferina. 11 Insaniane, an major vis. (*utpote fatalis necessitas*) an culpa causa est civilis furoris? 12 Mentes sceleris conscientia obstupuerunt.

13 Sic est, ut dico, dii irati ob scelus Romuli (qui fratrem Remum dominandi causa interemit) immiserunt in Romanos hæc bella civilia. 14 Postquam cruor innocentis Remi effusus est in terram. 15 Cruor nepotibus sacer, id est, execrabilis, vel perniciosus posteris, qui pœnas luerent ejusdem scelleris.

13 *Sic est, acerba fata Romanos agunt,*
Scelusque fraternæ necis,
14 *ut immerentis fluxit in terram Remi*
15 *Sacer nepotibus cruor.*

AD ANUM LIBIDINOSAM.

Epod. VIII.

1 Poëta iratus orationem non profert integram, sed præcisam, est igitur subaudiendum, Oportet, decet, æquum est, aut simile. Non te pudet putidam, id est, marcescentem longa ætate, rogare me, quid vires meas debilitet, & ad Venerem ineptas reddat? 2 Et cum senectus frontem tibi rugosam effecerit. 3 Cumque dehiscat turpis podex, veluti podex bovis, quæ cruditate laborat, unde cibum male concoquit, atque ideo cruda excrementa ejicit. 4 Sed pectus tuum incitat me ad Venerem, &c. Ironia est amarissima. 5 Mammæ pendulæ, non turgentes ut in puellis. 6 Tales mammæ, qualia sunt equina ubera. 7 Venter rugosus & luridus. 8 Et hydropicis suris gracile femur appositum, *quod sæpe fit in tabidis.* 9 Dives esto & nobilis. 10 Præcedant famus tuum imagines triumphales, id est, imagines majorum tuorum, qui triumpharunt, ad declarandam generis tui antiquitatem. 11 Uniomibus, quos rotunditas reddit pretiosos. 12 Philosophiæ studium præ se fert, ut adveniente amatore docta & honesta videretur esse. Absit ut hac nostra ætate sint hujus farinæ ullæ mulieres, quæ Biblia sacra in manibus ad templum ferentes atque illa domi inter pulvinaria reponentes, de rebus divinis & arduis non solum inter se & cum suis maritis concertare soleant, sed etiam cum eruditissimis Theologiæ professoribus manus conserere audeant, eo nimirum ut præ atque religiosæ specie tantum, non re vera, esse videantur. Non est meum judicare. Hoc tantum dico, ut virorum, sic fœminarum aliæ sunt hypocritæ, aliæ religiosæ cum libris, sine libris 13 Solent. 14 Ineruditorum nervi. (id est, penes vel mentulæ) sine literis num minus arriguntur? 15 Fascinum est virile membrum, cujus speciem è collo pueri suspensa salcinationibus erat remedio. 16 Ab inguine fastidioso. 17 Lingua. Adeo obscœna sunt ista, ut salva verecundia explicari non possint.

1 *Rogare longo putidam te sæculo,*
Vires quid enervet meas?
2 *Quum sit tibi dens ater, & rugis vetus*
Frontem senectus exaret,
3 *Hietque turpis inter aridas nates*
Podex, velut crudæ bovis.
4 *Sed incitat me pectus, & mammæ* 5 *putres,*
Equina 6 *quales ubera:*
7 *Venterque mollis, & femur* 8 *tumentibus*
Exile suris additum.
9 *Esto beata: funus atque imagines*
10 *Ducant triumphales tuum:*
Nec sit marita, quæ rotundioribus
Onusta 11 *baccis ambulet.*
Quid? quod 12 *libelli Stoici inter sericos*
Jacere pulvillos 13 *amant?*
14 *Illiterati num minus nervi rigent?*
Minusve languet 15 *fascinum?*
Quod ut 16 *superbo provoces ab inguine,*
17 *Ore allaborandum est tibi.*

AD MECOENATEM. *Epod* IX.

Præsentit voluptatem, quam percipiet ex Augusti victoria adversus Antonium & Cleopatram.

Quando 1 *repostum Cæcubum ad festas*
2 *Victore lætus Cæsare, (dapes,*
Tecum sub alta (sic Jovi 3 *gratum) domo,*
Beate Mecœnas, bibam,
Sonante mistum tibiis carmen lyra,
4 *Hac dorium, illis barbarum?*
5 *ut nuper* 6 *actus quum freto* 7 *Neptunius*
Dux fugit 8 *ustis navibus,*
Minatus urbi 9 *vincula, quæ detraxerat*
Servis amicus perfidis.
10 *Romanus (eheu posteri negabitis)*
Emancipatus fœminæ,
11 *Fert vallum & arma miles, & spadonibus*
Servire 12 *rugosis potest:*
Interque signa, turpe, militaria
Sol aspicit 13 *conopeum. (equos*
14 *Ad hunc frementes verterunt bis mille*
Galli canentes Cæsarem:
Hostiliumque navium portu latent
Puppes 15 *sinistrorsum* 16 *citæ.*
17 *Io triumphe, tu moraris aureos*
Currus, & 19 *intactas boves.*
Io triumphe, nec Jugurthino parem
Bello reportasti 20 *ducem,*
21 *Neque Africano,* 22 *cui super Carthaginem*
Virtus sepulchrum condidit.
Terra marique victus 23 *hostis, Punico*
Lugubre mutavit sagum.
Aut ille 24 *centum nobilem Cretam urbibus*

1 Vinum Cæcubum servatum & repositum ad festas epulas.
2 In prælio navali apud Actium, ubi Antonium & Cleopatram Cæsar superaverat. 3 Gratum, quia Jupiter author est victoriæ.
4 Lyra sonante carmen Dorium, tibiis sonantibus carmen barbarum, id est, Phrygium vel Lydium. 5 Ut nuper tecum bibi. 6 Fugatus freto Siciliæ.
7 Sextus Pompejus, qui se Neptuni filium prædicabat. 8 Ustis navibus ab Augusto. 9 Minatus compedes civibus Romanis, quas servis detraxerat in Sicilia, eos ut armaret contra patriam. vide supra Epod. 4.
10 Antonius pro mancipio Cleopatræ fert vallum.
Eheu ô posteri, vos propter infamiam negabitis. 11 Portat palum, quo castra muniuntur. 12 Eunuchi, virilitate amissa, unde multum de calore naturali amittunt, cito fiunt rugosi, horum magna erat copia in comitatu Cleopatræ, vide Ode 37. lib. 1.
13 Conopeum est tentorii genus ad culices excludendos thalamis, non castris aptum. 14 Contra hunc Antonium Galli ad Cæsarem transfugientes convertérunt bis mille frementes equos, spadonibus Ægypti servire dedignantes. Nota, quod Cæsar, & Antonius exercitus habebant in littore & pedestres & equestres, quo tempore classes ad bellum navale erant paratæ. 15 Alexandriam versus. 16 Puppes ad fugam celeres & paratæ. 17 Vox est exprimens gaudium militum, qui Imperatorem triumphantem prosequebantur. 18 Tu in mora es curribus triumphalibus, qui jam parati sunt. 19 Juvencas a tauro integras, & paratas ad sacrificium pro victoria. 20 Marium, qui de Jugurtha Afrorum duce triumphavit. 21 Neque Africano bello reportasti ducem (nempe Scipionem) Augusto parem. 22 Scipioni sua virtus æternam memoriam peperit propter Carthaginem deletam & eversam, quæ victoria illi semper erit loco sepulchri. 23 Antonius lugubre paludamentum, id est, vestem mœroris induit, purpureo sago posito. 24 Creta centum habuit civitates. vide Ode 27. lib. 3.

Ventis iturus 25 non ſuis,
Exercitatas aut petit Syrtes Noto, 26
27 Aut fertur incerto mari.
Capaciores affer huc puer ſcyphos, 28
Et 29 Chia viva, aut 30 Lesbia:
Vel, quod fluentem nauſeam coërceat,
Metire nobis 31 Cæcubum.
Curam metumque Cæſaris rerum juvat
32 Dulci Lyæo ſolvere.

25 Ventis adverſis & contrariis. 26 Syrtes tempeſtuoſas & à Noto vexatas. 27 Neſciens quo fugiat. 28 Affer huc grandiores calices, ut bibamus liberalius. 29 Vina ſic dicta à Chio, inſula in Ægeo. 30 A Lesbo inſula. 31 Vinum Cæcubum ciborum concoctioni eſt utile; quamobrem cum ſtomachi eruditatem tollat, fluentem etiam nauſeam ſedat & coërceat. Alii aliam reddunt rationem, nempe quod vinum Cæcubum auſterum eſt & pungens. 32 Juvat dulci vino relaxare metum propter incertum belli eventum. vide Ode 7. lib. 1. Lyæus eſt nomen Bacchi, Ἀπὸ τοῦ λύειν, id, eſt, ſolvere.

IN MÆVIUM POETAM, cui naufragium precatur. *Epod.* x.

Mala ſoluta navis exit alite,
Ferens 2 olentem Mævium.
Ut horridis utrumque verberes 3 latus,
Auſter, memento fluctibus.
Niger 4 rudentes Eurus, 5 inverſo mari,
Fractoſque remos 6 differat.
Inſurgat Aquilo, quantus altis montibus
Frangit 7 trementes ilices,
Nec ſidus 8 atra nocte amicum appareat,
9 Qua triſtis Orion cadit.
Quietiore nec feratur æquore,
Quam 10 Graja victorum manus,
Quum Pallas uſto vertit iram ab Ilio
11 In impiam Ajacis ratem.
12 O quantus inſtat navitis 13 ſudor tuis,
Tibique pallor 14 luteus,
15 Et illa non virilis ejulatio,
Preces & 16 averſum ad Jovem,
17 Ionius udo quum 18 remugiens ſinus
Noto carinam ruperit!
19 Opima quod ſi præda curvo littore
20 Porrecta mergos 21 juveris;

1 Malo auſpicio navis de ſtatione exit. 2 Ferens tetri odoris hominem & turpem poëtam, de quo Virgil *Qui Bavium non odit, amet tua carmina Mævi.* 3 Utrumque latus navis. 4 Funes navales. 5 Mari ventis contrariis agitato. 6 Diſſipet & diſperſos ferat. 7 Ilices concuſſas. 8 Tenebroſa nocte ſine lunæ lumine. 9 Qua nocte occidit triſtis Orion. ſydus cœleſte, cujus occaſus tempeſtates excitans triſtes nautas efficit. 10 Quam Græci victores, quorum complures naufragio perierunt. 11 Ajax Caſſandram Minervæ ſupplicem in ejus templo ſtupraverat. 12 Apoſtrophe poëtica ad Mævium. 13 Labor & metus propter tempeſtatem impendentem. 14 Color croceus ex fulvo pallidoque conſtans, ſic dictus à luteo herba, in cujus vertice flores emicant lutei. 15 Planctus fœmineus præ timore naufragii. *Ejulatio eſt fœminarum, clamor & gemitus virorum, vagitus infantium.* 16 Ad Jovem preces non audientem, vel iratum. 17 Cum Adriaticus ſinus humido Auſtro ſæpe murmurans navem fregerit. 18 Metaph. eſt à bobus. 19 Quod ſi tu facto naufragio in littus ejectus, mergis præda pinguis exiſtens. 20 More motuorum præda extenta. 21 Faveris mergos, aves marinas, à facilitate mergendi ſic nominatas.

32 *Libi-*

22 *Libidinoſus immolabitur caper,*
23 *Et agna tempeſtatibus:*

22 Non quod caper tempeſtatibus immolari eſt ſolitus,
23 Agna nigra. Virg.

ſed, quia Mævius poëta fuit petulans & libidinoſus. lib 3. Æn. *Nigram hyemi pecudem, Zephyris fœlicibus albam.*

AD PETTIUM CONTUBERNALEM.

Epod. XI.

Amore Lyciſci occupatus non poteſt operam conferre ad verſus faciendos.

PEtti, 1 *nihil me, ſicut antea, juvat*
Scribere verſiculos,
2 *Amore peculſum gravi:*
3 *Amore, qui me, præter omnes, expetit*
Mollibus in pueris,
Aut in puellis urere.
4 *Hic tertius December, ex quo deſtiti*
5 *Inachia furere,*
Sylvis honorem decutit.
Heu me, per urbem (nam pudet tanti mali)
6 *Fabula quanta fui!*
Convivioqum & pœnitet:
7 *In queis amantem & languor & ſilentium*
8 *Arguit,* 9 *& latere*
Petitus imo ſpiritus.
10 *Contraque lucrum nil valere candidum*
Pauperis 11 *ingenium*
Querebar, applorans tibi;
12 *Simul calentis* 13 *inverecundus deus*
Fervidiore mero
Arcana promôrat loco.
Quod ſi meis inæſtuat præcordiis
14 *Libera bilis,* 15 *ut hæc*
Ingrata ventis dividat
16 *Fomenta, vulnus nil malum levantia;*
Deſinet imparibus
Certare 17 *ſummotus pudor.*
18 *ubi hæc ſeverus te palam laudaveram,*
19 *Juſſus abire domum,*
Ferebar 20 *incerto pede*
Ad non amicos (heu) mihi poſtes, & (heu)
21 *Limina dura, quibus*

1 Nihil me juvat. 2 Amore Lyciſci pueri. 3 Eſt Anadiplosis. 4 Ordo eſt. hic tertius Decembo (id eſt, annus) decutit lylvis honorem, id eſt, frondes, quæ ſunt arborum honos & ornamentum. 5 Inachiam amare. 6 Quam multus ſermo de me habitus eſt propter Inachiæ amorem! 7 In quibuscon vivio langvor, i. pallor, ſilentium, & ſuſpiria, indicia erant amoris mei. 8 Probavit. 9 Suſpirium ab imo productum. 10 Contra rivalium munera & largitiones. 11 Quærebat candidos mores, ingenii acumen, ſapientiam, & hujuſmodi, nihil valere apud avaram puellam. 12 Simul, ut Bacchus protulerat arcana mea à loco ſuo. i. e. pectore meo, qui calebam (id eſt, ebrius e am) vino fervidiore. 13 Bacchus facit homines inverecundos. 14 Iracundia non impedita ab amore. 15 Ut hæc ingrata amoris pabula diſſipet, & ex animo meo dimoveat. 16 Suſpiria, lacrymas, ſilentium, querelas, cogitationes anxias, quæ amoris vulneri levamen non afferunt. 17 Impudentia deſinet certare imparibus, i. cum rivalibus ſuperioribus & ditioribus 18 Poſtquam hæc magnifice dixeram te palam. i. coram te ô Petti. 19 A te juſſus. 20 Incertus quo irem, quidve agerem, ferebar ad poſtes. i. Inachiæ ædes, mihi inimicas 21 Ad dura ejus veſtibula, ſuper quæ jacebam totas noctes.

Lumbos & infregilatus.
Nunc gloriantis quamlibet mulierculam
Vincere mollitia,
Amor Lycisci me tenet:
unde expedire non amicorum queant
Libera consilia,
Non contumeliæ graves:
Sed alius ardor aut puellæ candidæ,
Aut teretis pueri,
Longam renodantis comam.

22 Ordo est. Nunc amor Lycisci, gloriantis se vincere mollitia quamlibet mulierculam, me tenet. 23 A quo amore me extricare. 24 Consilia vera & ab adulatione libera. 25 Non objurgationes, vel injuriæ ab amica acceptæ. 26 Sed alius amor, Ovid. *Successore nevo, tollitur omnis amor.* 27 Habentis membra solida & succi plena. 28 Alius amor pueri in nodum colligentis comam. *Quod faciebant pueri impudici.* vide Od. 10. lib. 4.

IN ANUM LIBIDINOSAM,
Quæ se ab eo subigi cupiebat. *Epod.* XII.

Quid tibi vis mulier nigris dignissima barris?
Munera cur mihi, quidve tabellas
Mittis, nec firmo juveni, neque naris obesæ?
Namque sagacius unus odoror,
Polypus, an gravis hirsutis cubet hircus in alis:
Quam canis acer, ubi lateat sus.
Quis sudor vietis, & quâ malus undiq; mēbris
Crescit odor, quum pene soluto
Indomitam properat rabiem sedare: neq; illi
Jam manet humida creta, colorque
Stercore fucatus crocodili: jamque subando
Tenta cubilia tectaque rumpit.
Vel mea quum sævis agitat fastidia verbis:
Inachia langues minus ac me.
Inachiam ter nocte potes: mihi semper ad unum

1 Non viris digna sed barris, id est, Elephantis Indicis, qui magna habent genitalia. fortasse intelligit valentissimos ac membrutissimos amatores, 2 Cur mittis epistolas, quibus me ad tuam libidinem explendam sollicitas? 3 Mihi juveni, in certamine venereo non valido. 4 Sed naris acutissimæ, cui tua immundities placere non potest. 5 Nam ego solus citius odoror utrum mulier polypum, id est, narium morbum habeat, an gravem hircum, id est, fœtorem tetrum in alis (citius in quam odoror) quam canis rimatur ubi lateat aper. 6 Fœtidus odor in alarum pilis. 7 *Posita secum loquitur de hac anu, exclamans in tertia persona.* 8 Senilibus & flaccidis ejus membris. 9 Pene meo languente. nec ullam vim habente propter tui fastidium. 10 Quum effræ natam libidinem hæc anus properat explere. 11 Nec illi anui jam manet creta sudore humefacta, nec fucus, quo faciem tinxerat. Tanto enim motu in opere venereo se ipsam agitaverat, ut fucus, quo faciem tinxerat, præ sudore defluxerit. 12 Ex crocodili terrestris fimo & cerussa (quam poeta hic cretam appellat) fit medicamentum ad cutim nitidam servandam. 13 Clunes agitando. translatio est à suibus. 14 Lecti stragula nimio motu rumpit. 15 Vel cum hæc anus iracundis dictis mea sui fastidia increpat. sic loquitur: ô Horati, tu minus langues Inachiæ complexu, quam meo, id est, validior es in illa, quam in me. 16 Potes subigere.

17 *Mol-*

17 *Mollis opus.* 18 *pereat male, quæ te*
Lesbia, quærenti taurum, monstravit inertem,
Quum mihi Cous adesset 19 *Amyntas.*
Cujus in indomito constantior inguine 20 *nervus,*
Quam nova collibus arbor inhæret.
21 *Muricibus Tyriis iteratæ vellera lanæ*
22 *Cui properabantur?* 23 *tibi nempe.*
Ne foret 24 *æquales inter conviva, magis quem*
Diligeret 25 *mulier sua, quam te.*
26 *O ego non fœlix, quâ tu fugis,* 27 *ut pavet acres*
Agna lupos, capreæque leones.

17 Debilis es & mihi semper languidus ad unum opus venereum. 18 Pereat male Lesbia lena, quæ mihi quærenti taurum. i. juvenem in re venerea robustum, monstravit te inertem. i. ignavum & pigrum. 19 Juvenis robustus ex Coo civitate, cujus mentulæ nimietas est arbori comparanda. 20 Penis. 21 Purpura Tyria vestes bis tinctas, quas Dibaphas nominant. 22 Cui? i. ad cujus usum texebantur à me vellera. i. vestes pretiosæ? 23 Tibi nempe invalido atque ad Venerem inepto. 24 Inter socios & contubernales. 25 Quem sua amica magis diligeret, quam ego te. 26 Exclamatio poetica. 27 Quam tu fugis ut agna lupum, & ut capreæ horrent leones.

AD AMICOS COMICOS.
Ut hyemem hilariter traducant.
Epod. XIII.

Horrida tempestas 1 *cœlum contraxit, & imbres*
Niveque 2 *deducunt Jovem. Nunc mare, nunc* 3 *sylvæ*
4 *Threïcio Aquilone sonant,* 5 *rapiamus amici*
Occasionem de die: dumque virent genua,
7 *Et decet,* 8 *obducta solvatur fronte senectus,*
9 *Tu vina Torquato move Consule* 10 *pressa meo.*
11 *Cætera mitte loqui.* 12 *Deus hæc fortasse benigna*
13 *Reducet in sedem vice. Nunc &* 14 *Achæmenia*
Perfundi nardo juvat, & 15 *fide Cyllenea*
Levare diris pectora sollicitudinibus.
Nobilis ut grandi cecinit 16 *Centaurus alumno,*
Invicte mortalis, dea nate 17 *puer Thetide,*

1 Tempestas coëgit nubes in unum locum. 2 Cum imbribus Jupiter in terram descendit, ut vetus fuit opinio. 3 Est dictio trisyllaba, per Diæresim. 4 Aquilone vento frigidissimo è Thracia flante. 5 Arripiamus ex hoc die convivandi opportunitatem.

6 Dum vires sunt firmæ & stabiles. *Nam in genubus robur & vim corporis repositum videtur.* 7 Et dum patitur ætas, longe abest à nobis severitas senibus. 8 Solvatur senectus à fronte in rugas contracta. 9 Tu puer promove & profer vina ex apotheca. 10 Vina calcata, quando ego natus eram, Torquato & Cotta Coss. quorum nominibus notabatur vini cadus. vid. Od. 21. lib. 3. 11 Omitte & permitte divis cætera sic Od. 11 lib 1. 12 *Poeta (ut mihi videtur) amicum suum tristem consolatur.* 13 Deus restituet hæc benigna vicissitudine, in pristinum statum. 14 Unguento Nardino Persico, sic dicto ab Achæmene Persarum rege. Vide Ode 11. lib. 2 15 Cythara inventa à Mercurio, qui in Cyllene (monte Arcadiæ) enutritus dicitur. 16 Ut Chiron (præstantissimus doctor & magister) prædixit Achilli forti, quem aluit & erudivit, 17 O invicte Achilles, filii Thetidis deæ marinæ.

18 Te Troja expectat. Assaracus fuit avus Anchisæ, & pater Capys. 19 Scamander & Simois fluvii Troiani, ex Ida monte defluentes. 20 Labens pro natura aquæ. 21 Ubi pro certo tibi est moriendum. 22 Subtemen est filum, quod stamini subiicitur. 23 Thetis dea marina, cui cæruleus color tribuitur. 24 Cum apud Trojam fuerit, levato omne malum deformis ægritudinis vino cantuque, nimirum alloquiis, quæ (scil vinum & cantus) sunt ægritudinis solatia. 35 Deformes efficit animi ægritudo.

18 *Te manet Assaraci tellus : quam frigida parvi*
Findunt 19 *Scamandri flumina,* 20 *lubricus & Simois.*
21 *Unde tibi reditum certo* 22 *subtemine Parcæ*
Rupere : nec 23 *mater domum cærula te revehit.*
24 *Illic omne malum vino cantuque levato,*
25 *Deformis agrimoniæ dulcibus alloquiis.*

AD MECOENATEM.

Epod. XIV.

Phrynes amore detentus Iambos promissos non potest absolvere.

1 Ordo est. 6 candide Mecœnas, tu occidis me, sæpe rogando, cur mollis inertia, i. amor immiserit meis sensibus tantam oblivionem. 2 Veluti si biberim pocula afferentia somnos Lethæos. i. lethargum, quem inexpugnabile tere dormiendi desiderium consequitur. Lethe fluvius est infernalis, cujus latices siquis gustaverit, omnium rerum præteritarum statim obliviscitur. 3 Sitiente fauce. 4 Cupido amoris Deus hoc voluit. 5 Finire. *Translatio est ab umbilico corporis, ad cujus formam solebant veteres tiborum suorum tegumenta umbilicis ex ebore, ligno, aut simili materia factis, exornare.* 6 Amore Bathylli. 7 Poetam lyricum ex civitate Teia vid. Ode 17. lib. 1. 8 Lyra 9 Flevit Bathylli amorem, qui fuit Anacreontis delicia. 10 Cum magna facilitate. 11 Tu quoque Mecœnas amas etiam, miser. 12 Quod si Helena, quæ incendii Trojani causa fuit, non fuit tua puella pulchrior. 13 Trojam obsessam. 14 Gaude sorte tua, quæ mea sorte est melior. Nam ego Phrynen amo, fœminam infimæ sortis & meretricem, non uno amatore contentam, sed mihi cum multis communem. 15 Facta libera ex ancilla.

1 *Mollis inertia cur tantâ diffuderit imis*
Oblivionem sensibus,
Pocula Lethæos 2 *ut si ducentia somnos*
3 *Arente fauce traxerim,*
Candide Mecœnas, occidis sæpe rogando :
4 *Deus deus nam me vetat*
Inceptos, olim promissum carmen, Iambos
5 *Ad umbilicum adducere.*
Non aliter Samio dicunt arsisse 6 *Bathyllo*
7 *Anacreonta Teium :*
Qui persæpe 8 *cava testudine flevit* 9 *amorem,*
10 *Non elaboratum ad pedem.* (ignis
11 *Uteris ipse miser.* 12 *quod si non pulchrior*
Accendit obsessam 13 *Ilion,*
Gaudes sorte 14 *tua : me* 15 *libertina, nec uno*
Contenta Phryne macerat.

AD NEÆRAM AMICAM.

De cujus perjurio conqueritur. *Epod.* XV.

NOx erat & cælo fulgebat Luna sereno
Inter minora sydera,
Quum tu, 1 magnorum numen læsura deorum,
3 In verba jurabas mea,
4 Arctius atque edera procera astringitur ilex,
5 Lentis adhærens brachiis:
6 Dum pecori lupus, & nautis infestus (Orion
Turbaret hybernum mare,
8 Intonsosque agitaret Apollinis aura capillos,
9 Fore hunc amorem mutuum.
10 O dolitura mea multum virtute Neæra!
Nam, si quid in Flacco 11 viri est, (ictes,
Non 12 feret assiduas 13 potiori te dare noctes,
Et quæret iratus 14 parem.
Nec semel 15 offensæ cedet constantia formæ,
Si certus 16 intrarit dolor. (nunc
17 At tu, quicunque es felicior, atque meo
Superbus incedis 18 malo,
19 Sis pecore & multa dives tellure licebit,
Tibique 20 Pactolus fluat,
Nec te Pythagoræ fallant arcana 21 renati,
Formaque vincas 22 Nirea;
Eheu translatos 23 alio mœrebis amores:
Ast ego vicissim 24 ridebo.

1 Dii magni sunt Jupiter, Minerva, Apollo, &c. 2 Numen læsura propter perjurium & fidem postea violatam. 3 Jurabas facere, quod ego tibi proponebam. 4 Arctius, quam ab edera astringitur ilex procera. 5 Flexilibus, & tenacibus brachiis mihi adhærens. 6 Semper. 7 Orion est astrum, cujus ortus mare ac terras tempestatibus turbat. vide Od. 28. lib. 1. 8 Cur sol depingatur intonsus, vide Ode 21. lib. 1. 9 Jurabas hunc amorem fore mutuum & parem. 10 O Neæra tu multum dolebis mea virtute. i. mentis constantia, si quando iratus te deseram. 11 Si quid virilitatis est in F. Horatio i. in me. 12 Horatius non patietur. 13 Rivali meo, qui tibi potior est, quam ego sum. 14 Quæ mihi in amore respondebit. 15 Quæ semel offenderit. 16 Si certus dolor intrarit in animum meum. 17 Apostrophe ad rivalem suum. 18 Quod spernor à Neæra. 19 Quamvis sis dives, sapiens & pulcher, *quæ sunt causæ amoris.* 20 Pactolus est fluvius Lydiæ auri ramenta secum in cœcursu trahens. 21 Pythagoræ denuo nati. De animæ transmigratione in alia corpora juxta Pythagoræ opinionem, vide Ode 28. lib. 1. 22. Nirea formosissimum. vide Ode 20. lib. 3. 23 In alium, te relicto. 24 Ridebo te alternatim.

AD POPULUM ROM. *Epod.* XVI.

Commiseratio est Reipub. propter civilia bella.

1 ALtera jam 2 teritur bellis civilibus ætas:
Suis & ipsa Roma viribus ruit.
Quam neque finitimi valuerunt perdere 3 Marsi,
4 Minacis aut Etruscæ Porsenæ manus,

1 Altera ætas, quæ eadem C. Cæsaris consecuta est. 2 Consumitur bellis civilibus, quibus Augustus Brutum & Cassium (Cæsaris interfectores) persequebatur. 3 Populi Italiæ bello cæsi. 4 Porsena dux Etruscorum minabatur se velle Romam demoliri, nisi Tarquinium ejectum Romani in urbem reciperent.

5 Æmu-

5 Cur æmula? quia Capua in spem venit eripiendi Romanis imperium tunc temporis præsertim, cum Annibal vastaret Italiam. 6 Belli civilis author & dux. vide Od. 14 lib. 3. 7 Allobroges sunt populi Galliæ, qui per suos legatos Ciceroni conjurationem Catilinariam patefecerunt, quamvis cum Lentulo prius consenserant, recte igitur dicentur infideles novis rebus. i. qui novis rebus studebant. 8 Juventute cærulea, *habent enim omnes fere Germani oculos cæruleos.* 9 Annibal à parentibus est detestatus propter liberos sua crudelitate in prelis cæsos. 10 Nos ætas impia devoti sanguinis. i. quorum sanguis morti destinatus esse videtur, propter majorum scelera, perdemus Romam, quam neque finitimi valuerunt perdere Marsi, &c. ut supra 11 A feris solum urbis Romæ iterum possidebitur, sicut ante eam conditam feris erat receptaculum. 12 Stabit super cineres urbis vel civium. 13 Romuli ossa in sepulchro condita & sic neque ventis commota, neque solis radiis exusta, insolens victor dissipabit. 14 Contra fas est, videre Romuli cineres dissipatos. 15 Fortasse aut vos omnes generaliter, aut certe melior pars quæritis quo modo careatis malis laboribus, qui perferuntur in bellis civilibus. 16 Phocæi à Phocæa Ioniæ civitate discedentes venerunt in Galliam, atque illic Massiliam urbem nobilissimam condiderunt. 17 Execrationibus usa. 18 Sit hæc sententia: *nempe*, quo pedes ducunt, ire. 19 Bonis avibus. 20 In hæc verba juremus, sc. ut nefas sit prius in patriam redire, quam saxa è maris fundo enatarent. i. juremus nunquam redire. 21 Posteaquam 22 Neu pigeat navibus tum domum revehi, quando, &c. 23 Naves ad urbem Romam versas. 24 Galliæ fluvius. 25 Vertex montis Matini, qui est in Calabria. 26 Appennus est mons ab Aquilonibus ortus, procul à mari per mediam Italiam porrectus. 27 Inaudita libidine. 28 Subjacere ad coitum. 29 Et columba coëat cum milvio.

Æmula nec virtus Capuæ, nec 6 *Spartacus acer,*
Novisque rebus infidelis 7 *Allobrox,*
Nec fera cærulea domuit Germania 8 *pube,*
Parentibusque 9 *abominatus Annibal;*
10 *Impia perdemus devoti sanguinis ætas:*
11 *Ferisque rursus occupabitur solum.*
Barbarus, heu, cineres 12 *insistet victor, & urbem*
Eques sonante verberabit ungula.
Quæque carent ventis & solibus, ossa 13 *Quirini*
14 *(Nefas videre) dissipabit insolens.*
15 *Forte, quid expediat, communiter, aut melior pars*
Malis carere quæritis laboribus.
Nulla sit hac potior sententia: 16 *(Phocæorum*
Velut profugit 17 *execrata civitas*
Agros atque lares proprios, habitandaque fana
Apris reliquit & rapacibus lupis:)
18 *Ire, pedes quocunque ferent, quocunque per undas*
Notus vocabit, aut protervus Africus.
Sic placet? an melius quis habet suadere? 19 *secunda*
Ratem occupare quid moramur alite?
Sed juremus 20 *in hæc:* 21 *Simul imis saxa renarint*
Vadis levata, ne redire sit nefas:
22 *Neu conversa domum pigeat dare* 23 *lintea, quando*
24 *Padus Matina laverit* 25 *cacumina:*
In mare seu celsus procurrerit 26 *Appenninus:*
27 *Novaque monstra junxerit libidine*
Mirus amor: juvet ut tigres 28 *subsidere cervis,*
29 *Adulteretur & columba milvio:*

30 Cre-

30 *Credula nec flavos timeant armenta leones,*
Ametque salsa 31 *lævis hircus æquora.*
32 *Hæc, & quæ poterunt reditus abscindere dulces,*
Eamus omnis exsecrata civitas :
Aut pars indocili melior 33 *grege,* 34 *mollis & exspes*
Inominata perprimat cubilia.
Vos, quibus est virtus, muliebrem tollite luctum,
35 *Etrusca præter & volate littora.*
36 *Nos manet Oceanus* 37 *circumvagus: arva, beata*
Petamus arva, divites & insulas :
Reddit ubi 38 *Cererem tellus inarata quotannis,*
Et 39 *imputata floret usque vinea :*
Germinat & nunquam fallentis 40 *termes olivæ,*
41 *Suamque* 49 *pulla ficus ornat arborem :*
Mella cava manant ex ilice : montibus altis
Levis 43 *crepante lympha desilit pede.*
Illic 44 *injussæ veniunt ad mulctra capellæ,*
44 *Refertque tenta grex amicus ubera :*
Nec vespertinus 46 *circumgemit ursus ovile,*
47 *Nec intumescit alta viperis humus.*
Pluraque fœlices mirabimur : ut neque largis
Aquosus Eurus 48 *arva radat imbribus,*
49 *Pinguia nec siccis urantur semina glebis :*
50 *Utrumque rege temperante cœlitum.*
Non huc Argoo contendit remige 51 *pinus :*
Neque impudica 52 *Colchis intulit pedem :*
Non huc 53 *Sidonii torserunt cornua nautæ,*
54 *Laboriosa nec cohors Ulyssei.*
Nulla nocent pecori contagia, nullius astri
Gregem æstuosa torret 55 *impotentia.*
Jupiter illa piæ secrevit littora 59 *genti,*
57 *Ut inquinavit ære tempus aureum :*

30 Quando armenta adeo fuerint credula, ut non timeant leones.
31 Hircus sine setis.
32 Tali exoratione cum tota Roma, vel, pars melior, est usa, tumeamus.
33 Melior vulgo imperito. 34 At vero quæ pars civitatis mollis erit & sine spe male ominatos & infœlices lectulos perpetuo premat.
35 Prætervolare, id est, præterire Tyrrhenum mare. 36 Nos exspectat Oceanus præternavigandus, in quo sunt insulæ fortunatæ.
37 Qui universam terram circumvagatur.
38 Messem copiosam.
39 Vinea non putata, non præcisa, semper floret.
40 Ramus olivæ tam fidelis, ut spem domini nunquam fallat.
41 Arborem naturalem, non insitam. Nam in insulis fortunatis omnia sine arte nascuntur. 42 Nigra & matura ficus. 43 Crepante pede, id est cum leni murmure. 44 Ultro veniunt. 45 Et grex charus domum refert distenta ubera. 46 Ursus non insidiatur ovibus, quæ sunt in ovili. 47 Hypallage est. 48 Ut neque Eurus terras minuat imbribus. 49 In illis insulis nulla est siccitas. 50 Hyemem & æstatem Jove modificante. 52 Navis (in qua Jason & heroës Græciæ vecti sunt, vellus aureum petentes) non huc contendit Argoo remige, id est, Argois remigibus. 52 Medea, quæ propter libidinem patrem prodidit. 53 Cadmus cum sociis non huc convertit antennarum cornua. 54 Magnum laborem perferens. 55 Nimis vehemen potentia nullius astri, (*ut Sirii*) torret gregem. 56 Littora hominibus piis habitanda. 57 Postquam Jupiter sæculum aureum æreo permutaverat.

58 Dura fecit id est, ferrea sæcula induxit, quorum tempore, fuga & prospera declinatio piis datur. 59 Me suasore.

Ære, dehinc ferro 58 *duravit sæcula: quorum*
Piis secunda 59 *vate me datur fuga.*

AD CANIDIAM. *Epod.* XVII.

Petit eam ut sibi ignoscat, cujus se veneficiis superatum fingit.

JAM jam efficaci 1 *do manus scientiæ*
Supplex, & oro regna per 2 *Proserpinæ,*
Per & Dianæ 3 *non movenda numina,*
Per atque libros carminum 4 *valentium*
Refixa cœlo devocare sydera,
Canidia parce 5 *vocibus tandem sacris,*
Citumque retro solve, solve 6 *turbinem.*
7 Movit nepotem Telephus Nereium,
In quem superbus 8 *ordinarat agmina*
Mysorum, & in quem tela acuta torserat.
Unxere matres Iliæ addictum feris
Alitibus, atque canibus 9 *homicidam Hectorē,*
10 *Postquam relictis mœnibus rex procidit*
(Heu) 11 *pervicacis ad pedes Achillei.*
Setosa duris exuēre pellibus
Laboriosi 12 *remiges ulyssei,* (sonus
13 *Volente Circe, membra: tunc* 14 *mens &*
Relatus, atque notus in vultus honor.
Dedi satis superque pœnarum tibi,
15 *Amata nautis multum & institoribus.*
Fugit 16 *juventas,* 17 *& verecundus color*
Reliquit ossa pelle amicta lurida.
18 *Tuis capillus albus est odoribus.*
Nullum à labore me 19 *reclinat otium.*
20 *urget diem nox, & dies noctem:* 21 *neque*
Levare 22 *tenta spiritu præcordia.* (est
23 *Ergo negatum, vincor, ut credam miser,*

1 Agnosco me victum, & potenti veneficiorum scientiæ cedo. 2 Oro te per deas tibi maxime venerandas, nempe Proserpinam & Dianam. 3 Oro per numina, quæ nolunt moveri, & à suis decretis flecti, vel, quæ lacessita graves sumunt pœnas à peccantibus. 4 Quæ valent in terras deducere sydera cœlo detracta. 5 Parce cantionibus tua diritate execrandis. 6 Retro solve. vel, (ut alii volunt) retro volve. i. converte in contrariam partem Rhombum magicum, quo mentem meam obligasti, & ad amorem quasi vertigine quadam coegisti. 7 Telephus Mysorum rex ad misericordiam flexit Achillem, cujus mater Thetis Nerei fuit filia. 8 In quem instruxerat exercitum. 9 Hominum interfectorem. i. virum bellicosum. Intelligit *Hectoris cadaver ab Achille canibus destinatum.* 10 Postquam relicta Troja Priamus sese ad pedes Achillis abjecit, eratus ut corpus Hectoris sibi redderet. 11 Obstinati in sententia. 12 Socii Ulyssis exuerunt seтosa membra duris pellibus. i. porcorum figuras exuerunt & humanas resumpserunt. 13 Concedente Circe, jam ab Ulysse placata. 14 Tunc ratio & oratio & facies pristina restituta est. 15 O Canidia, quam nautæ & institores, homines sordidi, multum amant. 16 Fugit flos juventutis meæ. 17 Et rub eundus color, qualis ineat pueris erubescentibus, non carnes, sed ossa tantum mihi reliquit sub nigra pelle vestita. 18 Tuis unguentis & veneficiis canus est capillus meus ante tempus. 19 Me liberat 20 Nocte dieque animi doloribus exercor. 21 Ὀυδ' ἔξιστι, neque licet respirare. 22 Præcordia extenta spiritu. 23 Ergo miser vincor, ut nunc credam à me negatum, nempe Sabella carmina, mi repare pectus, i. magicas incantationes posse perturbare mentes humanas.

Sabella

Sabella pectus increpare carmina,
caputque Marsa 24 *dissilire nænia.*
Quid amplius vis? ô mare & terra, ardeo,
Quantum neque atro delibutus Hercules
25 *Nessi cruore,* 26 *nec Sicana fervida*
Virens in Ætna flamma, tu, 27 *donec cinis*
Injuriosis aridus ventis ferar,
28 *Cales venenis officina Colchicis.*
29 *Quæ finis? 30 aut quod me manet stipendium?*
Effare, jussas 32 *cum fide pœnas luam:*
Paratus 33 *expiare, seu poposceris*
34 *Centum juvencos, sive* 35 *mendaci lyra*
Voles sonari: tu pudica, tu proba,
36 *Perambulabis astra sydus aureum.*
37 *Infamis Helenæ Castor offensus vice,*
38 *Fraterque magni Castoris, victi prece*
Adempta 39 *vati reddidere lumina.*
40 *Et tu (potes nam) solve me dementia.*
41 *O nec paternis* 42 *obsoleta sordibus,*
Nec in sepulchris pauperum 43 *prudens anus*
44 *Novendiales dissipare pulveres.*
45 *Tibi hospitale pectus, &* 46 *puræ manus.*
Tuusque venter 47 *partumeius: & tuo*
48 *Cruore rubros obstetrix pannos lavit,*
49 *utcunque sortis exsilis puerpera.*

24 Dirumpi maleficio carmine. Marsi Sabinis sunt vicini, à Circes filio originem trahentes. 25 Cruore Centauri, qui Dejaniræ vim inferre conabatur. vide supra Epod. 5. 26 Nec tantum flamma virens (id est, flamma valida & perpetua) ardet in Sicana Ætna, quæ est in Sicilia, quantum ego ardeo. 27 Donec aridus cinis fastus fiam ventis ludibrio. 28 Ardes tanquam officina repleta venenis Medeæ, *erat enim Medea ex Colcho.* 29 Quis terminus erit istis meis malis? 30 Quas pœnas pecuniarias, aut tributum à me exigis? 31 Pœnas à te imperatas luam. 32 Fideliter. 33 Paratus purgare & læsam te placare. 34 Pro sacrificio tibi immolandos. 35 Si voles laudari mendacibus carminibus, quod fiet, si sic dicam: tu pudica, tu proba, &c. 36 Tu sydus aureum inter astra versaberis. 37 Helenam & Stesichorus versibus contumeliosis infamaverat. 38 Pollux. 39 Stesichoro oculos reddiderunt. 40 Et tu ô Canidia, eorum exemplo, solve me dementia, quam patior. 41 Hæc palinodia seu potius contumelia est urbanissima: simulat enim negare, quod de Canidia affirmat. 42 Nec parentum obscuritate vilescens, nec adulteris parentibus nata. 43 Nec docta sepultos pauperum cineres dispergere aut abducere. 44 Nono post eorum mortem die, quo humabantur. 45 Tibi mite pectus est, & humanum. 46 Puræ sunt tibi manus à scelere, quod falsum est, ut reliqua omnia. 47 Venter fœcundus. 48 In puerperio. 49 Quotiescunque tu exsilis, & è lecto surgis sortis puerpera, id est, nunquam.

CANIDIÆ RESPONSIO.

Qua ostendit, se nullis precibus exorari posse, quoniam sua veneficia divulgaverat Poëta.

Quid 1 *obseratis auribus fundis preces?*
2 *Non saxa nudis surdiora navitis*
Neptunus alto 3 *tundit hybernus* 4 *salo.*

1 Auribus clausis & surdis. 2 Non saxa naufragis nautis sunt surdiora, quam ego sum tibi. 3 Verberat. 4 Fluctu.

5 *Inul-*

5 Egone patiar, ut tu impune deriseris. 6 Cotyttia, id est, sacra nocturna & flagitiosa, *sic dicta à Cotyttone dea turpitudinis.* 7 Tuis versibus vulgata. 8 Cupidinis libere per omnem libidinem vagantis, sine ullo pudore 9 Et quasi Censor ac Judex factus veneficiorum, quæ tracto extra portam Esquilinam, *ubi multa erant sepulchra.* 10 Patiarne, ut sine vindicta me urbis fabulam feceris? 11 Quid proderit pretio conduxisse veneficas anus Peligonas? *Anus Sabinas à Peligno monte sic nominatas.* 12 Præsens venenum miscuisse, ut statim moriaris. 13 Si tardius, quam optas, es moriturus. 14 Tibi misero vita producenda est in hoc, id est, propter hoc. 15 Ut semper sufficias cruciatibus, quos ego quotidie tibi novos parabo. 16 Tanta.us deorum arcana vulgavit, quapropter apud inferos in media rerum copia siti torquetur & fame. 17 vulturi firmissime ligatus. 19 Vide Od. 3. lib. 1 Modo optabis desi. &c. 20 Noricus ensis ponitur pro quovis ense. Vide Od. 16. lib. 1. 21 Frustra, quia non morieris. 22 Existens tristis animi ægritudine, quæ vitam fastidit. 23 Super humeros tuos mihi inimicos ego tunc equitabo 24 Tanquam vivas imagines. 25 Cælo deducere lunam. 26 Carminibus meis. 27 Excitare ab inferis. 28 Amoris poculum confiecre. 29 An plorem exitum artis magicæ contra te nihil agentis, quasi nullius sit efficaciæ?

5 *Inultus ut tu riseris 6 Cotyttia*
7 *Vulgata, sacrum 8 liberi Cupidinis?*
9 *Et Esquilini Pontifex venefici*
10 *Impune ut urbem nomine impleris meo?*
Quid proderit ditasse 11 Peligonas anus,
Velociusve miscuisse 12 toxicum,
13 *Si tardiora fata te votis manent?*
Ingrata 14 misero vita ducenda est, in hoc,
15 *Novis ut usque suppetas doloribus.*
Optat quietem Pelopis 16 infidus pater,
17 *Egens benignæ Tantalus semper dapis:*
Optat Prometheus obligatus 18 aliti,
Optat supremo collocare Sisyphus
In monte saxum: sed vetant leges Jovis.
19 *Voles modo altis desilire turribus,*
Modo ense pectus 20 Norico recludere:
21 *Frustraque vincla gutturi innectes tuo,*
22 *Fastidiosa tristis ægrimonia.*
Vectabor 23 humeris tunc ego inimicis eques,
Meæque terra cedet insolentiæ.
An, quæ movere 24 cereas imagines,
Ut ipse nostri curiosus, & 25 polo
Deripere Lunam 26 vocibus possum meis:
Possum crematos 27 excitare mortuos,
18 *Desiderique temperare poculum;*
29 *Plorem artis in te nil habentis exitum?*

17 Egens affluentis dapis. 18 Quietem optat Prometheus 19 Vide Od. 3. lib. 1 Modo optabis desi. &c. 20 Noricus ensis ponitur pro quovis ense. Vide Od. 16. lib. 1. 21 Frustra, quia non morieris. 22 Existens tristis animi ægritudine, quæ vitam fastidit. 23 Super humeros tuos mihi inimicos ego tunc equitabo 24 Tanquam vivas imagines. 25 Cælo deducere lunam. 26 Carminibus meis. 27 Excitare ab inferis. 28 Amoris poculum confiecre. 29 An plorem exitum artis magicæ contra te nihil agentis, quasi nullius sit efficaciæ?

CARMEN * SÆCULARE,
Pro Imperii Romani incolumitate.

* Carmen sæculare fuit à Poëta compositum, ut caneretur ludis sæcularibus, qui centesimo quoque anno fieri solebant. 1 Domina. 2 Sol & Luna sunt cœli ornamenta, quorum alter diurnum, altera lumen nocturnum præbet. 3 Diebus festis & sæcularibus. 4 Versuum Sibyllinorum authoritas multum valuit apud veteres Romanos. 5 Libri.

PHœbe, *sylvarumque* 1 *potens Diana,*
2 *Lucidum cœli decus, ô colendi*
Semper, & culti, date, quæ precamur
3 *Tempore sacro:*
Quo 4 *Sybillini monuere* 5 *versus,*

Virgi-

Virgines 6 *lectas, pueroſque caſtos,*
Dis, 7 *quibus ſeptem placuere colles,*
Dicere carmen.
8 *Alme Sol,* 9 *curru nitido diem qui*
10 *Promis & celas,* 11 *aliuſque & idem*
Naſceris; 12 *poſſis nihil urbe Roma*
Viſere 13 *majus.*
Rite maturos aperire partus
Lenis 15 *Ilithyia, tuere matres:*
16 *Sive tu Lucina probas vocari,*
Seu genitalis.
17 *Diva, producas ſobolem, patrumque*
Proſperes decreta ſuper jugandis
Fœminis, proliſque novæ feraci
18 *Lege marita.*
19 *Certus ut denos decies per annos*
Orbis & cantus referatque ludos,
20 *Ter die claro, totieſque grata*
Nocte frequentes.
21 *Voſque veraces cecinisſe Parcæ,*
Quod ſemel dictum eſt, ſtabiliſque rerum
Terminus ſervet, bona jam peractis
Jungite fata.
22 *Fertilis frugum pecoriſque tellus*
Spicea donet 23 *Cererem corona.*
Nutriant fœtus & aquæ ſalubres,
24 *Et Jovis auræ.*
25 *Condito mitis placiduſque telo*
Supplices audi pueros Apollo:
Syderum regina 26 *bicornis audi*
Luna puellas.
27 *Roma ſi veſtrum eſt opus,* 28 *Iliæque*
Littus Etruſcum tenuere turmæ,
29 *Juſſa pars mutare lares & urbem*
30 *Soſpite curſu:*

6 Virgines à viro integras. 7 Quibus Roma placuit, ſeptē colles ſuo ambitu includens. 8 Sol, qui omnia alis. 9 Quadrigis vectus circum terram intra horas 24. 10 Qui diem aperis oriens, condis occidens. 11 Qui alius ab heſterno videris naſci hodie, tamen idem es & ſemper unus. 12 Utinam poſſis. 13 Nihil majus videre in hoc inferiore mundo. 14 O Diana quæ lenis es in aperiendis partubus tempeſtivis. vid. Ode 22. lib. 3. 15 Sive elgis vocari Lucina quia opem fers infantibus in lucem prodeuntibus. 16 Seu mavis vocari Luna ad gignendum valens. Nam veluti Solis calor animat. ſic humor Lunæ nutrit & gignit. 17 O diva, te rogamus, ut produceas ſobolem Romanam, utque proſperes Senatus conſulta ſuper fœminis in matrimonio collocandis, & ſuper lege Maritali, quæ ſit ferax prolis novæ. 18 Legem tuerant Papius & Poppæus Conſules de maritandis ordinibus Auguſto imperium tenente. 19 Precamur ut certus orbis, (id eſt, ſæculum quod continet 100 annos) cantus referat & ludos ſæculares. 20 Ter in ternis diebus, totidemque noctibus. 21 Et vos Parcæ, quæ veraces eſtis in iis, quæ cecinistis, jungite bona fata fatis jam tranſactis, & ſtabilis rerum terminus id ſervet, quod ſemel à vobis dictum eſt, nempe ut Rom. imperium permaneat in perpetuum, juxta illud Virg. *Imperium ſine fine dedi, &c.* 22 Tellus frugibus abundans & pecore. 23 Agricolæ Cererem coronā ſpicea donabant, propter frugum uberta em. 24 Aër ſalubris. 25 Recondito telo & è manibus tuis abjecto. 26 Luna, præſertim triduana, bicornis apparet. 27 Idcirco Roma opus Apollinis dicitur, quia Æneas cum ſuis Apollinis reſponſa ſequutus, ſedes in Italia novas collocavit. 28 Trojanæ turmæ littus Tiberinum tenuere. 29 Juſſa ab Apolline. 30 Salvo curſu & ſecundis velis.

31 Turmæ Trojanæ. 32 Sine vitæ noxa. 33 Existens incolumis, patria sua incensa. 34 Iter tutum *Flammam inter & hostes*, Virg. 35 Suis Trojanis (quos secum in Italiam adduxit) daturus plura quam in patria amissa reliquerant. 36 Juvenibus ad discendum aptis. 37 Romanæ genti date divitias & liberos & omnem imperii majestatem. 38 Clarus sanguis, id est, gens Romana, posteritas Anchisæ & Veneris. 39 Qua Apollo & Diana lucidi sunt, albæ victimæ iis conveniunt. 40 Superior hoste bellum inferente. 41 Misericors in hostem devictum. 42 Potentiam Romanam. 43 Magistratus Romanos, dictos Albanos à monte Albano in Italia. 44 Præcepta Romanorum expectant, vel ab Augusto amicitiam petunt. 45 Virtus superiori tempore ab hominibus neglecta non dubitat nunc redire. 46 Omnium rerum ubertas. vide Ode 17 lib 1. 47 Divinus Apollo, *quia à Jove vaticinationem habuit.* 48 ΑΡΓΥΡΟΤΟΞΟΣ dictus, ab arcu argenteo. 49 Gratus propter Musicam. 50 Arte Medicinali Ovid. *Inventum Medicina meum est, opiferque per orbem dicor.* 51 Corpora morbo defatigata. 52 Si favet arcibu Palatinis. *Pars pro tota Roma.* 53

31 *Cui per ardentem* 32 *sine fraude Trojam*
Castus Æneas 33 *patriæ superstes*
34 *Liberum munivit iter, daturus*
Plura 35 *relictis:*
Di probos mores docili 36 *juventæ,*
Di senectuti placidæ quietem,
37 *Romulæ genti date remque prolemque*
& decus omne.
38 *Quique vos bobus veneratur* 39 *albis*
Clarus Anchisæ Venerisque sanguis,
Imperet 40 *bellante prior, jacentem*
41 *Lenis in hostem.*
Jam mari terraque 42 *manus potentes*
Medus 43 *Albanasque timet secures:*
Jam Scythæ 44 *responsa petunt, superbi*
Nuper & Indi.
Jam fides, & pax, & honor, pudorque
Priscus, 45 *& neglecta redire virtus*
Audet: apparetque beata pleno
46 *Copia cornu.*
47 *Augur & fulgente* 48 *decorus arcu*
Phœbus, 49 *acceptusque novem Camœnis.*
Qui 50 *salutari levat arte fessos*
51 *Corporis artus.*
52 *Si Palatinas videt æquus arces,*
Remque Romanam, Latiumque 43 *felix,*
54 *Alterum in lustrum, meliusque semper*
55 *Proroget ævum.*
Quæque Aventinum tenet 56 *Algidumque,*
57 *Quindecim Diana preces virorum*
58 *Curet, & votis puerorum amicas*
59 *Applicet aures.*
60 *Hæc Jovem sentire, deosque cunctos,*
Spem bonam certamque domum reporto,
Doctus & Phœbi 61 *chorus & Dianæ*
Dicere laudes.

Propitius. 54 In alteram & semper melio rem ætatem. 55 Produent rem Rom. & Latium, id est, Romanum Imperium & Italiam. 56 Montem, in quo Dianæ sacra celebrabantur. 57 Ad quos Iudorum sæcularium procuratio pertinebat. 58 Exaudiat preces. 59 Puerorum precibus annuat. 6 Ordo est. Ego chorus doctus dicere laudes Phœbi & Dianæ, spem bonam & certam domum reporto, Jovem & omnes Deos hæc sentire, id est, hæc velle & approbare. 61 Quamvis chorus ex multis personis constitat, unius tamen personam gerit, atque unius partes agit.

SER.

SERMONUM SIVE SATYRARUM LIBER I.

SATYRA I.

Invehitur primum in pravam hominum consuetudinem, qua fit, ut nunquam sua sorte sint contenti, nec in suo vitæ instituto sibi placeant, sed alienum suo anteferant, & suæ conditionis semper eos pœniteat. Deinde avaritiam, capta ex hoc sermone occasione, insectatur.

1 *QUI fit Mecœnas, ut nemo, quam sibi 2 sortem*
Seu 3 ratio dederit, seu 4 fors objecerit, 5 illa
Contentus vivat? laudet 6 diversa sequentes?
O fortunati mercatores, 7 gravis annis
Miles ait, multo 8 jam fractus membra labore.
Contra mercator, navim jactantibus austris,
Militia est potior. 9 quid enī? 10 concurritur: horæ
11 Momento cita mors venit, aut victoria læta.
Agricolam laudat juris legumque peritus,
12 Sub galli cantum 13 consultor ubi ostia pulsat.
14 Ille, datis 15 vadibus qui rure extractus in urbē
Solos felices viventes clamat in urbe.
16 Cætera de genere hoc (adeo sunt multa) loquacē (est,
Delassare valent 17 Fabium. ne te morer, audi
Quo rem deducam, si quis deus, En ego, dicat,
Jam faciam quod vultis: eris tu, qui modo miles,
Mercator: 18 tu, consultus modo, rusticus: 19 hinc vos
Vos hinc mutatis discedite 20 partibus, eja,
21 Quid statis? 22 nolint, atqui licet esse beatis.
Quid causæ est, merito quin illi Juppiter ambas
Iratus 23 buccas inflet? neque se fore posthac

1 Quomodo sit? 2 Vitæ professionem 3 Ratio, quæ certo consilio, judicioque dirigitur 4 Deus aliquis, aut fortuna. 5 Illa sorte. 6 Dissimilia vivendi studia sequentes 7 Senex miles. 8 Habens mēbra militari labore fracta. 9 Quare non? 10 Concurritur à nullitibus in pugna. 11 In puncto temporis. 12 Ante galli cantum. 13 Consultor est qui discit, & juris consultum consulit. Angl. *a Client.* 14 Agricola 15 Sponsoribus

da is. Angl. *having put in pledges.* 16 Cæteri sunt tam multi, qui per incontinentiam diversa laudant, ut delassare valeant, &c. 17 Clamosum causidicum, vel, Philosophum quendam, qui libros aliquot conscripserat satis verbosos. 18 Tum dum jurisconsultus, eris rusticus. 19 Abite. 20 Conditionibus vitæ mutatis. 21 Cur non discediti? 22 Non possunt. 23 Quin Jupiter irascatur.

24 Ut eorū vota audiat. 25 Ut qui res ioculares & ludieras percurrit. 26 Ridere & verum dicere quid vetat? 27 Interdum. 28 Placentulas. 29 Agricola. 30 Caupo, qui multa perfide perquisivit. 31 In hunc finem. 32 Ut senes otiosam vitam traducant. 33 Alimenta collecta. 34 Non incauta hyemis futuræ. 35 Simul atque hyems advenerit. 35 Aquarius tristem facit annum pluviis & frigore. Sol Aquarium ingreditur. 17 Kalend Febr. 37 Foras non repit. 38 Utitu æstivo tempore acquisitis. 39 Cessare faciat à lucro. 40 Donec non sit alius te ditior. 41 In terra altius fossa. 42 Timentem uti pecuniis, ne amittat. 43 Responsio avari. 44 Ad nummum unum, fere ad nihilum. 45 Horatii replicatio. N si

Tam facilem dicat, 24 votis ut præbeat aurem?
Præterea, ne sic, 25 ut qui jocularia, ridens
Percurram: quanquam 26 ridentem dicere verum
Quid vetat? ut pueris 27 olim dant 28 crustula
Doctores, elementa velint ut discere prima. (blandi
Sed tamen amoto quæramus seria ludo.
29 Ille gravem duro terram qui vertit aratro,
30 Perfidus hic caupo, miles, nautæque, per omne
Audaces mare qui currunt, 31 hac mente laborem
Sese ferre, 32 Senes ut in otia tuta recedant,
Aiunt, quum sibi sint congesta 33 cibaria: sicut
Parvula (nam exemplo est) magni formica laboris,
Ore trahit quodcunque potest, atque addit acervo,
Quem struit, haud ignara ac non incauta 34 futuri.
Quæ, 35 simul inversu contristat 36 Aquarius annū
Non usquam 37 prorepit, & illis utitur 38 ante
Quæsitis sapiens: quum te neque fervidus æstus
39 Dimoveat lucro, neq; hyems, ignis, mare, ferrum,
Nil obstet tibi, 40 dum ne sit te ditior alter.
Quid juvat immensum te argenti pondus & auri
Furtim 41 defossa 42 timidum deponere terra?
43 Quod si comminuas, vilem redigatur 44 ad assē
45 At, ni id fit, quid habet pulchri constructus
acervus?
Millia frumenti tua 46 triverit area centum,
Non tuus 47 hoc capiet venter 48 plus, quam meus:
49 Reticulum panis 50 venales inter onusto ut si
Forte vehas humero, nihilo plus accipias quam
Qui nil portarit, 51 vel dic, quid referat intra
Naturæ fines viventi, 52 jugera centum, an (cervo.
Mille aret. 53 at suave est ex magno 54 tollere a-
55 Dū ex parvo nobis tantundē 56 haurire relinquas,
Cur tua plus laudes 57 cumeris 58 granaria nostris?
59 ut, tibi si sit opus 60 liquidi non amplius urna,
Vel cyatho: & dicas, Magno de flumine mallem,

surum uum minuatur, &c. 46 Quamvis area tua triverit. (i. per triturā reddiderit) centum frumenti medimnorum millia. 47 Non ex hoc, non ideo. 48 Quamvis non multa possideam. 49 Saeculum ad panem gerendum, retis in modum factum. 50 Inter venalitios servos. 51 Respondē ô avare: quid proficiat hominī pauci contento. 52 Agri jugera. 53 Avari responsio. 54 Sumere. 55 Peta iterum interrogat avarum. Est quasi dialogus inter duos. 56 Sumere concedat. 57 Vasi fictilibus, aut vimineis, in quibus frumentum reponere solebant. 58 Horrea. 59 Exempli causa. 60 Liquoris vel aquæ urna.

Quam

Quam ex hoc fonticulo tantumdem sumere,61 eo fit,
Plenior ut si quos delectet copia 62 justo,
Cum ripa simul 63 avulsos ferat Aufidus acer.
At qui tantulo eget,64 quanto est opus,is neque limo
Turbatam haurit aquam,neq; vitâ amittit in undis.
At 65 bona pars hominum,decepta 66 cupidine falso,
Nil satis est,inquit:67 quia tanti,quantũ habeas,sis.
Quid facias 68 illi? 69 jubeas miserum esse libenter,
70 Quatenus id facit,ut 71 quidã memoratur Athenis
Sordidus, ac dives, populi contemnere 72 voces
Sic solitus: Populus me 73 sibilat, at mihi plaudo
Ipse domi, simul ac nummos contemplor in arca.
74 Tantalus à labris sitiens fugientia captat
Flumina, 75 quid rides? mutato nomine 76 de te
Fabula narratur, congestis undique 77 saccis
Indormis 78 inhians, & tanquam parcere 79 sacris
Cogeris, aut pictis tanquam gaudere 80 tabellis.
Nescis 81 quo valeat nummus? quem præbeat usum?
Panis ematur, olus, vini sextarius: adde,
82 Queis humana sibi doleat natura negatis.
83 An vigilare metu exanimem, noctesque diesque
Formidare malos fures, incendia, servos,
84 Ne te compilent fugientes: 85 hoc juvat? horum
Semper ego optarim 86 pauperrimus esse bonorum.
At si condoluit 87 tentatum frigore corpus,
88 Aut alius casus lecto te affixit, 89 habes qui
90 Assideat, fomenta paret, medicum roget, ut te
91 Suscitet, 92 ac reddat natis, carisque propinquis.
93 Non uxor salvum te vult, non filius: omnes
Vicini oderunt, noti, pueri atque puellæ.
94 Miraris, 95 quum tu argento post omnia ponas,
Si nemo præstet quem non mereare amorem?

61 Ex eo fit.
62 Quam parsit. 63 Abreptos auferat Aufidus, Apuliæ fluvius.
64 Quantum naturæ necessitas postulat. 65 Major pars
66 Vitiosa cupiditate.
67 Quia tanti tibi defertur honos, quantum habeas. i. pro divitiarum magnitudine
68 Qui in tali sententia est constitutus. 69 Permitte ut sit miser animo æquo miseriam suam ferens.
70 Quamdiu id facit.
71 Timon ΜΙΣΑΝΘΡΩΠΟΣ, pecunia tamen sua gaudens 72 Obloquia populi. 73 Homines gratiosos theatrum ingredientes populus plausu excipiebat, malos vero exsibilabat.
74 Tantalus sitiens captat flumina à labris fugientia
75 O avare,
77 Saccis pecuniarum plenis. 78 Timens ne per audem sacci evacuarentur. 79 Sacris nil adimi vetat religio. 80 Inquendo, non fruendo pecuniis. 81 Nescis ad quid valeat nummus? 82 Quibus natura humana sine dolore carere non potest. 83 Avari hæc omnia patiuntur. Ergo sunt pauperrimi quoad bonorum usum. 84 Ne fugituri tua furentur. 85 Hoccine delectat? nempe timere & semper esse sollicitum? 86 Ego optarem carere his bonis, quorum custodia me excruciat. 87 Corpus male affectum morbo ex frigore contracto. 88 Aut alius morbus ad lectum te dejecit. 89 Ironice hæc sunt intelligenda. 90 Qui prope lectum tuum sedeat. 91 E lecto suscitet. 92 Et te tandem reddat. 93 O avare, tu omnibus adeo es odiosus, ut nemo te salvum esse velit. 94 Miraris te omnibus esse invisum? 95 Cum omnia humoris facias, quam pecuniam.

cur rides? 76 Qui rebus omnibus abundas, nec tamen iis uteris. 77 Cum arum plenis. 78 Timens ne per audem sacci evacuarentur. 79 Sacris nil adimi vetat religio. 80 Inquendo, non fruendo pecuniis. 81 Nescis ad quid valeat nummus? 82 Quibus natura humana sine dolore carere non potest. 83 Avari hæc omnia patiuntur. Ergo sunt pauperrimi quoad bonorum usum. 84 Ne fugituri tua furentur. 85 Hoccine delectat? nempe timere & semper esse sollicitum? 86 Ego optarem carere his bonis, quorum custodia me excruciat. 87 Corpus male affectum morbo ex frigore contracto. 88 Aut alius morbus ad lectum te dejecit. 89 Ironice hæc sunt intelligenda. 90 Qui prope lectum tuum sedeat. 91 E lecto suscitet. 92 Et te tandem reddat. 93 O avare, tu omnibus adeo es odiosus, ut nemo te salvum esse velit. 94 Miraris te omnibus esse invisum? 95 Cum omnia humoris facias, quam pecuniam.

96 Si nullo studio & benemeritis in amicitia retinere velis. 97 Id est, indocilem docere. 98 Obedientem frænis. 1 fænatum. 99 Divitiarum cupiditati finē facito. *Vtere quæsitis.* 1 Plus quam ante habebas. 2 Quum habeas acquisitum, quod avidè cupiebas. 3 Ut metiretur, non ut numeraret, quia innumerabiles erant ejus divitiæ. 4 Ad extremum tempus vitæ suæ 5 Concubina, fortasse uxor. 6 In duas partes secuit. 7 Ac si fuisset altera Clytemnestra, Tyndarida, quæ Agamemnonem interfecit. 8 Loquitur avarus Quid me vis facere? 9 Ut vivam avarus & sordidus? 10 Ut homo luxuriosus. 11 Pergis res contrarias comparare, quæ instar gladiatorum frontibus adversis pugnant. 12 Non jubeo te omma profundere & vappam fieri, *vappa est vinum corruptum, quod saporem perdidit & benitatem.* 13 Inter Mecœnatis ubertum spadonem se. & socerum Viselli hernioſum multum interest, 14 Est mediocritas. 15 Ultra aut citra quos fines. 16 Eo unde digressus sum, revertor, nempe, ut nemo sorte sua contentus vivat. 17 Ut nemo se beatum putet, sibique placeat? 18 Aliena vitæ studia. 19 Et mœrore contabescat, quod aliena, &c 20 Sed cum divitioribus, quos assidue superare contendit. 21 Ad hunc modum qui dat operam divitiis amplificandis, ei aliquis locupletior est semper impedimento. 22 Currus emissos è carceribus patefactis, ubi stant equi ad currendum parati. 23 Ungula ponitur pro ungulatis equis. 24 Equis suos equos cursu prævertentibus. 25 Quem præterit. 26 Inter ultimos currentem. 27 Ut raro reperire queamus aliquem, qui, &c.

At si cognatos, 96 *nullo natura labore*
Quos tibi dat, retinere velis, servareque amicos,
Infelix operam perdas: ut si quis 97 *asellum*
In campum doceat 98 *parentem currere frenis.*
Denique sit finis 99 *quærendi quoque habeas* 1 *plus,*
Pauperiem metuas minus: & finire laborem
Incipias, 2 *parto quod avebas: nec facias, quod*
Umidius quidam (non longa est fabula) dives
3 *ut metiretur nummos; ita sordidus, ut se*
Non unquam servo melius vestiret: ad usque
Supremum 4 *tempus, ne se penuria victus*
Opprimeret, metuebat, at hunc 5 *liberta securi*
Divisit 6 *medium,* 7 *fortissima Tyndaridarum.*
8 *Quid mî igitur suades? ut vivam* 9 *Mænius? aut sic*
10 *Ut Nomentanus? Pergis pugnantia secum*
Frontibus adversis 11 *componere, non ego, avarum*
Quum veto te fieri, 12 *vappam jubeo ac nebulonem.*
Est inter 13 *Tanaïm quiddam socerumque Viselli.*
14 *Est modus in rebus, sunt certi denique fines,*
15 *Quos ultra, citraque nequit consistere rectum.*
16 *Illuc, unde abii, redeo, nemon' ut avarus*
17 *Se probet, ac potius laudet* 18 *diversa sequentes,*
Quodque aliena capella gerat distentius uber,
19 *Tabescat? neque se majori* 20 *pauperiorum*
Turbæ comparet? hunc atque hunc superare laboret?
21 *Sic festinanti semper locupletior obstat.*
Ut cum carceribus 22 *missos rapit* 23 *ungula currus,*
Instat equis auriga 24 *suos vincentibus, illum*
25 *Præteritum temnens* 26 *extremos inter euntem.*
Inde fit, 27 *ut raro qui se vixisse beatum*
Dicat, & exacto contentus tempore vitæ

28 *Cedat, uti conviva ſatur, reperire queamus.*
29 *Jam ſatis eſt: ne me Criſpini ſcrinia Lippi*
30 *Compilaſſe putes, verbum non amplius addam.*

28 Et qui migret è vita, quemadmodum ſolet conviva è menſa decedere exſaturatus. 29 Hæc ſufficiant. 30 Ne putes me furatum eſſe arculas, (i. libros, qui in ſcrinis reponuntur) Cr. Lippi Philoſophi loquaciſſimi.

SATYRA II.

Exemplis dictum illud confirmat: *dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.* Inſanos quorundam circa adulteria libidines inſectatur.

1 *Ambubaiarum collegia, 2 pharmacopolæ,*
Mendici, mimæ, 3 balatrones: hoc genus omne
Mœſtum ac ſollicitum eſt cantoris morte 4 Tigelli.
Quippe 5 benignus erat, contra 6 hic, ne prodigus eſſe
Dicatur, metuens, inopi dare nolit amico,
Frigus quo duramque famem depellere poſſit.
7 Hunc ſi perconteris, avi cur atque parentis
8 Præclaram ingrata 9 ſtringat malus ingluvie rem,
Omnia 10 conductis coëmens obſonia nummis:
Sordidus, atque animi quod 11 parvi nolit haberi,
Reſpondet. laudatur 12 ab his, culpatur 13 ab illis.
14 Fufidius 15 vappæ famam timet ac nebulonis,
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis:
Quinas hic capiti 16 mercedes exſecat: atque
Quanto 17 perditior quiſq; eſt, 18 tanto acrius urget.
Nomina 19 ſectatur, modo 20 ſumpta veſte virili,
Sub patribus duris 21 tironum: Maxime, quis non,
Jupiter exclamat, ſimul atque audivit? 22 at in ſe
Pro quæſtu 23 ſumptum facit, hic, vix credere poſſis
24 Quā ſibi non ſit amius: ita ut 25 pater ille, Terenti
26 Fabula quem miſerum nato vixiſſe 27 fugato
Induxit, non ſe pejus cruciaverit, 28 atque hic.
29 Si quis nunc quærat, quo res hæc pertinet; illuc:

1 Collegia tibicinarum impudicarum, ebrietate balbutientum. 2 Omnium rerum vilium oſtentatores erant, & populo verba dabant. 3 Homines luxuriosi & perditi, ſic dicti à Servilio Balatrone. 4 Muſici peritiſſimi & vocis eximiæ. 5 Perliberalis erat. 6 Alius, ſc. avarus metuens ne, &c. 7 Alium nempe prodigum. 8 Præclaram patrimonium, à majoribus ſibi relictum. 9 Corrodere & ulla grata facietate. 10 Nummis fœnori acceptis, pro quibus merces ſolvitur. 11 Non parvi, ſed magni animi. 12 Alii laudabunt. 13 Alii vituperabunt. 14 Fœneratior improbiſſimus. 15 Hominis nequam, & profuſi. Vide Sat. 1. 16 Quinas uſuras ſorte detrahit. Angl. *taketh five from the principal.* 17 Quanto luxuriosior & negligentior eſt 18 Tanto graviore uſura onerat. 19 Nomina adoleſcentium investigat in mercatorum libris. 20 Cum à pedagogis ſui liberi, poſt annum ætatis XVI. 21 Quorum patres ſunt duri & præparci. 22 Aliquis fortaſſe exemplabit fœneratorem. 23 Sumptum facit in ſe quæſtui parem. 1. ea emit, quæ ſibi ſint opus ad victum & cultum. 24 Dum res neceſſarias naturæ denegat. 25 Menedemus. 26 Comœdia. 27 Clinia in Aſiam proficiſcente. 28 Quam hic fœnerator. 29 Interrogatio.

Dum

Dum vitant ſtulti vitia, in contraria currunt.
Malthinus tunicis 30 *demiſſis ambulat:* 31 *eſt qui*
Inguen ad obſcœnum 32 *ſubductis uſque facetus:*
33 *Paſtillos Ruſillus olet, Gorgonius* 34 *hircum.*
35 *Nil medium eſt, ſunt, qui nolint tetigiſſe,* 36 *niſi illas,*
Quarum ſubſuta talos tegat 37 *inſtita veſte:*
Contra alius, nullam niſi olenti in fornice 38 *ſtantem.*
Quidam notus homo cum exiret fornice, 39 *Macte*
Virtute eſto, 40 *inquit ſententia dia Catonis.*
Nam ſimul ac 41 *Venas inflavit tetra libido,*
42 *Huc juvenes æquum eſt deſcendere, non alienas*
43 *Permolere uxores. Nolim laudarier, inquit,*
Sic me, 44 *mirator cunni Cupiennius albi.*
Audire eſt operæ pretium, 45 *procedere recte*
Qui mœchis non vultis, 46 *ut omni parte laborent:*
Utque illis multo corrupta dolore voluptas,
47 *Atque hæc rara cadat dura inter ſæpe pericla,*
48 *Hic ſe præcipitem tecto dedit:* 49 *ille flagellis*
Ad mortem cæſus: fugiens hic decidit acrem
Prædonum in turbam: dedit hic 50 *pro corpore*
nummos:
Hunc 51 *perminxerunt calones, quin etiam illud*
Accidit, ut quidam teſtes 52 *caudamque ſalacem*
Demeteret ferrũ, 53 *jure omnes:* 54 *Galba negabat.*
Tutior at quanto merx eſt in claſſe 55 *ſecunda?*
Libertinarum dico. Salluſtius 56 *in quas*
Non minus inſanit, quã qui 57 *mœchatur.* 58 *at hic ſi,*
59 *Qua res, qua ratio ſuaderet,* 60 *quaque modeſte*
Munificum eſſe licet, vellet bonus atque benignus
Eſſe: daret quantum 61 *ſatis eſſet, nec ſibi damno*
Dedecoriq; foret; verum hoc ſe amplectitur 62 *uno,*
Hoc amat, hoc laudat: Matronam nullam ego tango.
ut quondam Marſæus 63 *amator Originis, ille,*

30 Tunicis longis & talaribus. 31 Eſt alius, qui facetus eſt & riſum movet. 32 Tunicis ſurſum ductis & tam brevibus, ut vix tegant partes corporis obſcœnas. 33 Olet trochiſcos, ex quibus ſuaves odores efflantur. Angl. *perfumders.* 34 Tetrum odorem olet. 36 Nulla eſt mediocritas. 36 Niſi matronas. 37 Inſtita ponitur pro ſtola ad talos demiſſa, cujus imam partem inſtita. i. faſciola ambibat. 38 Meretricem in olido lupanari proſtantem. 39 Oratio eſt Catonis adhortantis. 40 Inquit Cato Cenſorius. 41 Poſteaquam penem inflavit venerea libido. 42 Ad lupanar. 43 Subagitare. 44 Amator matronæ alba ſtola amictæ. 45 Qui non vultis mœchis ſua flagitia ex animi ſententia ſuccedere. 46 Quo pacto in omni re periculum illis immineat. 47 Utque hæc voluptas rara eveniat, &c. 48 A tecto ſe præcipitavit, ut inſequentes effugeret. 49 Criſpus Salluſtius in fanſtæ adulterio deprehenſus. 50 Ne caſtraretur. 51 Pudentiam ei eripuerunt. Raphaniſmum fortaſſe intelligit, de quo vide Ariſtoph. in Nebulis. 52 Ut ferro mentulam abſcinderent. 53 Omnes jure factum id eſſe dicebant. 54 Galba juriſconſultus & idem adulter negabat. 55 Tres erant claſſes meretricum, 1 matronarum, 2 libertinarum, 3 ancillarum. 56 In quas Libertinas. 57 Quam qui matronas adulterat. 58 At Salluſtius ſi vellet bonus eſſe. 59 Si quo modo res, quo modo ratio ſuaderet. 60 Et quatenus licet ei eſſe munificũ non profuſe, ſed liberaliter. 61 Intra modum. 62 Hoc ſolo ſibi placet. i. amore libertinarum. 63 Amator nobilis meretricis.

Qui patrium 64 *mimæ donat fundumque, lavemque,*
Nil fuerit mi (65 *inquit*) *cū uxoribus unquā alienis.*
66 *Verum est cum mimis, est cum meretricibus: unde*
67 *Fama malum gravius,* 68 *quam res, trahit. an tibi abunde*
69 *Personam satis est, non illud* 70 *quicquid ubique*
Officit evitare? bonam deperdere famam,
Rem patris 71 *oblimare, malū est ubicunque quid inter.*
Est, in matrona, ancilla, peccesve 72 *togata?*
Villius in 73 *Fausta, Syllæ* 74 *gener* (*hoc miser uno*
75 *Nomine deceptus*) *pœnas dedit usque, superque*
Quam satis est, pugnis cæsus, forroque petitus,
Exclusus 76 *fore, quum* 77 *Longarenus foret intus.*
78 *Huic si* 79 *mutonis verbis* 80 *mala tanta videntis*
Diceret hæc animus: 81 *Quid vis tibi? nunquid ego à*
82 *Magno prognatum deposco consule cunnum,* (*te*
Velatumque 83 *stola,* 84 *mea quum conferbuit ira?*
85 *Quid responderet?* 86 *magno patrenata puella est.*
87 *At quanto meliora monet,* 88 *pugnantiaq; iſis,*
Dives opis natura suæ? si tu modo 89 *recte*
Dispensare velis, ac non fugienda petendis
Immiscere. 90 *tuo vitio, rerumne labores,*
Nil referre putas? quare, ne pœniteat te,
Desine matronas sectarier: 91 *unde laboris*
Plus haurire mali est, quam ex re decerpere fructus.
92 *Nec magis huic inter niveos virideſque lapillos,*
(93 *Sit licet hoc Chærinthe* 94 *tuum*) *tenerum est femur, aut crus*
Rectius, 95 *atque etiam melius persæpe togatæ.*
Adde huc, quod 96 *mercē sine fucis* 97 *gestat: aperte*
Quod venale habet, ostendit: nec, si quid 98 *honesti est,*
1 *Jactat, habetque palam,* 2 *quærit quo turpia celet.*
Regibus hic mos est: ubi equos mercantur, 3 *opertos.*

64 Origini meretricis.
65 Marsæus inquit suam libidinem exenuans.
66 Respondet Horatius.
67 Tua existimatio.
68 Quam res familiaris.
69 Personam matronæ evitare?
70 Quicquid ex sui natura malum est. Qualis est mima & libertina meretrix.
71 Consumere. 72 In meretrice vulgo exposita, quæ toga utebatur, ut à matronis stolatis distingueretur.
73 In Fausta, Syllæ nobilis viri filia.
74 Non genere revera, sed ita appellatus, quod Syllæ filiam suprasset.
75 Hanc unam ob causam quod nobilis viri filiam & matronam appeteret.
76 Foribus exclusus
77 Alter adulter Villio fœcior.
78 Villio
79 Si ex mutulæ verbis animus loqueretur. 80 Mala quæ villius sustinuit. 81 Lepida Prosopopœia, qua muto fingitur interrogare Villium. 82 Nobilem matronam. 83 Stola vestis est matronarum. 84 Quum incendor libidine. 85 Quid responderet Villius? 86 Hæc nobilis puella præferenda est Libertinæ. 87 Natura suis opibus contenta, quanto meliora monet, quam tu ô Villi? 88 Tuæ opinioni contraria. 89 Si tu velis eum ratione vivere. 90 Nil interesse putas viriosa cupiditate, an rerum penuria labores. 91 A quibus matronis, id est, ex coitu cum matrona. 92 Nec femur magis tenerum est huic matronæ nobili, quam togatæ. 93 Apostrophe ad Chærinthum puerum formosum & gemmis ornatum. 94 Licet hos sit tuum, nempe anliones & smaragdos gestare. 95 Quin etiam sæpe femur plebeiæ ancillæ decentius est, 96 Corpus mercenarium. 97 Togata gestat. 98 Si quid pulchri est. 1 Quod faciunt matronæ. 2 Nec quæri, quo modo sua turpia celet amatoris. 3 Equos tectos.

In-

Inſpiciunt: ne, ſi facies (ut ſæpe) decora
Molli fulta pede eſt, emptorem 5 inducat hiantem,
Quod pulchræ clunes, breve quod caput, ardua cervix.
Hoc illi 6 recte. 7 ni corporis optima 8 Lynceis (vix.
Contemplere oculis, 9 Hypſæa cæcior, illa (verum
Quæ mala ſunt 10 ſpectes. 11 O crus, ô brachia: 12
13 Depygis, naſuta, brevi latere, ac pede longo eſt.
Matronæ, præter faciem, 14 nil cernere poſſis,
Cætera, nî 15 Catia eſt, 16 demiſſa veſte tegentis.
Si 17 interdicta petes, 18 vallo circundata (nam te
19 Hoc facit inſanum) multæ tibi tum officient res:
Cuſtodes, 20 lectica, 21 Ciniflones, paraſitæ,
Ad talos 22 ſtola demiſſa, & circundata 23 palla:
24 Plurima, quæ invideant pure apparere tibi 25 rem.
26 Altera nil obſtat: Cois tibi pene videre 27 eſt
ut nudam: ne crure malo, ne ſit pede turpi:
28 Metiri poſſis oculo latus, an tibi mavis
29 Inſidias fieri, preciumque 30 avellier, ante
Quam mercem oſtendi? 31 leporem venator ut alta
In nive ſectatur, 32 poſitum ſic tangere nolit:
Cantat 33 & apponit, meus eſt amor huic ſimilis: nam
34 Tranſvolat in medio poſita, 35 & fugientia captat.
36 Hiſcene verſiculis ſperas tibi poſſe dolores,
Atque 37 æſtus, curaſque graves è pectore pelli?
Nonne cupidinibus ſtatuit natura modum? 38 quem
Quid latura ſibi, quid ſit dolitura negatum,
Quærere 39 plus prodeſt, 40 & inane abſcindere ſolido?
Num, tibi cum fauces urit ſitis, aurea quæris
Pocula? num eſuriens faſtidis omnia præter
Pavonem, Rhombumque, 41 tument tibi quum inguina: num ſi
Ancilla aut verna eſt præſto puer, impetus in quem

4 Tenera ungula. 5 Decipiat emptorem cupientem, quod accideret, ſi emeret equum opertum. 6 Recte faciunt. 7 Ne corporis partes veruſtiſſimas contempleris. 8 Oculis acutiſſimis, quales habuit Lynceus. 9 Hypſæa vitioſos habuit oculos. 10 Ne ſpectes illa, &c. 11 Verba ſunt laudantis togatam. 12 Verba ſunt ejuſdem quædam improbantis in togata. 13 Nates habens macras, *vel*, ut alii volunt, magnas. 14 Non cætera membra. 15 Catia, quamvis matrona, veſtitu breviſſimo utebatur. 16 Ad talos uſque. 17 Si petis matronas, quas adulterare leges vetant. 18 Quæ cuſtodiis tarquam vallo muniuntur. 19 Difficultates potundi. 20 Vehiculum. 21 Cinerarii, qui calamiſtris calefactis crines criſpant. 22 Veſtis muliebris. 23 Matronæ indumentum ad pedes uſque demiſſum. 24 Plurima ſunt quæ tibi obſtent. 25 Matronæ corpus. 26 Togata vel meretrix, cujus veſtes Coæ ſunt pellucidæ, dictæ Coæ à Coo inſula, ubi fiebant. 27 Licet. 28 Judicare poſſis ſolo aſpectu. 29 Decipi. 30 Pretium ſolvi. 31 Hæc verba ſunt ſectatoris matronarum. 32 Leporem ſic appoſitum. i. ſine labore venationis ſibi appoſitum. 33 Et leporem ſic caprum ſibi apponi jubet. 34 Amor meus faſtidit meretrices, quas facile eſt habere. 35 Et matronas petit, quas difficile eſt aſſequi. 36 Horatius loquitur. 37 Amores matronarum. 38 Quem modum quærere plus prodeſt. 39 Quam cupiditates habere non neceſſarias. 40 Et ſupervacaneas cupiditates à neceſſariis reſecare. 41 Quam inflammantur lib.dine.

Con-

Continuo fiat, malis 42 tentigine rumpi?
43 Non ego: namque 44 parabilem amo Venerem, facilemque,
45 Illam, post paulo: sed pluris: si exierit vir:
Gallis hanc, Philodemus ait: 46 sibi, quæ neq; magno
Stet pretio, neque cunctetur, quum est jussa, venire.
Candida 47 rectaque sit, 48 munda hactenus, ut neque 49 longa
Nec magis 50 alba velit, quam det natura, videri.
51 Hæc ubi supposuit dextro corpus mihi lævum,
52 Ilia & Egeria est: do nomen quodlibet illi.
53 Nec metuo, ne, dum futuo, vir rure 54 recurrat,
Janua 55 frangatur, latret canis: undique magno
Pulsa domus strepitu resonet: 56 vel pallida lecto
Desiliat mulier: miseram se 57 conscia clamet:
58 Cruribus hæc metuat, 59 doti deprensa, egomet 60 mî.
61 Discincta tunica fugiendum est, ac pede nudo?
62 Ne nummi pereant, 63 aut pyga, aut deniq; fama.
64 Deprendi miserū est: 65 Fabio vel judice vincā.

42 Distentione membri virilis. 43 Ego certe non ita faciam. 44 Quæ facile parari potest. 45 Illam amo meretricem, quæ mihi gratificatura, dabit has tres responsiones, nempe 1. post paulo veniam, 2. sed majori pretio, 3. si modo exierit vir, hanc, Philodemus ait, Galli eviratis Cybeles sacerdotibus, relinquendam, ut qui facilius ejus moram ferre possunt. 46 Sibi optabat eam. 47 Non gibbosa. 48 Ita munda. 49 Neque longa crepidarum altitudine. 50 Nec cerussa malas candefaciens. 51 Hæc mulier, cum in meis est complexibus. 52 Est mihi instar Iliæ matris Romuli, & instar Egeriæ nymphæ Numæ Pompilio familiaris. 53 In libertinæ amore. 54 Aliquid suspicans de uxoris impudicitia. 55 Ne janua frangatur à viro redeunte. 56 Ne matrona misere pallida è lecto desiliat. 57 Ancilla culpæ herilis conscia, Angl. *the maidbawd*. 58 Ne crura compedibus innectantur. 59 Ne dotem amittat uxor à viro suo deprehensa. 60 Egomet mihi in tanto tumultu consulo. 61 Tunica non cincta. 62 Ne sim nummis me redempturus propter adulterium commissum. 63 Ne pereat pyga, id est, ne nates vapulent, *aut ut alii volunt*, ne patiar raphanismum, de quo supra. 64 Deprehendi in adulterio miserum est. 65 Si Fabius jurisconsultus (qui in adulterio olim fuit deprehensus) sit judex in hac re constitutus, ego vincam, id est, obtinebo.

SATYRA III.

Eos primū reprehendit, qui quum ad sua ipsorū vitia conniveant, in alienis videndis acumine oculorum valent. Deinde amatorum & patrum exemplo leviora vitia in amicitia dissimulanda esse docet. Postremo ad reprehensionem Stoici Paradoxi dilabitur, quo paria esse peccata dicunt.

OMnibus hoc vitiū est cantoribus, 1 inter amicos
Ut nunquam inducant animum cantare rogati:
2 Injussi nunquam desistant. 3 Sardus habebat
Ille Tigellius 4 hoc. 5 Cæsar, qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam 6 patris, atque suam, non

1 Inter amicos sibi familiares. 2 Non rogati cantare 3 Hermogenes Tigellius ex Sardinia. 4 Hoc vitium cantatorum. 5 Augustus. 6 Per amicitiam Julii Cæsaris, patris sui per adoptionem,

Quid

Quidquam proficeret ; 7 si collibuisset, 8 ab ovo
usq; 9 ad mala 10 citaret, Io Bacche, modo 11 summa
Voce, modo hac, resonat 11 cordis quæ quatuor ima.
12 Nil æquale homini fuit illi. 14 sæpe velut qui
Currebat fugiens hostem : persæpe velut qui
15 Junonis sacra ferret : habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem servos : modo reges atque 16 tetrarchas,
Omnia magnaloquens : modo, Sit mihi mensa tripes, &
17 Concha salis puri, & toga, quæ defendere frigus,
Quamvis crassa, queat. 18 Decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinque diebus
Nil erat in loculis, noctes vigilabat ad ipsum
Mane, diem totam stertebat, nil fuit unquam
19 Sic impar sibi, nunc aliquis dicat mihi : Quid tu?
Nullane habes vitia? immo alia, haud fortasse minora.
Mænius absentem Novium quum carperet, Heus tu,
(Quidam ait) 20 ignoras te? an ut ignotum 21
dare nobis
Verba putas? 22 Egomet mi ignosco, Mænius inquit.
Stultus & improbus hic amor est, dignusq; notari.
Quum tua pervideas oculis mala 23 lippus inunctis,
Cur in amicorum vitiis tam cernis acutum,
Quam aut aquila, aut serpens 24 Epidaurius?
at tibi contra
25 Evenit, inquirant vitia ut tua rursus & illi.
Iracundior est paulo, 26 minus aptus acutis
Naribus 27 horum hominum : videri possit, eo quod
28 Rusticius tonso toga defluit, 29 & male laxus
In pede calceus hæret, at est bonus, ut melior vir
Non alius quisquam : 30 at tibi amicus : at ingenium
Inculto latet hoc sub corpore, deniq; teipsum (ingens
31 Concute, num qua tibi vitiorum inseverit olim
Natura, aut etiam 32 consuetudo mala, namque
33 Neglectis urenda filix innascitur agris.
34 Illuc prævertamur : amatorem quod amicæ
Turpia 35 decipiunt cœcum vitia, aut etiam ipsa hæc

7 At, si Tigellio collibuisset. 8 Ab ovo, quod erat cœnæ initium. 9 Usque ad poma, id est, cœnæ finem. 10 Recitaret carmen aliquod in laudem Bacchi, sicincip. vs. Io Bacche. 11 Modo voce acutissima, modo gravissima. 12 In quatuor chordis, id est, instrumento musico quatuor chordarum. Græci appellant ΤΕΤΡΑΧΟΡΔΟΝ. 13 In omnibus se varium ostendit. 14 Qui sæpe currebat, velut fugiens hostem. 15 Sæpe tardus incedebat, velut virgines ΚΑΝΗΦΟΡΟΙ. 16 Tetrarcha quartam regni partem possidet. 17 Salinum ex concha. 18 Mille sestertia si dedisses, huic qui paulo ante erat tam parcus. 19 Sic inconstans. 20 Non novisti tua vitia 21 Putas nos fallere? 22 Egomet mihi do veniam. 23 Quasi lippus, cujus oculi sunt unguenti. 24 Serpens Epidaurius ponitur pro quovis dracone. 25 Ut sint Aliqui, qui velint invicem inquirere tua vitia. 26 Ineptus ad concreiscus hominum dicacium, quorum scommata ferre non potest. 27 Qui hodie vivunt. 28 Quod illi imperitius tonso, toga male est composita. 29 Calceus valde laxus. 30 Tu rendus igitur & amandus. 31 Te ipsum diligenter examinato, num qua vitia tibi natura ingenerâverit. 32 Assiduitas peccandi. 33 Sic animus sine philosophiæ cultura scatet vitiis. 34 Nos eo vertamus, priusquam de amicorum officio aut vitiis agamus, ut explicemus quod turpia vitia amicæ decipiunt cœcum, &c. 35 Non animadvertamur ab amatore.

Del-

Delectant : veluti Balbinum 36 *polypus Agnæ.*
Vellem in amicitia sic erraremus : & ISti
Errori nomen 37 *virtus posuisset honestum.*
38 *At, pater ut gnati, sic nos debemus amici,*
Si quod sit vitium, non fastidire. 39 *strabonem*
Appellat 40 *pætum pater : & pullum,* 41 *male parvus*
Si cui filius est : ut abortivus fuit olim
42 *Sisyphus.* 43 *hunc varum, distortis cruribus, illum*
44 *Balbutit scaurum, pravis fultum male talis.*
Porcius hic vivit; 45 *frugi dicatur. ineptus*
Et jactantior hic paulo est; concinnus amicis
Postulat ut videatur. at est truculentior, atque
47 *Plus æquo liber;* 48 *simplex fortisque habeatur.*
49 *Caldior est, acres inter numeretur. opinor,*
Hæc res & jungit, junctos & servat amicos.
At nos virtutes ipsas 50 *invertimus, atque*
Sincerum cupimus vas 51 *incrustare.* 52 *probus quis*
Nobiscum vivit; multum est 53 *demissus homo,* 54 *illi*
Tardo cognomen pinguis damus. 55 *hic fugit omnes*
Insidias, nullique malo latus 56 *obdit apertum ?*
(57 *Quam genus hoc inter vitæ versetur,* 58 *ubi acris*
Invidia atque vigent ubi 59 *crimina*) 60 *pro bene sano*
Ac non incauto, fictum astutumque vocamus.
61 *Simplicior siquis* (*qualem me sæpe libenter*
Obtulerim tibi Mecœnas) *ut forte legentem*
62 *Aut tacitum impellat quovis sermone* 63 *molestus:*
Communi sensu plane caret, inquimus. eheu
Quam temere in nosmet legem sancimus 64 *iniquam.*
Nam vitiis nemo sine nascitur : optimus ille est,
Qui minimis 65 *urgetur. amicus dulcis, ut æquum est,*
Cum mea compenset vitiis bona : pluribus 66 *hisce,*
(*Si modo plura mihi bona sunt*) *inclinet, amari*
Si volet. hac lege, 67 *in trutina ponetur eadem.*
Qui, ne tuberibus 68 *propriis offendat amicum,*

36 Morbus pruritus in naribus Agnæ, Balbini amicæ. 37 Ars imposuisset. 38 Ut pater non fastidit vitium gnati. 39 Strabonis oculi sunt distorti. 40 Pætus habet oculos semiclausos. 41 Filius nimis exiguus. 42 Filius M. Antonii triumviri, fratræ vix bipedalis, sed ingenii acutissimi. 43 Hunc, qui distorta habet crura, varum appellat. 44 Balbutiendo appellat scaurum, i. habentem talos extantes. 45 Homo frugi dicatur & temperatus. 46 Elegans & politus. 47 Libere veritatem eloquens. 48 Non bilinguis. 49 Ferventior & iracundior est. 50 Amicorum virtutes male interpretamur. 51 Vitiolo succovas inquinare, vel impuro tectorio deformare.

Est Allegoria. 52 Si quis probus. 53 Abjectus dicitur à nobis. 54 Si quis tardus est, (id est, tardius sentit) eum pinguem appellamus, id est, crassum & rudem. 55 Si quis cautior est adversus hominum fallacias. 56 Latus offert aut ostendit. translatio est à milite cauto vel gladiatore. 57 Quum inter insignem hominum genus versetur. 58 Quo tempore. 59 Vigent criminationes. 60 Pro cauto & prudente. 61 Si quis apertior & alienus ab omni dolo. 62 Aut si cogitabundum interpellet. 63 Gravis interturbator. 64 Gravissimam legem nobis imponimus. 65 Gravatur. 66 Hisce meis virtutibus, cum sint vitiis plures, inclinet, id est, faveat. 67 In eadem libra ponderabitur, id est, eandem æquitatem inveniet. 68 Suis peccatis gravioribus. Allegoria est.

Postulat, ignoscat 69 verrucis illius. æquum est,
Peccatis veniam poscentem reddere rursus.
70 Denique, 71 quatenus excidi penitus vitium iræ,
Cætera item nequeunt stultis hærentia: cur non
72 Ponderibus modulisque suis ratio utitur? ac res
Ut quæque est, ita suppliciis delicta 73 coërcet?
Si quis eum servum, patinam qui tollere jussus,
Semesos pisces tepidumque 74 ligurierit jus,
In cruce suffigat; 75 Labeone insanior inter
76 Sanos dicatur: 77 quanto hoc furiosius, atque
Majus peccatum est? paulum deliquit amicus:
Quod nisi 78 concedas, habeare insuavis: acerbus,
Odisti, & fugis, ut 79 Drusonem debitor æris:
Qui nisi, quum tristes 80 misero venêre 81 calendæ,
82 Mercedē, aut nummos 83 unde unde extricat, amaras
84 Porrecto jugulo historias captivus ut audit.
Comminxit lectum 85 potus, mensave catillum
Evandri manibus 86 tritum dejecit: 87 ob hanc rem,
Aut positum ante mea quia pullum in parte catini
Sustulit esuriens, 88 minus hoc jucundus amicus
Sit mihi? quid faciam, si furtum fecerit? aut si
Prodiderit commissa 89 fide? 90 sponsumve negarit?
91 Queis paria esse fere placuit peccata, 92 laborant,
Quum ventum 93 ad verum est: sensus 94 moresq; repugnant,
Atque ipsa utilitas, justi 95 prope mater & æqui.
Quum prorepserunt 96 primis animalia terris,
Mutum & turpe 97 pecus, 98 glandē atq; cubilia propter
Unguibus & pugnis, dein fustibus, atque ita 1 porro
Pugnabant armis, quæ post fabricaverat 2 usus:
Donec verba, quibus voces sensusque 3 notarent,
Nominaque invenere; dehinc 4 absistere bello,
Oppida cœperunt munire, & ponere leges,
Ne quis fur esset, neu latro, neu quis adulter.
Nam fuit ante Helenam 5 cunnus teterrima belli

69 Levioribu. amici vitiis. 70 Disputat contra Stoicorum dogma, qui dicunt, Omnia peccata esse paria. 71 Quoniam. 72 Æquo judicio & conveniente moderatione 73 Cur non ita cohibet & punit? 74 Leviter exsorbuerit. 75 Labeo jurisperitus erat contumax, qui multa nimis libere dixerat in Augustum. 76 Inter sapientes. 77 Furiosius, quod fecit dominus, quam quod servus admisit. 78 Quod nisi ignoscas. 79 Fœneratorem & malum historiarum scriptorem. 80 Debitori. 81 Kalendis creditam pecuniam reddebant debitores. vid. Ep. 2. 82 Usuram. 83 Alunde parat. 84 Quasi jugulari mallet quam Drusonis historias audire. 85 amicus tuus bene potus. 86 Catinum antiquissimū, quo usus est Evander Pallantis Arcadiæ regis nepos. 87 Quia catillum dejecit. 88 Minus ob hoc. 89 Commissa fidei 90 Promissum. 91 Stoicis. 92 Hærent & dubitant Stoici. 93 Ad veri inquisitionem. 94 Judicium hominum repugnat, qui aliter furem, aliter homicidam puniunt. 95 Quasi mater. 96 Prima animalia, id est, homines. Hypallage est. 97 Veluti pecus rationis & orationis expers. 98 Glandes erant hominum primorum cibus. Post temporis intervallum. 2 Indigentia. 3 Significarent. 4 Abstinere à bello. 5 Fuerunt ante Helenam aliæ mulieres, quæ belli causas præbuerunt.

Cau-

Causa: sed ignotis 6 *perierunt mortibus illi,*
Quos venerem 7 *Incertam rapientes, more ferarum,*
8 *Viribus editior* 9 *cædebat, ut in grege taurus.*
Jura inventa 10 *metu injusti fateare necesse est,*
Tempora si, 11 *fastosque velis evolvere mundi.*
Nec natura potest justo 12 *secernere iniquum,*
13 *Dividit ut bona diversis fugienda petendis:*
14 *Nec vincet ratio hoc,* 15 *tantundē ut peccet idemq;*
Qui teneros caules alieni fregerit horti,
Et 16 *qui nocturnus divûm sacra legerit. adsit*
Regula peccatis quæ pœnas irroget 17 *æquas:*
Ne 18 *scutica dignum, horribili sectēre flagello.*
Nam ut, 19 *ferulâ cædas meritum majora subire*
Verbera, 20 *non vereor, quum dicas esse pares res*
21 *Furta* 22 *latrociniis, & magnis parva mineris*
23 *Falce recisurum simili te, si tibi regnum*
Permittant homines. 24 *Si dives, qui sapiens est,*
Et sutor bonus, & solus formosus, & est rex:
25 *Cur optas quod habes?* 26 *non Nosti, quid pater, inquit,*
27 *Chrysippus dicat: Sapiens crepidas sibi nunquam*
Nec soleas fecit: 28 *sutor tamen est sapiens.* 29 *quo?*
Ut quamvis tacet Hermogines. 30 *cantor tamen atq;*
Optimus est modulator: 31 *ut Alfenus vafer, omni*
Abjecto instrumento artis, clausaque 32 *taberna,*
Sutor erat: 33 *sapiens operis sic optimus omnis*
Est opifex solus, sic rex. 34 *vellunt tibi barbam*
Lascivi pueri: quos tu nisi 35 *fuste coërces,*
Urgeris turba circum te stante, miserque
36 *Rumperis & latras, magnorum maxime regum.*
Ne longum faciam. dum tu 37 *quadrante lavatum*
38 *Rex ibis: neque te quisquam* 39 *stipator, ineptum*
Præter 40 *Crispinum, secta abitur: & mihi dulces*

6 Perierant, quia scriptoribus caruerunt. 7 Mulierem omnibus expositam, non certi matri. 8 Vir robustior. 9 Occidebat, vel verberabat. 10 Propter incommodi metum. 11 Annales, i. mundi tempora. 12 Distinguere justum ab injusto. 13 Quomodo potest separare bona à malis. 14 Nec ratio probabit. 15 Ut tam graviter peccet. 16 Qui nocte rem sacram furatus fuerat. 17 Pœnas parvas parvis, magnas magnis peccatis. 18 Loro dignum. 19 Ut minore suppicio afficias. 20 Non vereor, ne id facias. 21 Furta clanculum fiunt. 22 Latrocinia sunt violentæ direptiones. 23 Quum mineris pœnas similiter amputaturum parva cum magnis fa-

gitiis. 24 Irridet Stoicorum paradoxon, nempe sapientem esse omnia. 25 Cur optas, ut tibi regnum permittant homines? 26 Stoicus arguit Horatium ignorationis, & inquit, Num nosti? &c. 27 Chrysippus vafer mus Stoicorum somniorum erat interpres. 28 Potestate, non usu. 29 Quo istuc pertinet? 30 Potest tamen canere. 31 Alfenus ex sutore jurisconsultus clarissimus evasit. 32 Clausa taberna. 33 Ordo est. sic sapiens est optimus opifex omnis operis. 34 Adeo stulte loqueris, ô Stoice, ut te pueri contumelioſi illudant. 35 Nisi abigas baculo tanquam scevo regio. 36 Rumperis clamore. 37 Mercede balneatori debita, non à rege, sed ab uno de multis. 38 Non revera rex, sed secundum Stoicorum opinionem. 39 Comes. 40 Præter Crispinum Stoicum.

41 Per stultitiam. 42 Et vicissim. 43 Et non rex. 44 Qui te regem putas *Sensus est*, Quemadmodum sapiens non est dicendus rex, qui unicum habet stipatorem sic peccata non possunt esse paria, si quædam sint venia digna.

Ignoscent, si quid peccavero 41 *stultus, amici:*
42 *Inque vicem illorum patiar delicta libenter,*
43 *Privatusque magis vivam* 44 *te rege beatus.*

SATYRA IV.

Lucilium, veteres Comicos Græcos sequutum, mordacem fuisse ait. Sua tamen scripta non itidem legi ostendit, quum bona pars hominum, sibi vitii alicujus conscia, se ibi perstringi sciant. Se alio qui virulentia carere, ac tantum jocose, & velut paterna quadam castigatione ad deterrendos á vitiis homines uti profitetur.

1 Hi principes fuerunt inter poëtas veteris Comœdiæ. 2 Comœdia prisca erat paulo maledicentior, quam ut auras hominum ferre possent. 3 Dignus notari. 4 Malæ famæ. 5 Ab illis Poëtis. 6 Lucilius Poëta Romanus, qui illorum priscam Comœdiam, latinam fecit satyram. 7 Quia Lucilius usus est versibus hexametris, illi jambis. 8 Acri judicio. 9 In hoc 10 Tanquam rem magni momenti. 11 Nullo labore, & tempore brevissimo. 12 Cum versus profunderet invenustos. 13 Erat aliquid, quod sumeres, idque imitatione dignum. 14 Ut recte scriberet. 15 Si quis multum scribit, nihili æstimo. 16 Minimo digito, quod est alterum contemptim in certamen provocare. 17 Verba sunt Crispini Horatium provocantis 18 In quo scribamus. 19 Ne aliena opera utamur. 20 Respondet Horatius. 21 O Crispine. 22 Follibus ex corio hircino factis. 23 Auras semper flantes. Horatius metaphorice significat Crispini versus turgidos fuisse & inanes. 24 Fannius poëta loquacissimus. 25 Cui non petenti Senatus detulit capsas quibus libri ejus in Augusti bibliotheca reponerentur, una cum sua imagine, ad memoriam ejus prodendam.

1 *Eupolis, atque Cratinus, Aristophanesque poëtæ,*
Atq; alii, quorum comœdia 2 *prisca virorum est:*
Si quis erat dignus 3 *describi. quod malus, aut fur.*
Quod mœchus foret, aut sicarius, aut alioqui
4 *Famosus: multa cum libertate notabant.*
5 *Hinc omnis pendet* 6 *Lucilius, hosce sequutus,*
7 *Mutatis tantum pedibus, numerisque, facetus,*
8 *Emunctæ naris, durus componere versus.*
Nam fuit hoc 9 *vitiosus, in hora sæpe ducentos,*
10 *Ut magnum, versus dictabat,* 11 *stans pede in uno.*
12 *Quum flueret lutulentus,* 13 *erat quod tollere velles.*
Garrulus, atque piger scribendi ferre laborem,
14 *scribendi recte:* 15 *nam ut multum, nil moror, ecce,*
Crispinus 16 *minimo me provocat, accipe, si vis,*
Accipe jam tabulas. detur nobis 18 *locus, hora,*
19 *Custodes: videamus uter plus scribere posset.*
20 *Dî bene fecerunt, inopis me quodque pusilli*
Finxerunt animi, raro & perpauca loquentis.
21 *At tu conclusas* 22 *hircinis follibus auras,*
23 *usque laborantes, dum ferrum molliat ignis,*
Ut mavis, imitare. beatus 24 *Fannius,* 25 *ultro*

Dele-

Delatis capsis & imagine: quum mea nemo
Scripta legat, vulgo recitare 26 timentis: ob hanc rem,
Quod sunt, quos 27 genus hoc minime juvat, ut potè plures
Culpari dignos. 28 quemvis media erue turba:
Aut ob avaritiam, aut misera ambitione laborat.
29 Hic nuptarum insanit amoribus, hic puerorum:
30 Hunc capit argenti splendor, stupet Albius 31 ære:
Hic mutat merces surgente à sole, 32 ad eum quo
Vespertina tepet regio: quin 33 per mala præceps
Fertur, uti pulvis collectus 34 turbine: ne quid
35 Summa deperdat metuens, aut ampliet ut rem.
36 omnes hi metuunt 37 versus, odere poëtas.
38 Fœnum habet in cornu, longe fuge. dummodo risum
39 Excutiat sibi, non hic cuiquam parcit amico:
Et quodcunque semel 40 chartis ille verit, omnes
41 Gestiet à furno redeuntes scire, 42 lacuque,
Et pueros & anus. 43 agendum, pauca accipe contra.
Primum ego me illorum, dederim quibus esse poëtas,
Excerpam numero. neque enim 45 concludere versum
Dixeris esse satis: neque, si quis scribat, uti nos,
46 Sermoni propiora, putes hunc esse poëtam.
Ingenium cui sit, cui mens divinior, atque os
Magna sonaturum, 47 des nominis hujus honorem.
Idcirco quidam, 48 comœdia, necne poëma
Esset, 49 quæsivére: quod 50 acer spiritus ac vis
Nec verbis nec rebus inest: nisi quod 51 pede certo
52 Differt sermoni 53 sermo merus. 54 at pater ardens
55 Sævit, quod meretrice 56 nepos insanit amica.
Filius, uxorem grandi cum dote recuset:
Ebrius & (magnum quod dedecus) ambulet 57 ante

26 Quum nemo legat scripta mei timentis vulgo ea recitare. *Primitivum in possessivo subintelligitur.* 27 Hoc genus poëmatis, sc. Satyræ. 28 De medio populo quemvis in medio producito. 29 Alius est adulter, qui matres familias tantum sectatur. 30 Alium vasa argentea delectant. 31 Stupet statuis ex ære Corinthio factis. 32 Ad eum solem, id est, occidentem. 33 Per pericula & vitæ discrimina. 34 Vento. 35 Ne aliquid diminuat de summa, id est, de bonis conjectis. 36 Omnes improbi & vitiosi homines. 37 Versus Satyricos. 38 Est sermo vulgi in poëtas, qui acres sunt in homines vitiosos. metaphora ducta à bove cornu petente, cujus cornibus fœnum alligabant Romani, ut sibi ab illo caverent homines in via forte occurrentes. 39 Dummodo moveat risum profusum sibi, i. ad suam voluptatem. 40 Quodcunque semel scripserit. 41 Cupiet, ut omnes à pistrino redeuntes sciant. 42 Unde aquam hauriunt. 43 Respondet Horatius ad ea, quæ in Satyrarum scriptores dicta fuerant. 44 Iis, quos agnosco esse poëtas, non dico me esse poëtam. 45 Versum certis pedibus claudere. 46 Similiora sermoni quotidiano & orationi solutæ, quam versibus. 47 Ut poëta nominetur. 48 Quæsivere, quia comœdiæ stylus prosæ orationi est similis. 49 Dubitaverunt. 50 Spiritus ardens & vehemens. 51 Ac definito numero. 52 Differt ab oratione soluta. *differt pro differt, cum dativo ponitur.* 53 Solus sermo verbis puris perscriptus. 54 Est anthypophora ad convincendum eorum argumentum, qui dicunt comœdiam merum esse sermonem. 55 Irascitur, ut Demea apud Terentium. 56 Luxuriosus heluo. 57 Claro die.

58 Cum facibus amatores invisebant amasias suas. 59 Pomponius adolescens libidinosus, quem Horatius vellicat quasi aliud agens. 60 Imo, æque aspere objurgaretur. 61 Pomponii pater. 62 Quem versum. 63 Comicus pater, qui patris personam in comœdia sustinet. 64 Si eripias his carmnibus, quæ nunc scribo, &c. 65 Syllabarum quantitatem. 66 Non ita invenies quemadmodum si solvas hunc versum Enianum, sc. Postquam discordia, &c 67 Lacerati poëtæ vestigia. 68 Hactenus utrum satyra & comœdia sint poëma: *quod Horatius non dubitat.* 69 Alio tempore quæremus. 70 Quæsum à te ô Romane.

Noctem 58 *cum facibus. nunquid* 59 *Pomponius istis*
60 *Audiret leviora,* 61 *pater si viveret? ergo*
Non satis est puris versum perscribere verbis:
62 *Quem si dissolvas, quivis stomacheter eodem*
Quo 63 *personatus pacto pater.* 64 *his, ego quæ nunc,*
Olim quæ scripsit Lucilius, eripias si
65 *Tempora certa, modosque & quod prius ordine*
verbum est,
Posterius facias, præponens ultima primis:
66 *Non, ut si solvas,* POSTQUAM *discordia tetris*
Belli ferratos postes portasque refregit:
Invenias etiam 67 *disjecti membra poetæ.*
68 *Hactenus hæc:* 69 *alias, justum sit necne pœma.*
Nunc illud tantum 70 *quæram: meritone tibi sit*
Suspectum genus hoc 71 *scribendi.* 72 *Sulcius acer*
Ambulat, & Caprius, 73 *rauci male, cumq;* 74 *libellis:*
Magnus uterque 75 *timor latronibus: at bene si quis*
76 *Et puris vivat manibus, contemnat utrumque.*
77 *ut sis tu similis Cœli Birrique latronum,*
78 *Non ego sim capri, neque Sulci: cur metuas me?*
79 *Nulla taberna meos habeat, neque* 80 *pila libellos,*
81 *Queis manus insudet vulgi, Hermogenisq; Tigelli?*
82 *non recito cuiquam, nisi amicis, idque* 83 *coactus:*
Non ubivis, coramve quibuslibet. 84 *in medio qui*
Scripta foro recitent, sunt multi: 85 *quiq; lavantes.*
86 *Suave locus voci resonat conclusus.* 87 *inanes*
Hoc juvat, haud illud quærentes, num 88 *sine sensu,*
Tempore num faciant 89 *alieno. lædere gaudes,*
Inquis, & hoc 90 *studio pravus facis. unde petitum*
91 *Hac in me jacis?* 92 *est autor quis denique eorum,*
Vixi cum quibus? 93 *absentem qui rodit amicum,*
Qui non defendit, alio culpante: 94 *solutos*

69 Alio tempore quæremus. 70 Quæsum à te ô Romane.

7: Satyræ vel comœdiæ genus. 72 Accusator acerrimus, sic & Caprius. 73 Assiduitate agendi valde rauci. 74 Cum libellis accusatoriis, in quibus maleficorum & nomina & crimina erant scripta. 75 Uterque horribilis latronibus. 76 Vivat manibus a scelere puris. 77 Quamvis tu sis similis Cæli, &c. 78 Si ego sim accusatoribus dissimilis, cur metuas me? 79 Et cur vis metuere, si nulla tab. &c. 80 Pila est bibliopolarum columna, ad quam prostabant libri venales. 81 Quos vulgus manibus terat & Tigellius unus è vulgo? 82 Præterea non recito, &c. 83 Non libenter. 84 Loquitur aliquis, Horatii consuetudinem improbans: At multi sunt, &c. 85 Lavantes in balneis. 86 Locus cameratus in balneis suaviter voci resonat. 87 Leves poëtas hoc juvat. 88 Stulte. 89 Tempore incongruo. 90 Data opera. 91 Hoc mihi objicis. 92 Denique quis eorum est author, id est, delator, cum quibus vixi? nullus. 93 Horatius ostendit qui sint fugiendi tanquam homines pernicioss. 94 Immoderatos risus.

Qui captat risus hominum, famamque 95 *dicacis:*
96 *Fingere qui non visa potest,* 97 *commissa tacere*
Qui nequit: 98 *hic niger est, hunc tu Romane caveto.*
Sæpe tribus 99 *lectis videas cœnare* 1 *quaternos:*
E quibus unus avet 2 *quavis aspergere cunctos,*
3 *Præter eum, qui præbet* 4 *aquam; post,* 5 *hunc quoque potus,*
Condita quum 6 *verax aperit præcordia* 7 *Liber.*
8 *Hic tibi comis, & urbanus, liberque videtur,*
8 *Infesto nigris. ego, si risi, quod ineptus*
10 *Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum,*
11 *Lividus & mordax videor tibi? mentio si qua*
De Capitolini furtis injecta 12 *Petilli*
Te coram fuerit: defendas ut tuus est mos:
13 *Me Capitolinus* 14 *convictore usus amicoque*
A puero est, causaque mea permulta rogatus
Fecit: & incolumis lætor quod vivit in urbe:
Sed tamen admiror, quo pacto 15 *judicium illud*
Fugerit, 16 *hic nigræ succus loliginis, hæc est (tis,*
17 *Ærugo mera.* 18 *quod vitium procul abfore* 19 *char-*
Atque animo prius, ut si quid promittere de me
Possum aliud, vere promitto. liberius si
Dixero quid, si forte jocosius, hoc mihi juris
Cum venia dabis. insuevit 20 *pater optimus hoc me,*
21 *Ut fugerem exemplis vitiorum quæque notando,*
Quum me hortaretur, parce, frugaliter, atque
Viverem uti contentus eo, quod mi ipse paraßet:
Nonne vides, Albi 22 *ut male vivat filius? utque*
Barrus inops? 23 *magnū documentū, ne* 24 *patriā rem*
Perdere quis velit. A turpi meretricis amore
Quum deterreret, 25 *Sectani dissimilis sis.*
Ne sequerer 26 *mœchas, concessa quum venere uti*
Possem, Deprensi non bella est fama 27 *Trebonī,*
Aiebat. 28 *sapiens, vitatu quidque petitu*

95 Dicax significat jocosum cum mordacitate. Angl. *a scoffing jester.*
96 Qui potest fingere se vidisse, quæ non vidit.
97 Arcana.
98 Hic est pernicios & infelix.
99 Lectis diſcubitoriis.
1 Duodecim convivas in uno triclinio
2 Quavis ratione suctos dicteriis & salibus aspergere.
3 Præter convivii magistrum. 4 Qui præbet aquam, qua lavarent convivæ.
5 Convivatorem etiam maledictis insectatur, cum potus est. 6 Bacchus veritatem dicere cogit. 7 Bacchus pro vino. 8 Hic, quem proxime descripsi.
9 Videtur comis tibi, qui inimicus es malis. 10 Vide hunc versum supra Satyra secunda. 11 Malignus. 12 Petillus cum coronam è Capitolio

surripuisset, judicio absolutus est. 13 Defendas his utens verbis, Me Capit. &c. 14 Conviva & familiari. 15 Quod non sit missus in exilium propter furtum. 16 Hujusmodi oratio occulti odii est plenissima. ducta est Metaph. ab atramento piscis loliginis, quæ alba est externe, intus autem nigra. 17 Virus & pestis amicitiæ. 18 Vitium maledicentiæ simulata amicitia tectæ. 19 A scripsi & animo meo. 20 Pater meus inserebat hæc bona in me, vel, pater meus insuescendo docuit me hoc. 21 Ut quæque vitiorum fugerem, ea vitia notando exemplis. 22 Quomodo in penuria vivat? 23 Qui magno est documento. 24 Rem familiarem à majoribus relictam. 25 Sectanus erat turpis mœchus. 26 Matronas. 27 Trebonius in adulterio fuit deprehensus. 28 Philosophus (inquit Horatii pater) causas tibi redder.

Sit

29 Rationes. 30 Traditam à veteribus consuetudinem servare. 31 Pædagogi. 32 Postea quam ætas corroboraverit membra. 33 Alienis Præceptis non egebi. Metap. ducta à pueris, qui corticis ope natare discunt. 34 Sic me pater erudiebat 35 *Sunt verba patris sui.* 36 Unum ex equestri ordine unde judices eligebantur. 37 Ante oculos ponebat. 38 *Dicebat pater*, an hoc, &c. 39 Quum laboret publica infamia hic atque ille? 40 Adeo intemperantes, ut quosvis cibos sine discrimine vorent. 41 Quemadmodum mors vicini terret ægros avidos. Sic, &c. 42 Ex hoc patre ejusque præceptis. 43 Obnoxius suis fortasse vitiis parvis & quibus ignoscere debes. 44 Ab his vitiis mediocribus. 45 Amicus libere vitia nostra etiam occultissima exagitat. 46 Consilium, quod quisque suapte sponte cepit. 47 Quum in lectulo jaceo, vel in porticu deambulo. 48 Negligo quod mei est officii. 49 *Hæc tacitus mecum loquor.* 50 Sic. i. si illud faciam, &c. 51 hoc quidam non fecit belle. 52 Faciam insciens? Di prohibeant. 53 Hæc tacitus mecum agito. 54 Mando literis & ludibundus Satyras scribo. 55 Ignoscere. 56 Innumera Poëtarum multitudo venire debet nobis auxilio. 57 Sumus valde multi. 58 Judæi sub imperio Octaviani, Romæ cogebant multos in suam religionem transire. 59 In hanc Poëtarum multitudinem.

Sit melius, 29 *causas reddet tibi: mî satis est, si*
30 *Traditum ab antiquis morem servare, tuamque,*
Dum 31 *custodis eges, vitam famamque tueri*
Incolumem possim. 32 *simul ac duraverit ætas*
Membra animumque tuum, 33 *nabis sine cortice. sic me*
34 *Formabat puerum dictis, & sive jubebat*
Ut facerem quid, 35 *habes autorem, quo facias hoc*,
36 *Unum ex judicibus selectis* 37 *objiciebat:*
Sive vetabat: 38 *An hoc inhonestum & inutile factu*
Necne sit, addubites, 39 *flagret rumore malo quum*
Hic atque ille? 40 *Avidos vicinum funus ut ægros*
41 *Exanimat, mortisque metu sibi parcere cogit:*
Sic teneros animos aliena opprobria sæpe
Abterrent vitiis. 42 *ex hoc ego sanus ab illis*,
Perniciem quæcunque ferunt. mediocribus, & quels
Ignoscas, vitiis 43 *tentor. fortassis &* 44 *isthinc*
Largiter abstulerit longa ætas, 45 *liber amicus*,
46 *Consilium proprium. neque enim quum* 47 *lectulus, aut me*
Porticus excepit, 48 *desum mihi.* 49 *Rectius hoc est:*
Hoc faciens vivam melius: 53 *sic dulcis amicus*
Occurram: 51 *hoc quidam non belle: nunquid ego illi*
52 *Imprudens olim faciam simile? Hæc ego mecum*
53 *Compressis agito labris? ubi quid datur otî*,
54 *Illudo chartis. hoc est mediocribus illis*
Ex vitiis unum. cui si 55 *concedere nolis*,
56 *Multa poëtarum veniat manus, auxilio quæ*
Sit mihi. nam 57 *multo plures sumus: ac veluti te*
58 *Judæi cogemus in hanc concedere* 59 *turbam.*

SATYRA. V.

Iter ſuum ab urbe Roma Brunduſium uſque deſcribit, exemplo Lucilii, qui itidem quoddam iter ſuum deſcripſerat: Narrat autem quæ riſu digna in eo contigerant: inter quæ primum locum obtinet duorum ſcurrarum Sarmenti & Meſſii faceta contentio.

Egreſſum magna me excepit 1 *Aricia Roma*
Hoſpitio modico: rhetor 2 *comes Heliodorus,*
Græcorum longe doctiſſimus. 3 *inde Forum Appî,*
4 *Differtum nautis, cauponibus atque* 5 *malignis.*
Hoc iter ignavi 6 *diviſimus, altius ac nos*
7 *Præcinctis* 8 *unum. minus eſt* 9*gravis Appia tardis.*
Hic ego, 10 *propter aquam, quod erat deterrima, ventri*
11 *Indico bellum, cænantes* 12 *haud animo æquo*
Exſpectans comites. 13 *jam nox inducere terris*
umbras, & cælo diffundere 14 *ſigna parabat.*
15 *Tum pueri nautis, pueris convicia nautæ*
16 *Ingerere,* 17 *huc appelle.* 18 *trecentos inquis: ove*
Jam ſatis eſt. 19*dum æs exigitur, dū* 20 *mula ligatur,*
Tota abit hora. 21 *mali culices, ranæque paluſtres*
22 *Avertunt ſomnos. abſentem cantat amicam*
Multa prolutus 23 *vappa nauta, atque* 24 *viator*
25 *Certatim. tandem ſeſſus dormire viator*
Incipit: ac miſſæ paſtum 26 *retinacula mulæ*
Nauta piger 27 *ſaxo religat, ſtertitque ſupinas.*
Jamque dies aderat, quum nil procedere lintrem
Sentimus: donec 28 *cerebroſus proſilit unus,*
Ac mulæ nautæque caput lumboſque ſaligno
Fuſte 29 *dolat. quarta vix demum* 30 *exponimur hora.*
Ora manuſque tua lavimus 31 *Feronia lympha.*
Millia tum pranſi tria 32 *repe[illegible]us, atque ſubimus,*

1 Aricia, parva civitas in via Appia, diſtans ab urbe Roma ſtadia 160. 2 *Facundus comes, in via pro vehiculo eſt.* 3 Inde venimus ad mercatum Appii oppidi. 4 Nautis refertum & plenum. 5 Caupones res, quas vendunt, maligna menſura metiri conſueverunt. 6 Biduo confecimus. 7 Expeditis viatoribus. 8 Unius diei iter. 9 Eſt via Appia minus laboriosa tarde ambulantibus propter diverſoriorum frequentiam. 10 Propter aquam paluſtrem & fœtidam. 11 Non cœno. 12 Gravate. 13 Jam nox appropinquabat. 14 Sydera & ſtellas ſpargere. 15 Tum ſervi. 16 Ingerebant. 17 Huc navem applica. *verba ſunt ſervorum a dominis præmiſſorum.* 18 Nimis multos in navim imponis. 19 Dum naulum á nautis petitur. 20 Mula quæ navim é ripa contra aquam trahebat. 21 Moleſti culices. 22 Depellunt ſomnos. 23 plenus vino malo vide ſupra Sat. 1. 24 Viator qui malum moderabatur. 25 Contentioſe. uter præcelleret in amicæ laudibus decantandis. 26 Funes, quibus mula trahebat navim. 27 Ne navis per paludes vagaretur. 28 Temere iraſcens & iracundiam celeriter deponens. Angl. *brainſick.* 29 Verberat. 30 Exponimur à nave. i. transfretamur. 31 Apoſtrophe eſt ad Feroniam deam, ex cujus ſacro fonte ſumpta aqua manus & ora abluebant prandium ſumpturi. 32 Lente ambulamus propter loci acclivitatem & ſtomachi repletionem.

Impo-

Impositum saxis late candentibus 33 *Anxur,*
Huc venturus erat Mœcenas optimus atque
34 *Cocceius, missi magnis de rebus uterque*
Legati, 35 *aversos soliti componere amicos,*
Hic oculis ego nigra meis 36 *collyria lippus*
37 *Illinere. interea Mœcenas advenit atque*
Cocceius, Capitoque simul Fontejus 38 *ad unguem*
Factus homo, 39 *Antoni, non ut magis alter, amicus.*
40 *Fundos Aufidio Lusco prætore libenter*
Linquimus, 41 *insani ridentes præmia scribæ,*
42 *Prætextam, & latum* 43 *clavum, prunæque*
44 *batillum.*
45 *In Mamurrarum lassi deinde urbe manemus,*
Murena præbente 46 *domum, Capitone* 47 *culinam.*
Postera lux oritur multo gratissima : namque
Plotius & Varius 48 *Sinuessæ, Virgiliusque*
Occurrunt : 49 *animæ, quales neque* 50 *candidiores*
Terra tulit, 51 *neque queis me sit devinctior alter.*
O qui complexus, & gaudia quanta fuerunt !
Nil ego contulerim jucundo 52 *sanus amico.*
53 *Proxima Campano ponti quæ villula,* 54 *tectum*
Præbuit, & 55 *parochi quæ debent ligna, salemque.*
56 *Hinc mihi capuæ clitellas* 57 *tempore ponunt.*
58 *Lusum it Mecœnas, dormitum ego, Virgiliusque,*
Namque pila 59 *lippis inimicum, & ludere* 60 *crudis,*
61 *Hinc nos* 62 *Cocceii recipit* 63 *plenissima villa,*
Quæ super est Claudi cauponas. 64 *nunc mihi paucis*
Sarmenti scurræ pugnam Messique Cicerri
Musa velim memores, 65 *& quo patre natus uterque*
66 *Contulerit lites.* 67 *Messi clarum genus Osci,*
Sarmenti 68 *domina extat.* 69 *ab his majoribus orti*

33 Anxur Volscorum oppidum, prominens in mare.
34 Jurisconsultus, quem M. Antonius miserat ad Augustum.
35 Amicos dissidentes placare.
36 Oculorum medicamenta.
37 Illinebam.
38 Homo absolutus & perfectus.
39 Ita Antonii amicus, ut non alius magis.
40 Oppidum in via Appia dextrorsum.
41 Scribæ superbientis ob præturam, in qua se gessit insolenter, dignitatis insignibus ornatus in Fundis, parvo municipio, quasi Romæ Prætor fuisset.
42 Togam prætoriam.
43 Vestem senatoriam latis clavis ornatam.
44 Focum, in quo sub adventum hospitum vel convivarum suavis suffitus fiat.
45 In Formiis, ubi natus est Mamurra eques Rom. Nobilissimus.
46 Hospitium sive tectum.
47 Cœnam dante Capitone.
48 Sinuessa est civitas ad Liris fluvium, clara ob vini copiam.
49 Homines tales.
50 Innocentiores, integriores.
51 Et quibus non sit alter magis devinctior.
52 Quamdiu sana mens fuit, ego nihil conferendum putabo cum dulci amico.
53 Villula quæ pronuntiatur, &c.
54 Tecto nos recepit.
55 Parochi præbuerunt ligna, &c, parochorum erat munus, legatis publice missis res necessarias suppeditare.
56 Ab hac villa clitellas.
57 Tempori, tempestive, ita ut Capuæ pernoctarent.
58 Pila palmaria.
59 Lippus erat Horatius Virgilius KAKOΣΤΟΜΑΧΟΣ.
60 Vehementis exercitationis cibaria male decoquentibus plurimum nocet.
61 A villula Capuana.
62 Villa, quam Cocceius condidit.
63 Villa copiosissima, quæ est supra cauponas Claudii oppidi ab Appio Claudio conditi.
64 *Facete in re ridicula Horatius invocat Musas.*
65 Quo genere natus.
66 Litigarint.
67 Osci (populi Italiæ turpissimi) erant clarum genus Messi, *satis Ironice dictum.*
68 Ergo Sarmentus servus erat, & adhuc vix liber.
69 Ab obscœnis & obscuris parentibus orti.

Ad pugnam venere. 70 *prior Sarmentus, Equi te*
Esse 71 *feri similem dico. Ridemus: & ipse*
72 *Messius, Accipio; 73 caput & movet: 74 O, tua cornu*
Ni foret 75 exacto frons (inquit) quid faceres, quum
76 Sic mutilus minitaris? At 77 illi fœda cicatrix
78 Setosam 79 lævi frontem turpaverat oris.
80 Campanum in morbum, in faciem permulta jocatus.
Pastorem saltaret uti 81 Cyclopa, rogabat:
Nil illi 82 larva, aut tragicis opus esse 83 cothurnis.
84 Multa Cicerrus ad hæc: donasset jamne 85 catenam
86 Ex voto Laribus, quærebat. Scriba quod esset,
87 Deterius nihilo dominæ jus esse. rogabat
Denique, cur unquam 88 fugisset: cui 89 satis una
Farris libra foret, gracili sic, tamque pusillo.
Prorsus jucunde cœnam produximus illam.
Tendimus hinc rectà 90 Beneventum, ubi 91 sedulus hospes
Pæne arsit, macros dum turdos versat in igne.
Nam vaga per veterem dilapso flamma culinam
92 Vulcano, summum properabat 93 lambere tectum.
Convivas avidos cœnam servosque timentes
94 Tum rapere, atque omnes restinguere velle 95 videres.
Incipit ex illo montes Appulia 96 notos
Ostentare mihi quos torret 97 Atabulus, & quos
Nunquam 98 erepsemus, nisi vos vicina 99 Trivici
Villa recepisset, 1 lacrymoso non sine fumo,
2 udos cum foliis ramos urente camino.
Hic ego 3 mendacem stultissimus usque puellam
Ad mediam noctem expecto. 4 somnus tamen aufert
5 Intentum Veneri: tum immundo somnia 6 visu
7 Nocturnam vestem maculant, ventremq; supinum.

70 Sarmentus loquitur, Dico, &c. 71 Indomiti & grandis equi te similem dico. 72 Messius respondens, accipio (inquit) convitium, quo me prosciendis. 73 Caput agitat, quasi minitans Sarmento. 74 Sarmentus Messium acerbius deridet. 75 Coram exectum apparebat ex insigni cicatrice, qua frons erat deformata. *Notat fortasse vestigium excisæ verrucæ.* 76 Quasi bos mutilatus. 77 Cicerro. 78 Impolitam & hirsutam frontem. 79 Ex simitta parte faciei. 80 In magnas verrucas, quæ instar cornuum innascebantur in fronte gentis Campanæ. 81 Ut saltando exprimeret Polyphemum. 82 Propter fœdam cicatricem & faciei hirsutiem. 83 Propter magnam corporis staturam. 84 Multa Cicerrus dixit in sarmentum. 85 Catenam, qua fuerat ligatus quasi servus & qua, jam manumissus, fuerat liberatus. 86 Rogabat num à fœdis Laribus sacro catenam suspendisset. 87 Nihilo minus servum esse. 88 Quod à domina sua nimis parce aleretur. 89 Ad diuturnam victum. 90 Urbem in agro Samnitum. 91 Hospes diligens & officiosus. 92 Igni dispersio. 93 Contingere. 94 Rapere à flamma, ut cœnam servarent. 95 Videre licebat. 96 Noti erant illi montes Horatio, quia ipse natus est in Apulia. 97 Ventus Appuliæ infestus. 98 Nunquam erepsemus, id est, transivisemus. 99 Tricium, oppidum est in finibus Campaniæ. 1 Fumo lacrymas excutiente. 2 Ramos humidos vel viridos. 3 Puellam, quæ promissis non staret. 4 Somnus me opprimit. 5 Animo & corpore. 6 Visione aliqua & specie animo obiecta. 7 Semenis eruptione, quæ fit in somno.

Quat.

Quattuor 8 *hinc rapimur viginti & millia rhedis,*
Manſuri 9 *oppidulo, quod verſu dicere* 10 *non eſt,*
11 *Signis perfacile eſt.* 12 *vænit viliſſima rerum*
Hic aqua : ſed panis longe pulcherrimus, ultro
13 *Callidus ut ſoleat humeris* 14 *portare viator :*
15 *Nam Canuſi lapidoſus : aquæ non ditior urna,*
16 *Qui locus a forti Diomede eſt conditus olim.*
Flentibus hinc Varius 17 *diſcedit mœſtus amicis.*
Inde 18 *Rubos feſſi pervenimus, utpote longum*
Carpentes iter, & factum 19 *corruptius imbri.*
20 *Poſtera tempeſtas melior :* 21 *via pejor, ad uſque*
22 *Barî mœnia piſcoſi. dehinc* 23 *Gnatia lymphis*
24 *Iratis extructa dedit riſuſque jocoſque :*
Dum 25 *flamma ſine, thura liqueſcere limine ſacro*
Perſuadere 27 *cupit :* 28 *credat Judæus* 29 *apella*
Non ego. namq; deos 30 *didici* 31 *ſecurum agere ævum:*
Nec, ſi quid miri faciat natura, deos id
32 *Triſtes ex alto cæli* 33 *demittere tecto.*
34 *Brunduſium longæ finis chartæque viæque.*

8 A villa Trivici celeriter vehimur rhedis. 9 Equotutio. 10 Non licet, quia ne verſu hexametro hæc dictio *Equotutium* ſtare non poteſt. 11 Per ſigna hoc oppidum deſcribere. 12 Aqua venditur. 13 Viator providus 14 Panem portare. 15 Canuſli (oppidi appuliæ) durus eſt panis. 16 Non ditior, id eſt, haud multo magis abundans aqua, quam Equotutium. 17 Diſcedit ad caſtra Cæſaris cum Mecœnate & Cocceio. 18 Oppidum Campaniæ. 19 Nobis moleſtius propter pluviam. 20 Poſtera dies magis eſt ſerena. 21 Poſt pluviam. 22 Barium eſt oppidum Apuliæ, quod à mari alluitur. 23 Gnatia eſt oppidum Salentinum. 24 Propter magnam in eo oppido duleis aquæ penuriam. 25 Sine igne. 26 Incendi & abſumi in primo templi aditu. 27 Dum Gnatia cupit, id eſt, populus Gnatiæ. 28 Credat Judæus ſacrificium ſine igne abſumi. 29 Judæus recutitus & circumciſus. 30 Didici ab Epicuro. 31 Sine cura rerum humanarum. 32 Deos ſollicitos aut iratos. 33 Demittere in terras. 34 Brundaſium finem fecit longi itineris & hujus ſermonis.

SATYRA VI.

Reprehendit vanum populi Rom. de nobilitate judicium. quod eam ſtemmatum antiquitate, non virtute, metiretur, & nobilitate illa non præditos ad magiſtratus non libenter admitteret. Sibi non eadem ratione amicitiam Mecœnatis, qua tribunatum, poſſe quemquam invidere: quum hæc non fortunæ fuerit, ſed virtutis commendatione quæſita ſit. Tandemque ſuam conditionem longe meliorem in vita privata oſtendit, quam in magiſtratu eſſe poſſit.

1 O Mecœnas, non ideo ſuſpendis ignotos naſo aduneo, quia generoſior eſt te nemo omnium Lydorum, qui Etruriam incolue. unt.

1 *Non, quia, Mecænas, Lydorum quicquid Etruſcos*
Incoluit fines, nem ogeneroſior eſt te :
Nec, quòd avus tibi maternus fuit atque paternus,

Olim

Olim qui 2 *magnis legionibus imperitarint :*
3 ut plerique solent, 4 naso suspendis adunco
5 Ignotos : ut me 6 libertino patre natum.
Quum 7 referri negas, quali sit quisque parente
Natus, dum 8 ingenuus : persuades hoc tibi vere,
Ante potestatem 9 Tulli, atque ignobile regnum,
Multos sæpe viros 10 nullis majoribus ortos,
Et vixisse probos, amplit & honoribus auctos.
Contra Lævinum 11 Valeri genus, 12 unde superbus
Tarquinius regno pulsus fuit, unius assis
Non unquam pretio pluris 13 licuisse, 14 notante
Judice, quem nosti, populo : 25 qui stultus honores
Sæpe dat indignis, & 16 famæ servit ineptus :
Qui stupet in titulis & 17 imaginibus. 18 quid oportet
Nos facere, à vulgo longe lateque remotos ?
19 Namque esto, populus 20 lævino mallet honorem
Quam Decio mandare, 21 novo, censorq; 22 moveret
Appius, ingenuo si non esset patre natus : (sem.
23 Vel merito, quoniam in propria non 24 pelle quiesset
25 Sed fulgente trahit constrictos 26 gloria curru
27 Non minus ignotos generosis. 28 quo tibi Tulli
29 Sumere depositum clavum ? fierique 30 tribunum?
Invidia accrevit, 31 privato quæ minor esset. (crus
Nam 32 ut quisque 33 insanus nigris medium impedit
34 Pellibus. & latum demisit pectore 35 clavum,
36 Audit continuo? quis homo hic est? quo patre natus?
37 ut si qui ægrotet, quo morbo 38 Bassus, haberi
Ut cupiat formosus, eat quacunque, puellis
Injiciat curam quærendi singula : quali
Sit facie, sura quali, pede, dente, capillo :
Sic qui promittit, cives, urbem sibi curæ,

2 Legionibus plenis, quæ decem cohortibus constabant. 3 Ut solent tumidi, claris patribus orti 4 Vatre derides. 5 Ignobiles & infimæ sortis homines. 6 Libertinus est filius liberti, id est, servi manumissi. 7 Interesse negas. 8 Dum bonis moribus est imbutus, & cujus pater servitutem non servivit. 9 Ante potestatem Tulli Sexti regis Rom. ex serva captiva nati, cujus regnum iccireo appellat ignobile, regnavit tamen optime. 10 Obscuris. 11 Valerii Publicolæ filium. 12 A quo, cum Junio Bruto. 13 Æstimatum esse. 14 Populo judicante. 15 Stultus populus nullo consilio ductus. 16 Generis splendori. 17 Majorum statuis, antiquitatis tessibus. 18 Qui populo sumus sapientiores ? 19 Demus quod populus mallet, &c. 20 Homini nobilissimo. 21 Ignobili familia nato. 22 A petendo magistratu me ut indignum summoveret. 23 Atque id valde merito. 24 In proprio statu. ducit Metaph. ab asino Cumano pellem leonis induente. 25 Aurato curru quasi victor. 26 Gloriæ cupiditas. 27 Ignobiles æque ac nobiles. 28 Quo tibi profuit ? 29 Recipere senatoriam vestem, id est, dignitatem tibi à Cæsare ademptam. 30 Militum. 31 Nullam dignitatem habenti. 32 Statim ut. 33 Ideo insanus, quia ignobilis & obscurus homo insignia senatoria sibi sumat. 34 Calceis senatoriis usque ad medium cras subductis. 35 Tunicam lati clavi, cui lati clavi erant assuti : quod erat insigne majorum magistratuum. 36 A populo. 37 Si quis ægrotet animi morbo, sc. adulterandi studio. 38 Homo nimis comptus & mulierosus.

Imperium fore & Italiam, & delubra deorum:
Quo patre sit natus, num ignota matre inhonestus,
Omnes mortales curare & 39 quærere cogit.
40 Tune Syri, Damæ, aut Dionysi 41 filius, audes
42 dejicere è saxo cives? aut tradere 43 Cadmo?
44 At novius collega gradu post me sedet uno, (lus
Naq; est 45 ille, patir quod erat meus. 46 hoc tibi Pau-
Et Messala videris. at hic, si plostra ducenta,
concurrantque foro tria funera, 47 magna sonabit,
Cornua quod vincatq; tubas: 48 saltem tenet hoc nos.
Nunc ad me redeo libertino patre natum,
Quem 49 rodunt omnes libertino patre natum,
50 Nunc quia Mecœnas tibi sum 51 convictor: 52at
olim,
53 Quod mihi pareret legio Romana tribuno.
54 Dissimile hoc illi est: quia non ut 55 forsit 56 honorem
Jure mihi 57 invideat quivis, ita te quoq; 58 amicum:
Præsertim 59 cautum dignos assumere, prava
Ambitione procul. felicem dicere 60 non hoc
Me possum casu, quod te 61 sortitus amicum.
Nulla etenim mihi te fors obtulit. optimus olim
Virgilius, post hunc Varius, dixere quid esset.
62 ut veni coram, 63 singultim pauca loquutus,
(64 Infans namque pudor prohibebat plura profari)
65 non ego me claro natum patre, non ego circum
Me 66 Saturciano vectari rura caballo,
Sed quod eram, narro. 67 respondes (ut tuus est mos)
Pauca. abeo: & revocas nono post mense, jubesque
Esse in amicorum numero. magnum hoc ego duco.
Quod placui tibi, qui turpi secernis honestum,
68 Non patre præclaro, sed vita & pectore puro.
Atqui si vitiis 69 mediocribus, ac mea paucis
Mendosa est natura, alioqui recta (velut si
Egregio inspersos reprendas corpore nævos)
Si neque avaritiam, neque sordes, 70 ac mala lusiva

39 Cogit curiose percontari de se & suis natalibus. 40 Apostrophe populi Rom. in ignobiles ad honores & imperium evectos. 41 E servo quopiam natus. 42 Audes præcipitare è saxo Tarpeio noxium & damnatum? id est, audes tu tribunatu fungi? 43 Tradere carnifici 44 Respondet filius Damæ, dicens collegam suum se esse ignobiliorem. 45 Est ille libertus, cum ego sim libertinus. 46 In hoc quod collega tuo sis superior, videris esse nobilis ut Paulus, *sunt verba Horatii vel alius civis Romani.* 47 Vocem edit, quæ omnem strepitum vincat. 48 Quæ voteis magnitudo facit nos sustinere ejus ignobilitatem. 49 Omnes elanculum mordent. 50 Nunc me mordent. 51 Si tibi familiaris & conviva. 52 Olim mordebat. 53 Quia tribunus militum fui. 54 Dissimile est tribunum militum olim fuisse, & tibi hodie familiarem esse. 55 Fortasse. 56 Honor nonnunquam mandatur indigno. 57 Invidere possit. 58 Tuo judicio electum, non fortuito. 59 Consideratum. 60 Nec hac sorte possum prædicare me fœlicem. 61 Quod nactus tum te amicum. 62 Postquam. 63 Sermone interrupto. 64 Pudor elinguis. 65 Ego non narro. 66 Equo in Saturejanis id est, Appulis pascuis nato. 67 Tu ô Mecœnas respondes pauca. 68 Non generi splendore, sed vitæ probitate. 69 Vitiis parvis. 70 Lupanaria, fornices.

Objiciet vere quiſquam mihi: 71 *purus & inſons*
(ut me collaudem) ſi vivo. & charus amicis:
72 *Cauſa fuit pater his:* 73 *qui macro pauper agello*
Noluit in 74 *Flavi ludum me mittere,* 75 *magni*
Quo pueri magnis é centurionibus orti,
Lævo 76 *ſuſpenſi loculos* 77 *tabulamque lacerto,*
Ibant 78 *octonis referentes idibus* 79 *æra.* (*dum*
10 *Sed puerum eſt auſus Romam* 81 *portare, docen-*
Artes, quas doceat quivis eques atque ſenator
82 *Semet prognatos,* 83 *veſtem ſervoſque ſequentes*
In magno ut populo ſi quis vidiſſet, 84 *avita*
Ex re præberi ſumptus mihi crederet illos.
85 *Ipſe mihi cuſtos incorruptiſſimus omnes*
Circum doctores aderat. quid multa? pudicum
(Qui primus virtutis honos) ſervavit ab omni
Non ſolum facto, verum 87 *opprobrio quoque turpi:*
Nec timuit, ſibi ne vitio quis verteret, 88 *olim*
89 *ſi præco parvas, aut (ut fuit ipſe) coactor*
Mercedes ſequerer. 90 *neque ego eſſem queſtus. ab*
hoc nunc
Laus illi debetur, & a me gratia major.
Nil me 91 *pœniteat ſanum patris hujus:* 92 *eoque*
93 *Non, ut magna* 94 *dolo factum negat eſſe ſuo pars,*
Quod non ingenuos habeat claroſque parentes,
Sic me defendam. longe mea diſcrepat iſtis
Et vox & ratio. nam ſi natura juberet
A certis annis ævum 95 *remeare peractum,*
Atque alios 96 *legere ad faſtum quoſcunque parentes*
97 *Optaret ſibi quiſque: meis contentus,* 98 *honeſtos*
Faſcibus & ſellis nolim mihi ſumere: demens
Judicio vulgi, ſanus fortaſſe tuo: quod (*leſtum.*
Nollem 99 *onus (haud unquam ſolitus) portare mo*
Nam mihi continuo major quærenda foret 1 *res,*
2 *Atque ſalutandi plures: ducendus & unus*
3 *Et comes alter, uti ne ſolus ruſve peregre-*
ve exirem: plures calones, atque caballi

71 Si vivo anmo puro & vita integra. 72 Harum virtutum pater mihi cauſa fuit. 73 Quiquamvis eſſet pauper macro agello 74 In ludum Flavi calculatoris qui autem Arithmeticam docebat. 75 Magnis patribus nati 76 Habentes loculos ſuſpenſos. 77 In qua tabula numerare diſcunt. 78 Idibus, quarum octo ſunt dies. 79 Mercedem Flavio numerandi magiſtro datam. 80 Sed me puerum. 81 Propter teneram ætatem 82 Filios vel pronepotes ſuos. 83 Adeo ut ſi quis veſtitum & comitatum meum in tuba vidiſſet. 84 Ex avito patrimonio. 85 Pater meus. 86 Verecundum. 87 Maledicto 88 Aliquando. 89 Si me ad hoc inſtitu ſſet, ut præco fuiſſem vel coactor, id eſt, publicanorum mer-

ſier. 90 Si me feciſſet præconem aut coactorem. 91 Nil me pœnitere debet, quamdiu ſanus ſum. 92 Atque ideo. 93 Non ſic me defendam, ut, &c. 94 Suo vitio & culpa. 95 Repueraſcere. 96 Eligere ad oſtentationem. 97 Ut alios patentes quiſque ſibi optaret, ego meis contentus; nolim, &c. 98 Parentes, ornatos magiſtratuum inſignibus. 99 Nobilitatis onus. 1 Divitiæ & opes. 2 Saſſiagiorum, vel ambitionis cauſa. 3 Honoris gratia.

Pascendi: ducenda 4 petorrita. nunc mihi 5 curto
Ire licet mulo, vel, si libet, usque Tarentum;
6 Mantica cui lumbos onere ulceret, atque 7 eques
armos.
Objiciet nemo 8 sordes mihi, quas tibi 9 Tulli,
Quum 10 Tiburte via praetorem quinque sequuntur
Te pueri, 11 lasanum portantes, 12 cœnophorumque.
13 Hoc ego commodius, quam tu, praeclare Senator,
Millibus atque aliis, vivo. quacunque 14 libido est,
Incedo solus: percontor 15 quanti olus, ac far:
16 Fallacem circum, 17 vespertinumque pererro
Saepe forum: 18 assisto divinis: inde domum me
Ad porri & ciceris refero 19 laganique catinum.
Cœna ministratur 20 pueris tribus; & 21 lapis albus
Pocula cum cyatho duo sustinet: astat echinus
23 Vilis, cum patera 24 guttus, 25 Campana supellex.
Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
Surgendum sit mane, 26 obeundus Marsya, qui se
Vultum ferre negat Noviorum posse 27 minoris. (Clo,
28 Ad quartam jaceo; post hanc vagor, aut ego 29 le-
Aut scripto quod me tacitum juvet. ungor 30 olivo.
Non quo fraudatis immundus 31 Natta lucernis,
Ast ubi me sessum Sol 32 acrior ire lavatum
Admonuit, fugio rabiosi tempora 33 signi.
Pransus 34 non avide, quantum 35 interpellet inani
Ventre diem durare, 36 domesticus otior. hæc est
Vita solutorum misera ambitione gravique.
37 His me consolor, victurus suavius 38 ac si
Quæstor avus, pater atque meus, patruusque fuissent.

4 Vehicula Gallica. 5 Mulo, qui caudam habet decurtatam. 6 Pera, in qua res necessariæ ferebantur. 7 Sellisterna. 8 Avaritiam vel negotiosi. 9 Dives. 10 Via qua superiores Tybur ducit. 11 Vas in quo olus exonerabatur. Ang. e. ibse sunt. 12 Vas in quo vinum ferebatur. 13 In hac re multisque aliis. 14 Voluptas. 15 Quanti venditur olus. 16 In circo fallaces Astrologi & somniorum interpretes erant frequentes. 17 Vesperi. 18 Interest rebus divinis, vel rerum futurarum divinationibus, nempe in circo. 19 Olera cum catinum. 20 A pueris tribus. 21 Mensa marmorea. 22 Astat mihi cœnanti echinus, id est, vas fictile, sic nominatum a similitudine echini marini. 23 Parvi pretii. 24 Ex gutto vinum gurgatim seu minutatim fundebatur. 25 Vasa fictilia, in Campania facta. 26 Obeunda prima pars fori, ubi posita est statua Marsyæ in litigatorum terrorem. 27 Duorum fratrum Noviorum unus jurgator erat improbissimus litigator, qui ad hanc statuam summo mane impudentissime fœnerabatur. 28 Ad horam quartam. 29 Lectito aut scripto. 30 Oleo, non ex lucernis derapto. 31 Sordidus quidam Romanus. 32 Sol calidior. 33 Caniculæ. 34 Pransus moderate & parce. 35 Quantum non sinat me integrum diem inani ventre permanere. 36 Domi otium ago. 37 Hac vita me consolor. 38 Suavius quam si ex familia essem senatoria.

SATY-

SATYRA VII.

Rixam Rupilii cognomento Regis cum Græculo quodam Persio describit. Proscriptus enim ab Augusto rex, fugit ad Brutum, ubi Horatio tunc tribuno militum ignobilitatem exprobrasse ferunt, qui nunc eam contumeliam ulcisci velit.

Proscripti Regis 1 Rupili 2 pus atque venenum,
3 Hybrida quo pacto sit Persius ultus, opinor
Omnibus & 4 lippis notum & 5 tonsoribus esse.
Persius hic permagna negotia dives habebat
6 Clazomenis, etiam lites cum 7 Rege molestas:
8 Durus homo, atque 9 odio qui possit vincere Regem:
10 Confidens, 11 tumidusque: adeo sermonis amari,
12 Sisennas, Barros 13 ut equis præcurreret albis.
Ad Regem redeo. postquam nihil inter utrumque
Convenit, (hoc etiam sunt omnes jure molesti,
Quo fortes, quibus adversum bellum incidit. inter
Hectora 15 Priamiden, animosum atq; inter Achillem
Ira fuit capitalis, 16 ut ultima divideret mors:
Non aliam ob causam, nisi quod virtus in utroque
Summa fuit. 17 duo si discordia vexet inertes:
Aut si 18 disparibus bellum incidat, ut Diomedi
Cum Lycio 19 Glauco: discedat pigrior, ultro
Muneribus missis) Bruto Prætore 20 tenente
Ditem Asiam, Rupili & Persi par 21 pugnat, uti non
22 Compositus melius 23 cum Bitho Bacchius, in jus
Acres 24 procurrunt, magnum 25 spectaculum uterq;.
Persius exponit 26 causam: ridetur ab omni
Conventu: laudat Brutum, laudatque cohortem.
Solem Asiæ Brutum appellat, stellasque salubres,
Appellat 27 comites, 28 excepto Rege: 29 canem, illum,
Invisum agricolis sydus, venisse. 30 ruebat
Flumen ut hybernum, 31 fertur quo rara securis.
Tum 32 Prænestinus salso multumque fluenti

1 Inter Rupilium cognomento Regem & Persium quendam natione Græcum mole æ lites extiterunt. Rupilius ab Augusto in triumviratu proscriptus est & damnatus. 2 Pus venenosum i. pestiferam maledicentiam. 3 Hybrida ex patre Asiatico & matre Rom. natus. Angl. *a mongrel* 4 Lippi ad se alliciunt loquaces. 5 Apud tonsores multas diei horas conterunt loquaces. 6 Urbe Asiæ 7 Cum Rege Rupilio. 8 Duræ cervicis homo. 9 Orationis acerbitate. 10 Audax. 11 Superbus. 12 Nobilissimos convitiatores. 13 Ut longe superaret. *Equi albi dicuntur omnium celerrimi.* 14 Omnes molesti eo sunt jure, quo fortes. i. eandem sibi libertatem vendicant. 15 Priami filium 16 Ut sola mors litem dirimeret. 17 Duos ignavos. 18 Forti & ignavo. 19 Glaucus ignavior, ultro Diomedi, ut ab armis discederet, munera misit aurea pro æreis. 20 Bruto Asiam occupante. 21 Verbis acerbe contendit. 22 In certamen congressurus. 23 Bithus & Bacchius erant par Gladiatorum. 24 Currunt in publicum. 25 Spectaculum theatri & judicii. 26 Causam suam. 27 Comites Bruti. 28 Præter Rupilium Regem. 29 Caniculam pestiferam, sydus horribile. 30 Inconsulte dicebat. 31 Quo frondatio raro pertingit, ut ligna cædat. 32 Rupilius Rex, præneste natus.

33 Convitia de prompta ex pectore mordaci & copioso. 34 Retorquet. 35 Ut durus vinitor. 36 Viator prius de via vindemiatori convitiatus coactus est cedere. 37 Deridens vinitorem, & eum appellans avem pigram ac nidi sui obliviscentem. 38 Aspersus mordacitate Italica. 39 Julium Cæsarem. 40 Hunc Rupilium Regem jugulare, ad te pertinet.

33 Expressa arbusto 34 regerit convitia, 35 durus
Vindemiator, & invictus, cui sæpe 36 viator
Cessisset, magna compellans voce 37 Cucullum.
At Græcus, postquam est Italo perfusus 38 aceto,
Persius, exclamat, Per magnos, Brute, deos te
Oro, qui 39 reges consueris tollere, cur non
Hunc regem jugulas? operum 40 hoc (mihi crede)
tuorum est.

SATYRA VIII.

Priapum Deum, custodem hortorum, inducit querentem de Canidia & Sagana veneficis, &, quæ ab illis in occulto fierent, describentem.

1 Ego priapus olim truncus eram. 2 Truncus fici arboris. 3 Lignum nullam ad rem utile. 4 Dubius. 5 Suam formido. 6 Dextra, quæ falcem tenet. 7 Penis ex palo factus. 8 In hortis nuper satis, vel, nuper à Mecœnate institutis. 9 Ad hunc locum, ubi Priapus stabat. 10 Cadavera inopum & plebeiorum hominum. 11 Non in ornato ferebo. 12 Constitutum est sepulchrum. 13 Pantolabus universum patrimonium abligurierat. 14 Luxurioso, qui rem suam familiarem turpiter consumpserat. 15 In latitudinem. 16 Cippus est lapis in agro erectus, in quo incisa erat formula verborum, quibus testatores declarabant, se certum loci spatium è suis agris excipere, quod vel Reip. vel alicui familiæ relinquerent. 17 In longitudinem. 18 In Esquiliis datos significabat. 19 Hæc verba Cippo inscripta demonstrabant hoc loci spatium hæredibus esse ademptum. 20 In quo colle, olim sepulchreto, Mecœnas domum pulchram jam extruxerat, hortosque amœnos adjunxerat. 21 Sepulchris remotis. 22 In colle aperto deambulans. 23 In quo nuper tristes homines. 24 Deformem. 25 Non tam fures, &c. quam.

1 Olim truncus eram 2 ficulnus, 3 inutile lignum:
Quum faber 4 incertus scamnum faceretne
Priapum,
Maluit esse deum. Deus inde ego, furum aviumque
Maxima 5 formido. nam fures 6 dextra coërcet,
Obscœnoque ruber porrectus ab inguine 7 palus:
Ast importunas volucres in vertice arundo
Terret fixa, vetatque 8 novis considere in hortis.
9 Huc prius angustis ejecta 10 cadavera cellis
Conservus vili portanda locabat 11 in arca:
Hoc miseræ plebi 12 stabat commune sepulchrum,
13 Pantolabo scurræ, Nomentanoque 14 nepoti.
Mille pedes 15 in fronte, trecentos 16 cippus 17 in agrū
18 Hic dabat: 19 hæredes monimentum ne sequeretur.
Nunc licet 20 Esquiliis habitare 21 salubribus, atque
22 Aggere in aprico spatiari: 23 quo modò tristes
Albis 24 informem spectabant ossibus agrum.
Quum mihi 25 non tantum furesque feræque, suëtæ

Hunc

Hunc vexare locum, curæ sunt atque labori:
Quantum, carminibus quæ 26 versant atque venenis
Humanos animos. 27 has nullo perdere possum
Nec prohibere modo, 28 simulac vaga luna decorum
Protulit os, quin ossa 29 legant herbasque nocentes.
Vidi egomet nigra 30 succinctam vadere palla
Canidiam, pedibus nudis, passoque capillo,
Cum Sagana 31 majore ululantem. (pallor utrasque
Fecerat horrendas aspectu) 32 scalpere terram
Unguibus, 33 & pullam divellere mordicus agnam
Cœperunt. 34 cruor in fossam confusus, ut inde
35 Manes elicerent, animas responsa daturas.
36 Lanea & effigies erat, altera cerea: 37 major
Lanea, quæ pœnis compesceret inferiorem.
Cerea suppliciter stabat, 38 servilibus, utque
Jam peritura, modis. 39 Hecaten vocat altera, sævam
Altera 40 Tisiphonem. serpentes atque videres.
41 Infernas errare canes; Lunamque 42 rubentem,
Ne foret 43 his testis, post magna 44 latere sepulchra.
Mentior at si quid, merdis caput 45 inquiner albis
Corvorum, atque in me veniant mictum atque cacatum
Julius, & 46 fragilis Pedatia, furque Voranus.
Singula quid memorem? quo pacto 47 alterna loquentes
Umbræ cum Sagana resonarent triste & 48 acutum?
Utque lupi barbam 49 variæ cum dente colubræ
Abdiderint furtim terris? & 50 imagine cerea
Largior arserit ignis; & ut non testis inultus
Horruerim voces Furiarum & facta 51 duarum.
Nam, 52 displosa sonat quantum vesica, pepedi
Diffissa nate 53 ficus. 54 at illæ currere in urbem.
Canidiæ 55 dentes, altum Saganæ 56 caliendrum
Excidere, atque herbas, atque incantata lacertis
57 Vincula, cum magno risuque jocoque 58 videres.

26 Immutant 27 Veneficas. 28 Postquam. 29 Colligant. 30 Expeditam. 31 Hinc apparet duas fuisse Saganas, majorem & minorem. 32 Fodere. 33 Et nigram agnam dentibus discerpere. 34 Cruor agnæ discerptæ in fossam terram mittitur. 35 Mortuorum animas excitarent. 36 Duæ erant imagines, altera lanea, altera cerea. 37 Major effigies erat lanea, quæ inferiorem, id est, ceream verberaret. 38 Ut miserabiliter peritura 39 Proserpinam umbrarum dominam. 40 Unam ex tribus furiis, quæ cædes ulciscitur. 41 Stygias cane Proserpinæ comites. 42 Lunam erubescentem. 43 His veneficiis. 44 Latebat. 45 Utinam caput meum habeam merdis inquinatum. 46 Mollis Pedatius qui cum patrimonio pudicitiam amisit. 47 Alternatim. 48 Cum voce tenui & acuta. 49 Cum dente colubræ maculosæ. 50 Ob imaginem ceream, quæ igne liquescebat, in pernitiem ejus, quem execrabantur. 51 Canidiæ & Saganæ quæ tanquam furiæ erant. 52 Quantum sonat vesica rupta & discissa. 53 Ego Priapus è ficu factus. 54 Illæ currebant. 55 Non suos dentes, sed alienos arte insitos. 56 Saganæ comam appositam, i. crinem hypocriticum. Angl. *a Peruke*. 57 Licia ex diversis coloribus. 58 Videre liceret.

SATYRA IX.

Describit cujusdam, in quem forte inciderat, importunam & pertinacem garrulitatem, qua jactabunde quædam, nonnulla impudenter, omnia stulte deblaterans, diu invitum detinuerit, & propemodum enecarit.

IBam forte via 1 sacra (sicut meus est mos)
Nescio quid meditans nugarum, totus 2 in illis:
Accurrit quidam notus mihi nomine tantum,
Arreptaque manu, 3 quid agis. dulcissime rerum?
4 Suaviter, ut nunc est, inquam: & cupio 5 omnia quæ vis.
Quum assectaretur, Num quid vis? 6 occupo. at ille,
7 Noris nos (inquit) docti sumus. Hic ego, pluris
8 Hoc, inquam, mihi eris, 9 Misere discedere quærens,
10 Ire modo ocyus, interdum 11 consistere: in aurem
12 Dicere nescio quid puero, quum sudor ad imos
13 Manaret talos. O te 14 Bollane cerebri
Fœlicem, aiebam tacitus. quum quidlibet ille
Garriret; vicos, urbem laudaret: 15 ut illi
Nil respondebam, 16 misere cupis (inquit) abire:
Jamdudum video. sed nil agis: usque tenebo,
Persequar, 19 hinc quo nunc iter est tibi? 20 nil opus est te
21 Circumagi: quendam volo visere, non tibi notum:
Trans Tiberim longe cubatis, prope Cæsaris hortos.
22 Nil habeo quod agā, & non sum piger: usq; sequar te.
23 Demitto auriculas, ut iniquæ mentis asellus,
Quum gravius dorso 24 subiit onus. 25 incipit ille:
Si bene me novi, non 26 Viscum pluris amicum,
Non Varium facies. nam quis me scribere plures
Aut citius possit versus? quis membra 27 movere
28 Mollius? invideat quod & 29 Hermogenes, ego canto.
30 Interpellandi locus hic erat. est tibi mater?
Cognati, 31 queîs te salvo est opus? 32 Haud mihi quis-
Omnes 33 composui. 34 Fœlices. nunc ego resto. (quam;

1 In via sacra fœdus ictum fuit inter Romulum & Tatium. 2 In illis nugis. 3 Quomodo vales Horati? *inquit ille.* 4 Recte valeo secundum temporum conditionem 5 Cupio uti tibi proveniant omnia ex animi sententia, 6 Prævenio illum his verbis, nunquid aliud vis? 7 Hoc volo, ut nos noris. 8 Idcirco, quia doctus es, plurimi à me fies. 9 Vehementer, usque ad miseriam, 10 Ibam aliquando celerius. 11 Aliquando consistebam 12 Dicebam puero. 13 Quum sudor defluueret præ animi angore. 14 Bollanus nullo strepitu conturbatur, ergo fœlicis erat cerebri 15 Posteaquam. 16 Valde cupis abire. 17 Frustra cupis effugere. 18 Semper tenebo. 19 Ab hoc loco, quo es iturus? 20 Verba sunt Horatii, qui multas fingit causas sese ab hoc garrulo eripiendi. 21 Huc illuc circumduci. 22 Respondet garrulus assectator. 23 Translatio est à jumentis, quorum Aures demissæ corporis defatigationem significant. 24 Portat onus. 25 Garrulus loquitur. 26 Viscus & Varius Poëtæ diserti, amici fuere Horatii & Virgilii. 27 Saltare. 28 Facilius quam ego. 29 Cantor optimus 30 Loquitur Horatius. 31 Quibus tua salus est necessaria. 32 Respondet garrulus. 33 Omnes sepelivi. 34 Sunt verba Horatii, qui mortuos appellat fœlices hujus loquacitate defunctos.

35 Com-

35 *Conſice namq; inſtat fatum mihi triſte, 36 Sabella*
Quod 37 puero cecinit, 38 divina mota anus urna.
39 Hunc neq; dira venena, nec 40 hoſticus auferet enſis:
41 Nec laterum dolor, aut tuſſis, nec 42 tarda podagra,
Garrulus hunc 43 quando conſumet cunque. loquaces,
Si ſapiat, vitet, ſimul atque adoleverit ætas.
Ventum erat 44 ad Veſtæ, quarta jam parte diei
Præterita, & caſu, tunc reſpondere 45 vadato
Debebat, quod ni feciſſet, 46 perdere litem.
Si me amas, 47 inquit, paulū hîc ades. 48 Inteream ſi
Aut valeo 49 ſtare, aut novi civilia jura:
Et propero 50 quo ſcis. Dubius ſum quid faciam, inquit:
Tene relinquam, 51 an rem. 52 me, ſodes. Non faciam, 53 ille
Et præcedere cœpit. Ego (ut contendere durum eſt
54 Cum victore) ſequor. Mecœnas quomodo tecum?
55 Hinc repetit. 56 paucorū hominū, 57 & mentis bene
Nemo 58 dexterius fortuna eſt uſus, 59 Haberes (ſanæ.
Magnum adjutorem, poſſet qui ferre 60 ſecundas.
61 Hunc hominem velles ſi 62 tradere. diſpeream ni
63 Summôſſes omnes. 64 non iſto vivimus 65 illic
Quo tu rere modo. domus hac nec purior ulla eſt,
Nec magis his aliena 66 malis, nil mî officit unquam,
Ditior hic, aut eſt quia doctior. eſt locus uni-
Cuiq; ſuus. 67 magnum narras vix credibile. 68 atqui
Sic habet. 69 Accendis, quare 70 cupiam magis illi
Proximus eſſe. 71 Velis tantūmodo; 72 quæ tua virtus,
Expugnabis. & eſt 73 qui vincī poſſit: eoque
Difficiles aditus primos habet. 74 Haud mihi deero:
Muneribus ſervos corrumpam: non, hodie ſi
Excluſus fuero. deſiſtam. 75 tempora quæram:
Occurram in triviis: 76 deducam. Nil ſine magno

35 Eneca me. 36 Anus ſortilega, fortaſſe Horatii nutrix. 37 Quod cecinit mihi puero. 38 Commota urna divina, in quam ſortes erant ad divinandum futura conjectæ. 39 Puerum Horatium. *Sunt hæc verba anus vaticinantis de morte Horatii per ſortes urna eductas.* 40 Enſis hoſtilis. 41 Pleuritis. 42 Podagra, quæ tardos facit. 43 Cumque aliquando garr. &c. 44 Ad Veſtæ templum. 45 Et quidlium in jus vocaverat. 46 Debebat perdere litem. 47 Inquit garrulus 48 Utinam inteream, *inquit Horatius.* 49 Stare in judicio, ſeu in jure. 50 Ad Cæſaris hortos 51 An cauſam vel item. 52 Me relinque, inquit Horatius. 53 Non faciam, inquit garrulus. 54 Cum pertinaci. 55 Ab hoc principio garrulus ſermonem intermiſſum ſic repetit. Quomodo Mecœnas tecum agit. 56 Mecœnas (inquit Horatius) eſt homo paucis familiaribus contentus. 57 Et ſapiens eſt. 58 Dexterius quam tu, inquit garrulus. 59 Haberes me. 60 Secundas partes. i. qui tibi ſecundus eſſe poſſet. 61 Seipſum ſuo tangit digno & demonſtrat. 62 Mecœnati commendaret. 63 Niſi ſummovere poſſes omnes, qui te antecedunt gratia apud Mecœnatem. 64 Reſpondet Horatius. 65 In familia Mecœnatis. 66 Invidia, æmulatione, criminationibus, &c. 67 Rem mire edibilem narras, *inquit garrulus.* 68 Loquitur Horatius. 69 Incendis me (*inquit garrulus*) cupiditate talis familiaritatis. 70 Quare cupere debeo. 71 Tantum velle debes, inquit Horatius. 72 Ea eſt tua virtus ut facile fis expugnaturus Mecœnatem. 73 Si ſæpe inſtabis. 74 Diligentiam adhibebo, inquit garrulus. 75 Tempora idonea captabo. 76 Deducam domum.

Vita labore dedit mortalibus. 77 *Hæc dum agit, ecce,*
78 *Fuſcus Ariſtius occurrit, mihi charus, & illum*
Qui pulchre noſſet: conſiſtimus. unde venis? &,
Quo tendis? 79 *rogat, &* 80 *reſpondet. vellere cæpi,*
Et 81 *preſſare manu lentiſſima brachia, nutans,*
82 *Diſtorquens oculos, ut me eriperet.* 83 *male ſalſus*
Ridens 84 *diſſimulare: meum jecur* 85 *urere bilis.*
86 *Certe neſcio quid ſecretò velle loqui te*
Aiebas mecum. 87 *Memini bene: ſed meliori*
Tempore dicam: hodie 88 *triceſima ſabbata. vin' tu*
89 *Curtis Judæis oppedere?* 91 *Nulla mihi (inquam)*
Religio eſt. 92 *At mi. ſum paulo* 93 *infirmior, unus*
94 *Multorum, ignoſces: alias loquar,* 95 *Hunccine ſolem (me*
96 *Tam nigrum ſurrexe mihi?* 97 *fugit improbus, ac*
98 *Sub cultro linquit. caſu venit obvius illi*
99 *Adverſarius: &,* 1 *Quo tu turpiſſime? magna*
Exclamat voce: &, 2 *Licet anteſtari? ego vero*
3 *Oppono auriculam.* 4 *rapit in jus. clamor utrinque,*
Undique concurſus: ſic me ſervavit 5 *Apollo.*

77 Hæc dum loquitur garrulus.
78 Grammaticus illo tempore nobil s. 79 Fuſcus me rogat.
80 Reſpondet à me rogatus. 81 Arctius comprimere brachia 82 Huc illuc movens oculos. 83 Nimium prudens in damnum meum. 84 Ridens diſſimulabat. 85 Bilis meum jecur urebat. i. vehementer irascebar.
86 Sunt verba Horatii ad Fuſcum.
87 Reſpondet Fuſcus.
88 Sabbata triceſimo quoque die menſis redeunt. Alii Neomenias intelligunt, alii magnum Judæorum Sabbatum quo die agnum comedebant. 89 Judæis recutitis, qui glandem penis habent circumciſam. 90 Contradicere, & eorum religionem irridere. 91 Sunt verba Horatii. 92 At mihi aliqua eſt religio, inquit Fuſcus. 93 Sum aliquanto ſuperſtitioſior. 94 Unus è multis. 95 Exclamat Horatius. 96 Tam infelicem diem mihi ſurrexiſſe oportuit? 97 Fugit Fuſcus male ſalſus. 98 Linquit in ſummo periculo, ut victimam jamjam mactandam. 99 Garruli adverſarius. 1 Quo pergis improbiſſime? 2 Horati, licetne te teſtem facere in hunc garrulum? 3 Ego auriculam porrigo vellendam, ut me teſtem ſumat. 4 Trahit garrulum renitentem ad tribunal, ubi Prætor jus dicit. 5 Augusti forum, in quo erat eburnea Apollinis ſtatua.

SATYRA X.

Hac Satyra reſpondet iis, quos offenderat ſupra, Satyra quarta, quum Lucilii verſus reprehenderet: ac ſuæ reprehenſionis rationem reddit, qua eam fuiſſe juſtam oſtendit.

NEmpe 1 *incompoſito dixi pede currere verſus*
Lucili. quis tam Lucili fautor 2 *inepte eſt,*
Ut non hoc fateatur? 3 *at idem, quod ſale multo*
4 *urbem defricuit,* 5 *charta laudatur eadem.*
Nec tamen hoc tribuens, 6 *dederim quoque cætera, nam ſic*

1 Dixi Lucilium aſperum eſſe & durius ſeulum in componendis verſibus. 2 Stulte. 3 Lucilius. 4 Quod cives hominos acrius notarit. 5 In eodem Poëmate laudatur, *ſed Ironice.* 6 Dare debeo.

7 Et Laberi mimos, ut pulchra poëmata, mirer.
Ergo non satis est 8 risu diducere rictum
Auditoris: est quædam tamen 9 hic quoque virtus.
Est brevitate opus, 10 ut currat sententia, neu se
Impediat verbis lassas onerantibus aures:
Et sermone opus est modo tristi, sæpe jocoso;
11 Defendente vicem modo rhetoris, atque poëtæ,
Interdum 12 urbani parcentis viribus, atque
Extenuantis eas 13 consulto. 14 ridiculum acri
Fortius & melius magnas plerumque 15 secat res.
16 Illi, scripta 17 quibus Comœdia prisca viris est,
18 Hoc stabant, hoc sunt imitandi: quos neq; 19 pulcher
Hermogenes unquam legit, neque 20 simius iste,
21 Nil præter Calvum & doctus cantare Catullum.
At magnum fecit, quod verbis Græca latinis
Miscuit. 22 ô seri studiorum! quine putetis
Difficile & mirum, Rhodio quod Pitholeonti
Contigit. at sermo lingua concinnus utraque
Suavior, 25 ut Chio nota si commista Falerni est.
Quum versus facias, teipsum percontor, 26 an, &
Dura tibi peragenda 27 rei sit causa Petilli, (quum
Scilicet oblitus patriæque patrisque Latini,
Quum pedius causas 28 exsudet Poplicola, atque
29 Corvinus, 30 patriis intermiscere petita
Verba 31 foris malis, 32 Canusini more Bilinguis.
Atq; ego quum Græcos facerem, 33 natus mare citra,
Versiculos; vetuit me tali voce 34 Quirinus
Post mediam noctem visus, quum somnia 35 vera;
36 In sylvam non ligna feras insanius, ac si
Magnas 37 Græcorum malis implere catervas.
38 Turgidus Alpinus 39 jugulat dum Memnona,
dumque

7 Scenicos versus Laberii, scriptoris dicacissimi. 8 Non satis est auditori risum movere. 9 Est quædam virtus risum movere. 10 Ne sententia claudicet. 11 Opus est sermone tuente munus nunc Rhetoris, nunc, &c. 12 Hominis vafri & callidi. 13 Data opera. 14 Jocus interdum plus valet quam acrimonia. 15 Melius mordet, vel, melius decidit & finit, ut vult Lambinus. 16 Poëtæ veteris Comœdiæ. 17 A quibus. 18 Propter has quas posui virtutes, placebant. 19 Ironice homo bellus. 20 Neque Demetrius, poëta deformis & brevis staturæ. 21 Qui nihil cantare didicit præter Calvum & Catullum Poëtas elegos. 22 Ὀ-

ΨΙΜΑΘΕΙΣ, qui sero studiis operam dedistis. 23 Qui putetis: *Nam particula ne, abundat in sententia, vel, Conjunctio eas confirmans.* 24 Pitholeon Poëta ineptus in suis Epigrammatis Græca Latinis immiscuit. 25 Quemadmodum si vino Chio Falernum sit commixtum. 26 An tu patriæ oblitus, &c. Græca patriis immiscere malis? 27 Accusati Petilli. *qui auream coronam Jovis furatus est.* 28 Quum Pedius causas agat cum sudore. 29 Corvinus Orator clarissimus, Petilli accusator, sic etiam Pedius. 30 Latinis 31 Aliunde. 32 Apud Canusium oppidum in Appulia, partim Græce partim Latine loquebantur. 33 Natus in appuliæ finibus. 34 Romulus linguæ Latinæ author. 35 Quum somnia sunt vera. 36 Hæc sunt verba Quirini ad Horatium, 37 Græcorum versuum. 38 Alpinus stylo utitur inflato. 39 Dum malis carminibus historiam Memnonis ab Achille jugulati narrat.

40 Dif-

40 *Diffingit Rheni* 41 *luteum caput ? hæc ego* 42 *ludo*
Quæ nec in 43 *æde sonent* 44 *certantia judice* 45 *Tarpa,*
Nec redeant iterum atq; iterum 46 *spectanda theatris.*
47 *Arguta meretrice potes, Davoque Chremeta*
Eludente senem, 48 *comis garrire libellos,*
Unus vivorum, Fundani. 49 *Pollio regum*
Facta canit, 50 *pede ter percusso;* 51 *forte epos acer,*
Ut nemo, Varius ducit: molle atque facetum
52 *Virgilio annuerunt gaudentes rure Camœnæ.*
53 *Hoc erat, experto frustra Varrone* 54 *Atacino,*
Atq; quibusdam aliis, melius quod scribere possem,
55 *Inventore minor: neque ego illi detrahere ausim*
Hærentem capiti multa cum laude coronam.
At dixi fluere 56 *hunc lutulentum, sæpe* 57 *ferentem*
Plura quidem 58 *tollenda relinquendis. age, quæso,*
59 *Tu nihil in magno doctus reprendis* 60 *Homero?*
Nil comis tragici 61 *mutat Lucilius* 62 *Accî?*
Non ridet versus Ennî 63 *gravitate minores,*
Quum de se loquitur, 64 *non ut majore reprensis?*
Quid vetat, & nosmet Lucilî scripta legentes,
Quærere 65 *num illius, num* 66 *rerum dura negarit*
Versiculos natura 67 *magis factos, & euntes*
68 *Mollius? ac si* 69 *quis pedibus quid claudere* 70 *senis*
71 *Hoc tantum contentus, amet scripsisse ducentos*
Ante cibum versus, totidem cœnatus: 72 *Etrusci*
Quale fuit Cassi rapido ferventius amni
Ingenium: 73 *capsis quem fama est esse librisque*
Ambustum propriis. fuerit Lucilius, inquam,
Comis & urbanus, fuerit limatior idem,
Quam rudis, & 75 *Græcis intacti carminis auctor,*
Quamque poëtarum seniorum turba: sed ille,
76 *Si foret hoc nostrum fato dilatus in ævum,*

40 Dum ineleganter describit. 41 Quasi luteum esset Rheni caput vel origo. 42 Hæc ego ludibundus scribo. 43 In æde Apollinis & Musarum. 44 Ad certaminis provocationem venientia. 45 Ludimagistro. 46 Quæ sæpius spectata vilescant. 47 Meretrice callida 48 Tu Fundani unus ex iis qui hodie vivunt, potes argutam Comœdiam scribere comis, id est, comiter & facete. 49 Tragœdiographus. 50 Trimetris versibus. 51 Acer Varius ducit forte epos, id est, carmen heroicum, ut nemo melius. 52 Virgilius illo tempore Bucolica scripserat, non Æneida 53 Hoc erat, quod ego melius possem scribere Satyras, quã Varro. 54 Sic dicto ab Atace Narbonensis Galliæ fluvio. 55 Lucilio Satyræ inventore. 56 Lucilium. 57 Sæpe proferentem. 58 Plura sumenda, laudanda, & imitatione digna, quam quæ relinquantur & rejiciantur. 59 Ironica interrogatio. 60 Qui dormiat interdum. 61 Nil emendat? 62 Accius apud Latinos primus scripsit Tragœdiam. 63 Versus minus graves quam oportet. 64 Nonne ridet. quasi major sit his quos reprehendit? 65 Num illius culpa? 66 Rerum quas tractavit. 67 Versus magis elaboratos. 68 Molliores & lenius fluentes. 69 Ac si aliquis. 70 Hexametris versibus ut aliquid claudat & finiat. 71 Hoc uno contentus. 72 Cassii Parmensis Parma est Insubrium civitas. 73 Qui tam multa scripsit, ut mortuus suis libris fuerit combustus, nulla alia materia adhibita. 74 Demus quod Lucilius fuerit comis, &c. 75 Auctor carminis Satyrici, quod Græci non attigerunt. 76 Si hac nostra ætate natus.

77 De-

77 *Detereret ſibi multa,* 78 *recideret omne quod ultra*
Perfectum traheretur, & in verſu faciendo
79 *Sæpe caput ſcaberet,* 80 *vivos & roderet ungues.*
81 *Sæpe ſtylum vertas, iterum, quæ digna legi ſint,*
Scripturus: neque te ut miretur turba, labores,
Contentus 82 *paucis lectoribus. an tua demens*
83 *Vilibus in ludis dictari carmina malis?*
Non ego. nam ſatis eſt 84 *equitem mihi plaudere: ut*
audax
Contemptis aliis exploſa 85 *Arbuſcula dixit.*
Men' moveat 86 *cimex Pantilius? aut crucier, quod*
87 *Vellicet abſentem Demetrius? aut quod ineptus*
88 *Fannius Hermogenis lædat conviva Tigelli?*
Plotius, & Varius, Mecœnas, Virgiliuſque,
Valgius, & probet hæc Octavius optimus, atque
Fuſcus: & hæc utinam 89 *Viſcorum laudet uterque.*
Ambitione 90 *relegata, te dicere poſſum*
Pollio, te Meſſala, tuo cum fratre: ſimulque
Vos Bibuli, & Servi: 91 *ſimul his te candide Furni,*
Complures alios, doctos ego quos & amicos
92 *Prudens prætereo, quibus hæc, ſint qualiacunque,*
93 *Arridere velim, doliturus, ſi placeant ſpe*
94 *Deterius noſtra.* 95 *Demetri, teque Tigelli*
96 *Diſcipulorum inter jubeo plorare cathedras.*
I puer, atque meo 97 *citus hæc ſubſcribe libello.*

77 Detraheret. 78 Amputaret omne ſupervacaneum. 79 Hi ſunt geſtus hominis altius aliquid cogitantis. 80 Ad vivum raderet. 81 Murare debes quod ſcripſeris. *Præceptum eſt de cura in ſcriptis prius bolinda quam evulgentur.* 82 Doctis lectoribus. 83 In conſpectu turbæ imperitæ. 84 Equitem Rom. ut Mecænatem vel alium quempiam doctiſſimum. 85 Mima & meretrix à vulgo exploſa. 86 Poëta putidus, & cimex? 87 Quod Demetrius laceret me? 88 De quo ſupra Sat. 4. 89 Viſci optimi erant Poëtæ. 92 Ambitione ſublata. 91 Cum his. 92 Sciens prætereo. 93 Placeere velim. 94 Si placeant minus quam ſperamus. 95 Ego vos modulatores (qui fœminis non viris placere ſtudetis) jubeo plorare, id eſt, vobis malum precor, & vos tanquam turbam imperitorum hominum pro nihilo habeo. 96 Mimarum. 97 Subſcribe cito.

SERMONUM LIBER II.

SATYRA I.

Sibi datum à Trebatio consilium de scribendis rebus gestis Augusti, potius quam Satyris (utpote in quibus alii aliud desiderent) exponit: & cur ei parere non possit, ostendit.

Sunt, quibus in Satyra videar 1 nimis acer 2 & ultra
Legem tendere opus: 3 sine nervis 4 altera, quicquid
Composui, pars esse putat: similesque meorum
Mille die versus 5 deduci posse. Trebati,
Quid faciam, 6 præscribe. 7 quiescas. 8 ne faciam, inquis
Omnino versus? 9 ajo. 10 peream male, si non
Optimum erat: verum nequeo dormire. 11 ter uncti
Transnanto Tiberim, somno quibus est opus alto:
12 Irriguumque mero 13 sub noctem corpus habento.
Aut, si tantus amor scribendi te rapit, aude
Cæsaris invicti res dicere, multa laborum
Præmia 14 laturus. 15 cupidum, pater optime, vires
Deficiunt. neque enim quivis 16 horrentia pilis
Agmina, nec 17 fracta pereuntes cuspide Gallos,
Aut 18 labentis equo 19 describat vulnera Parthi.
20 Attamen & justum poteras, & 21 scribere fortem
22 Scipiadam, ut sapiens Lucilius. 23 haud mihi deero,
Cum res ipsa feret. 24 nisi dextro tempore, 25 Flacci
Verba per attentam non ibunt Cæsaris aurem:
Cui male, si palpêre, 26 recalcitrat 27 undique tutus.
28 Quanto rectius hoc, quam tristi ludere versu
29 Pantolabum scurram, Nomentanumque 30 nepotem:
Cum sibi quisque 31 timet, quanquam est 32 intactus, & odit?

1 Nimium asper. 2 Ultra legem Satyræ, id est, ultra modum in vitiis infectandis opus intendere. 3 Sine rebus & sententiis. 4 Altera pars, id est, alii homines. 5 Tanquam lanam deduci, id est, scribi posse. 6 Constitue quasi ex lege. *Nam tu es clarus Jurisconsultus.* 7 Respondet Trebatius, Quiescas, id est, desistas à scribendo. 8 Hæc sunt verba Horatii. 9 Trebatius affirmat. 10 Horatius loquitur. 11 Trebatii consilium. Natatura ungebantur, ut olei calore adversus aquæ frigus munirentur. 12 Madidum vino 13 Paulo ante noctem. 14 Accepturus. 15 Respondet Horatius se esse cupidum, sed deesse sibi facultatem. 16 Agmina quæ horrorem hostibus incutiant pilis, id est, Romanorum hastis. 17 Cuspide quam saucius hostis è corpore non potuit evellere nisi fractam. 18 Parth ex equo dejecti. 19 Possit describere. 20 Trebatius loquitur. 21 Augusti justitiam & fortitudinem describere. 22 Scipionis virtutes. 23 Faciam quod in me erit (inquit Horatius) cum dabitur occasio. 24 Nisi tempore opportuno. 25 Horatii verba. 26 Si adulêre 27 Munitu virtute adulationem rejicit ex omni parte 28 Rectius est (inquit Trebatius) Cæsaris laudes quam Satyram scribere. 29 Hominem vilem. 30 Luxuriosum. 31 Scelerum conscientia. 32 Quanquam carmine non notatus.

33 Quid

33 *Quid faciam? saltat* 34 *Milonius,* 35 *ut semel* 36 *icto*
Accessit fervor capiti, 37 *numerusque lucernis.*
Castor gaudet equis: ovo 38 *prognatus eodem*
39 *Pugnis.* 40 *quot capitum vivunt, totidem studiorum*
Millia. me pedibus delectat claudere verba,
41 *Lucilî ritu,* 42 *nostrûm melioris utroque.*
43 *Ille velut fidis arcana sodalibus, olim*
44 *Credebat libris: neque,* 45 *si male cesserat, usquam*
46 *Decurrens aliò, neque si bene. quo fit, ut omnis*
47 *Votiva pateat veluti descripta tabella,*
48 *Vita senis. sequor hunc,* Lucanus, *an Appulus,*
49 *anceps.*
Nam Venusinus arat finem sub 50 *utrumque colonus.*
51 *Missus ad hoc, pulsis (vetus est ut fama) Sabellis:*
52 *Quò ne per vacuum Romano incurreret hostis,*
Sive quod Appula gens, seu quod lucania bellum
Incuteret violenta. Sed hic stylus haud petet 53 *ultro*
54 *Quemquam animantē: & me veluti custodiet ensis*
Vagina tectus: quem cur destringere coner
Tutus ab infestis 55 *latronibus? ô pater & rex*
Jupiter, 56 *ut pereat positum rubigine telum:*
Nec quisquam noceat cupido mihi pacis! at ille,
Qui me 57 *commôrit (melius non tangere, clamo:)*
58 *Flebit, & insignis tota* 59 *cantabitur urbe.*
60 *Servius iratus* 61 *leges minitatur &* 62 *urnam,*
63 *Canidia Albucî, quibus est inimica,* 64 *venenum,*
Grande malum 65 *Turius, si quis se judice certet.*
Ut, 66 *quo quisq; valet* 67 *suspectos terreat,* 68 *utque*
Imperet hoc natura 69 *potens,* 70 *sic collige mecum.*
Dente lupus, cornu taurus petit. unde, 71 *nisi intus*
Monstratum? Scævæ 72 *vivacem crede nepoti*
Matrem: 73 *nil faciet sceleris* 74 *pia dextera. mirum.*

33 Respondet Horatius. 34 Homo temulentus. 35 Posteaquam. 36 Capiti percusso à vini vaporibus 37 Ebrius, rem unam cernens, plures videtur aspicere. 38 Pollux. 39 Cestibus & pugillatu delectatur. 40 Quot homines, tot sententiæ. *Trahit sua quemque voluptas.* 41 More Satyrico. 42 Qui fuit & te & me melior. 43 Lucilius. 44 Committebat libris. 45 Si quid ei male evenerat. 46 Neque ad aliud vitæ genus confugiens, quam ad libros suos. 47 Veluti in tabula quæ ex voto suspendebatur in templo à naufragis. 48 Vita Lucilii. 49 Sum dubius. 50 Inter Lucaniam & Appuliam. *Est enim Horatius in oppido Venusio natus.* 51 A Roma missus. 52 Ne per vacantem locum Sabellis expulsis, pervium iter esset Lucanis ad Romanos. 53 Nisi sim lacessitus. 54 Quenquam vivum 55 A maledicis. 56 Utinam pereat telum. (hic scribendi stylus) ut non sit causa cur illo utar. 57 Qui me lacesserit. 58 Plorabit. 59 Cantabitur ad infamiam sui nominis sempiternam. 60 Quæsitor vel accusator. 61 Minitatur conditionem ex legibus latis. 62 Et minitatur sortitionem in rebus dubiis post factam ab accusatore & reo judicum rejectionem. 63 Albucii filia venefica. 64 Minitatur venenum. 65 Judex nummarius & venalis. 66 Quo modo quisque plurimum potest. 67 Ut terreat quos metuit. 68 Et quemadmodum natura hoc imperet. 69 Potentes. 70 Sic ratiocinare mecum. 71 Nisi à natura. 72 Scævæ longævam matrem committe, quam nimium vivere moleste fert. 75 Non gladio eam perimet sed veneno. 74 Quæ pia videtur, nec tamen est.

ut neque calce lupus quenquam, neque dente petit bos.
Sed mala 75 *tollet anum* 76 *vitiato melle cicuta.*
Ne longum faciam: seu me tranquilla senectus
Expectat, 71 *seu mors atris circumvolat alis:*
Dives, inops, Romæ, 79 *seu fors ita jusserit, exul,*
Quisquis erit vitæ, scribam, 80 *color.* 81 *O puer, ut sis*
Vitalis, metuo, 82 *& majorum ne quis amicus*
Frigore te feriat. 84 *quid, cum est Lucilius ausus*
Primus in hunc operis componere carmina 85 *morem?*
Detrahere & pellem, nitidus qua quisque per ora
Cederet, introrsum turpis? num Lælius, 88 *aut qui*
Duxit ab oppressa meritum Carthagine nomen,
Ingenio offensi? aut læso doluere 90 *Metello?*
Famosisque Lupo cooperto versibus? atqui
Primores populi 91 *arripuit,* 92 *populumque tributim:*
Scilicet uni 93 *æquus virtuti, atque* 94 *ejus amicis.*
Quin ubi se à vulgo, 96 *& scena, in secreta remorant*
Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Læli,
Nugari cum illo, 99 *& discincti ludere, donec*
Decoqueretur olus, 2 *soliti. quicquid sum ego, quamvis*
Infra Lucili censum ingeniumque, tamen me
Cum magnis vixisse 5 *invita fatebitur usque*
Invidia, & 6 *fragili quærens illidere dentem,*
Offendet solido. nisi quid tu, docte Trebati,
Dissentis. 8 *equidem nihil hic diffindere possum.*
Sed tamen ut monitus caveas, ne forte negoti
Incutiat tibi quid 9 *sanctarum inscitia legum:*
Si 10 *mala condiderit in quem quis carmina,* 11 *jus est,*
12 *Judiciumque.* 13 *esto, si quis mala: sed bona si quis*
Judice condiderit laudatur Cæsare. siquis

75 Occidet matrem. 76 Melle corrupto. 77 Ne sim longior. 78 Sive mors celer & violenta mihi imminet. 79 Seu fortuna ita asserit. 80 Quodque erit vitæ genus 81 O Horati (inquit Trebatius) ne non sis vivax metuo si Satyras scribes. 82 Et ne quis gratiosus apud majores viros, &c. 83 Mortem tibi infert. 84 Rogat Horatius, quid passus est Lucilius cum magnos viros carpserit? 85 In morem Satyricum. 86 Uniuscujusque vitia detegere. 87 Incederet & obambularet nitidus. i. ut civis bonus. 88 Et Scipio Africanus. 89 Lucilii ingenio sunt offensi? 90 Ob Metellum & Lupum, homines improbos maledictis versibus conscissos. 91 Cul-pavit. 92 Plebem infimam & tunicatum populum. 93 Propitius. 94 Virtutis amicis. 95 Insuper. 96 A populi conspectu. 97 Scipio & Lælius. 98 jocari cum ipso Lucilio. 99 Et à zebus seriis laxari. 1 Donec cœna pararetur. 2 Soliti sunt. 3 Infra annum, reditum Lucilii, qui erat ordinis equestris. 4 Cum Augusto, Mecœnate, &c. 5 Nolens fatebitur. 6 Rem fragilem dentibus permolere. 7 In rem solidam incurret. 8 Ergo (inquit Trebatius) non possum differre, quin pro te pronuntiem. 9 Ignorantia legum, quæ aliquid jubent aut vetant pœna sancita, *à verbo sancio.* 10 Carmina maledica. 11 Lex XII. tabularum lata est. 12 Actio ex lege. 13 Concedamus ita esse (inquit Horatius) si quis carmina scripserit mala. i. indocta.

Oppro-

Opprobriis dignum 14 *latraverit,* 15 *integer ipse,*
16 *Solventur risu tabulæ,* 17 *tu missus abibis.*

14 Si laceraverit. 15 Cum sit ipse purus & innocens.

16 Dissolventur cum Judicum risu tabulæ cum leges. 17 Tu dimissus absolveris.

SATYRA II.

Sub Ofelli persona luxui deditos insectatur. De eo loquens qui gulæ servit, eum dicet non certo judicio, sed opinione quadam stulte concepta, delicias in nonnullis cibis consectari. Atque ut incommoda recenset quæ comitantur hunc, qui circa victum & luxum, sic commoda, quæ tenui & frugali insunt, enumerat.

Quæ virtus, & quanta, 1 *boni, sit vivere parvo,*
(Nec meus hic sermo est: sed quem 2 *præcepit Ofellus*
Rusticus, 3 *abnormis sapiens,* 4 *crassaque Minerva)*
Discite non inter 5 *lances, mensasque* 6 *nitentes,*
Cum stupet insanis 7 *acies fulgoribus, & cum*
8 *Acclinis falsis animus* 9 *meliora recusat;*
Verum hic 10 *impransi mecum disquirite.* 11 *cur hoc?*
Dicam si potero. MALE verum examinat omnis
12 *Corruptus judex. leporem sectatus, equove*
Lassus ab indomito: vel, si Romana fatigat
Militia 14 *assuetum græcari, seu pila velox,*
Molliter austerum 16 *studio fallente laborem,*
Seu te 17 *discus agit:* 18 *pete cedentem aëra disco.*
Cum labor 19 *extuderit fastidia:* 20 *siccus, inanis*
21 *Sperne cibum vilem, nisi* 22 *Hymettia mella Falerno*
Ne biberis diluta. 23 *foris est promus, & atrum*
Defendens pisces 24 *hyemat mare. Cum sale panis*
25 *Latrantē stomachū bene leniet.* 26 *Unde putas, aut*
27 *Qui partum?* 28 *non in caro nidore voluptas*
Summa, sed in teipso est: 29 *tu pulmentaria quære*

1 Ordo est. O boni, discite quæ virtus, &c. 2 Præmonstravit & docuit. 3 Sapiens, sed non secundum normam sapientiæ Stoicæ. 4 Doctrina non excultus. 5 Vasa pretiosa pro epulis. 6 Mensas opiparas. 7 Cum oculorum & mentis acies (i. cum judicium rationis) auri & argenti fulgoribus obtunditur. 8 Incumbens & propensus ad assentiendum falsis. *quod multo cibo repletis accidit.* 9 Veram virtutem repudiat. 10 Jejuni. 11 Cur velim ut impransi verum discatis? 12 Sic animus cibo potuque confertus verum à falso distinguere nescit. 13 Leporem venatus. 14 Te assuetum genialiter vivere, vel Græco more ludere. 15 Seu pila te agit. i. delectat. 16 Pilæ ludo oblivionem laboris afferente molliter. i. cum quadam voluptate. 17 Ludus in Græcia usitatus. 18 Jacta discum in aërem, qui cedit corporibus gravioribus. 19 Cum labor fugaverit satietatem, quæ nauseam parit. 20 Sitibundus & famelicus. 21 Ironica est concessio. Quasi dicat, non spernes, 22 A monte Hymetto in Attica est Hypallage, 23 Cellarius domi non est. 24 Mare in tempestatem insurgit. 25 Stomachum inanem. 26 Unde putas hanc voluptatem nasci in tam tenui victu? 27 Quomodo paratum? 28 Non in carorum obsoniorum odore. 29 Tu epulas pulmento suaviores quære exercitio laborioso.

Sudando. 30 *pinguem vitiis, albumque, nec ostrea,*
Nec scarus, aut poterit 31 *peregrina juvare* 32 *lagois.*
Vix tamen 33 *eripiam, posito pavone, velis quin*
34 *Hoc potius, quam gallina* 35 *tergere palatum,*
Corruptus 36 *vanis rerum: quia væneat* 37 *auro*
Rara avis: & picta pandat spectacula cauda. (*ista,*
38 *Tanquam ad rem attineat quicquam, num vesceris*
Quā laudas, pluma? 39 *coctove num adest honor idē?*
Carne tamen quamvis distat nihil 44 *hac magis illa,*
41 *Imparibus formis deceptum te patet.* 42 *esto.*
43 *Unde datum sentis,* 44 *lupus hîc, Tiberinus, an alto*
Captus 45 *hiet?* 46 *pontesne inter jactatus, an amnis*
47 *Ostia sub Tusci? laudas insane trilibrem* (*est.*
Mullum: 48 *in singula quem minuas pulmenta necesse*
49 *Ducit te species, video.* 50 *quo pertinet ergo*
Proceros odisse lupos? quia scilicet 51 *illis*
Majorem natura 52 *modum dedit,* 53 *his breve pondus.*
JEJUNUS raro stomachus 54 *vulgaria temnit.*
Porrectum magno 55 *magnum spectare catino*
Vellem, ait Harpyiis 56 *gula digna rapacibus. at vos*
57 *Præsentes Austri* 58 *coquite horum obsonia: quanquam*
59 *Putet aper, rhombusq; recens, mala copia* 60 *quando*
61 *Ægrū sollicitat stomachum: cum rapula* 62 *plenus*
Atq; 63 *acidas mavult inulas. nec dum omnis abacta*
64 *Pauperies epulis* 65 *regum: nam* 66 *vilibus ovis,*
67 *Nigrisque est oleis hodie locus. Haud ita pridem*
68 *Gallonî præconis erat acipensere mensa*
Infamis, quid? tum 69 *rhombos minus æquor alebat?*
70 *Tutus erat rhombus, tutoque ciconia nido:*

30 Nam pinguem vitii. i. crapula turgidum & pallidum, neque ostrea nec scarus poterit juvare. 31 Peregre advecta. 32 Piscis Romæ carus & rarus. 33 Vix persuadebo. 34 Pavone. 35 Fricare vel delectare palatum. 36 Corruptus vanitatibus rerum ut deliciis luxuriosis. 37 Majori pretio. 38 Quasi ad gustum alarū pulchritudo pertineat. 39 Nam cocto pavoni maneant illæ plumæ. 40 Forma pavonis magis quam illa. i. forma gallinæ. 41 Formis pulchritudine dissimilibus. 42 Concedo. 43 Quo modo scis? 44 An piscis iste sit in fluvio Tiberi captus, an alio. i. mari? 45 Pisces omnes capti statim hiant & os in latum diducunt. 46 An inter pontes, *ubi lupus est potior, propter aquam concitatiorem* 47 Circa ostia Tiberis. 48 Quam dividas necesse est in frustra. 49 Seducit, vel delectat te mulli magnitudo. 50 Cur igitur magnitudinem laudas in mullo, & reprehendis in lupo. 51 Lupis. 52 Dedit proceritatem. 53 Mullis. 54 Vulgares cibos. 55 Magnum Mullum. 56 Obsoniorum helluo cujus dapes dignæ sunt Harpyiarum contactu inquinari. 57 Austri precibus meis faventis. 58 Humido vestro calore putrefacite. 59 Quanquam aper nauseam movet, & contemnitur. 60 Quia. 61 Copia fastidientem gravat stomachum. 62 Helluo exsaturatus. 63 Inulæ sunt utiles ad appetitum excitandum, quia viscosam pituitam incidunt. 64 Victus tenuis 65 Majorum virorum epulis. 66 Parvi pretii 67 Oleis maturis & amaris. 68 Gallonius præco fuit & obsoniorum gurges, qui primus convivio posuit acipenserem, piscium omnium habitum nobilissimum. 69 Rhombus piscis summo erat in honore apud Romanos. 70 Rhombus adhuc fere Romanis erat incognitus.

Donec

Donec vos author docuit 71 *prætorius, ergo*
Si quis nunc mergos suaveis 72 *edixerit assos;*
Parebit 73 *pravi docilis Romana juventus.*
74 *Sordidus à tenui victu distabat,* 75 *Ofello*
Judice. nam frustra vitium vitaveris 76 *illud,*
Si te 77 *alio pravum detorseris. Avidienus,*
Cui Canis 78 *ex vero dictum cognomen adhæret,*
79 *Quinquenneis oleas* 80 *est, & sylvestria corna,*
Ac, 81 *nisi mutatum, parcit defundere vinum, &*
82 *Cujus odorem olei nequeas perferre (*83 *licebit*
Ille 84 *repotia, nataleis, aliosve dierum*
Festos 85 *albatus celebret) cornu ipse* 86 *bilibri*
Caulibus instillat, 87 *veteris non parcus aceti.*
Quali igitur victu sapiens utetur? & horum
88 *utrum imitabitur? hac urget* 89 *lupus, hac* 90 *canis,* 91 *aiunt.*
92 *Mundus erit, qui non offendet* 93 *sordibus atque*
94 *In neutram partem cultus miser.* 95 *hic neq; servis,*
96 *Albuci senis exemplo, dum munia* 97 *didit,*
Sævus erit: neq; sic ut 98 *simplex Nævius,* 99 *unctam*
Convivis præbebit aquam. vitium hoc quoq; magnum.
Accipe nunc, victus tenuis 1 *quæ quantaque secum*
Afferat. 2 *Imprimis valeas bene. nam, variæ res*
Ut noceant homini, 3 *credas, memor illius escæ,*
Quæ simplex olim tibi 4 *sederit. at simul assis*
5 *Miscueris elixa. simul Conchylia turdis,*
Dulcia se 6 *in bilem vertent, stomachoque* 7 *tumultum*
Lenta feret 8 *pituita. vides, ut* 9 *pallidus omnis*
Cœna desurgat 10 *dubia? quin corpus onustum*
11 *Hesternis vitiis animum quoque* 12 *prægravat una,*
13 *Atque affigit humo divinæ particulam auræ.*
14 *Alter, ubi dicto citius* 15 *curata sopori*

71 Sempronius Rufus gulosus præturam expetens tulit repulsam.
72 Pro imperio dixerit.
73 Juventus, quæ cito prava discit.
74 Inter victum sordidum & luxuriosum victus medius est interjectus, qui etiam laudabilis est
75 Philosopho inculto, de quo supra 76 Luxuriam. 77 In aliud vitium contrarium.
78 Ex morum veritate. i. ex immunditia & sordibus.
79 Oleas vetustate corruptas.
80 Comedit.
81 Nisi acidum, ut acetum. 82 Et instillat caulibus oleum, cujus odorem, &c.
83 Quamvis.
84 Convivia facta die secundo à nuptiis vel comessationes, quæ liberis, natis inter vicinos celebrantur Angl. *chill. feasts.*

85 Alba veste indutus. 86 E vasculo corneo, quod duas olei libras continet 87 Aceti morientis & languidi. 88 Gallonium luxuriosum, non Avidienum sordidum 89 Edacitas vel ingluvies. 90 Immunditia vel sordes. 91 Ut est in proverbio. 92 Ille tenet medium. 93 Indecora parsimonia. 94 Et in neutram partem cultus, sive sordidi, sive luxuriosi, erit miser. 95 Hic, quem mundum dicimus. 96 Albutius servos prius castigabat, quam aliquis eorum peccasset. 97 Dum officia distribuit. 98 Ut Nævius parum prudens. 99 Aquam unguentis dilutam, quod est luxuriæ non ferendæ. 1 Quæ commoda 2 Una. 3 Credere debes. 4 Aliquando tibi placuerit. 5 Si in stomachum ingesseris. 6 In choleram amaram. 7 Dolorem. 8 Phlegma. 9 Decolor & ægrotus. 10 Cœna est dubia, ubi convivæ dubitant quid de multis sumant. 11 Hesterna crapula. 12 Animum hebetem reddit. 13 Atque ad humum dejicit animam, divini spiritus partem, 14 Alter, cujus victus parcus est frugalis. 15 Membra mediocri cibo recreata.

Mem-

16 Alacer ad necessarias functiones.
17 Qui parce vivit ad meliorem victum potest transcurrere aliquando.
18 Et ubi senectus advenerit. 19 Ante tempus sumis. 20 Aprum leviter putentem.
21 Judicium.
22 Hac intentione. 23 Putidum potus ederet.
24 Tellus in prima sua ætate. 25 Fama quæ humanæ animi sit gratior quam quodvis carmen. 26 Asserunt.
27 Adde hæc etiam incommoda.
28 Cujus sub imperio es.
29 Te tibi inimicum qui omnia tua das aliis.
30 Pecunia, qua laqueum tibi emas ad suspendium.
31 Homo profusus idemque pauper. 32 Quæ sufficiant tribus regibus.
33 Huic luxurioso respondet Horatius.
34 Quod tibi superest.
35 Non melius quam in epulas luxuriosas.

Membra dedit, 16 vegetus præscripta ad munia surgit.
17 Hic tamen ad melius poterit transcurrere quondam,
Sive diem festum rediens adduxerit annus,
Seu recreare volet tenuatum corpus: 18 ubique
Accedent animi, & tractari mollius ætas
Imbecilla volet. Tibi quidnam accedet ad istam,
Quam puer & validus 19 præsumis, molliciem? seu
Dura valetudo inciderit, seu tarda senectus?
20 Rancidum aprum antiqui laudabant; non, quia
21 nasus
Illis nullus erat: sed credo, 22 hac mente, quod hospes.
Tardius adveniens, 23 vitiatum commodius, quam
Integrum edax dominus consumeret. hos utinam inter
Heroas natum tellus me 24 prima tulisset!
Das aliquid famæ? 25 quæ carmine gratior aurem
Occupat humanam? grandes rhombi, patinæque
Grande 26 ferunt una cum damno dedecus. 27 adde
Iratum 28 patruum, vicinos, 29 te tibi iniquum,
Et frustra mortis cupidum, cum deerit egenti
30 Æs, laquei pretium. jure inquis, 31 Thrasius istis
Jurgatur verbis. ego vectigalia magna,
Divitiasque habeo 32 tribus amplas regibus: 33 ergo
34 Quod superat, nō est 35 melius quo insumere possis?
Cur eget 36 indignus quisquam te divite? quare
Templa ruunt antiqua deum: cur improbe charæ
Non aliquid patriæ 37 tanto emetiris acervo?
Uni nimirum tibi 38 recte semper erunt res?
O magnus 39 posthac inimicis risus. uterne
40 ad casus dubios fidet sibi certius? hic, qui
41 Pluribus assuerit mentem, corpusque 42 superbum:
An qui contentus parvo, metuensque futuri,
In pace, ut sapiens, 43 aptarit idonea bello?
Quo magis his credas: puer hunc ego parvus Ofellum
44 Integris opibus novi 45 non latius usum,
46 Quam nunc accisis. 47 Videas 48 metato in agello

16 Vegetus ad necessarias functiones. 17 Qui parce vivit ad meliorem victum potest transcurrere aliquando. 18 Et ubi senectus advenerit. 19 Ante tempus sumis. 20 Aprum leviter putentem. 21 Judicium. 22 Hac intentione. 23 Putidum potus ederet. 24 Tellus in prima sua ætate. 25 Fama quæ humanæ animi sit gratior quam quodvis carmen. 26 Asserunt. 27 Adde hæc etiam incommoda. 28 Cujus sub imperio es. 29 Te tibi inimicum qui omnia tua das aliis. 30 Pecunia, qua laqueum tibi emas ad suspendium. 31 Homo profusus idemque pauper. 32 Quæ sufficiant tribus regibus. 33 Huic luxurioso respondet Horatius. 34 Quod tibi superest. 35 Non melius quam in epulas luxuriosas. 36 Inopia indignus qui non mereatur nec debet egenus esse. 37 E tanto acervo. 38 Non semper, quia fortuna est instabilis. 39 Commutata fortuna. 40 Ad murationem fortunæ constantior erit hic, &c. 41 Qui rerum omnium copiæ animum & corpus assuefecerit? 42 Corpus delitijs elatum. 43 Præparaverit, quæ in rebus adversis usui esse possint. 44 Omni re sua familiari incolumi. 45 Non largius. 46 Quam nuno proscriptione imminutis. 47 Quibet videre potuit Ofellum narrantem hæc, non ego, &c. 48 In agello demenso, & ab Umbreno, Augusti milite, conducto.

Cum

Cum pecore & gnatis 49 fortem 50 mercede colonum,
51 Non ego, narrantem, temere edi luce 52 profesta
Quicquam præter olus fumosæ cum pede pernæ.
Ac, mihi seu 53 longum post tempus venerat hospes,
54 Sive operum vacuo gratus conviva 55 per imbrem
Vicinus; 56 bene erat, 57 non piscibus urbe petitis,
Sed pullo, atq; hædo: tum 58 pensilis uva secundas,
Et nux ornabat mensas, 59 cum duplice ficu.
60 Post hoc ludus erat 61 cuppa potare magistra:
62 Ac venerata Ceres, uti culmo surgeret alto,
63 Explicuit vino contractæ 64 seria frontis.
65 Sæviat atq, novos moveat fortuna 66 tumultus,
Quantum 67 hinc imminuet? quanto aut ego parcius, aut vos
O pueri 68 nituistis. 69 ut huc novus incola venit?
70 nam propriæ telluris herum natura neque illum,
Nec me, nec quenquam statuit. nos expulit 71 ille,
Illum aut 72 nequities, 73 aut vafri inscitia juris,
Postremo expellet certè 74 vivacior hæres,
Nunc ager Umbreni sub nomine, nuper Ofelli
Dictus, erit nulli 75 proprius, sed cedet in usum
Nunc mihi, nunc alii. Quocirca vivite 76 fortes:
Fortiaque adversis opponite pectora rebus.

49 Temporum injuriam fortiter ferentem.
50 Pretio dato pro agro suo ad Umbrenum translato.
51 Totus, usque ad finem Satyræ, sermo est Ofelli
52 De non festa. Angl. a working day.
53 Hospes raro veniens lautius & libentius est accipiendus.
54 Sive cum vacarem ab opere.
55 Propter imbrem, quamdiu pluebat.
56 Abunde erat nobis ad hilaritatem.
57 Mensa non piscibus instructa. 58 Uva, quæ pendens servabatur.
59 Cum geminis ficubus, quas *mariscas* appellant. 60 Postquam nos cibo & potu explevissemus. 61 Nullo alio bibendi Magistro ad potandum adhibito quam ipsa cuppa, id est, ut suo quisque arbitratu biberet & quantum vellet. 62 Ac rogata Ceres, ut culmum facere exurgere altum. 63 Discussit. 64 Res serias, curas & molestias, quibus frons contrahitur. 65 Sit mihi fortuna iniqua (inquit Ofellus) quantum volet. 66 Terrores & alios motus excitet. 67 De eo, quod in usu habeo. 68 Minus splendide vixistis? 69 Postquam huc venit Umbrenus. 70 Sunt autem privata nulla naturâ, Cic Off. 1. 71 Umbrenus per Augustum. 72 Luxuria & sumptus profusus. 73 Aut vafri juris ignorantia. Sed cur Poëta jus *vafrum* appellat; An quod hujuscemodi vafricies est in jurisconsultis, ut in utramque partem jus exponant & interpretentur? Non audeo affirmare. 74 Mors possessoris, cui hæres diutius vivens succedit. 75 Nulli perpetuus. 76 Vivite forti animo adversus fortunæ incommoda.

SATY-

SATYRA III

Damasippum inducit ipsum accusantem quod nihil scriberet: deinde sub persona Damasippi Stoicum Paradoxon tractat, nimirum, Stultos omnes insanire.

1 Horatii. 2 Chartam, in qua scribas. 3 Commutans omnia, quæ in tabulis aliquando scripseras. 4 Vini largus. i. nimium bibens, & dormiens. 5 Nil dictu dignum, quod Satyris mandetur. 6 Post dies Saturno sacros (in quibus magna erit potandi copia) huc. i. ad villam fecisti ut scriberes. 7 Culpantur Calami ad scribendum minus apti. 8 Immerito abs te vexatur paries ædificatus, diis & poëtis male propitiis. 9 In pariete cerato solebant poëtæ, si quid nocturno in mentem veniret, inscribere. 10 Multa promittentis. 11 Te otiosum. 12 Horatius domo tepida delectabatur, nam frigoris erat impatiens. 13 Quasi stipatores tecum educere in villulam rusticam? 14 Invidam virtutis tuæ comitem. 15 Ita ut mavis otiari & nihil scribere? 16 Desidia Sireni similis animos hominum corrumpit. 17 Virtutem exercendo. 18 Deponendum est & abjiciendum patienter. 19 Horatius satis ridicule gratias agit Damasippo. 20 Ob rectum consilium. 21 Qui longam & philosophicam tuam balbam radat. 22 Respondet Damasippus. 23 Janum Deum in fronte in foro positum, ubi mercatores & fœneratores convenichant. 24 Quasi ad scopulos illisa est. i. diminuta & consumpta. 25 Ejectus à proprio negotio. 26 Narrat Damasippus se studiosum fuisse veterum antiquorum prius quam fictus Stoicus. 27 Cognoscere amabam. 28 In quo vase æreo. 29 Sisyphus Æoli filius Corinthi rex. 30 Minus artificiose. 31 Quid minus eleganter esset conflatum. 32 In eo callidus eram, quod sciebam signatis operibus justum pretium imponere. 33 Sestertium nummum 100000. 34 Mercurius præest mercaturis.

1 Sic raro scribis, ut toto non quater anno
2 Membranam poscas, 3 scriptorum quæque retexens.
Iratus tibi, quod vini somnique 4 benignus
Nil dignum 5 sermone canas. quid fiet? ab ipsis
6 Saturnalibus huc fugisti. sobrius ergo
Dic aliquid dignum promissis: incipe. nil est.
Culpantur frustra 7 calami, 8 immeritusque laborat
Iratis natus 9 paries dis atque poëtis.
Atqui vultus erat multa & præclara 10 minantis,
Si 11 vacuum 12 tepido cepisset villula tecto.
Quorsum pertinuit 13 stipare platona Menandro?
Eupolin, Archilochum, comites educere tantos?
14 Invidiam placare paras 15 virtute relicta?
Contemnêre miser. vitanda est improba Siren
16 Desidia: aut quicquid 17 vita meliore parasti,
18 Ponendum æquo animo. 19 di te, Damasippe, deæque,
20 Verum ob consilium donent 21 tonsore. sed unde
Tam bene me nosti? 22 Postquam omnis res mea 23 Janū
Ad medium 24 fracta est, aliena negotia curo,
25 Excussis propriis. 26 olim nam 27 quærere amabam
28 Quo vafer ille pedes lavisset 29 Sisyphus ære,
Quid sculptum 30 insabre, 31 quid fusum durius esset.
32 Callidus huic signo ponebam 33 millia centum:
Hortos egregiasque domos mercarier unus
Cum lucro noram: unde frequentia 34 Mercurialis

Impo-

Imposuere mihi cognomen 35 compita. 36 Novi,
37 Et morbi miror purgatum te illius. 38 Atqui
Emovit veterem mire 39 novus, ut solet, 40 in cor
Trajecto 41 lateris miseri capitisque dolore:
ut 42 lethargicus hic quum sit 43 pugil, & medicum
44 urget. (te
45 Dum ne quid simile huic, esto ut libet. 46 o bone, ne
47 Frustrere: insanis & tu, 48 stultique prope omnes:
49 Si quid Stertinius veri crepat: 50 unde ego mira
Descripsi docilis præcepta hæc. 51 tempore quo me
Solatus jussit 52 sapientem pascere barbam,
Atque à Fabricio non tristem 53 ponte reverti.
Nam 54 male re gesta quum vellem mittere 55 operto
Me capite in flumen, 56 dexter stetit, & cave faxis
Te quicquam indignum. pudor (inquit) te 57 malus
Insanos qui inter vereare insanus haberi. (urget,
Primum nam inquiram, quid sit furere. hoc si erit in te
Solo, 58 nil verbi, pereas quin 59 fortiter, addam.
60 Quem mala stultitia, & quæcunque inscitia veri
Cæcum agit, insanum Chrysippi 61 porticus & grex
62 Autumat. hæc populos, hæc magnos 63 formula re-
Excepto sapiente, tenet, nunc accipe quare (ges,
64 Desipiant omnes, æque ac tu, qui tibi nomen
Insano 65 posuere. 66 velut sylvis, ubi passim
67 Palantes error 68 certo de tramite pellit,
Ille sinistrorsum, hic dextrorsum abit: unus utrique
69 Error, 70 sed variis illudit partibus. hoc te
Crede modo insanum: nihilo ut sapientior ille,
Qui te deridet, 71 caudam trahat. est genus unum
Stultitiæ, 72 nihilum metuenda timentis: ut ignes,
Ut rupes, fluviosque 73 in campo obstare queratur:
Alterum & huic 74 varium, & nihilo sapientius, ignes
Per medios, fluviosque ruentis, clamet amica,
Mater, honesta soror, cum cognatis, pater, uxor:

35 Omnes populariter, qui in compitis auctionabantur, me appellabant Mercurialem 36 Novi inquit Horatius 37 Illius negotii. 38 Respondet Damasippus. 39 Novus morbus veterem depulit. 40 In os ventriculi ΚΑΡΔΙΑΛΓΙΑΝ Galenus appellat. 41 Pleuritidis 42 Ut veternosus. 43 Quum sit phreneticus. 44 Et medicum verberet 45 Dummodo ne quid faciat huic phrenetico simile (inquit Horatius) esto insanus si voles. 46 Loquitur Damasippus. 47 Ne decipias te. 48 Secundum Stoicorum dogma. 49 Si quid veri loquitur Stert. philosophus Stoicus. 50 A quo. 51 Ex eo tempore. 52 Philosophicam barbam nutrire, ad umbilicum usque, aut ad pubem demissam. 53 Unde Damasippus se præcipitare voluit damni dolore commotus. 54 Re familiari mea consumpta. 55 Pudoris causa. 56 Astitit mihi Stert. fortunatus. 57 Vitiosus pudor. 58 Nihil præterea loquar. 59 Forti animo. 60 Definitio insaniæ. 61 Schola Stoica 62 Insanum putat. 63 Hæc definitio 64 Quare stulti sint. 65 Imposuere. 66 Quemadmodum in sylvis 67 Vagantes. 68 A via recta abducit. 69 Unus est error utrique. 70 Sed error ille quasi ludibundus in variis versatur partibus, ut puta dextra & sinistra. 71 Sit stolidus & stultus, cujus tergo cauda animantis per derisionem appendatur. 72 In quibus nihil est periculi. 73 In planitie. 74 Huic contrarium.

Hic

Hic fossa est ingens, hîc rupes maxima: 75 serva:
Non magis audieret, quam 76 Fusius ebrius olim,
Quum Ilionam edormit, 77 Cœnis mille ducenis,
Mater te appello, clamantibus. huic ego vulgum
Errori similem cunctum 78 insanire docebo.
Insanit veteres statuas Damasippus emendo,
Integer est mentis Damasippi 79 creditor? esto.
Accipe quod nunquam reddas mihi, si tibi dicam,
Tuve insanus eris, si acceperis? an magis 80 excors
81 Rejecta præda, quam præsens Mercurius fert?
82 Scribe decem à nerio, non est satis: adde 83 cicutæ
Nodosi tabulas centum: mille adde 84 catenas:
Effugiet tamen hæc sceleratus vincula 85 proteus.
Quum rapies in jura, malis ridentem alienis,
Fiet aper, modo avis, modo saxum, &, quum volet, arbor.
Si male rem gerere insani est: 86 contra bene, sani?
87 Putidius multo cerebrum est (mihi crede) Petilli,
88 Dictantis quod tu nunquam 89 rescribere possis.
90 Audire, atq; togam 91 jubeo componere, quisquis
Ambitione mala, aut argenti pallet amore:
Quisquis luxuria, 92 tristive superstitione,
Aut alio mentis morbo 93 calet. huc propius me,
Dum doceo insanire omnes, vos ordine adite.
Danda est 94 ellebori multo pars maxima avaris:
Nescio an 95 Anticyram ratio illis destinet omnem.
Hæredes 96 Staberî summam incidêre sepulcro:
Ni sic feciſſent, gladiatorum 97 dare centum
98 Damnati populo paria, atq; epulũ arbitrio 99 Arvî:
1 Frumenti quantum metit 2 Africa. 3 Sive ego prave,
Seu recte hoc volui, ne sis 4 patruus mihi. 5 Credo
Hoc Staberî 6 prudentem animum vidisse. Quid ergo

75 Serva te, tibi cave. 76 F. Actor Tragicus Herculem agens (quæ hic ab Horatio Ilionæ nominatur) cum somnum simulare deberet, seriò dormivit vino obrutus. 77 Cœnis histrio qui Polydori partes agens, hæc verba magno cum amore loquebatur: Mater te appello. 78 Emendo, vendendo, credendo. 79 Qui Damasippi fidei credat? 80 Insanus. 81 Lucro repudiato, quod æquus Mercurius offert. 82 O debitor scribe, te mutuo accepisse à Nerio fœneratore decem millia librarum. 83 Fœneratoris, qui debitores suos cautionibus tanquam nodis obstringebat. 84 Formulas & juris laqueos. 85 Tergiversator, qui ne solvat debitum varios dolos machinabatur, similis Proteo in varias figuras se transformanti. 86 Bene rem gerere. 87 Multo insanior est Petillus. 88 Mutuò datis, vel jubentis argentarium in codice suo scribere nomina creditoris & debitoris. 89 Rependere atque per argentarii scripturam reddere. 90 Sunt verba Sertii sub persona Damasippi. 91 Se ad audiendum parare. 92 Tristes efficit superstitio. 93 Æstuant. 94 Elleborus melancholiam purgans, remedium est insaniæ. 95 Quicquid ellebori in Anticyra nascitur. 96 Hominis avarissimi, qui justi hæredes quamam quisque summam ex testamento accepisset in ejus sepulchro incidere. 97 Exhibere. 98 Damnati sunt ejus testamento. 99 Hominis sumptuosi. 1 Maximam vim frumenti. 2 Frumenti feracissima. 3 Staberium sic loquentem introducit. Hæc est ultima mea voluntas, sive sit prava sive recta. 4 Noli me objurgare, ut solent patrui suos nepotes. Respondet Damasippus, sive quis alius. 6 Ironice.

Hîc

Senſit, quum ſummam patrimonî inſculpere ſaxo
Hæredes voluit ? 7 *Quoad vixit, credidit ingens*
Pauperiem vitium, & cavit nihil 8 *acrius : ut ſi*
Forte 9 *minus locuples uno quadrante periret,*
Ipſe videretur ſibi 10 *nequior. omnis enim res,*
Virtus, fama, decus, divina, humanaque pulchris
Divitiis parent : quas qui conſtruxerit, ille
12 *Clarus erit, fortis, juſtus, ſapiens etiam, & rex,*
Et quicquid volet. 13 *hoc, veluti virtute paratum,*
Speravit 14 *magnæ laudi fore, quid ſimile iſti*
15 *Græcus Ariſtippus ? qui ſervos projicere aurum*
In media juſſit Libya : quia tardius irent
Propter onus ſegnes. 16 *uter eſt inſanior horum ?*
Nil agit exemplum 17 *litem quod lite reſolvit,*
Si quis emit citharas, emptas comportet in unum,
Nec ſtudio Citharæ nec muſæ deditus ulli ?
Si 18 *ſcalprà &* 19 *formas* 20 *non ſutor, nautica vela*
21 *averſus mercaturis ; delirus & amens*
undique dicatur merito. quid diſcrepat 22 *iſtis*
Qui nummos aurumque recondit, neſcius uti
23 *Compoſitis, metuenſq; velut contingere* 24 *ſacrum?*
Si quis ad ingentem frumenti ſemper acervum
25 *Porrectus vigilet cum longo fuſte ; 26 neque illinc*
Audeat 27 *eſuriens dominus contingere granum,*
Ac potius foliis parcus veſcatur 28 *amaris :*
Si poſitis intus Chii veteriſque Falerni
Mille cadis (29 nihil eſt, tercentum millibus ;) acre
Potet acetum: age, ſi & 30 *ſtramentis incubet,* 31 *unde-*
-octoginta annos natus, cui ſtragula veſtis,
32 *Blattarum ac tinearum epulæ, putreſcat in arca :*
Nimirum inſanus paucis videatur, eo quod
Maxima pars hominum morbo jactatur eodem.
Filius aut etiam libertus 33 *ut ebibat hæres,*
34 *Dîs inimice ſenex cuſtodis,* 35 *ne tibi deſit ?*
Quantulum enim 36 *ſummæ curtabit quiſq; dierum,*
37 *ungere ſi caules oleo meliore, caputque*

7 Quamdiu vixit. 8 Nihil cavit vehementius quam paupertatem. 9 Si uno quadrante pauperior eſſe mortuus. 10 Luxuriosior. 11 Hæc dicuntur ex perſona Staberii. 12 Ex avari judicio 13 Has divitias accumulatas. 14 Ad nominis ſui immortalitatem. 15 Ariſtippus Socratis Auditor, non Græcus natione, ſed ideo Græcus dicitur, quia Græcis literis philoſophatus eſt. 16 Staberius an Ariſtippus? 17 Quod ex lite diſſoluta novam litem ex ſe gignit. 18 Satoria inſtrumenta, quibus corium raditur. 19 Pedes ligneos, quibus utuntur ſutores ad calceos componendos. Angl. *Laſtes.* 20 Si ille qui ſutor non eſt, emat ſcalpra. 21 Alienus à mercatura. 22 Ab iſtis. 23 Bonis quæſitis. 24 Vide Sat. 1. lib. 1. 25 Jacens. 26 Illius cumuli. 27 Quamvis ſit dominus & eſuriat. 28 Foliis agreſtibus. 29 parum eſt quod dico, mille vini cados domi repoſitos habere. 30 Vilibus ſtratis quæ dormientibus ſubſternuntur. 31 Natus annos uno minus octaginta, id eſt, 79. 32 Epulæ vermium, qui veſtes corrodant, veluti tineæ. 33 Ut conſumat. 34 Dîs inviſe 35 Cuſtodiſne tua, ne tibi quidpiam deſit ? 36 Quantulum de ſumma pecuniaria amputabit unuſquiſque dies ? 37 Si victu paulo mundiore utaris.

Cœperis impexa fœdum 38 *porrigine? quare,*
39 *Si quidvis satis est, perjuras, furripis,* 40 *aufers*
undique? tun' sanus populum? si cædere saxis
Incipias, servosque tuos, quos ære 41 *pararis;*
Insanum te omnes pueri clamentque puellæ.
Quum laqueo uxorem interimis, matremque veneno.
42 *Incolumi capite es? Quid enim? Neque tu hoc facis*
43 *Argis,*
Nec ferro, ut demens genitricem occidit Orestes.
An tu reris eum 44 *occisa insaniisse parente?*
Ac non ante malis dementem 45 *actum furiis, quam*
In matris jugulo ferrum tepefecit acutum?
Quin 46 *ex quo est habitus male tutæ mentis Orestes,*
Nil sane fecit quod tu reprendere possis;
Non 47 *Piladen ferro violare aususve sororem*
Electram: tantum maledicit utrique, vocando
Hanc, furiam, hunc 48 *aliud, justit quod* 49 *splendida*
bilis.
50 *Pauper Opimius argenti positi intus & auri,*
Qui 51 *Veientanum festis potare diebus*
52 *Campana solitus trulla,* 53 *vappamque profestis;*
Quondam 54 *lethargo grandi est oppressus, ut hæres*
Jam circum loculos & 55 *claves lætus ovansque*
Curreret. 56 *hunc medicus multum celer atque fidelis*
Excitat hoc pacto: mensam poni jubet, atque
Effundi saccos nummorum, accedere plures
Ad numerandum. hominem sic erigit, addit & illud:
Ni tua custodis, avidus jam hæc auferet hæres.
57 *Men, vivo? ut vivas igitur, vigila: hoc age.*
59 *Quid vis?*
60 *Deficient inopem* 61 *venæ te, ni cibus atque*
Ingens accedat stomacho 62 *fultura ruenti.*
Quid cessas? agedum, sume hoc 63 *ptisanarium oriza.*
64 *Quāti emptæ? parvo. quāti ergo? octo assibus. Eheu*
Quid refert, 65 *morbo, an furtis, pereamne rapinis?*
66 *Quisnā igitur sanus? Qui nō stultus. Quid avarus?*
Stultus & insanus. Quid? si quis non sit avarus,
Continuo sanus? minime. Cur Stoice? Dicam.

38 Porrigo est morbus capitis, ubi inter pilos surgunt quædam squammulæ.
39 Si exiguum tibi sufficit, quamobrem pejeras, &c.
40 Quare aufers per vim?
41 Quos emisti pecuniis.
42 Sanusne es & sensibus integris?
43 Apud Argos.
44 An putas eum non insanum fuisse antequam facinus admitteret?
45 Impulsum furiis.
46 Postquam habitus est furiosus.
47 Pyladen socium suum
48 Alio nomine.
49 Quod furor proveniens ex atrabile jusserat. Bilis est splendida, & mordax instar aceti
50 Opimius avarus pauper argenti domi reconditi.
51 Vinum rubellum pessimum & saporis ingrati. *Veientana, civitas est Campaniæ.*
52 Vase potorio fictili.
53 Vinum insipidum
54 Veterno.
55 Quibus omnia recluderet.
56 Hunc Opimium lethargicum.
57 Verba sunt Opimii. Mene vivo hæc auferet hæres?
58 Huic rei da operam, ut convalescas.
59 Quid vis faciam? inquit Opimius, est dialogismus.
60 Loquitur medicus.
61 Arteriæ, vires.
62 Robur.
63 Ptisanam ex oriza confectam.
64 Quærit Opimius, quanti empta sit oriza? in genitivo casu.
65 Lethargo.
66 Horatius Damasippum & Stertinium Stoicum inducit loquentes.

67 Non est cardiacus (68 Craterum dixisse putato)
Hic æger. 69 recte est igitur? surgetque? 70 negabit.
Quòd latus aut renes morbo tententur acuto.
Non est perjurus, neque sordidus. 71 Immolet æquis
Hic porcum Laribus. Verum ambitiosus & audax
72 Naviget Anticyram. quid enim differt, 73 Barathrone
Dones quicquid habes, an nunquam utare 74 paratis?
Servius Oppidius 75 Canusi duo prædia, dives,
Antiquo censu, natis 76 divisse duobus
Fertur, & hæc moriens pueris dixisse vocatis
Ad lectum: postquam te 77 talos Aule nucesque
78 Ferre sinu laxo, 79 donare, & ludere vidi?
Te Tiberi 80 numerare, cavis abscondere 81 tristem;
Extimui, ne vos ageret vesania discors:
82 Tu Nomentanum, 83 tu ne sequerere 84 Cicutam.
Quare per divos oratus uterque penates,
Tu cave ne minuas, tu ne majus facias, id,
Quod satis esse putat pater, & 85 natura coërcet.
Præterea ne vos 86 titillet gloria, jure-
-jurando obstringam 87 ambo: uter ædilis fuerit, vel
Vestrum prætor, is 88 intestabilis 89 & sacer esto.
90 In cicere, atque faba, bona tu perdasque lupinis,
91 Latus ut in circo spatiere, 92 aut æneus ut stes,
Nudus agris, nudus nummis insane paternis?
Scilicet 93 ut plausus, quos fert 94 Agrippa, feras tu,
Astuta ingenuum vulpes imitata leonem?
95 Nequis humasse velit Ajacē 96 Atrida vetas cur?
97 Rex sum. 98 Nil ultra quæro plebeius. 99 Etæ quam
Rem imperito: ac si cui videor non justus, 1 inulto
Dicere, quæ sentit, permitto. 2 maxime regum
Dî tibi dent capta classem redducere Troja:
Ergo 3 consulere, & mox respondere 4 licebit?

67 Hic æger non laborat cardia gia. 68 Craterum medicum. 69 Estne igitur corpore sano & è lectulo surget? 70 Medicus Craterus negabit. 71 Ut se gratum ostendat Laribus, qui eum à perjurio & avaritia liberarunt. 72 Purgetur Helleboro, quia insanus est. 73 Ventri omnivoro. *Athenienses in Barathrum, locum profundiorem, maleficos demittebant.* 74 Quæsitis. 75 Canusium, est oppidum in Appulia. 76 Divisisse. 77 Tesseras. 78 Id dicimur laxo sinu ferre, cujus nullā curam gerimus. 79 Donare nuces & ludere talis. 80 Numerare nuces, & locis occultis abscondere. 71 Sollicitum. 82 Timui ne tu Aule Nomentanum prodigum sequerere. 83 Ne tuo Tiberi. 84 Avarum fœneratorem. 85 *Natura paucis contenta est.* 86 Ne vos gloria allicias. 87 Ambos. 88 Is esto, cui jus testandi est ademptum, vel cui nemo jure cogitur testimonium perhibere. 89 Execrandus esto. 90 Ædiles talia munera apud priscos in ludis Floralibus populo dabant. 91 Ut in lato circo superbus ambules. 92 Ut ænea statua tibi erigatur. 93 Ut populi applausus feras. 94 Gener Augusti, qui virtute fuit leo, cum tu sis vulpes imbellis. 95 Dialogus est inter plebeium quendam & regem Agamemnon. 96 Agamemnem. 97 Respondet Agamemnon. 98 Verba sunt plebeii. 99 Agamemnon orationem suam continuat. 1 Impune. 2 Verba plebeii captanti benevolentiam à rege. 3 Interrogare. 4 Licebit mihi?

5 *Consule.* 6 *Cur Ajax heros ab Achille* 7 *secundus*
8 *Putrescit, toties servatis clarus Achivis,*
Gaudeat ut populus priami, Priamusq; inhumato,
Per quem 9 *tot juvenes patrio caruere sepulchro?*
10 *Mille ovium insanus morti dedit, inclytum Ulyssē,*
Et Menelaum una mecum se occidere clamans.
11 *Tu quum pro vitula statuis dulcē Aulide* 12 *natam*
Ante aras, spargisque 13 *mola caput improbe salsa,*
14 *Rectum animi servas?* 15 *Quorsum?* 16 *insanus*
quid enim Ajax
Fecit, quum stravit ferro pecus? abstinuit vim
uxore, & gnato, mala multa precatus 17 *Atridis:*
Non ille aut Teucrum, aut ipsum violavit Ulyssem.
18 *Verum ego, ut hærentes adverso littore naves*
Eriperem, 19 *prudens placavi sanguine divos.*
20 *Nempe tuo, furiose.* 21 *meo, sed non furiosus.*
22 *Qui species* 23 *alias veris, scelerisque tumultu*
24 *Permistas capiet,* 25 *commotus habebitur: atqui*
Stultitiane erret, 26 *nihilum distabit, an ira.*
Ajax immeritos dum occidit, desipit, agnos?
Quum prudens scelus ob titulos 27 *admittis inanes,*
28 *Stas animo? 29 & purum est vitio tibi* 30 *quum*
tumidum est cor?
Si quis lectica 31 *nitidam gestare amet agnam,*
Huic vestem ut gnatæ, paret, ancillas paret, aurum,
Pusam aut pusillam appellet, fortiq; marito (34 *jus*
32 *Destinet uxorem: interdicto* 33 *huic omne adimat*
Prætor, & ad sanos 35 *abeat tutela propinquos.*
Quid? si quis gnatam pro muta 36 *devovet agna,*
Integer est animi? ne dixeris. ergo ubi prava
Stultitia, hic summa est insania. qui sceleratus,
Et furiosus erit. quem cepit 37 *vitrea fama,*
38 *Hunc circumtonuit gaudens* 39 *Bellona cruentis.*
Nunc age luxuriam, & 40 *Nomentanum arripe mecū.*
Vincet enim stultos 41 *ratio insanire* 42 *nepotes.*
43 *Hic simul accepit patrimonī mille talenta,*
44 *Edicit, piscator uti, pomarius, anceps,*

5 Interroga, inquit *Agamemnon.* 6 Loquitur plebeius. 7 Uno Achille inferior. 8 Jacet insepultus. 9 Tot Trojani. 10 Mille oves (inquit rex) occidit. 11 Verba sunt plebeii. 12 Iphigeniam. 13 Mola extare multo & sale facta. 14 Rectum animum servas? i. sanus-ne es? 15 Quorsum hæc? inquit Agamemnon 16 Vera plebeii. 17 Agamemnonii & Menelao. 18 Respondet Agamemnon 19 Prudenter. 20 Tuo sanguine (inquit plebeius) quapropter furiosus fuisti. 21 Meo sanguine non placavi (inquit Agamemnon) sed non ideo furiosus fui. 22 Loquitur plebeius. 23 Differentes à veris. 24 Et cum scelere conjunctas. 25 Furiosus habendus est. 26 Nihil interest. 27 Filiam occidis. 28 Sanæ mentis es? 29 Expers vitii. 30 Quum cor ira est inflatum. 31 Agnam abluto vellere candidam. 32 Spondeat uxorem. 33 Tam quam furioso. 34 Jus bona sua administrandi. 35 Transferatur procuratio. 36 Destinet aræ 37 Fama fragilis & inconstans. 38 Bellona hunc attonitum reddidit. 39 Bellicosa. 40 Luxuriosum & asotum 41 Rerum eventus probabit. 42 Luxuriosos insanire. 43 Nomentanus. 44 Pub-lice procla nat.

unguen-

unguentarius, 45 *ac Tusci turba impia vici,*
Cum scurris fartor, 46 *cum Velabro omne* 47 *macellum*
Mane domum veniant, quid tum? Venêre frequentes.
Verba facit leno: quicquid mihi, quicquid & horum
Cuiq; domi est, id crede tuum: & vel nunc pete, vel cras,
Accipe. quid contra juvenis responderit 48 *æquus:*
In nive Lucana 49 *dormis ocreatus, ut aprum*
Cœnem ego: 50 *tu pisces hyberno ex æquore* 51 *verris:*
52 *Segnis ego, indignus qui tantum possideam. aufer,*
53 *Sume tibi decies,* 54 *tibi tantundem,* 55 *tibi triplex:*
56 *Unde uxor media currat de nocte* 57 *vocata.*
58 *Filius Æsopi detractam ex aure* 59 *Metellæ,*
(Scilicet 60 *ut decies solidum exorberet) aceto*
61 *Diluit insignem baccam. qui sanior ac si*
62 *Illud idem in rapidum flumen jaceret ve cloacam?*
Quinti progenies Arrî, par nobile fratrum, (*lum,*
63 *Nequitia & nugis, pravorum & amore* 64 *gemel-*
Luscinias soliti 65 *impenso prandere coëmptas.*
66 *Quorsum abeant sani? creta an carbone notandi?*
67 *Ædificare casas, plostello adjungere* 68 *mures,*
Ludere par impar, equitare in arundine longa,
Si quem delectet 69 *barbatum?* 70 *amentia verset.*
Si puerilius 71 *his, ratio esse evincet, amare;* (*mus*
Nec quicquam differre, utrumne in pulvere, 72 *tri-*
Quale prius, ludas opus, an meretricis amore
73 *Sollicitus plores: quæro, faciasne, quod olim*
74 *Mutatus Polemon? ponas* 75 *insignia morbi,*
76 *Fasciolas,* 77 *cubital,* 78 *focalia.* 79 *potus ut ille*
Dicitur ex collo furtim carpsisse 80 *coronas,*
Postquam est impransi correptus voce 81 *magistri.*
Porrigis irato puero quum poma, recusat.
Sume Catelle: negat. si non des, optat. amator
82 *Exclusus quî distat? agit ubi secum, eat, annon,*

45 Lenones, cupediarii, & id genus homines perditi, voluptatis ministri, qui in vico Tusco habitabant. 46 Velabrum locus erat Romæ in quo habitabant unguentarii. 47 Locus publicus obsoniis vendendis accommodatus 48 Nomentanus æquo animo oratio-opem lenonis audiens. 49 Tu ô venator. 50 Tu ô piscator. 51 Hyeme piscaris. 52 Segnis ego sum 53 O venator sume tibi decies centena sestertium nummûm millia. 54 O piscator. 55 O leno, sume tibi triplum. 56 A quo. 57 Accersita. 58 Clodius Æsopi tragœdi filius. 59 Quæ Clodium Æsopum adamavit. 60 Ut decies centum millia sestertium nummûm devoraret. 61 Liquefacit margaritam. 62 Eandem margaritam. 63 Luxuria & ingenii levitate. 64 Simile & æquale. 65 Magno precio. 66 Quibus sunt adnumerandi? sanis an insanis? 67 Ut solent pueri. 68 Veluti jumenta. 69 Virum gravem. 70 Amentia eum agitet, id est, pro insano habeatur. 71 Ædificare casas & similia. 72 Utrum tale nunc opus ludas, quale prius ludebas, quum esses trium annorum infans. 73 Captus. 74 Mutatus oratione Xenocratis, cui postea in schola successit. 75 Ornamenta amatoria. 76 Periscelides. 77 Ornamentum cubiti vel brachiorum tegumentum. 78 Quibus homines molles utebantur. 79 Ut Polemon ebrius. 80 Flores, rosas, lilia, &c. è quibus fiunt coronæ. 81 Oratione Xenocratis sobrii & modesti qui fuit Aristotelis auditor. 82 A Thaide exclusus. Totus hic locus desumitur ex Eunucho Terentii.

Quo rediturus erat non accersitus, & hæret
83 *Invisis foribus. Nec nunc, quum me vocet ultro.*
Accedam? an potius mediter finire 84 *dolores?*
Exclusit, revocat: redeam? non, si obscecret. ecce
85 *Servus, non paulo sapientior,* 86 *O here, quæ res*
Nec modum habet, neque consilium, ratione modoque
Tractari non vult. in amore hæc sunt mala, bellum,
Pax rursum. hæc siquis tempestatis prope ritu
Mobilia, 87 *& cœca fluitantia sorte, laboret*
Reddere certa sibi, 88 *nihilo plus explicet, ac si*
Insanire paret certa ratione, modoque.
Quid? quum Picenis excerpens 89 *semina pomis:*
90 *Gaudes, si* 91 *cameram percusti forte,* 92 *penes te es?*
Quid? 93 *quum balba* 94 *feris annoso verba palato,*
95 *Ædificante casas quî sanior? adde cruorem*
96 *Stultitiæ, atque* 97 *ignem gladio scrutare. modo (inquam)*
98 *Hellade percussa Marius quum præcipitat se,*
99 *Ceritus fuit? an commotæ crimine mentis*
1 *Absolves hominem, & sceleris damnabis eundem,*
Ex more imponens cognata vocabula 2 *rebus?*
3 *Libertinus erat, qui* 4 *circum compita* 5 *siccus*
6 *Lautis mane senex manibus currebat, & unum,*
(Quiddam magnum addens) 7 *unum me surpite morti,*
Dis etenim facile est: orabat: sanus utrisque
1 *Oribus atque oculis. mentem, nisi litigiosus*
Exciperet 9 *dominus, quū venderet.* 10 *hoc quoq; vulgus*
Chrysippus ponet 11 *fæcunda in gente* 12 *Meneni.*
13 *Jupiter, ingentes qui das adimisque dolores,*
Mater ait pueri menses jam quinque 14 *cubantis,*
15 *Frigida si puerum* 16 *quartana reliquerit?* 17 *illo*
Mane die 18 *quo tu indicis jejunia,* 19 *nudus*

83 Foribus sibi odiosis, unde erat exclusus. 84 Quos amando patior. 85 Parmeno. 86 O Phædria. 87 Incerto casu contingentia. 88 Nihilo plus agat. 89 Pomorum grana. 90 Gaudes tanquam fœlicis amoris omine. 91 Tectum in curvitatem formatum. 92 Es ne mentis compos? 93 Cum blandiusculè verba pronuntias, more pueri balbutientis ad gratiam puellæ captandam. 94 Quum verberas, *est Hypallage.* 95 Quomodo sanior es puero nugas agente? 96 Amatoris stultitiæ *adde* scelus & crudelitatem. 97 Amoris calori adjunge cædem 98 Hellade interfecta à Mario, quum ab eo sperneretur. 99 Cereris furore vexatus. i. fuitne furiosus? 1 An absolvis insanum & eundem condemnabis sceleratum? 2 Vocabula criminibus apta, sed diversa. 3 Pro liberto, Horatius sub persona Stertinii superstitiosos taxans, omnem ridet religionem. 4 In compitis deos penates constitui & coli jusserat Augustus 5 Jejunus. 6 Manibus ablutis, ut eas puras ad deos tenderet. 7 Me unum immortalitate donate, quo quid majus à diis potuit peti? 8 Sanus toto corpore, sed mente non sanus. quia superstitiosus. 9 Dominus in vendendo mancipio, vitia ejus tacere non debuit, nisi lites amaret. 10 Hos superstitiosos. 11 In multiplici familia Meneni. i. in stultorum numero, qui numerus est infinitus. 12 Menenus vixit ætate Horatii, homo superstitiosus & mente captus. 13 Alterum exemplum superstitionis 14 Ægrotantis. 15 Votum matris per hypothesin 16 Quartana, quæ ab atra bile proficiscitur, corpus in principio paroxysmi ingenti horrore excruciat. 17 Tuo die, die Jovis. 18 Quo magistratus vel sacerdotes tuo nomine jejunia imperant. 19 Ut vivo flumine ablutus ad tua sacra purus accedat.

In

In Tiberi ſtabit. 20 *caſus medicuſve levarit?*
Ægrum 21 *ex præcipiti,* 22 *mater deliræ necabit*
In gelida fixum ripa, 23 *febrimque reducet.*
Quone malo mentem 24 *concuſſa?* 25 *timore deorum.*
Hæc mihi Stertinius 26 *ſapientum octavus amico*
27 *Arma dedit, poſthac ne* 28 *compellarer inultus.*
Dixerit inſanum qui me, totidem audiet, atque
Reſpicere ignoto diſcet 29 *pendentia tergo.*
30 *Stoice, poſt damnum* 31 *ſic vendas omnia pluris;*
Qua me ſtultitia (quoniam non eſt genus unum)
Inſanire putas? ego nam videor mihi ſanus.
32 *Quid? caput abſciſſum demens quum portat*
33 *agave*
34 *Gnati infelicis, ſibi tum furioſa* 35 *videtur?*
36 *Stultum me fateor (liceat concedere veris)*
Atq; etiam inſanum: tantum hoc 37 *ediſſere, quo me*
Ægrotare putas animi vitio, 38 *Accipe: primum*
39 *Ædificas. hoc eſt* 40 *longos imitaris, ab imo*
Ad ſummum totus 41 *modali bipedalis. & idem*
Corpore majorem rides 42 *Turbonis in armis*
43 *Spiritum & inceſſum: qui* 44 *ridiculus minus illo?*
An quodcunque facit Mecænas, te quoq; 45 verum eſt.
46 *Tanto diſſimilem, 47 & tanto certare minorem?*
48 *Abſentis ranæ pullis vituli pede preſſis,*
Unus ubi effugit, matri denarrat, ut ingens
Bellua 49 *cognatos eliſerit.* 50 *illa rogare,*
51 *Quantane? nũ tandẽ? (ſe inflans) ſic magna fuiſſet.*
52 *Major dimidio.* 53 *Num tanto? Quum magis atq;*
Se magis inflaret, Non, ſi te ruperis 54 *(inquit)*
Par eris, 55 *Hæc à te non multum* 56 *abludit imago.*
57 *Adde poëmata nunc: (hoc eſt,* 51 *oleum adde camino)*
Quæ ſi quis ſanus fecit, ſanus facis & tu.

20 Si caſus hunc liberarit, *qui in Quartana ſæpe plus valeat, quam medicus. Eſt enim quartana medicorum opprobrium.* 21 Ex morbo periculoſo, in lene præſentim. 22 Exiſtimans ſe voti religione obſtrictam. 23 Febrem renovabit per aquæ frigiditatem. 24 Mentem habens percuſſam. 25 Reſponſio eſt. 26 Stertinius ſeptem ſapientibus Græcis adnumerandus *Ironice.* 27 Hanc deſcriptionem dedit. 28 Ne inſanus diceretur. 29 Dicet ſua peccata quæ pendent in mantica à tergo ſibi ignoto, *Nemo enim ſuum tergum novit.* 30 Dialogus eſt inter Horatium & Damaſippum uſque ad Satyræ finem. 31 O Damaſippe, ſic poſt merces amiſſas quæſtuoſam mercaturam facis. *Sic particula eſt bene precantis.* 32 Reſpondet Damaſippus. 33 Filia Cadmi. 34 Penthei. 35 Furioſa videtur? minime. 36 Loquitur Horatius. 37 Hoc ex, one. 38 Audi, inquit Damaſippus. 39 Magnifice ædificas. 40 Incorgendo te effers, ut longus videare, id eſt, opulentos & potentes viros imitaris. 41 Brevis es ſtaturæ, id eſt, res tua familiaris eſt tenuis & anguſta. 42 Gloria oris homunculi. 43 Animum & geſtum tumidum. 44 In qua re es tu minus illo ridiculus? 45 Æquum eſt te idem facere? 46 Tanto viro diſſimilem. 47 Et cum tanto? 48 Æſopi fabula. 40 Ut ſimul natos oppreſſerit. 50 Illa rogabat. 51 Quantus fuit ille vitulus? 52 Reſpondet pullus. 53 Num tanto major eſt, inquit mater? 54 Inquit pullus. 55 Damaſippus Horatium alloquitur 56 Diſcrepat. 57 Adjunge ad inſaniam tuam in ædificando, aliam qua furis in poëmatis ſcribendis. 58 Ut major fiat tua inſania. *proverbium eſt.*

59 *Non*

59 Missam facio ruam iracundiam cum rabie comparandam & prætermitto vestirum tuum

59 *Non dico horrendam rabiem* (60 *jam desine*) *cultum*
Majorem censu, 61 (*Teneas Damasippe tuis te*)
62 *Mille puellarum, puerorum mille furores.*
63 *O major tandem parcas insane minori.*

sumptuosiorem quam census tuus ferat. 60 Loquitur Horatius, sua vitia à Damasippo enumerari invite audiens. 61 Tuis te vitiis contineo, mea ne tangito. 62 prætermitte (inquit Damasippus) furores tuos, id est, insanos amores. 63 Respondet & exclamat Horatius, O Damasippe qui me stultior es & insanior; parcas mihi minori, id est, minus insano.

SATYRA IV.

Sub Persona cujusdam Catii philosophi Epicurei irridet Epicureorum præcepta ad artem culinariam spectantia.

1 Unde venit Catius & quo vadit? 2 Non mihi vacat (inquit Catius) tibi respondere. 3 Cupienti. 4 Præceptis nunquam à quoquam traditis nomina imponere & vocabula, quæ sunt rerum ΣΗΜΕΙΑ. i. signa. 5 Qualia vincere possunt. 6 Socratem ab Anyto accusatum. 7 Verba Horatii. 8 Tempore inopportuno. 9 Si aliquid memoria efflu-xerit. 10 Facile in memoriam revocabis, sive memoria constet natura sive arte. 11 Tu in utroque es admirandus. Ironica est commendatio, ut eum impellat ad dicendum. 12 Profecto (inquit Catius) hoc agebam. 13 Ut tenerem memoria. 14 Res subtiles. 15 Disputatas. 16 Die nomen magistri tui, *inquit Horatius*. 17 Verba Catii. 18 Forma vel figura 19 Ut gratioris saporis. 20 Mensæ apponere. 21 Nam ova dura veluti callo obducta marem vitellum i. semen masculi continent. 22 Dulcior caule agresti, qui, &c. 23 Nihil est insipidius caule hortensi multis aquis irrigato. 24 Si vesperi hospes advenerit. 25 Ne gallina male adversetur palato & in faucibus reluctetur. 26 Nosse debes. 27 Falerno cum aqua diluto. 28 Hæc res molliculam efficiet carnem. 29 Alii fungi periculosum est vesci.

1 *Unde, & quo Catius? Non est mihi tempus,*
3 *aventi*
4 *ponere signa novis præceptis: qualia* 5 *vincant*
Pythagoram, 6 *anytique reum, doctumque Platona.*
7 *Peccatum fateor, quum te sic tempore* 8 *lævo*
Interpellarim: sed des veniam bonus, oro. (*mox*;
Quod si 9 *interciderit tibi nunc aliquid,* 10 *repetes*
Sive est naturæ hoc, sive artis. 11 *mirus utroque.*
12 *Quin id erat curæ, quo pacto cuncta* 13 *tenerem,*
utpote res 14 *tenues, tenui sermone* 15 *peractas.*
16 *Ede hominis nomen: simul, an Romanus, an hospes.*
17 *Ipsa memor præcepta canam: celabitur autor.*
Longa quibus 18 *facies ovis erit, illa memento,*
19 *ut succi melioris, & ut magis alba rotundis*
20 *Ponere.* 21 *namq; marem cohibent callosa vitellum.*
Caule suburbano, 22 *qui siccis crevit in agris,*
Dulcior. 23 *irriguo nihil est elutius horto.*
24 *Si vespertinus subito te oppresserit hospes,*
Ne gallina malum 25 *responset dura palato,*
26 *Doctus eris vivam* 27 *misto mersare Falerno;*
28 *Hoc teneram faciet. pratensibus optima fungis*
Natura est: 29 *aliis male creditur. ille salubres*

Æſtates peraget, qui nigris prandia moris
30 Finiet, 31 ante gravem quæ legerit arbore ſolem.
Auſidius 32 forti miſcebat mella Falerno,
Mendoſe: quoniam vacuis committere venis
Nil niſi lene decet. leni præcordia 33 mulſo
Prolueris melius. 34 ſi dura morabitur alvus,
35 Mitulus 36 & viles pellent 37 obſtantia conchæ;
38 Et lapathi brevis herba, ſed albo non ſine 39 Coo.
40 Lubrica naſcentes implent Conchylia 41 lunæ.
Sed non omne mare eſt 42 generoſæ fertile teſtæ.
Murice Baiano melior 43 Lucrina Peloris:
44 Oſtrea Circæis, 45 Miſeno oriuntur Echini:
46 Pectinibus patulis jactat ſe 47 molle Tarentum.
Nec ſibi cœnarum quivis temere arroget artem,
48 Ni prius exacta tenui ratione ſaporum.
Nec ſatis eſt cara piſces avertere 49 menſa,
Ignarum 50 quibus eſt jus aptius, & quibus aſſis
51 Languidus in cubitum jam ſe conviva reponet.
52 umber, & iligna nutritus glande rotundas
53 Curvet aper lances carnem vitantis 54 inertem.
Nam 55 Laurens malus eſt, ulvis & arundine pinguis.
Vinea 56 ſummittit caprias non ſemper 57 edules.
Fœcundi leporis 58 ſapiens ſectabitur armos.
Piſcibus, atque avibus quæ natura, & ſoret ætas,
Ante meum 52 nulli patuit quæſita 60 palatum.
Sunt, quorum ingenium nova tantum 61 cruſtula promit.
62 Nequaquam ſatis in re una conſumere curam.
Ut ſi quis ſolum 63 hoc, mala ne ſint vina, laboret:
Quales perfundat piſces 64 ſecurus olivo.
65 Maſſica ſi cœlo ſupponas vina ſereno,
Nocturna, ſi quid craſſi eſt, tenuabitur aura,

30 Terminabit. 31 Quæ mane ex arbore decerpſerit. 32 Auſtero Falerno 33 Melierato 34 Si venter ſeſe non exoneret. 35 Muſculus. Angl. *muſcle.* 36 Conchæ parvi pretii 37 Ut venter non ſit laxus 38 Et rumex, herba, quæ brevia & acuta habet folia, ventrem etiam evacuat. 39 Non ſine vino, ſic dicto ab inſula Coo 40 Conchilia generoſa lubricam reddunt alvum. 41 Luna accreſcente conchilia implentur. 42 Generoſorum teſtaceorum. 43 Peloris in ſinu Lucrino capta. 44 Oſtrea Lucrina ſunt meliora oſtreis Circæis, ubi Circes filia Solis habitavit. 45 In Miſeno Baiarum portu, ubi Miſenus Æneæ nauclerus undis ſubmerſus periit. 46 Piſcibus os aperientibus, qui conchas habent ſerratas ad ſimilitudinem pectinis. Angl. *cockles.* 47 Tarentum mollitie & luxu diffluens. 48 Niſi prius explorata ſaporum ratione, quæ tenuis eſt & difficulter percipitur. 49 Piſces è macello piſcatorio caro pretio emere & auferre. 50 Quibus piſcibus jus conveniat. 51 Crapula ſatiatus inſurget iterum ad edendum, quaſi ad novas delicias excitatus. 52 Ex Umbria aper. 53 Oneret. 54 Carnem pinguiorem, ſed inertia & otio comparatam. 55 Malus eſt aper nutritus in agro Laurenti; *quod eſt Latii oppidum.* 56 Suppeditat & nutrit. 57 Capreas non aptas eſu. 58 Cui palatum ſapit. 59 Nulli cognita fuit. 60 Sapor in lingua & palato conſiſtit 61 Placentas adinvenit. 62 Non ſatis eſt. 63 Si hoc curet ſolum. 64 Non curans. 65 Vina optima in monte Maſſico nata, vide Od. 1. lib. 1.

Et

Et decedet odor nervis inimicus: 66 *at illa*
Integrum perdunt lino 67 *vitiata saporem.*
Surrentina vafer qui miscet sæce Falerna
Vina, columbino 68 *limum bene colliget ovo:*
69 *Quatenus ima petit* 70 *volvens aliena vitellus.*
Tostis 71 *marcentem squillis recreabis, & Afra*
Potorem cochlea: nam 72 *lactuca innatat acri*
Post vinum stomacho. perna magis, ac magis 73 *billis*
74 *Flagitat in morsus resici: quin omnia malit,*
Quæcunque immundi fervent allata 75 *popinis.*
Est operæ pretium duplicis pernoscere juris
Naturam. 76 *simplex è dulci constat olivo,*
Quod pingui miscere mero, muriaque decebit,
77 *Non alia quam qua Bizantia putruit* 78 *orca.*
79 *Hoc ubi confusum* 80 *sectis inserbuit herbis,*
81 *Corycioque croco sparsum* 82 *stetit;* 83 *insuper addes*
Pressa venafranæ quod bacca remisit olivæ.
Picenis cedunt pomis 84 *Tiburtia succo:*
Nam 85 *facie præstant.* 86 *Vennucula convenit ollis.*
Rectius 87 *albanam fumo duraveris uvam.*
88 *Hanc ego cum malis; ego* 89 *fæcem primus, & halec*
Primus & invenior piper album, cum sale nigro
90 *Increvit, puris circumposuisse catillis.*
Immane est vitium, 91 *dare millia terna macello,*
92 *Angustoque vagos pisces urgere catino.*
93 *magna movent stomacho fastidia, seu puer*
94 *unctis*
Tractavit calicem manibus, 93 *dum furta ligurit:*
Sive gravis 96 *veteri crateræ limus adhæsit.*
97 *Vilibus in scopis,* 98 *in mappis.* 99 *in scobe quantus*
Constitit sumptus? 2 *neglectis, flagitium ingens.*
3 *Ten' lapides varios lutulenta radere palma,*

66 Vina Massica. 67 Luteo sæculo percolata. 68 Fæcem. 69 Quoniam in fundum decidit vitellus. 70 Deducens aliena à natura vini. i. fæces. 71 Potorem languentem squillis revocabis ad edendum & bibendum. 72 Lactucam post epulas & vinum largius sumptum, esitare solebant. 73 Tenuissimis intestinis ex carnibus suillis & arvina factis. 74 Conviva nauseans vult resici, &c. 75 E popinis, quæ solent esse immundæ. 76 Simplex jus. 77 Non qualis muria, sed ea, qua, &c. 78 Orca est vas fictile Constantinopolitanum, ventricosum, & ore angusto. 79 Vinum pingue cum muria. 80 Herbis minutim concisis, & incoctis. 81 Cilicio croco, sic dicto à monte Coryco in Cilicia. 82 Propemodum conrevit. 83 Super infundes oleum Venafranum. 84 Pema Tibure nata. 85 Pulchritudine præstant. 86 Uva Venucula melius in ollis conditur. 87 Uvam Albanam. 88 Hanc uvam Albanam ego primus inveni or circumposuisse in mundis & nitidis catillis. 89 Halecem fæcatum, per Hendiaden. 90 Permixtum, vel in cernaculo purgatum. 91 Tria millia testertium insumere piscibus in macello venalibus. 92 Et in angustis patinis grandes pisces continere. 93 Magnam nauseam movent hæc, sive, &c. 94 Sordidatis manibus. 95 Dum è patinis ablata vorat. 96 Cratera veteris artificii. 97 In scopis parvo pretio habendis. 98 Quibus convivæ manus unctas tergant. 99 Quo vasa defricata splendeant. 1 Quam parvus sumptus? 2 Quo sumptus est minor, eo culpa est major. 3 Tene decet (ô Horati) pavimenta marmorea versicoloria, scopa ex palma mundare?

4 *Et Tyrias dare circum illota toralia veſtes;*
Oblitum, quanto curam, ſumptumque minorem
Hæc habeant, tanto reprendi juſtius 5 *illis,*
Quæ niſi divitibus nequeunt contingere menſis?
6 *Docte Cati per amicitiam, divoſque* 7 *rogatus,*
Ducere me auditum, perges quocunque, memento.
Nam quamvis referas 8 *memori mihi pectore cuncta;*
Non tamen 9 *interpres tantundem juveris. adde*
10 *Vultum habitumq; hominis: quem tu vidiſſe beatus*
Non magni pendis, 11 *quia contigit: at mihi cura*
Non mediocris ineſt, 12 *fontes ut adire remotos,*
13 *Atque haurire queam vitæ præcepta beatæ.*

4 Et purpureas veſtes ſubſternere toralibus ignotis? 5 Rebus nitidis & ſumptuoſis. 6 Jocatur Horatius ſuburbanè illum Epicureum deridens, à quo Catius fuit inſtitutus. 7 Rogatus te. 8 Memoriter. 9 Quum tu ſis tantum interpres, non poteſ

mihi tantum prodeſſe renunciando, quantum magiſter ipſe loquendo, à quo hæc habes. 10 Geſtum & pronunciatum magiſtri tui. 11 Quia tibi contigit audire & videre eum docentem. 12 Ut audiam ipſos auctores & inventores hujus diſciplinæ. 13 Tota hæc allegoria eſt irriſione plena.

SATYRA V.

Sub perſona Ulyſſis Tireſiæ umbram apud inferos conſulentis, Poëta inſidiatores & captatores teſtamentorum deſcribit.

Hoc quoque 1 *Tireſia,* 2 *præter narrata, petenti*
Reſponde: quibus amiſſas reparare queam 3 *res*
4 *Artibus atque modis. quid vides? Jamne* 5 *doloſo*
Non ſatis eſt Ithacam revehi, patrioſque Penates
Aſpicere: 6 *O nulli quicquam mentite, vides, ut*
Nudus inopſque domum redeam 7 *te vate: neque illic*
Aut 8 *apotheca procis intacta eſt, aut pecus. atqui*
Et genus, & virtus, 9 *niſi cum re, vilior* 10 *alga eſt.*
11 *Quando pauperiem miſſis* 12 *ambagibus horres;*
Accipe qua ratione queas ditеſcere. 13 *turdus,*
Sive aliud 14 *privum dabitur tibi,* 15 *devolet illuc,*
Res ubi magna 16 *nitet domino ſene: dulcia poma,*
Et quoſcunque feret cultus tibi fundus 17 *honores,*
18 *Ante Larem guſtet venerabilior Lare divus.*
Qui quamvis perjurus erit, 19 *ſine gente,* 20 *cruentus*
Sanguine fraterno, fugitivus; ne tamen illi

1 Tireſias fuit vates Thebanus, cujus judicio Juno offenſa eum oculis orbavit. 2 Præter alia, quæ mihi narraſti. 3 Jacturas præteritas reſarcire. 4 Jure vel injuria? Nonne ſatis eſt tibi aſtuto & fallaci, ô Ulyſſes, &c. *Sunt verba Tireſiæ.* 6 O vates veridice, *inquit Ulyſſes.* 7 Te vaticinante. 8 Penum, vel repoſitorium 9 Niſi eum divitiis. 10 Herba nullius uſus vide Ode 17. lib. 3. 11 Quoniam, &c. *inquit Tireſias.* 12 Longo verborum circuitu o-

miſſo. 13 Sive turdus. 14 Sive aliud privatum. 15 Deferatur illuc. 16 Nitor domus argumentum eſt divitiarum. 17 Optimos fructus honoribus deorum debitos. 18 Antequam fructuum primitias Laribus tuis offeras. 19 Ignobilis, ut libertus vel libertinus. 20 Fratricida.

Tu

Tu comes 21 *exterior, si postulet, ire recuses.*
22 *Ut ne tegam spurco* 23 *Damæ latus? haud ita Troje*
Me gessi, certans semper 24 *melioribus.* 25 *ergo*
Pauper eris. Fortem 26 *hoc animum tolerare jubebo.*
Et quondam majora tuli. tu protinus, unde
Divitias ærisque 27 *ruam, dic augur, acervos.*
28 *Dixi equidem, & dico: captes astutus ubique*
Testamenta senum: neu, si vafer unus & alter
29 *Insidiatorem* 30 *præroso fugerit hamo,*
Aut spem 31 *deponas,* 32 *aut artem illusus omittas.*
Magna, minorve joro si res 33 *certabitur olim,*
Vivit uter locuples sine gnatis, 34 *improbus ultro*
Qui meliorem audax vocet in jus, illius esto
Defensor: fama civem causaque 35 *priorem.*
Sperne, domi si gnatus erit, fœcundave conjux.
36 *Quinte puta, aut Publi (gaudent* 37 *prænomine molles*
Auriculæ) tibi me 38 *virtus tua fecit amicum.*
39 *Jus anceps novi, causas defendere possum.*
Eripiet quivis oculos citius mihi, quam te
Contemptum 40 *cassa nuce pauperet. hæc mea cura est,*
Ne quid tu perdas, 41 *neu sis jocus.* 42 *ire domum atq;*
43 *Pelliculam curare jube: 44 sis cognitor ipse,*
Persta atque obdura, seu 45 *rubra canicula findet*
46 *Infantes statuas, seu pingui* 47 *tentus omaso*
48 *Furius hybernas cana nive conspuet Alpes.*
Nonne vides, (aliquis cubito stantem prope tangens
49 *Inquiet) 50 utpatiens? ut amicis aptus? ut acer?*
51 *Plures annabunt thynni,* 52 *& cetaria crescent.*
Si cui præterea 53 *validus male filius in re*
54 *Præclara sublatus aletur, ne manifestum*

21 Comes inferior à parte sinistra incedens. 22 Verba sunt Ulyssis. 23 Homini abjecto & servili genere nato? 24 Cum melioribus de virtute & gloria contendens. 25 *Tiresiæ conclusio.* 26 Ut præter meam consuetudinem, hominem infimæ sortis colam. 27 Unde eruam. 28 *Loquitur Tiresias.* 29 Si quis vafer te fugerit insidiatorem, qui, captandæ hæreditatis causa, munera quasi ex insidiis offers. 30 Hamo præguftato. Metaph. à piscibus. 31 Aut spem abjicias. 32 Dolum. 33 Si res litigabitur postea. 34 Esto ultro, id est, esto non rogatus illius improbus defensor, & indefessus patronus qui audax, &c. 35 Sperne civem meliorem. 36 Tiresias captatorem docet formulam senis aucupandi. 37 Veteres Romani tribus appellationibus erant nominati, prænomine, nomine, cognomine, ut *M. Tul. Cicero.* 38 Non pecunia. 39 Quod in utramque partem tam potest. 40 Quam te inani nuce fraudet. 41 Ne sis cuiquam lud brio. 42 Tirefiæ sunt præcepta ad Ulyssem. 43 Delicate vivere. 44 Esto patronus. 45 Canicula ardens & ignita, id est, sive æstas fuerit, sive bruma. 46 Statuas mutas, intelligit fortasse intacundos auctores, vel judices ineptos. 47 Distentus pinguibus intestinis. 48 Poëta bibaculus, qui cum brumam deser beret, utebatur hoc versu: *Jupiter hybernas cana.* 49 Dicet de te. 50 Quam patiens est Ulysses? 51 Plures senes sine liberis accedent, qui tuæ fidei causam suam committent. Thynni sunt pisces admodum celeres quorum multi capiuntur in Hispania, ad columnas Herculis. 52 Vivaria & piscinæ, ubi pisces præ grandes alustur. 53 Filius valetudinarius & parum firmus. 54 In censu amplo ab infantia ad adultam ætatem producetur.

55 Cælibis obſequium 56 nudet te, 57 leniter in ſpem
Arrepe officioſius, ut & ſcribare ſecundus
58 Hæres, &, ſi quis caſus puerum 59 egerit Orco,
60 In vacuum venias. 61 perraro hæc alea fallit.
62 Qui teſtamentum tradet tibi cunque legendum,
63 abnuere, 64 & tabulas a te removere memento:
Sic tamen, 65 ut limis rapias, 66 quid prima ſecundo
Cera velit verſu: ſolus, multiſne cohæres,
Veloci percurre oculo. plerunque 67 recoctus
Scriba ex quinquē-viro corvum 98 deludet hiantem,
Captatorque 69 dabit riſus Naſica Corano. (do?
70 Num furis? an prudens 71 ludis me, obſcura canen-
72 O Laërtiāde, quicquid dicam, aut erit, aut non.
Divinare etenim magnus mihi donat Appollo.
Quid tamen iſta velit ſibi fabula, ſi licet, ede.
Tempore quo 73 juvenis Parthis horrendus, ab alto
Demiſſum genus Ænea, tellure, marique
Magnus erit: 74 forti nubet procera Corano
Filia naſicæ, 75 metuentis reddere ſoldum.
Tum 76 gener hoc faciet: tabulas 77 ſocero dabit atq;
ut legat, orabit. multum naſica 78 negatas
Accipiet tandem, & tacitus leget, invenietque
Nil ſibi legatum, 79 præter plorare, 80 ſuiſque.
81 Illud ad hæc jubeo: mulier ſi forte doloſa
Libertuſve ſenem delirum 82 temperet, 83 illis
Accedas ſocius. 84 laudes, laudere ut abſens.
85 Adjuvat hoc quoq;: ſed vincit longe prius 86 ipſum
Expugnare caput. 87 ſcribet mala carmina, 88 vecors?
Laudato. ſcortator erit? cave te reget: 89 ultro
Penelopen facilis potiori trade. 90 putaſne,
91 perduci poterit, tam frugi, tamque pudica,
Quam nequiere proci 92 recto depellere curſu?
93 Venit enim magnum donandi 94 parca juventus,

55 Obſequium hominis ſine liberis.
56 Ne fallaciam tuam prodat.
57 Senſim & paulatim tuis officiis demerere.
58 Filio languenti ſubſtituſus. 59 Si quis caſus ad mortem puerum perduxerit. 60 In locum hæredevacuum.
61 Perraro hoc eventus fruſtratur.
62 Quicunque teſtator. Eſt Tmeſis.
63 Recuſare.
64 Tabulas teſtamenti
65 Ut obliquis oculis inſpicias.
66 Quid prima tabula cerata (i. primus verſus in quo ſcribebatur nomen teſtatoris) velit in ſecundo verſu. i. quem hæredem conſtituerit teſtator.
67 Sæpe ſcriba ætate grandis, & in multis negotiis verſatus ex quinqueviro interum in ſcribam rediit.
68 Hæreditati inſidiantem decipiet, ut vulpes olim Æſopi corvum. 69 Præbebit ridendi occaſionem. 70 Loquitur Ulyſſes. 71 Ludificas me? 72 O Ulyſſe fili Laërtis. 73 Auguſtus. 74 Diviti. 75 Fugientis, vel nolentis reddere univerſum debitum. *Dolem cum filia fortaſſe intelligit.* 76 Coranus. 77 Naſicæ dabit teſtamenti tabulas. 78 Quæ inſpicere negavit. 79 Præter ploratum & fletum. 80 Suæ filiæ. 81 *Aliud Tireſiæ præceptum ad captandum ſenem.* 82 Si regat. 83 Liberto, uxori, vel concubinæ. 84 Laudare debes libertum vel mulierem. 85 Hoc quoque conducit. 86 Ipſum ſenem capere. 87 Si ſcribet. 88 Stultus vel inſanus. 89 Non rogatus uxorem ei tuam ſuppone tanquam potiori. 90 *Verba ſunt Ulyſſis ad Tireſiam.* 91 Perſuaderi. 92 Ad adulterium impellere. 93 *Reſpondet Tireſias.* 94 Venit juventus illiberalis, & reſtricta in magnum donando.

Nec tantum 95 *Veneris, quantum ſtudioſa* 96 *culinæ.*
Sic tibi Penelope 97 *frugi eſt: quæ ſi ſemel uno*
98 *De ſene guſtarit, tecum partita* 99 *lucellum,*
Ut canis, 1 *à corio nunquam abſterrebitur uncto.*
Me ſene, quod dicam, factum eſt. anus improba Thebis
2 *Ex teſtamento ſic eſt* 3 *elata: cadaver*
Unctum oleo largo nudis humeris tulit 4 *hæres.*
Scilicet elabi ſi poſſet mortua; credo,
5 *Quod nimium inſtiterat viventi. cautus adito:*
Neu deſis 6 *operæ, neve immoderatus abundes.*
Difficilem & moroſum offendet garrulus. 7 *ultro*
8 *Non etiam ſileas.* 9 *Davus ſis comicus, atque*
Stes capite 10 *obſtipo, multum ſimilis metuenti.*
11 *obſequio graſſare: mone,* 12 *ſi increbuit aura,*
13 *Cautus uti velet charum caput: extrahe turba*
14 *oppoſitis humeris:* 15 *aurem ſubſtringe loquaci.*
16 *Importunus amat laudari? donec* 17 *ohe, jam*
Ad cœlum manibus 18 *ſublatis dixerit, urge, &*
Creſcentem tumidis infla ſermonibus 19 *utrem,*
Quum te ſervitio longo curaque 20 *levarit,*
21 *Et certum vigilans, quartæ ſit partis Ulyſſes,*
Audieris, hæres: 22 *ergo nunc Dama ſodalis*
23 *Nuſquam eſt? unde mihi tam fortem, tamque*
24 *fidelem?*
25 *Sparge ſubinde: &, ſi paulum potes, illacrymare.*
26 *eſt.*
27 *Gaudia prodentem vultum* 28 *celare. ſepulchrum*
Commiſſum 29 *arbitrio* 30 *ſine ſordibus extrue.* 31 *funus*
Egregie factum laudet vicinia. ſiquis
Forte cohæredum ſenior 32 *male tuſſiet,* 33 *huic tu*
Dic, 34 *ex parte tua, ſeu fundi ſive domus ſit*

95 Rei veneræ. 96 Ventris. 97 Caſta eſt. 98 Si ſenis munera ſit ſemel experta. 99 Lucrum à ſene acceptum.
1 Quod rodere didicit.
2 Ipſius voluntate. 3 Elata è domo ad rogum.
4 Ea lege inſtitutus eſt hæres, ſi corpus teſtatricis oleo copioſo inunctum nudis humeris portaret. 5 Quia nimio officio eam vivam proſecutus fuerat. 6 Officio tuo. 7 Qui non provocatus garrit, offendet, &c.
8 Ne ſis etiam nimium taciturnus. 9 Induc perſonam Davi timide eum domino ſuo loquentis.
10 Capite in alterum humerum inclinato qui geſtus eſt hominis ad palpandum parati.
11 Quovis genere obſequii divitem capta, eique inſidiare. 12 Si ventus factus eſt aerior. 13 Sibi caveat. 14 Objectis humeris tuis, ne in turba jactetur. 15 Aurem tuam ſubſtringe loquaci ſeni, id eſt, auribus tuis ſubſtrictis & arrectis, finge te attente auditurum longas ſenis narrationes. 16 Importune. 17 Donec dixerit, Ohe jam ſatis eſt. 18 Præ gaudio. 19 Inflа hominem vanum & philautum, qui falſis laudibus & adulationibus velut uter intumeſcit. 20 Morte ſua. 21 Et quum ruſ certo vigilans, non ſomnians, audieris hæc verba: *Quartæ partis hæres ſit Ulyſſes.* 22 Poſt obtum ſenis, ſic dices voce queribunda. *Ergo nunc, &c.* 23 Mortuus eſt. 24 Unde tam fidelem parabis amicum? 25 Divulga hæc verba, *Unde mihi, &c.* 26 Licet, *vel*, utile eſt. 27 Propter ſenis mortem. 28 Vultum hilarem diſſimulatione & ficlis lachrymis celare. 29 Arbitrio tuo ſi eſt commiſſum. 30 Extrue magnifice. 31 Pompam funeralem à te factam. 32 Graviter & perioloſe. 33 Huic cohæredi. 34 Ex parte, quæ tibi ex teſtamento obvenit.

Emptor,35 gaudentem nummo te addicere. 36 sed me
37 Imperiosa trahit Proserpina. vive, valeque

35 Dic, te malentem nummum, quam fundum, addicere ei fundum pecunia. 36 *Tiresiæ umbra apud inferos hæc omnia loquitur.* 37 Proserpina, quæ imperium habet in mortuos.

SATYRA VI.

Se contentum iis, quæ habet, vivere, ac plura non optare dicit, Deinde otii sui, quo ruri fruitur, commoda cum incommodis negotiorum & molestiarum, quæ vitam urbanam comitantur, comparat.

1 *HOc erat in votis: 2 modus agri non ita magnus,*
Hortus ubi, & tecto vicinus 3 jugis aquæ fons,
Et paulum sylvæ 4 super his foret. 5 auctius, atque
Dî melius fecere. bene est. nihil amplius oro,
6 Maia nate, nisi ut 7 propria hæc mihi munera faxis.
Si neque majorem feci 8 ratione mala rem,
Nec sum facturus 9 vitio culpave minorem:
10 Si veneror stultus nihil horum; 11 O si angulus ille
Proximus accedat, qui nunc 12 denormat agellum:
O si urnam argenti 13 fors quà mihi monstret, ut illi,
Thesauro invento qui mercenarius agrum
Illum ipsum mercatus aravit, 14 dives amico
Hercule! 15 si quod adest, gratū juvat: hac prece te oro,
Pingue pecus 16 domino facias, & cætera, præter
17 ingenium: utq; soles, 18 custos mihi maximus adsis.
Ergo ubi me in montes, & 19 in arcem ex urbe removi;
Quid prius illustrem 20 Satyris, Musaque pedestri?
21 Nec mala me ambitio perdit, nec 22 plumbeus auster
Autumnusque gravis, 23 Libitinæ quæstus acerbæ.
24 Matutine pater, Seu Jane libentius 25 audis,
26 unde homines operum primos vitæque labores
Instituunt (si dîs placitum) tu carminis esto
Principium. 27 Romæ sponsorem me rapis: eja,
28 Ne prior officio quisquam respondeat, urge:

1 Hoc optabam. 2 Modicus ager. 3 Fons aquæ perennis. 4 Ultra hæc. 5 Amplius quam optabam. 6 O Mercuri. 7 Nisi ut hæc munera facias mihi perpetua, & firma. 8 Injuria, vel fraude. 9 Nequitia, luxuriave. 10 Si nihil horum à diis precor, quæ proxime dicam. 11 Utinam angulus ille, &c. 12 Qui facit agellum inæqualem. 13 Fortuna alicubi. 14 Dives factus favente Hercule *qui thesauris recludendis præesse creditur.* 15 Si eo quod possideo, delector. 16 Mihi domino. 17 Præter pingue. i. hebes ingenium. 18 *Sub Mercurii tutela sunt Poëtæ* Vide Ode. 17. lib. 2. 19 In villam Tusculanam, in monte positam. 20 Satyrico carmine & versibus qui stant pedibus solutæ orationi similibus. 21 Quando in agro sum, nulla perturbatione afficior. 22 Insalubris auster, cujus intemperie corpora ingravescunt. 23 Quum multi in Autumno intereunt, quæstum faciunt ii, qui in funeribus procurandis sunt occupati, dicti libitinarii, à Libitina funerum dea. 24 A Matuta, i. aurora. 25 Libentius appellaris. 26 A quo. 27 Quum Romæ sum. ô Jane, tu cogis me esse fidejussorem. i. pro altero spondere. 28 Urge, ne quis me officiosior existat.

29 Sive Aquilo flat, & devastat terras. 30 Sive Bruma breviore ambitu diem contrahit. 31 Ad spondendum pro altero 32 Postea laborandum est mihi in turba, id clare & aperte locuto, quod mihi damnum afferat, *spondendo nimium*. 33 Tardius euntibus, festinandum properero. 34 Verba sunt ejus, qui ab Horatio properante in turba impellitur. 35 Diris precationibus. 36 O Horati, tibi licet pulsare quicquid obstat eum. 37 Si recurras mente meminiam beneficiorum acceptorum. 38 Respondet Horatius, hoc (nempe in turba jactari & male audire) esse sibi voluptati instar nullis. 39 In Esquiliis habitabat Mecœnas, quas atras apellat, vel quod olim erat plebis sepulchretum. vel quod eo veniens atris curis obruebatur. 40 Omni ex parte insiliunt. 41 Uti Horatii sibi esses advocatus ad puteal. i. ad locum ubi prætor jus dicebat. 42 De re, quæ ad rem publicam pertineat. 43 Da operam, ut Mecœnas subscribat. 44 Si dixeris, tentabo, an velit subscribere. 45 Septimus annus elapsus est, ut fere Octavus, ex quo, &c. 46 Facturus iter communicat mecum, quem velit recipere in rhedam. 47 Nugas hujus generis. 48 Mecœnas me interroga. 49 Thrax (quem ignaviæ causa gallinam nominat) & Syrus duo erant gladiatores. 50 Sunt parum cauti, qui sub finem Autumni utuntur adhuc veste æstiva. 51 Quæ garrulis fine periculo possunt committi. 52 Per totum hoc septennium fui magis ac magis invidiæ expositus. 53 Noster Horatius (dicunt omnes invidi) Fortunæ filius, homo felicissimus, una cum Mecœnate versatus est in theatro, & in campo Martio. 54 Si quis rumor vanus vagatur. 55 Me rogat. 56 Horatii. 57 Augustum & Mecœnatem. 58 Cum Dacis tunc bellum gerebant Romani. 59 De Dacis nihil audio, inquit Horatius. 60 Sunt verba percunctatoris. 61 Dii male me vexent.

Sive Aquilo 29 *rapit terras, seu bruma nivalem*
30 *Interiore diem gyro trahit*, 31 *ire necesse est.*
32 *Postmodo, quod mi obsit, clare, certumque loquuto,*
Luctandum in turba: facienda injuria 33 *tardis.*
34 *Quid vis insane? & quas res agis? Improbus urget*
35 *Iratis precibus.* 36 *tu pulses omne quod obstat,*
Ad Mecœnatem 37 *memori si mente recurras.*
38 *Hoc juvat, & melli est, non mentiar. at simul atras*
Ventum est 39 *Esquilias, aliena negotia centum*
Per caput, 40 *& circa saliunt latus. Ante secundam*
Roscius orabat 41 *sibi adesses ad puteal cras:*
42 *De re communi scribæ magna atque nova te*
Orabant hodie meminisses Quinctle reverti:
43 *Imprimat his cura Mecœnas signa tabellis.*
44 *Dixeris, Experiar: Si vis, potes addit, & instat.*
45 *Septimus octavo propior jam fugerit annus,*
Ex quo Mecœnas *me cœpit habere suorum*
In numero: duntaxat ad hoc, 46 *quem tollere rheda*
Vellet, iter faciens, & cui concredere nugas (Syro par?
47 *Hoc genus:* 48 *hora quota est?* 49 *Thrax est Gallina*
Matutina 50 *parum cautos jam frigora mordent,*
51 *Et, quæ rimosa bene deponuntur in aure.*
52 *Per totū hoc tempus subjectior in diem & horam*
Invidiæ. 53 *noster ludos spectaverat una,*
Luserat in campo, Fortunæ filius, omnes.
54 *Frigidus à rostris manat per compita rumor?*
Quicunq; obvius est, 55 *me consulit:* 56 *ô bone (nā tu*
Scire, 57 *deos quoniam propius contingis, oportet)*
Numquid 58 *De dacis audisti?* 59 *Nil equidem.* 60 *ut tu*
Semper eris derisor! at omnes Di 61 *exagitent me,*

62 Si

62 Si quicquam. 46 Quid militibus promissa
63 Triquetra
Prædia Cæsar, an est Itala tellure daturus?
Jurantem me scire nihil mirantur, ut unum
Scilicet egregii mortalem altique silentî.
65 Perditur hæc inter 66 misero lux, non sine votis:
O rus, quando ego te aspiciam? quandoque licebit,
Nunc veterum libris, nunc somno, 67 & inertibus horis
68 Ducere sollicitæ jucunda oblivia vitæ?
O quando 69 faba Pithagoræ cognata, simulque
uncta satis pingui 70 ponentur oluscula lardo?
71 O noctes cœnæque deûm: quibus ipse, meique
72 ante Larem proprium vescor, 73 vernasq; procaces
Pasco 74 libatis dapibus. prout cuique libido est,
75 Siccat inæquales calices conviva, solutus
Legibus 76 insanis: seu quis capit 77 acria fortis
Pocula, 78 seu modicis humescit lætius. ergo
79 Sermo oritur, non de villis domibusve alienis,
Ne male, necne 80 Lepos saltet, sed quod magis ad nos
Pertinet, & nescire malum est, agitamus: utrumne
Divitiis homines, an sint virtute beati:
Quidve ad amicitias, 81 usus, rectumve trahat nos,
Et quæ sit natura boni, 82 summumque quid ejus.
Cervius hæc inter, vicinus 83 garrit aniles
84 ex re fabellas. nam si quis laudat 85 Arellî
Sollicitas ignarus opes, 87 sic incipit: 88 Olim
Rusticus urbanum murem mus paupere fertur
Accepisse 89 cavo, veterem vetus hospes amicum;
90 Asper, & attentus quæsitis, 91 ut tamen arctum
Solverit hospitiis animum. quid multa? neque illi
92 Sepositi ciceris, nec longæ invidit avenæ:
93 Aridum & ore ferens acinum, semesaque lardi

62 Audivi. 63 Quidi (inquit peruncratcr) Latium præda militibus promissa daturus est Cæsar ex Sicilia, an ex Italia? 64 Sicilia dicta est Triquetra à tribus promontoriis. 65 Consumitur dies inter hæc nugatoria. 66 Mihi in miseriis, sed non sine optatis. 67 Quæ dantur joco & otio. 68 Hujus vitæ urbanæ sollicitudines obliviscì. 69 A faba Pythagoras abstinuit, quasi sibi cum ea cognatio aliqua esset, veritus ne in fabam aliquam animus paternus immigraret. 70 Apponentur. 71 O nocturnæ cœnæ suaves & jucundæ, quales erant deorum cœnæ. 72 Ante Deum domesticum & familiarem. 73 Audaculos servos domi

nostræ natos. 74 Dapibus à me prius degustatis & leviter tactis. 75 Ebibet calices inæqualiter plenos pro suo quisque arbitratu. 76 Per leges perfinitum erat convivis, à bibendi Magistro, quantum quisque haberet. 77 Grandia pocula. 78 Seu modico potu delectatur. 79 Sermo convivalis in cœna rustica. 80 Lepos insignis saltrator, Augusti secura. 81 Utilitas, an honestas. 82 Et quid sit Summum bonum. 83 Cervius jucunde narrat vulgares fabulas. 84 Ex usu. 85 Cujusdam avari nomen est Arellius. 86 Non expertu, quantas secum curas trahant amplæ divitiæ. 87 Cervius sic incipit. 88 Quondam. 89 Augusto cubili. 90 Laboriosus, non delicatus. 91 Ita tamen ut animum parcum laxaret hospitiis, id est, hospitibus accipiendis. 92 Hellenismus. *Invidco cum genitivo casu pro quo Latini dicerent*, Neque invidit ille sepositum cicer, neque longam avenam, sed liberaliter ei apposuit. 93 Acinum desiccatum.

Frusta dedit: 94 cupiens varia fastidia cœna
Vincere tangentis male singula dente superbo:
95 Quum pater ipse domus palea porrectus in horna
96 Esset ador, loliumq;,,97 dapis meliora relinquens.
Tandē urbanus ad hunc, Quid te juvat, (inquit) amice,
98 Prærupti nemoris patientem vivere dorso?
Vis tu homines urbemque 99 feris præponere sylvis?
Carpe viam, (mihi crede) 1 comes: 2 terrestria quando
Mortales animas vivunt sortita, neque ulla est
3 Aut magno, aut parvo lethi fuga. 4 quo, bone, circa,
Dum licet, in rebus jucundis vive beatus:
Vive memor, quam sis ævi brevis. 5 Hæc ubi dicta
Agrestem pepulere, domo levis exilit: inde
Ambo propositum peragunt iter, vrbis aventes
Mænia 6 nocturni subrepere. jamque tenebat
Nox medium cœli spatium, quum ponit uterque
In locuplete domo vestigia: rubro ubi 7 cocco
Tincta super lectos 8 canderet vestis eburnos,
Multaque de magna superessent fercula cœna,
Quæ procul 9 extructis inerant hesterna canistris.
Ergo ubi purpurea 10 porrectum in veste locavit
Agrestem, 11 veluti succinctus cursitat 12 hospes,
13 Continuatque dapes: nec non 14 vernaliter ipsu
Fungitur officiis, 15 prælambens omne, quod affert.
16 ille cubans gaudet mutata sorte, 17 bonisque
Rebus agit lætum convivam: quum subito ingens
Valvarum strepitus 18 lectis excussit utrumque,
19 Currere per totum pavidi conclave, magisque
20 Exanimes trepidare, 21 simul domus alta 22 Molossis
Personuit canibus. 23 tum rusticus: Haud mihi vita
Est opus hac (ait) 24 & valeas: me sylva 25 cavusque
Tutus ab insidiis tenui solabitur 26 ervo.

94 Cupiens varietate eduliorum depellere urbani fastidia muris dente superbo singula gustantis. 95 Cum mus rusticus stratus in palea hujus anni. 96 Ederet ador, farris genus. 97 Relinquens dapes meliores. 98 Nemoris alti. 99 Desertis regionibus. 1 Comitare me in urbem. 2 Quandoquidem terrestria animalia mortales habent animas. Horatius vel ex Atheorum sententia, vel in persona muris urbani & cæteratum animantium (homine excepto) ista loquitur. 3 Nobili aut ignobili. 4 Quocirca bene. 5 Postquam hæc verba muris urbani murem rusticum impulerunt vitæ genus commutare. 6 Noctu. 7 Purpura. 8 Splenderet stragula vestis. 9 In canistris ordine dispositis & exornatis. 10 Murem rusticum extentum, vel accumbentem. 11 Instar servi ad ministrandum expediti. 12 Mus urbanus. 13 Dapes dapibus accumulat. 14 Officiose in morem vernatum. 15 Prægustans. 16 Mus rusticus porrectus in stragula purpurea gaudet sorte mutata. 17 Ob res jucundas præbet se lætum convivam. 18 Lectis discubitoriis. 19 Currebat. 20 Metu perturbati magis trepidabant. 21 Simulatque. 22 Canibus Epirotic s a Molossia, civitate Epiri, ubi canes robusti gignuntur. 23 Mus rusticus. 24 Valeat hæc vita urbana turbulenta & timoris plena. 25 Caverna, *ubi ante habitabat.* 26 Ervum, est species leguminis.

SATY-

SATYRA VII.

Horatius inducit servum vehementer dominum suum increpantem, quod aliter vivat quam promiserat, aut præ se ferat,

JAmdudum 1 auſculto, & cupiens tibi dicere 2 ſervus
Pauca, reformido. 3 Davuſne? 4 ita, Davus amicum
Mancipium domino, 5 & frugi, quod ſit ſatis: hoc eſt
Ut vitale putes. 6 Age, libertate Decembri,
(Quando ita majores voluerunt) utere: narra.
7 Pars hominum vitiis gaudet 8 conſtanter, 9 & urget
Propoſitum; pars multa 10 natat, modo 11 recta capeſſat:
Interdum 12 pravis obnoxia. ſæpe notatus (ſens,
13 Cum tribus annellis, 14 modo læva Priſcus inani,
Vixit 15 inæqualis, 16 clavum ut mutaret in horas:
17 Ædibus ex magnis ſubito ſe conderet, unde
18 Mundior exiret vix libertinus 19 honeſte.
Jam mœchus Romæ, jam mallet 20 doctus Athenis
Vivere. 21 Vertumnis, 22 quotquot ſunt, natus iniquis.
Scurra Volanerius, poſtquam illi 23 juſta chiragra
24 Contudit articulos, qui pro ſe 25 tolleret, atque
Mitteret in 26 pyrgum talos, mercede diurna
Conductum pavit. quanto conſtantior idem
In vitiis, 27 tanto levius miſer, ac prior 28 ille,
29 Qui jam contento, jam laxo fune laborat.
30 Non dices hodie, quorſum hæc tam 31 putida tendunt,
Furcifer? ad te, inquam. 33 quo pacto, peſſime? 34 Laudas

1 Audio te loquentem. 2 Existens in ſerviture. 3 Num Davus audet hæc loqui? *inquit Dominus ſuus* 4 Ita eſt, ego Davus ſervus tib. utilis, cui pro te pauca convenire. 5 Servus, *inquit*, tanta frugalitate prædituſ, ut me meo merito judicare poſſis vitalem i. meliore vita dignum, nempe libertate. 6 Hoc menſe Decembri, cum Saturnalia celebrentur. (*inquit Dominus*) ſervis loqui licet, quicquid libet. 7 Verba ſervi 8 Pertinaciter. 9 Perſeverat in conſilio ſuſcepto. 10 Inſtabilis eſt, huc illuc fluctuans. 11 Virtutes ſequens. 12 Vitiis obnoxia. 13 Annulos plures geſtaſſe, turpe fuit. 14 Vixit aliquando ſine ullo annulo,

quem in ſiniſtra manu geſtare mos erat, quia manus ſiniſtra otioſior eſt, & propterea minus in illa annuli atteruntur: quam in dextera. 15 Sibi non conſtans. 16 Clavum aut latum aut anguſtum. vide Sat. 6. l. 1. 17 Ex domo plena dignitatis ſubito migraret in domum abjectam. 18 Unde. i. ex qua exiret paulo elegantior. 19 Decenter. 20 Priſcus, Orator fuiſſe dicitur. 21 Vertumnus deus eſt annum vertens, ad omnes figuras & formas opportunus, unde multiformis & mutabilis apparet. Quamobrem qui inconſtantes ſunt & mobili ingenio, dicuntur nati iratis vertumnis. 22 Quotquot ſunt Vertumni. Non quod multi eſſent Vertumni, ſed quia Vertumnus varie depingebatur, modo arator, ſeminator, meſſor, modo planator, foſſor, &c. 23 Chiragra gravis, & ſuis numeris abſoluta. 24 Comminuit articulos. 25 Ex alveo ſumeret. 26 In vaſculum, ex quo ad evitandum dolum talos ab aleatoribus in alveum conjiciebantur, ne ſi manu jacerentur, luſores fraudem committerent. 27 Tanto minus miſer. 28 Illo Priſco. 29 Qui modo ita contendit funem, ut periculum ſit ne rumpatur, modo nimis laxat. i. in omni vitiorum genere volutatur. 30 *Verba ſunt heri.* 31 Verba rancida & auditu injucunda. 32 *Reſpondet ſervus.* 33 *Loquitur herus.* 34 Sunt verba Davi ad herum.

Fortu

Fortunam & mores 35 *antiquæ plebis, &* 36 *idem,*
Si quis ad illa deus 37 *ſubito te agat,* 38 *uſq; recuſes:*
Aut quia non ſentis, 39 *quod clamas, rectius eſſe,*
Aut quia 40 *non firmus rectum defendis,* 41 *& hæres,*
Nequicquam cœno cupiens 42 *evellere plantam.*
43 *Romæ rus optas, abſentem* 44 *ruſticus urbem*
Tollis ad aſtra 45 *levis. ſi nuſquam es forte vocatus*
Ad cœnam, 46 *laudas ſecurum olus, ac,* 47 *velut*
uſquam
Vinctus eas, ita te felicem dicis, 48 *amaſque,*
Quod nuſquam tibi ſit 49 *potandum:* 50 *juſſerit ad ſe*
Mecœnas 51 *ſerum ſub lumina prima venire*
Convivam. 52 *Nemon' oleum feret ocyus? ecquis*
Audit? Cum magno 53 *blateras clamore,* 54 *furiſque.*
Milvius 55 *& ſcurræ tibi non* 56 *referenda precati*
Diſcedunt. 57 *etenim fateor, me dixerit* 58 *ille*
59 *Duci ventre levem:* 60 *naſum nidore ſupinor:*
Imbecillus, iners, ſi quid vis, adde, 61 *popino.*
62 *Tu, quum ſis* 63 *quod ego, & fortaſſis nequior, ultro*
64 *Inſectere, velut melior,* 65 *verbiſque decoris*
Obvolvas vitium? quid, ſi me ſtultior ipſo
Quingentis empto drachmis deprenderis? 66 *aufer*
Me vultu terrere, manum 67 *ſtomachumque teneto.*
Dum, quæ 68 *Criſpini docuit me janitor, edo.*
69 *Te conjux aliena capit, meretricula Davum.*
Peccat uter noſtrum cruce dignius? acris ubi me
70 *Natura incendit,* 71 *ſub clara nuda lacerna*
Quæcunque excepit turgentis verbera 72 *caudæ,*
73 *Clunibus aut agitavit equum laſciva ſupinum:*
74 *Dimittit neque famoſum, neque ſollicitum, ne*
Ditior, aut formæ melioris 75 *meiat eodem.*
76 *Tu, quum* 77 *projectis inſignibus, annulo equeſtri,*
78 *Romanoque habitu,* 79 *prodis ex judice Dama*

35 Mores antiquorum hominum. 36 Et tu idem. 37 Si ſine tuis votis ad illa te compellat. 38 Valde reuſes. 39 Quod aſſeris. 40 Non ſtabilis. 41 In luto hæſitas. 42 Cupiens ex vitiorum gurgite emergere. 43 Quando Romæ es. 44 Quando es ruri. 45 Inconſtans. 46 Victum domeſticum laudas. 47 Quaſi quo vocaris, eo coactus & invitus eas. 48 Eſtque tibi jucundum 49 Epulandum. 50 Si juſſerit. 51 Sero, Paulo ante veſperum. 52 Verba ſunt heri ad Mecœnatem properantis. *Cœnaturi oleo ungebantur.* 53 Inepte clamas. 54 Ad cœnam feſtinas. 55 Paraſiti, qui erant apud te cœnaturi. 56 Multa mala. 57 Davi ſunt verba, non Horatii 58 Aliquis dixerit. 59 Me ventri indulgere. 60 Naſum habeo ſupinum ad ſuavem odorem obſonii percipiendum. 61 Popinarum amator. 62 Here. 63 Servus nimirum. 64 Debeſne me inſectari? 65 Vocabulis virtutis vitium tuum tegas? 66 Noli me vultu terrere. 67 Iram comprime. 68 Philoſophi vide Sat. 3. lib. 1. 69 Te, qui herus meus es. 70 Naturalis & vehemens libido. 71 Sub linea veſte tam tenui, ut meretrix quaſi nuda videretur. 72 Mentulæ tumentis. 73 Aut ſupe incubando me clunibus agitavit, veluti equo inſidens. 74 Me miſſum facit illæſa fama 75 Cum eadem coëat. 76 Tu here. 77 Ornamentis equeſtribus depoſitis. 78 In toga. 79 Quum tu vetitum ſervilem ſumus (ne ab aliis agnoſcaris) & ex judice factus es Dama, ſervus infamis. Non es, &c.

Turpis

Turpis, 80 *odoratum caput obscurante* 81 *lacerna*:
Non es, quod simulas? metuens 82 *induceris, atque*
83 *Altercante libidinibus* 84 *tremis ossa pavore.*
85 *Quid refert, uri virgis, ferroque necari?*
Auctoratus eas, an turpi clausus in arca,
86 *Quo te demisit peccati* 87 *conscia herilis,*
88 *Contractum genibus tangas caput? esne marito*
Patronæ peccantis 89 *in ambos justa potestas?*
90 *In corruptorem vel justior? illa tamen se*
91 *Non habitu,* 92 *mutavit loco,* 93 *peccavit superne,*
Quum te formidet mulier, neque credat 94 *amanti.*
95 *Ibis sub furcam* 96 *prudens,* 97 *dominoque furenti*
Committes rem omnem, & vitam, & cum corpore famam.
98 *Evasti? credo,* 99 *metues,* 1 *doctusque cavebis.*
2 *Quæres, quando iterum paveas, iterumque perire.*
Possis. 3 *ô toties servus! quæ bellua ruptis*
Quum semel effugit, reddit se prava catenis?
Non sum mœchus, ais. meque ego hercule fur, ubi vasa
Prætereo 4 *sapiens argentea.* 5 *tolle periclum.*
Jam 6 *vaga prosiliet frænis natura remotis.*
7 *Tunc mihi dominus,* 8 *rerum imperiis, hominumque;*
Tot, tantisque 9 *minor? quem ter* 10 *vindicta quaterque*
11 *Imposita haud unquam misera formidine* 12 *privet;*
Adde supra dictis, 13 *quod non levius valeat. nam;*
14 *Sive vicarius est, qui servo paret (uti mos*
Vester ait) seu conservus? tibi quid sum ego? nempe
Tu, mihi qui imperitas, aliis servis miser, atque
15 *Duceris, ut nervis alienis mobile lignum.*
16 *Quisnam igitur liber? sapiens,* 17 *sibique, imperiosus:*

80 Caput odoribus delibutum. 81 Pallio obsolescente. 82 Induceris in ædes mulieris. 83 Pugnante mecum libidine. 84 Habes ossa tremententia. 85 Quid interest utrum eas gladiator auctoratus, (i. obligatus pretio) virgis uri (i. verberamus & gladio necandus) an mœchus sis clausus in arca turpi. Quasi diceret: quid interest inter gladiatorem & adulterum 86 In quam arcam. 87 Angilla. 88 Demisit te contractum, propter arcæ angustias. 89 In adulterum & adulteram. 90 In adulterum. 91 Illa non mutat, matronæ habitum. 92 Nec se mutat, ut ad dominum tuum veniat. 93 Non vult inculcare tibi

subjacenti, vel, non palam peccabit, ut vult Erasm. 94 Neque credat tibi, dicenti te eam amare. 95 Feres furcam in collo, ut servus. *Unde dictus est furcifer, qui talem furcam circumulit.* 96 Scens. 97 Libidini furiosæ, quæ tibi imperat, concredes te tuque omnia. 98 *Evasisti periculum?* 99 Ironice. 1. non metues. 1 Doctus periculo tuo cavebis. 2 Imo cogitabis, quo tempore illa te iterum admittat, ut paveas & pereas. 3 Quoties in adulterio deprehenderis. 4 Cautus, vel mihi sapiens. 5 Tolle metum pœnæ. 6 Proclivis ad vitium. 7 Tunc te mihi dominum esse dicis, qui me nequior es, & duriorem servis servitutem? 8 Pecuniæ, libidinis, gloriæ, metus, &c. 9 Inferior. 10 Virga, qua Prætor servum liberabat. 11 Capiti sæpius imposita. 12 Possit liberare. 13 Quod superioribus par est. 14 Soletis vos disputare, utrum servus servi sit dicendus vicarius, an conservus? cum tu igitur mihi imperites, & aliis servias, (i. vitiis & furiosæ libidini) quid? conservusne sum ego tuus, an vicarius? 15 Traheris alia potestate, velut imaguncula, quæ ex ligno factæ certis nervis sua sponte moven.ur. 16 Conclud.t ex Stoicorum sententia. 17 Qui sibi suisque affectibus imperat.

Quem

Quem neque pauperies, neque mors, neque vincula terrent:

Respondere cupidinibus, contemnere honores
Fortis, & in seipso totus teres, atque rotundus,
Externi ne quid valeat per læve morari.
In quem manca ruit semper fortuna. potesne
Ex his, ut proprium, quid noscere? quinq; talenta
Poscit te mulier, vexat, foribusque repulsum
Perfundit gelida. rursus vocat. eripe turpi
Colla jugo, liber, liber sum, dic age. non quis.
Urget enim dominus mentem non lenis, & acres
Subjectat lasso stimulos, versatque negantem.
Vel quum pausiaca torpes insane tabella, (bæque
Qui peccas minus atq; ego? quum Fulvi Rutu-
Aut placideiani coutento poplite miror
Prælia, rubrica picta aut carbone: velut si
Revera pugnent, feriant, vitentque moventes
Arma viri. nequam & cessator Davus: at ipse
Subtilis veterum judex & callidus audis.
Nil ego, si ducor libo fumante. tibi ingens
Virtus atque animus cœnis respondet opimis.
Obsequium ventris mihi pernicioſius est. cur?
Tergo plector enim, qui tu impunitior, illa
Quæ parvo sumi nequeunt, cum obsonia captas?
Nempe inamarescunt epulæ sine fine petitæ,
Illusique pedes. vitiosum ferre recusant
Corpus. an hic peccat, sub noctem qui puer uvam
Furtivam mutat strigili? qui prædia vendit,
Nil servilegulæ parens habet? adde, quod idem
Non horam tecum esse potes, non otia recte
Ponere: teque ipsum vitas fugitivus, ut erro:

18 Fortis ad respondendum, i. ad obsistendum cupidinibus. 19 Totus æquabilis & perfectus, ut rotunda figura. 20 Ne quid externum eum commoveat. 21 Ne quid possit, quasi per lævel gnum. sive marmor hærere. est Metaph. 22 Debilis fortuna. 23 Ex his quæ dixi. 24 Quid possis vere fateri tum esse? 25 Perfusum aqua gelida repellit a foribus. 26 Non potes dicere te esse liberum, qui servis libidini. 27 Libido, dominus crudelis. 28 Tibi lasso. *Est Allegoria ab equis ducta.* 29 Libido vexat te negantem servire. 30 Quum admiraris tabulam a Pausia pictam. 31 Quomodo peccas minus quam ego? 32 Quum gladiatorum prælia contemplor picta in pariete. 33 Gladiatores pugnant altero poplite cadente, altero leviter inflexo. 34 Rubrica est terra rubei coloris, & minio proxima. 35 Dicor à te servus nequam & piger. 36 Callidus diceris. 37 Si libi vel placentæ vapore delector, hominem n h li (i. nullius pretii) me dicis esse. 38 Tu sapiens & magnanimus haberis, si cœnas opiparas contemnas. *Est Ironia. Nam servus suus tam imbecillus & nullius virtutis fuit, ut cœnas opimas contemnere non potuerit.* 39 Luxuria. 40 Mihi quam tibi pernicioſius. 41 Vapulo. 42 Quæ magno constant. 43 Epulæ non sapiunt, vel, ructum acidum generant. 44 Quæ immoderate appetuntur. 45 Pedes fraudati bono alimento, propter incontinentiam in victu, recusant, &c. 46 Corpus morbosum. 47 Peccatne puer, qui sub noctem data strigili furtivam uvam accipit? 48 Gulæ serviens. 49 Adeo es inconstans, & in varia distractus. 50 In re seria & honesta. 51 Tu teipsum fugis, tecum pugnas, ei præsens absens. 52 Ut servus vagabundus, aliquando ad dominum revertens.

Jam vino quærens, Jam somno 33 fallere curam.
Frustra. nam 54 comes atra premit, sequiturque fugacem.
55 Unde mihi lapidem? 56 quorsum est opus? 57 unde sagittas? hinc te
58 Aut insanit homo, 59 aut versus facit. 60 Ocyus
Nirapis, 61 accedes 62 opera agro nona Sabino.

53 Lenire curam. 54 Ipsa cura. 55 Unde mihi sumam lapidem? *inquit herus, irascens propter servi orationem nimis liberam.* 56 Sunt verba servi. 57 Herus ira incensus sagittas etiam petit. 58 Verba sunt servi. 59 Aut Poëtarum more furit. 60 Herus minatur servo se illum missurum in Sabino, sic, ut ex servo urbano efficiatur servus rusticus & abjectus. 61 Accedes nonus ad octo servos operarios, quos Misi in agrum Sabinum. 62 *Opera* in hoc loco, ut sæpe apud Ciceronem, hominem significat sordidum & vilis conditionis.

SATYRA VIII.

Horatius Fundanum amicum suum interrogat, qualis Nasidieni fuerit cœna, cui ipse interfuerat.

1 UT Nasidieni juvit te cœna beati? (illic
Nam mihi quærenti convivam, 2 dictus heri
De medio potare die. 3 Sic ut mihi nunquam
In vita fuerit melius. 4 Da, (si grave non est)
Quæ prima 5 iratum ventrem placaverit esca.
In primis Lucanus aper 6 leni fuit Austro
Captus, ut ajebat 7 cœnæ pater. 8 acria circum
Rapula, lactucæ, radices: qualia lassum
9 Pervellunt stomachum: 10 siser, alec, 11 fæcula Coa.
His ubi sublatis, puer alte cinctus 13 acernam
14 Gausape purpureo mensam pertersit, & alter
15 Sublegit quodcunque jaceret 16 inutile, quodque
Posset cœnantes offendere: 17 ut Attica virgo
Cum sacris Cereris, procedit fuscus 18 Hydaspes,
19 Cæcuba vina ferens: 20 Alcon, Chium maris expers.
21 Hic herus, Albanum, Mecœnas, sive Falernum
Te magis 22 appositis delectat, habemus utrumque.
23 Divitias miseras. 24 Sed queis cœnantibus una,
Fundani, 25 pulchre fuerit tibi, nosse laboro.

1 Quomodo te cœna divitis Nasidieni delectavit? 2 Dictus es mihi heri illic apud Nasidienum à meridie potare. 3 Sic me juvit, (Inquit Fundanus) ut nunquam libentius cœnarim. 4 Dic ô Fundane. 5 Famelicum ventrem. 6 Lucanus aper captus fuit Austro leniter flante, ex quo carnes putrescunt & teneriores reddunturs. 7 Præfectus & rex convivii, Nasidienus. 8 Rapula aceto condita 9 Provocant stomachum languentem. 10 Genus pastinacæ Angl *Skirwort.* 11 Fæcula est genus condimenti, quod purum profluit ex crassiori sedimento vini Coi. 12 Servus ad ministrandum bene expeditus. 13 Tersit mensam, ex acere arbore factam. 14 Panno villoso. 15 Collegit. 16 Sordidum. 17 Velut eamistrifera virgo. 18 Puer formosus. 19 Vina generosa. 20 Alter servus vinum ferens Chium, non ex Chio insula advectum, sed in Italia factum, *simulatum igitur.* 21 Nasidienus ait, ô Mecœnas, si vinum Albanum, &c. 22 Si vinum Albanum, vel Falernum te magis delectat, quam vina quæ sunt appositа. 23 O miseras divitias, inquit Horatius. 24 Sed quibus aliis convivis. 25 Quam jucunde cœnaris.

26 *Sum-*

26 Summus ego, & prope me Viscus Thurinus, & infra
(Si memini) Varius: cum Servilio Balatrone
Vibidius: quos Mecœnas adduxerat 27 umbras.
Nomentanus erat 28 super ipsum, Porcius infra,
29 Ridiculus totas simul absorbere placentas.
30 Nomentanus ad hoc, qui, si quid forte 31 lateret,
Indice monstraret digito. nam cætera turba,
Nos, inquam, cœnamus aves, conchylia, pisces,
Longe dissimilem noto 32 celantia succum:
Ut vel continuo patuit, quum 33 passeris atque
Ingustata mihi 34 porrexerit ilia rhombi.
Post hoc me docuit 35 melimela rubere, minorem
36 Ad lunam delecta. 37 quid hoc interfit, 38 ab ipso
Audieris melius. tum Vibidius Balatroni,
39 Nos, nisi 40 damnose bibimus, moriemur inulti.
Et calices poscunt majores. 41 vertere pallor
Tum 42 parochi faciem, nil sic metuentis 43 ut acres
Potores: vel quod maledicunt liberius, vel
Fervida quod subtile 44 exurdant vina palatum.
45 Invertunt Aliphanis vinaria tota
Vibidius Balatroque, sequutis omnibus: 46 imi
47 Convivæ lecti nihilum nocuere lagenis.
Affertur squillas inter muræna 48 natantes
In patina porrecta. 49 sub hoc herus, Hæc gravida, inquit,
Capta est, deterior 50 post partum carne futura.
51 His mistum jus est oleo, 52 quod prima Venafri
Pressit cella, 53 garo de succis piscis iberi,
Vino quinquenni, verum citra mare 54 nato,
Dum coquitur: (55 cocto Chium sic convenit, ut non
Hoc magis ullum aliud) pipere albo, non sine aceto,
56 Quod Methymnæam vitio mutaverat uvam.

26 Summus ego fui in primo lecto, inquit Fundanus. 27 Umbras appellat convivas, à convivatore non invitatos. 28 Supra Nasidienum. 29 Porcius ideo fuit ridiculus, quod uno haustu totas absorbere et placentas. 30 Nomentanus insignis helluo ad hoc fuit a Mecœnate ductus, ut. &c 31 Si quid amis erat incognitum. 32 Intra se continentia succum longe meliorem succo noto. i. succo usi a o. 33 Piscis plani. 34 Quum Nasidienus porrexit, &c. 35 Mala melei saporis. 36 Crescente luna. 37 Quæ sit differentia inter melimela collecta crescente luna. 38 Ab ipso Nasidieno, qui me docuit. 39 Nos obsoniorum fœtore propemodum enecati moriemur inulti. 40 Nisi large bibimus cum damno convivatoris. 41 Pallor vertebat. 42 Nasidieni convivatoris faciem. 43 Strenuos potores. 44 Hebetant palatum, unde palatum ad bibendum redditur impotentius. 45 Vibidius & Balatro evacuant totos vini cados poculis Aliphanæ. i. poculis majoribus, factis in Alphe, oppido Samnii. 46 Convivæ, qui accumbebant in imis lectorum partibus. 47 Convivæ e lecti & honoratiores. i. Mecœnas, Varius, &c. à temperantia non recedebant. 48 In jusculo. 49 Hoc ipso tempore Nasidienus convivii dominus inquit, &c. 50 Deterior futura, si capta esset postquam peperisset. 51 Ex his jus est temperatum, nempe oleo, garo, vino quinquenni, pipere albo, & aceto. 52 Quod ex olivis Venafranis primum est expressum. 53 Garum est genus muriæ ex Scombris confectum. 54 Dum coquitur jusculum vino Italico. 55 Juri cocto vinum Chium est aptissimum. 56 Quod suo acore corruperat vinum factum in Methymnæ, Lesbi oppido.

Erucas

Erucas virides, inulas ego primus amaras
Monstravi 57 *incoquere, illutos* 58 *Curtillus echinos,*
59 *ut melius muria, quam* 60 *testa marina remittat.*
Interea suspensa graves aulæa ruinas
In patinam fecere, trahentia 61 *pulveris atri*
Quantum non Aquilo Campanis excitat agris.
62 *Nos majus veriti, postquam nihil esse pericli*
Sensimus, 63 *erigimur.* 64 *Rufus, posito capite, ut si*
Filius immaturus obisset, flere. quis esset
Finis, ni sapiens sic Nomentanus amicum
65 *Tolleret? Heu Fortuna, quis est crudelior in nos*
Te Deus? 66 *ut semper gaudes illudere rebus*
Humanis! Varius mappa compescere risum
Vix poterat. Balatro 67 *suspendens omnia naso,*
68 *Hæc est conditio vivendi, aiebat:* 69 *eoque*
Responsura tuo nunquam est par fama 70 *labori.*
71 *Tene, ut ego accipiar laute, torquerier omni*
Sollicitudine districtum? 72 *ne panis adustus,*
Ne male conditum jus apponatur? ut omnes
Præcincti rectè pueri, comtique ministrent?
Adde hos præterea casus: aulæa ruant si,
ut modo: si patinam pede lapsus frangat 73 *agaso.*
*Sed convivatoris (*74 *uti ducis) ingenium res*
Adversæ nudare solent, celare secundæ.
Nasidienus ad hæc: tibi dî, 75 *quæcunque preceris,*
Commoda dent: ita vir bonus es, convivaq; comis.
86 *Et soleas poscit.* 77 *tum in lecto quoque videres*
Stridere secreta divisos aure susurros.
Nullos 78 *his mallem ludos spectasse, sed illa*
79 *Redde, age, quæ deinceps risisti. Vibidius dum*
Quærit de pueris, num sit quoque 80 *fracta lagena,*
Quod sibi poscenti non dentur pocula, dumque
Ridetur 81 *fictis rerum, Balatrone* 82 *secundo*
Nasidiene redis 83 *mutatæ frontis, ut arte*
Emendaturus 84 *fortunam. deinde sequuti*
85 *Mazonomo pueri magno discerpta ferentes*
Membra gruis, sparsi sale multo, non sine farre,

57 Monstravi incoquere herbas in illo jure, quod descripsi. 58 Curtillus, unus ex hoc genere Epicureorum, docuit incoquere echinos non maceratos, id est, non muriam ex eis factam, sed echinos integros. 59 Tanquam sapidius cum ea muria. 60 Quam quod testa Græca ad nos remittat. 61 Tantum pulveris. 62 Nos domus ruinam veriti. 63 Liberamur à metu 64 Nasidienus capite demisso flebat. 65 Mœstum solaretur. 66 Quam gaudes. 67 Omnia deridens. 68 Ut mala sint vicina bonis. 69 Ideoque. 70 In cœnæ apparatu. 71 Tene æquum est cruciari? 72 *Ridicula est totius apparatus enumeratio.* 73 Qui jumenta curat, quales erant Nasidieni ministri. 74 Quemadmodum Imperatoris. 75 Quæcunque optes. 76 Soleas veterum more deposuerat, antequam accumbebat. 77 Tum in singulis lectis videre licebat convivas consusurrantes. 78 Quam hos, inquit Horatius. 79 Declara. 80 Aulæorum casu. 81 ob res confictas. 82 Balatrone applaudente. 83 Redis hilarior. 84 Fortuitum aulæorum casum. 85 In lance prægrandi.

Pinguibus & ficis 86 *pastum jecur anseris albi,*
Et leporum avulsos, 87 *ut multo suavius, armos,*
Quam si cum lumbis quis edit. tum pectore adusto
Vidimus & merulas 88 *poni, & sine clune palumbes.*
89 *Suaves res, si non* 90 *causas narraret earum, &*
Naturas dominus. quem nos sic fugimus ulti,
Ut nihil omnino gustaremus: velut 91 *illis*
62 *Canidia afflasset, pejor* 93 *serpentibus Afris.*

86 Sagina-tum. 87 Tanquam multo delicatius. 88 Apponi. 89 Existentes res suaves 90 Si nobis non recitasset causas naturales, ob quas aliæ aliis partibus sunt præferendæ. 91 Illis cibis. 92 Mulier venefica. 93 Pejor serpentibus, quorum afflatu cibi salutares reddun.ur venenati & mortiferi.

EPISTOLARUM LIBER I.

AD MECOENATEM. *Epist.* I.

Se ludicra sua studia missa facere dicit, & ea, quæ ad virtutem ducunt, amplecti: sic tamen ut in nullius Magistri verba juret. Hujusmodi autem esse hæc studia, ut nemo sit, qui non illis excoli possit, si modo patientem aurem commodet. Tandem pravum hominum judicium, virtutem opibus & honoribus postponentium, & quæ corporis sunt non quæ sunt animi, curantium, reprehendit.

Prima dicte mihi, 2 *summa dicende camœna,*
3 *Spectatum satis, & donatū jam* 4 *rude, quæris,*
Mecœnas, iterum antiquo me includere 5 *ludo.*
6 *Non eadem est ætas, non mens.* 7 *Veianius, armis*
8 *Herculis ad postem fixis,* 9 *latet abditus agro,*
10 *Ne populum extrema toties exoret* 11 *arena.*
12 *Est mihi purgatam crebro qui* 13 *personet aurem,*
14 *Solve senescentem* 15 *mature sanus equum, ne*
Peccet 16 *ad extremum ridendus,* 17 *& ilia ducat.*

1 O Mecœnas, mihi in principio carminis lyrici celebrate. 2 In ultimis meis scriptis. 3 Satis à populo cognitum. 4 Quem ætas à scribendi munere liberavit. Rudis virga est, qua gladiatores donati à gladiatura cessabant. 5 Ut versus lyricos, atque amatorios iterum faciam. 6 Non eadem est ætas, sed alia, quæ alios mores postulat. 7 Vejanius gladiator. 8 Armis Herculi dedicatis, & in ejus templo positi affixis. 9 Delitescit in agro. 10 Ne à populo victus, & jamjam enecandus, à populo in theatro sedente supplex salutem petat. 11 Ab extrema parte arenæ, in qua decertabant. 12 Est mihi monitor, ratio nimirum, vel, conscientiæ stimulus. 13 Qui sonet per aurem docilem, & attentam. 14 Sejunge equum à curru. 15 Opportune. 16 Ridendus sub finem curulis certaminis. 17 Et spiritus difficultate ne laboret.

Nunc

Nunc itaque & 18 versus & 19 cætera ludicra pono:
Quid verum atque decens, curo, & rogo, 20 & omnis
in hoc sum:
21 Condo, & compono, quæ mox 22 depromere possim.
Ac ne forte roges, 23 quo me duce, quo lare tuter:
24 Nullius addictus jurare in verba magistri,
25 Quo me cunque rapit tempestas, deferor hospes.
26 Nunc agilis fio, 27 & mersor civilibus undis,
28 Virtutis veræ custos, 29 rigidusque satelles:
Nunc in 30 Aristippi furtim præcepta relabor,
Et mihi res, non me rebus, submittere 31 conor.
Ut nox longa, 32 quibus mentitur amica, diesque
Longa videtur 33 opus debentibus; ut piger annus
Pupillis, quos dura premit custodia 34 matrum;
Sic mihi tarda fluunt, ingrataq; tempora, quæ spem
35 Consiliumque morantur agendi gnaviter id, quod
Æque pauperibus prodest, locupletibus æque,
Æque neglectum pueris, senibusque nocebit.
Restat, ut his ego me ipse regam, solerq; 36 elementis.
37 Non possis oculo quantum contendere 38 Lynceus,
Non tamen idcirco contemnas lippus inungi:
Nec, quia desperes invicti membra 39 Glyconis,
Nodosa corpus 40 nolis prohibere chiragra.
41 Est quodam prodire tenus, si non datur ultra.
42 Fervet avaritia, miseroque cupidine pectus?
43 Sunt verba & voces, quibus hunc lenire dolorem
Possis, & magnam morbi deponere partem.
44 Laudis amore tumes? sunt certa 45 piacula, quæ te
Ter 46 pure lecto poterunt recreare libello.
Invidus, iracundus, iners, vinosus, amator;
Nemo adeo 47 ferus est, ut non 48 mitescere possit,

18 Versus. amatorios. 19 Depono jocos, nugas, convivia, & id genus alia, quæ me ludicrum faciunt & ridiculum. 20 Totus in hoc sum. 21 In animo recondo, & in ordinem digero. 22 Quæ suo tempore depromam ad usum meum, tam dicto, quam facto. 23 Quo philosopho auctore, & qua familia philosophica me turum præstem. 24 ego obligatus nullius magistri dictatis assentiri, deferor, &c. 25 Pro ventorum arbitratu. i. pro ratione temporum. 26 Practicus. al quando fio, ut peripateticus. 27 In re pub. administratione exerceor. 28 Aliquando fio Stoicus, summum bonum in virtute ponens. 29 Æqualiter omnia peccata puniens, rigidus ergo. i. durus & inexorabilis. 30 A Cyreneo Aristippo (qui omne bonum in voluptate posuit) Cyrenaica manavit disciplina. 31 *Academicus ergo.* 32 Quibus promissa non servat. 33 Operariis conductis. 34 Custodia novercarum. 35 Quæ propositum meum conscribendi, vulgandique præcepta ad bonos mores conducentia retardant. 36 Philosophiæ primordiis. 37 Si non possis in rebus ipsis perspiciendis tanta vi oculorum uti, quanta Lynceus. 38 Lynceus acutissima oculorum perspicuitate præditus, ea, quæ apud inferos ageren ur, dicitur vidisse. 39 Pugilis robusti. 40 Nec nolis, id est, velle debes. 41 Licet ad aliquantulum doctrinæ progredi, si non licet transgredi. 42 Æstuat. 43 Sunt Sermones philosophici. 44 Ambitione laboras. 45 Sunt sacrificia, vel medicamenta purgantia, id est, philosophica præcepta. 46 Animo puro. 47 Nemo tam est immanis, & ab humanitate alienus. 48 Mansuefiari.

Si modo 49 culturæ patientem commodet aurem.
50 virtus est, vitium fugere : & sapientia prima,
51 Stultitia caruisse. vides, quæ maxima credis
Esse mala, Exiguum 52 censum, 53 turpemq; repulsam,
Quanto devites animi 54 capitisque labore.
55 Impiger extremos curris mercator ad Indos,
Per mare pauperiem fugiens, per saxa, 56 per ignes:
57 Ne cures ea, quæ stulte miraris 58 & optas,
Discere, & audire, & 59 meliori credere non vis ?
60 Quis circum pagos & circum compita pugnax,
Magna coronari contemnat 61 Olympia, cui spes,
Cui sit conditio dulcis 62 sine pulvére palmæ ?
Vilius argentum est auro, virtutibus aurum.
O cives, cives, quærenda pecunia primum est,
63 Virtus post nummos. 64 hæc Janus summus ab imo
Perdocet : hæc recinunt juvenes 65 dictata senesque,
Lævo 66 suspensi loculos 67 tabulamque lacerto.
68 Si quadringentis sex, 69 septem millia desunt,
Est animus tibi, sunt mores, & lingua, fidesque ;
70 Plebs eris. at pueri ludentes, rex eris, aiunt,
Si recte facies. 71 HIC MURUS *aheneus esto,*
Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa.
72 Roscia (dic sodes) melior lex, an puerorum
73 Nænia, quæ recte regnum facientibus offert,
74 Et maribus Curiis, & decantata Camillis ?
75 Isne tibi melius suadet, 76 qui ut rem facias, rem,
Si poßis, recte. : si non. 77 quocunque modo rem :
78 Ut propius spectes lachrymosa poëmata 79 Puppi :
An qui fortunæ te 80 responsare superbæ
81 Liberum, 82 & erectum præsens hortatur, & optat?
Quod si me populus Romanus forte roget, cur
Non, 83 ut porticibus, 84 sic judiciis fruar îsdem,
Nec sequar, aut fugiam, quæ diligit ipse, vel odit :

49 Philosophiæ. 50 Principium virtutis, est vitiorum fuga. 51 Vitiis carere, quæ à stultitia proveniunt. 52 Census significat totam rei familiaris æstimationem. 53 Repulsam, in magistratu petendo, & non obtinendo 54 Corporis labore, per fynec. 55 Impigre naviga ad Indos longe remotos. 56 Per ardentes circulos, vel, per gravissima pericula. 57 Ut ne cures. i ut contemnas ea, quæ, &c. 58 Sc. divitias, honores, &c. 59 Prudentiori. 60 Quis homo fortis & pugnax in vilioribus certaminibus pugnabit & contemnet, &c. 61 Coronari Olympiorum nomine. 62 Sine labore. 63 Sed stulte id facitis. 64 Omnes fœneratores (qui habitabant in foro Romano, ubi templum est Jani) hæc publice docent. 65 Hæc præcepta sæpius inculcata. 66 Habentes loculos suspensos ad fœnus reponendum. 67 Et habentes tabulam ad scribenda debitorum nomina. 68 Quadringentis millibus sestertium. 69 Si sex aut septem millia desunt ad censum equestrem. 70 Eris plebeius. 71 Sit hæc arx tua, Nullus sceleris tibi esse conscium. 72 Lex à Roscio Othone lata vide Epod. 4. 73 Cantilena puerilis. 74 Decantata à fortissimis illis Romanis, & mascula virtute præditis. 75 Rosciæ legis auctor. 76 Qui suadet, ut lucrum facias. 77 Jure vel injuria. 78 Ut inter equites Romanos sedeas in Theatro. 79 Tragici poëtæ. 80 Obsistere. 81 Purgatum à vitiis. 82 Erectum ad virtutes. 83 In quibus cum populo sedeo. 84 Sic suam sententiam cur non sequar.

Olim

Olim quod vulpes ægroto 85 *cauta leoni*
Respondit, 86 *referam:* 87 *Quia me vestigia terrent,*
Omnia te adversum spectantia, nulla retrorsum.
88 *Bellua multorum es capitum, nam quid sequar ? aut quem ?*
Pars hominum gestit conducere 89 *publica: sunt qui*
90 *Fructis & pomis viduas venentur* 91 *avaras,*
92 *Excipiantque senes,* 93 *quos in vivaria mittant.*
Multis occulto crescit res fœnore. verum
94 *Esto, aliis alios rebus studiisque teneri:*
Iidem eadem possunt horam durare probantes ?
Nullus in orbe sinus 95 *Bajis prælucet amœnis,*
Si dixit dives, 96 *lacus & mare sentit amorem*
97 *Festinantis heri. cui si vitiosa libido*
98 *Fecerit auspicium, cras ferramenta* 99 *Theanum*
1 *Tolletis fabri.* 2 *lectus genialis in aula est ?*
Nil ait esse prius, melius nil cœlibe vita:
3 *Si non est, jurat bene solis esse maritis.*
4 *Quo teneam vultus mutantem Protea nodo ?*
5 *Quid pauper ? 6ride: mutat cœnacula, lectos,*
Balnea, tonsores: 7 *conducto navigio, æque*
8 *Nauseat & locuples, quem ducit* 9 *priva triremis.*
10 *Si curtatus inæquali tonsore capillos*
Occurri, rides: si forte subucula 11 *pexæ*
Trita subest tunicæ, vel 12 *si toga dissidet impar;*
Rides: quid, mea quum pugnat sententia secum ?
Quod petiit, spernit: repetit, quod nuper omisit ?
13 *Æstuat, & vitæ disconvenit ordine toto ?*
Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis ?
Insanire putas 14 *solennia me, neque rides,*
15 *Nec medici credis, nec curatoris egere*
A 16 *prætore dati, rerum tutela mearum*
17 *Quum sis, & prave sectum* 18 *stomacheris ob unguem.*

85 Vulpes astuta. 86 Respondebo.
87 Non dabitur mihi à vitiis reditus si ad illa semel ingressu fuero.
88 Esi populi descriptio.
89 Vectigalia populi conducere, unde publicani appellantur.
90 Dona nullius pretii.
91 Viduas munerum cupidas.
92 Insidiose capiant senes
93 Quos tandem devorent, veluti pisces aut ferasin vivariis detentos.
94 Concedo quod diversi homines diversa sectantur. At idem persæpe mutantur.
95 Urbs Campaniæ.
96 Lacus marinus. i. Lucrinus in Bajano. 97 Heri eo festinantis ad ædificandum. 98 Si vitiosa libido, tanquam avis cantu aut volatu, auspicium fecerit ratum, id est, impulerit divitem, ut æ-

dificet, statim animum mutat & jubet fabros ferramenta Theanum transportare. 99 Campaniæ oppidum. 1 Transportabitis. 2 Uxorem habet? *Lectus genialis est, qui sternitur nuptiis in honorem Genii in aula. i. domo.* 3 Si non est ei lectus genialis. i uxor. 4 Quo modo teneam Protea in quamvis formam se transmutantem? 5 Quid agit pauper. 6 Ride (inquit Horatius) ejus etiam inconstantiam. 7 Non habens proprium navigium. 8 Æque fastidio afficitur ac dives. 9 Sua & propria. 10 Si occurri capillos curtatos habens à tonsore, qui inæqualiter tondet, rides. 11 Tunicæ lanosæ, & à sordibus mundatæ. 12 Si toga non sedet æqualis in humeris. 13 Commovetur. 14 Solenniter, more omnium hominum. 15 Qui me sanet. 16 Qui solet à prætore insanire dari si deesset agnati. 17 Quum sis tutor mearum rerum, ô Mecœnas. 18 Quum iraseris ob unguem amici, &c. i. ob *levia amicorum incommoda.*

19 Uno Jove inferior. 20 Solus sanus & animo & corpore. 21 *Stoicos irridet, qui dicunt sapientem esse sanum.*

De te pendentis, te respicientis amici.
Ad summam, sapiens uno 19 *minor est Jove, dives,*
Liber, honoratus, pulcher, rex denique regum:
23 *Præcipue sanus,* 21 *nisi quum pituita molesta est.*

AD LOLIUM. *Epist.* 11.

Homerum in suis poëmatis plenius ac melius, quam quosdam philosophos, quid honestum sit, docere dicit: amborum asferens argumenta: Iliade quidem, quales sint in stultis regibus & populis animi motus, describi: in Odyssea autem, Ulissis exemplo, quid virtus & sapientia possint, ostendi. Deinde ad studium sapientiæ hortatur, utpote, quos recenset animi morbos, sanaturæ. sed à teneris assuescendum hujusmodi præceptis esse docet,

1 Homerum 2 Dum tu de virtute, tanquam Orator exercitii causa disputas. 3 Prænestе est nomen urbis in Latio. 4 Honestum. 5 Quid non sit utile. 6 Copiosius & perfectius. 7 Chrysippus erat Stoicus & Crantor Academicus. 8 Nisi aliud te detinet. 9 Phrygiæ. 10 Contra lesso decennal. 11 Contra Agamemnonis & Achillis perturbationes. 12 Id est Helenam Græcis reddere. 13 Quid fecit Paris? 14 Ad reddendam Helenam. 15 Inter Achillem Pelei filium & Agamemnonem filium Atrei. 16 Agamemnonem Briseidis amor incendit. 17 Agamemnonem & Achillem. 18 Peccant. 19 Plebeii iuunt pœnas. 20 Exemplar ad imitandum. 21 Ubi Trojam domuit. 22 Prudens.

Trojani belli 1 *scriptorem, maxime Lolli,*
Dum tu 2 *declamas Romæ,* 3 *Prænestе relegi:*
Qui, quid sit 4*pulchrum, quid turpe, quid utile,* 5*quid non,*
6 *Plenius ac melius* 7 *Chrysippo & Crantore dicit.*
*Cur ita crediderim, (*8 *nisi quid te detinet) audi.*
Fabula, qua Paridis propter narratur amorem
Græcia 9 *Barbariæ lentе* 10 *collisa duello,*
11 *Stultorum regum, & populorum continet æstus.*
Antenor censet belli 12 *præcidere causam.*
13 *Quid Paris? ut salvus regnet, vivatque beatus,*
14 *Cogi posse negat. Nestor componere lites*
15 *Inter Peleiden festinat & inter Atreiden:*
16 *Hunc amor, ira quidem communiter urit* 17 *utrumque.*
Quicquid 18 *delirant reges, plectuntur* 19 *Achivi.*
Seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira
Iliacos intra muros peccatur, & extra.
Rursus quid virtus, & quid sapientia possit,
Utile proposuit nobis 20 *exemplar Ulyssem:*
21 *Qui domitor Trojæ multorum* 22 *providus urbes*
Et mores hominum inspexit: latumque per æquor,
Dum sibi, dum sociis reditum parat, aspera multa.

Pertulit, adversis rerum 23 *immersabilis undis.*
24 *Sirenum voces* 25 *& Circes pocula nosti:*
26 *Quæ si cum sociis stultus, cupidusque bibisset,*
Sub domina meretrice fuisset 27 *turpis* 28 *& excors:*
Vixisset canis immundus, 29 *vel amica luto sus.*
30 *Nos numerus sumus, &* 31 *fruges consumere nati,*
32 *Sponsi Penelopes, nebulones,* 33 *Alcinoique,*
In cute curanda plus æquo 34 *operata juventus:*
Cui pulchrum fuit 35 *in medios dormire dies, &*
Ad strepitum citharæ 36 *cessatum ducere curam.*
ut jugulent homines, surgunt 37 *de nocte latrones:*
ut teipsum serves, non expergisceris? atqui
Si noles 38 *sanus,* 39 *curres hydropicus: & ni*
Poscis ante diem librum cum lumine, si non
Intendes animum 40 *studiis, & rebus honestis;*
Invidia, vel amore 41 *vigil torquebere. nam cur*
Quæ lædunt oculos, festinas demere; si quid
42 *Est animum, differs curandi tempus in annum?*
43 *Dimidium facti, qui cœpit, habet. sapere aude:*
Incipe. qui recte vivendi prorogat horam,
44 *Rusticus expectat dum* 45 *defluat amnis: at ille*
Labitur, & labetur in omne volubilis ævum.
Quæritur argentum, puerisque 46 *beata creandis*
uxor, & incultæ 47 *pacantur vomere sylvæ.*
Quod satis est, cui contigit, hic nihil amplius 48 *optet.*
Non domus, & fundus, 49 *non æris acervus, & auri*
Ægroto domini deduxit corpore febres,
Non animo curas. 50 *valeat possessor oportet,*
Si 51 *comportatis rebus bene cogitat uti.*
Qui cupit, aut metuit, juvat illum sic domus, 52 *aut res,*
ut lippum pictæ tabulæ, 53 *fomenta podagram,*
Auriculas citharæ collecta sorde dolentes.
54 *Sincerum est nisi vas, quodcunq; infundis, acescit.*
Sperne voluptates: nocet empta 55 *dolore voluptas.*
Semper avarus eget: 56 *certum voto pete finem.*

23 Fortunæ tempestatibus non immersus.
24 Voluptatum illecebras. 25 Circe fuit venefica. homines in feras mutabat. 26 Quæ pocula, venefica. 27 In formam belluæ versus fuisset. 28 Amens. 29 Ut sus luto gaudens. 30 Nos turba sumus sine virtute, numerum duntaxat explentes.
31 Viventes ut edamus.
32 Proci luxuriosi.
33 Nos sumus juventus Alcinoi Phæacum regis. i. mollis sumus & voluptatibus dediti.
34 Occupata.
35 In meridiem.
36 Cessare facere. i. abjicere curas.
37 Per noctem. 38 Si noles dum sanus es.
39 Curres ad medicum, cum sis uteria hydropicus. 40 Philosophiæ præceptis. 41 Sciens ac prudens. 42 Si quod consumit & corrumpit animam. 43 Quia primus pas-

est dimidium totius. Hesiod 44 Rusticus, vel tanquam rusticus (volens flumen transire) expectat, &c. 45 Donec, tota aqua elapsa, alveus arescat. 46 Uxor pecuniosa, vel fœlix in parendo. 47 Excolunter. 48 Optare debet. 49 Non ingens pecunia 50 Oportet ut sit animo & corpore sanus. 51 Rebus hæreditariis vel acquisitis. 52 Res familiaris vel pecunia. 53 Fomenta podagræ dolorem ad tempus minuunt, sed causam morbi funditus non exhiberant. 54 Nisi sit animus purus. *est Allegoria.* 55 Dolore subsequente. 56 Definitam pecuniæ summam expete.

Invidus alterius macrescit rebus 57 opimis.
Invidia 58 Siculi non invenere Tyranni
Majus tormentum. qui non 59 moderabitur iræ,
Infectum volet esse, dolor quod suaserit 60 & mens,
Dum pænas 61 odio per vim festinat inulto.
Ira furor brevis est. 62 animum rege: qui nisi paret,
Imperat: 63 hunc frænis, hunc tu compesce catena.
64 Fingit equum tenera docilem cervice 65 magister
Ire viam, quam monstret eques: 66 venaticus, ex quo
Tempore 67 cervinam pellem latravit in aula,
68 Militat in sylvis catulus. 69 nunc adbibe puro
Pectore verba 70 puer, nunc te 71 melioribus offer.
QUO semel est imbuta 72 recens servabit odorem
Testa diu. 73 quod si cessas, aut strenuus anteis,
74 Nec tardum opperior, nec præcedentibus insto.

57 Rebus secundis & fortunatis. 58 Phalaris & Dionysius. 59 Qui frænum non injiciet iræ. 60 Mens dolore affecta, i. mens irata. 61 Odio provectus. 62 Appetitum rege. 63 Tanquam equum indomitum. 64 Format. 65 Equorum domitor. 66 Catulus venaticus. 67 Quæ cervi similitudinem gerit. 68 Feras sectatur. 69 Percipe Philosophiæ præcepta. 70 Dum puer es. 71 Philosophiæ magistris, vel honestis & salutaribus disciplinis. 72 Recens testa, in quam nihil adhuc fuit infusum. 73 Si in Philosophiæ studio sis ignavior, aut si promovearis alacrius. 74 Nec te expecto, qui me persequi non potes, nec conor eos antevertere, qui me præcedunt.

AD JULIUM FLORUM. *Epist.* III.

Julium Florum de Claudio Nerone, ubi militet, & de quorundam amicorum scriptis interogat. Deinde ipsum Florum ad sapientiæ studium, & ad redeundum in gratiam cum fratre hortatur.

Juli Flore, 1 quibus terrarum militet oris
2 Claudius Augusti privignus, scire laboro.
3 Thracane vos, Hebrusque 4 nivali compede vinctus
5 An freta vicinas inter currentia turres,
An pingues Asiæ campi collesque 6 morantur?
7 Quid studiosa cohors operum struit? hæc quoq; curo,
Quis sibi res gestas Augusti scribere sumit?
Bella quis & paces 8 longum diffundit in ævum?
Quid 9 Titius, Romana brevi venturus in ora?
10 Pindarici fontis qui non expalluit 11 haustus,
Fastidire 12 lacus & rivos ausus apertos:
Ut valet? ut meminit nostri? 13 fidibusne Latinis

1 In quibus regionibus. *Oræ significant extremas partes terrarum.* 2 Tiberius Nero, Augusti privignus ex Livia Drusilla. 3 Thraciane. 4 Glacie vinctus. 5 An Hellespontus, inter Sestum & Abidum currens? 6 Detinent? 7 Quid faciat literata Drusi cohors? 8 Scriptis mandat, ad memoriam sempiternam. 9 Titius poëta, qui brevi ob sua scripta celebrabitur à populo Romano. 10 Qui non dubitavit fluidam Pindari eloquentiam Latinis versibus imitari. 11 Liquores. 12 Scripta vulgaria & inventu facilia. 13 Num studet Latinis versibus lyricis Pindaricos versus modulari.

Thibanos

Thebanos aptare modos ſtudet, 14 *auſpice Muſa ?*
An tragica 15 *deſævit,* 16 *& ampullatur in arte ?*
Quid mihi 17 *Celſus agit? monitus, multumq; monendus,*
18 *Privatas ut quærat opes, & tangere vitet*
Scripta, Palatinus quæcunque recepit 19 *Apollo:*
Ne, ſi forte ſuas repetitum venerit olim
Grex avium plumas, moveat cornicula riſum
Furtivis nudata coloribus. 20 *ipſe quid audes?*
21 *Quæ circumvolitas agilis thyma? non tibi parvum*
Ingenium, non incultum eſt, 22 *nec turpiter hirtum.*
23 *Seu linguam cauſis acuis, ſeu civica jura*
Reſpondere paras, ſeu condis amabile carmen:
Prima 24 *feres ederæ* 25 *victricis præmia. quod ſi*
Frigida curarum 26 *fomenta relinquere poſſes,*
Quo te cœleſtis ſapientia duceret, ires.
27 *Hoc opus, hoc ſtudiũ* 28 *parvi properemus & ampli,*
Si patriæ volumus, ſi nobis vivere cari.
Debes hoc etiam reſcribere, 29 *ſi tibi curæ,*
Quantæ conveniat, Munatius. 30 *an male ſarta*
Gratia 31 *nequicquam coit, & reſcinditur? at vos*
32 *Seu calidus ſanguis, ſeu rerum inſcitia vexat*
33 *Indomita cervice feros; ubicunque locorum*
Vivitis, 34 *indigni fraternum rumpere fœdus:*
Paſcitur in veſtrum reditum 35 *votiva juvenca.*

14 Muſarum auſpicio ? 15 An valde ſævit, crudeles & ſævos Principum mores exprimendo. 16 Ampullis verborum utitur ? 17 Celſus poëta, qui alienos verſus pro ſuis recitaret. 18 Ut ſuam inventionem non alienam quærat 19 Apollinis templo adjunctam bibliothecam Auguſtus extruxerat in monte Palatino. 20 Tu, Juli flore, quos ſequeris Auctores ? 21 Circum quæ volitas thyma velut apis, ex variis doctorum virorum ſcriptis varia decerpens ? 22 Nec rude & impolitum 23 Sive Oratorem, Ju iſconſultum, vel Poëtam agis. 24 Auferes præmia. 25 Ederæ victoriam tuam indicantis. 26 Curarum nutrimenta, nempe divitias, ambitionem & ſimilia, quæ, ut frigus, gravent & tardant feſtinantem. 27 Properemus ſapientiæ ſtudiis incumbere. 28 Cujuſcunque fortunæ ſumus. 29 An Munatius frater tuus ſit tibi tantæ curæ, quantæ conveniat, nempe ? 30 Gratia male conjuncta & perfide inſtaurata. 31 Non durat. 32 Sanguis calidus in juvenibus iram excitat. 33 Cervice dura, & rerum experientia nondum emollita. 34 Indigni qui rumpatis fraternam amicitiam. 35 Juvenca, quam immolabo vobis reducibus.

AD ALBIUM TIBULLUM. *Epiſt.* IV.

Albium Tibullum compellat, cui ſtudium Philoſophiæ laudare videtur, atque id facere, ut ejus amore illum accendat. Recenſet quibus dotibus illum dii ornaverint: deinde ita vivendum illi eſſe dicit, ut unumquemque diem, extremum ſibi fore putet.

Albi, noſtrorum ſermonum 1 *candide judex,*
Quid nunc te dicam facere in regione 2 *Pedana:*

1 Sincere judex, *Satyrorum noſtrorum.* 2 Sic dicta à Pedo, Italiæ oppido

3 *Scribere*

3 An dicam te scribere.
4 Qui multas tragœdias scripsit, dictus Parmensis ab urbe Parma. 5 Lentius ambulare. 6 Sine mente exsors
7 Formam humanam.
8 Oeconomiam.
9 Quid possit nutricula optare majus alumno? 10 Et eloqui sua sensa. 11 Benevolentia apud principes viros, fama ex benefactis. 12 Victus non sordidus, neque nimis exquisitus. 13 Omnem diem putato esse postremum. 14 Ita fiet ut grata, &c. 15 Poëtam elegantem, & succi plenum. 16 Summum bonum in voluptate posuit Epicurus.

3 *Scribere quod* 4 *Cassi Parmensis opuscula vincat?*
An tacitum sylvas inter 5 *reptare salubres,*
Curantem quicquid dignum sapiente bonoque est?
Non tu 6 *corpus eras sine pectore. dî tibi* 7 *formam,*
Dî tibi divitias dederant, 8 *artemque fruendi.*
9 *Quid voveat dulci nutricula majus alumno,*
Quam sapere, 10 *& fari possit quæ sentiat, & cui*
11 *Gratia, fama, valetudo contingat abunde,*
12 *Et mundus victus, non deficiente crumena?*
Inter spem, curamque, timores inter & iras,
13 *Omnem crede diem tibi diluxisse supremum.*
14 *Grata superveniet, quæ non sperabitur, hora.*
Me pinguem, 15 *& nitidum bene curata cute vises,*
Quum ridere voles 16 *Epicuri de grege porcum,*

AD TORQUATUM. *Epist.* V.

Torquatum ad cœnam invitat, quam frugalem fore dicit. Hortatur ut curis & cupiditati divitiarum valedicens, hilaritati se tradat, & laudes ebrietatis addit. Tria esse dicet, quorum studiosus sit in apparatu convivii: primam autem ponit munditiem.

1 Lectis ligneis & parum elegantibus, antiquo more fabricatis. Angl. *Beds of the old fashion*
2 Accumbere.
3 Nec abhorres, sed gaudes. 4 Sub vesperam. 5 Te exspectabo.
6 Bibes vina è torculari in cados fusa, Statilio Tauro iterum consule. vini ætas notabatur Consulum nominibus. vide Od. 3. l. 2. 7 Minturnæ oppidum erat Sinuessæ oppido propinquum. 8 Jube tecum afferri ad me, vel, sine me regem esse convivii, & tibi imperare, ut illo vino utare, quod tibi apponam. Alii exponunt, Morem mihi gere. 9 Omitte spes rerum levium, id est, divitiarum. 10 Omitte lites & dissidia in divitiis comparandis. 11 Clientis tui. 12 Idibus Julii. 13 Ut non sit necesse mane surgere. 14 Faceto sermone & largo noctem extendere. 15 Quorsum divitias expetam.

Si potes 1 *archaïcis conviva* 2 *recumbere lectis,*
Nec modica cænare 3 *times olus omne patella:*
4 *Supremo te sole domi Torquate* 5 *manebo.*
Vina bibes iterum Tauro 6 *diffusa, palustres*
7 *Inter Minturnas, Sinuessanumque Petrinum.*
Sin melius quid habes, 8 *arcesse, vel imperium fer.*
Jamdudum splendet focus, & tibi munda supellex.
9 *Mitte leves spes,* 10 *& certamina divitiarum,*
Et 11 *Moschi causam.* 12 *cras nato Cæsare festus*
Dat veniam 13 *somnumque dies: impune licebit*
Æstivam sermone 14 *benigno tendere noctem.*
15 *Quò mihi fortunas, si non conceditur uti?*

Par-

Parcus 16 *ob hæredis curam, nimiumque* 17 *severus,*
18 *Assidet insano: potare* 19 *& spargere flores*
Incipiam, patiarque vel 20 *inconsultus haberi.*
Quid non ebrietas 21 *designat? operta* 22 *recludit,*
Spes jubet esse 23 *ratas:* 24 *in prælia trudit inermem,*
Sollicitis animis 25 *onus eximit: 26 addocet artes.*
27 *Fœcundi calices quem non fecere disertum?*
28 *Contracta quem non in paupertate* 29 *solutum?*
Hæc ego procurare 30 *& idoneus imperor, & non*
Invitus: 31 ne turpe toral: ne sordida 32 *mappa*
33 *Corruget nares: ne non & cantharus & lanx*
34 *Ostendat tibi te: ne fidos inter amicos*
Sit qui dicta foras 35 *eliminet: 36 ut coëat par*
Jungaturque pari. 37 *Brutum tibi Septimiumque,*
Et nisi cœna prior, potiorque puella Sabinum
Detinet, assumam. locus est & pluribus 38 *umbris.*
Sed 33 *nimis arcta premunt olidæ convivia* 40 *capræ.*
Tu, 41 *quotus esse velis, rescribe: &* 42 *rebus omissis,*
Atria servantem 43 *postico falle* 44 *clientem.*

16 Ut hæres ditescat. 17 Nimium tristis vel asper. 18 Sedet proximus insano, eique est similis. 19 In apparatu splendido secundæ mensæ floribus inspergi solebant. 20 Stultus haberi. 21 Quid non ebrietas efficit, perpetrat? 22 Aperit. 23 Spes firmas. 24 Quia spiritibus vini calore accensis, pellitur timor. 25 Eximit curarum onus. 26 Ebrii jactitant se multarum artium esse peritos. 27 Calices pleni & copiosi. 28 In angusta paupertate. 29 Solutum à curis. 30 A ratione jubeor tanquam idoneus ad hanc procurationem. 31 Illorum toral. 32 Inter edendum manus mappa absterguntur. 33 Sic offendat, ut inde conviva nares contrahat. 34 Ita splendeant, ut in illis tuam imaginem contempleris, velut in speculo. 35 Divulget. 36 Ut convivæ pares congregentur. 37 Assumam tibi sodales Brutum, Septimium, Sabinum; nisi Sabinum, &c. 38 Convivis non invitatis. 39 Ubi multitudo est convivarum arcte sedentium, ibi alarum odor gravis existit. 40 Fœtor sub axillis. 41 Quot sodales velis vocari. 42 Causis & negotiis tuis relictis. 43 Per posticum egredere, & clientem tuum late, qui in domus tuæ atrio expectat & observat. 44 Falle Moschum (*de quo supra*) vel quemvis alium.

AD NUMICIUM. *Epist.* VI.

Nihil admirari, rem esse dicit, quæ propemodum sola ad vitæ beatitudinem conferat, quum homines non ea tantum quæ cupiunt, sed etiam quæ timent illis contraria, eodem fere modo mirentur; verum ex iis, quibus admiratio cupiditatem incitat, alios aliud expetere: omnes autem frustra in eo felicitatem, quæ à sola virtute pendet, collocare.

INil admirari, prope res est 2 *una, Numici,*
Solaque, quæ possit facere & servare beatum.
Hunc solem, & stellas, & decedentia certis
Tempora momentis, 3 *sunt qui formidine nulla*

1 Nullis animi perturbationibus affici. 2 Res est præcipua & sola. 3 Quanto minus admirantur terrena, quæ cœlestibus sunt inferiora?

Imbu

Imbuti spectent. quid censes munera 4 *terræ?*
Quid, 5 *maris extremos Arabas ditantis, & indos?*
6 *Ludicra quid, plausus,* 7 *& amici dona* 8 *Quiritis?*
Quo spectanda modo, 9 *quo sensu credis, & ore?*
Qui timet 10 *his adversa, fere miratur eodem,*
Quo cupiens pacto. pavor est 11 *utrobique molestus:*
12 *Improvisa simul species exterret* 13 *utrumque.*
Gaudeat, an doleat: cupiat, metuatve? 14 *quid ad rem;*
Si, 15 *quicquid vidit melius, pejusve sua spe,*
Defixis oculis, animoque & corpore 16 *torpet?*
Insani sapiens nomen ferat, æquus iniqui,
Ultra, quam satis est, 17 *virtutem si petat ipsam.*
18 *I nunc, argentum & marmor vetus,* 19 *æraque & artes*
20 *Suspice, cum gemmis* 21 *Tyrios mirare colores:*
Gaude, quod spectant oculi te mille loquentem:
22 *Gnavus mane forum, & vespertinus pete tectum:*
Ne plus frumenti 23 *dotalibus emetat agris*
Mucius: 24 *indignum, quod sit pejoribus ortus:*
25 *Hic tibi sit potius, quam tu mirabilis illi.*
26 *Quicquid sub terra est,* 26 *in apricũ proferet ætas,*
Defodiet, 28 *condetque nitentia.* 29 *quum bene notum*
Porticus Agrippæ, & via te conspexerit Appî,
30 *Ire tamen restat,* 31 *Numa quo devenit & Ancus.*
32 *Si latus,* 33 *aut renes morbo tententur acuto,*
Quære fugam morbi. vis recte vivere? quis non?
Si virtus 34 *hoc una potest dare,* 35 *fortis omissis*
Hoc age deliciis. virtutem 36 *verba putas, ut*
37 *Lucum ligna?* 38 *cave ne portus occupet alter,*
39 *Ne Cibyratica,* 40 *ne Bithyna negotia perdas.*

4 Aurum, argentum, marmor, & quæ ex se terra profert.
5 Munera maris, uniones, margaritas, & hujusmodi. 6 Ludos inanes, & plausus in theatris.
7 Dona populi Rom. te amantis, id est, honores populi suffragio ad te delatos.
8 Quiritium, id est, Romanorum.
9 Quo judicio, & quo vultu? certe non alio quam nulla cupiditate, nulla formidine. 10 Paupertatem, contemptum, fibilos, ignominiam, quæ his bonis expetitis adversantur.
11 Pauper est in cupiendo, & metuendo.
12 Inspersata & non præmeditata mali, & boni species.
13 Exterret tam cupidum, quam timidum.
14 Quid facit ad hanc rem, quam nos agimus, sc. ad beatitudinem? 15 Quicquid defixis oculis vidit, id est, attentissime. 16 Si habet, stupescit, deficit. 17 Virtus posita est in mediocritate, cujus, revera, nimium esse non potest. 18 *Ironica concessio.* 19 Æreas artes, id est, statuas æreas, vel vasa ærea multo artificio fabricata. 20 Cum admiratione aspice. 21 Colores purpureos. 22 Tu gnavus & industrius prima luce confer te in forum, & vesperi domum redito, ne Mucius, &c. 23 Ne metat, & recipiat ex agris, quos ab uxore in dotem accepit, plus frumenti, quam tu. 24 Indignum existens. 25 Mucius. 26 Virtus sola est immortalis, cætera pereunt. 27 In lucem. 28 Abscondet. 29 Quum porticus ab Agrippa constructa (ubi caulas agas) & quum via Appia ab Appio constructa conspexerit te bene notum, id est, fama celebrem, ire tamen, &c. 30 Ad mortem. 31 Numa & Ancus Romanorum reges. 32 Pleuritide. 33 Nephritide. 34 *Nempe* recte vivere. 35 Fortiter huic uni rei stude. 36 Num putas virtutem in verbis, non in actione consistere? 37 Lucus non ex solis arboribus constat, ut sylva, sed alicui numini sacer est. 38 Si in ea es sententia, cave Mercator ne alter, &c. 39 Negotia Cybiratica dicuntur à Cybyris, urbe Cilicæ populosa & ingenti. 40 Bithynia est in Ponto

Mille talenta 41 *rotundentur*, 42*totidem altera: porro*
43*Tertia succedant, & quæ pars* 44 *quadret acervum.*
Scilicet uxorem cum dote, fidemque, & amicos,
45 *Et genus & formam* 46 *regina pecunia donat:*
Ac bene nummatum decorat 47 *Suadela, Venusque.*
Mancipiis locuples, eget æris Cappadocum rex.
48 *Ne fueris hic tu. Chlamydos Lucullus (ut aiunt)*
Si posset centum scenæ 49 *præbere* 50 *rogatus,*
51 *Quî possum tot? ait: tamen & quærā, & quot habebo*
Mittam. post paulo scribit, sibi millia quinque
Esse domi chlamydum: partem, vel 52*tolleret omnes.*
53 *Exilis domus est, ubi non & multa supersunt,*
54 *Et dominum fallunt, & prosunt furibus. Ergo*
55 *Si res sola potest facere & servare beatum;*
56 *Hoc primus repetas opus, hoc postremus omittas.*
Si fortunatum 57 *species, & gratia præstat,*
Mercemur 58 *servum, qui dictet nomina,* 59 *lævum*
Qui fodiat latus, 60 *& cogat trans pondera dextram*
61 *Porrigere.* 62 *Hic multum* 63 *in Fabia valet, ille Velina:*
64 *Cuilibet hic fasces dabit,* 65 *eripietque curule*
Cui volet importunus ebur. frater, pater, adde:
Ut cuique est ætas, ita quemque 66 *facetus adopta.*
Si bene, qui cœnat, 67 *bene vivit:* 68 *lucet, eamus*
Quo ducit gula: piscemur, venemur: ut olim
Gargilius, qui mane 69 *plagas, venabula, servos*
70 *Differtum transire forum, populumque jubebat.*
71 *Unus ut è multis populo spectante referret*
72 *Emptum mulus aprū. crudi,* 73*tumidiq; lavemur,*

41 Conferventur, cumulentur. Angl. *Laid round to a heap.* 42 Alia mille talenta. 43 Mille. 44 Etiam quæ pars perficiat, vel acervum in quadrum redigat, id est, quarta mille, quæ quatuor millia efficiant. 45 Nobilitatem. 46 Pecunia in rebus humanis regnum obtinens. 47 Eloquentia, & venustas. 48 Nolo ego ut tu sis talis, qualis fuit rex Cappadociæ, qui una re abundans cæteris egebat, sed philosophiam sequere, cui nihil deesse potest, & talis esto, qualis fuit Lucullus. 49 Commodato dare. 50 Rogatus à prætore ad spectaculum celebrandum. 51 Non credo me tot habere, inquit Lucullus. 52 Sumeret. 53 Domus est inanis, & bonis non referta, ubi &c. 54 Ignorantur à domino. 55 Si pecunia. 56 Ut divitias congeges. 57 Deus externum, honores, & magistratus. 58 Mercemur servum nomenclatorem. *A nomen clatore illi qui magistratum petenti, monebatur, quo nomine quisque civis, qui in suffragiis aliquid valeret, appellaretur: & suo quemque nomine compellare, benevolentiam conciliat.* 59 Qui domino astans, lævo ipsius latere extrema manu impulso admoneat, ut illum & illum salutet. 60 Et cogat herum transire, aut trabes magni ponderis dextram porrigere, vel benevolentiæ ineundæ vel auxilii causa. 61 Gratioso apud aliquam tribum civi. 62 Verba sunt nomenclatoris. 63 Hic in tribu Velina valet. 64 Hic, cui suffragatus fuerit, consulatum dabit, tot secum trahit suffragatores. 65 Eripiet curule ebur, id est, curulem eburneam cui volet importunus (id est, inquietus) dum voti compos fiat. 66 Blandissime saluta unumquemque, & facete tibi adjunge. 67 Si sit fœlix. 68 Dies est, surgamus, conquæramus obsonia palato gratissima. 69 Retia. 70 Forum hominibus plenum. 71 Ut insignis mulus & prælatus. 72 Asrum emptum, non à se venante captum. 73 Saturitate inflati descendamus in balnea.

74 Tabula Ceritum digni, id est, sine lege viventes. *Ceritibus enim a populo Romano* civitis negatum fuit suffragiorum ferendorum jus. 75 Quum simus quasi remiges, & socii Ulyssis, vitiis & libidinibus addicti. 76 Quibus remigibus. 77 Ab Ulysse interdicta. 78 Poëta venereus. 79 Licet vivas. 80 Quæ dixi de summo bono. 81 Benignus imperti. 82 Si non rectius nosti, utere jam à me dictis.

Quid deceat, quid non, obliti: 74 Cerite cera
Digni, 75 remigium vitiosum Ithacensis Ulyssei,
76 Cui potior patria fuit 77 interdicta voluptas.
Si (78 Mimnermus uti censet) sine amore jocisque
Nil est jucundum; 79 vivas in amore jocisque.
Vive, vale. si quid novisti rectius 80 istis,
81 Candidus imperti: 82 si non, his utere mecum.

AD MECOENATEM. *Epist.* VII.

Mecœnati se excusat, quod promissis non steterit; ejus in se liberalitatem commemorat & laudat. sed libertatem, & animi tranquillitatem omnibus amicorum donis, & quibuslibet divitiis anteponendam esse, atque ideo eum, qui paucis contentus vivere didicit, incommoda, quæ vitam ambitiosam comitantur, non posse ferre innuit.

1 In Sabina regione. *Ubi villam habuit Horatius amœnissimam.* 2 Totum mensem Augustum abium. 3 Dabis illam veniam quam mihi cares ægro. 4 Donec fervet Caniculæ, quo tempore ficus primum maturescunt. 5 Designator est, qui constituendæ funebri pompæ præest. 6 Ministris libitinariis pullatis. 7 Dum mater liberos suos metuit. 8 Nimia diligentia in officio præstando suis clientibus. 9 Opera in foro. 10 Testamenta aperit post mortem testatoris. 11 Aspergit. 12 Ad civitatem maritimam. 13 Horatius. 14 Parcus erit in legendo. *Metaph. ducta à navigantibus qui vela contrahunt, ut effugiant nimis agium.* 15 Vere ineunte, cujus est hirundo nuntia. 16 Verba Calabri ad hospitem viatorem. 17 Verba sunt viatoris. 18 Inquit Calaber. 19 Liberaliter mecum agis, ait viator. 20 Grata feres munuscula, inquit Calaber.

Quinque dies tibi pollicitus me 1 rure futurum,
2 Sextilem totum mendax desideror. atqui
Si me vivere vis sanum, rectèque valentem,
3 Quam mihi das ægro, dabis ægrotare timenti
Mecænas veniam: 4 dum ficus prima calorque
5 Designatorem decorat 6 lictoribus atris:
7 Dum pueris omnis pater, & matercula pallet:
8 Officiosaque sedulitas, & 9 opella forensis
Adducit febres, & 13 testamenta resignat.
Quod si bruma nives Albanis 11 illinet agris,
12 Ad mare descendet 13 vates tuus, & sibi parcet,
14 Contractusque leget, te dulcis amice revisit
Cum Zephyris (si concedes) 15 & hirundine prima.
Non, quo more pyris vesci Calaber jubet hospes,
Tu me fecisti locupletem. 16 Vescere sodes: (gue,
17 Jam satis est. 18 At tu quantumvis tolle. 19 Beni-
20 Non invisa feres pueris munuscula parvis.

21 *Tam teneor dono, quam si demittar* 22 *onustus.*
23 *ut libet: hæc porcis hodie comedenda relinques.*
Prodigus, & stultus donat, quæ spernit, & odit.
24 *Hæc seges ingratos tulit, & feret omnibus annis.*
Vir bonus, & sapiens 25 *dignis ait esse paratum,*
Nec tamen ignorat, 26 *quid distent æra lupinis.*
27 *Dignum præstabo me etiam pro laude merentis.*
Quod si me noles usquam 28 *discedere,* 29 *reddes*
Forte latus, 30 *nigros angusta fronte capillos:*
Reddes dulce loqui: reddes ridere decorum, &
31 *Inter vina fugam Cynaræ* 32 *mœrere protervæ.*
Forte per angustam 33 *tenuis vulpecula rimam*
34 *Repserat in cumeram frumenti,* 35 *pastaque rursus*
Ire foras pleno 36 *tendebat corpore frustra.*
Cui mustela procul, Si vis (ait) effugere istinc,
Macra 37 *cavum repetes arctum,* 38 *quem macra subisti.*
39 *Hæc ego si compellar imagine,* 40 *cuncta resigno:*
41 *Nec somnum plebis laudo satur* 42 *altilium, nec*
Otia divitiis 43 *Arabum liberrima muto.*
Sæpe 44 *verecundum laudasti: rexque paterque*
45 *Audisti coram, nec verbo parcius absens.*
46 *Inspice, si possum* 47 *donata reponere lætus.*
Haud male 48 *Telemachus, proles patientis Ulyssei,*
49 *Non est aptus equis Ithacæ locus: ut neque planis*
50 *Porrectus spatiis,* 51 *neq; multæ prodigus herbæ.*
52 *Atreide, magis apta tibi tua dona relinquam.*
Parvum parva decent. mihi jam non 53 *regia Roma,*
54 *Sed vacuum Tibur placet,* 55 *aut imbelle Tarentum.*
Strenuus & fortis, causisque 56 *Philippus agendis*
Clarus, 57 *ab officiis octavam circiter* 58 *horam*

21 ve ba viatoris. 22 Pyris tuis oneratus. 23 Facito ut libet, inquit Calaber. 24 Hæc inconsiderata rerum vilium, & superfluarum donatio semper parit ingratos. 25 Dicit se viris bonis esse paratum. 26 Non ignorat, quæ sit differentia inter bonos, & malos nummos. i. inter bonos, & malos homines. 27 Ego (Horatius) ne gratum præstabo & dignum laude promerentis i. laudej, ejus, qui beneficia est promeritus. 28 A te discedere. 29 Reddes melores annos, quos tecum consumpsi. 30 Capillos nunc canos in fronte lata, propter calvitiem. 31 Reddes ætatem ad levitates amatorias aptam. 32 Inquo animo fere, quod juvenem, non senem decet. 33 Inani ventre. 34 Introierat in vas vimineum frumentarium. 35 Bene saginata. 36 Conabatur. 37 Locum excavatum. 38 Quem gracilis intrasti. 39 Hac simili ratione. 40 Omnia mihi dedisti, restituo. 41 Nec quietem plebejorum hominum laudo, eo quod sumptuosis epulis sim plenus, aliter sensurus si egerem. 42 Satur avium domi saginatarum. 43 Vide Od. 29. lib. 1. 44 Me paucis contentum. 45 Appellatus es à me rex, propter munificentiam, pater vero propter tuum erga me amorem, sive presens tecum sum, sive absens. 46 Tecum confiderat. 47 Reddere, quæ mihi donasti. 48 Menelao respondet. 49 Verba Telemachi ad Menelaum. 50 Non extensus in longum. 51 Nec herbæ ferax. 52 O Menelae, Atrei filii. 53 Roma magnifica. 54 Sed Tibur non placet. 55 Tarentum voluptuarium. 56 Orator, in altercando nobilis. 57 A forensibus. 58 Horam diei.

59 Viam Romæ, sic dictam ab ædificiis factis in similitudinem carinarum; in qua via domus erat Philippi. 60 In tonstrina. 61 Philippus servum suum Demetrium alloquitur. 62 Non stulte. 63 Mihi renuntia. 64 Ex qua familia. 65 Pauper, an dives. 66 In cujus sit clientela. 67 It puer. 68 Pauperem esse. 69 Et viatorem, vel mercatorem agere, lucri causa. 70 Interdum otiari. 71 Divitias acquirere, isque uti, *quod nos facit avaros.* 72 Gaudentem uxore, & liberis, & domicilio stabili, non vita vaga. 73 Post negotia confecta. 74 Campo Martio, ubi valetudinis causa corpus exercebat. 75 *Verba Philippi.* 76 Crederat. 77 Mirabatur. 78 Gratias agit tibi ingentes.

Dum redit, atque foro nimium distare 59 *Carinas*
Jam grandis natu queritur; conspexit (ut aiunt)
Adrasum quendam vacua tonsoris 60 *in umbra,*
Cultello proprios purgantem leniter ungues.
61 *Demetri (puer hic* 62 *non læve jussa Philippi*
Accipiebat) abi, quære, 63 *& refer,* 64 *unde domo, quis,*
65 *Cujus fortunæ, quo sit patre,* 66 *quove patrono.*
67 *It, redit, & narrat, Vulteium nomine Menam,*
Præconem, 68 *tenui censu, sine crimine notum,*
69 *Et properare loco,* 70 *& cessare,* 71 *& quærere, & uti,*
Gaudentem 72 *parvisque sodalibus, & lare certo,*
Et ludis, & post 73 *decisa negotia,* 74 *campo.*
75 *Scitari libet ex ipso, quæcunque refers. dic*
Ad cœnam veniat. non sanè 76 *credere Mena:*
77 *Mirari secum tacitus. quid multa?* 78 *benigne,*
Respondet. 79 *Negat ille mihi?* 80 *Negat improbus, & te*
81 *Negligit, aut horret. Vulteium mane Philippus*
Vilia vendentem tunicato 82 *scruta* 83 *popello*
84 *Occupat, & salvere jubet prior. ille Philippo*
85 *Excusare laborem, &* 86 *mercenaria vincla,*
Quod non mane domum venisset: denique, quod non
87 *Providisset eum.* 88 *Sic ignovisse putato*
Me tibi, si cœnas hodie mecum. 89 *ut libet.* 90 *Ergo*
Post nonam venies. nunc i, 91 *rem strenuus auge.*
92 *ut ventum ad cœnam est,* 93 *dicenda, tacenda*
loquutus,
94 *Tandem dormitum dimittitur. hîc ubi sæpe*
Occultum 95 *visus decurrere piscis ad hamum,*
96 *Mane cliens, & jam* 97 *certus conviva, jubetur*
Rura suburbana 98 *indictis comes ire Latinis.*
Impositus 99 *mannis, arvum* 1 *cœlumque Sabinum*
2 *Non cessat laudare. videt, ridetque Philippus:*
Et sibi dum requiem, dum risus undique 3 *quærit,*
Dum septem donat sestertia, mutua septem

79 *Verba sunt Philippi.* 80 Negat improbe (inquit Demetrius.) 81 Te non curat aut formidat. 82 Merces viles. 83 Plebeculæ, tunicis, non togis utenti. 84 Avertit. 85 Exercebar. 86 Occupationes mercenarias. 87 Ante vidisset. 88 *Verba sunt Philippi.* 89 Sit ita, inquit Mena. 90 Post horam nonam (inquit Philippus) venies, id est, tribus horis ante solis occasum. *Quando Romani è balneis egressi cibum capiebant.* 91 Rem familiarem auge. 92 Postquam. 93 Libere quidvis loquutus. 94 Jubetur ire domum. 95 Visus est. 96 Postridie. 97 Quotidianus conviva. 98 Feriis Latinis à Consule imperatis, *in quibus non licebat aliquid agi in Urbe.* 99 Equis pusillis. 1 Aërem Sabinum. 2 Vultu jus. 3 Philippus.

Pro-

Promittit, persuadet uti mercetur agellum.
4 *Mercatur : ne te longis ambagibus ultra*
Quam satis est, morer, 5 ex nitido fit rusticus, atque
Sulcos, 6 & vineta crepat mera : præparat ulmos :
Immoritur studiis, 7 & amore senescit habendi.
Verum ubi oves furto, morbo periere capellæ,
8 Spem mentita seges, bos est enectus arando :
Offensus damnis, 9 media de nocte caballum
Arripit, iratusque Philippi tendit ad ædes.
Quem simul aspexit 10 scabrum intonsumq Philippus,
11 Durus, (ait) Vultei nimis 12 attentusque videris
Esse mihi. 13 Pol, me miserum patrone vocares,
Si velles (inquit) verum mihi 14 ponere nomen.
15 Quod te per genium, dextramque, deosque penates,
Obsecro & obtestor, vitæ me redde priori.
Qui simul aspexit, quantum dimissa petitis
Prestent, mature redeat, repetatque relicta.
METIRI se quemque 17 suo modulo, ac pede,
18 verum est.

4 Vultejus agellum mercatur. 5 Ex urbano fit incultus & obsoletus. 6 Loca viribus consita solum habet in ore. 7 Lucri studio tabescit. 8 Postquam ager satus minus reddidit, quam speraverat agricola. 9 Paulo post mediam noctem. 10 Squallidum, & impexum. 11 Homo ferreus & laboriosus 12 Attentus ad rem, id est, avarus. 13 *Verba sunt Vulteji.* 14 Nomen imponere. 15 Propter quod te obsecro, *vel*, quam rem te obsecro. 16 Qui Philippus, posteaquam consideravit, quantum dimissa, id est, relicta distent à petitis, dixit hæc verba : Redeat Vultejus in urbem, quamprimum. & vitam urbanam, quam reliquit, repetat. 17 Sua formula, & mensura. 18 Æquum est.

AD CELSUM ALBINOVANUM. *Epist.* VIII.

Ad Celsum scribens, se minus animo, quam corpore valere dicit, in se ipso cum alia quædam vitia, tum inconstantiam reprehendens: sed ita ut illum in persona sua taxare videri possit. A Musa autem, de non ferenda immoderate & insolenter fortuna, eum vult admoneri.

1 *CElso gaudere, & bene rem gerere, Albinovano,*
Musa rogata refer, 2 comiti, 3 scribæq; Neronis.
Si quæret quid agam : dic, multa & pulchra 4 minantem,
Vivere nec recte, nec suaviter, haud quia grando
5 Contuderit vites, oleamque 6 momorderit æstus ;
Nec quia longinquis armentum ægrotet in arvis ;
7 Sed quia mente minus validus, quam corpore toto ;
Nil audire velim, nil discere, 8 quod levet ægrum,
9 Fidis offendar medicis, irascor amicis,

1 Ordo est, ô Musa à me rogata, refer, id est renuntia Celso Albinovano, ΧΑΙΡΕΙΝ ΚΑΙ ΕΥΠΡΑΤΤΕΙΝ, ut gaudeat, & bene rem gerat: 2 Qui tanquam inferior amicus Neronem comitatur. 3 Notario, Angl *A Secretary.* 4 Superbe promittentem. 5 Fregerit. 6 Siccitate affecerit & læserit. 7 Quia animo ægrotus magis, quam corpore velim nil, &c. 8 Quod relevet ægrum. 9 Quia fidis offendar.

10 Propterea quod. 11 Lethargo, *qui inexpugnabilis est dormiendi necessitas Metaphorice tic ponitur pro arrogantia, levitate, & inconstantia.* 12 Quia sequar, quæ, &c 13 Quia ubi sum Romæ, amem Tibur, ventosus, id est, inconstans, & vento popularis auræ plenus. 14 Quia existens Tiburi Romam amem. 15 Post hæc omnia, rogato. 16 Quomodo se gerat. 17 Neroni. 18 Et quomodo cohorti placeat. 19 Primum dicito me gaudere, deinde, &c. 20 Eius auriculis. sc. Celsi. 21 Quemadmodum tu secundam fortunam feres, ita ut non superbias, sic nos tuam amicitiam feremus, & servabimus continuo.

10 Cur me funesto properent arcere 11 veterno :
Quæ nocuere 12 sequar, fugiam quæ profore credam :
13 Romæ Tibur amem ventosus, 14 Tibure Romam.
15 post hæc, ut valeat, quo pacto rem gerat 16 & se:
Ut placeat 17 juveni, percontare, 18 utque cohorti.
Si dicet, recte : 19 primum gaudere, subinde
Præceptum 20 auriculis hoc instillare memento,
21 Ut tu fortunam, sic nos te Celse feremus.

AD CLAUDIUM NERONEM.
Epist. IX.

Claudio Neroni Septimium commendat, & rogat ut in amicitiam suam eum recipiat. Sed hoc verecunde facit, & ita, ut ab ipso Nerone id tanquam pro suo jure petere videri non possit.

1 De quo Od. 6. lib 2. 2 O Nero Augusti privigne. 3 Qua æstimatione sim apud te. 4 Et rogando cogit. 5 Commenda e. 6 Dignum amicitia, & contubernio Neronis legentis. i. eligentis res honestas & honestos viros. 7 Officio interioris amici. 8 Quid apud te possim, intelligit, ac magis movit quam ego ipse, 9 Meam apud te gratiam minorem esse, quam sit. 10 Facultatis meæ. 11 Mihi soli studens. 12 Dissimulationis. 13 Descendi ad impudentiam seu inverecundiam, quæ frontis perfrictæ est præmium. Urbani enim perfrictioris oris esse solent, quam rustici. 14 Depositus pudor, est impudentia. 15 Ob Septimi rogatum. 16 De tuo grege esse, & amicorum numero. 17 Et virum esse bonum.

1 Septimius, 2 Claudi, nimirum intelligit unus,
3 Quanti me facias. nā quū rogat, 4 & prece cogit
Scilicet, ut tibi se 5 laudare; & tradere coner,
6 Dignum mente, domoq; legentis honesta Neronis,
7 Munere quum fungi propioris censet amici ;
8 Quid possim videt, ac novit me valdius ipso.
Multa quidem dixi, cur excusatus abirem :
Sed timui, 2 mea ne finxisse minora putarer,
Dissimulator 10 opis propriæ, 11 mihi commodus uni.
Sic ego, majoris fugiens opprobria 12 culpæ,
13 Frontis ad urbanæ descendi præmia. quod si
14 Depositum laudas 15 ob amici jussa pudorem ;
Scribe 16. tui gregis hunc, & fortem crede 17 bonumq;

AD

AD FUSCUM ARISTIUM. *Epist.* X.

Fusco Aristio, urbis amatori, vitam rusticam, qua ipse delectabatur, laudat, & varia ejus commoda recenset. Simul autem ab ambitione (quæ vitam urbanam, non rusticam comitatur) eum deterret.

URbis amatorem 1 *Fuscum salvere jubemus*
2 *Ruris amatores: hac in re scilicet una*
Multum dissimiles, ad cætera pene 3 *gemelli.*
4 *Fraternis animis, quicquid negat alter, & alter.*
Annuimus pariter vetuli, 5 *notique columbi.*
6 *Tu nidum servas. ego laudo ruris amœni*
Rivos, & musco 7 *circumlita saxa, nemusque.*
8 *Quid quæris?* 9 *vivo, & regno, simul ista reliqui,*
Quæ vos ad cœlum effertis 10 *rumore secundo.*
11 *Utque sacerdotis fugitivus, liba recuso:*
Pane egeo, jam mellitis potiore 12 *placentis.*
Vivere naturæ 13 *si convenienter oportet,*
14 *Ponendæque domo quærenda est area primum;*
Novistine locum potiorem rure 15 *beato?*
16 *Est ubi plus tepeant hyemes? ubi gratior aura*
Leniat & rabiem 17 *Canis, &* 18 *momenta Leonis,*
Quum semel accepit solem 19 *furibundus acutum?*
20 *Est ubi divellat somnos minus* 21 *invida cura?*
22 *Deterius Lybicis olet aut nitet herba lapillis?*
Purior in vicis aqua 23 *tendit rumpere plumbum,*
Quam, quæ per pronum 24 *trepidat cum murmure rivum?*
25 *Nempe inter varias nutritur sylva* 26 *columnas,*
Laudaturque domus, longos quæ prospicit agros.
27 *Naturam expellas furca, tamen* 28 *usque recurret,*
29 *Et mala perrumpet furtim* 30 *fastidia victrix.*

1 Grammaticum, in urbe commorantem. 2 Nos. 3 Simillimi. 4 Tanquam fratres, idem nolumus, idem volumus 5 Quorum magnus & mutuus amor notus est 6 Tu Romæ manes. 7 Saxa musco obducta. 8 Quid multis? 9 Tam beate vivo, ut me regnare putem, simul ac, &c. 10 Vulgo approbante. 11 Ut improbus sacerdotis servus, qui liba edere consuevit, tandem desiderat panem: sic ego urbem fastidiens rure delector. 12 Libis sacrificiorum. 13 Quoniam vivere oportet secundum naturam. i. virtute adhibita donis frui à natura datis. 14 Et quoniam area. i. solum primum quærendum est ad domum exstruendam. 15 Rure opulento. 16 Estne locus ullus ubi, &c. 17 Syderis cœlestis immoderatum æstum. 18 Tempora leonis circiter Idus Quintileis, 19 Cum leo vesanus ingreditur solem vehementem, 20 Estne locus ullus ubi, &c. 21 Cura, quæ hominibus animi tranquillitatem videtur invidere. 22 Nunquid herba deterius aut olet, aut nitet, quam lapilli, i. marmora ex numidia advecta, ex quibus Romæ fiunt pavimenta? 23 Vi magna contendit, quasi tubulos plumbeos ruptura. 24 Labitur per declivem rivum. 25 Apparet enim vitam rusticam suaviorem esse, quam urbanam, quia divites, quasi natura duce, in suis ædificiis urbem ruri similem reddere student. Nam arbores in hortis spaciosis conserunt, &c. 26 Inter columnas ex marmore versicolori factas. 27 Cum naturam vi ignominiosa ejicies. 28 Semper. 29 Et natura vincens, per contraria sibi studia furtim erumpet. 30 Istam fastidiosam divitum luxuriem.

31 Non.

31 Is non accipiet certius damnum, qui nescit discernere purpuras, quam qui, &c. 32 Cum purpura Sidonia comparare lanas succo Aquinati tinctas 33 Quod propius attingat. 34 A vero. 35 Commovebunt. 36 Si quid magni facias. 37 Deponas. 38 Anteire. 39 Superior in pugna, è compalcuis pellebat equum. 40 Inferior. 41 Homini parere incœpit. 42 Equus. 43 Acervo. 44 Auro, & argento. 45 Pecuniæ cupidi tatem, cui serviet perpetuo. 46 Sed sua res amplior, vel angustior erit, quam satis est. 47 Subvertet pedem. 48 Pedem lædet. 49 Sed me acerbe reprehendes. 50 Coercervare. 51 Quæ debet potius trahi, quam trahere. i. servire potius, quam imperare, est Allegoria, ducta ab iis, qui rectum ductant. 52 Hæc dictabam puero meo servienti. ut ad te mitterem. 53 Pone carissam ædem Vacunæ, *quæ Dea est vocationis.* 54 Cæteris rebus lætus, eo tantum excepto quod mihi non adesses.

31 *Non, qui* 32 *Sidonio contendere callidus ostro*
Nescit Aquinatem potantia vellera fucum,
Certius accipiet damnum, 33 *propiusve medullis,*
Quam, qui non poterit 34 *vero distinguere falsum.*
Quem res plus nimio delectavere secundæ,
Mutatæ 35 *quatient.* 36 *si quid mirabere,* 37 *ponas*
Invitus. fuge magna. licet sub paupere tecto
Reges, & regum vita 38 *præcurrere amicos.*
Cervus equum pugna 39 *melior communibus herbis*
Pellebat, donec 40 *minor in certamine longo*
Imploravit opes hominis, 41 *frænumque recepit:*
Sed postquam 42 *victor violens discessit* 43 *ab hoste,*
Non equitem dorso, non frænum depulit ore.
Sic, qui pauperiem veritus, potiore 44 *metallis*
Libertate caret, 45 *dominum vehet improbus, atque*
Serviet æternum, quia parvo nesciat uti.
46 *Cui non conveniet sua res, ut calceus olim,*
Si pede major erit, 47 *subvertet, si minor,* 48 *uret.*
Lætus sorte tua vives sapienter Aristi:
49 *Nec me dimittes incastigatum, ubi plura*
50 *Cogere, quam satis est, ac non cessare videbor.*
Imperat aut servit collecta pecunia cuique,
51 *Tortum digna sequi potius, quam ducere funem.*
Hæc tibi 52 *dictabam* 53 *post fanum putre Vacunæ,*
Excepto, quod non simul esses, 54 *cætera lætus.*

AD BULLATIUM REVERSUM EX ASIA. *Epist.* XI.

Ad vitæ beatitudinem nihil interesse dicit, quo quisque loco habitet, quum hæc ab animi tranquillitate pendeat. Docet etiam, de quopiam loco aut aliquo vitæ genere non debere à nobis judicium fieri ex commodis aut incommodis, quæ in eis sensserimus.

2 Quid tibi visa est Chios, insula in mari Ionio? 2 Insula in mari Ægeo nota. i. nobilis propter Aleæum, & Sappho poëtas celebratissimos. 3 Samos non longe distat à Chio, concinna & amœna, propter pulchra ædificia. 4 Urbs Lydiæ, in qua rex Crœsus confidebat.

Quid tibi visa Chios, Bullati, 2 *notaque Lesbos?*
Quid concinna 3 *Samos? quid Crœsi regia* 4 *Sardis?*

5 Smyrna

5 *Smyrna quid, & 6 Colophon? majora, minorane fama?*
8 *Cunctane præ campo, & Tiberino flumine sordent?*
9 *An venit in votum Attalicis ex urbibus una?*
10 *An Lebedum laudas, odio maris atque viarum?*
Scis, Lebedus quam sit 11 Gabiis desertior, atque
Fidenis vicus: tamen illic vivere 12 vellem:
Oblitusque 13 meorum, obliviscendus & illis,
14 *Neptunum procul è terra 15 spectare furentem.*
Sed neque, qui capua Romam petit, imbre lutoque
Aspersus, volet in caupona 16 vivere: nec, qui
17 *Frigus collegit, 18 furnos & balnea laudat,*
19 *ut fortunatam plene præstantia vitam.*
Nec si te validus jactaverit Auster 20 in alto,
Idcirco navem trans Ægæum mare 21 vendas.
22 *Incolumi Rhodos, & Mitylene 23 pulchra facit, quod*
24 *Penula solstitio, 25 campestre nivalibus 26 auris,*
27 *Per brumam Tiberis, 28 Sextili mense caminus.*
Dum licet, & vultum servat fortuna benignum,
29 *Romæ laudetur Samos, & Chios, & Rhodos absens.*
Tu, quamcunque deus tibi fortunaverit horam,
Grata sume manu: 30 nec dulcia differ in annū:
ut quocunque loco fueris, 31 vixisse libenter
Te dicas, nam si ratio, & prudentia curas,
32 *Non locus effusi late maris arbiter, aufert;*
33 *Cœlum non animū mutant, qui trans mare currunt.*
34 *Strenua nos exercet inertia: 35 navibus atque*
36 *Quadrigis petimus bene vivere. 37 quod petis, hîc est,*
38 *est Ulubris: animus sit te non deficit 39 æquus.*

5 Civitas Ioniæ. 6 Sardis est urbs in Ionia, non longe à Sardibus. 7 Numquid majora, vel minora sunt, quam fama divulgavit? 8 An cuncta illa videntur vilia, comparatione facta cum campo Martio, & Roma? 9 An tibi optabilis est una ex urbibus, quæ sub Attalo Pergami rege fuerunt? 10 Lebedus est Ioniæ oppidum desertum juxta mare, unde nullus incola audet mare transire. 11 Gabii, & Fidenæ sunt civitates Sabinorum. 12 Vivere non recusarem. 13 Oblitus propinquorum, & patriæ. 14 Mari. 15 Ut prospiciam. 16 Vivere perpetuo. 17 Frigus contraxit. 18 Focum, vel casam furnariam. 19 Veluti ea, quæ omnino præstant vitam beatam. 20 In mari disjecerit. 21 Vendere debeas. 22 Homini sanæ mentis. 23 Rhodos est insula, sic etiam Mitylene, rebus omnibus pulchre instructa. 24 Vestis densa solstitio æstivo, i. æstate inutilis. 25 Vestis tenuis, qua juvenes, in campo Martio se exercentes, utebantur. 26 Ventis hybernis. 27 Quod facit natatio in Tiberi per hyemem. Quis enim tunc nataret? 28 Quod facit ignis mense Augusto. 29 A te Romæ habitante laudetur Samos absens, &c. sed in illas insulas ne proficiscitor. 30 Statim utere. 31 Quia ubique licet bene vivere. 32 Non urbs, neque tota terra (quæ suo situ, & arbitrio maris undas arcet) sed sola animi tranquillitas beatum efficit. 33 Clima cœli, non mores mutant, qui, &c. 34 Vehemens stultitia 35 Terra marique. 36 Equis. 37 Bene beateque vivere domi est & in patria. 38 Est quovis in loco, etiam obscuro, ut Ulubris vico deserto in Campania. 39 Animus tranquillus sine perturbatione.

ADICCIUM. *Epist.* XII.

Icci eas esse facultates dicit, quibus si recte fruatur, ne ab ipso quidem jove ditiorem effici posse: innuens nimirum, tantum esse divitum unumquemque, quantum rebus utitur. Ejus exemplo mirū non debere videri, quod de Democrito narratur. Suadet illi, ut Grosphum in familiaritatem suam recipiat. Quo in statu sint res Romanæ certiorem facit.

1 *Fructibus Agrippæ Siculis, quos colligis, Icci,*
Si recte frueris, 2 non est ut copia major
Ab Jove donari possit tibi: 3 tolle querelas.
Pauper enim non est, 4 cui rerum suppetit usus.
5 Si ventri bene, si lateri est, pedibusque tuis, nil
Divitiæ poterunt regales addere majus.
Si forte in medio 6 positorum abstemius herbis
Vives, & urtica, sic vives 7 protinus, ut te
Confestim liquidus Fortunæ rivus 8 inauret.
Vel quia naturam mutare pecunia nescit,
Vel quia cuncta putas una virtute 9 minora.
10 *Miramur si Democriti pecus edit agellos,*
11 *Cultaque, 12 dum peregre est animus sine corpore*
13 *velox:*
Quum tu 14 inter scabiem tantam & contagia lucri,
Nil parvum sapias, & adhuc 15 sublimia cures:
Quæ 16 mare compescant causæ; 17 quid temperet
annum;
Stellæ sponte sua, 18 jussæne vagentur & errent:
19 Quid premat obscurum Lunæ, quid proferat orbem:
Quid velit, & possit rerum 20 concordia discors:
21 Empedocles, an Stertinii deliret acumen?
22 Verum seu 23 pisces, 24 seu porrū, & cæpe trucidas,
utere 25 Pompeio Grosphо, & si quid petet, 26 ultro
Defer. nil Grosphus, 27 nisi verum orabit, & æquum.
28 Vilis amicorum est annona, bonis ubi quid deest.

1 Quos, ut coactor ab Agrippa constitutus, ex agris fructuariis in Sicilia colligis. 2 Fieri nullo modo potest ut, &c. 3 Omitte querelas paupertatis. 4 Cui nihil ad vitam deest. 5 Si cibum & potum habeas, si non desint strami a dormienti, si bene sit pedibus, ut neque calceamenta desint, nec equus quo veharis. 6 Si tu in medio apposito rum edulium abstinens & sobrius vivas herbis & urtica. i. tenui & parco victu. 7 Deinceps. 8 Ut te divitem faciat. Alludit fortasse ad Midæ fabulam. 9 Inferiora. 10 Nunquid miramur? 11 Rura illius. 12 In rerum magnarum contemplatione occupatus. 13 *Nihil est cogitatione velocius.* 14 Inter pecuniæ studium, cujus contactu non minus quam scabies mordet ac serpit. 15 Res arduas. 16 Ne effundatur latius, & terras obruat. 17 Quæ res annum gubernet, ut per quatuor temporum commutationes certo fluat. 18 Alicujus jussu. 19 Quæ causa Lunam condat, vel clarum faciat & plenam. 20 Mundus inferior, qui constat ex quatuor elementis inter se pugnantibus. 21 Quum tu scire cures, utrum Empedocles, an Stertinius deliret. 22 Sive sumptuose, sive tenuiter vivis. 23 Obsonium carissimum. 24 Seu nihil aliud occidis in cœnam nisi porrum & cæpe. Impropria est, vel ironica locutio. 25 Qui fuit Horatii amicus. 26 Non rogatus offer. 27 Nisi justum. 28 Parvo constant amici, cum viris bonis aliquid deest.

Ne tamen ignores, 29 quo sit Romana loco res;
30 Cantaber Agrippæ, Claudî virtute Neronis
Armenius cecidit: 31 jus imperiumque Phraates
Cæsaris accepit 32 genibus minor. 33 aurea fruges
Italiæ pleno 34 diffudit copia cornu.

29 In quo statu. 30 Gens Hispaniæ, Agrippæ virtute cecidit. i. devicta est. 31 Phraates rex Persarum se paremve dixit populi Romani legibus & imperio. 32 Supplex, & ad genua Cæsaris devolutus. 33 Benigna copia, ubertatis dea. 34 Fruges fudit de cornu pleno. vide Ode 17. lib. 1.

AD VINNIUM AESLLAM.
Epist. XIII.

A Vinnio petit, ut in offerendis Augusto suis libris & temporis & decori rationem habeat.

1 *UT proficiscentem docui te sæpe, diuque*
2 *Augusto reddes signata volumina Vinni,*
Si validus, si lætus erit, si denique poscet:
3 *Ne studio nostri pecces, odiumque libellis*
4 *Sedulus importes opera vehemente 5 minister.*
Si te forte meæ gravis uret sarcina 6 chartæ:
Abjicito potius, quam quo proferre juberis
7 *Clitellas ferus impingas, 8 Asinæque paternum*
Cognomen vertas in risum, 9 & fabula fias.
10 *Viribus uteris 11 per clivos, flumina, 12 lamas.*
13 *Victor propositi simul ac perveneris 14 illuc,*
15 *Sic positum servabis onus, 16 ne forte sub ala*
Fasciculum portes librorum, ut rusticus agnum,
Ut vinosa glomos furtivæ Pyrrhia lanæ:
Ut cum pileolo soleas conviva 17 tribulis.
Ne vulgo narres te sudavisse ferendo
Carmina, quæ possunt oculos aureque 18 morari
Cæsaris. oratus multa prece, nitere porro.
Vade. vale. cave 20 ne titubes, mandataq; frangas.

1 Quemadmodum. 2 Ita reddes Augusto mea volumina obsignata & sigillo impressa 3 Ne nimio in nos studio pecces. 4 Nimiam diligentiam adhibens. 5 Quasi minister. 6 Librorum sarcina. 7 Ne tanquam stupidus sub onere meorum librorum corruas, clitellas asini more in terram impingendo, idque in Augusti oculis, cum ei libros trades. 8 Cognomen patrium erat Asina. 9 In ora hominum pro ludibrio venias. 10 Ut, quo vis, pervenias. 11 Per Romam clivosam, i septicollem. 12 Lacunas majores continentes aquam pluviam, vel fluviorum fossas. 13 Compos voti. 14 Ad ædes Augusti. 15 Hoc modo, i. decoro gestu libellos meos in manibus tuis tenebis. 16 Ut non sub brachio in oculis omnium libros meos portes, sicut rusticus sub ala portat agnum, vel ut Pyrrhia temulenta portat glomos. i. sphærulas ex filo lanæ, vel ut convivа domum rediens bene potus, pileum & calceos gestat sub brachio. 17 Vicinus ex eadem tribu. 18 Delecta. e. 19 Da omnem operam. 20 Cave ne offendas, & in dictis sis inconstans.

AD VILLICUM SUUM. *Epist.* XIV.

Villici fui desiderium reprehendit, cupientis ob lupanaria & popinas in urbe vivere, & inconstanter fastidientis rura, quæ antea tacita prece petiisset. Cur autem vitam rusticam urbanæ præferat, exponit. Sed illum more hominum facere dicit, ut alienam sortem suæ præferat.

Villice sylvarum, & mihi me 2 reddentis agelli,
3 Quem tu fastidis, habitatum quinq; focis, &
Quinque bonos solitum 4 Bariam dimittere 5 patres.
6 Certemus, 7 spinas animone ego fortius, an tu
Evellas agro, & melior sit Horatius, 8 an res.
Me quamvis 9 Lamiæ pietas, & cura 10 moratur
Fratrem mærentis, 11 rapto de fratre dolentis
12 Insolabiliter, tamen 13 isthuc mens animusque
14 Fert, 15 & amat spatiis obstantia rumpere 16 claustra.
Rure ego viventem, tu dicis in urbe, beatum.
Cui placet alterius, sua nimirum est odio sors.
Stultus uterque locum immeritum 17 causatur iniquum:
In culpa est animus, 18 qui se non effugit unquam.
19 Tu mediastinus tacita prece rura petebas,
Nunc urbem, & ludos, & balnea villicus optas.
20 Me constare mihi scis, & 21 discedere tristem,
Quandocunque trahunt invisa negotia Romam.
12 Non eadem miramur: 23 eo dissonvenit inter
Meque & te. nam quæ deserta & inhospita 24 tesqua
Credis, amœna vocat, 25 mecum qui sentit: & odit,
Quæ tu pulchra vocas. 26 fornix tibi, & 27 uncta popina
28 Incutiunt urbis desiderium. (video) 29 & quod
30 Angulus iste feret piper, & thus 31 ocyus uva:
Nec vicina subest vinum 32 præbere taberna
Quæ possit tibi: nec meretrix tibicina, cujus

1 Villicus is dicitur, cui reliqui servi in agris colendis obsequuntur. Angl. *a Hine or Bailiffe of Husbandry.* 2 Animum meum reficientis. 3 Quem agellum quinque familiis distinctis habitatum 4 Sabinorum oppidum. 5 Roma nos Senatores, vel homines grandes natu ad lites in Baria discernendas. 6 Ego & tu. 7 Quæ, quæ mentem pangunt. 8 An res familiaris. 9 Ælii Lamiæ, de quo Ode 17. lib. 3. 10 Romæ detinet. 11 Ob fratrem immatura morte sublatum. 12 Ut nullum admittat solatium. 13 In agrum. 14 Ducit me. 15 Et cupit rumpere spatiosa claustra, id est, omnes moras, & impedimenta præcidere. 16 Repagula vel carceres. 17 Criminatur locum, qui non meretur odium. 18 Qui loci commutatione in curam non depellit, sed eam secum fert perpetuo. 19 Tu servus laboriosissimus, & ad omnia fere ministeria paratus, quasi stans in medio, petebas, &c. 20 Semper eundem esse. 21 Rure discedere. 22 Non delectamur iisdem. 23 Ideo non convenit. 24 Loca aspera, inculta, & sentiosa. 25 Qui solitudinem amat sicut ego. 26 Ganeum, lupanar. 27 Popina omnibus obscœnis plena. 28 Injiciunt. 29 *Hæc verba sunt accipienda, quasi a villico propter agri sterilitatem pronunciata.* 30 Iste ager Sabinus. 31 Ocyus quam vinum, id est, nunquam feret vinum iste ager. 32 Vinum suppeditare.

33 *Ad ſtrepitum ſalias terræ gravis* : 34 *& tamen* 35 *urges*
Jam pridem 36 *non tacta ligonibus arva, bovemque*
37 *Diſjunctum curas, & ſtrictis frondibus* 38 *exples.*
39 *Addit opus pigro rivus, ſi decidit imber,*
40 *Multa mole docendus aprico parcere prato.*
Nunc, age, 41 *quid noſtrum concentum dividat, audi.*
42 *Quem tenues decuere togæ,* 43 *nitidique capilli* :
Quem ſcis 44 *immunem Cynaræ placuiſſe* 45 *rapaci* :
46 *Quem bibulum liquidi media de luce Falerni:*
47 *Cœna brevis juvat, & prope rivum ſomnus in herba,*
48 *Nec luſiſſe pudet,* 49 *ſed non incidere ludum.*
Non 53 *iſthic obliquo oculo mea commoda quiſquam*
51 *Limat, non odio obſcuro,* 52 *morſuque venenat.*
53 *Rident vicini glebas, & ſaxa moventem.*
54 *Cum ſervis urbana* 55 *diaria rodere mavis,*
56 *Horum te in numerum* 57 *voto ruis. invidet uſum*
Lignorum & pecoris tibi 58 *calo argutus, & horti.*
Optat 59 *ephippia bos piger, optat arare caballus.*
Quam ſcit uterque libens, 60 *cenſebo, exerceat artem.*

33 Ad cujus i repitum in cythara, vel tibia, tu ſaltes inſcienter. quaſi terræ inutile pondus.
34 *Ironica eſt enumeratio operum villici talia operæ non facientis.*
35 Arva colis.
36 Non culta. 37 Bovem ab altero ſeparatum, & otioſum paſcis. 38 Collectis frondibus ſaturas. 39 Rivus negotium tibi pigro exhibet.
40 Multis molibus, ſcil. ſaxis, foſſis, aggeribus avertendus. ut prato parcat, id eſt, ut prato non noceat. 41 Quid noſtram concordiam diſſolvat. 42 Me, quem tenues togæ in juventute ornaverunt, &c. 43 Capilli unguento delibuti. 44 Sine muneribus. 45 Avaræ amicæ, quales ſunt meretrices. 46 Me, quem ſcis fuiſſe bibacem Falerni, &c. 47 Nunc me cœna brevis juvat. 48 Non pudet genio indulſiſſe, Venerique operam dediſſe. 9 Sed pudet non abrumpere vitam intemperatam & libidinoſam 50 Non rure. 51 Maligno oculo atterit. 52 Obtrectatione vel maledicentia. 53 Vicini gaudent, & rident me, &c. 54 At tu contra ruſticus, mavis cum ſervis urbanis. 55 Rodere diaria, id eſt, tenuiter vivere. 56 Scil. ſervorum. 57 Exoptas inter ſervos urbanos referri. 58 Servus verſipellis (qui ex urbe it lignatum foras) invidet tuæ felicitati in uſu lignorum, in uſu etiam pecoris & horti quibus omnibus abundas. 59 Equorum ornamenta vel ſellas equis ad inſidendum impoſitas. a Proverbium convenit in eos qui ſui muneris functionem faſtidientes, alienam, ad quam ſunt inepti, exoptant. 60 Judicabo ut uterque libens exerceat artem, quam noris, ut tu ruri colas agros, ut ille calo, tibi invidens, maneat in urbe.

AD VALAM. *Epiſt.* XV.

Quod veliam & Salernum proficiſci cogitet, quæ ibi ſit hyems,& quale cœlum percontatur : ſed ſe non ita ſalubritatis rationem habere innuit, ut non etiam aliquam voluptatis habere velit.

1 *Quæ ſit hyems Veliæ, quod cœlum, Vala,* 2 *Salerni,*
3 *Quorum hominum regio, & qualis via (nam mihi Baias*

1 Hic longum eſt Hyperbaton uſque ad verſum 25. ut ſit Ordo. Par eſt te ſcribere nobis de nos tibi ere-

dere, quæ hyems ſit Veliæ, id eſt, quæ aëris qualitas in hyeme? &c. 2 Velia, & Salernum ſunt oppida in Lucania. 3 Quibus moribus ibi ſunt homines.

4 Antonius Musa (Augusti medicus clarissimus) dicit aquas calidas Bajanas ad valetudinem meam non esse utiles. 5 Bajis. 6 Me odiosum reddit. Nam Bajæ mihi quodammodo sunt iratæ, quod illarum aquis à me relictis frigidis aquis jam utar per frigus brumale. 7 Loca myrtis consita apud Bajas aquis sulfureis abundantia. 8 Quæ dicuntur è nervis depellere morbum articularem. 9 Aquas sulfuratas. 10 Vicus Bajanus molestè sentit. 11 Ægris odiosus. 12 Aquis frigidis in Etruria, sic nominatis à Clusio Etruriæ oppido. 13 Volsecium urbem. 14 Ut

4 *Musa supervacuas Antonius, & tamen* 5 *illis*
6 *Me facit invisum, gelida quum perluor unda*
Per medium frigus. sane 7 *myrteta relinqui,*
8 *Dictaque cessantem nervis elidere morbum*
9 *Sulfura contemni,* 10 *vicus gemit,* 11 *invidus ægris,*
Qui caput, & stomachum supponere fontibus audent
12 *Clusinis,* 13 *Gabiosque petunt, & frigida rura.*
14 *Mutandus locus est, & diversoria* 15 *nota*
Præteragendus equus. 16 *quo tendis? non mihi Cumas*
Est iter, aut Baias: læva 17 *stomachosus habena*
Dicit eques: 18 *sed equi frænato est auris in ore.*)
10 *Major utrum* 20 *populum frumenti copia pascat,*
21 *Collectosne bibent imbres,* 22 *puteosne perennes*
Dulcis aquæ. 23 *nam vina nihil moror illius oræ.*
24 *Rure meo possum* 25 *quidvis perferre patique:*
26 *Ad mare quum veni,* 27 *generosum & lene requiro:*
Quod curas abigat, quod cum spe divite 28 *manet*
In venas, 29 *animumque meum: quod verba ministret:*
Quod me lucanæ juvenem 30 *commendet amicæ.*
31 *Tractus uter plures lepores, uter educet apros,*
utra magis pisces, & 32 *echinos æquora celent:*
Pinguis ut inde domum possim, 33 *Phæaxque reverti:*
Scribere te nobis, tibi nos accredere par est.
Menius, 34 *ut rebus maternis atque paternis*
35 *Fortiter absumptis,* 36 *urbanus cœpit haberi,*
37 *Scurra vagus, non qui certum* 38 *præsepe teneret.*
39 *Impransus non qui civem dignosceret* 40 *hostem:*
Quælibet in quemvis opprobria fingere 41 *sævus:*

medici consilio assentiar, alium locum quam Bajanum me petere oportet. 15 Nota vel mihi, vel equo. 16 Verba sunt Horatii aut cujusvis alius ad equum suum. 17 Iracundus. 18 Quid stomacharis? Equus non aure, sed ore in quo inest frænum, sentit quo sit eundum. 19 Repete versum XXV. *Par est te scribere utrum, &c.* 20 In Velia, vel Salerno. 21 Collectos in cisternis. 22 Aquas fontanas jugiter promanantes. 23 Vina aquosa, quæ in Velia, & Salerno nascuntur, non desidero. 24 Quum rure sum. 25 Quemvis cibum ac potionem. 26 Quum veni in Campaniam, aut Lucaniam prope mare. 27 Nobile vinum. 28 Dimanet. 29 *Vinum spiritus concalefaciens, animi motus excitat.* 30 Quod mihi vires præstat ad Venerem. 31 Repete versum XXV. *Par est te scribere*, uter tractus, id est, utra regio, Velina, an Salernina educet, id est, nutriat pinres lepores, &c. 32 Echines marinos. 33 Nitidus, splendidusque, quales erant Phæaces, Populi luxuriosi, & voluptarii. 34 Posiquam. 35 Profuse. 36 Facetus, ad divitum mensas risum movens. 37 Qui per totam urbem vagaretur, modo hujus, modo illius divitis mensam coniectans. 38 Domum statam aut mensam. 39 Qui existens famelicus, in omnes eat æque maledicus. 40 A perduelle vel peregrino. 41 In confingendis in quemvis criminibus. Alii legunt, certus, id est, promptus vel paratus fingere.

Perni-

Pernicies, & tempeſtas 42 *barathrumque macelli,*
43 *Quicquid quæſierat, ventri donabat* 44 *avaro.*
45 *Hic, ubi nequitiæ fautoribus, & timidis nil,*
Aut paulum abſtulerat, patinas cœnabat 46 *omaſi*
Vilis, & 47 *agninæ, tribus urſis quod ſatis eſſet.*
48 *Scilicet ut ventres* 49 *lamna candente* 50 *nepotum*
Diceret urendos, correctus. Menius idem
Quicquid erat nactus prædæ majoris, ubi omne
51 *Verterat in fumum & cinerem, Non herculè miror*
(Aiebat) 52 *ſi qui comedunt bona. quum ſit obeſo*
Nil melius turdo, 53 *nil vulva pulchrius ampla.*
54 *Nimirum hic ego ſum. nam tuta & parvula laudo,*
Quum res deficiunt 55 *ſatis inter vilia fortis:*
Verum, ubi quid melius contingit, & 56 *unctius,* 57 *idē*
58 *Vos ſapere, & ſolos aio* 59 *bene vivere, quorum*
Conſpicitur 60 *nitidis fundata pecunia villis.*

42 Devorator. Eſt enim barathrum profunda vorago. 43 Quicquid lucri fecerat. 44 Ventri multa cupienti. 45 Menius quum à nequitiæ fautoribus, (id eſt, luxuriosis) parus, & à timidis (i. avaris) nihil auferret. 46 Cibi plebeii & vilissimi. 47 Supple carnis. 48 Ita ut inopia & egeſtate correctus diceret, &c. 49 Lamna: i. ferro candefacto, genere cruciatus. 50 Luxuriosorum. 51 Poſtquam omnia conſumpſerat. 52 Si qui bona ſua prodige conſumunt. 53 Nil delicatius vulva ejectitia ſuis primiparæ. 54 Talis ego ſum, inquit Horatius, cum multa non ſuppetunt, contentus ſum paucis, etiam non optimis. 55 Satis fortiter vilibus cibis famem expleas. 56 Sumptuoſus. 57 Idem ego ajo. 58 Vos eſſe vere ſapientes. 59 Beate vivere. 60 In fructuoſis villis, agris, paſcuis, non in rebus, quarum quæſtus eſt incertus.

AD QUINTIUM. *Epiſt.* XVI.

Poſtquam agri ſui formam, & ſitum Quintio deſcripſit, in eoque jucunde ſe vivere dixit, in ejus vitam inquirit, monetque ne ex rumore vulgi pendeat, ſed vir bonus eſſe quam videri malit. Deinde, quis demum viri boni nomine dignus ſit, oſtendit.

1 *NE percunctleris, fundus meus, optime Quinti,*
2 *Arvo paſcat herum, an baccis* 3 *opulentet olivæ.*
Pomiſne, & pratis, 4 *an amicta vitibus ulmo;*
Scribetur tibi 5 *forma loquaciter, & ſitus agri.*
6 *Continui montes, niſi diſſocientur opaca*
Valle: 7 ſed ut veniens dextrum latus aſpiciet Sol,
Lævum diſcedens curru fugiente vaporet.
8 *Temperiem laudes. quid, ſi rubicunda 9 benigne*
Corna vepres, & pruna ferant? ſi quercus, & ilex

1 Ne forte inquiras. 2 Arvo ſativo id eſt, ſegete & frumento. 3 Me divitem faciat. 4 An ſit vini ferax. *Ulmus dicitur vitibus maritari.* 5 Forma, & ſitus agri mei ſcribetur loquaciter. i. ample. 6 Ager meus ſunt montes conjuncti, niſi quod ſeparentur valle interjecta. 7 Ita tamen opaca eſt valles, ut Sol exoriens aſpiciat latus dextrum vallis, occidens vero lævum tepefaciat. 8 Cœli & agri temperiem merito laudaveris. 9 Copioſe.

10 Multa grande. Per *Acyrologiam.* 11 Dicere votes ægrum meum tam esse amœnum, quam est Tarentum. 12 Est etiam in agro meo fons tam liber, ut dignus sit appellari fluvius. 13 Thraciam. 14 Hebrus est magnus fluvius in Thracia. 15 Salubris. 16 Agri mei. 17 Autumno, quod tempus anni maxime est insalubre. 18 Quod audis de te i. quod diceris esse, nempe si talis sis, qualem te fama testatur. 19 Omnes Roma. i. omnes nos Romani jam nunc te esse beatum. 20 Ne putes credas alicui multa de felicitate tua prædicanti. 21 Quam conscientiæ tuæ 22 Alium a sapiente. i. insipientem. 23 Creditur tempus edendi.

10 *Multa fruge pecus, multa dominum juvet umbra?*
11 *Dicas adductum propius frondere Tarentum.*
12 *Fons etiam rivo dare nomen idoneus, ut nec*
Frigidior 13 *Thracam, nec purior ambiat* 14 *Hebrus;*
Infirmo capiti fluit 15 *utilis, utilis alvo.*
16 *Hæ latebræ dulces, etiam (si credis) amœnæ*
Incolumem tibi me præstant 17 *Septembribus horis.*
Tu recte vivis, si curas esse, 18 *quod audis.*
19 *Factamus jam pridem omnis te Roma beatum.*
Sed vereor, 20 *ne cui de te plus, quam* 21 *tibi credas,*
Neve putes 22 *alium sapiente, bonoque beatum.*
Neu, si te populus sanum, rectèque valentem
Dicitet, occultam febrem 23 *sub tempus edendi*
Dissimules, 24 *donec manibus tremor incidat* 25 *unctis.*
STULTORUM *incurata pudor* 26 *malus ulcera celat.*
Si quis bella 27 *tibi terra pugnata marique*
28 *Dicat, & his verbis* 29 *vacuas permulceat aures.*
30 *Tene magis salvum populus velit, an populum tu,*
31 *Servet in ambiguo, qui consulit & tibi, & urbi,*
Jupiter: 32 *Augusti laudes agnoscere possis?*
Quum pateris 33 *sapiens emendatusque vocari,*
34 *Respondesne tuo, dic sodes, nomine?* 35 *nempe*
Vir bonus, & prudens dici delector ego, ac tu.
36 *Qui dedit hoc hodie, cras, si volet, auferet: ut si*
Detulerit 37 *fasces indigno,* 38 *detrahet idem.*
39 *Pone, meum est, inquit. pono, tristisque recedo.*
40 *Idem si clamet furem, neget esse pudicum,*
41 *Contendat laqueo collum pressisse paternum:*
42 *Mordeor opprobriis falsis?* 43 *mutemque colores?*
Falsus honor juvat, & mendax infamia terret
Quem? nisi mendosum, & 44 *mendacem?* 45 *vir*
bonus est quis?

24 Donec febris tremore manuum se ipsam prodat. 25 Cibo unctis. 26 Vitiosus pudor, qui vetat facienda. 27 Bella absente gesta. 28 Enarret. 29 Aures assentationi patentes. 30 *Verba sunt alicujus Augusto assentantis.* 31 Utinam Jupiter servet in ambiguo, ut sit semper incertum, utrum populus te (ô Auguste) velit magis salvum esse, an tu populum. 32 Ad Augustum, non ad te pertinere? 33 Cum pateris te sapientem, emendatumque vocari. 34 Itane respondes, quasi nominatim sis appellatus? 35 Concedo (inquit Horatius) nos omnes sapientis, & boni viri appellatione delectari. 36 Sed populus inconstans, qui, &c. 37 Honorem. 38 Idem populus adimet. 39 Depone honorem, inquit populus. 40 Si idem populus me furem, impudicum, parricidam esse criminetur. 41 Si pertinaciter dicat. 42 Commovearne his falsis criminationibus? 43 Et expallescam? minime vero. 44 *Alii legunt medicandum. i. medicamentis agentem, scil. præceptis Philosophicis imbuendum.* 45 Ex opinione multitudinis.

46 Qui consulta patrum, qui leges juraque servat:
Quo multæ, magnæque 47 secantur judice lites:
48 Quo responsore, & quo causæ teste tenentur.
Sed videt hunc omnis domus, & vicinia tota
Introrsum turpem, 49 speciosum pelle decora.
Nec furtum feci, nec fugi, si mihi dicat
Servus: habes pretium, loris non 50 urere, aio.
51 Non hominem occidi: 52 Non pasces in cruce corvos.
53 Sum bonus, & frugi. Renuit, negat atq; 54 Sabellus.
Cautus enim 55 metuit foveam lupus, accipiterque
Suspectos laqueos, & 56 opertum milvius hamum.
Oderunt peccare boni virtutis amore.
57 Tu nihil admittes in te, formidine pœnæ.
58 Sit spes fallendi, 50 miscebis sacra profanis.
Nam de mille fabæ modiis quum surripis unum,
60 Damnum est, non facinus mihi pacto lenius isto.
61 Vir bonus, omne forum quem spectat, & omne tribu-
Quandocunque deos vel porco, vel bove placat; (nal,
62 Jane pater, clare, clare cum dixit, Apollo,
63 Labra movet, metuens audiri: pulchra 64 laverna
65 Da mihi fallere, da justum sanctumque videri:
66 Noctem peccatis, & fraudibus objice nubem.
67 Quî melior servo, qui liberior sit avarus,
In triviis fixum quum se 68 dimittit ob assem,
Non video. nam qui cupiet, metuet quoque. porro,
Qui metuens vivit, liber mihi non erit unquam.
69 Perdidit arma, 7 locum virtutis deseruit, qui
Semper-in augenda festinat & obruitur 71 re.
Vendere quum possis captivum, 72 occidere noli:
Serviet utiliter. 73 sine pascat durus, aretque,
Naviget, ac mediis hyemet mercator in undis:
74 Annonæ prosit: portet frumenta, 75 penusque.

46 Qui Senatus-consulta servat. Responsio est per ironiam. 47 Finiuntur. 48 Quo Jurisconsulto consilium dante, & quo teste causæ obtinentur. 49 Extrinsecus bonum, virtutis simulatione. 50 Non cædens. 51 *Servus dicat Non &c.* 52 Respondet Horatius. 53 Servus loquitur. 54 Horatius in agro suo Sabino existens negat te esse bonum, quod pœnæ metu non virtutis amore abstinueris à maleficio. 55 Devitat foveam. 56 Occultum hamum: non desinunt tamen hæ feræ rapaces esse. Sic tu, &c. 57 Tu autem à peccato te abstinebis. 58 Si speres fore, ut lateat maleficium. 59 Bonorum, & malorum discrimen tolles. 60 Isto pacto damnum est mihi levius, non facinus admissum. *juxta Stoicos, qui dicunt omnia peccata esse æqualia.* 61 Non vere, sed opinione vulgi. 62 Postquam hæc clara voce pronuntiavit, O Jane, &c. 63 Summissa voce loquitur, nolens ea audiri ab assistentibus quæ secum precatur, sic, O pulchra Laverna, &c. 64 Dea furum. 65 Concede, ut mea injusta facta alios lateant. 66 Noctem nubilosam. i. tenebras & ignorantiam effunde peccatis meis, ne deprehendantur. 67 Qua ratione ille vir bonus sit servo melior, &c. 68 Ad humum se ipse natus ob assem in viis à pueris fixum, quo prætereuntes illudantur. 69 Quod miseri est ignominiosum. 70 Locum non tenuit, quod in re militari est flagitiosissimum. 71 Pecunia. 72 Sed vende. 73 Sine ut pascat gregem, *durus*, id est, laboris perferens. 74 Annonam faciat viliorem, frumenta aliunde importando. 75 Hoc *penus penoris*, significat omne esculentum & potulentum, quo vescuntur homines.

76 Vir revera bonus, & sapiens audebit eum Baccho sic alloqui: Penthea. 77 O Pentheu rector Thebarum quid me pati cogis? 78 Est comminatio. Penthei. 79 Respondet sapiens hoc modo: At sunt bona fortunæ, quæ mihi adimere minaris, nempe pecus, &c. 80 In duris vinculis (inquit Pentheus) te tenebo. 81 Pater meus Jupiter (inquit Bacchus) statim ubi voluero me liberabit à vinculis atque immortalem faciet. 82 Existimo (inquit Poëta) virum bonum hoc sentire, ut citius mori velit, quam turpiter servire. Nam mors finis omnium malorum. 83 Finis seu ex remum. Metaphora, ducta vel à Geometria, vel Pictoribus.

76 Vir bonus, & sapiens audebit dicere, 77 Pentheu
Rector Thebarum, quid me perferre patique
Indignum coges? 78 Adimam bona. 79 Nempe pecus, rem,
Lectos, argentum. tollas licet. 80 in manicis &
Compedibus sævo te sub custode tenebo.
81 Ipse deus, simul atque volam, me solvet. 82 Opinor,
Hoc sentit, moriar. Mors ultima 83 linea rerum est.

AD SCÆVAM. *Epist.* XVII.

Scævam monet, ne potentiorum amicitias spernat, atque ut in suo vitæ genere Aristippum potius, quam Diogenem imitetur. Ad Principum amicitias pervenire, & illorum favorem ac liberalitatem emereri non cujusvis esse: & quanta sit arte opus hac in re docet.

1 Quamvis sæpe alterius consilio tibi satis. 2 Cum majoribus vivere & versari. 3 Ego Horatius, tuus amicus. 4 Etiamsi cæcus, &c. 5 Quod ejusmodi sit, ut velis in rem tuam vertere 6 Somnus usque ad solis ortum. i. sine vita tranquilla delectet 7 Oppidum Herniconum celebre. 8 Habent enim pauperes suas etiam voluptates. 9 Qui Adeo obscure vixit, ut ab hominibus ignoraretur. 10 Paulo liberalius. 11 Tu pauper & sobrius accedas ad divitem unguento delibutum, cujus guttur etiam condimentis est inunctum. 12 Hoc est dictum Diogenis in Aristippum. 13 Est hoc Aristippi responsum ad Diogenem 14 Nempe Diogenes. 15 Utrius dicta laudes. 16 Diogenem his verbis irridebat.

Quamvis Scæva satis 1 per te tibi consulis, & scis
Quo tandem pacto deceat 2 majoribus uti;
Disce, docendus adhuc, quæ censet 3 amiculus: 4 ut si
Cæcus iter monstrare velit, tamen aspice siquid
Et nos, 5 quod cures proprium feciſſe, loquamur.
Si te grata quies, 6 & primam somnus in horam
Delectat, si te pulvis strepitusque rotarum,
Si lædit caupona, 7 Ferentinum ire jubebo.
Nam neque divitibus contingunt gaudia 8 solis:
Nec vixit male, qui natus moriensque 9 fefellit.
Si prodesse tuis, 10 pauloque benignius ipsum
Te tractare voles; 11 accedes siccus ad unctum.
12 Si pranderet olus patienter, regibus uti
Nollet Aristippus: 13 Si sciret regibus uti,
Fastidiret olus, 14 qui me notat. utrius horum
16 Verba probes, & facta, doce: vel, junior, audi
Cur sit Aristippi potior sententia. namque
16 Mordacem Cynicum sic eludebat (ut aiunt)

17 Scurror ego ipse mihi, 18 populo tu. rectius hoc, &
19 Splendidius multo est, equus ut me portet, 20 alut
21 Officium facio; tu poscis 22 Vilia: verum est rex
23 Dante minor: 24 quamvis fers te nullius egentem.
25 Omnis Aristippum decuit color, & status, & res;
26 Tentantem majora, fere præsentibus 27 æquum.
Contra, 28 quem duplici panno patientia velat,
29 Mirabor, 30 vitæ via si conversa decebit.
31 Alter purpureum non expectabit amictum,
Quidlibet inautus celeberrima per loca vadet,
Personamque feret 32 non inconcinnus utramque:
33 Alter mileti textam 34 cane pejus & angue
Vitabit chlamydem: morietur frigore, si non
Rettuleris pannum. 35 refer, & sine vivat ineptus.
36 Res gerere, & captos ostendere civibus hostes,
37 Attingit solium Jovis, & cœlestia tentat.
38 Principibus placuisse viris non ultima laus est.
39 Non cuivis homini contingit adire Corinthum.
40 Sedit, qui timuit ne non succederet. esto.
Quid? 41 qui pervenit, fecitne viriliter? atqui
42 Hic est, aut nusquam, quod quærimus. 43 hic onus horret,
ut parvis animis, & parvo corpore majus:
44 Hic subit, & perfert. 45 aut virtus nomē inane est,
46 Aut decus, & pretium recte petit experiens vir.
47 Coram rege suo de paupertate 48 tacentes,
49 Plus poscente ferent. 50 distat, sumasne pudenter,
An rapias. 51 atqui rerum caput hoc erat; hic fons.
Indotata mihi soror est, paupercula mater,
Et fundus nec vendibilis, 52 nec pascere firmus,

17 Ego (inquit Aristippus) scurram ago, & regibus risum moveo, sed mihi, id est, in meam utilitatem. 18 Tu scurraris ad populi plausum. 19 Sibi scurrari. 20 Ut rex alat. 21 Officiosum me præbeo. 22 Tu Cynice res viles poscis. 23 Tu pauperior es & inferior eo, qui tibi dat. 24 Quamvis dicit. 25 Omnis vitæ conditio, vel vestitus. 26 Quærentem majora. 27 Præsentibus contentum. 28 Diogenem Cynicum. 29 Mirum mihi erit 30 Si novum vitæ habitum decebit. 31 Aristippus. 32 Non indecore uretur utroque vestitu, nunc sordido, nunc ornatiore. 33 Diogenes vestem pretiosam rejecit

et ex optima lana factum in Mileto Asiæ insula. 34 Acerrime. *Proverbialiter dictum.* 35 Redde Aristippe suum Diogeni pallium, quod tu induens, purpuream tuam chlamydem ei relinquens, & permitte ut vivat ineptus ad omnem fortunæ habitum. 36 Res magnas & laudabiles, sive domi, sive belli, *Tota oratio ponitur pro casu nominativo.* 37 Proxime accedit ad divinitatem. 38 Ob beneficia in rem-publicam collata. 39 Videte Chiliades Erasmi. 40 Quievit, neque tentare voluit. 41 Qui, quod voluit, consecutus est. 42 In hoc i. in agendo fortiter, id est, de quo quæritur. 43 Alius, ad principum amicitiam asperare non audens, veretur, ne non succedat conatus. 44 Alius, nempe fortis, subit. 45 Secundum Epicureos. 46 Aut honorem & præmium merito petivit prudens & rerum expertus. 47 Coram amico suo potentiore. 48 Non conquerentes. 49 Plus accipient à potentiore amico quam is qui poscit. 50 Multum interest utrum cum pudore sumas, an impudenter petendo extorqueas. 51 Summa totius rei, de qua agimus, est, ut cum ditioribus amicis decenter versemur. 52 Nec firmus me pascere propter frugum proventum incertum.

53 Qui fit queritur, videtur clamare. Date alimentum.
54 Alter cliens succlamavit. 55 Communicetur inter nos quadra, id est, quarta pars panis, munere divisio. i. quod divisionem admittit.
56 Cum cæteris avibus.
57 Oppidum in Calabria.
58 Comes in itinere.
59 Oppidum in Campania
60 Viæ asperitatem.

53 *Qui dicit: clamat, victum date.* 54 *succinit alter,*
Et mihi dividuo 55 *findetur munere quadra.*
Sed tacitus pasci si posset corvus, haberet
Plus dapis, 56 *& rixæ multo minus invidiæque.*
57 *Brundusium* 58 *comes, aut* 59 *Surrentum ductus amœnum,*
Qui queritur 60 *salebras, & acerbum frigus, & imbres,*
Aut cistam effractam, & 61 *subducta viatica plorat:*
62 *Nota refert meretricis acumina, sæpe* 63 *catellam,*
Sæpe 64 *periscelidem raptam sibi* 65 *flentis: uti mox*
Nulla fides damnis, veriisque doloribus 66 *adsit.*
Nec semel irrisus, triviis 67 *attollere curat*
Fracto crure 68 *planum: licet illi plurima* 69 *manet*
Lachryma: per sanctum juratus dicat Osirim,
Credite: non ludo: crudeles 72 *tollite claudum.*
Quære peregrinum: vicinia rauca reclamat.

61 Viatica furtim ablata. 62 Imitatur astutias meretricis. 63 Monile muliebre. Est diminutivum à catena. 64 Cruris vinculum. 65 Ereptum sibi conquerentis. 66 Adhibeatur. 67 Erigere in pedes. 68 Impostorem, qui in trivio sibi crus fractum esse mentiebatur. 69 Emanet. i. quamvis ille planus affatim lachrymetur. 70 Quamvis per Osirim Ægyptiorum deum juret. 71 Non jocor. 72 O crudeles erigite me claudum. 73 Vicini multo clamore rauci reclamant illi plano. 74 Quære peregrinum aliquem, qui fraudes tuas non norit, nam nos fallacias tuas habemus cognitas.

AD LOLLIUM. *Epist.* XVIII.

Quæ ad amicitiam conservandam facienda sint, quæ item vitanda, ac præsertim quo modo quis erga potentiorem amicum gerere se debeat, Lollium docet. initium autem sumit ab iis, qui dum tenere modum non norunt, vel scurrarum potius quam amicorum fungi officio videntur, vel asperitate agresti (quam libertatem meram & virtutem veram haberi volunt) utuntur. Postremo eum, ad quærenda illa ex quibus tranquillitatem vitæ consequi possit, hortatur.

1 Cavebis.
2 Hominis, pabuli causa, turpiter adulantis.
3 Quum decreveris esse amicus.
4 Dissimilis cultu, vestitu, & gestu.

SI bene te novi, 1 *metues, liberrime Lolli,*
2 *Scurrantis speciem præbere,* 3 *professus amicum.*
ut matrona meretrici dispar erit, atque
4 *Discolor,* 5 *infido scurræ distabit amicus.*
Est huic diversum vitio vitium prope majus,
6 *Asperitas agrestis, &* 7 *inconcinna gravisque,*

5 Sic amicus distabit à scurra infideli. 6 Fera quædam duritia. 7 Insuavis.

Quæ

Quæ ſe commendat 8 *tonſa cute, dentibus atris:*
9 *Dum vult libertas mera dici, veraque virtus.*
VIRTUS eſt medium vitiorum, & 10 *utrinque*
reductum.
11 *Alter in obſequium plus æquo pronus, & imi*
12 *Deriſor lecti, ſic nutum divitis* 13 *horret,*
14 *Sic iterat voces, & verba* 15 *cadentia tollit.*
Ut puerum ſævo credas dictata magiſtro
16 *Reddere,* 17 *vel partes mimum tractare ſecundas.*
18 *Alter rixatur de lana ſæpe caprina,*
19 *Propugnat nugis armatus: Scilicet,* 20 *ut non*
Sit mihi prima fides, & vere quod placet, 21 *ut non*
Acriter elatrem, 22 *pretium æras altera ſordet.*
23 *Ambigitur quid enim?* 24 *Caſtor ſciat, an Do-*
cilis plus:
25 *Brunduſium Numici melius via ducat, an Appî.*
26 *Quem damnoſa Venus, quem præceps alea* 27 *nudat,*
Gloria quem 28 *ſupra vires & veſtit, &* 29 *ungit;*
Quem tenet argenti ſitis importuna fameſque,
30 *Quem paupertatis pudor, & fuga: dives amicus,*
Sæpe 31 *decem vitiis inſtructior, odit & horret:*
Aut, ſi non odit, 32 *regit; ac, veluti pia mater,*
Plus, quam ſe ſapere & virtutibus eſſe 33 *priorem*
Vult, & ait 34 *prope vera: Meæ (contendere noli)*
Stultitiam patiuntur 35 *opes: tibi parvula res eſt.*
36 *Arcta decet ſanum comitem toga. deſine mecum*
Certare. 37 *Eutrapelus, cuicunque nocere volebat,*

8 Hirſuto corporis ſqualore. Nam quæ tondentur, piloſa ſunt & hirſuta, vel, tonſa cute. i. radendo amicum uſque ad cutem, ſc. eum nimis duriter caſtigando, idque atris dentibus, i. agreſti mordacitate.
9 Dum illa aſperitas vult nominari libertas. 10 Ab utroque extremo. i. exceſſu & defectu remotam. 11 Blandiens ſcurra.
12 Qui ſe deridet, & ejuſdem ordinis homines in infima parte lecti accumbentes. Nam ſcurræ ſua omnia extenuant, atque ſeipſos deridere ſolent.
13 Horrere ſe fingit.
14 Sic repetit voces diviris, quaſi admirans.

15 Verba ex ore divitis inconſiderate excidentia, pro mirandis, quaſi de terra tollit. 16 Singulatim. 17 Ut credas hiſtrionem ſecundas partes Comœdiæ agere eum voce ſubmiſſiore, vultuque humiliore, quam qui agit primas. 18 Agreſtis reprehenſor. 19 Pugnat pro nugis, id eſt, defendit nugas, tanquam homo armatus. 20 Ut non mihi indubitata fides habeatur, inquit agreſtis. 21 Ut non libere dicam, & acriter defendam. 22 Si pretii loco altera vita vel ætas longior mihi detur, certe contemnam. 23 Qua de re controvertitur? ſc. de nugis. 24 Utrum Caſtor gladiator, an Docilis ſit ſcientior. 25 Contentio eſt, utrum via Numicia an Appia melius ducat Brunduſium. 26 Ordo eſt. Dives amicus multo vitioſior, quam amicus minor, odit eum, quem damnoſa libido, &c. 27 Depauperat. 28 Supra quam facultates ferant. 29 Unguento ſumptuoſiore. 30 Qui omne officium præſtat diviti pudore paupertatis, ut eam fugiat. 31 Multis vitiis. 32 Moderatur, reprehendit, & vult emendare, quum ſit ipſe pejor. 33 Meliorem eſſe, quam ſe. 34 Veris propinquæ. 35 Opes, quibus ſtultitiam meam compenſo, quando ſtulte ago. 36 Non ampla toga decet comitem ita facientem, eſt enim, moleſta: ſic multæ opes viro bono ſunt impedimento. 37 Homo facetus & adeo callidus, ut ſciret ſtultorum animos cum habitu mutare.

38 Dives factus fortuna sua jam mutata. 39 Et meliora sperabit.
40 Nummos fœnore augebit. 41 Pistremo
42 Efficitur ad ator, urgente rerum inopia.
43 Circumducet.
44 Horatius dat Lollio præcepta, quibus in amicitia, & vita communi est opus.
45 Tuæ fidei creditum
46 Et potus, & iratus.
47 Ille superior amicus.
48 Si amicitia duorum fratrum est dissoluta propter studiorum diversitatem.
49 Donec lyræ Amphionis, Zetho odiosa, desistere.
50 Moribus rusticis. 51 Retibus optimis qualia habuerunt in venatione apri Calydoniæ, quæ urbs est in Ætolia.
52 Et depone similem tuæ Camœnæ

Vestimenta dabat pretiosa. 38 *beatus enim jam*
Cum pulchris tunicis sumet nova consilia, 39 *& spes:*
Dormiet in lucem; scorto posiponet honestum
Officium: 40 *nummos alienos pascet: ad imum*
42 *Thrax erit, aut olitoris* 43 *aget mercede caballum.*
44 *Arcanum neque tu scrutaberis ullius unquam,*
45 *Commissumque teges,* 46 *& vino tortus, & ira.*
Nec tua laudabis studia, aut aliena reprendes:
Nec, quum venari volet 47 *ille, poëmata panges.*
48 *Gratia sic fratrum geminorum, Amphionis atque*
Zethi dissiluit: 49 *donec suspecta severo*
Conticuit lyra. 51 *fraternis cessisse putatur*
Moribus Amphion: tu cede potentis amici
Lenibus imperiis: quotiesque educet in agros
51 *Ætolis onerata plagis jumenta canesque,*
Surge, 52 *& inhumanæ senium depone Camœnæ:*
Cœnes ut pariter pulmenta laboribus empta:
53 *Romanis solenne viris opus,* 54 *utile famæ,*
55 *Vitaque & membris: præsertim quum valeas &*
Vel cursu superare canem, vel viribus aprum
Possis. adde, virilia quod 56 *speciosius arma*
Non est qui tractet. scis 57 *quo clamore coronæ*
58 *Prælia sustineas campestria: denique sævam*
Militiam 59 *puer & Cantabrica bella tulisti,*
60 *Sub duce, qui templis Parthorum* 61 *signa refixit,*
Et nunc, si quid abest, Italis 62 *adjudicat armis.*
Ac, 63 *ne te retrahas & inexcusabilis absis:*
Quamvis nil 64 *extra numerum feciisse modumque*
Curas, 65 *interdum nugaris rure paterno.*
66 *Partitur lintres exercitus:* 67 *Actia pugna*
Te duce per pueros hostili more 68 *refertur.*
69 *Adversarius est frater,* 70 *lacus, Adria: donec*

52 Et depone similem tuæ Camœnæ insuavitatem, quæ venatoribus videtur esse aspera & inhumana. 53 Venari opus est usitatum Romanis. 54 Famæ utile, quia inde apparent signa fortitudinis. 55 Utile vitæ, qua exercitatio conservat corporis valetudinem. 56 Decentius, quam tu ô Lolli. 57 Quo applausu populi circumstantis. 58 Ludicra certamina perferas in campo Martio. 59 In tenera ætate. 60 Sub Augusto. vide Od. 15. lib. 4. 61 Signa quæ Crassus amiserat. 62 Adjunget populo Romano. 63 Noli te nimis longe retrahere aut abesse, sine justa excusatione, 64 Inepte, Metaphora ducta à saltatoribus. 65 Tamen interdum ludis & nugas agis in villa paterna tui. 66 Exercitus dividit naviculas inter se. 67 Pugna commissa apud actium, promontorium Epiri, inter Augustum & Antonium. 68 Repræsentatur, ut ejus memoria gratum faceret Augusto. 69 Est in loco adversarii ducis. 70 Lacus in fundo patris tui simulat mare Adriaticum, in quo navale prælium gestum est inter Augustum & Antonium.

71 *Alterutrum velox victoria* 72 *fronde coronet.*
Consentire suis studiis 73 *qui crediderit te,*
Fautor utroque tuum laudabit 74 *pollice ludum.*
75 *Protinus ut moneam (siquid monitoris eges tu)*
Quid de quoque viro & cui dicas, sæpe videto.
76 *Percunctatorem fugito,* 77 *nam garrulus idem est,*
Nec retinent patulæ commissa fideliter 78 *aures:*
Et semel emissum volat irrevocabile verbum.
79 *Non ancilla tuum jecur ulceret ulla, puerve,*
80 *Intra marmoreum venerandi limen amici:*
Ne dominus pueri pulchri charæve puellæ
81 *Munere te parvo beet,* 82 *aut incommodus angat.*
Qualem commendes, etiam atq; etiam aspice: ne mox
Incutiant aliena tibi peccata 83 *pudorem.*
Fallimur, 84 *& quondam non dignum tradimus. ergo*
Quem sua culpa premet, 85 *deceptus omitte tueri:*
ut penitus notum, 86 *si tentent crimina, serves,*
Tuterisque tuo fidentem præsidio: qui
87 *Dente Theonino quum circumroditur, ecquid*
Ad te post paulo ventura pericula sentis?
88 *Nam tua res agitur, paries quum proximus ardet:*
Et neglecta solent incendia sumere vires.
Dulcis inexpertis 89 *cultura potentis amici;*
90 *Expertus metuit. tu, dum tua navis in alto est,*
91 *Hoc age, ne mutata retrorsum te ferat aura.*
92 *Oderunt hilarem tristes, tristemque jocosi:*
93 *Sedatum celeres,* 94 *agilem gnavumque remissi.*
Potores bibuli media de nocte Falerni
Oderunt porrecta negantem pocula: quamvis
Nocturnos jures te formidare 95 *vapores.*
96 *Deme supercilio nubem, plerumque modestus*
97 *Occupat obscuri speciem, taciturnus* 98 *acerbi.*
Inter cuncta 99 *leges & percunctabere doctos,*
Qua ratione queas traducere 1 *leniter ævum:*
Ne te semper 2 *inops agitet vexetque cupido,*

71 Te aut fratrem. 72 Laurea. 73 Augustus. 74 Utraque manu, id est, summopere comprobabit. 75 Deinceps. 76 Percunctatorem tuorum secretorum. 77 Quia secreta eadem libidine prodit, qua audit. 78 Aures percunctatoris. 79 Vide ne ames puerum puellamve divitis. 80 In domo magnifica. 81 Dans tibi quod ames. 82 Denegans tibi puerum vel puellam à te amatam. 83 Verecundiam. 84 Et aliquando indignum alteri commendamus. 85 Tua spe falsus, ne noli eum tueri quem commendasti, quemadmodum defenderes penitus tibi notum. 86 Si malevoli falso eum culpent, serves, id est, servare debes eamque tutari. 87 Invidis detrectatoribus. *Fuit Theon poëta maledicentissimus.* 88 Res tua in periculo versatur. 19 Cultus & observantia. 90 Periculum fecit, metuit. 91 In hac re studium tuum pone, ne ob levem offensionem, potentis amici amicitiam amittas; nam divites, ut aura, sunt mutabiles. 92 Morum similitudo necessaria est in amicitia. 93 Tardum. 94 Hominem ad agendum promptum & strenuum oderunt ignavi. 95 Vapores vini. 96 Aufer à vultu tristitiam. 97 obtinet speciem hominis recti. 98 Hominis inhumani. 99 Leges Philosophorum libros. 1 sine molestia. 2 Cupiditas semper egens.

3 Quales sunt non necessariæ divitiæ. 4 Percunctabere doctos, utrum virtus doctrina constet an natura. 5 Quid faciat te jucunde vivere. 6 Quid vere animum tranquillum reddat. 7 An obscurum vitæ genus. 8 Vitæ latentis 9 Animum relaxat. 10 Digentia rivus est per agrum Horatii fluens. 11 Mandela est pagus in Sabinis, cujus incolæ frigore contracti aquam Digentiæ bibunt. 12 Optare. 13 Ut servem, quod nunc habeo. 14 Ut vivam meo, non potentiorum arbitratu. 15 Ut sit. 16 Ut ne semper incertus sim, pendens à rebus speratis. 17 Ut vitam largiatur & bona externa. 18 Animum æquabilem & præsentibus contentum ipse mihi parabo.

Ne pavor, & 3 rerum mediocriter utilium spes.
4 Virtutem doctrina paret, naturane donet:
Quid minuat curas, 5 quid te tibi reddat amicum:
6 Quid pure tranquillet, honos, an dulce lucellum,
7 An secretum iter, & 8 fallentis semita vitæ.
Me quoties 9 reficit gelidus 10 Digentia rivus,
Quem 11 Mandela bibit, rugosus frigore pagus;
Quid sentire putas? quid credis amice 12 precari?
13 Sit mihi, quod nunc est, etiam minus; 14 ut mihi vivam
Quod superest ævi, si quid superesse volunt dî.
15 Sit bona librorum & provisæ frugis in annum
Copia: 16 ne fluitem dubiæ spe pendulus horæ.
Sed satis est orare Jovem, qui donat & aufert:
17 Det vitam, det opes. 18 æquum mi animum ipse parabo:

AD MECOENATEM. *Epist.* XIX.

Pravum quorundam in imitandis poëtarum vitiis potius, quam virtutibus studium reprehendit. Imitatores vocans servum pecus, se contra vestigiis aliorum insistere voluisse negat. Deinde rationem reddit, cur ii, qui librorum ejus lectione domi delectarentur, eosque laudarent, foris eos vituperarent.

1 Cratinus priscus poëta priscam comœdiam scripsit. 2 Nec annosa fieri. 3 A vinum non bibentibus. 4 Quandoquidem Liber retulit in numerum Satyrorum & Faunorum vinosorum poëtas parum sanos, divino furore correptos, & extra se positos. 5 Ipsæ Musæ, etiam mane sobriæ non fuerunt. 6 Homerus convincitur esse vinosus, eo quod crebro vinum laudet. 7 Ennius primus poëta latinus. 8 Res forenses & sedem Prætoris à Libone in foro collocatam. 9 Committam sobriis. 10 Adimam cantica & carmina hominibus qui studia colunt seria. 11 Postquam Ennius hoc clare dixerat.

I Piscos si credis, Mecœnas docte, Cratino,
Nulla placere diu, 2 nec vivere carmina possunt,
Quæ scribuntur 3 aquæ potoribus: 4 ut male sanos
Adscripsit Liber Satyris Fauniseque poëtas.
5 Vina fere dulces oluerunt mane Camœnæ.
6 Laudibus arguitur vini vinosus Homerus.
Ennius ipse 7 pater nunquam nisi potus ad arma
Prosiluit dicenda. 8 forum, putealque libonis
9 Mandabo siccis, 10 adimam cantare severis.
11 Hoc simul edixit, non cessavere poëtæ.

12 Nullum-

12 *Nocturno certare mero,* 13 *putare diurno.*
Quid 14 *si quis vultu torvo ferus &* 15 *pede nudo,*
Exiguæque togæ ſimulet 16 *textore Catonem,*
Virtutemne repræſentet moreſque Catonis?
17 *Rupit Hyarbitam Timagenis æmula lingua,*
Dum 18 *ſtudet urbanus, tenditque diſertus haberi.*
Decipit exemplar vitiis 19 *imitabile, quod ſi*
20 *Pallerem caſu, biberent exangue cuminum.*
21 *O imitatores, ſervum pecus,* 22 *ut mihi ſæpe*
23 *Bilem, ſæpe jocum veſtri movere* 24 *tumultus.*
25 *Libera per vacuum poſui veſtigia* 26 *princeps,*
Non aliena meo preſſi pede. qui ſibi fidit
27 *Dux, regit examen.* 28 *Parios ego primus iambos*
Oſtendi latio, 29 *numeros animoſque ſequutus*
Archilochi, non res & 30 *agentia verba Lycamben.*
Ac, ne me foliis ideo 31 *brevioribus ornes,*
Quod timui mutare modos & carminis artem:
32 *Temperat Archilochi Muſam pede* 33 *maſcula Sappho,*
Temperat alcæus: 34 *ſed rebus & ordine diſpar,*
Nec ſocerum quærit, 35 *quem verſibus oblinat atris,*
Nec 45 *ſponſæ laqueum famoſo carmine nectit.*
37 *Hunc ego* 38 *non alio dictum prius ore, Latinis*
39 *Vulgavi fidibus,* 40 *juvat immemorata ferentem*
41 *ingenuis oculiſque legi, manibuſque teneri.*
Scire velis, mea cur ingratus opuſcula lector
Laudet, ametq; domi, 42 *premat extra limen iniquus?*
43 *Non ego* 44 *ventoſæ plebis ſuffragia venor,*
Impenſis cænarum & tritæ munere veſtis.

12 Certatim potare totam noctem.
13 Fœtere vino diurno.
14 Si quis veſtem vultumque Catonis imitetur, nunquid ille ſtatim virtutibus erit Cato? 15 Cato in publicum ſæpe ſine calceis prodibat. 16 Cum textore exiguæ togæ.
17 Hyarbitam lingua Timagenis Rhetoris æmula rupit, id eſt, dirupit eum nimium clamando.
18 Et dum contendit.
19 Bonum exemplar, in quo aliqua inſunt vitia, ſtultus imitatur in vitiis, virtutibus omiſſis. 20 Si ego (inquit Horatius) præter ſolitum pallerem, mei imitatores biberent cuminum, quod eos redderet exangues, id eſt, pallidos.
21 O potulentos poëtas, vitiorum potius quam virtutis poëtice imitatores, ventri ſervientes tanquam beſtiæ ſerviles. 22 Quam ſæpe. 23 Iracundiam. 24 Veſtræ conturbationes. 25 Ego nullius poëtin latinam imitatus ſum, ſed veſtigia in vacuo poſui, id eſt, præcedentem non ſum ſequutus. 26 Primus. 27 Non dubitabit ſe aliorum ducem profiteri. Metaphora ducta ab apibus. 28 Jambos inventos ab Archilocho, qui fuit ex Paro inſula. 29 Sequutus metrum & ſpiritus Archilochi. 30 Verba ad laqueum adigentia. vide Epod. 6. 31 Ne minore corona, (id eſt, laude) me corones ô Mecœnas. 32 Metrum Archilochi (quod nos imitamur) veſtibus Aleæi & Sapphus temperamus. 33 Sappho fuit animo forti & virili. 34 Sed ſententiis & diſpoſitione diſſimilis non quæret Lycamben. 35 Quem verſibus maledicis dedecoret. 36 Neobulæ Lycambis filiæ, *quæ ſe quoque poſt patrem ſuſpendit.* 37 Hunc Archilocum. 38 Non ab alio ore latino. 39 Ego imitatus ſum exiſtens fidicen, id eſt, poëta lyricus. 40 Juvat me proferentem dicta a nullo ex latinis ante me. 41 Hominum ingenuorum oculis legi. 42 Cur foris vituperet? 43 Ut ſolent indocti poetæ. 44 Plebis mobilis & inconſtantis.

45 Judex & castigator, vel, qui ulciscor eos, mea carmina vicissim recitando.
46 Grammaticorum multitudinem prensare, ut libros meos suis discipulis edisc endos proponant.
47 Unde recitentur à Grammaticis mea carmina.

Non ego, nobilium scriptorum auditor & 45 *ultor,*
46 *Grammaticas ambire tribus &* 47 *pulpita dignor.*
48 *Hinc illæ lachrymæ,* 49 *spissis indigna theatris*
Scripta pudet recitare, 50 *& nugis addere pondus,*
Si dixi: 51 *rides, ait: &* 52 *Jovis auribus ista*
Servas, 53 *fidis enim manare poëtica mella*
Te solum, 54 *tibi pulcher.* 55 *Ad hæc ego naribus uti*
Formido, & 56 *luctantis acuto ne secer ungui,*
57 *Displicet iste locus, clamo, &* 58 *diludia posco.*
59 *Ludus enim genuit trepidum certamen & iram:*
Ira truces inimicitias, & 60 *funebre bellum.*

48 Ex hac causa indignatio apud Grammaticos exoritur. 49 Ordo est. Si dixi, pudet me recitare scripta indigna spissis, id est, frequentibus theatris, & addere pondus nugis meis: rides Horati, ait *aliquis invidus.* 50 Et nugas venditare. 51 Simulatione uteris. 52 Auribus Augusti, Jovis nostri. 53 Confidis te solum edere dulcia carmina. 54 Tuo judicio bonus Poëta. Nam suum cuique pulchrum. 55 Ad ea, quæ mihi ab illo dicta sunt, vereor subsannare, id est, vereor irridere quæ dixit. 56 Mecum contendentis. 57 Iste locus (id est, theatrum) in quo carmina mea palam recitentur, mihi displicet. 58 Spatium emendandi carmina expoſco. Metaph. ducta à ludorum dilatione, gladiatoribus concessa. 59 Ludus certamen, certamen iram, ira inimicitias, inimicitiæ bellum sæpe genuerunt. *Climax est seu gradatio.* 60 Lugubre bellum.

AD LIBRUM SUUM. *Epist.* XX.

Librum suum compellat in lucem prodire cupientem à quo cum, propositis quæ impendent periculis, deterrere conatur. De suo genere, vita & moribus, nec non de corporis statura & ætate quædam refert, quæ ab eo narrari velit.

1 Vertumnus & Janus dii sunt, qui præsunt rebus vendentium & ementium, ante quorum templa vestibula, erant loca in quibus cum cæteris rebus libri etiam venales erant librariorum columnis affixi.

1 *VErtumnum Janumque liber spectare videris:*
Scilicet 2 *ut prostes Sociorum pumice mundus.*
3 *Odisti claves, & grata sigilla pudico:*
Paucis ostendi 4 *gemis, & communia laudas.*
5 *Non ita nutritus, fuge quo discedere gestis.*
Non erit 6 *emisso reditus tibi. Quid miser egi?*
Quid volui? dices: ubi quis te læserit. & scis
7 *in breve te cogi,* 8 *quum plenus languet amator.*
9 *Quod si non odio peccantis desipit augur,*

2 Ut palam te venalem offeras librariorum pumice expolitum. 3 Non vis domi contineri, & sub sigillo esse, quod pudicis gratum esse consuerit. 4 Lamentaris. 5 Non in eum finem à me conscriptus, ut egredi periculose, quam tuto mihi apud me manere. 6 Postquam fueris emissus. 7 complicari, & in manibus involvi. 8 Quum lector tui videndi antea cupidus sit, languidus & legendo defessus. 9 Si ego (qui tibi peccanti ut augur futura prænuntio) non desipio odio tui, mihi bene monenti non parentis, &c.

Chaves

Charus eris Romæ, 10 *donec te deserat* 11 *ætas.*
Contrectatus ubi manibus sordescere vulgi
Cœperis, aut 12 *tineas pasces* 13 *taciturnus inertes,*
Aut 14 *fugies Uticam, aut* 15 *unctus mitteris* 16 *Ilerdam.*
Ridebit 17 *monitor non exauditus: ut ille,*
Qui 18 *male parentem in rupes protrusit asellum*
Iratus. quis enim invitum servare laboret?
19 *Hoc quoq; te manet, ut pueros* 20 *elementa docentē*
Occupet extremis in vicis balba senectus.
21 *Quum tibi sol tepidus plures admoverit* 22 *aures,*
Me libertino natum patre, & 23 *in tenui re*
24 *Majores pennas nido extendisse loquëris:*
Ut quantum 25 *generi demas, virtutibus addas.*
Me 26 *primis urbis belli placuisse domique:*
Corporis exigui, 27 *præcanum,* 28 *solibus aptum:*
29 *Irasci celerem, tamen ut placabilis essem.*
Forte meum si quis te percunctabitur 30 *ævum,*
Me 31 *quater undenos sciat implevisse Decembres,*
Collegam Lepidum quo duxit Lollius 32 *anno.*

10 Tantispedum novus eris. 11 Juventa. 12 Tineas quæ te corrodent. 13 Qui non legeris. 14 Exulabis. Est Utica urbs in Africa. 15 Fient ex te literarum integumenta. Solebant veteres alba charta suas epistolas operire. 16 Hispaniæ civitatem. 17 Ego qui te præmonui, videbo. 18 Sibi non obtemperantem. 19 Hoc tibi eventurum est. 20 Literas, 21 Hora diei tertia aut quarta, quo tempore iudimagistri

dictata pueris præbere consueverunt. 22 Auditores. 23 in parva hæreditate, vel angusta re familiari. 24 Humilitatem generis mei illustrasse. Allegoria ducta ab avium pullis. 25 Natalibus. 26 Romæ primatibus, Augusto, Mecœnati, Pollioni, &c. 27 Canum ante tempus 28 Sole gaudentem. 29 Iracundum, ita tamen ut sim facile placandus. 30 Ætatem meam. 31 Annos quatuor & quadraginta. 32 Eo anno, quo Lollius consul sortitus est Lepidum collegam suum in consulatu.

EPISTOLARUM LIBER II.

AD AUGUSTUM. *Epist.* I.

Queritur de pravo Romanorum ſuæ ætatis judicio poëmata é vetuſtate æſtimantium, & nova, non ob aliud, quam quod nova eſſent, faſtidientium: quum tamen multa ſint in veteribus poëtis reprehenſione digna. Poëticæ ſtudium non multis ante ſæculis Romæ coli cœptum eſſe dicit: & fatetur quidem, non minus indoctos, quam doctos poëmata ſcribere: ſed aliqua commoda hunc illorum errorem conſequi, atque adeo, qualeſcunque ſint, illo ſuo poëticæ ſtudio ipſi reipublicæ utiles eſſe oſtendit. Poëſin initio rudem, non niſi fero ex Græcorum lectione expoliri cœpiſſe ait, quum Græcia capta cæteras etiam artes agreſti Latio intulit. Vulgi de comœdia, tanquam opere minime laborioſo, judicium reprehendit & quæ à ſcribendis fabulis multos deterreant, exponit. Poſtremo de poëtis illis agit, qui non ſpectatoribus ſcribunt, ſed lectoribus: & Auguſtum, ad calcar illis addendum, hortatur, ejus de Virgilio & Vario judicium laudans.

Quum tot ſuſtineas & tanta negotia 1 *ſolus*;
2 *Res Italas armis tuteris*, 3 *moribus ornes*,
4 *Legibus emendes*: 5 *in publica commoda peccem*,
Si longo ſermone 6 *morer tua tempora Cæſar.*
Romulus, & 7 *Liber pater, & cum Caſtore pollux*,
8 *Poſt ingentia facta deorum in templa recepti*,
9 *Dum terras hominumque colunt genus, aſpera bella*
10 *Componunt*, 11 *agros aſſignant, oppida condunt*;
12 *Ploravere ſuis* 13 *non reſpondere favorem*
Speratum meritis. diram 14 *qui contudit hydram*,
Notaque fatali portenta labore ſubegit,
15 *Comperit invidiam* 16 *ſupremo fine domari.*
17 *urit enim fulgore ſuo, qui prægravat artes*
Infra ſe poſitas: 18 *extinctus amabitur idem.*

C

1. Optimus princeps (cujus ſubſequitur elegans deſcriptio) ſolus ſuſtinet negotia ſed non ſolus conſultat.
2. Imperium & dignitatem Romanam. 3. Recta diſciplina, quæ bonos mores induxit. 4. Meritis pœnæ, quæ ex legibus infertur. 5. In Reipublicæ utilitatem delinquam.

6. Si tardem. 7. Bacchus, *qui animum curis liberat.* 8. poſt res fortiſſime geſtas (i. poſt finem vitæ) in cœlos receptis. 9. Dum vivunt. 10. Dum bella finiunt. 11. Dum ſuum cuique aſſignant. 12. Queſti ſunt. 13. Favorem non eſſe meritis ſuis parem. 14. Hercules. 15. Cognovit. 16. Ipſa morte. 17. Ille homines ſua virtute accendit ad invidiam, qui artifices ſe inferiores ſua excellentia quodammodo opprimit. 18. Mortuus idem amabitur.

19. Præ-

19 *Præsenti tibi* 20 *maturos largimur honores,*
21 *Jurandasque tuum per nomen ponimus aras,*
22 *Nil orturum alias, nil ortum tale fatentes.*
Sed tuus hic populus, sapiens & 23 *justus in uno,*
Te nostris ducibus, 24 *te Grajis anteferendo,*
25 *Cætera nequaquam simili ratione modoque*
Æstimat : &, 26 *nisi quæ terris semota,* 27 *suisque*
Temporibus defuncta videt, 28 *fastidit & odit.*
29 *Sic sautor veterum, ut* 30 *tabulas peccare vetantes,*
31 *Quas bis quinque viri sanxerunt,* 32 *fœdera regum*
Vel Gabiis vel cum rigidis æquata Sabinis,
33 *Pontificum libros,* 34 *annosa volumina vatum,*
Dictitet Albano 35 *Musas in monte loquutas.*
36 *Si, quia Græcorum sunt antiquissima quæque*
Scripta, vel optima, Romani pensantur eadem
Scriptores trutina; non est 37 *quod multa loquamur;*
Nil intra est oleam, nil extra est in nuce duri.
38 *Venimus ad summum fortunæ : pingimus, atque*
39 *Psallimus, & luctamur Achivis doctius* 40 *unctis.*
Si meliora 41 *dies, ut vina, poëmata reddit;*
Scire velim; 42 *pretium chartis quotus arroget annus.*
Scriptor ab hinc annos centum 43 *qui decidit, inter*
Perfectos veteresque referri debet ? an inter
44 *Viles atque novos ?* 45 *excludat jurgia finis.*
46 *Est vetus atque probus, centum qui perficit annos.*
Quid ? 47 *qui deperiit minor uno mense, vel anno,*
Inter quos referendus erit ? veteresne poëtas ?
48 *An quos & præsens & postera respuet ætas ?*
49 *Iste quidem veteres inter ponetur honeste,*
Qui vel mense brevi, vel toto est junior anno.
50 *Utor permisso, caudæque pilos ut equinæ*

19 Tibi vero viventi. 20 Tempestivos deorum honores ante tuam mortem. 21 Ponimus aras, ad quas per nomen tuum juraturi sumus. 22 Nullum talem, qualis es tu. 23 Justus est in hac una re æstimator. 24 Te Græcis præponendo. 25 De cæteris rebus non recte judicat, nam veteres poëtas ob solam vetustatem novis anteponit. 26 Nisi a terris abstracta. i. poëtas mortuos 27 Quæ præterierunt. 28 Aspernatur. 29 Ita favens veterum scriptis, ut dictitet Albano, &c. 30 Leges XII tabularum. 31 Quas Decemviri confirmarunt. 32 Fœdera regum Romanorum cum Gabiis aut severis Sabinis icta, & ex æquo composita. 33 Jus pontificale de sacrificiis. 34 Anitqua vetum prædicta. 35 A Musarum ore fluxisse. 36 Ordo est. Si quia scripta Græcorum sunt antiquissima, sunt etiam optima, ideirco Romani scriptores, quo antiquiores erunt, eo meliores habebuntur; certe nihil restat nisi ut denegemus ea quæ sunt naturalia se. quod eo ea non habeat intra se lapillum, neque nux extra se corticem. 37 Cur multa loquamur. 38 Nos Romani venimus ad summum fortunæ, id est, perfecti sumus poëtæ. 39 Citharæ canimus. 40 Doctius Græcis palæstritis, qui ungi solebant. 41 Temporis processus. 42 Quot anni authoritatem acquirant carminibus. 43 Qui mortuus est. 44 Inter contemptus. 45 Responsio est : Pone finem annorum & nulla erit contentio. 46 Est vetus atque laudabilis poëta (ut dicis) qui, &c. 47 Qui defunctus est minor, id est, junior uno mense. 48 An inter novos, &c. 49 Responsio ad secundam quæstionem. 50 Utor eo (inquit Horatius) quod mihi permittis.

Paulatim vello, demo unum, demo etiam unum:
Dum cadat 51 *elusus ratione ruentis acervi,*
Qui redit 52 *ad fastos &* 53 *virtutem æstimat annis,*
54 *Miraturque nihil nisi quod Libitina sacravit.*
Ennius, & sapiens & fortis, & alter 55 *Homerus,*
ut 56 *Critici dicunt, leviter curare videtur,*
57 *Quo promissa cadant & somnia Pythagorea.*
58 *Nævius in manibus non est & mentibus hæret*
59 *Pene recens. adeo sanctum est vetus omne poëma.*
Ambigitur quoties 60 *uter utro sit prior, aufert*
61 *Pacuvius docti famam senis, Actius* 62 *alti,*
Dicitur Afrani 63 *toga convenisse Menandro,*
Plautus ad exemplar Siculi 64 *properare Ephicarmi*
65 *Vincere Cæcilius gravitate, Terentius arte.*
66 *Hos ediscit, & hos arcto stipata theatro*
Spectat Roma potens. habet hos numeratque poëtas
Ad nostrum tempus, 67 *Livî scriptoris ab ævo.*
Interdum vulgus 68 *rectum videt,* 69 *est ubi peccat.*
Si veteres ita miratur, laudatque poëtas,
Ut nihil anteferat, nihil illis comparet, errat.
Si quædam 70 *nimis antique, si pleraque dure*
Dicere credit eos, 71 *ignave multa, fatetur,*
Et sapit, & 72 *mecum facit, & Jove judicat* 73 *æquo.*
74 *Non equidem insector, delendaque carmina Livî*
Esse reor, memini quæ plagosum mihi parvo
75 *Orbilium dictare: sed* 76 *emendata videri,*
Pulchraque, & 77 *exactis minimum distantia, miror.*
78 *Inter quæ verbum emicuit si forte decorum,*
Si versus paulo 79 *concinnior unus & alter,*
Injuste totum 80 *ducit* 81 *venditque poëma.*
82 *Indignor quicquam reprehendi, non quia* 83 *crasse*
Compositum, 84 *illepideve putetur, sed quia nuper,*
85 *Nec veniam antiquis, sed honorem & præmia posci.*

51 Deceptus acervali argumentatione. i. Sorite. 52 Ad libros annales, in quibus Consulum nomina perscribebantur, quorum appellatione anni notabantur. 53 Virtutem carminis. 54 Nihil laudat nisi quod mortuum est. i. mortuos poëtas de *Libitina*. vide Od. 30 lib. 3 55 Ennius animam Homeri in se immigrasse dicebat. 56 Grammatici, scriptorum censores 57 Ita negligenter scripsit. ut videatur parvi facere, quid de se promiserit vel somniarit 58 Nævius, poëta Campanus, Ennio senior, non teritur manibus 59 Quasi recens sit. 60 Uter utri præstet. 61 Pacuvius octogenarius existimatur ab omnibus doctus 62 Elati poëtæ. 63 Togata comœdia Afranii Menandro similis dicetur. 64. Dicetur appropinquare laudi Epicharmi poëtæ Siciliensis. 65 Dicetur alios Comicos vincere. Hos Roma ediscit in scholis. 67 ab ævo Livii Andronici poëtæ antiquissimi. 68 Recte judicat. 69 Alicubi peccat. 70 Obsolete. 71 Si fatetur eosdem multa oscitanter dicere. 72 Mecum sentit & vere judicat. 73 Jove approbante. 74 Non velut invidus detraho. 75 Orbilium magistrum meum, plagas suis discipulis infligere gaudentem. 76 Non delenda. 77 Perfectis & summo artificio elaboratis. 78 Inter quæ carmina. 79 Elegantior. 80 Producit ostentat. 81 Laudat quasi venderet. 82 Indigne fero. 83 Rustice, crassa Minerva. 84 Sine lepore 85 Et indignor non veniam erratorum suorum antiquis dari, sed, &c.

86 Recte

86 *Recte necne crocum floresque perambulet Attæ*
Fabula, si dubitem, clament periisse pudorem
Cuncti pæne patres, ea quum reprehendere coner,
Quæ gravis 87 *Æsopus, quæ doctus Roscius* 88 *egit:*
Vel quia nil rectum, nisi quod placuit sibi, 89 *ducunt;*
Vel quia turpe putant 90 *parere minoribus, & quæ*
91 *Imberbes didicere,* 92 *senes perdenda fateri.*
93 *Jam saliare Numæ carmen qui laudat, & illud,*
94 *Quod mecum ignorat, solus vult scire videri:*
Ingeniis non ille favet plauditque 95 *sepultis;*
96 *Nostra sed impugnat, nos nostraque* 97 *lividus odit.*
Quod si tam Græcis novitas invisa fuisset,
Quam nobis, quid nunc esset vetus? aut quid haberet,
Quod legeret 98 *tereretque viritim publicus usus?*
Ut primum positis 99 *nugari Græcia bellis*
Cœpit, & in vitium fortuna labier 1 *æqua,*
Nunc athletarum studiis, nunc arsit equorum:
Marmoris, aut eboris 3 *fabros, aut æris amavit:*
4 *Suspendit picta vultum mentemque tabella:*
5 *Nunc tibicinibus, Nunc est gavisa tragœdis:*
6 *sub nutrice puella velut si luderet infans,*
Quod cupide petiit, 7 *mature plena reliquit.*
Quid placet 8 *aut odio est,* 9 *quod non mutabile credas?*
10 *Hoc paces habuere bonæ ventique secundi.*
Romæ dulce diu fuit & 11 *solenne,* 12 *reclusa*
Mane domo vigilare, clienti 13 *promere jura:*
14 *Cautos nominibus certis* 15 *expendere nummos,*
16 *Majores audire, minori dicere per quæ*
17 *Crescere res posset, minui* 18 *damnosa libido.*
19 *Mutavit mentem populus levis,* 20 *& calet uno*
Scribendi studio. pueri patresque severi
21 *Fronde comas vincti cœnant, & carmina dictant.*
Ipse ego, qui nullos me affirmo scribere versus,

86 Si dubitarem, utrum recte & merito fabula Attæ, Poëtæ antiqui, recitetur in scena croco & floribus conspersa. 87 Æsopus tragœdiarum actor. 88 Recitavit in scena. 89 Existimant. 90 Concedere nobis, quos se inferiores esse putant. 91 Adolescentes vel pueri. 92 Insenectute ea esse abjicienda pudet fateri. 93 Quæ Salii Martii sacerdotes à Numa Pompilio instituti saliendo canebant. 94 Quod nescit æque ac ego. 95 Mortuis. 96 Scripta novorum poëtarum. 97 Nobis invidus. 98 Quod dum singuli viri legunt, assiduo usu terere etur. 99 Levibus artibus operam dare. 1 Fortuna secunda. 2 Studiis gymnasticis.

3 Artifices. 4 Attentissime fixit vultum & cogitationem in picturæ artificio. 5 Tibia canentibus, i. Comœdiis. 6 Velut (inquit) si puella infans sub nutrice luderet. 7 Celeriter satiata. 8 Aut displicet. 9 Nam jucundum nihil est, nisi quod reficit varietas. 10 Ex pace igitur & rebus secundis nata est hæc in Græcis artium varietas. 11 Usitatum. 12 Aperta. 13 Respondere jus. 14 Nummos per syngraphas viris bonis & fidelibus credere. 15 Exponere, locare. 16 Majorum consilia sequi, & minori consilium dare. 17 Augeri possit res familiaris. 18 Execrabilis avaritia, *quæ nihil in republica damnosius.* 19 Mutavit priorem illam virtutis consuetudinem. 20 Et si grat poëticæ studio. 21 Hedera vinctas comas habentes, per Synecd.

Invi-

Invenior 22 *Parthis mendacior, & prius orto*
Sole, vigil calamum & chartas & scrinia posco.
Navem agere ignarus navis timet: 25 *abrotonũ ægro*
Non audet, 26 *nisi qui didicit, dare. quod medicorum est,*
Promittunt medici: tractant 27 *fabrilia fabri.*
Scribimus indocti doctique poëmata passim.
Hic error tamen & levis hæc insania quantas
30 *Virtutes habeat,* 31 *sic collige: vatis avarus (num:*
32 *Non temere est animus: versus amat, hoc studet u-*
Detrimenta, fugas servorum, incendia 33 *videt:*
Non fraudem socio, puerove 34 *incogitat ullam*
Pupillo: 35 *vivit siliquis & pane secundo:*
Militiæ quanquam piger & 36 *malus, utilis urbi:*
37 *Si das hoc,* 38 *parvis quoque rebus magna juvari.*
Os tenerum pueri balbumque Poëta 39 *figurat:*
40 *Torquet ab obscœnis jam nunc sermonibus aurem:*
Mox etiam pectus 41 *præceptis format amicis,*
42 *Asperitatis & invidiæ corrector & iræ:*
43 *Recte facta refert:* 44 *orientia tempora* 45 *notis*
Instruit exemplis: inopem solatur & ægrum.
Castis cum pueris 46 *ignara puella mariti*
Disceret unde 47 *preces,* 48 *vatem ni Musa dedisset?*
Poscit opem 49 *chorus, &* 50 *præsentia numina sentit,*
51 *Cœlestes implorat aquas docta prece* 52 *blandus:*
Avertit morbos, metuenda pericula pellit:
Impetrat & pacem, & 53 *locupletem frugibus annum.*
Carmine dî superi placantur, carmine 54 *manes.*
Agricolæ prisci, 55 *fortes, parvoque beati,*
56 *Condita post frumenta,* 57 *levantes tempore festo*
Corpus, & ipsum animum 58 *spe finis dura ferentem,*
Cum sociis operum, & pueris, & conjuge fida,
Tellurem 59 *porco,* 60 *Sylvanum lacte piabant,*
Floribus & vino 61 *Genium, memorem brevis ævi.*

22 Tum Parthi pugnabant maxime, quum fugam simularent: maxime. vide Od. 19. lib. 1. 23 Ante solem ortum. 24 Navim gubernare. 25 Herbam valde amaram. 26 Nisi qui didicit artem medicandi. 27 Fabrilia opera. 28 Alias artes nemo exerceat, nisi qui eas habet cognitas, at nos scribimus, &c. 29 Hoc immoderatum scribendorum verſuum ſtudium. 30 Quantas utilitates. 31 Sic ratiocinare. 32 Non cito. 33 Incendia parvi facit. 34 Machinatur. 35 Vivit parce legumina edendo & panem ſecundarium. Anſl. *bousbold-bread.* 36 Imbellis & meticuloſus. 37 Si concedis hoc. 38 A Poëtica vel Grammatica profeſſione Rempublicam adjuvari. 39 Poëta conformat vocem & pronunciationem pueri. 40 Detorquet. 41 Documentis utilibus, honeſtis & jucundis. 42 Sævitiæ. 43 Recte facta majorum commemorat. 44 Homines qui hodie vivunt, & qui poſt naſcentur. 45 Exemplis præteritis. 46 Innupta. 47 Unde diſceret earm na ſæcularia? quæ apud antiquos ludis ſæcularibus virgines & pueri diis immortalibus canebant. 48 Poëtam. 49 Chorus puerorum & virginum. 50 Sentit Auxiliantes & juventes deos. 51 Pluvias. 52 Blande ſupplicans. 53 Annum frugibus abundantem. 54 Ne noceant. 55 Agricolæ robuſti & paucis contenti. 56 Poſt meſſem. 57 Corpus relevantes. 58 Spe finis ipſius laboris. 59 Sue, quæ telluri immolabatur propter ejus fœcunditatem. 60 Paſtorum deum lacte placabant. 61 Genium, naturæ deum, qui facit homines vitæ brevitate eſſe memores.

62 *Fescen-*

62 *Fescennina per hunc inventa licentia morem*
Versibus alternis opprobria rustica fudit,
63 *Libertasque recurrentes accepta per annos*
64 *Lusit amabiliter ; donec jam sævus apertam*
65 *In rabiem verti cœpit jocus, & per honestas*
66 *Ire domos impune minax. 67 doluere cruento*
Dente Lacessiti. fuit 68 intactis quoque cura
Conditione 69 super communi. quinetiam lex
70 *Pœnaque lata, 71 malo quæ nollet carmine quenquam*
Describi. 72 vertere modum, formidine fustis
73 *Ad bene dicendum delectandumque redacti.*
74 *Græcia capta ferum victorem cepit, & artes*
Intulit 75 agresti Latio : 76 sic horridus ille
Defluxit numerus Saturnius, 77 & grave virus
78 *Munditiæ pepulere. 79 sed in longum tamen ævum*
Manserunt hodieque manent vestigia 80 ruris.
81 *Serus enim Græcis admovit 82 acumina chartis,*
Et post Punica bella 83 quietus, quærere cœpit,
84 *Quid Sophocles & Thespis & Æschylus utile ferrent.*
Tentavit quoque, rem 85 si digne vertere posset :
Et placuit sibi, natura 86 sublimis & acer :
Nam 87 spirat tragicum satis, 88 & feliciter audet:
89 *Sed turpem putat in scriptis, metuitque lituram.*
90 *Creditur, ex medio quia res arcessit, habere*
91 *Sudoris minimum, sed habet comœdia tanto*
Plus oneris, quanto veniæ minus. aspice, Plautus
92 *Quo pacto partes tutetur amantis 93 ephebi,*
Ut patris 94 attenti, lenonis ut insidiosi,
95 *Quantus sit Porsennus edacibus in parasitis,*

62 Per hunc morem & consuetudinem veterum agricolarum, Fescennini versus, (in quibus joco sa convitia cum magna licentia exprimebantur) habebantur in quolibet. *Ab oppido Fescennino nomen sumpserunt.* 63 Anniversaria libertas. 64 Jocata est facete sine verborum contumelia. 65 In apertam maledicentiam. 66 Probos viros publice & nominatim carpens. 67 Qui convitiis lacerabantur, ægre tulerunt illam maledicendi licentiam. 68 Ii quos maledicentia non attigerat, communi periculo prospiciebant. 69 De conditione communi. 70 Et pœna constituta est 71 Maledico carmine. 72 Mutaverunt rationem scribendi metu fustuarii. 73 Non ad maledicendum. 74 Græcia à Romanis bello subacta cepit vicissim, (i. delectavit suis artibus) ipsos victores Romanos nondum humanioribus literis expolitos. 75 Italiæ incultæ. 76 Hoc modo paulatim evanuit numerus ille poëticus impolitus, qui Saturno regnante floruerat. 77 Barbaram orationem, quæ tanquam virus aures doctas enecat. 78 Nitor & elegantia Græcarum aurium ex ulerunt, &c. 79 Ad bellum usque Punicum fere terrarum. 80 Rusticitatis in Romanis Poëtis. 81 Romanus sero studium contulit ad scripta Græcorum. 82 Ingenii sui vim. 83 Pace potiens. 84 Græci Poetæ Tragici. 85 An apte transferri posset Græca in Latinum sermonem. 86 Magno animo præditus. 87 Spiritus habet tragicos. 88 Quod incipit perficit. 89 Sed erubescit sua scripta emendare. 90 Comœdia credi ur non esse laboriosa, quia arcessit. i. sumit materiam è medio. i. ex vita communi. 91 Minimum laboris. 92 Quam accurate. 93 Juvenis amatoris. 94 Patris avari. 95 Quantum studium Porsennus (Poëta comicus) in describendis parasitis posuerit.

96 *Quam non adstricto percurrat pulpita 97 socco.*
98 *Gestit enim nummum in loculos demittere,*
99 *post hoc*
1 *Securus, cadat, an recto stet fabula 2 talo.*
3 *Quem tulit 4 ad scenam ventoso gloria 5 curru,*
6 *Exanimat lentus spectator, 7 sedulus inflat.*
Sic leve, sic parvum est, animum quod laudis 8 avarū
9 *Subruit aut reficit. valeat res ludicra, si me*
11 *Palma negata 12 macrum, donata reducit 13 opimū.*
Sæpe etiam audacem fugat hoc 14 terretque poëtam,
Quod numero plures, virtute & honore 15 minores,
Indocti stolidique, & 16 depugnare parati
17 *Si discordet eques, 18 media inter carmina poscunt*
Aut ursum, aut pugiles: his nam plebecula gaudet.
19 *Verū equitis quoq; jam migravit ab aure voluptas*
Omnis 20 ad incertos oculos & gaudia vana.
Quattuor aut plures 21 aulæa 22 premuntur in horas.
23 *Dum fugiunt equitum turmæ peditumque catervæ.*
24 *Mox trahitur manibus regum fortuna 25 retortis.*
26 *Esseda festinant, 27 pilenta, 28 petorrita, naves:*
Captivum portatur 29 ebur, 30 captiva Corinthus.
Si foret in terris, rideret 31 Democritus, 32 seu
Diversum confusa genus panthera camelo,
Sive elephas albus vulgi converteret ora:
Spectaret populum ludis attentius ipsis,
ut sibi præbentem 33 mimo spectacula plura:
34 *Scriptores autem narrare putaret 35 asello*
Fabellam surdo. nam 36 quæ pervincere voces
Evaluere sonum, referunt quem nostra theatra?
37 *Garganum mugire putes nemus, aut 38 mare*
Tuscum;

96 Quam incurius & negligens in aliis personis exhibendis. 97 Quam laxo socco fabulam peragat. *Soccus convenit Comœdiæ, ut Tragœdiæ cothurnus.* 98 Gaudet lucrum facere. 99 Post primam actionem. 1 Parum sollicitus utrum fabula intercidat & probetur. 2 Pede. Poëta laudis studio adductus, quem gloria tulit, &c. 4 Ad scribendas fabulas. 5 In curru vano. 6 Contristat spectator languidus, somno animum despondens. 7 Quem spectator diligens gaudio inflat, id est, superbire facit. 8 Laudis cupidum. 9 Subvertit aut erigit. 10 Pereat res scenica & nihil mihi cum ea sit. 11 Victoria, 12 Tristem. 13 Lætum. 14 A scribendi studio deterret. 15 Nempe plebeii. 16 Armis certare. 17 Si equites aliud quam plebeii velint. 18 In mediis fabulis. 19 Non solum vulgus, verumetiam, &c. 20 Ad incertas & varias res oculis perceptas. 21 Aulæis integebantur theatra ad arcendum solem. 22 Complicantur. 23 Dum fuga hostium simulatur. 24 Mox in triumpho ducuntur reges olim fortunati & potentes. 25 Manibus à tergo revinctis. 26 Vehicula Gallica. 27 Matronarum vehicula. 28 Vehicula famularum captivarum, quæ omnia ad spectaculum adducebantur in theatrum. 29 Imagines eburneæ. 30 Simulachrum urbis Corinthi, quam L. Mummius cepit ac demolitus est. 31 Philosophus Abderites, qui omnium hominum studia tanquam vana ridebat. 32 Sive camelopardalis, ex camelo & panthera concretus, &c. 33 Plura quam histrio. 34 Poëtas. 35 Stolidæ multitudini. 36 Quis histrio tam vocalis populi clamorem superare possit, propter reflexam Echo? 37 Montem Appuliæ. 38 Mare Tyrrhenum.

Tanto

Tanto cum ſtrepitu ludi ſpectantur, 39 *& artes,*
Divitiæque peregrinæ, quibus 40 *oblitus actor*
Quam ſtetit in ſcena, 41 *concurrit dextera lævæ.*
Dixit adhuc aliquid? Nil ſane. 42 *Quid placet ergo?*
43 *Lana Tarentino violas imitata* 44 *veneno.*
Ac ne forte putes me, 45 *quæ facere ipſe recuſem,*
Quum recte tractent alii, laudare 46 *maligne:*
Ille 47 *per extentum funem mihi poſſe videtur*
Ire poëta, 48 *meum qui pectus inaniter angit,*
49 *Irritat,* 50 *mulcet, falſis terroribus implet,*
Ut 51 *magus;* 52 *& modo me Thebis, modo ponit Athenis.*
Verum age, & 53 *his, qui ſe lectori credere malunt,*
54 *Quam ſpectatoris faſtidia ferre ſuperbi,*
45 *Curam redde brevem:* 56 *ſi munus Apolline dignum*
Vis complere libris, 57 *& vatibus addere calcar:*
Ut ſtudio majore petant 58 *Helicona virentem:*
Multa quidem nobis facimus mala ſæpe poëtæ,
*(*59 *ut vineta egomet cædam mea) quum tibi librum*
60 *Sollicito damus, aut ſeſſo:* 61 *quum lædimur, unum*
Si quis amicorum eſt auſus reprehendere verſum:
Quum loca jam recitata revolvimus 62 *irrevocati:*
53 *Quum lamentamur non apparere labores*
Noſtros 64 *& tenui deducta poëmata filo:*
Quum ſperamus eo rem venturam, 65 *ut ſimul atque*
Carmina reſcieris nos fingere, 66 *commodus ultro*
67 *Accerſas, & egere vetes, & ſcribere cogas.*
Sed tamen eſt operæ pretium cognoſcere, quales
68 *Ædituos habeat belli ſpectata domique*
69 *Virtus, indigno non committenda poëtæ.*
Gratus Alexandro regi magno fuit ille
70 *Chærilus,* 71 *incultis qui verſibus &* 72 *malè natis*

39 Habitus actoris artificioſus & exoticus.
40 Quibus actor indutus, ſeu potius commaculatus, &c.
41 Plauſus à populo datur propter elegantem actoris veſtitum, non propter orationem ejus, qui nihil adhuc dixerat. 42 Quid placet ſpectatoribus?
43 Veſtis violacei coloris.
44 Colore. Tarenti autem optima purpura tincta fuit.
45 Comœdias ſcribere.
46 Parce laudare. 47 Videtur rem difficilem aggredi, ut funambulus.
48 Qui animum meum ſine cauſa perturbat.
49 Ad iram impellit.
50 Delectat.
51 Præſtigiator. qui arte magica portenta facit.
52 Uſque adeo apte res geſtas deſcribit, ut, qui audiunt intereſſe videantur in iis locis ubi geſtæ ſunt. 53 Vatibus egregiis. 54 Quam audiri & ſpectari. 55 Redde aliquantum curæ, ut ſint magis ſollicite, non adeo negligentes. 56 Si bibliothecam Apollini à te conſecratam & ædificatam, &c. 57 Et poëtas excitare. 58 Montem Bœotiæ Apollini & Muſis ſacrum. 59 Ut meipſum omnium primum reprehendam. 60 De rebus bene agendis. 61 Quum offendimur. 62 Non revocati abeo qui audit. 63 Quum querimur non intelligi quantum laboraverimus. 64 Subtili artificio laborata 65 Statim ut audieris nos verſus ſcribere. 66 Liberalis. 67 Nos. 68 Quales poëtas. Metaph. ducta ab Ædituis ſacrarum ædium cuſtodibus. 69 Virtus tua ô Auguſte. 70 Poëta ineptiſſimus. 71 Ordo eſt qui Philippos (regale numiſma) retulit acceptos verſibus incultis & male natis, id eſt, qui gloriatus eſt ſe ad Alexandro Philippos beneficio ſuorum verſuum abſtuliſſe. 72 Verſibus male compoſitis, invita Minerva.

Rettulit

Rettulit acceptos, regale numisma, 73 Philippos.
Sed veluti 74 tractata notam labemque 75 remittunt
Atramenta; 76 fere scriptores carmine fœdo
Splendida facta 77 linunt. 78 idem rex ille poëma
Qui tam ridiculum 79 tam care prodigus emit,
Edicto vetuit, ne quis se, præter Apellem,
Pingeret, 80 aut alius Lysippo 81 duceret æra
Fortis Alexandri vultum 82 simulantia. quod si
83 Judicium subtile 84 videndis artibus illud
85 Ad libros & ad hæc Musarum dona vocares,
Bœotum in crasso jurares aëre 86 natum.
87 At neque dedecorant tua de se judicia, atque
Munera, quæ multa dantis cum laude 88 tulerunt,
89 Dilecti tibi Virgilius, Variusque poëtæ.
Nec magis expressi vultus per ahenea signa,
Quam per vatis opus mores, animique virorum
Clarorum apparent: 90 Nec sermones ego mallem
91 Repentes per humū, quam res componere 92 gestas,
Terrarumque situs, & flumina dicere, & arces
93 Montibus impositas, & barbara regna, tuisque
Auspiciis totum 94 confecta duella per orbem,
95 Claustraque custodem pacis cohibentia Janum,
Et formidatam 96 Parthis te principe Romam:
97 Si, quantū cuperem, possem quoq;. sed neque parvum
Carmen majestas recipit tua, nec meus audet
98 Rem tentare pudor, quum vires ferre 99 recusent.
1 Sedulitas autem, stulte quem diligit, 2 urget:
3 Præcipue quum se numeris commendat & arte.
Discit enim citius, meminitque libentius illud,
Quod quis deridit, quam quod probat & veneratur.
4 Nil moror officium, 5 quod me gravat. 6 ac neq; ficto
In pejus vultu 7 proponi cereus usquam,
Nec prave factis decorari versibus opto:
8 Ne rubeam pingui donatus munere, & una

73 Nummos imagine Philippi regis signatos. 74 Atramenta manibus contrectata. 75 Reddunt. 76 Sic fere scriptores, &c. 77 Deturpant 78 Alexander. 79 Tam caro pretio. 80 Aut alius quam Lysippus insignis statuarius. 81 Formaret. 82 Exprimentia vultum. 83 Illud judicium Alexandri. 84 In pictura & sculptura perspicienda. 85 Ad versus & poëticam transferres. 86 Jurares Alexandrum pinguem esse & hebetem, quales sunt in Bœotia nati. 87 Ordo est. & dilecti tibi Virgilius Variusque Poëtæ non dedecorant tua de se judicia, &c. 88 Acceperunt. 89 Dilecti abs te. 90 Nec satyras. 91 Orationi solutæ similes. 92 Tua virtute gestas 93 Arces in montibus extructas. 94 Bella finita. 95 Portas Jani clausas, quod pacis tempore tantum fiebat. 96 Vide Od. 15. lib. 4. 97 Si voluntati facultas responderet. 98 Rem experiri. 99 Non possint. 1 Ordo est. Sedulitas eum urget, quem stulte diligit, id est, qui stulta sedulitate officium suum alicui obtrudit, molestus est ei potius quam gratus. 2 Molestia afficit. 3 Quum Poëta laudabilis se numeris artificiosis (id est, versibus) commendat. 4 Nihili facio. 5 Quod mihi sit oneri potius quam honori. 6 Quemadmodum nolim imaginem meam ex cera fingi, ut deformior sit imago quam vera figura; sic neque ab indocto Poëta laudari velim. 7 Proponi in publico. 8 Ne pudore afficiar crasso descriptus carmine.

9 Cum

9 Cum scriptore meo capsa 10 porrectus aperta
Deferar 11 in vicum vendentem thus & odores,
Et piper, & quicquid chartis 12 amicitur ineptis.

9 In eodem enim libro est scriptoris nomen & ejus qui describitur, ut in Virgilio Æneas, in Homero Ulysses. 10 Extentus, quasi cadaver in cista. 11 In vicum, ubi ex chartis inutilibus fiunt aromatum involucra. 12 Involvitur.

AD JULIUM FLORUM. *Epist.* 11.

Excusat se Julio Floro, querenti, quod nec epistolam ullam, nec ea, quæ promiserat, carmina misisset. Ac primum se pigrum fatetur esse, atque id illi prædixisse: ideoque se vitioso servo comparat, cujus emptor sit Florus, à venditore de vitio præmonitus. Deinde se, quod de Luculli milite narrat, imitari velle dicit. Ac quum paupertate ad versus faciendos impulsus fuerit, nunc eas facultates consequutum, quæ satis esse possint, malle somno id temporis dare, quod alioqui scribendis versibus daturus esset. Affert & alias rationes, cur non scribat: quarum una convenit cum his Nasonis verbis: *Carmina secessum scribentis & otia quærunt.* Denique quamvis poëtæ vulgo mutuis laudibus se ornent, multa componi ab illis, quæ merito risu excipiantur. Contra vero, ad scribendum Legitimum poëma, plurima requiri: rem magni laboris esse, & quæ animum etiam torqueat, at sibi non tanti esse, sapientem scriptorem haberi. Sibi igitur, quum jam provectæ ætatis sit, ad alios numeros animum esse appellendum: nimirum ad numeros & artem vitæ bene instituendæ. atque adeo se jam in eo totum esse ut fruendo modicis opibus, quæ adsunt, discat majores non concupiscere. Verum ad bene beateque vivendum (quod vocat recte vivere) non satis esse carere avaritia, sed cætera etiam omnia vitia extirpari debere.

FLore, bono claroque fidelis amice 1 Neroni,
Si quis forte velit 2 puerum tibi vendere natum
Tibure, vel Gabiis: 4 & tecum sic agat: 5 Hic &
Candidus, & talos à vertice pulcher ad imos;
Fiet, eritque tuus 6 nummorum millibus octo:
7 Verna ministeriis ad nutus aptus heriles;
8 Litterulis Græcis imbutus, idoneus arti
Cuilibet. 9 argilla quidvis imitaberis uda.
Quinetiam canet 10 indoctum, sed dulce 11 bibenti:

1 Tiberio Claudio Neroni, *qui successit Augusto.* 2 Servum. 3 Externum, i. b. incognitum. 4 Et tecum sic loquatur. 5 Hic servus candidus est. *inquit venditor, cujus sunt omnia verba usque ad versum 17. hujus Epistolæ.* 6 Soluto pretio, 7 Servus ex ancilla mea natus. 8 Eruditione imbutus. Nam vernæ libe aliter instituebantur, ut omnis esseut utiliores. 9 In molli ingenio hujus pueri quidvis exprimes, si uti ex argilla quidlibet simules. 10 Quiddam indoctum, sine artificio, quale rustici canere solent. 11 Dulce convivan...

Multa

Multa fidem promissa 12 *levant, ubi plenius æquo*
Laudat venales, 13 *qui vult extrudere, merces.*
14 *Res urget me nulla :* 15 *meo sum pauper in ære.*
16 *Nemo hoc mangonum faceret tibi.* 17 *non temere à me*
Quivis ferret idem. semel hic 18 *cessavit : & (ut fit)*
19 *In scalis latuit metuens pendentis habenæ.*
20 *Des nummos,* 21 *excepta nihil te si fuga lædat:*
22 *Ille ferat pretium,* 23 *pœnæ securus, opinor.*
24 *Prudens emisti vitiosum : dicta tibi est* 25 *lex.*
26 *Insequeris tamen hunc,* 27 *& lite moraris iniqua.*
Dixi me 28 *pigrum proficiscenti tibi, dixi*
29 *Talibus officiis prope mancum : ne mea* 30 *sævus*
Jurgares ad te quod epistola nulla veniret.
31 *Quid tum profeci,* 32 *mecum facientia jura*
Si tamen attentas ? quereris 33 *super hoc etiam, quod*
Expectata tibi non mittam carmina 34 *mendax.*
35 *Luculli miles* 36 *collecta viatica multis*
Ærumnis, lassus dum noctu stertit, 37 *ad assem*
Perdiderat: post hoc 38 *vehemens lupus, & sibi &* 39 *hosti*
Iratus pariter, jejunis dentibus acer,
40 *Præsidium regale* 41 *loco dejecit (ut aiunt)*
Summe munito, & multarum divite rerum.
Clarus ob id factum donis ornatur 42 *honestis,*
Accipit & bis dena 43 *super sestertia nummûm.*
Forte 44 *sub hoc tempus castellum evertere* 45 *Prætor*
Nescio quod cupiens, hortari cœpit 46 *eundem*
Verbis, quæ timido quoq; possent addere 47 *mentem:*
48 *I bone, quo virtus tua te vocat ;* 49 *pede fausto,*
Grandia 50 *laturus meritorum præmia. quid stas ?*

12 Minuunt fidem Nam proba merx facile emptorem reperit. 13 Qui vult quamprimum merces vendere. 14 Nulla necessitas me premit. 15 Nihil cuiquam debeo. 16 Nemo ex iis qui servos vendunt, tibi vitia eorum patefaceret, ut ego tibi 17 Non facile quivis à me idem obtineret. 18 Semel fuit ad mandata facienda tardior. 19 Ordo est. Hic puer latuit, metuens habenæ pendentis in scalis. i. metuens verberari, loris vinciendus, quæ pendebant in scalis 20 Eme & pretium solve. 21 Si fuga servi quam ego excepi & expressi, te nihil offendat. 22 Ille mango (inquit Horatius) accipere potest ab emptore nummos. 23 Non metuens de pœna emptori præstanda per legem redhibitoriam 24 Sciens, ô Flore, quasi mancipium emisti me vitiosum, ita tamen ut vitium meum tibi prædixerim. 25 Conditio venditionis. 26 Me, quasi venditorem persequeris. 27 Iniquè litigas mecum, quasi cum mangone. 28 Cessatorem esse. 29 Ad scribendum esse ineptum, ut is qui manibus caret. 30 Iratus. 31 Vitium meum prædicendo. 32 Si jura me adjuvantia labefactare coneris. 33 Quereris de hoc præterea. 34 In eo mendax. 35 qui bellum gessit cum Mithridate, rege ponti. 36 Viatica paulatim parta. *Viaticum dicitur quicquid iter agendi causa, necessarium est, sive cibus sit, sive pecunia ad victum expendenda.* 37 Ita ut vix ei quicquam restiterit. 38 Acer inimicus. 39 Hosti Mithridatico. 41 Loco valde munito multisque rebus referto depulit. 42 Donis honorificis. 43 Præter hæc dona accepit xx millia sestertium nummûm. 44 Paulo post. 45 Imperator Lucullus. 46 Eundem Luculli militem 47 Animos 48 *Verba sunt Imperatoris militem hortantis.* 49 Bono auspicio. 50 Accepturus præmia.

Post

Post hæc ille 51 *catus, quantumvis rusticus, Ibit,*
Ibit eo quo vis, 52 *qui zonam perdidit : inquit.*
Romæ nutriri mihi contigit, atque doceri,
53 *Iratus Graiis quantum nocuisset Achilles.*
Adjecêre bonæ paulo plus artis Athenæ :
Scilicet ut possem curvo dignoscere 54 *rectum,*
55 *Atque inter sylvas Academi quærere verum.*
56 *Dura sed amovêre loco me tempora grato,*
Civilisque rudem belli 57 *tulit æstus in arma,*
Cæsaris Augusti non responsura 58 *lacertis.*
unde 59 *simul primum me dimisere* 60 Philippi,
61 *Decisis humilem pennis,* 62 *inopemque paterni*
63 *Et laris & Fundi ; paupertas impulit* 64 *audax*
ut versus facerem. sed, 65 *quod non desit, habentem,*
66 *Quæ poterunt unquam satis expurgare* 67 *cicutæ,*
Ni melius dormire putem, quam scribere versus ?
68 *Singula de nobis anni* 66 *prædantur euntes :*
Eripuere jocos, Venerem, convivia, ludum :
70 *Tendunt extorquere poëmata, quid faciam vis ?*
71 *Denique non omnes eadem mirantur, amantque :*
72 *Carmine tu gaudes, hic delectatur iambis :*
Ille 73 *Bioneis sermonibus, &* 74 *sale nigro.*
Tres mihi convivæ prope dissentire videntur,
Poscentes vario multum diversa 75 *palato.*
Quid dem ? quid non dem ? 76 *renuis tu, quod jubet alter ;*
Quod petis, id sane est invisum acidumque duobus:
77 *præter cætera, me Romæne poëmata censes*
Scribere posse, inter tot curas, totque labores ?
Hic 78 *sponsum vocat, hic* 79 *auditum scripta relictis*
Omnibus officiis. 80 *cubat hic in colle Quirini,*

51 Prudens.
52 Qui perdidit viatcum, quod in zona milites portare solebant. 53 Id est, Iliadem Homeri dicit. 54 Bonum à pravo.
55 Inter obscuros Philosophos Academicos, sic dictos ab Academo Athenienſi, qui Athenis construxerat porticum, quæ postea Academia nominata est.
56 Bella civilia inter Brutum & Octavium me Athenis expulerunt.
57 Motus civilis me abstulit ad partes Brutianas, quæ fortunam militum Augusti non erant pares.
58 Viribus.
59 Quam primum, statim ut.
60 Philippi, urbs in Thracia à Philippo condita.
61 Dignitate amissa & opibus. 62 Inopem per

proscriptionem, quod sequutus essem partes Bruti. 63 Totius patrimonii 64 Pupertas laboris magistra, quid non audet experiri? 65 Habentem quod sufficiat. 66 Insanus merito dicar, si non putem dormire melius esse quam versus scribere. 67 Medicinæ vehementissimæ, *ut helleboro, quem hic à Poëta intelligi adducor ut credam*, quoniam cicuta ab Avicenna hel ebori nigri nomen appellatur. 68 Singula quæ ad voluptatem pertinent. Secunda est excusatio cur non scribat. 69 Rapiunt. 70 Contendunt & conantur extorquere fingendi carminis propensionem. 71 Tertia excusatio cur non scribat. 72 Carmine heroico. 73 Lividis jocis, i. e. Satyra. Bion Sophistes cognominatus, adeo morosus fuit in Poëtas, ut ne Homero quidem parceret. 74 Salibus amaris, quales sunt veteres Comediæ. 75 Gustu. 76 Horatius tanquam adipsos convivas loquitur. 77 Insuper. Alia causa cur non scribat. 78 Ad respondendum pro se. 79 Fuit Horatius è civibus unus. 80 Ægrotat.

Hic 81 *extremo in Aventino : viſendus uterque.*
Intervalla vides 82 *humanè commoda. verum*
83 *Puræ ſunt plateæ, nihil ut meditantibus obſtet.*
84 *Feſtinat calidus* 85 *mulis, gerulíſq;* 86 *redemptor:*
87 *Torquet nunc Lapidem, nunc ingens machina*
88 *tignum:*
Triſtia robuſtis 89 *luctantur funera plauſtris :*
Hac rabioſa fugit canis, hac lutulenta ruit ſus.
90 *I nunc, & verſus tecum meditare canoros.*
Scriptorũ chorus omnis amat 91 *nemus, & fugit urbes*
Rite cliens 93 *Bacchi,* 93 *ſomno gaudentis, & umbra.*
Tu me inter ſtrepitus nocturnos atque diurnos
94 *Vis canere, &* 95 *contracta ſequi veſtigia vatum ?*
96 *Ingenium, ſibi quod vacuas deſumpſit Athenas,*
Et ſtudiis annos ſeptem dedit, 97 *inſenuitque*
Libris & curis, 28 *ſtatua taciturnius exit*
Plerumque, & riſu populum quatit. hìc ego rerum
Fluctibus in mediis, & tempeſtatibus urbis,
Verba lyræ motura ſonum connectere 99 *digner ?*
1 *Frater erat Romæ* 2 *conſulti rhetor, ut alter*
Alterius ſermone meros audiret honores.
3 *Gracchus ut hìc illi foret, huic ut* 4 *Mutius illi.*
5 *Qui minus argutos vexat furor iſte poëtas ?*
6 *Carmina compono, hìc elegos: mirabile viſu,*
7 *Cælatumque novem muſis opus.* 8 *aſpice primum,*
9 *Quanto cum faſtu, quanto molimine circum-*
-ſpectemus vacuam Romanis vatibus 10 *ædem.*
Mox etiã (11 *ſi forte vacas) ſequere, &* 12 *procul audi,*
Quid ferat, & 13 *quare ſibi nectat uterque coronam.*
Cædimur, & totidem plagis conſumimus hoſtem :

81 In extrema parte montis Aventini.
82 Humano more commoda. i. incommoda. *Ut ſunt humani omnia, in quibus plus eſt falſi quam veri.*
83 Eſt objectio. Al quis enim dixerit, quod Romæ plateæ ſint puræ, in quibus nihil eſt quod impediat verſus meditantem.
84 Reſpondet non ita eſſe. Nam calidus redemptor, &c.
85 Sarcinariis, & gerulis, id eſt, bajulis vel portatoribus. 86 Operum conductor.
87 Torquendo attollit ſaxa dem.
88 Trabem.
89 Funera cum plauſtris onerariis concurrentia contendunt, quando hæc ſumus procedit, illa plauſtra. 90 Eſt ironia. 91 Sola rudinem
92 In Bacchi tutela omne poetæ ſunt conſtituti. 93 Quiete & ſolitudine 94 Vis Lyra ſcribere ? 95 Veſtigia angusta, quæ difficile eſt perſequi. 96 Ille qui ſibi elegit Athenas vacuas, id eſt, urbem quietiſſimam. 97 Et ſenium contraxit ex librorum lectione 98 Studium immoderatum homines efficit aliquando hebetes & rudes, præſertim ubi ad vitam politicam accedunt. 99 Digneturne arbitretur connectere verba ſonum lyræ motura ? id eſt, carmina lyrica ? 1 Duo erant fratres Romæ ſuarum inter ſe laudum præcones, Juriſconſultus alter, alter Orator. 2 Juriſconſulti frater. 3 Tantus Orator, quantus fuit Gracchus Corneliæ filius. 4 Q. Mutius Scævola optimus Juriſconſultus. 5 Quomodo ſunt Poëtæ minus inſani, cum ſe invicem laudant ? 6 Carmina lyrica. 7 Poema artificioſiſſimum, & novem Muſis elaboratum. 8 Primum hoc vide. 9 Quanto cum apparatu nos Poeſæ circumſpectemus. *Tmeſis eſt.* 10 Templum Apollinis, cui Bibliotheca fuit conjuncta ab Auguſto exſtructa. 11 Si mihi habes, quod agas. 12 Audi è loco longinquo. 13 Quare hi duo Poëtæ ſe dignos judicent corona poetica, id eſt, laude.

Lento 14 *Samnites ad lumina prima duello.*
15 *Discedo Alcæus puncto illius : ille meo quis ?*
Quis, 16 *nisi Callimachus? si plus adposcere visus,*
17 *Fit Mimnermus,&* 18 *optivo cognomine* 19 *crescit.*
20 *Multa fero, ut placem genus* 21 *irritabile vatum,*
Quum scribo, & supplex populi suffragia capto.
23 *Idem, finitis studiis,* 24 *& mente recepta,*
25 *Obturem patulas impune* 26 *legentibus aures.*
Ridentur, mala qui componunt carmina : verum
Gaudent scribentes, & 27 *se venerantur, & ultro*
(Si taceas) laudant quicquid scripsere, 28 *beati.*
29 *At qui legitimum cupiet fecisse poëma,*
30 *Cum tabulis animum censoris sumet honesti :*
31 *Audebit quæcunque parum splendoris habebunt,*
32 *Et sine pondere erunt, & honore indigna ferentur,*
Verba 33 *movere loco : quamvis* 34 *invita recedant,*
35 *Et versentur adhuc intra penetralia* 36 *Vestæ.*
37 *Obscurata diu populo bonus* 38 *eruet, atque*
Proferet in lucem speciosa vocabula rerum :
Quæ priscis memorata Catonibus atque Cethegis,
39 *Nunc situs informis premit & deserta vetustas.*
40 *Adsciscet nova, quæ genitor produxerit usus.*
41 *Vehemens & liquidus, puroq; similimus amni,*
Fundet opes, Latiumque 42 *beabit divite lingua.*
43 *Luxuriantia compescet, nimis aspera sano*
44 *Lævabit cultu, virtute carentia* 45 *tollet :*
46 *Ludentis speciem dabit, &* 47 *torquebitur: ut qui*
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa 48 *movetur.*
49 *Prætulerim scriptor delirus inersque videri,*
Dum 50 *mea delectent mala me,* 51 *vel denique fallant,*
52 *Quam sapere, & ringi. Fuit haud ignobilis Argis,*

14 Tanquam Samnites, qui adversus Romanos pugnaverunt usque ad nocturnas lucernas, id est, vesperam. 15 Ego, inquit Horatius, illius suffragio discedo par Alcæo, qui a Lyricus sum. 16 Voco illum Callimachum, qui in Elegis floruit. 17 Appellatur a me Mimnermus. 18 Nomine quod ipse optaverit. 19 Fit major, ornatior. 20 Mutas Poetarum inepta, devoro 21 Genus iracundum. 22 Populi laudes. 23 Ego idem. 24 Quum ex insana Poeticæ professionis ad me redierim. 25 Obturare mihi licebit aures impune i. sine periculo. 26 Carmina sua recitantibus. 27 Sese invicem admirantur tanquam divinos Poetas.

28 Sibi placentes. 29 At bonus Poeta, qui, &c. 30 Ipse sua scripta notabit tanquam Censor 31 Non dubitabit. 32 Levia erunt. 33 Verba mutare. 34 Ipso scribente invito. 35 Et quamvis adhuc sint domi abdita. 36 In vestæ templo servatus fuit ignis arte nus Romæ. Vesta hic penitus pro Lare. 37 Verba obsoleta & mutata 38 Et tenebris extrahet. 39 Nunc turpe senium premit. 40 Cudet & finget nova, quæ usus genuerit. 41 Vehemens ad verborum inventionem. *Anapæstus pro Spondæo.* 42 Amplificabit. 43 Quæ redundant coercebit. 44 Polliet & lenie sano artificio. *Metaph. à corpore animato ad carmen.* 45 Extollet. 46 Parum laborioſe scribentis. 47 Fatigabitur, ut Mimus, qui, &c. 48 Qui saltat nunc Satyrum, nunc tardum Cyclopa. 49 Malim (inquit Horatius) esse Poeta ineptus. 50 Mea scripta. 51 Vel ignota sint. 52 Quam sapiendo irasci & iis mis sensibus agi.

Qui se credebat miros audire tragœdos,
53 *In vacuo lætus sessor plausorque theatro:*
54 *Cætera qui vitæ servaret munia recto*
More, bonus sane vicinus, amabilis hospes,
Comis in uxorem, posset qui 55 *ignoscere servis,*
56 *Et signo læso* 57 *non insanire lagenæ:*
Posset qui rupem & puteum vitare patentem.
Hic ubi cognatorum opibus curisque 58 *refectus,*
Expulit elleboro morbum, 59 *bilemque meraco,*
60 *Et redit ad sese; Pol me occidistis amici,*
Non servastis, (ait) cui sic extorta voluptas,
Et demptus 61 *per vim mentis gratissimus error.*
62 *Nimirum sapere est abjectis utile nugis,*
Et 63 *tempestivum pueris concedere ludum,*
Ac non verba sequi fidibus modulanda Latinis,
Sed 64 *veræ numerosque modosque* 65 *ediscere vitæ.*
Quocirca mecum loquor hæc, tacitusque recordor:
Si tibi nulla sitim finiret copia 66 *lymphæ,*
67 *Narrares medicis: quod quanto plura parasti,*
Tanto plura cupis. nulline faterier audes?
Si vulnus tibi, monstrata radice vel herba,
Non fieret 68 *levius?* 69 *fugeres radice vel herba*
Proficiente nihil curarier. audieras, cuî
70 *Rem dî donarent, illi decedere pravam*
Stultitiam; & quum sis nihilo sapientior, ex quo
71 *Plenior es, tamen uteris* 72 *monitoribus îsdem?*
At si divitiæ prudentem reddere possent,
Si cupidum timidumque minus te: nempe 73 *ruberes,*
Viveret in terris te siquis avarior uno.
74 *Si proprium est, quod quis* 75 *libra mercatus & ære est,*
76 *Quædam (si credis consultis)* 77 *mancipat usus:*
Qui te pascit ager, tuus est: & villicus 78 *Orbi*
Quum segetes 79 *occat, tibi mox frumenta daturus,*
80 *Te dominum sentit. das nummos: accipis uvam,*
Pullos, ova, cadum 81 *temeti. nempe modo isto*
Paulatim mercaris agrum, fortasse trecentis

53 In vacuo, ubi nulli spectatores erant. 54 In aliis rebus non demens. 55 Non sævus esse servis. 56 Ideo domini lagenas obsignabant, ne vinum à servis furtim exhaurire ur. 57 Non furenter irasci. 58 Recuratus. 59 Bilem atram. 60 Factus est sanus 61 Per vim purgativam. 62 Ordo est. Nimirum abjectis nugis utile est sapere. i. operam dare, & concedere pueris ludum tempestivum i. artem poëticam. 63 Ludum opportunum, congruum. 64 Vitæ beatæ. 65 Cognoscere & memoriæ mandare. 66 Aquæ. 67 Remedium petiturus 68 Sanius. 69 Fugere velles 70 Divitias. 71 Locupletior es. 72 Opulentiæ laudatoribus. 73 Erubesceres & turpe tibi esse putares, si quis, &c. 74 Ostendit nihil omnino vel emptione, vel usucapione cuiquam esse proprium, nec mancipatione vel usucapione opus esse, ut jucunde vivas. 75 Libra pretium appendebatur non numerabatur. 76 Ordo est. Usus quædam mancipat, si credis jurisconsultis. 77 Efficit usus quædam propria. 78 Orbus est nomen proprium. 79 Occare est semen sparsum terra operire fractis glebis. 80 Dominum fundi, cujus fruges emis. 81 Cadum vini.

(Aut etiam supra) nummorum millibus emptum.
82 *Quid refert, vivas numerato nuper, an olim?*
Emptor Aricini quondam Veientis & arvi,
Emptum cœnat olus, 83 *quamvis aliter putat: emptis*
Sub noctem gelidam lignis calefactat ahenum.
Sed vocat 84 *usq; suum,* 85 *quà populus adsita certis*
Limitibus vicina refugit jurgia. tanquam
Sit proprium cuiquam, puncto quod mobilis horæ,
Nunc 26 *prece, nunc pretio, nunc vi, nunc sorte suprema*
Permutet dominos: & 87 *cedat in altera jura.*
Sic quia perpetuus nulli datur usus, & hœres
88 *Heredem alterius, velut unda supervenit undam;*
Quid vici prosunt, aut horrea? quidve Calabris
89 *Saltibus adjecti Lucani?* 90 *si metit Orcus*
91 *Grandia cum parvis, non exorabilis auro? (las,*
Gemmas, marmor, ebur, 92 *Tyrrhena sigilla,* 93 *tabel-*
Argentum, vestes 94 *Gætulo murice tinctas,*
Sunt qui non habeant, est qui non curat habere.
Cur alter fratrum 95 *cessare, & ludere, &* 96 *ungi*
97 *Præferat Herodis palmetis pinguibus,* 99 *alter*
Dives & importunus, 99 *ad umbram lucis ab ortu*
1 *Sylvestrem flammis & ferro mitiget agrum;*
Scit 2 *Genius,* 3 *natale comes qui temperat astrum,*
Naturæ deus humanæ, 4 *mortalis in unum-*
-quodque caput: vultu 5 *mutabilis,* 6 *albus, & ater.*
7 *utar, & ex modico, quantum res poscet, acervo*
8 *Tollam:* 9 *nec metuam quid de me judicet hæres,*
Quod non plura 10 *datis invenerit, & tamen* 11 *idem*
Scire volam, 12 *quantum simplex hilarisque* 13 *nepoti*
Discrepet, & quantum discordet parcus avaro.

82 Quid interest, utrum vivas ex pretio per partes numerato, an olim, id est, ex pretio simul numerato?
83 Quamvis putat se proprium, non emptum cœnare olus.
84 Eo usque suum 85 Qua populus arbor adplantata certis limitibus, jurgia cum vicino vitare facit. 86 Donatione, emptione, vi à potentioribus illata, legitima successione & ultima voluntate testatoris. *Sunt hæc quatuor alienationum genera.*
87 In alterius potestatem.
88 Hæres hæredem excipit & subsequitur.
89 Campis spaciosis Calabriæ, *quæ pecorum & mollis lanæ ferax est, ut Lucania.*
90 Si mors avide aufert. Metaph. ducta à segete.

91 Nobiles & ignobiles. 92 Parva signa ex Etruria 93 Picturas. 94 Purpura. 95 Nihil agere & ferari, 96 Unguentis nitere. 97 Scit Genius, quamobrem alter ex duobus fratribus malit esse otiosus quam possidere omnia Syriæ palmeta. i. loca palmis consita. Herodes Judæorum rex fuit. 98 Cur alter illius cessatoris frater, &c. 99 Ad noctem usque. 1 Sterilem agrum igne & vomere edomet, & fertilem reddat. 2 Genius Naturæ Deus qui simul cum homine nascitur & moritur, ΤΗ ΤΥΧΗ ΕΚΑΣΤΟΥ, fortuna cujusque. 3 Qui comes nobis adjunctus influxum proventem ab astro, quod nos nascentes aspexit, regit & moderatur. 4 Qui unoquoque nostrûm mortuo, moritur. 5 Alius atque alius. Nam suus cuique Genius aliis est dissimilis. 6 Bonus & malus, prosper & adversus. 7 Horatius à sua persona commendat Floro bonorum partorum usum moderatum. 8 Sumam. 9 Nec mihi erit curæ. 10 Relictis à me. 11 tamen ego idem. 12 Quid intersit inter liberalem & prodigum, inter parcum & avarum, 13 Luxurioso.

14 *Distat*

14 Dissat enim, spargas tua prodigus, an neque sumptum
Invitus facias, neque plura parare labores.
Ac potius, 15 puer ut festis quinquatribus, 16 olim
Exiguo, gratoque fruaris tempore 17 raptim.
18 Pauperies, immunda domus procul absit. ego, 19 utrum
Nave ferar magna an parva, 20 ferar unus & idem.
Non agimur 21 tumidis velis Aquilone secundo:
22 Non tamen adversis ætatem ducimus Austris.
23 Viribus, ingenio, 24 specie, virtute, 25 loco, re:
26 Extremi primorum, extremis usque priores.
Non es avarus: abi, quid? 27 cætera jam simul isto
27 Cum vitio fugêre? caret tibi 29 pectus inani
Ambitione? caret mortis formidine, & ira?
Somnia, terrores magicos, miracula, 30 sagas,
31 Nocturnos lemures, 32 portentaque Thessala rides?
33 Natales grate numeras? 34 ignoscis amicis?
Lenior & melior fis accedente senecta?
35 Quid te exempta juvat spinis de pluribus una?
Vivere si recte nescis, 36 discede peritis.
37 Lusisti satis; edisti satis, atque bibisti:
Tempus abire tibi est: 38 ne potum largius æque
Rideat, & pulset 39 lasciva decentius ætas.

14 Multum hæc inter se diserepant, si Tua luxuriose profundere, sumptum libenter facere & avare semper plura quærere 15 Quemadmodum pueri quinquatribus, i. quinque diebus festis Minervæ dicatis, raptim fruuntur eo tempore quod eis datur, ita & tu, &c. 16 Interdum. 17 Celeriter. 18 Paupertas, domus sordida & inelegans. 19 Est Allegoria. Utrum ex magnis reditibus vivam, an parvis. 20 Ad omnem eventum imperturba is ero. 21 Nimia felicitate, id est, non sumus admodum divites. 22 Non tamen egeni sumus & valde pauperes. 23 Valetudine corporis. 24 Decore externo. 25 Gradu & pecunia. 26 Medii sumus inter summos & infimos. 27 Cætera vitia. 28 Cum avaritia. 29 Animus. 30 Mulieres veneficas. 31 Falsa umbras nocte vagantes. 32 Miracula rerum, quæ Thessalia tulit, contemnis? 33 Commemoras libenter ætatem tuam & annos, qui propinquitatem mortis denunciant? 34 Amicis indulges? 35 Quid prodest uno te vitio cærere, & tam multis aliis inquinari? 36 Da locum melioribus & doctioribus. 37 Rebus Venereis satis usus es. 38 Ne te nimis potum. 39 Juvenilis ætas, quam lascivire magis deceat, quam te, quia jam factus es effœtus senex.

DE ARTE POETICA

LIBER

AD PISONES.

1 Humano capiti cervicem pictor equinam
Jungere si velit, & 2 varias inducere plumas,
3 undique collatis membris, ut turpiter 4 atrum
Desinat in piscem mulier formosa 5 superne;
6 Spectatum admissi risum teneatis amici?
Credite Pisones, 7 isti tabulæ fore librum
Persimilem, cujus, 8 velut ægri somnia, vanæ
Fingentur species: 9 ut nec pes, nec caput uni
Reddatur formæ. 10 Pictoribus atque poëtis
Quidlibet audendi semper fuit 11 æqua potestas.
12 Scimus & hanc veniam petimusq; damusq; vicissim,
13 Sed non ut placidis coëant immitia, non ut
Serpentes avibus 14 geminentur, tigribus agni.
15 Incœptis gravibus plerumq; 16 & magna professis,
17 Purpureus, late qui splendeat, unus & alter
Assuitur pannus, 11 quum lucus, & 19 ara Dianæ,
Et properantis aquæ per amœnos 20 ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, 21 aut pluvius describitur arcus.
Sed nunc non erat 22 his locus: & fortasse cupressum
Scis 23 simulare. 24 quid hoc? 25 si fractis enatat
26 exspes
Navibus, ære dato qui pingitur? 27 amphora cœpit

1 Huic monstro, cujus partes differunt specie, forma & natura, simile est poëma, quod non constat ex partibus aptis & inter se convenientibus 2 Plumas ex variis avibus collectas. 3 Membris ex omnibus animalibus & ex quovis elemento corrogatis, ad hoc nostrum constituendum. 4 In piscem deformem. 5 A parte superiore. 6 Ad spectandum adhibiti ô Pisones, risum tenere possitis quamvis illi pictori pictis amici? 7 Isti monstro depicto. 8 Velut somnia febricitantis, quæ vana sunt & sibi non constant. 9 Ut neque finis neque principium uni formæ respondeat proportione. 10 Objiciet aliquis, idem licere poëtis, quod pictoribus. 11 Æqualis potestas. 12 Scimus hoc ita esse, inquit Horatius. 13 Non ut natura pugnantia inter se conjungantur, usq; &c. 14 Socientur. 15 Principiis gravibus. 16 Et incœptis, quæ profitentur res magnas. 17 Splendida orationis particula, vel inepta descriptio ornandi causa adhibetur rerum levium, quas cum rebus heroicis poëta contexere non debet. 18 *Subintelligitur Quæstio*, quando hoc fit? *Respondetur*, quum sacer lucus & ara, &c. id est, quum res leves describuntur ab iis, quorum incœpta erant gravia. Quæ descriptiones fluviorum, Sylvarum, aliorumque locorum tam alienæ sunt à poëmate incœpto, quam cupressus à naufragio, quem pictor aliquis depingendum susceperit. 19 Et templum vel statua Dianæ. 20 Amnis. 21 Iris, quæ pluviam concitat. 22 His pannis purpureis, id est, eloquentiæ intempestivæ. 23 Penicillo exprimere. 24 Quid hoc (sc. cupressum pingere) ad naufragium pertinet? 25 Si is, à quo mercedem accepisti ut abeste pingeretur, naufragus sit? quid cupressus cum naufrago? 26 Sine spe. 27 Vas vinarium grande, id est, poëma amplum & grande cœpit instituui.

Insti-

Institui, 28 currente rota, cur 29 urceus exit?
Deniq; sit, 30 quod vis, simplex duntaxat & 31 unum.
32 Maxima pars vatum (pater, & juvenes patre digni)
Decipimur 33 specie recti. brevis esse laboro,
34 Obscurus fio. 35 sectantem lævia, 36 nervi
Deficiunt animique; 37 professus grandia, 38 turget:
39 Serpit humi tutus nimium, timidusque procellæ.
Qui 40 variare cupit rem 41 prodigialiter unam,
42 Delphinum sylvis, appingit fluctibus aprum.
43 IN VITIUM ducit culpæ fuga, si caret arte.
44 Æmilium circa ludum faber 55 imus & ungues
46 Exprimet, & molles imitabitur ære capillos:
Infœlix operis 47 Summa, quia 48 ponere totum
Nesciet. 49 hunc ego me, si quid 50 componere curem,
Non magis esse velim, quam 51 pravo vivere naso,
Spectandum 52 nigris oculis, nigroque capillo.
Sumite materiam vestris, qui scribitis, 53 æquam
Viribus, & 54 versate diu, 55 quid ferre recusent,
Quid valeant humeri. 56 cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec 57 lucidus ordo.
58 Ordinis hæc virtus erit, & 59 Venus (aut ego fallor)
60 ut jam nunc dicat, jam nunc debentia dici,
Pleraq; differat, 61 & præsens in tempus omittat.
62 Hoc amet, hoc spernat 63 promissi carminis auctor.
In verbis etiam 64 tenuis cautusque serendis,
65 Dixeris egregie, 66 notum si callida verbum

28 Progrediente operis scriptione. Metaph. ducta à rota figulari. 29 Vas exiguum. id est, cur ultima primis sunt minut ora? 30 Quod poëma. 31 Unum corpus. id est, una materia, non ex partibus dissimilium formarum composita. 32 O pater & juvenes patre digni (Personas nimirum) nos (magna pars vatum) decipimur, &c. 33 Falsa virtutis imagine, Nam vitia in scribendo pro virtutibus, sequimur. 34 Brevi a. orationis obscuritatem parit. 35 Eum qui politum orationis genus sectatur. 36 Nervi animosi. i. vires orationis deserunt & sublimis sententiarum majestas, 37 Grandiloquus. 38 Inflatus evadit & modum excedit. 39 Nimis humilis est; eique similis qui dum maris procellam timet, ripæ nimium propinquat. 40 Fabulis incredibilibus opus ornare. 41 Monstrose & supra omnium hominum fidem. 42 Ab ipsa natura prorsus abhorret. 43 Culpæ fuga ducit eum in vitium, qui non cognoscit medium vitiorum. id est, virtutem. 44 Circa Æmilium ludum. id est, locum gladiatorium à L. Æmilio sic nominatum. 45 Faber statuarius, cujus taberna est omnium infima. 46 Quasdam corporis particulas satis scite in ære exprimet 47 In summa & perfectione operis infœlix. 48 Totum facere vel fabricari. 49 Talem me esse scriptorem, nempe in parte tantum probari, in reliquis partibus reprehendi. 50 Conscribere. 51 Distorto & deformi naso, 52 Nigri oculi olim formam commendabant. 53 Materiam viribus parem. 54 Cogitate diu. 55 Quid sustinere non possint. 56 Cui scribendi materia erit delecta potenter, id est, secundum facultatem ingenii sui. ΚΑΤΑ' Δ'ΥΝΑΜΙΝ. 57 Perspicuus ordo. 58 Ordinis artificialis hæc est præstantia. 59 Venustas: ΣΕΜΝΟ'ΤΗΣ. 60 ut ea dicat, quæ nunc dici debent. 61 ut in futurum tempus differat. 62 Pro rerum delectu aliud probare, aliud improbare debet. qui poëtam professus est. 63 Carminis magni prolixi vel editi. 64 Parcus in verbis novandis. 65 Cum laude dixeris. 66 Si artificiosa verborum connexio, verbum alioqui novum, reddiderit notum & perspicuum.

Red-

Reddiderit junctura novum, si forte necesse est
67 *Indiciis monstrare recentibus* 68 *abdita rerum,*
Fingere 69 *cinctutis non exaudita* 70 *Cethegis*
71 *Continget, dabiturq; licentia sumpta* 72 *pudenter.*
Et nova fictaque nuper 73 *habebunt verba fidem,* 74 *si*
Græco fonte cadant, 75 *parce detorta.* 76 *quid autem*
Cæcilio, Plautoque dabit Romanus, ademptum
Virgilio, Varioque? ego, cur 77 *acquirere pauca,*
Si possum, 78 *invideor? quum lingua* 79 *Catonis &*
80 *Ennî*
81 *Sermonem patrium ditaverit, & nova rerum*
Nomina protulerit? licuit, semperque licebit,
82 *Signatum præsente nota producere nomen.*
ut sylvæ foliis 83 *pronos mutantur in annos,*
14 *Prima cadunt:* 84 *sita verborum vetus interit ætas,*
Et juvenum ritu florent modo nata vigentque.
86 *Debemur morti nos, nostraque.* 87 *sive receptus*
Terra 88 *Neptunus,* 89 *classes aquilonibus arcet,*
90 *Regis opus,* 91 *sterilisque diu palus, aptaq; remis,*
Vicinas urbes 92 *alit, &* 93 *grave sentit aratrum:*
Seu cursum mutavit 94 *iniquum frugibus* 95 *amnis,*
Doctus iter melius. mortalia facta peribunt:
96 *Nedum sermonum stet honos, &* 97 *gratia vivax.*
98 *Multa renascentur, quæ jam cecidere, cadentque*
Quæ nunc sunt in honore, vocabula, si volet 99 *usus:*
1 *Quem penes arbitrium est, & jus & norma loquendi:*
Res gestæ regumque ducumque, & tristia bella,
2 *Quo scribi possent numero, monstravit Homerus.*
3 *Versibus impariter junctis* 4 *querimonia primum,*

67 Vocabulis novis. 68 Res abditas.
69 Cinctutis, pro cinctis & amatis viris, per Epenthesin. 70 Vocabula incognita veteribus, qualia erat M. Cornelius Cethegus, quem M. Tullius in Bruto posuit inter priscos oratores.
71 Licebit verbis uti recentibus, si fuerit necesse
72 Verecunde, cum pudore. 73 Verba nova probabuntur & authoritatem obtinebunt.
74 Si è Græca lingua derivata, desinant & exeant in casum seu finem Latinum. 75 Paulum deflexa. 76 Si licuerit veteribus Poëtis Cæcilio & Plauto nova verba fingere, cur non liceat etiam recentioribus Virgilio & Vario? 77 Novа verba facere. 78 Cur vetor? cur patior invidiam? 79 Quum lingua utriusque antiqui authoris rudis & impoliti, &c. 80 De quo Ovidius: *Ennius ingenio maximus, arte rudis.* 81 Linguam Latinam amplificaverit. 82 Licuit in medium proferre novam vocem, quam præsens usus comprobavit. Metaph. ducta à pecunia, quæ notam seu formam impressam continet. 83 Per annos celerrime labentes. 84 Folia prima cadunt. 85 Ita prisca verba reipuuntur. 86 Nos perimus & omnia nostra peribunt. 87 Lacum luerinum intelligit, quem magnis molibus Jul. Cæsar incluserat. 88 Mare. 89 A classibus arcet aquilones, *per Hypallagen.* 90 Opus quale nemo nisi rex facere possit. 91 Sive pomptina palus per Cethegum exsiccata factaque arabilis, &c. 92 Suis ragibus alit. 93 Et aratur. 94 Nocentem. 95 Tiberis ante per Velabrum fluens, Augusti jussu in alveum est deductus. 96 Quanto minus verba sint sempiterna? 97 Perpetua verborum venustas. 98 Multa vocabula revivisscent & in pristinum statum redibunt. 99 Loquendi consuetudo. 1 In cujus potestate est judicium & potestas & norma loquendi. 2 Quibus pedibus, quo carminis genere, scil. heroico. 3 Carminibus Elegiacis, quorum alterum est hexametrum, alterum pentametrum. 4 Res tristes.

Poſt etiam incluſa eſt 5 voti ſententia compos.
Quis tamen exiguos elegos emiſerit autor,
Grammatici certant, & adhuc 7 ſub judice lis eſt.
Archilocum 8 proprio rabies 9 armavit iambo.
10 Hunc ſocci cepēre pedem, grandeſque cothurni,
11 Alternis aptum ſermonibus, 12 & populares
Vincentem ſtrepitus, 13 & natum rebus agendis.
Muſa dedit 14 fidibus divos, 15 pueroſque deorum,
16 Et pugilem victorem, 17 & equum certamine primum,
Et juvenum 18 curas, 19 & libera vina referre.
20 Deſcriptas ſervare vices 21 operumque colores
22 Cur ego ſi nequeo ignoroque, poēta ſalutor?
23 Cur neſcire, pudens prave, quam diſcere malo?
Verſibus exponi tragicis res comica 24 non vult:
Indignatur item 25 privatis ac 26 prope ſocco
Dignis carminibus narrari 27 cæna Thyeſtæ.
28 Singula quæque locum teneant 29 ſortita decenter.
Interdum tamen & vocem comœdia 30 tollit,
31 Iratuſque Chremes 32 tumido delitigat ore:
Et tragicus plerunque dolet ſermone 33 pedeſtri.
34 Telephus & 35 Peleus, cum pauper & exul uterq;
36 Projicit ampullas, & 37 ſeſquipedalia verba,
38 Si curat cor ſpectantis 39 tetigiſſe querela.
Non ſatis eſt 40 pulchra eſſe poēmata: 41 dulcia ſunto,
Et quocunque volent, animum auditoris 42 agunto.
Ut ridentibus arrident, ita flentibus 43 adſunt

5 Res lætæ, quæ nobis ex animi ſententia eveniunt. 6 Elegos tenues, qui tam ſublimi ſtylo non conficiuntur. 7 Lis non unfinita. 8 Iambo à ſe invento. 9 Armavit in Lycambem ſocerum & ejus filiam. 10 Hunc verſum iambicum admiſerunt Comœdiæ & Tragœdiæ. Socci Comœdi, Cothurnis Tragœdi uſi ſunt. 11 Sermonibus mutuis. 12 Altius ſonantem in ſcena quam clamorem populi verſibus iambicis delectati. 13 Habentem aptitudinem naturalem ad fabulas agendas. 14 Verſibus lyricis. 15 Deorum heroas. 16 Pugnis & manibus ferem. 17 Equum qui curſu vicit. 18 Juvenum amores. 19 Sympoſia, in quibus ebrii operia recludunt libere. 20 Suas cujuſque poēmatis partes ſervare. 21 Multiplices poēmatum varietates, quæut res pictæ, coloribus diſtinguuntur. 22 Cur poētæ nomen mihi adſcisco? 23 Cur prave pudens, id eſt, turpiter verecundus, malo neſcire quam diſcere? 24 Non debet. 25 Humilibus, quales ſolent eſſe homines privati qui magiſtratum non gerunt. 26 Stylo comico. 27 Tragœdia de Thyeſte ſcripta pontifice pro omni Tragœdia. 28 Unaquæque materia ſive comica ſive tragica ſuo carmine decenti & proprio tractetur. 29 Ut ſors tulerit. 30 Comœdia vocem tollit, quum aliquid indignum deſcribitur & infandum. 31 Apud Terentium. 32 Tragicis verbis acriter litigat. 33 Humili dictione. 34 Telephus Myſorum rex in egeſtate verſatus tragicum ſumentum præbuit, ampullas tamen (id eſt, verba turgida & venti plena) omittit. Metaph. eſt ducta à vaſis vitreis quæ ſaniees ſuo ſpiritu vehementer inflant. 35 Peleus Pater Achillis, ejectus à patre Æaco ob Phocum fratrem interfectum, exulavit. 36 Longe à ſe rejicit: 37 Verba longa & nimium producta. 38 Si dolorem ſpectatoribus velit inurere. 39 Commovere querimonia. 40 Poēmata diſerta & magnificis verbis redundantia. 41 Dulcitudine auditorum animos alliciunt. 42 Impellant. 43 Præſto ſunt, quia ſimilitet ſemper afficitur is qui audit, atque is qui affectus commovet dicendo.

Humani vultus. si vis me flere, dolendum est (dent,
Primum ipsè tibi: 44 *tunc* 45 *tua me infortunia læ-*
Telephe, vel Peleu, 46 *mala si mandata loqueris,*
Aut dormitabo, aut ridebo. tristia mœstum
Vultum verba decent: iratum, 47 *plena minarum:*
Ludentem, lasciva: severum, seria dictu.
Format enim natura prius nos 48 *intus ad omnem*
49 *Fortunarum habitum:* 50 *juvat,* 51 *aut impellit*
ad iram,
52 *Aut ad humum mœrore gravi deducit, & angit.*
53 *Post effert animi motus interprete* 54 *lingua.*
Si dicentis erunt 55 *fortunis absona dicta,*
56 *Romani tollent equites peditesque cachinnum.*
Intererit multum 57 *Davusne loquatur, an Eros:*
58 *Maturusne senex, an adhuc florente juventa*
59 *Fervidus: an* 60 *matrona potens, an* 61 *sedula nutrix;*
Mercatorne vagus, cultorne virentis agelli:
62 *Colchus, an Assyrius: Thebis nutritus, an Argis.*
63 *Aut famam sequere:* 64 *aut sibi convenientia finge*
Scriptor. 65 *honoratum si forte reponis Achillem:*
66 *Impiger, iracundus, inexorabilis, acer.*
67 *Jura neget sibi nata,* 68 *nihil non arroget armis.*
69 *Sit medea ferox, invictaque:* 70 *flebilis Ino,*
71 *Perfidus Ixion,* 72 *Io vaga,* 73 *tristis Orestes.*
Si quid 74 *inexpertum scenæ committis, & audes*
75 *Personam formare novam? servetur* 76 *ad imum*
Qualis 77 *ab incepto processerit, &* 78 *sibi constet.*

44 Quum ipse primus dolebis, O Telephe vel Peleu, id est, tu histrio, qui in scena hæc repræsentas. 45 Tuæ calamitates me dolore afficient. 46 Si indecenter rem tibi mandatam exprimes verbis utens à persona vel fortuna tua alienis, aut dormiam, &c. 47 Verba minarum plena decent iratum. 48 In animo. 49 ad omnem fortunæ varietatem vultu & animo exprimendam. 50 Si fortuna sit secunda, natura gaudemus & lætamur. 51 Si fortuna sit adversa. 52 Aut valde afflictat. 53 Natura deinde per orationem, curas & perturbationes animi perspicue eloquitur. 54 Est munus linguæ, animum interpretari. 55 A statu & conditione loquentis aliena. 56 Universus populus Romanus effusè ridebit. 57 Multum intererit servusne subdolus & fallax loquatur, an Eros, id est, servus bene moratus & fidelis. versiculus hic varie legitur, de quo Commentatores consule. 58 Ætate grandis. 59 Juvenis. 60 Fœmina clarissima. 61 Nutrix officiosa. 62 Quia multum differt natio à natione, locus à loco. 63 Si certam historiam scribas, sequere famam prout ab aliis accepisti. 64 Sin historiam fingas, habeat artem figmentum tuum, ita ut extrema cum primis, utraque cum mediis conveniant, & sua cuique personæ convenientia tribuas. 65 Magnum & illustrem Achillem si ad Homeri imitationem describas. 66 Velox sit & strenuus. 67 Sit legum contemptor. 68 Omnia putet se armis consequi posse. 69 Sit Medea animosa & vehemens, quæ Jasonis perfidiam ulta filios ei comedendos apposuit, fratremque Absyrtum obtruncavit. 70 Ino Athamantem maritum furiosum fugiens, se cum filio in mare præcipitavit. 71 Ixion socerum suum ad epulas sumptuosas invitans, in fossam jam inflammatam eum fecit incidere, atque ita flammis consumptus est. 72 Io in vaccam versa, Oestroque à Junone agitata, atque eo vagata est, donec in Ægyptum pervenit. 73 Tristis propter conscientiam occisæ matris. 74 Ab aliis poetis non tractatum. 75 De qua nullus alius poeta dixerit. 76 Ad finem usque. 77 Ab initio. 78 Sic semper idem, à suis moribus non recedens.

79 Difficile est communia (i. argumenta fabulatum à nullo ante tractata) ita proprie dicere (i. ita præclare scribere) ut proprie tua jure dici possint. 80 Argumentum tragœdiæ ex Homeri Iliade rectius in scenam producis quam, &c. 81 Actus in comœdia vel tragœdia, pars est pleno perfectoque sensu, qua finita prosceniam vacuum relinquitur. 82 Non dicta ab alius 83 Argumentum ab alio publicatum vel tractatum tuum putabitis, si argumenti tantum speciem referas; non etiam singula minutatim prosequaris. 84 Si non hærebis in oriculo omnibus patente & contempto. i. si tuum authorem, quem imitaris, non sequeris ita religiose, ut nihil addas de tuo, nihil invenias, nihil immutes. 85 Vilem appellat, quia non magni est ingenii, totam alterius inventionem sequi. 86 Si non sudebis ut fidus interpres auctorem tuum, quem imitandum tibi proposuisti, verbatim exprimere. 87 Et si tu, qui imitatores, non conjicies te in locum tam angustum, unde te explicare honeste non possis sine pudore & reprehensione. 88 Discedere ab iis, quæ temere es aggressus. 89 Lex, quæ jubet, aut penitus non incipere, aut incœpta perficere. 90 Ut poëta circumforaneus, qui in conventiculis hominibus suos versus obtrudit in orbem coactis. 91 Infelicitatem. 92 Tam pleno ore, id est, tanta verborum granditate. 93 Usurpatur hoc proverbium in eos qui aureos montes pollicentur, sed minima præstant. 94 Scilicet Homerus, qui conatur nihil imperite scribere. 95 Duobus hisce versibus Horatius uteunque expressit principium Odysseæ tribus versibus constans. 96 Ulyssem. 97 Fumus fulgorem subsequi proverbialiter dici potest, quando ex magnificis promissis tenuia & mediocria prodeunt. Lux autem dicitur famum sequi, quando ex humilibus splendidiora existunt, quam sunt promissa. 98 Ut in processu monstra hominum vel ferarum dicat speciosa. i. immania. Nam corpora vasta plus habent speciei quam exigua. 99 Lestrigonum regem, hominum voratorem. 1 Hecatæ filiam, cujus latera canibus latrantibus succincta fuisse dicuntur. 2 Cum Polyphemo voraginem marinam in freto Siculo. 3 Nec reditum Diomedis à bello Trojano, aut aliam narrationem nimis longe repetit i. non sumit principium poematis à prima origine, præcepit enim poeta longo proœmio non esse utendum. 4 Ex ovorum uno exclusi sunt Pollux & Helena, ex altero Castor & Clytemnestra. 5 Fest. nat ad propositum suopum. 6 Omissis rerum principiis, perinde ac si notæ essent, rapit auditorem in rei medias.

79 *Difficile est proprie communia dicere: tuque*
Rectius 80 *Iliacum carmen deducis* 81 *in actus,*
Quam si proferres ignota 82 *indictaque primus.*
83 *Publica materies privati juris erit,* 84 *si*
Nec circa 85 *vilem patulumque moraberis orbem:*
86 *Nec verbum verbo curabis reddere, fidus*
Interpres: 87 *nec desilies imitator in arctum,*
unde pedem 88 *referre pudor vetet, aut operis* 89 *lex;*
Nec sic incipies, 90 *ut scriptor Cyclicus olim:*
91 FORTUNAM PRIAMI CANTABO, ET NOBILE BELLUM.
Quid dignum 92 *tanto feret hic promissor hiatu?*
93 *Parturiunt montes, nascetur ridiculus mus.*
Quanto rectius 49 *hic, qui nil molitur inepte:*
95 *Dic mihi Musa* 96 *virum, captæ post tempora Trojæ,*
Qui mores hominum multorum vidit & urbes.
97 *Non fumum ex fulgore, sed ex fumo dare lucem*
Cogitat, 98 *ut speciosa dehinc miracula promat,*
99 *Antiphatē, 1 Scyllamque, 2 & cū Cyclope Charybdim.*
3 *Nec reditum Diomedis ab interitu Meleagri,*
Nec 4 *gemino bellum Trojanum orditur ab ovo.*
Semper 5 *ad eventum festinat,* 6 *& in medias res,*

Non secus at notas, auditorem rapit: & quæ
Desperat tractata 7 nitescere posse, relinquit.
8 Atque ita mentitur, sic veris falsa 9 remiscet,
10 Primo ne medium, medio ne discrepet imum.
11 Tu, quid ego, & populus mecum desideret, audi.
12 Si plausoris eges aulæa manentis, & usque
Sessuri, 13 donec cantor, Vos plaudite, dicat:
Ætatis cujusque notandi sunt tibi mores,
14 Mobilibusque decor naturis dandus, 15 & annis.
16 Reddere qui voces jam scit puer, 17 & pede certo
Signat humum, gestit 18 paribus colludere, 19 & iram
Colligit ac ponit temere, & mutatur in horas.
Imberbis juvenis tandem 20 custode remoto,
Gaudet equis 21 canibusque, 22 & aprici gramine campi:
23 Cereus in vitium flecti, 24 monitoribus asper,
25 Utilium tardus provisor, prodigus 26 æris,
27 Sublimis, 28 cupidusque & amata relinquere
29 pernix.
30 Conversis studiis, ætas, animusque virilis
Quærit opes, & amicitias, 31 inservit honori:
Commisisse cavet, quod mox mutare 32 laboret.
Multa senem 33 circumveniunt incommoda: vel quod
34 Quærit, & inventis miser abstinet, ac timet uti:
Vel quod res omnes 35 timide gelideque ministrat,
36 Dilator, 37 spe longus, 38 iners, 39 avidusque futuri,
40 Difficilis, querulus, laudator temporis acti
41 Se puero, 42 censor castigatorque minorum.
Multa ferunt 43 anni venientes commoda secum,
Multa 44 recedentes adimunt. ne forte seniles

7 Oratione splendescere, seu verbis polite explicari. 8 Atque sic mentitur & falsa dicit, ut omnia inter se maxime cohæreant. 9 Commiscet. 10 A principio. 11 Tu, ô poëta qui scribis aliquid, audi. 12 Si spectatorem plausu favent em cupis tibi contingere, qui tantisper maneat in theatro, donec aulæa removeantur *Aulæis enim poristes scenæ fuerunt ornati*. 13 Donec histrio, peracta fabula, dicat, Vos plaudite. 14 Crescentibus, aut decrescentibus naturis suum cuique decorum est tribuendum. 15 Et sua cuique ætati proprietas est habenda. 16 Puer qui scit singula articulate eloqui, & ad interrogata respondere, gestit, &c. 17 Et pede confirmato ita incedit, ut signet humum, vestigium imprimiens. 18 Cum æqualibus, qui sunt ejusdem fere ætatis. 19 Repente irascitur ac facile placatur. 20 Pædagogo remoto. 21 Venationes. 22 Aprico campo, non opaco. *Licet hoc de campo Martio intelligere, in quo adolescentes se variis exercebant.* 23 Flexilis ad vitium. 24 Inimicus iis, qui eum peramanter monent. 25 Quæ sibi prosint. 26 Pecuniæ. 27 Superbus, elatus. 28 Vehementer omnia concupiscens. 29 Velox ad relinquendum quod concupierat. 30 Cum ætate convertuntur studia. 31 In honorum studio occupatus est. 32 Conetur. 33 Premunt, gravant. 34 Senex divitias quærit, quæsitis vero abstinet, *vera igitur miseri est & infelix.* 35 Nimium caute & segniter administrat. 36 Rem semper procrastinans. 37 Longinqua sperans, quum sit morti proximus. 38 Segnis & ad agendum ineptus. 39 ΦΙΛΟΜΕΛΛΩΝ vitæ cupidus. Nam senex quia abest à vita longa, illam desiderat. 40 Morosus. 41 In puericia sua. 42 Quasi Censor castigans juniorum mores, 43 Anni ab incunabulis ad mediam ætatem. 44 Post mediam ætatem.

45 Partes pro officio.
46 In iis moribus, qui sunt appositi & unicuique ætati apti.
47 Quia res est visu fœda vel nimis atrox & incredibilis
48 Audita.
49 Quæ quæ cernuntur.
50 Ad fidem faciendam, magis valent oculi quam aures. 51 In conspectum.
52 Oratio diserta coram spectatoribus. 53 De quo vide Od. 16. lib. 1.
54 Progne Ityn nlium Tereo marito comedendum appositi, vide Ode. 12. lib. 4.
55 Non credens contemno & odio habeo.
56 Tragœdia vel Comœdia, neque paucioribus neque pluribus quam quinque Actibus constare debet.
57 A populo

Mandenter juveni 45 *partes, pueroque viriles;*
Semper 46 *in adjunctis ævoque morabimur aptis.*
Aut agitur res in scenis, 47 *aut acta refertur.*
Segnius irritant animos 48 *demissa per aurem,*
49 *Quam quæ sunt oculis subjecta* 50 *fidelibus, & quæ*
Ipse sibi tradit spectator. non tamen intus
Digna geri promes 51 *in scenam, multaque tolles*
Ex oculis, quæ mox narret 52 *facundia præsens.*
Nec pueros coram populo Medea trucidet:
Aut humana palam coquat exta nefarius 53 *Atreus:*
Aut in avem 54 *Progne vertatur, Cadmus in anguem.*
Quodcunque ostendis mihi sic, 55 *incredulus odi.*
Neve minor, neu sit quinto productior actu
56 *Fabula, quæ* 57 *posci vult, & spectata* 58 *reponi.*
59 *Nec deus intersit, nisi dignus vindice* 60 *nodus*
Inciderit: 61 *nec quarta loqui persona laboret.*
62 *Actoris partes chorus officiumque* 63 *virile*
Defendat: 64 *neu quid medios intercinat actus,*
Quod non proposito conducat 65 *& hæreat apte.*
66 *Ille bonus faveatque, &* 67 *consilietur amicis:*
68 *Et regat iratos, & amet peccare* 69 *timentes.*
70 *Ille dapes laudet mensæ brevis, ille* 71 *salubrem*
Justitiam, legesque, & apertis otia 72 *portis.*
Ille tegat 73 *commissa, deosque precetur & oret*
Ut redeat miseris, abeat 74 *Fortuna superbis.*
75 *Tibia non, ut nunc, orichalco vincta, tubæque*
Æmula, sed tenuis simplexque foramine 76 *pauco*
Aspirare, & adesse choris erat utilis, atque

ut iterum agatur. 58 Iterum doceri. 59 Nec deus in scenam inducatur. 60 Res ardua & difficilis. 61 Nec plures personæ uno & eodem tempore in scenam prodeant locutuæ, quam tres. 62 Chorus ex quocunque sexu aut numero constet, unus actor is loco habeatur, suumque sermonem accommodet actioni proxime peragendæ. 63 Officium virile quamvis sit mulierum cœtus, nam masculinum genus complecti solet fœmininum. 64 Neu quid canat inter medios actus, id est, in medii actibus, quod sit alterius argumenti & a rep opposita alienum. 65 Quod non sit ad rem præsentem aptum. 66 Ille chorus, *cujus officium breviter docet Horatius.* 67 Det consilium amicis. 68 Studeat iratos placare. 69 Innocentes. 70 Laudet parsimoniam & continentiam in victu. 71 Utilem. Nam ut salubritas corpus, sic Justitia Rempublicam conservat. 72 Portæ clausæ bellum, apertæ pacem indicant. 73 Arcana fidei commissa ne prodat. 74 Fortuna secunda. 75 Tibia veterum tenuis fuit & simplex, i. veteres simplici Musica in scenis usi sunt. at nunc imperio Romano florente, tibia non solum ornatur orichalco, sed tot habet foramina, ut sonet tanquam tuba. 76 Quatuor foraminibus. 77 Aspirando seu canendo juvare choros.

78 Nondum ſpiſſa nimis complere 79 ſedilia ſtatu.
80 Quo ſane populus 81 numerabilis, utpote parvus,
Et frugi, caſtuſque, verecunduſque 82 coibat.
Poſtquam cœpit 83 agros extendere victor & urbem
Latior amplecti murus: 84 vinoque diurno
Placari Genius feſtis 85 impune diebus;
Acceſſit 86 numeriſque modiſque licentia major.
87 Indoctus quid enim ſaperet, 88 liberque laborum
Ruſticus, urbano 89 confuſus, turpis honeſto?
Sic priſcæ 90 motumq; & 91 luxuriam addidit arti
Tibicen, 92 traxitque vagus per pulpita veſtem.
Sic etiam 93 fidibus voces crevere 94 ſeveris,
95 Et tulit eloquium inſolitum facundia 96 præceps:
97 Utiliumque ſagax rerum 98 & divina futuri
99 Sortilegis non diſcrepuit ſententia Delphis.
Carmine qui tragico vilem certavit ob 1 hircum,
Mox etiam agreſtes Satyros 2 nudavit: 3 & aſper
4 Incolumi gravitate jocum tentavit; eo quod
Illecebris erat & grata novitate 5 morandus
Spectator, 6 functuſque ſacris, & potus & exlex.
Verum ita 7 riſores, ita 8 commendare dicaces
Conveniet Satyros, 9 ita vertere ſeria ludo:
Ne, quicunq; deus, quicunq; 10 adhibebitur heros,
Regali conſpectus in auro 11 nuper & oſtro,
12 Migret in obſcuras humili ſermone tabernas;
Aut, 13 dum vitat humum, nubes & inania captet.

78 Sedilia nondum nimis referta.
79 In quibus ſedebant ſpectatores. 80 In quem locum.
81 Populus adeo paucus ut facile poſſet numerari.
82 Congregabatur.
83 Imperium propagare.
84 De die convivari & potare.
85 Sine metu Cenſorum.
86 Et rhythmis & cantui
87 Homines ruſtici & indocti, laboribus ſoluti, cum populo urbano & honeſto in ſcena commiſti, nihil ſapuerunt: unde in arte Comica tanta crevit licentia ab antiquorum ſeveritate longe diſcrepans, poſtea vero plebs a ſenatu & equitibus diſcreta fuit ſubſelliis. 88 Defuncti laboribus. 89 Commixtus. 90 Geſtum corporis & ſaltationem. 91 Foraminum auctionem, vel ſcenici ornatum ſumptuoſum. 92 Uſus eſt veſte ad talos demiſſa, huc & illuc ſe per ſcenam circumferens. 93 Citharis acceſſerunt & multiplicati ſunt modi & ſoni. i. chordæ. 94 Oratores ſeveras, quas numero & harmonia citharœdus imitatur. 95 Et protulit. 96 Celeriter fluens. 97 Et ſententia, id eſt, prudens oratio perſonarum (ex quibus chorus conſtitit) parum ab Apollinis oraculo diſtitit. 98 Divinans futurum. 99 Unde ſortes, id eſt, oracula petuntur. 1 Hircus præmii loco tragœdiarum ſcriptoribus datus eſt. 2 Satyros nudos introduxit verbis & moribus obſcœnis riſum moventes. 3 Primo aſper in tragœdia, mox aſperitatem facetiis condivit. 4 Salva gravitate Tragœdiæ. 5 Delectandus novitate, quæ ſolet eſſe omnibus gratiſſima. 6 Poſt ſacra & epulas ebrius & ſine lege vivens. 7 Satyri dicantur riſores, vel quod riſum moveant, vel quod res rideant humanas. 8 Auditorum auribus. 9 Poema ſerium jocis ſatyricis ita commiſcere. 10 In tragœdia introducetur. 11 Paulo ante. 12 Ne utatur ſermone humili & abjecto, qualis eſt tabernariorum & opificum oratio. 13 Dum comicam humilitatem reformidat, ne intumeſcat, captans magna ſupra vires, quaſi inter nubes & cœlum verſans.

14 Inepte loqui. ordo & sententia verborum hæc est. Tragœdia quæ indigna est, in qua versus leves emittantur, intererit i. versabitur inter satyras velut pudica fœmina, quæ non nisi coacta festis diebus modice saltat 15 Saltare. 16 Nomina simplicia & incondita. 17 Nomina propria quæ in suo sensu dominantur, non expulsa de sede sua à translatis, qualia sunt verba ad Venerem spectantia, ut Mentula, Cunnus, & similia. 18 Si ego Satyras in tragœdia scriberem. 19 A tragica magniloquentia.

14 *Effutire leves indigna tragœdia versus,*
Ut festis matrona 15 *moveri jussa diebus,*
Intererit Satyris paulum pudibunda protervis.
Non ego 16 *inornata & dominantia nomina solum,*
Verbaque, Pisones, 18 *Satyrarum scriptor amabo:*
Nec sic enitar 19 *tragico differre colori,*
Ut nihil interſit, 20 *Davusne loquatur, & audax*
Pythias, 21 *emuncto lucrata Simone talentum;*
22 *An custos famulusque dei Silenus alumni.*
23 *Ex noto fictum carmen sequar: ut sibi quivis*
Speret idem: 24 *sudet multum, frustraque laboret*
25 *Ausus idem.* 26 *tantum series juncturaque pollet,*
Tantum de medio 27 *sumptis accedit honoris.*
28 *Sylvis deducti caveant (me judice)* 29 *Fauni,*
30 *Ne, velut innati triviis, ac pene forenses,*
Aut nimium teneris 31 *juvenentur versibus unquam,*
Aut 32 *immunda crepent* 33 *ignominioſaque dicta.*
Offenduntur, enim 34 *quibus est equus, & pater, & res:*
Nec, siquid 35 *fricti ciceris probat, & nucis emptor,*
36 *Æquis accipiunt animis,* 37 *donantve corona.*
38 *Syllaba longa brevi subjecta, vocatur iambus,*
39 *Pes citus:* 40 *unde etiã trimetris* 41 *accreſcere jussit*
Nomen iambeis: 42 *quum senos redderet ictus,*
43 *Primus ad extremum similis sibi.* 44 *non ita pridem,*
Tardior ut paulo 45 *graviorque veniret ad aures,*

20 Utrum Davus, Pythias, Simo, personæ Comicæ loquantur, an Silenus persona satyrica. 21 Deluso Metaph. à quadrupedibus, quibus hæc subtractum est. 22 An tragica & gravior persona loquatur, quales fuit Silenus, custos & minister Bacchi nutricius. 23 Ex re nota, non abstrusa fictum sequar, id est, carmen satyricum fingam, atque ejusmodi erit carmen, ut quivis speret se tale posse fingere. 24 Multum laboris sumat. 25 Conatus idem. 26 Tantum valent rerum dispositio & verborum structura, ut difficile sit imitari. 27 Rebus vulgaribus. 28 E sylvis, id est, è proscenio nemoroso producti in scenam civilem. 29 Quorum princeps est Pan. A Græcis Satyri dicuntur. 30 Ne velut nati in triviis, id est, locis celeberrimis, ac pene in medio foro. 31 Ne versibus nimium excultis juveniliter lasciviant. 32 Aut verba nimis obscœna loquantur. 33 Quæ alicujus existimationem lædant. 34 Equites, patricii, & locupletes. 35 Fricti ciceris emptor, est homo pauper, & plebeius qui sicere, interea dum agebantur fabulæ, & quovis alio tempore, famem levaret. 36 Patienter audiunt. 37 Remunerant. Nam bonos poëtas hedera coronabant. 38 Iambus ex duabus syllabis conficitur, priore brevi, posteriore longa. 39 Pes celeriter currens, qui cito promitur, præsertim si comparetur cum spondæo tardo. 40 Ex quo, quod Iambus sit ita citus, jussit iambeos versus senarios, trimetros quoque nominari. 41 Trimetris addi. 42 Quum haberet sex pedes. 43 A principio ad finem, olim ex iambis duntaxat constans. 44 Non diu est, quod inseri cœperunt spondæi & alii pedes inter iambos. 45 Vox tardior ad movendos animos aptior sua mora, tametsi percipiatur segnius.

Spon-

Spondæos ſtabiles in jura paterna 46 *recepit*
47 *Commodus, & patiens: non ut de ſede ſecunda*
Cederet, aut quarta 48 *ſocialiter.* 49 *hic & in*
50 *Acci*
Nobilibus trimetris apparet rarus, & Enni.
In ſcenam miſſos. 51 *magno cum pondere verſus,*
Aut operæ celeris nimium, curaque carentis,
Aut ignoratæ 52 *premit artis crimine turpi.*
Non quivis videt 53 *immodulata poëmata judex:*
Et data Romanis venia eſt 54 *indigna poëtis.*
55 *Idcircone vager, ſcribamque licenter? an omnes*
Viſuros 56 *peccata putem mea, tutus, &* 57 *intra*
Spem veniæ cautus? vitavi denique culpam,
58 *Non laudem merui.* 59 *Vos exemplaria* 60 *Græca*
61 *Nocturna verſate manu, verſate diurna.*
At noſtri proavi Plautinos, & 62 *numeros &*
Laudavere 63 *ſales: nimium patienter* 64 *utrumque*
(Ne dicam 65 *ſtulte) mirati; ſi modo ego* 66 *& vos*
Scimus 67 *inurbanum lepido ſeponere dicto,*
Legitimumque ſonum 68 *digitis callemus & aure.*
Ignotum Tragicæ genus inveniſſe Camœnæ
Dicitur, & plauſtris vexiſſe poëmata 69 *Theſpis,*
Quæ 70 *canerent agerentq;* 71 *peruncti fæcibus ora.*
Poſt hunc 72 *perſonæ pallæque repertor* 73 *honeſtæ*
Æſchylus, & modicis inſtravit 74 *pulpita tignis,*
Et docuit 75 *magnumque loqui,* 76 *nitique cothurno.*
Succeſſit vetus 77 *his comœdia, non ſine multa*
Laude: ſed 78 *in vitium libertas excidit,* 79 *& vim*

46 Iambus recepit Spondæos ſtabiles (i. graves & tardos), in ſua jura, ſed ita, ut è ſecunda aut quarta ſede non depelleretur. 47 Seſe accomodans & libenter locum dans ſpondæi. 48 Mutuo, pariter. 49 Hic Iambus. 50 Accius & Ennius, in Tragœdiis quas ſcripſerunt, raros iambos adhibuerunt. 51 Verſus crebris ſpondæis tardatos. 52 Iambus raro adhibitus premit, id eſt, indicat verſus præpropere & negligenter ſcribi vel ſine arte & minus accurate. 53 Poëmata methodo & modulo poëtico non recte efficta. 54 Indigne, immerito.

55 Ideircone ſine arte ſcribere debeam, quia errata inſcriptis meis nemo eſt animadverſurus? 56 Vitia mei animi. 57 Ut nihil ſcribam venia dignum, ſed per ſe laudem meretur. 58 Is ſolus laudem meretur, qui recte facit, non qui culpam vitavit. 59 O Piſones. 60 Græci optime & caute ſcripſerunt. 61 Nam ſtudioſis non eſt dormiendum nimis. 62 Numeros poëticos. 63 Facetias. 64 Numeros & ſales. 65 Stulte ſentiebant, quia verum ignorabant. Stultitia autem oritur ex ignorantia. 66 Et vos ô Piſones. 67 Inurbane dictum ab eleganti joco diſtinguere. 68 Digitis digerendo verſus in pedes, aure audiendo, an verſus ſit numeroſus. 69 Theſpis Athenienſis primus poëta tragicus, tragœdias docuit, atque egit in plauſtris, quibus poëtæ circa vicos fuerunt circumacti antequam ſcena eſſet inventa. 70 Ipſi poëtæ. 71 Habentes ora fœcibus vini peruncta. Nondum enim uſus erat perſonarum. 72 Repertor larvæ, qua vera hiſtrionum facies fuit tecta, ne agnoſcere ur. 73 Paſſæ decoræ, quæ ad imos uſque pedes eſſet demiſſa. 74 Scenam modice inſtituit. 75 Perfectiorem eloquentiam. 76 Geſtare cothurnum, quo in tuntur incedentes. 77 Tragœdiis vetus comœdia fuit poſterior. 78 Poſtquam cœperunt honeſtos maledictis & turpibus convitiis nominatim inſectari. 79 Maledicentiam.

80 De cohibenda maledicentia veteris comœdiæ. 81 Obticuit, legis pœna perterritus. *Vel junge, turpiter, cum gerundio nocendi.* 82 Ademota licentia maledicendi 83 Poëtæ Latini. 84 Quum recederent à Græcis exemplaribus & facta Romana scriberent, nihil in scribendo prætermiserunt. 85 Latinas fabulas in quibus prætextati (i. personæ nobiles) fuerunt inducti. 86 Fabulas tabernarias, in quibus plebeiæ & privatæ personæ fuerunt inductæ. 87 Virtute militari. 88 Eloquentia & re literaria.

Dignam lege regi. 80 *lex est accepta, chorusque* 81 *Turpiter obticuit,* 82 *sublato jure nocendi.* 83 *Nil intentatum nostri liquere poëtæ,* *Nec minimum meruere decus,* 84 *vestigia Græca* *Ausi deserere, & celebrare domestica facta:* *Vel qui* 85 *Prætextas, vel qui docuere* 86 *Togatas.* *Nec* 87 *virtute foret clarisve potentius armis,* *Quam* 88 *lingua, Latium:* 89 *si non offenderet unumquemq; poëtarum* 90 *limæ labor,* 91 *& mora. Vos ô* 92 *Pompilius sanguis carmen reprehendite, quod non* *Multa dies, &* 93 *multa litura coërcuit, atque* 94 *Perfectum decies non castigavit ad unguem.* 95 *Ingenium misera quia fortunatius arte* *Credit, &* 96 *excludit sanos Helicone poëtas* *Democritus;* 97 *bona pars non ungues ponere curat,* *Non barbam: secreta petit loca,* 98 *balnea vitat.* *Nanciscetur enim* 99 *pretium, nomenque poëtæ,* 1 *Si tribus Anticyris caput* 2 *insanabile,* 3 *nunquam* *Tonsori* 4 *Licino commiserit. ô ego* 5 *lævus,* *Qui purgor bilem* 6 *sub verni temporis horam.* *Non alius faceret* 7 *meliora poëmata. verum* 8 *Nil tanti est.* 9 *ergo fungar vice cotis, acutum* *Reddere quæ ferrum valet,* 10 *exsors ipsa secandi,* 17 *Munus & officium, nil scribens ipse, docebo:* *Unde parentur* 12 *opes:* 13 *quid alat,* 14 *formetque poëtam:*

89 Si unusquisque Poëtarum sua scripta emendaret accuratius, &c. 90 Emendandi cura. Metaph. ab artificibus mechanicis, qui lima opus suum perpoliunt. 91 Poëmatum editio in aliud tempus differenda. 92 A Numa Pompilio originem ducentes, vos ô Pisones reprehendite, &c. 93 Frequens emendatio retinet invitum. 94 Non perfectissime polivit. Metaph. ducta à marmorariis artificibus, qui unguibus junctûras probant & opus perpoliunt. 95 Democritus Philosophus Abderitanus putavit ingenium fortunatius. i. multo melius esse ad scribenda poëmata, quam artem, quæ sine ingenio misera est. 96 Negat eos esse bonos Poëtas, qui non insaniunt. Est Helicon mons Bœotiæ Musis sacer. 97 Magna pars Poëtarum non curat ungues præsecare eo.umque sordes demere. 98 In balneis non lavatur. 99 Authoritatem & dignitatem poëtæ. 1 Si insani speciem præ se ferat. In insula Anticyra multum nascitur hellebori, quo sumpto dementes sanantur. 2 Caput quod helleboro sanari non possit. 3 Si caput unquam tondendum curaverit. 4 Tonsori opulentissimo, qui postea factus est senator à Cæsare, quod dixisset Pompeium. 5 Ego stultus. 6 In vere, *quod tempus purgationibus Hippocrates decernit.* 7 Meliora quam ego, nisi me purgarem. 8 Nil tanti æstimo, ut adduci possim ad imitandum hosce Democriticos. 9 Ergo cotis munus obibo. 10 Sine sorte & facultate secandi. 11 Docebo munus Poëtarum. 12 Opes poëticæ. i. res & facultas poëtica. 12 Inventio scilicet. 14 Quod informet & erudiat, *nempe Eloquutio & reliquæ partes.*

Quid deceat, quid non; quo virtus, quo ferat 15 *error.*
Scribendi recte, 16 *sapere est & principium & fons.*
17 *Rem tibi Socraticæ poterunt ostendere* 18 *chartæ,*
19 *Verbaque provisam rem non invita sequentur.*
Qui didicit 20 *patriæ quid debeat, & quid amicis:*
Quo sit amore parens, quo frater amandus, & hospes:
Quod sit 21 *conscripti, quod judicis officium, quæ*
Partes in bellum missi ducis: ille profecto
Reddere personæ scit 22 *convenientia cuique.*
Respicere 23 *exemplar vitæ morumque jubebo*
24 *Doctum imitatorem,* 25 *& veras hinc ducere voces.*
Interdum speciosa 26 *locis,* 27 *morataque recte*
Fabula, 28 *nullius Veneris,* 29 *sine pondere, & arte,*
30 *Valdius oblectat populum,* 31 *meliusque moratur,*
Quam versus 32 *inopes rerum,* 33 *nugæque canoræ.*
34 *Grajis ingenium, Grajis dedit* 35 *ore rotundo*
Musa loqui, præter laudem 36 *nullius avaris.*
37 *Romani pueri* 38 *longis rationibus assem*
Discunt 39 *in partes centum diducere. dicat*
Filius 40 *Albani, si de* 41 *quincunce remota est*
Uncia, quid superat? poteras dixisse, 42 *triens.* 43 *eu,*
Rem poteris servare tuam. 44 *redit uncia: quid fit?*
45 *Semis. ad hæc, animos* 46 *ærugo, &* 47 *cura peculi*
Quum semel imbuerit, speramus carmina 48 *fingi*
Posse 49 *linenda cedro, & lævi servanda* 50 *cupresso?*
Aut prodesse 51 *volunt aut delectare poëtæ,*
Aut simul & jucunda & idonea dicere vitæ.
Quicquid præcipies, esto brevis: 52 *ut cito dicta*

15 Artis & virtutis ignorato. 16 Philosophum esse, non insanum. 17 Materiam, argumentum. 18 Philosophorum scripta, vel libri Socratis discipulis scripti. 19 Eloquutio præparatam inventionem ultro sequitur: rerum enim copia verborum copiam gignit. Cic. lib. de Orat. 20 qui scit intribuendis officiis delectum habere personarum, cognoscit ille quid deceat, estque optimus poeta. 21 Senatoris. 22 ΤΑ ΠΡΕΠΟΝΤΑ, decora. 23 Idem seu perfectam speciem vitæ humanæ. 24 Eruditum & prudentem poetam.

25 Et hinc. i. vita ex quotidiana & moribus hominum veras voces elicere. 26 Locis communibus ornata, vel ut alii legunt. locis referta. 27 In qua mores personarum scite exprimuntur. 28 Nullius elegantiæ. 29 Sine verborum gravitate. 30 Validius. 31 Magis delectat. 32 Sententiasum expertes. 33 Versus leves, qui nihil aliud sunt, quam inanis peritupentium vocum congeries. 34 Græci eloquentiam cum sapientia conjunxe unt. 35 Rotunde & eleganter. 36 nullius rei cupidis. 37 Romani pueri statim à pueritia discunt artes ad rem augendam, G æci non item 38 Addendo, dividendo, diminuendo, multiplicando, subtrahendo, quæ partes sunt Arithmeticæ: 39 In partes plurimas & minutissimas dividere 40 Fœneratoris cujusdam, 41 De quinque unciis 42 Quatuor unciæ. 43 Bene, *Verba sunt patris vel populi responsum juris probantis.* 44 Quinquncei additur uncia. 45 Dimidia pars libræ. i. sex unciæ. 46 Avaritia, qua præclara ingenia corrumpuntur. Metaph. ducta à metallis. 47 cupiditas opum, 48 Scribi posse, 49 Quæ perpetuo vivant, *ea etenim quæ cedri succo linuntur non putrescunt.* 50 In capsa ex cupresso, arbore bene olente. 51 Debent. 52 Ut animi dociles cito percipiant tua dicta.

Parci-

Percipiant animi 53 *dociles, teneantque* 54 *fideles.*
55 *Omne supervacuum pleno de* 56 *pectore manat.*
Ficta voluptatis causa, 57 *sint proxima veris.*
Nec quodcunque volet, 58 *poscat sibi fabula credi:*
59 *Neu pransæ Lamiæ vivum puerum extrahat alvo.*
60 *Centuriæ seniorum agitant expertia frugis,*
61 *Celsi prætereunt austera poëmata* 62 *Rhamnes.*
63 *Omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci,*
Lectorem delectando, pariterque monendo.
64 *Hic meret æra liber* 65 *Sosiis: hic* & *mare* 66 *transit,*
Et longum noto scriptori 67 *prorogat ævum.*
68 *Sunt delicta tamen, quibus ignovisse* 69 *velimus:*
Nam neque 70 *chorda sonum reddit* 71 *quem vult manus & mens,*
72 *Poscentique gravem persæpe* 73 *remittit acutum:*
Nec semper 74 *feriet quodcunque* 75 *minabitur arcus.*
Verum ubi 76 *plura nitent in carmine, non ego paucis*
Offendar 77 *maculis: quas aut* 78 *incuria fudit,*
79 *Aut humana parum cavit natura.* 80 *quid ergo?*
Ut scriptor si peccat idem librarius 81 *usque,*
82 *Quamvis est monitus, venia caret: & citharœdus*
Ridetur, chorda qui semper 83 *oberrat eadem:*
Sic mihi, qui multum cessat, fit 84 *Chœrilus, ille*
85 *Quem bis terq; bonum, cum risu miror,* 86 *& idem*
Indignor, 87 *quandoque bonus* 88 *dormitat homerus.*
Verum opere in longo fas est 89 *obrepere somnum.*
90 *ut pictura, poësis* 91 *erit, quæ, si propius stes,*

53 *Quod est ingenii.* 54 *Quod est memoriæ.* 55 Quæ supervacua sunt, effluant è memoria necesse est. 56 *pectus pro memoria ponitur.* 57 Verisimilia esse debent. 58 Postulet sibi credi. i. audeat spectatorum oculis atque auribus subjicere 59 Neve fingat poeta Lamiam devoraſſe infantem, atque eundem puerum alvo vivum fuisse exemptum. hoc enim abhorret à fide & natura 60 Senes Romani aspernantur poemata inutilia. *Alludit ad Centurias, in quas singulæ tribus erant divisæ.* 61 Juvenes excelso animo contemnunt poemata multa voluptate condita. 62 Equites Romani à Romulo sic appellati. 63 Omnibus & senum & juvenum suffragiis præstantissimus Poeta judicatur, qui dulcis est in poemate & utilis. 64 Istiusmodi poema pretium meretur & multos reperit emptores. 65 Bibliopolis seu scriptoribus librariis. 66 Ad exteras nationes 67 Nam Præstantes poetæ etiam mortui vivunt. 68 Sunt quædam poetarum errata. 69 Ignoviſſe oportet. 74 Ut Musici aliquando errant, sic etiam poetæ. 71 Sonum quem manus & voluntas expetit. 72 Citharœdo. 73 Reddit sonum acutum. 74 Sagittarius. 75 Quodcunque arcus minabitur ferire. 76 plura ornamenta. 77 Erratis. 78 Quas negligentia non induxit. 79 Aut quas natura humana non potuit cavere. 80 Quid ergo dicendum? 81 Semper. 82 Etiamsi fuerit monitus. 83 Semper unam eandemque chordam tangendo. 84 Est similis Chœrili mali poetæ. 85 Quem mirari soleo, si duobus vel tribus locis laudabiliter scribat. 86 Et ego idem indigne fero, cum Homerum vel alium excellentem poetam lapsum esse animadverto. 87 Quandocunque. 88 Errat. 89 In errorem incidere. 90 poëma ita se habet ut pictura. Nam pictura est loquens, poesis autem tacita pictura. 91 Alia pictura reperitur omnibus numeris absoluta, quæ in luce quo magis spectatur, eo magis placeat: alia vero rudibus lineamentis tantum constans laudari potest, sed procul spectata: sic poesis perfecta, quo dil gentius excutitur, eo videtur excellentior, at si sit deterior, leviter tantum & obiter est legenda.

92 *Te capiet magis; & quædam, si longius abstes.*
93 *Hæc amat obscurum,* 94 *volet hæc sub luce videri,*
Judicis 95 *argutum quæ non formidat acumen.*
96 *Hæc placuit semel, hæc decies repetita placebit.*
97 *O major juvenum, quamvis &* 98 *voce paterna*
99 *Fingeris ad rectum, & per te sapis, hoc tibi dictum*
1 *Tolle memor: 2 certis medium & tolerabile rebus*
Recte concedi. consultus juris, & actor
Causarum mediocris, abest 3 *virtute diserti*
Messalæ, 4 *nec scit quantum Cassellius Aulus:*
Sed tamen 5 *in pretio est.* 6 *mediocribus esse poëtis*
Non homines, non di, non concessere 7 *columnæ.*
ut gratas inter mensas 8 *Symphonia discors,*
9 *Et crassum unguentum & Sardo cum melle papaver*
Offendunt; poterat 11 *duci quia cœna sine istis:*
Sic animis natum inventumque poëma juvandis,
12 *Si paulum à summo discessit,* 13 *vergit ad imum.*
14 *Ludere qui nescit,* 15 *campestribus abstinet armis:*
Indoctusque pilæ, 16 *discive,* 17 *trochive quiescit,*
18 *Ne spissæ risum tollant* 19 *impune coronæ.*
20 *Qui nescit, versus tamen audet fingere.* 21 *quidni?*
Liber & ingenuus, præsertim 22 *census equestrem*
Summam nummorum, 23 *vitioque remotus ab omni.*
24 *Tu nihil* 25 *invita dices faciesve Minerva.*
Id tibi judicium est, 26 *ea mens: si quid tamen* 27 *olim*
Scripseris, in 28 *Metii* descendat *judicis aures,*
29 *Et patris, & nostras,* 30 *nonumque prematur in annum.*

92 Te magis delectabit.
93 Pictura deterior.
94 Pictura melior.
95 Limatum, politum vel subtile ingenium judicis. i. lectoris.
96 Poëtis mala sæpe nel, at bona decies repetita placebit. 97 O Piso qui ex duobus fratribus ætate es provectior
98 Paternis præceptis.
99 Confirmaris ad rectam poëtices imitationem.
1 Sume tibi quod dicturus sum, & memoria tene. 2 Quibusdã artibus & disciplinis mediocritatẽ & tolerabilitatem (i. non excellentem cognitionem) concedi, at poëtice mediocris tolerabilis non est. 3 Abeloquentia Messalæ Corvini abest. i. Messala disserto

multo est inferior. 4 Non est tam doctus in jure civili, quam Aulus Cassellius. 5 Quamvis sit mediocris. 6 Verum, ut poëtæ sint mediocres, non homines, non, &c. 7 Columnæ, quæ in theatris fuerunt erectæ, vel ad quas libri prostiterunt venales. 8 Musica nullum concentum reddens. 9 Unguentum obtusi odoris, quo veteres in cœna caput sibi unxerunt. 10 Quod deterrimum est propter herbas amaras, ex quibus apes mel ibi conficiunt. 11 Produci, extrahi. 12 Si paulum ab excellentia recesserit. 13 Extremi ordinis sit, displiceat, & vix ullo est numero. 14 Luctari, hastam jacere, currere, salire & similia. 15 Abstinet armis, quæ in campo Martio tractabantur. 16 Vide Od. 8. lib. 1. 17 Trochus ad ludum puerilem est excogitatus. 18 Ne frequentes spectatores cachinnentur, qui in campum Martium spectatum venerunt, & in corona constiterunt. 19 Merito. 20 Qui caret arte. 21 Verba sunt Poëtæ indocti: Cur, inquit, versus non faciam, quum sim liber & ingenuus, &c. 22 Repertus habere in bonis quadringenta millia æris. 23 Nullis vitiis coopertus. 24 Tu, ô Piso. 25 Repugnante natura. i. tuo ingenio vel naturali propensione reluctante. 26 Ea est tibi prudentia. 27 In posterum. 28 Sp. Metii Tarpæ, critici. de quo Sat. 10. lib. 1. 29 Patris tui. 30 In multos annos supprimatur, ut acriore lima corrigatur.

31 *Membranis intus positis, delere licebit*
Quod non edideris: nescit vox 32 *missa reverti.*
33 *Sylvestres homines* 34 *sacer interpresque deorum*
35 *Cædibus & victu fœdo deterruit* 36 *Orpheus:*
Dictus ab hoc lenire tigres, rabidosque leones;
Dictus & 37 *Amphion Thebanæ conditor arcis*
Saxa movere 38 *sono testudinis, &* 39 *prece blanda*
Ducere quo vellet. 40 *fuit hæc sapientia quondam,*
Publica privatis secernere, sacra profanis,
Concubitu prohibere 41 *vago,* 42 *dare jura maritis,*
43 *Oppida moliri, leges incidere* 44 *ligno.*
Sic honor & nomen divinis vatibus, atque
Carminibus venit. Post hos insignis Homerus,
Tyrtæusque 45 *mares animos in Martia bella*
Versibus 46 *exacuit. dictæ per carmina* 47 *sortes,*
Et vitæ monstrata via est: & 48 *gratia regum*
49 *Pieriis tentata modis,* 50 *ludusque repertus,*
51 *Et longorum operum finis.* 52 *ne forte pudori*
Sit tibi Musa lyræ 53 *solers, & cantor* 54 *Apollo.*
Natura fieret laudabile carmen, an arte,
55 *Quæsitum est. ego nec* 56 *studium sine divite vena,*
Nec 57 *rude quid prosit video ingenium:* 58 *alterius sic*
Altera poscit opem res, & 59 *conjurat amice.*
Qui studet optatam 60 *cursu contingere metam,*
Multa tulit fecitque 61 *puer,* 62 *sudavit & alsit,*
Abstinuit Venere & 63 *vino.* 64 *qui Pythia cantat*
Tibicen, didicit prius, extimuitque magistrum.
65 *Nunc satis est dixiße, Ego mira poëmata* 96 *pango.*

31 Si libros domi contineas, ne foras exeant. 32 Vox ore emissa. 33 Homines feros & immanes. 34 Vates divinus. 35 Mutuis cædibus & victu ferino. 36 Calliopes & Apollinis filius 37 Amphion Jovis & Antiopæ filius, Musicus præstantissimus. 38 Citharæ cantu. 39 Prece, quam cum sono sociabat, ut Musici faciunt. 40 Aliquando fuit hæc sapientia in Poetis, ut docerent publica à privatis separare, &c. 41 Concubitu meretricio. 42 Tam viris quam fæminis dare leges, quibus cogantur matrimonii castitatem inviolatam servare. 43 Urbes ædificare. 44 In ligneis tabulis leges describere, cunctisque legendas proponere. 45 Animos fortes & strenuos. 46 Excitavit & tanquam ad cotem acuit. 47 Oracula ab Apolline data. 48 Amicitia regum carminibus comparata est. 49 Carminibus Musarum, quæ Pierides appellantur. 50 Oblectatio animorum, scil. Comoediæ & Tragoediæ. 51 Requies animi post longos labores. *Animos enim fessos versus & lyra relaxant.* 52 Hæc dixi, ô Piso, ne te pudeat poetam esse. 53 Perita. 54 Apollo inventor citharæ, qui Musis præest. 55 In controversiam vocatur utrum Poeta nascatur an fiat? 56 Ars sine fæcundo ingenio. 57 Ingenium arte non expolitum. 58 Sic natura & doctrina mutuis se opibus juvant. 59 Consentit. 60 Labore & opere ad finem pervenire sibi propositum. 61 ΠΑΙ~Σ ΩΝ, cum esset puer. 62 Calorem sensit & frigora pertulit. 63 Romæ pueri vino abstinebant. 64 Tibicen, adhibitus ad canendas laudes Apollinis, in Pythiis (id est, in ludis celebratis in honorem Apollinis, qui Pythonem serpentem occiderat) hic Tibicen didicit, &c. 65 His miseris temporibus. 66 Compono, id est ego possum mira poemata componere, *inquit malus poeta.*

67 Occu-

67 Occupet extremum ſcabies: mihi turpe 68 relinqui eſt,
69 Et, quod non didici, ſane neſcire fateri.
ut præco ad merces turbam qui 70 cogit emendas,
71 Aſſentatores jubet ad lucrum ire poëta,
Dives agris, dives poſitis in fœnore nummis:
72 Si vero eſt, unctum qui recte ponere poſſit,
73 Et ſpondere levi pro paupere, & ſeripere 74 atris
Litibus implicitum: mirabor ſi ſciet 75 inter-
Noſcere mendacem verumque 76 beatus amicum:
77 Tu ſeu donaris, ſeu quid donare velis 78 cui,
Nolito ad verſus 79 tibi factos 80 ducere plenum
Lætitiæ. clamabit enim, 81 Pulchre, bene, recte.
Palleſcit 82 ſuper his: etiam 83 ſtillabit amicis
Ex oculis rorem; ſaliet, 84 tundet pede terram.
ut, qui conducti plorant, in funere, dicunt
Et faciunt prope plura dolentibus 85 ex animo: ſic
86 Deriſor vero plus laudatore 87 movetur.
Reges dicuntur multis urgere 88 culullis,
Et 89 torquere mero, quem perſpexiſſe laborent,
An ſit amicitia dignus. ſi carmina condes,
Nunquam te fallant 90 animi ſub vulpe latentes.
91 Quintilio ſiquid recitares, corrige, ſodes,
Hoc, (aiebat) & hoc. 92 melius te poſſe negares,
Bis terque expertum fruſtra: 93 delere jubebat,
94 Et male tornatos incudi reddere verſus.
Si defendere delictum, quam 95 vertere, malles,
96 Nullum ultra verbum, aut operam ſumebat inanem,
Quin 97 ſine rivali teque & tua ſolus amares.

67 Metaph. ducta à luſu puerorum ſe mutuo adcurrendum cohortantium, qui ſcabiem imprecantur ei, qui ultimus ad calcē pervenerit. Sic indoctus & glorioſus poeta non vult in extremo ordine verſari, ſed ſuam tegit ignorantiam jactatione & audacia. 68 In curſu relinqui. 69 Et ſane turpe eſt mihi (inquit malus poeta) fateri, quod non didici. 70 Qui congregat. 71 Sic poeta locuples aſſentatores ad poemata ſua vel indoctiſſima laudanda beneficiis provocat. 72 Si ſit locuples, qui unctum, id eſt, convivium lautum dare poſſit. 73 Et ſe vadem conſtituere pro pauperē levi, qui quovis impellitur emolumenti ſpe. 74 Triſtibus. 75 Diſtinguere. 76 Beatus, ut ipſe ſe cenſet eſſe. 77 Docet Horatius, quomodo adulatores poſſint cognoſci. 78 Alicui. 79 Ad verſus abs te ſcriptos. 80 Tecum adducere adulatorem lætitia affectum ob ſpem utilitatis. 81 Verba ſunt aſſentatoris poemata tua fictæ approbantis. 82 Ad hæc palleſcet, quaſi novo genere poematis obſtupefactus. 83 Effundet lachrymas (quæ ſunt ros oculorum) ſimulans ſe gaudere. 84 Præ gaudio ſaltabit. 85 ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ. vere, ſine fuco. 86 Aſſentator. 87 Movetur ficte, non ex animo. 88 Poculis explorare. 89 Vinum ingeniorum leve eſt tormentum. 90 Animi dolofi, vafri, inſidioſi. 91 Quintilio varo poetæ Cremonenſi. Hic fuit alienorum ſcriptorum ſincerus & incorruptus judex, de hoc Quintilio vid. Od. 18. & Od. 24. lib. 1. 92 Si negares te melius poſſe id præſtare, poſtquam bis vel ter, id eſt, ſæpius tentaſſes. 93 Quintilius jubebat adhuc corrigere vel certe diſſindere, ne carmina legerentur. 94 Et verſus non ſatis rotundos, id eſt, male perpolitos, emendare. *Duæ ſunt Metaph. à fabris lignariis & fabris ferrariis ductæ.* 95 Corrigere. 96 Nullum amplius verbum dicebat. 97 Sine æmulo.

Vir bonus & prudens versus reprehendet 98 inertes:
Culpabit 99 duros: incomptis 1 allinet atrum
Transverso calamo signum: 2 ambitiosa recidet
Ornamenta: 3 parum claris lucem dare coget:
4 Arguet ambigue dictum: mutanda 5 notabit:
Fiet 9 Aristarchus: 7 nec dicet, Cur ego amicum
Offendam 8 in nugis? 9 hæ nugæ seria ducent
In mala, derisum semel, 10 exceptumque sinistre.
11 Ut, mala quem scabies, aut 12 morbus regius urget,
Aut 13 fanaticus error, & iracunda 14 Diana,
15 Vesanum tetigisse timent, fugiuntque poëtam,
Qui sapiunt: 16 agitant pueri, 17 incautique sequuntur.
18 Hic, dum sublimes versus 19 ructatur, 20 & errat,
21 Si veluti merulis intentus decidit auceps
In puteum foveamve: 22 licet, succurrite, longum
Clamet, Io cives, non sit qui 23 tollere curet.
Si quis curet opem ferre & 24 dimittere funem,
Qui scis, an 25 prudens huc se dejecerit: atque
26 Servari nolit? dicam, 27 Siculique Poëtæ
Narrabo interitum. deus immortalis haberi
Dum cupit Empedocles, ardentem 28 frigidus Ætnam
Insiluit. sit jus, liceatque perire 29 Poëtis.
Invitum qui servat, 30 idem facit occidenti.
Nec semel hoc fecit; nec, 31 si retractus erit, jam
32 Fiet homo, 33 & ponet famosæ mortis amorem.
34 Nec satis apparet, cur versus factitet: utrum

98 Versus arte carentes. 99 Male sonantes. 1 Transverso calamo notabit & lituram inducet. 2 Crebriora epitheta & ornamenta nimis florida amputabit. 3 Parum apertis. 4 Amphibologias vituperabit. 5 Signo calami. 6 Fiet castigator severus, qualis Aristarchus Grammaticus clarissimus, qui in Homeri versibus seligendis germanis, & in nothis rejiciendis judex fuit acerrimus. 7 Sicut multi adulatores dicunt. 8 In re levi. 9 Hæc vitia (inquit Horatius) quæ nugas esse ducis, poëtam semel ab assentatore deceptum, in mala seria deducent, ita ut optimum se poëtam esse sibi persuaserit. 10 male delusum ab adulatore. 11 Qui sapiant non secus timent fugiuntque malum poëtam, quam illum quem scabies &c. 12 Icteritia, qua facies tota hominum fit crocea. 13 Morbus fanaticus, *quo laborant furiis correpti.* 14 Diana lymphatos efficit. 15 Poëtam furore quodam, non studio & doctrina cum ingenio conjuncta excitatum. 16 Persequuntur. 17 Parum cauti. 18 Hic plurimum sibi tribuens. 19 Dum putidos versus quasi ructus edit. 20 Errat animo & corpore. 21 Sicut auceps, qui merulis avibus insidias struit, in foveam (i. Perspicuos errores) incidet. 22 Quamvis longum. i. diu clamet, Io cives succurrite, succurrite. 23 Attollere. 24 Demittere funem in foveam. 25 An sciens & de industria. 26 Servari non vult, ne emendetur. 27 Empedoclis Agrigentini. 28 Frigidus præsentis mortis horrore, vel frigidus. i. atra bile affectus. *Est enim melancholia frigidissima.* 29 poëtis, qui se nolunt corrigi. 30 Idem facit, ac si occideret. *Idem pro simile.* 31 ab Ætnæ incendio. 32 Fiet rationis particeps & sanus. *Insanus enim, homo non est.* 33 Nec deponet amorem. i. eum non abjiciet famosæ mortis. mortis infamis. *Nam seipsum occidere (quod fecit Empedocles) infame est.* 34 Non satis perspicuum est, utrius sceleris pœnam luat malus poeta dum versus factitat, sepulchrine violati, an sublati bidentalis.

Min-

Minxerit 35 *in patrios cineres, an triſte* 36 *bidental*
Moverit 37 *inceſtus: certe furit, ac velit urſus,*
Objectos caveæ 38 *valuit ſi frangere* 39 *clathros,*
Indoctum doctumque fugat 40 *recitator acerbus.*
41 *Quem vero arripuit, tenet, occiditque legendo,*
42 *Non miſſura cutem niſi plena cruoris hirudo.*

35 In carnificum ſepulchrum. 36 Locum in quem fulmen decidit, ita appellatum, quod hoſtias bidentibus & ara extructa à ſacerdote expiaretur.

37 Pollutus flagitio in ſororem, ſacerdotem vel affinem commiſſo. 38 Si forte potuit frangere. 39 Septimenta vel cancellos, quibus feræ tanquam portis, è cavea ne exeant, coercentur. 40 Poëta in recitandis carminibus ſuis moleſtus. 41 Quem autorem nactus fuerit. 42 Tanquam ſanguiſuga, quæ tamdiu hæret corpori affixa, donec ſangu ne completa excidерit.

School-Books printed at the Theatre in Oxford; *and are to be ſold by* Peter Parker *and* Thomas Guy, *in* Cornhil, *againſt the Royal Exchange.*

Plinii Epiſtolæ & panegyricus, 8.
Homer's Iliads with *Didymus*'s Notes in Greek.
Theocritus in Greek with large Notes. 8.
Herodian's Hiſtory, Greek and Latin; with large Notes. 8.
Thomæ Lydiat, *Canones Chronologici, nec non Series Summorum Magiſtratuum, & Triumphorum Romanorum.* 8.
Juſtini *Hiſtoriarum ex* Trogo Pompeio *Libri* 44. *plus* 100. *Manuſcript. Cod. Collatione recogniti.* 12.
Cornelii Nepotis *Vitæ Excellentium Imperatorum*, 12.
Saluſtii opera, with large Notes. 12.
Quintilian's Declamations. 8.
Maximus Tyrius, Greek and Latin.

Printed at London.

A Dictionary, Engliſh-Latin and Latin-Engliſh, containing all things neceſſary for tranſlating either Language into the other. Together with an Addition of of Idioms, Particles and Phraſes, more than are in any other Dictionary extant. By *Eliſha Coles.* 8. price 7*s.*

Erasmi Colloquia familiaria. 12.

Scholæ Wintoniensis Phrases, the Latin Phrases of Winchester School, *&c.* By *H. Robinson* 8.

Godwin's Antiquities complete, *viz.* Roman, Greek and Jewish. 4.

Martialis Epigrammata. 12.

Quintus Curtius, in Latin. 8.

—— The same in English 8.

Lucius Florus, in Latin. 24.

—— the same in English. 8.

Valerius Maximus, in Latin. 24.

—— The same in English. 8.

Cæsar's Commentaries. Latin. 24.

Mantuan's Eclogues translated into English. 8.

Sleidan *de 4 Imperiis*, translated into English. 12.

Juvenal's sixteen Satyrs, translated into English, by Sir *Robert Stapleton.* 8.

Lucan's Pharsalia, translated into English, by *Thomas May* Esq;. 8.

Virgil's Works translated into English, by *John Ogilby* Esq. 8.

An *English* Dictionary; Explaining the difficult Terms that are used in Divinity, Husbandry, Physick, Philosophy, Law, Navigation, Mathematicks, and other Arts and Sciences. Containing many thousands of hard Words (and Proper Names of Places) more than are in any other English Dictionary or Expositor whatsoever. Together with the Etymological Derivation of them from their proper Fountains; whether Hebrew, Greek, Latin, French, or any other Language. In a Method more Comprehensive, than any that is Extant: By *Elisha Coles*, 8. Price 3*s*.

Epistolæ Ho-Elianæ. Familiar Letters, Domestick and Forreign: Divided into four Books; partly Historical, partly Political, and partly Philosophical; upon Emergent Occasions. By *James Howel*, Esq;.

FINIS.

Q. HORATIUS FLACCUS

Scholiis Commentarii

Inſtar Illuſtratus, a Johanne Bond.

Editio emaculatior juxta Henr. Stephani *exemplar concinnata.*

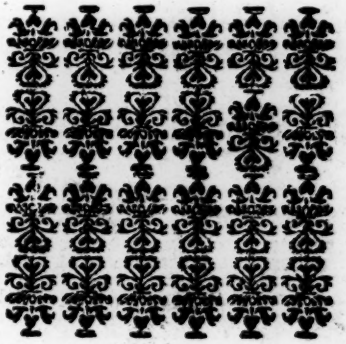

LONDON,
Printed for *John Seymour*, Eſq; : And are to be ſold by *Peter Parker*, at the Leg and Star over againſt the *Royal Exchange*; and *Thomas Guy*, at the Corner Shop of *Little Lumbard-Street* and *Cornhil*. 1678.

Q. HORATII FLACCI VITA, PER SUETONIUM TRANQ. CONSCRIPTA.

QUintus Horatius Flaccus Venusinus, patre, ut ipse tradit, libertino, & exactionum coactore: ut vero creditum est, salsamentario, quum illi quidam in altercatione exprobrasset: quoties ego vidi patrem tuum cubito se emungentem? Bello Philippensi excitus à Marco Bruto Imperatore, tribunus militum meruit, victisque partibus, venia impetrata, scriptum quæstorium comparavit. Ac primo Mecœnati, deinde Augusto insinuatus, non mediocrem locum in amborum amicitia tenuit. Mecœnas quantopere eum dilexit, satis monstratur illo Epigrammate, ubi inquit,

Ni te visceribus meis Horati
Plus jam diligo, Titum sodalem
Mimo me videas strigosiorem.

Sed multo magis extremis judiciis, tali ad Augustum elogio: *Horatii Flacci, ut mei, memor esto.* Augustus ei Epistolarum quoque officium obtulit, ut hoc ad Mecænatem scripto significat. *Ante ipse sufficiebam scribendis epistolis amicorum; nunc occupatissimus, & infirmus, Horatium nostrum te cupio adducere. Veniet igitur ab ista parasitica mensa ad hanc regiam, & nos in epistolis scribendis adjuvabit.* Ac ne recusanti quidem aut succensuit quicquam, aut amicitiam suam suggerere desiitit. Extant epistolæ, è quibus argumenti gratia pauca subjeci: *Sume tibi aliquid juris apud me, tanquam si convictor mihi futris. Recte enim, & non temere feceris: quoniam id usus mihi tecum esse voluit, si per valetudinem tuam fieri possit.* Et rursus: *Tui qualem habeo memoriam, poteris ex Septimio quoque nostro audire. Nam incidit, ut coram illo fieret à me tui mentio. Neque enim si tu superbus amicitiam nostram spreviſti, ideo nos quoque ἀντυπερφρονοῦμεν.* Præterea, sæpe eum, inter alios jocos putissimum penem, & homuncionem lepidissimum appellat, unaque & altera liberalitate locupletavit. Scripta quidem ejus usque adeo probavit, mansuraque perpetuo credidit, ut

non modo ſæculare carmen componendum injunxerit, ſed & Vindelicam victoriam Tiberii Druſique privignorum ſuorum: eumque coëgerit propter hoc, tribus Carminum libris ex longo intervallo quartum addere; poſt ſermones vero lectos nullam ſui mentionem factam ita ſit queſtus: *Iratum me tibi ſcito, quod non in pleriſque ejuſmodi ſcriptis mecum potiſſimum loquaris. An vereris, ne apud poſteros tibi infame ſit, quod videaris familiaris nobis eſſe?* Expreſſitque Eclogam cujus initium eſt:

Quum tot ſuſtineas, & tanta negotia ſolus,
Res Italas armis tuteris, moribus ornes,
Legibus emendes, in publica commoda peccem,
Si longo ſermone morer tua tempora Cæſar.

Habitu corporis brevis fuit atque obeſus, qualis à ſeipſo & in Satyris deſcribitur, & ab Auguſto, hac Epiſtola: *Pertulit ad me Dionyſius libellum tuum, quem ego, ne accuſem brevitatem, quantuluſcunque eſt, boni conſulo. Vereri autem mihi videris, ne majores tui libelli ſint quam ipſe es, ſed ſi tibi ſtatura deeſt, corpuſculum non deeſt. Itaque licebit in ſextariolo ſcribas, quum circuitus voluminis tui ſit ὀγκωδέστερος, ſicut eſt ventriculi tui.* Ad res venereas intemperantior traditur. Nam ſpeculato cubiculo ſcorta dicitur habuiſſe diſpoſita, ut quocunque reſpexiſſet, ibi ei imago coitus referretur. Vixit plurimum in ſeceſſu ruris ſui Sabini aut Tiburtini, domuſque oſtenditur circa Tiburti luculum. Venerunt in manus meas & Elegi ſub ejus titulo, & Epiſtola proſa oratione, quaſi commendans ſe Mecœnati. Sed utraque falſa puto. Nam Elegi vulgares, Epiſtola autem obſcura, quo vitio minime tenebatur. Natus eſt VI. Id. Decembris, L. Cotta & L. Torquato Conſulibus. Deceſſit V. Kalend. Decemb. C. Mario Cenſorino & C. Aſinio Gallo Conſulibus, poſt nonum & quinquageſimum annum, hærede Auguſto palam nuncupato, quum urgente vi valetudinis non ſufficeret ad obſignandas teſtamenti tabulas. Humatus & conditus eſt extremis Exquiliis, juxta Mæcenatis tumulum.

QUIN-

QUINTI HORATII FLACCI ODARUM SEU CARMINUM LIBER PRIMUS.

AD MECOENATEM. *Ode* 1.

Alios alia delectant, Horatius vero Poetæ nomen, præsertim Lyrici affectat.

Mecœnas, 1 atavis edite regibus,
O & 2 præsidium & dulce decus meum:
3 Sunt quos 4 curriculo pulverem Olympicum
Collegisse juvat: 5 metaque 6 fervidis
Evitata rotis, 7 palmaque nobilis,
Terrarum Dominos 8 evehit ad Deos.
9 Hunc, si 10 mobilium turba Quiritium
11 Certat tergeminis 12 tollere honoribus:
13 Illum, 14 si proprio condidit horreo
Quidquid de 15 Libycis verritur areis,
Gaudentem patrios 16 findere sarculo
Agros, 17 Attalicis conditionibus
Nunquam dimoveas, ut trabe 18 Cypria
19 Myrtoum 20 pavidus nauta secet mare.
21 Luctantem Icariis fluctibus 22 Africum
Mercator metuens, otium & oppidi
Laudat rura sui: mox reficit rates
23 Quassas, 24 indocilis pauperiem pati.
25 Est qui nec veteris pocula 26 Massici,
Nec partem solido 27 demere de die
Spernit, nunc viridi 28 membra sub arbuto
Stratus, nunc ad aquæ lene caput 29 sacræ
Multos castra juvant, & 30 lituo tubæ

1 Antiquis regibus Prognate, cui Menodorus pater, Manippus avus, Cecinna rex Etruscorum fuit atavus. 2 Tutela vel propugnatio mea & dulce ornamentum. 3 Sunt qui ludis delectantur, utpote Olympiacis, in quibus concitari solebat pulvisquo currentes spargebantur. 4 Curru. 5 Terminus (ad quem dirigitur cursus) caute evitatus. 6 Rotæ currendo fervent. 7 Præmium victoriæ, quæ homines nobilitat. 8 Dis æquiparat. 9 Hunc, alium, qui honoribus inservit. 10 Pop. Romanus in suffragiis ferendis semper erat mobilis & inconstans. 11 Honoribus amplissimis & maximis, vel, Ædilitate majore. Prætura & Consulatu. 12 Extol ere ad sublimiorem dignitatis gradum. 13 Illum, id est, alium hominem, qui agriculturam exercet. 14 Si factus sit dives & copiosus arator. 15 Quicquid colligitur ex agris fertilibus cujusmodi sunt in Libya regione frumenti feracissima. 16 Argos colere sarculo, quod est genus rastri. Græci ΤΟ ΣΚΑΛΙΟΝ appellant. 17 Nunquam eum de sententia sua deducas, quamvis regis opes ei offeras, cujusmodi erant Attali regis Pergami. 18 Nave ex trabibus Cypriis compacta, pro quavis nave. 19 Mare a Myrtoo Oenomai regis Arcadiæ auriga sic nominatum. 20 Propter naufragii metum. 21 Confligentem cum fluctibus Icariis. 22 Qui flat ab occasu hyberno. 23 Naves laceras. 24 Cui doceri non potest pauperiem pati. 25 Est aliud genus hominum, qui genio indulgent. 26 Vini generosi, quale in Massico Campaniæ monte nascitur. 27 Frangere diem intermittendo laborem, Pabuloque corpus reficiendo. 28 Habens membra strata sub arbuto viridi, id est, sub arbuto amœna & conviviis idonea. 29 Omnis fons in origine sacer est, suoque murmure somnos allicit. 30 Lituus equitum est & incurvus, tuba peditum & directa.

31 Propter filiorum interitum. 32 Sub aëre frigido. 33 Conjugis delicatæ. 34 Mira est eanum fidelitas in dominos. 35 Seu effugit aper ruptis retibus extereti & rotundo fune contextis. 36 Sabellus, pro quovis apro. 37 Poëtæ victores coronis ederaceis donabantur. 38 In saltando celeres. 39 Me dignum faciunt, ut propter excellentiam à vulgo segreger. 40 Si, ii. quia sic placet Musis, musarum favore hæc beneficia consecutus sum. 41 Una ex musis, eaque jucunda. 42 Musarum altera, cui bene dicendi facultas adscribitur. 43 Quale barbiton Sappho & Alcæus egregii Poëtæ in insula Lesbo tendere solebant. 44 Si me (ô Mecœnas) inter Lyricos Poëtas numerabis, ad cœlum usque evehar, idemque digito attingam, id est, fortunatus ero supra mortalium conditionem, vel ero in oculis omnium respicendens ut sidus inter homines.

Permistus sonitus, bellaque matribus
31 *Detestata. Manet sub* 32 *Jove frigido*
Venator, teneræ conjugis immemor:
Seu visa est catulis cerva 34 *fidelibus,*
35 *Seu rupit teretes* 36 *Marsus aper plagas.*
Me doctarum 37 *hederæ præmia frontium*
Dis miscent superis: me gelidum nemus,
Nympharumque 38 *leves cum Satyris chori*
39 *Secernunt populo:* 40 *si neque tibias*
41 *Euterpe cohibet, nec* 42 *Polyhymnia*
43 *Lesboum refugit tendere barbiton.*
44 *Quod si me Lyricis vatibus inseres,*
Sublimi feriam sidera vertice.

AD AUGUSTUM CÆSAREM. *Ode* II.

In vindictam Julii Cæsaris occisi multæ tempestates Pop. Romano immittuntur. Unica Imperii spes in Augusti incolumitate constituitur.

1 Grandinis formidandæ, ut à Jovis ira provenientis. 2 Jupiter. 3. Fulmine ex igne rubente. 4. Qui Capitolium vel templa deorum quum fulmine percusserit, Romam terruit, id est, cives urbanos timere fecit. 5 Ne tempus eluvionis rediret, cum Deucalion & Pyrrha soli ex universo hominum genere relicti Parnassum montem conscenderent, ibi ut se tutos ab aquarum vi conservarent. 6 Quæ de admirabilibus monstris que rebatur. 7. Quum Proteus Phocarum pastor & custos, pecus, id est, vitulos marinos, eduxit ad visendum altos montes. 8 Ulmus ponitur pro quavis arbore. 9 Turturibus vel palumbibus. 10 In terram ejecto. 11 Tiberim turbidum & arenæ colore flavum. 12 Undis repulsis à littore Etrusco, vel à Tyrrheno mari, in quod Tiberis influit.

Jam satis terris nivis, atque 1 *diræ*
Grandinis misit 2 *Pater:* & 3 *rubente*
Dextera sacras 4 *jaculatus arces,*
Terruit urbem:
Terruit gentes, grave ne rediret
5 *Sæculum Pyrrhæ, nova monstra* 6 *questæ,*
Omne quum 7 *Proteus pecus egit altos*
Visere montes:
Piscium & summa genus hæsit 8 *ulmo,*
Nota quæ sedes fuerat 9 *columbis:*
Et 10 *superjecto pavidæ natarunt*
Æquore damæ.
Vidimus 11 *flavum Tiberim, retortis*
12 *Littore Etrusco violenter undis,*

Ire dejectum 13 *monumenta regis,*
Templaque 14 *Vestæ:*
15 *Iliæ dum se nimium* 16 *querenti*
17 *Jactat ultorem:* 18 *vagus, &* 19 *sinistra*
Labitur ripa (20 *Jove non probante*) 21 *uxorius amnis.*

21 *Audiet cives acuisse ferrum,*
Quo graves Persæ melius perirent:
Audiet pugnas, 23 *vitio parentum*
Rara juventus.
24 *Quem vocet divûm populus ruentis*
Imperi 25 *rebus?* 26 *prece qua fatigent*
Virgines sanctæ minus audientem
27 *Carmina Vestam?*
28 *Cui dabit partes scelus expiandi*
Jupiter? tandem venias, precamur,
Nube candentes humeros 29 *amictus*
30 *Augur Apollo.*
Sive tu mavis, 31 *Erycina ridens,*
32 *Quam Jocus circumvolat, & Cupido:*
Sive neglectum 33 *genus & nepotes*
Respicis 34 *autor.*
Heu nimis longo satiate 35 *ludo,*
Quem juvat clamor, galeæque 36 *leves,*
37 *Acer & Mauri peditis cruentum*
Vultus in hostem.
Sive 38 *mutata* 39 *juvenem figura*
Ales in terris 40 *imitaris, almæ*
Filius Majæ, 41 *patiens vocari*
Cæsaris ultor:
42 *Serus in cœlum redeas, diuque*
Lætus interfis populo 43 *Quirini:*
Neve te 44 *nostris vitiis iniquum*
45 *Ocior aura.*

13 Regiam Numæ Pompilii. 14 Fuit Vesta Saturni filia ex Ope, foci custos & præses, cui Numa Pompilius ædem condidit. 15 Iliæ Romuli matri, Tiberis uxori, abs qua Julius Cæsar ortum habuit. 16 Conquerenti de Cæsaris nece. 17 Magnifice gloriatur. 18 Errans extra alveum. 19 Ergò sinistra, quia Tiberi currenti urbs est à sinistra. 20 Jove indignante & pene invito. 21 Tiberis, suæ uxori nimium indulgens. 22 Rara juventus, id est, posteri nostri. Pauci admodum ex bellorum civilium reliquiis, ideoque rari, audient, cives in civium corpora gladios exacuisse, quibus Persæ Pop. Romani hostes perirent melius, id est, justius perirent. 23 Parentum culpa. 24 Ergo quem divum vocet populus? &c. 25 Libertati & dignitati senatus vergentis ad ruinam. 26 Quibus precibus virgines Vestales impenitè rogent & obsecrare debeant Vestam? 27 Hymnos & preces supplicantium. 28 Cui deorum dabit Jupiter partes, id est, munus delendi scelus, quod parraverunt Romani in occidendo Cæsare? 29 Habenti humeros candente nube amictos. 30 Vates, qui præsentis futura. 31 Venus, sic dicta à monte Eryce: ubi religiosissime colebatur. 32 Circa quam Jocus volat. 33. Genus ex oculis tuis rejectum (ò Mars) qui opem ferre negligis. 34 Mars pater Romuli, qui Romam condidit. 35 Bellis, quæ sunt Martis ludi, & oblectamenta. 36. Galeæ expolitæ. 37. Virilis & truculentus, qualis erat Maurorum vultus. 38 Mutata figura tui in formam Augusti. 39. Augustum, cui Poeta assentatur, Mercurium eum esse dicens. 40 Repræsentas. 41 Qui pateris te vocari Cæsaris ultorem. Ordo est: sive, ò tu ales, id est, alate Mercuri, filius almæ Majæ, patiens vocari Cæsaris ultor, imitaris in terris juvenem Augustum mutata figura. 42. Utinam sero in cælum redeas, & diu vivas in terris. 43 Romuli, pro Pop. Romano. 44. Nostris contentionibus indignantem. 45 Velox ventus ne tollat te in cælum à conspectu nostro.

Tollat. 46 *hîc magnos potius triumphos,*
Hic ames dici 47 *pater atque princeps:*
Neu sinas 48 *Medos* 49 *equitare inultos*
50 *Te duce, Cæsar.*

46 Romæ. 47 Augustus Senatu consulto Pater Patriæ appellatus est. 48 Persas & Medos, quibus bellum inferre Augustus hoc tempore cogitabat. 49 Ex equo pugnare. 50 Qui non modo princeps inter homines, sed Deus etiam electus es, ideoque dux invictissimus.

Ode III.

Navi Virgilium Athenas vehenti incolumitatem precatur: deinde in hominum temeritatem audaciamque vehementer insurgit.

1 SIc te, 2 *diva potens Cypri,*
Sic 3 *fratres Helenæ, lucida sidera,*
Ventorumque regat 4 *pater,*
5 *Obstrictis aliis, præter* 6 *Iapyga,*
Navis, quæ tibi creditum
Debes Virgilium, finibus Atticis
Reddas incolumem, precor,
Et serves 7 *animæ dimidium meæ.*
8 *Illi robur & æs triplex*
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit 9 *præcipitem Africum*
10 *Decertantem aquilonibus,*
Nec tristes 11 *Hyadas, nec rabiem Noti:*
12 *Quo non arbiter Adriæ*
Major, tollere seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit 13 *gradum,*
Qui 14 *siccis oculis* 15 *monstra natantia,*
Qui vidit mare turgidum, & ...
Infames scopulos 16 *Acroceraunia?*
17 *Nequicquam Deus* 18 *abscidit.*

1 Ordo est: O navis, quæ debes finibus Atticis Virgilium tibi creditum, precor sic te regat salutare Veneris sidus, &c. ut finibus Atheniensibus eum salvum restituas, velut rem tuæ fidei commissam. 2 Venus domina Cypri insulæ, ubi præcipue colebatur. 3 Castor & Pollux nautarum opitulatores. 4 Æolus. 5 Aliis ventis vinctis & in utre inclusis, quemadmodum ab Æolo omnes venti dati sunt Ulissi, præter Zephyrum, qui liber & solutus eum deferat in patriam. 6 Unum ex Apulis flantem, iis utilem, qui ex Italia in Græciam navigant. 7 Vitæ meæ dimidium. Amicorum enim una est anima in duobus corporibus. 8 Erat ille animo robusto & pectore ferreo, qui nullius periculi metu territus, primus navigare ausus est. 9 Africum impetuosum, qui præcipitat quicquid impellit. 10 Colluctantem cum Aquilonibus. 11 Stellas à traire Hyante sic dictas, noxias admodum & pluviosas, quia suo ortu & occasu pluvias solent excitare. 12 Quo noto nullus est ventus major dominus maris Adriatici, id est, majus obtinet imperium in mare Adriaticum, sive concita e, sive sedare vult fluctus. 13 Quod genus mortis timuit? ad quam quasi gradibus imus. 14 Absque lachrymis. 15 Cete, pisces monstruosos. 16 Altos montes in Epiro à fulmine sæpe ictos, ideirco infames propter crebra naufragia ibi facta. 17 Frustra Dei providentia dissociavit terras à mari, si homines nihilominus audent navigare. 18 Separavit.

Prudens

Prudens Oceano 19 *dissociabili*
Terras, si tamen 20 *impiæ*
Non tangenda rates transiliunt 21 *vada.*
22 *Audax omnia perpeti*
Gens humana 23 *ruit per vetitum nefas.*
Audax 24 *Iapeti genus*
Ignem 25 *fraude mala gentibus* 26 *intulit;*
Post ignem ætherea domo
27 *Subductum, macies &* 28 *nova febrium*
Terris incubuit cohors:
Semotique prius 29 *tarda necessitas*
Lethi corripuit gradum.
Expertus 30 *vacuum Dædalus aëra*
Pennis 31 *non homini datis.*
Perrupit 32 *Acheronta Herculeus labor.*
Nil mortalibus 33 *arduum est.*
34 *Cœlum ipsum petimus* 35 *stultitia: neq;*
Per nostrum patimur 36 *scelus*
Iracunda Jovem 37 *ponere fulmina.*

19 Quem necesse erat a terris secludi, propter salutem hominum aliorumque animantium, quæ usui humano inserviunt. terræ pabulo nutriuntur. 20 Impii homines cum ratibus, qui Dei consilium in hoc, scilicet navigando, videntur contemnere. 21 Loca in mari periculosissima. 22 Parata ad quamvis fac noris poenam... perferendam. 23 Impetu fertur, non ratione, ad res lege vetitas. 24 Prometheus Japeti filius. 25 Furto. 26 Hominibus distribuit. 27 Post ignem e cœlo furtim ablatum. 28 Inaudita morborum multitudo terram occupavit. 29 Necessitas mortis prius tarda & matura senecta venientis celeravit gradum & citius advenit. 30 Aera apertum, vel inanem, ab hominibus inf. equentem. 31 Sed avibus, quibus proprium est volare. 32 Hercules pœnam descendit ad inferos: ut inde tricipitem Cerberum ad superos protraheret. 33 Difficile est. 34 Cœlum ipsum affectamus, ut olim Gigantes & Phaëton. 35 Per stultitiam, unde nostra vitia enascuntur. 36 Per nostram impietatem. 37 Deponere fulmina, quæ Jupiter effectus iratus sumit in manus, ut improbos eximat.

AD L. SEXTIUM CONSULAREM.

Ode IV.

Amœnitate veris descripta, & communi moriendi consuetudine proposita, tanquam Epicureus ad vitam voluptuosam Sextium hortatur.

1 *Solvitur* 2 *acris hyems* 3 *grata vice veris &*
Favoni:
5 *Trahuntque siccas* 6 *machinæ carinas.*
Ac neq; 7 *jam stabulis gaudet pecus, aut arator igni,*
Nec prata canis 8 *albicant pruinis.* (*Luna:*
Jam 9 *Cytherea Choros ducit* 10 *Venus, imminente*

1 Veris adventu mollescit & relaxatur terra, quæ fuerat hyemis frigore vincta & adstricta. 2 Hyems mordax & aspera. 3 Vere in vicem redeunte, quæ vicissitudo post asperam hyemem grata est. 4 Zephiri, qui verno tempore flare incipit. 5 Trahunt in mare, ad navigandum, naves siccas; atque adeo siccas, quod a principio Novembris usque ad initium Martii conquieverant extra aquam in navalibus. 6 Instrumenta quæ maxima habent virtutes ad moles suo loco movendas. 7 Ut in hyeme. 8 Albescunt. 9 Cythera insula est contra Cretam, in quam ferunt Venerem primum vectam concha marina. 10 Venus dux chori jam cum Nymphis & Gratiis ad Lunam saltat imminentem, id est, propinquam, & supra caput lucentem.

11 Aglaja, Euphrosyne, Thalia. 12 Nunc hoc, nunc illo pede terram Pulsant numerosè saltantes. 13 Dum Vulcanus in Ætna monte cudit fulmina cum Gigantibus, quorum opera & ministerio in iis fabricandis utitur. 14 Non revera urit, sed Poëta vehementem ignis ardorem exprimit, quo metalla liquescunt. 15 Caput unguento splendescens. 16 Coronare caput serto è myrto aut aliis floribus concinnato. 17 Quem veris calore laxatæ producunt terræ, quæ hyemis frigore fuerant constrictæ. 18 Anno jam expleto, scil. veris tempore. 19 Fauno, rusticorum Deo, quem quidam volunt eundem esse atque Pana, 20 Sacrificare vel agnam vel hœdum, utrum mavult. 21 Mors pallidos efficit. 22 Indifferenter & æque sortiter principum fores atque pauperum casas pulsat. 23 Domos hum liores. 24 Breve vitæ spatium longam sperare vitam nos vetat. 25 Statim te opprimet mors, quæ secundum Epicureos, nihil habet præter tenebras. 26 Fabulosi inferi, de quibus & Poetæ & Philosophi tam multa fabulantur. 27 Domus tenuis & parva, sic dicta ob manes exiles illic habitantes, qui aspectum oculorum fugiunt, nec possunt circumscribi. 28 Ad quam domum simul ac migraveris. 29 Non eris bibendi magister, cui constituenti leges in conviviis omnes parere necesse erit. 30 Talorum jactu. Veneris enim jactus regem vini efficiebat. 31 Puerum mollem & delicatulum. 32 Cujus amore juvenes nunc ardent. 33 Ubi Lycidas adoleverit, virgines ejus complexu cupient potiri.

Junctæque Nymphis 11 *Gratiæ decentes* (*clopum*
12 *Alterno terram quatiunt pede*: 13 *dum graves Cy-*
Vulcanus ardens 14 *urit officinas.*
Nunc decet aut viridi 15 *nitidum caput* 16 *impedire*
Aut flore, 17 *terræ quem ferunt solutæ.* (*myrto*,
18 *Nunc & in umbrosis*, 19 *Fauno decet* 20 *immolare*
Seu poscat agnam, *sive malis hœdum.* (*lucis*,
21 *Pallida mors* 22 *æquo pulsat pede pauperum* 23 *ta-*
Regumque turres, *O beate Sexti.* (*bernas*,
24 *Vitæ summa brevis spem nos vetat inchoare longam.*
25 *Jam te premet nox*, 26 *fabulæque manes*,
Et domus 27 *exilis Plutonia.* 28 *quo simul mearis*,
29 *Non regna vini sortiere* 30 *talis*, (*ventus*
Nec tenerum 31 *Lycidam mirabere*, 32 *quo calet juventus*
Nunc omnis, *&* 33 *mox virgines tepebunt.*

AD PYRRHAM. *Ode* V.

Horatius ex Pyrrhæ illecebris tanquam e naufragio enataverat; cujus amore irretitos, affirmat esse miseros.

1 O Pyrrha, quis puer tenero & græcili corpore, id est, quis adolescens ætati puerili proximus te mollis in rosis urget, id est, arcte avideque amplectitur? 2 Delibutus unguentis, quæ odores effundunt. 3 In fornice vel lupanari, ubi meretrices aliquando latebant, ut alienos oculos in re pudenda fugerent, aliquando prostabant impudice ad captandam prædam. 4 Cujus gratia crines flavos habes religatos ut ei placeas. 5 Simplice munditiæ contenta absque sumtuoso corporis cultu. 6 Promissa in levitatem & perfidiam mutata. 7 Venerem cum suis pedissequis. scil. Gratiis, risu, joco, osculis, aliisque hujusmodi, quæ tales amores comitari, facileque mutari solent. 8 Allegoria ex ducta a mari, ventis agitato, significans meretricum blanditias more tempestatum mobiles esse & inconstantes.

1 *Quis multa gracilis te puer in rosa*
2 *Perfusus liquidis urget odoribus*,
Grata, *Pyrrha*, *sub* 3 *antro?*
4 *Cui flavam religas comam*
5 *Simplex munditiis? heu quoties* 6 *fidem*
Mutatosque 7 *deos flebit*, *&* 8 *aspera.*

9 Nigri

9 Nigris 10 æquora ventis
Emirabitur 11 insolens,
Qui nunc te fruitur credulus 12 aurea:
Qui semper 13 vacuam, semper amabilem
Sperat, nescius 14 auræ
Fallacis. 15 miseri quibus
Intentata nites. me tabula 16 sacer
17 Votiva paries indicat uvida
Suspendisse 18 potenti
19 Vestimenta maris Deo.

9 Tempestates à ventis agitatæ sunt nigræ. 10 Per æquora significat meretricem fallacem, quæ ex serena & placida facta est sæva & implacabilis. 11 Insuetus, & talem in Pyrrha meretricum amorem non expertus. 12 Te pulchra & amabili. Quid enim auro amabilius? 13 Qui speret te sibi soli vacantem & paratam fore, aliis omnibus contemptis. 14 Inconstantiæ muliebris ignarus. 15 Miseri sunt ii, quibus non probata neque usu cognita fulges & amabilis videris. 16 Sacellum vel templum Neptuno dicatum. Est Allegor. ducta à naufragis, qui periculo elapsi Neptuno solebant suspendere tabulam, in qua naufragii casus depingebatur. 17 Quam vovi mediis in periculis, id est, Pyrrhæ blandimentis. 18 Neptuno, imperium maris obtinenti. 19 Naufragi sua vestimenta, in quibus fuerant servati, Neptuno etiam consecrabant.

AD AGRIPPAM *Ode* VI.

Varius tragœdiographus bella ab Agrippa gesta decantabit, Horatius vero conviviis tantum & moribus describendis aptus & idoneus.

SCriberis 1 Vario fortis & hostium
Victor, Mæonis alite,
2 Quam rem cunque ferox navibus aut equis
Miles te duce gesserit.
Nos, Agrippa, neque hæc dicere, nec gravem
Peleidæ 3 stomachum, 4 cedere nescii,
Nec 5 cursus duplicis per mare Ulyssei,
Nec 6 sævam Pelopis domum,
Conamur, 7 tenues grandia: dum pudor,
8 Imbellisque lyræ Musa potens vetat
Laudes egregii Cæsaris & tuas
9 Culpa deterere ingeni.
Quis 10 Martem tunica tectum adamantina
Dignè scripserit? aut pulvere Troico
Nigrum 11 Merionem? aut 12 ope Palladis

1 Scriberis à Vario Mæonii carminis alite, id est, majestate carminis Homerici, vel, penna & stylo carminis Homerici. vel, ab heroico, Poëta. cant. prædito plane Mæonio, id est, Homerico. fuit enim Homerus, aut ex Mæonia, aut Mæonis filius. 2 Quamcunque rem, 3 Iram implacabilem Achillis, Peleo & Thetide geniti. 4 Qui placari nolunt. 5 Navigationes longas, subdoli Ulyssis, qui aliud loquebatur, aliud sentiebat: unde à Græcis dictus est ΔΙΠΛΟΥΣ. 6 Sævam propter varia homicidia in eadem familia perpetrata. Nam Pelops à Tantalo patre, Atreus & Agamemnon ab Ægysthо, Clytemnestra ab Oreste filio est occisa. 7 Nos, qui tenui sumus ingenio, non audemus dicere grandia viribus nostris impar. 8 Dum Polyhymnia Musa Lyrica (quæ potestatem habet in Lyram, imbellem nempe & ineptam ad res bellicas scribendas) me vetat deterere, id est, diminuere atque extenuare tuas & Cæsaris laudes. 9 Ingenii mei tarditate. 10 Martem, id est, viros bellicosos, tectos & indutos lorica, quæ dura & solida est ut adamas. 11 Virum fortissimum, pulvere Troico squallidum & obductum. 12 Pallas semper opem tulit Diomedi Tydei filio.

13 Animo & fortitudine diis æqualem Nam Martem & Venerem Diomedes vulneravit. 14 Virgines & puellæ iteres sunt in juvenes, ut tamen unguea suos ad repugnandum sectos habeant, ne forte pugna sit cruenta, quod rato fit. 15 Sive quod unus vacui, id est, valde otiosi sive quod urimur, id est aliquantulum amamus. 16 Nostro more leves & inconstantes, quod amatoribus proprium est & usitatum.

Tydiden 13 superis parem?
Nos convivia, nos prælia virginum,
Sectis in juvenes unguibus 14 acrium
Cantamus, 15 vacui, sive quid urimur,
16 Non præter solitum leves.

AD MUNATIUM PLANCUM CONSULAREM.

Odè VII.

Alii alias laudant civitates & regiones, Horatius vero reliquis anteponit Tibur, ubi natus est Plancus, quem ad diluendas vino curas cohortatur.

1 Rhodum elatam propter elegantem structuram trium civitatum quæ sunt in eadem insula, aut elaram, i. præclaram portubus, viis mœnibus, legum præstantia, &c. aut claram, i. semper illustratam radiis Solis, qui puellæ Rhodiæ amore captus, Insulam ab ea nominavit Rhodon. 2 Mitylene urbs est in Lesbo. 3 Nobilissimam civitatem ab Amazonibus extructam, & magnæ Dianæ templo nobilitatam 4 Corinthus dicitur bimaris quod hinc Ionio, hinc Ægæo mari cingitur. 5 Thebæ urbs est in Bœotia à Cadmo ædificata, cujus filia Semele Bacchum peperit ex Jovis compressu. 6 Nobile fuit Delphis Apollinis oraculum. 7 Loca amœnissima Thessaliæ. 8 Sunt Poetæ, quibus unicum opus est. 9 Athenæ Minervæ inviolatæ urbem. 10 Carmine non interrupto, ut aliud laudent. 11 Frontem oliva coronare, cujus folia undique, i. circumcirca detonsa & breviora facta majorem addunt ornatum. Aliis alia lectio magis arridet vid. *Undique decerptam frondi præponere olivam*, ut sit sensus: Omnibus locorum & terrarum frondibus olivam anteponere, quæ Palladis est propria. 12 Plurimi, i. multi dicunt. 13 Argos equis nutriendis idoneum. Unde Homerus appellat ΑΡΓΟΣ ΙΠΠΟΒΑΤΟΝ. 14 Urbem opulentam, in qua regnavit Agamemnon, à Mycena Nympha sic appellatam 15 Lacedæmon dicitur patiens ob severam disciplinam, ubi pueri ad Dianæ aram loris flagellati usque dum sanguis è visceribus exiret, ne ingemuerunt quidem. 16 Larissa est urbs in Thessalia, à qua & Achilles Larissæus dictus est. 17 Pe movit, affecit. 18 Nemus delectabile, Albuneæ Nymphæ unà cum fonte consecratum. 19 Fluvius Anio de celso scopulo multam aquam deorsum effundens. 20 Tiburnus primus Tiburis conditor dicebatur.

Audabunt alii 1 claram Rhodon, aut 2 Mitylenen,
Aut 3 Ephesum, 4 bimarisve Corinthi
Mœnia, vel Baccho 5 Thebas, vel Apolline 6 Delphos
Insignes, aut Thessala 7 Tempe.
8 Sunt quibus unum opus est, intactæ Palladis 9 urbe
Carmine 10 perpetuo celebrare, &
11 Undique decerptam fronti præponere olivam.
12 Plurimus, in Junonis honorem,
Aptum dicit 13 equis Argos, ditesque 14 Mycenas:
Nec me tam 15 patiens Lacedæmon,
Nec tam 16 Larissæ 17 percussit campus opimæ,
Quam 18 domus Albuneæ resonantis,
19 Et præceps Anio, & 20 Tiburni lacus, & uda

21 *Mobilibus pomaria rivis.*
22 *Albus ut* 23 *obſcuro deterget nubila cœlo*
Sæpe Notus, neque parturit imbres
Perpetuos : ſic tu ſapiens finire memento
Triſtitiam vitæque labores
Molli, Plance, 24 *mero,* 25 *ſeu te fulgentia* 26 *ſignis*
Caſtra tenent, ſeu denſa tenebit
Tiburis umbra tui. Teucer 27 *Salamina patremq;*
28 *Quum fugerit, tamen uda Lyæo*
29 *Tempora* 30 *populea fertur vinxiſſe corona,*
Sic triſtes affatus amicos :
Quò nos cunque feret 31 *melior fortuna parente,*
Ibimus, ò ſocii comiteſque.
Nil deſperandum Teucro duce & 32 *auſpice Teucro,*
33 *Certus enim promiſit Apollo*
34 *Ambiguam tellure nova Salamina futuram.*
O fortes, 35 *pejoraque paſſi*
Mecum ſæpe viri, nunc vino pellite curas :
Cras ingens 36 *iterabimus æquor.*

21 Pomaria diſcurrentibus rivis irrigua. 22 Notus ſerenus. 23 Cœlo caliginoſo. 24 Vino ſuavi. 25 Sive militiæ, ſive domi tuæ eris. 26 Aquila, Draconeſque, aliiſque id genus ſignis militaribus. 27 Civitatem Telamonis, qui duos habuit filios, Teucrum & Ajacem. 28 Quamvis fugeret. 29 Caput vino madidum. Lyæus, nomen Bacchi, ponitur pro vino. 30 Corona ex frondibus populi arboris, quæ animi fortitudinem denotat. 31 Melior, quia fortuna mihi patriam dabit, at pater Telamon negavit. 32 Me Teucro hortatore. 33 Apollo non fallax aut mentiens. 34 Promiſit duas fore Salaminas, quarum altera nunc eſt in Attica, alteram ego & vos condemus in Cypro. 35 O paſſi graviora! *Virgil.* 36 Iterum navigabimus.

AD LYDIAM. *Ode* VIII

Juvenem Sybarin Lydiæ amore preditum, & voluptatibus colliquefactum notat.

– ◡ ◡ – ◡ – –

1 *Lydia dic, per omnes*
Te deos oro, 2 *Sybarin cur properes* 3 *amando*
4 *Perdere ? cur apricum*
Oderit 5 *campum,* 6 *patiens pulveris atque ſolis ?*
Cur neque 7 *militaris*
Inter æquales equitet, 8 *Gallica nec* 9 *lupatis*
10 *Temperet ora frænis ?*
Cur timet flavum Tiberim 11 *tangere?* 12 *cur olivum*
Sanguine 13 *viperino*

1 Meretrix delicatula, non vulgaris formæ. 2 Juvenem mollem. 3 Dum tui amore captus eſt. 4 Ejus bona abligurire & corporis vires frangere. 5 Campum martium cur oderit. 6 Quum poſſit pati pulverem & ſolem & alios etiam labores militares. 7 Militarem in morem. 8 Gallicorum equorum ora. 9 Frænis inſtar lupinorum dentium aſperis & inæqualibus. 10 Moderetur & ſibi parere doceat. 11 Tiberim tranare. 12 Cur luctam horret? Luctaturi utebantur unguento, quod ex cera fit oleo ſubacta. 13 Sanguine venenoſo.

Cautis

14 Frequenti armorum pondere. 15 Disco nobilitatus; qui quidem ludus erat primo Græcus, deinde à Græcis transductus ad Romanos. 16 Sæpe ultra terminum jaculo fortiter & expedite emisso. 17 Cur non prodit Sybaris in publicum, sed inter meretrices latet & emolescit? 18 Achillem, qui à matre Thetide habitu puellari indutus, ne agnosceretur, in insulam Scyrum ad Diomedem est deductus, 19 Paulo ante eversionem Trojæ. 20 Ne vestitus virilis eum in bellum Trojanum protraheret. 21 Ponuntur Lycii pro Trojanis, quibus opem ferebant, sic cognominati à Lyco Pandionis filio.

Cautius vitat? neque jam livida gestat 14 *armis*
Brachia, sæpe 15 *disco,*
16 *Sæpe trans finem jaculo nobilis expedito?*
17 *Quid latet, ut marinæ*
18 *Filium dicunt Thetidis* 19 *sub lacrymosa Trojæ*
Funera, 20 *ne virilis*
Cultus in cædem & 21 *Lycias proriperet catervas.*

AD THALIARCHUM. *Ode* IX.

Quo magis sævit hyems, eo magis voluptati indulgendum.

1 Vides ut Soracte cooperiatur, vel è longinquo appareat nive pœnum. 2 Mons in Falisceis, quem hodie appellant montem Divi Sylvestri, eo quod in ejusdem montis spelunca ad plurimum tempus se continuisse dicitur. 3 Nivis pondus. 4 Oneris magnitudine laborantes. 5 Flumina vi frigoris congelata à cursu desistunt superne. 6 Copiose, pro foci magnitudine. 7 Largius quam solebas prome de diota Sabina vinum quadrimum, id est, quatuor annorum. 8 Diota est vas vinarium, duas habens ansas, quadraginta & octo sextarios capiens. 9 Committe cætera curæ & providentiæ. 10 Simul, id est, postea quam ventos inter se concertantes compresserunt. 11 Mari concitato, ut solet aqua in aheno fervens. 12 Non commoventur. 13 Quemcunque diem tibi dabit fors, i. fortuna, seu potius Dei voluntas, ΤΥΧΗ ΔΑΙΜΟΝΟΣ. 14 In lucro deputa. 15 Dum puer es, adolescens juvenis. 16 Chorea dicitur à choro, ubi junctis manibus saltatur. 17 Quamdiu tibi juveni & adhuc virentis ætatis canities (id est senectus) abest querula. 18 Campus Martius & areæ, i. loca in quibus Rom. juventus se exercebat. 19 Paulo ante noctem. 20 Colloquia, quæ edi solent ab amantibus voce leni & submissa.

Vides ut alta 1 *stet nive candidum*
2 Soracte: nec jam sustineant 3 *onus*
Sylvæ 4 *laborantes: geluque*
Flumina 5 *constiterint acuto?*
Dissolve frigus, ligna super foco
6 Largè reponens: atque 7 *benignius*
Deprome quadrimum Sabina
O Thaliarche, merum 8 *diota.*
9 Permitte Divis cætera: qui 10 *simul*
Stravere ventos æquore 11 *fervido*
Deprœliantes, nec cupressi,
Nec veteres 12 *agitantur orni.*
Quod sit futurum cras, fuge quærere: &
13 *Quem fors dierum cunque dabit,* 14 *lucro*
Appone: nec dulces amores
Sperne 15 *puer, neque tu* 16 *choreas;*
17 *Donec virenti canities abest*
Morosa. nunc & 18 *campus & areæ,*
Lenesque 19 *sub noctem* 20 *susurri*

21 *Composita repetantur hora:*
22 *Nunc & latentis proditor intimo*
Gratus puellæ risus ab angulo,
23 *Pignusque dereptum lacertis,*
Aut digito malè pertinaci.

21 Hora constituta iterum atque iterum à te usurpentur. 22 Et nunc repetatur à te gratus risus, proditor & index puellæ latentis, i. in angulum se abdentis ac delitescentis. 23 Armilla evulsa ex lacertis, aut annulus à digito, male, i. parum pertinaciter retinente. Nam fingunt puellæ se velle retinere, quod cupiunt sibi adimi.

AD MERCURIUM. *Ode* X.

Quem laudat à facundia, à parentibus, à palæstræ & lyræ inventione, à maxima in furando calliditate, atque ab iis, quibus fungitur muneribus.

Mercuri 1 *facunde, nepos* 2 *Atlantis,*
Qui 3 *feros cultus hominum recentum*
Voce formâsti 4 *catus, & decoræ*
More 6 *palæstræ:*
Te canam, magni Jovis & 7 *deorum*
Nuncium, curvæque lyræ 8 *parentem:*
9 *Callidum, quicquid placuit, jocoso*
Condere furto.
Te, 10 *boves olim nisi reddidisses*
Per dolum 11 *amotas,* 12 *puerum minaci*
Voce dum terret, 13 *viduus pharetra,*
14 *Risit Apollo.*
Quin & 15 *Atridas* 16 *duce te superbos*
Ilio dives Priamus relicto,
17 *Thessalosque ignes &* 18 *iniqua Trojæ*
Castra 19 *fefellit.*
Tu pias lætis animas reponis
Sedibus: 21 *virgaque* 22 *levem coërces*
Aurea turbam, 23 *superis deorum*
Gratus & imis.

1 Eloquentiæ Deus & orationis inventor. 2 Maja Atlantis filia Mercurium peperit ex Jove. 3 Agrestes hominum primorum mores. 4 Eloquentia vel musica conformavisti. 5 Quasi cautus. 6 Palæstra Græci exercebantur ad tuendam corporis valetudinem. 7 Reliquorum deorum interpretem. 8 Lyræ inventorem. 9 Astutum & ingeniosum ad furtum occultandum, quod jocum risumque concitaret. 10 Boves Admeti Regis, quas Apollo divinitate privatus pascebat. 11 Abactas & furtim ademptas. 12 Te, qui puerilem formam assumpseras, dum terreret minis. 13 Privatus pharetra. 14 Ridendum sibi putavit. 15 Agamemnonem & Menelaum. 16 Qui te ducem Priamo præbebas. 17 Thessalica excubias. 18 Castra Trojanis inimica. 19 Sic latuit, ut à nemine cognitus ac ne visus quidem fuerit. 20 Campis Elysiis. 21 Caduceo, quo Mercurius animas deducit ad inferos. 22 Incorpoream animarum multitudinem. 23 Diis superis & inferis gratus.

AD

AD LEUCONOEN. *Ode* XI.

Hortatur Leuconoen, omissa futurorum cura, voluptati indulgere, argumento à vitæ brevitate & celeritate ducto.

— — — ∪∪ — ∪ ∪ — — ∪∪ — ∪∪

Tu ne quæsieris scire (1 nefas) quem mihi, quem tibi
2 Finem dii dederint, Leuconoe: nec 3 Babylonios
Tentaris numeros, 4 ut melius, quicquid erit, pati.
(Seu plures 5 hyemes, seu tribuit Jupiter ultimam:
Quæ nunc oppositis debilitat pumicibus mare
Tyrrhenum) sapias, 6 vina liques: & 7 spacio brevi
Spem longam reseces, dum loquimur, fugerit invida
Ætas. 1 carpe diem, 9 quam minimum credula postero.

1 Impossibile est, vel, malum est. 2 Vitæ terminum 3 Mathematicos, qui Astrologiam invenisse dicuntur. 4 Ut sapias melius pati quicquid acciderit. 5 Annos. 6 Ut vina percoles: vina enim percolata sunt delicatiora. 7 Et quum breve sit vitæ spatium, ne spem differas in longum. 8 Fruere die præsenti. 9 Nullam pene fidem adhibens diei futuro.

AD AUGUSTUM. *Ode* XII.

Collaudatis diis, heroibus, virisque aliquot claris, tandem ad divinas Augusti laudes descendit.

1 *Quem virum aut heroa lyra vel 2 acri*
Tibia sumes celebrare 3 Clio?
Quem deum? cujus 4 recinet jocosa
Nomen 5 imago,
Aut in umbrosis 6 Heliconis oris,
Aut super 7 Pindo, gelidove in 8 Hæmo?
Unde 9 vocalem temere insequutæ
Orphea sylvæ,
10 *Arte materna rapidos morantem*
Fluminum lapsus, celeresque ventos,
11 *Blandum & auritas 12 fidibus canoris*
Ducere quercus.
Quid 13 prius dicam solitis parentum
Laudibus? qui res hominum ac deorum,
Qui mare & terras, variisque mundum
14 Temperat 15 horis?
16 *Unde nil 17 majus generatur ipso,*
Nec viget quicquam simile aut 18 secundum:

1 O Clio, quem virum fortem aut heroa semideum suscipies celebrandum? 2 Tibia acriter sonante. 3 Una ex novem Musis. 4 Resonabit. 5 Echo vocis imago, quæ veluti ludens respondet. 6 Helicon est mons Bœotiæ, non procul à Parnasso, Apollini sacer & Musis, unde Musæ appellatæ sunt Heliconides. 7 Monte Arcadiæ. 8 Monte Thraciæ. 9 Orphea sonorum & facundum poëtam (Calliopes & Apollinis filium) sylvæ sequutæ sunt temere, i. ἈΥΤΟΜΑΤΩΣ, sua sponte & confuse. 10 Musica. 11 Et adeo blandum, ut quocunque voluerit posset ducere quercus auritas, i. sensu audiendi præditas. 12 Cithara canora, 13 Quid potius dicam quam solitas & ab omnibus decantatas laude, parentis, i. Jovis? 14 Regit, vel temperatum efficit. 15 Quatuor anni temporibus, Vere, Æstate, Autumno, Hyeme. 16 A quo Deo. 17 Quia Deus est Optimus Maximus. 18 Nihil Jovi est secundum, quia nullus ordo esse potest inter infinitum & finitum.

19 Pro

19 *Proximos illi tamen occupavit*
20 *Pallas honores.*
Præliis 21 *audax, neque te silebo.*
Liber, & sævis inimica 22 *Virgo*
Belluis: nec te metuende 23 *certa*
Phœbe sagitta.
Dicam & 24 *Alciden,* 25 *puerosque Ledæ,*
26 *Hunc equis,* 27 *illum superare pugnis*
Nobilem: 28 *quorum simul alba nautis*
Stella refulsit,
29 *Defluit saxis agitatus humor:*
30 *Concidunt venti:* 31 *fugientque nubes:*
Et 32 *minax (quod sic* 33 *volvere) ponto*
Unda recumbit.
34 *Romulum post hos prius, an* 35 *quietum*
Pompili regnum memorem, an 36 *superbos*
Tarquini 37 *fasces, dubito, an* 38 *Catonis*
Nobile lethum.
39 *Regulum, &* 40 *Scauros, animæque magnæ*
41 *Prodigum Paulum, superante* 42 *Pœno,*
43 *Gratus insigni referam camœna,*
44 *Fabriciumque.*
45 *Hunc, &* 46 *incomptis* 47 *Curium capillis*
Utilem bello 48 *tulit, &* 49 *Camillum*
50 *Sæva paupertas, &* 51 *avitus apto*
52 *Cum lare fundus.*
Crescit 53 *occulto velut arbor ævo*
Fama 54 *Marcelli: micat inter omnes*

19 Pallas proxima est Jovi, sed longo intervallo proxima. 20 Minerva non è muliere concepta, sed Jovis cerebro nata, vera & divina sapientia. 21 Bacchus *ad prælia trudit inermis*, dictus Liber, quod animum curis liberat. 22 Diana venatrix. 23 Adeo certa est & inevitabilis Phœbi sagitta, ut semper id feriat quod petit. 24 Herculem, Jovis & Alcmenæ filium. 25 Filios Ledæ. 26 Nempe Castorem equestri prælio nobilitatum. 27 Et Pollucem pugna pedestri insignem. 28 Quorum stella serena simul atque nautis apparuit. 29 Fluit de saxis humor ex nive geluve in aquam resolutus. 30 Venti desinunt flare. 31 Nubes in fugam vertuntur. 32 Unda nautis minans naufragii quiescit, quæ vento intumuerat. 33 Filii Ledæ Castor & Pollux sic volvere. 34 Romæ conditorem. 35 Numa Pompilius à Romulo secundus Romanorum rex, regnum armis paratum, religione, justitia & bonis moribus stabilivit. 36 Magnificos & excellentes honores Tarquinii Prisci, non Tarquinii Superbi, commemoratu certe indigni propter Lucretiæ contuprationem. 37 Virgarum fasces, quos securibus alligatos, lictores primum ante Reges, postea ante Consules ad populi terrorem portabant. 38 Catonis Uticensis, qui violentas manus sibi intulit, ne vultum tyranni aspiceret, ut inquit Cicero. 39 Regulum Carthaginenses refectis palpebris alligatum in machina perpetuis vigiliis nequerunt. 40 Quorum clara extitit virtus in republ. administranda. 41 Paulum, vitæ contemptorem, qui animam profudit ad Cannas, ubi cum quadraginta & quinque Romanorum millibus est occisus. Vide Livium. 42 Hannibale. 43 Labens, ut memor meritorum Pauli in patriam. 44 Fabritium ter Consulem, de cujus abstinentia, continentia, severitate, aliisque egregiis animi dotibus, vide Plutarch. & Valer. Maxim. 45 Fabritium & Capillis impexis. Turpe est viro bellicoso comam habere comptam & cæsamitratam. 47 Curius Samnitibus magnum auri pondus sibi afferentibus dixit, *Se malle aurum habentibus imperare, quam possidere.* 48 Protulit, produxit. 49 Camillus sexto mense post Romam à Gallis captam eos ex Italia expulit. 50 Paupertas atpera & perpessu difficilis. 51 Fundus à suis majoribus sibi relictus. 52 Cum domo non sumptuosa, sed quæ fundum deceat. 53 Occulte, veluti arbor quæ temporis progressu increscit, hominibus non advertentibus. 54 Marcellus quinquies consul fuerat, tandem vero ab equitatu Hannibalis circumventus est & occisus.

55 *Julium ſidus, velut* 56 *inter ignes*
Luna minores.
Gentis humanæ 57 *pater atque cuſtos,*
Orte Saturno, tibi cura magni
Cæſaris 58 *fatis data : 59 tu ſecundo*
Cæſare regnes.
Ille ſeu Parthos 60 *Latio imminentes*
61 *Egerit juſto Dominus triumpho,*
Sive Subjectos Orientis oris
62 *Seras & Indos :*
63 *Te minor latum reget æquus orbem :*
64 *Tu gravi curru quaties Olympum,*
65 *Tu parum caſtis inimica mittes*
Fulmina lucis.

55 Stella crinita, quæ viſa eſt ſeptem noctes poſt Cæſarem occiſum, & credebatur eſſe Cæſaris anima in cœlum ſubvolans. 56 Inter ſtellas. 57 Jupiter. 58 Per fata, juxta Stoicorum opinionem, qui deos immortales fatis obligari volunt ad obſervanda eorum ſtatuta. 59 Ita regnes ut Cæſar Auguſtus ſit ſecundus poſt te, ſcilicet ut tu in cœlo regnes, Cæſar in terris. 60 Inſidiantes Latio, quod hic ponitur pro toto Imperio Romano. 61 Seu ſubegerit, vel in triumphum duxerit. 62 Populos in Æthiopia, apud quos altiſſimæ ſunt arbores, quæ non ſolum folia, ſed lanam etiam proferunt tenuiſſimam, ex qua conficiunt veſtimenta. 63 Ille æquus, id eſt, non invidens tibi, ſed æquo animo ferens tunm in cœlo imperium, te minor, id eſt, ſe inferiorem te gerens reget terras. 64 Tu tonabis ; nam ex Jovis curru cœlum quatiente vulgus opinatur tonitru fieri. 65 Tu mittes inimica, id eſt, triſtia fulmina, parum caſtis lucis, id eſt, lucis contaminatis & pollutis.

AD LYDIAM. *Ode* XIII.
Moleſte fert Telephum ruvalem ſibi Lydia anteponi.

Quum tu Lydia 1 *Telephi*
Cervicem 2 *roſeam, &* 3 *cerea Telephi*
Laudas brachia, 4 *væ, meum*
Fervens 5 *difficili* 6 *bile* 7 *tumet jecur.*
Tunc nec 8 *mens mihi, nec* 9 *color*
Certa ſede manet : 10 *humor & in genas*
11 *Furtim labitur,* 12 *arguens*
13 *Quam lentis penitus macerer ignibus*
14 *uror, ſeu tibi candidos*
Turparunt humeros 15 *immodicæ mero*
Rixæ : ſive 16 *puer furens*
17 *Impreſſit* 18 *memorē dente labris notis :*
Non, 19 *ſi me ſatis audias,*
Speres 20 *perpetuum, dulcia* 21 *barbare*
Lædentem oſcula, quæ Venus

1 Rivalis ſui. 2 Cervicem pulchrā inſtar roſæ. 3 Brachia flexibilia, ceræ ſimilia. 4 Interjectio eſt dolentis. 5 Tumet jecur ira implacabili, quæ facile ſedari non poteſt. 6 Cholera, qua incaleſcente in iram inſurgimus. 7 Turgeſcit cyſtis fellis, jecinori annexa, quæ bilis eſt receptaculum. 8 Ratio. Nam amantes ſunt amentes. 9 Animi perturbatio colorem variat, & pallida res amor eſt. 10 Lachrymæ, doloris ſaterni indicium. 11 Antequam advertam, & me invito. 12 Demonſtrans. 13 Quam languidis flammis amoris intus tabeſcam. 14 Aſpectu crucior. 15 Rixæ modum progredientes mero, i. per ebrietatem. 16 Telephus ardens libidine. 17 Momordit tibi labra. 18 Ne amoris ſui obliviſcare. 19 Si mihi credas. 20 Non ſperes perpetuum tibi fore amatorem. 21 Inhumaniter.

22 *Quinta parte sui nectaris imbuit.*
Felices ter & 23 amplius,
Quos 24 irrupta tenet copula, 25 nec malis
Divulsus querimoniis
Suprema citius solvat amor die.

22 Quæ oscula Venus quinta parte suæ suavitatis, i. concubitu replevit. Quinque etenim sunt partes amoris, aspectus, colloquium, tractus, osculum, concubitus.

23 Terque quaterque. 24 Indissolubilis conjunctio. 25 Nec amor divulsus malis querimoniis, i, litibus & rixis, solvet ultima die citius, id est, ante mortem

AD REMPUBLICAM BELLUM CIVILE REPARANTEM.

Ode XIV.

O 1 *Navis, referent 2 in mare te novi*
3 *Fluctus, ô 4 quid agis? fortiter occupa*
5 *Portum, nonne vides ut*
6 *Nudum remigio latus?*
Et 7 malus celeri 8 saucius Africo,
9 *Antennæque gemant? ac sine 10 funibus*
Vix 11 durare carinæ
Possint 12 imperiosius
Æquor? non tibi sunt 13 integra lintea,
14 *Non dii, 15 quos iterũ pressa voces malo.*
Quamvis 16 Pontica pinus,
Sylvæ filia nobilis,
17 *Jactes & genus, 18 & nomen inutile.*
Nil 19 pictis timidus navita puppibus
Fidit, tu, 20 nisi ventis
Debes ludibrium, 21 cave.
22 *Nuper sollicitum quæ mihi tædium;*
23 *Nunc desiderium, curaque non levis,*
Interfusa 24 nitentes
25 *Vites æquora 26 Cycladas.*

1 O Respub. Tota hæc Ode est Allegorica. 2 In periculum. 3 Bellum civile redintegratum. 4 Quam male agis? 5 Pacem & tranquillitatem 6 Nudatum remigiis; id est, ut Respublica destituta est militibus; 7 Malus arbor est, cui velum annectitur, ponitur hic allegorice pro Ægyptio rege, à quo Pompejus est obtruncatus. 8 Perfractus Africo, id est, gravi bello. 9 Senatores & viri principes. 10 Sine pecuniis belli nervis. 11 Perferre. 12 Severiorem civilis belli tempestatem. 13 Integra vela, i. integri exercitus. 14 Dii tutelares, ut Castor & Pollux, seu quivis alius Deus, quod erat navis Insigne. 15 Quos nunc sub Octaviano tu op-
[illegible]ssa invoces. 16 In Ponto magna est arborum copia unde naves fiant. [illegible]uamvis generis claritate & antiquitate glorieris. 18 Et famam quæ tibi [illegible]roderit. 19 Non navis picturæ sed robori & armamentis fidunt nautæ: [illegible]milites non in generis splendore, sed armis & exercitu spem collocant. [illegible] Nisi vis fieri ludibrio ventis. i. inflatis & ambitiosis ducibus. 21 Noli am[illegible]s movere bellum. 22 O Respub. quæ mihi ex tuis malis solicitudinem & [illegible]ium induxeras. 23 Quæ nunc me absentem tui desiderio afficis. 24 Cy[illegible]s longe apparentes. 25 Suadeo ut fugias periculorum angustias quibus te [illegible] extricare non possis. 26 Cycladæ sunt insulæ in mari Ionio, numero [illegible] sic appellatæ, quod in cycli formam disponuntur.

NEREI VATICINIUM DE RUINA TROJÆ.

Ode XV.

1 PAstor quum traheret per freta navibus
2 Idæis Helenam 3 perfidus hospitam,
4 Ingrato celeres obruit otio
Ventos, ut caneret 5 fera
6 Nereus fata. 7 Malâ ducis avi domum,
8 Quam multo repetet Græcia milite,
9 Conjurata tuas 10 rumpere nuptias,
Et regnum Priami vetus.
11 Eheu quantus equis, quantus adest viris
12 Sudor: quanta moves 13 funera Dardanæ
Genti! jam galeam Pallas & 14 ægida
Curruſque & 15 rabiem parat.
16 Nequicquam, Veneris præſidio 17 ferox,
18 Pectes cæſariem: grataque fœminis
19 Imbelli citharæ carmina 20 dividas.
Nequicquam thalamo 21 graves
Haſtas, & calami ſpicula 22 Gnoſſii
Vitabis, 23 ſtrepitumque, & celerem 24 ſequi
Ajacem: tamen heu 25 ſerus adulteros
Crines pulvere collines.
Non 26 Laërtiadem, exitium tuæ
Gentis, non 27 Pylium Neſtora reſpici?
28 urgent impavidi te Salaminius
29 Teucerque, & 30 Sthenelus, 31 ſciens
Pugnæ: ſive opus eſt imperitare equis,
Non auriga piger: 32 Merionem quoque
Noſces. ecce furit te reperire atrox
33 Tydides, melior patre:

1 Paris. 2 Navibus fabricatis in Ida Phrygiæ monte, ubi Paris fuit educatus. 3 Perfidus, quia jura hoſpitalitatis fregerat. 4 Otio moleſto compreſſit ventos ne ſpirarent: nihil enim ventis magis eſt ingratum quam non flare. 5 Fata luctuoſa non ſolum Paridi ſed omnibus etiam Trojanis. 6 Deus marinus Ponti filius, à mendacio alienus. 7 O Pari, tu quidem malis auſpiciis ad domum paternam ducis Helenam. 8 Quam Græcia cum magno exercitu requiret. 9 Omnibus jurejurando in portu Aulidis obſtrictis, ad unanimiter demicandum, donec Helenam eſſent nacti. 10 Diſſolvere illicitas nuptias, & evertere antiquum Priami regnum. 11 Dolentis eſt. 12 Labor bellicus. 13 Quantas ſtrages commoves Trojanæ genti! quæ olim dicta eſt Dardana, à Dardano, qui vixit tempore Moyſis. 14 Scutum Palladis. 15 Furorem belli. 16 Fruſtra. Nam Venus, cum non ſit bellicoſa, non poteſt eſſe Paridi præſidio. 17 Animoſus, 18 Ornabis capillum. 19 Citha a bello non apta eſt, ſed menſæ ad hilaritatem. 20 Nequicquam ſuis numeris aptum carmen ad imbellem citharam canes, nequicquam diſtribues carmina alternatim, ut ſolent citharœdi, qui dum carmina canunt, modo ſua voce, modo lyræ ſono utuntur. 21 Haſtas odio thalamo nuptiali, propter copulæ diſjunctionem. 22 Sagittas Cretenſes. Gnoſſos urbs Cretæ, quæ olim claruit arte ſagittandi. 23 Strepitum pugnarum. 24 Celerem ad ſequendum. Erat Ajax tam celer pedibus, ut nemo fugiens eum evaderet. 25 Sero crines tuos adulteros, olim unguentis delibutos pulvere deturpabis, id eſt, ſero tandem traheris mortuus. 26 Ulyſſem Laërtis filium. 27 A Pylo urbe Neſtor denominatur Pylius. 28 Inſequuntur 29 Teucer qui in Cypro condidit Salamina. 30 Capanei filius, unus eorum qui in equo Trojano ſe abdiderunt. 31 Doctus ad pugnandum, & equorum promtiſſimus moderator 32 V. ſuprà Ode 6. 33 Diomedes patre ſuo Tydeo fortior & valentior.

34 *Quem tu, cervus uti vallis in altera*
Visum parte lupum graminis immemor,
35 *Sublimi fugies mollis anhelitu,*
Non hoc Pollicitus 36 *tuæ.*
37 *Iracunda diem* 38 *proferet Ilio,*
Matronisque Phrygum classis Achilleï.
39 *Post certas hyemes uret* 40 *Achaicus*
Ignis 41 *Iliacas domos.*

34 Quem tu homo mollis, & luxuriosus fugies, sicut cervus fugit lupum visum in altera parte vallis. 35 Anhelitu qui ex alto pectore ducitur. 36 Tuæ Helenæ, cui multa de te gloriose jactaveras. 37 Iracunda classis Achillei (propter ereptam sibi Briseida) proferet diem Ilio matronisque Phrygum. 38 Prorogabis tempus, id est, bellum Trojanum producet & retardabit. 39 Post annos novem à fatis certo decretos. 40 Igni Græcus, nam Achaia est pars Græciæ. 41 Domos Trojanas.

AD AMICAM. *Ode* XVI

Palinodiam canit. Nam veniam petit à puella quam Iambis læserat: culpamq; transfert in iram, cujus vim indomitam describit.

O *Matre pulchrâ filia* 1 *pulchrior,*
2 *Quem criminosis cunq; voles modum*
Pones Iambis: 3 *sive flamma,*
Sive mari libet 4 *Adriano.*
Non 5 *Dindymene,* 6 *non adytis quatit*
Mentem sacerdotum 7 *incola Pythius,*
Non Liber 8 *æque: non* 9 *acuta*
Sic geminant 10 *Corybantes æra,*
Tristes ut iræ: quas neque 11 *Noricus*
Deterret ensis, nec mare naufragum,
Nec sævus ignis, nec tremendo
Juppiter ipse 12 *ruens tumultu.*
Fertur 13 *Prometheus addere* 14 *Principi*
Limo 15 *Coactus particulam* 16 *undique*
Desectam, 17 *& insani Leonis*
Vim 18 *stomacho apposuisse nostro.*

1 Numquid mulier hanc laudem agnoverit, ut dicatur pulchra pulchrior? 2 Quemcunque voles modum, i. quamcunque voles rationem tu præscribes ad mordaces Iambos meos abolendos, quos in te scripsi. 3 Sive Iambos exurere voles, sive in mare dejicere. 4 Mare Adrianum ponitur pro quovis mari. 5 Dea Cybele Dindymene dicta à Dindymo Phrygiæ monte, in quo sacra sibi per Corybantes instituit. 6 Non ex adytis, locis templi sacris & secretis, ad quæ nulli nisi sacerdoti fas erat accedere. 7 Apollo qui in dandis oraculis mentem sacerdotis incolit, i. quatit, movet, cogit. 8 Non æque, sed vehementius ira animos hominum commovet, quam Cybele, Apollo, aut Liber concutit mentem sacerdotum, 9 Tympana acute sonantia. 10 Sacerdotes Cybeles, quæ tympanorum pulsu & cornuum cantu Jovis vagitum celabant Saturnum. 11 Noricus, [illegible] quovis ense. In Norico (quam regionem plerique nunc appellant Bavariam) optimi fiunt gladii ex ferro probatissimo. Homo iratus neque enses, neque quodvis aliud periculum extimescit. 12 Descendens cum fulmine tremendo. 13 Japeti & Clymenæ filius, propter singularem ingenii excellentiam, hominem primum ex limo finxisse existimatur, animum vero ex particulis aliorum animalium undique dissectis illi indidisse. Nam à Leone iracundiam, à Suae [illegible]dinem, à Vulpe astutiam, & ab aliis aliud mutuatus est. 14 Primo homini, ex [illegible] efformato, 15 Necessitate compulsus, quod in bestiis fingendis omnes nature facultates consumpsisset. 16 Ex omnibus animalibus. 17 Et rabidi leonis [illegible]orem. 18 Hinc dicunt Latini, stomachum movere, pro, iratum facere, & [illegible]machari, pro irasci.

Iræ 19 Thyesten exitio gravi
20 Stravere : & altis urbibus 21 ultimæ
Stetere causæ cur perirent
Funditus, imprimeretque muris
Hostile 22 aratrum exercitus 23 insolens.
24 Compesce mentem. 25 me quoq; 26 pectoris
Tentavit in dulci juventa
Fervor, & in celeres Iambos
Misit 27 furentem : 28 nunc ego mitibus
Mutare quæro tristia : 29 Dum mihi
Fias 30 recantatis amica
Opprobriis, animumque reddas.

19 Thyesti suos filios frater Atreus edendos apposuit, eo quod Thyestes cum Atrei uxore concubuisset. 20 Dejicere de statu. 21 Extremæ fuerunt causæ usque ad eversionem. 22 Urbs tum esse desinit, cum in ea aratrum sit circumductum : aratro etiam prisci in condendis urbibus utebantur, *Interea Æneas urbem designat aratro. Virgil.* 23 Exercitus superbus, quia victoria natura insolens est & superba. 24 Comprime animum, nec me imitare, quem pœnitet iræ. 25 Excusat se Horatius conferens iræ causam in adolescentiæ fervorem. 26 Ira est ebullitio sanguinis circa cor. 27 Propter iram. 28 Nunc studeo mitia persequi, tristia relinquere. 29 Ea conditione ut fias mihi amica. 30 Recantatis convitiis atque maledictis, quibus tu etiam me lacerassi. 31 Atque ea conditione ut me in spem ducas tecum in gratiam redeundi.

AD TYNDARIDEM.

Ode XVII.

Invitat eam in Lucretilem, multa ostendens commoda, quæ ex eo percipiet.

1 VElox amœnum sæpe 2 Lucretilem
3 Mutat Lycæo Faunus : & igneam
4 Defendit æstatem capellis
usque meis, 5 pluviosque ventos.
6 Impunè tutum per nemus arbutos
Quærunt latentes, & thyma 7 deviæ
8 Olentis uxores mariti :
Nec virides metuunt colubros,
Nec Martiales 9 hœdilia lupos :
10 Utcunque dulci Tyndari fistula
Valles, & 11 Usticæ cubantis
12 Lævia 13 personuere saxa.
Dî me tuentur : dîs pietas mea
Et 14 Musa cordi est. 15 hinc tibi copia

1 Caprinos pedes habent Fauni, velocitati accommodos. 2 Lucretilis mons est in Sabinis, in cujus valle villam habuit Horatius amœnissimam. 3 Sæpe demigrat in Lucretilem ex Lycæo, qui mons est in Arcadia, in quo sacra Fauno vel Pani pastorum Deo celebrabantur. 4 Prohibet æstum fervidum à meis capellis ; usque, i. semper. 5 Ventos pluviam ferentes. 6 Sine damno. 7 Olentis mariti uxores devias, i. capellæ errantes de recta via quærunt arbutos &c 8 Fœtentis capri, qui à Virgilio dicitur, *vir gregis*, hic maritus. 9 Nec hœdorum stabula seu greges metuunt lupos Martiales. i. lupos Martis tutelæ consecratos : nam vi & insidiis pecc spoliant. 10 Ubicunque ô Tyndari istæ valles & lævia saxa montis Usti personuere dulci fistula Fauni vel Panos, qui propulsator est cujuscunque m à monte Lucretili. 11 Ustica, mons est in Sabinis leniter declinans instar h minis cubantis. 12 Saxa lævigata vel attrita. 13 Sonitu fuere comple 14 Carmen meum placet diis. 15 Ex hoc meo agro opulenta ruris honore copia, i. frugum terræ copia manabit tibi ad plenum, *Ruris honores, sunt ruri* [illegible]

Manab

Manabit ad plenum 16 *benigno*
Ruris honorum opulenta cornu.
Hic 17 *in reducta valle,* 18 *caniculæ*
Vitabis æstus: & fide 19 *Teïa*
20 *Dices laborantes* 21 *in uno*
Penelopen 22 *vitreamque Circen.*
Hic innocentis pocula Lesbii
23 *Duces sub umbra:* 24 *nec Semeleïus*
Cum Marte 25 *confundet Thyoneus*
Prælia: nec metues protervum
26 *Suspecta Cyrum,* 27 *ne male dispari*
Incontinentes injiciat manus:
Et scindat hærentem 28 *coronam*
Crinibus, 29 *immeritamque vestem.*

16 liberali & largo cornu. Alludit ad cornu copiæ, quod Hercules cum Achelöo in speciem tauri mutato congressus, ei detraxit, quo significatur omnium rerum ubertas & copia. 17 In valle secreta, quæ flexuoso habet recessu, à ventis tuta. 18 Ex Canicula dies caniculares nomen sumunt. 19 Carminibus Lyricis, quæ sunt paria & similia versibus Anacreontis, cujus patria fuit civitas Teja. 20 Cantabis. 21 Ulyssis amore, utraque enim Ulyssem ardenter

amavit, quarum altera fuit Ulyssis uxor, altera mulierum venefica ram crudelissima. 22 Circa pulchram & pellucidam instar vitri. 23 Hic bibes pocula ni Lesbii innocentis, i. non onerantis caput propter tenuitatem. 24 Nec à no & poculis ad rixas & arma ven etur, quod sæpe contingit inter homines baces & ebriosos. 25 Commiscebit prælia Bacchus Semeles filius. 26 Nec tu Tyro suspecta & observata quod alium ames, metues eum, fuit Cyrus Horatii valis vel Tyndaridis matrimus. 27 Ne scelerate tibi imbecillibri petulantes anus injiciat. 28 Coronam è floribus, cujusmodi in convivüis utebantur antiqui. 29 Vestem, quæ parum commerui à Cyro dilacerari.

AD QUINTILIUM VARUM. *Ode* XVIII.

Vinum moderate sumptum exhilarat animum,
at haustum immoderate furorem concitat.

Nullam Vare 1 *sacra vite* 2 *prius severis arborē*
Circa 3 *mite solū* 4 *Tiburis & mœnia* 5 *Catili.*
Siccis omnia nam dura Deus proposuit: neque
Mordaces aliter diffugiunt sollicitudines.
Quis post vina gravē militiā aut pauperiē crepat?
Quis non te potius, Bacche pater, teq; decens Venus?
10 *ne quis* 11 *modici transiliat munera Liberi,*
Centaurea monet cum 12 *Lapithis rixa* 13 *super mero*

1 Vite Bacchō consecrata. 2 Potius plantaveris. 3 Fundum bene excultum, vel mites uvas efferentem. 4 De quo vide supra Ode. 7. 5 Catilus fuit frater Tibu-

rà quo conditum est Tibur. Poeta igitur sua utitur licentia, ponens fratrem fratre. 6 Iis qui sobrii sunt, & vino nequaquam madidi. 7 Edaces curæ. Quis bene potus crepat, id est, commemorat vel queritur militiam esse rem vesti? 9 Quis non te potius ó Bacche, crepat & prædicat? 10 Ne quis sumodum bibat. 11 Vini moderate bibiti. 12 Centaurea rixa super mero bellata cum Lapithis monet, &c. id est, pugna à Centauris habita cum Lapithis, inde exorta, quod Centauri inter epulas Pirithoi nuptiales plus nimium in Lapitharum uxoribus vim inferre conarentur. 13 Post ebrietatem.

14 Rixa armis dijudicata. 15 Thracibus non levis. i. iratus Bacchus, a dictus Evius à voce bacchantium ΕΥΟΙ. 16 Quum licitum & illicitum distinguunt exiguo fine, id est, nullo discrimine. Nam ebrii exiguam differentiam esse volunt inter turpe & honestum. 17 Cupidi ad explendam libidinem. 18 O bone Bacche! qui Bassareus est appellatus à vestis genere, qua Bassarides Bacchi sacerdotes induebantur. 19 Tune homines bibunt Baccho invito, quum biberunt usque ad ebrietatem. 20 Nec divulgabo arcana tua multis pampinis operta, id est, non proferam in lucem res secretas meæ fidei commissas. 21 Comprime tympana & cornua tua, id est, reprime ebrietatem, quemadmodum tui sacerdotes ad furorem accenduntur tympano tuo audito & cornu Berecynthio, id est, Phrygio. 22 Quæ tympana, id est, quam ebrietatem. 23 ΦΙΑΑΤΤΙΑ, arrogantia, & linguæ incontinentia, sunt tres comites ebrietati. 24 Caput fine cerebro. i. sine prudentia. 25 Fides effusa in secretis prodendis omnia confundans, veluti vitrum quod nihil occultat.

14 *Debellata: monet* 15 *Sithoniis non levis Evius*
16 *Quum fas atque nefas exiguo fine libidinum*
Discernunt 17 *avidi. non ego te* 18 *candide Bassareu*
19 *Invitum quatiam: nec variis obsita frondibus*
20 *Sub divum rapiam.* 21 *sæva tene cum Berecynthio*
Cornu tympana, 22 *quæ subsequitur cæcus* 23 *amor sui,*
Et tollens 24 *vacuum plus nimio gloria verticem.*
Arcanique fides 25 *prodiga, perlucidor vitro.*

DE GLYCERA. Ode XIX.
Se illius amore uri.

1 Venus crudelis mater est multorum affectuum, qui eam comitantur. 2 Bacchus qui colitur Thebis. 3 Semel filius. 4 Otium quod in lasciviam semper resolvitur. 5 Ad amores extinctos animum reducere. 6 Incendit me Glyceræ pulchritudo. 7 Quæ splendet clarius marmore candidissimo, quod in insula Paro effoditur. 8 Petulantia vel i. a ficta, quæ in puella gratior est amatoribus, quam obsequela, pudor, aut taciturnitas. 9 Vultus lubricus aspectu. Nam veluti in via lubrica difficile est fine casu vel prolapsione insistere, adeo certe est difficile Glyceræ splendorem adspicere & complexum eius non expetere. 10 Totas vires effundens. 11 Insulam, ubi religiosissime colebatur. 12 Scytharum & Parthorum bella describere. 13 Parthi fugientes equis pugnant. 14 Nec venus me patitur ea dicere quæ nihil spectant ad amorem, id est, bella dicere. 15 Ad Venerem placandam, ut facilius Glyceræ complexu fruar. O pueri, id est, ô servi, ponite & parate mihi cespitem virum. 1. viridem (cujus herba adhuc viridis est) ut super eam Veneri sacrificem. Nota, quod in rebus longam moram non ferentibus cespes locum sibi obtinebat. 16 Herbas sacras.

1 *Mater sæva Cupidinum,*
2 *Thebanæq; jubet me Semeles puer*
Et lasciva 4 *licentia*
5 *Finitis animum reddere amoribus.*
6 *urit me Glyceræ nitor*
7 *Splendentis Pario marmore purius:*
urit grata 8 *protervitas,*
Et vultus nimium 9 *lubricus aspici.*
In me 10 *tota ruens Venus*
11 *Cyprum deseruit, nec patitur* 12 *Scythas*
Et 13 *versis animosum equis*
Parthum dicere, 14 *nec quæ nil attinent.*
15 *Hîc vivum mihi cespitem, hic*
16 *Verbenas pueri ponite, thuraque,*

17 *Bimi cum patera meri.*
18 *Mactata veniet lenior hostia.*

17 Duorum annorum. 18 Postquam factum fuerit sacrificium, Glycera veniet multò lenior & mansuetior, non proterva.

AD MECOENATEM. *Ode* XX.

Invitat Mecœnatem ad convivium minime sumptuosum.

1 *Vile potabis modicis* 2 *Sabinum*
3 *Cantharis, Græca quod ego ipse* 4 *testa*
Conditum 5 *levi: datus in theatro*
6 *Quum tibi plausus,*
Care Mecœnas, 7 *eques:* 8 *ut paterni*
Fluminis ripæ, simul & jocosa
Redderet laudes tibi 10 *Vaticani*
Montis 11 *imago.*
12 *Cæcubum, & prælo* 13 *domitam Caleno*
Tu bibes 14 *uvam,* 15 *mea nec Falernæ*
Temperant vites, neque Formiani
Pocula colles.

1 Non magni pretii. 2 Vinum in montibus Sabinis natum. 3 In poculis modicis, non admodum capacibus. 4 Cadò fictili, vel amphora, quæ fingebatur in Græcia. 5 Picavi, vel pice illivi, à verbo *lino*. 6 Quo tempore populus in theatro tibi applaudebat. 7 In equestri dignitate permanens 8 Sic, ut ripæ Tiberis & mons Vaticanus simul resonarent ad acclamationem & plausum à populo tibi datum, quemadmodum in Theatro excipi solebant viri bene de Republica meriti, quali contra sibilis explodebantur. 9 Tiberis, qui fluit ab Hetruria Mecœnatis patria. 10 Vaticanus mons est theatro Pompeii vicinus prope Tiberim. 11 Echo quæ ultimæ seu extremæ vocis desinentis repercussione jocari videtur. 12 Vinum Campaniæ regionis. 13 Pressam. 14 Tu bibes etiam vinum Calenum, sic dictum ab urbe Caleno. 15 Ego nec Falernum habeo tibi vinum nec Formianum, quæ illis temporibus vina fuere generosissima. Falernus regio est Campaniæ, ubi multi sunt colles vitiferi. Formiæ, urbs est Latina juxta Cajetam, quam Lacones condidere.

IN DIANAM ET APOLLINEM. *Ode* XXI.

Hortatur virgines & pueros ad canendas eorum laudes.

1 *Dianam teneræ* 2 *dicite virgines,*
3 *Intonsum pueri dicite* 4 *Cynthium,*
Latonamque supremo
Dilectam 6 *penitus Jovi.*
Vos lætam fluviis, & nemorum coma,
Quæcunq; aut gelido prominet Algido,

1 Latonæ filiam ex Jove, quæ in cœlo Luna, in terris Diana, apud inferos Hecate nominatur 2 Cantate 3 Capillis prolixis Sol pingitur, quia radios extendit usque in longissima, pinguntur etiam imberbis, quia nunquam senescit. 4 Sic dictum à Cynthio sublimi monte, qui Delo imminet, ubi natus est. 5 Latona Dianam & Apollinem peperit ex Jove. 6 Valde, vel familiariter. 7 Vos virgines cantate Dianam, quæ gaudet fluviis & nemorum frondibus, i. venatione. 8 Quæque nemorum coma prominet, aut in Algido (qui mons est in agro Tusculo, distans ab urbe Roma quindecim millia passuum) aut in Erymantho, monte Arcadiæ, aut in nigris, i. umbrosis sylvis Cragi, qui mons est in Lycia.

Nigris